TUDOMÁNYEGYETEMI KÖNYVTÁR

RÉGÉLŐ

Szépművészeti Első Magyar

FOLYÓIRAT.

Hetedik Évi Folyamat

1839ki

II. KÖTET.

Alapitá és szerkezé

MÁTRAY GÁBOR.

53.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius 4kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLES.

A' b ű v ö l t.

(E r e d e t i n o v e l l a.)

1838. Nagy-pénteki reggel ajtatos lelkébe mélyedve csendes léptekkel haladott N i n a, egy palotai kádárleány a' kis várostól nem messze eső, festőileg emelkedett kalvaria-hegy felé. — Az előbb vig szeszélyű most bús-komoly leány, nem érdekeltetve a' jövő menő népségtől, — nem ügyelve lépteire, és szemeit, mellyekből lelkének egy fensőbb világban lebegését lehetett észre venni, elébe szegezve érte-el az utban levő fűzes temetőt; hol egy, szive mélyéből szakadt, hosszú sohaja jelenté, hogy testének anyagi elemeivel lelke hatalmas csatára kelt.

„Talán férjhez akarsz menni Ninám? — szóllitá-meg vidám hangon L i z a, a' temetőnél hozzá társult barátnéja — hogy éppen itt a' sirkertnél sohajtozol.“

‚Igen!‘ — válaszol komolyan Nina.

„És ki leend vőlegényed?“

‚Egy sirkereszt.‘

Lizát az egyszerű hideg felelet nem annyira zavarba, mint ámulásba hozta, 's tette kandivá folytatni szeszélyes kérdezéseit; mert a' lélektani tapintat, melly a' nőnemnek olly bő mértékben sajátja, bizonyossá tevé őt a' lélekzavar minőségéről 's figyelmessé Nina kedélyére.

„Bocsáss-meg Ninám, hogy szeretem tudakozni, mi zavarhatta-meg lelkedet; mert tudod borús korány után ritka a' szép nap.“

‚Semmi!‘

„Igaz, hogy szokása nemünknek magát kéretni, kivált szivdolgokban és férjfiak által; de most ezek nincsenek; velem közölheted titkodat. — Nem a' zöld farsang okozta-e változásodat?“

‚Nem foghatom-meg, a' kereszténység e' szomorú ünnepén illy ledér gondolatokra miként fajulhat elméd; — nézd a' váltság szent emlékét — a' magas feszület felé mutatva — 's tanuld élvezni a' hit malasztját!‘

Liza elhallgatott, 's így némán lépdeltek-fel a' szent állomásos járdán a' hegytetőre, mellyen a' váltságnak köztiszteletű szobra előtt kulcsoltt kezekkel omoltak térdre. Liza szemei többnyire csak az esedező Nina buzgó imáiba merült lelkét vizsgálták; — 's valóban Nina annyira sülyedt szive fohásziba, hogy perczek multva elragadtatva lelke elvontságiban, ajkai e' szavakat ömlesztek: ‚Isten! te meghallgattad jós-álmomérti kérésemet!' — Reszkető térdeiről a' feszület felé emelte kezeit, — egyet vonaglott 's — ihletettnek hitte magát.

Anyáinknak a' számtalan többek között egyik megbocsáthatlan gyengéjek a' nevelésben az, hogy legkevesebb gondot forditnak a' közbeszédből gyermekeik által betanultt 's — mondhatnám — öröklött vén asszonyi mese-hit lerontására. Pedig mi az, mi képesb volna a' szivet megrenditni, azt, bármilly külsőleg agyrémnek látszó tettre birni, mint a' vallás, a' hit 's ennek gyakran fonákul vett tételmeny. A' közép kornak eleme volt a' vallás, 's ezt ugy nézni, mint volt; — a' jelenkor homlok-egyenest ellenkező kivánata azt ugy venni, mint kell. — De hány anya van, ki ezt érteni, tudni szerencsés?! — 'S innen van, hogy annyira elhanyagolják a' nevelést ezen oldalon, mi pedig legüdvösebb hatással birna az egész nemzedékre.

Ninán, a' szelid leánykán, még azon kor hit-nyomai látszottak, mellyben a' lélek közvetlenül élt a' vallással, 's ő elfogultt kebellel hitte a' varázs-álmok teljesülendését. Reggeli hosszú imáiban mind csak azért ostromolta az eget, hogy neki ezen éji álmában jövendőjét mutatná-meg. Mert — mi a' történet fő oka — táplált Nina keblében egy félszeg hitet, melly szerint t. i. az, mit nagypéntek estvéjén álmodik az ember, beteljesül. 'S ő álmodott. O, 19-dik század geniusa!

E' naptól fogva kizárt szivéből minden világi gyönyört; elvonulva az élet zajos örömeitől csak magányának áldozott, csak fohászainak élt, — 's arcza hervadó rózsáiért nem egyszer hullata könyűket. Liza őt gyakran meglátogatá, de viszon-látogatást, bár mint kérte is erre Ninát, csak igen elvétve kapott.

„Te megfoghatlan vagy nekem! — szóllitá-meg egyszer Liza a' mindig búsongó Ninát — te epedsz, szerelem öli szivedet; szóllj! ki rabolhatá-el nyugalmadat?"

Nina arczát könyűk boriták-el, 's nem titkolhatá tovább az iszonyú álmot, mellynek emlékezete dulá keblét. Lizának is, ki megindulással nézett a' küzdőre, sajnálkodását nedves szemei jelenték. — E' részvét biztositá Ninát, titkát Lizával közölhetni.

‚Almodám — mondá — 's álmom szörnyű vala. — Azon szomorú emlék-napon, mellyen veled imádkozni valék, élet-pályám

megmutatásaért küldtem szivem fohászait a' mindentudóság trónjához; 's ezértti fohászok között szenderültek-át gondolatim a' borzasztó éji jós-álomba, azon néma honba, mellyben nincs idő; mert idő nélkül jelent-meg sorsom angyala. — Az örökké valóság leple fedé-el előlem az istenfi testét, 's aetheri szárnyain lebegve, jobbjával, mellyről a' szüz ártatlanság fátyola folyt-le, szótlanul tartá felém a' végetlenség sors-könyvét, mellyben nevemet olvasám 's utána ezt: hogy életem még egy évig terjedhet, ha az örök életben a' jobb részt, az idvezülést ohajtom. Itt szemeimre homály vonult; egy lágy suhanás érinté fülemet 's én egyedül valék. — Láttam a' tul-élet boldogságát, 's értte oda adni földi üdvemet legkönnyebb számvetésbe kerül életemmel. Nekem több n. pénteket érnem nem szabad.' — Nina arczát a' nagy vállalatra elhatározásnak komolysága boritá-el.

„Ábránd — mond Liza — ábránd az lelkem. Az álom, mint ollyan tünékenyes, jelentéssel nem bir, 's csak az ó testamentomban jósolt: jelenkorunkban már elveszté hitelét. Neked élned kell 's egy férjet boldogitnod; mert hiszen nemünkre ez bizatott. Gyalár az, ki lelke hatalmánál gyengébb ostrom-eszközöket visszaverni nem tud.

‚Meghagylak véleményedben Lizám; de viszont én is azt állitom, hogy szintén kis lelkü az, ki sorsa előtt meghajolni nem tud.'

Nina elfogult maradt. Napok keltek, de neki örömet nem hoztak; napok multak, de tőle sohajoknál egyebet nem vittek; — szive változatlanná merevült, 's csak ideáljának, a' szellem-angyalnak bálványozott.

Nina számára a' gyermekei boldogságát szivén hordozó apának szorgalma szép vagyonkát — az anyagi világ általános emelcsőjét — gyüjtögetett össze. Ez és a' szelid leányka jó anyjától korán sajátitott szivkegye, 's még ezen felül ön kecsei — a' hajnalbibordús ajkak — az örökös ajtatosság által szentesült szemek égi sugárai, elég vonszók voltak a' titkos szivnek birhatására hóditni a' kis város ifjait, 's azok között legnagyobb hatással V* urat.

Nincs nagyobb szüksége a' léleknek önállásra és szilárdságra, mint a' házassági lépésnél, melylyel, mint azt jól vagy rosszul tettük, haladtuk-át földi mennyünk, vagy poklunk választó küszöbét.

V* ur, a' lélekteljes ifjú, 's körének szintugy erényes, mint kellemes fija, határozólag kezdé-meg a' szivosztályi próbát, mi neki, — bár ez a' roszszal jegyet váltott Nina lélekállapotjával ellenkezőnek látszik — szerencsésen sikerült is. 'S Nina menyasszonynyá lön. A' mennyegzői nap — itt tág mezőt nyitunk a' kép-

zelemnek — Nina keblében a' női kötelesség és közel levő halál-időnek csatanapja volt.

„Ah mit tevék? — eszméle magában a' fiatal nő — én asszony vagyok, 's egy jó sorsra érdemes férjnek neje; én, kinek n. pénteket érnem nem szabad, 's igy özvegyet kell hátra hagynom?! Ah Isten! tedd őt szerencséssé; — de nekem menni kell!" — Kevés tünődés után ismét előbbi hitének engedte-át szivét, és szereté keble zudulásait azon hittel csillapitni, hogy a' házas életviszonyt szintén a' sors szőtte életébe, sőt még ön bizalommal dicsekvék magának, hogy ő sorsának meghajolni képes.

A' szilárd lelkű férj korán megtalálta a' nős élet kivánatait. Ő nejének tetszeni és szivét teljesen birni hő kebellel iparkodott, 's méltányló a' legbővebb mértékben tudott lenni.

A' megye legnépesebb vásárjára ment V* ur, 's pár napra elhagyá a' nehéz bucsút vevő nőt, ezt majdan hazatértekor szép ajándékkal meglependő.

Folyó évi tavasz-elő 12-kén gyász-harangok kondultak-meg, 's egy élet-zsold lefizetését zugák az érczhangok. Rögtön hire fut, hogy V—né megmérgezte magát. — Nina nem volt többé. Orvosi látlelet bizonyitása szerint 17 szemer férjany találtaték a' holt tetemben.

A' haza térő 's kedves meglepés örömére számoló férjnek ajándék 's hálaul a' szörnyű halál-hir rohanta-meg lelkét.

A' hit egyik mély 's talán legmélyebb érdeke az emberiségnek; de ki az álhit elveihez vak buzgalommal szít, az, minden földi üdvnek élvezése mellett ellenkező tulságba süllyeszti irányt tévesztett lelke hatalmát. HEGEDŰS JÓZSEF.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Genua.

Marseilleből Sully gőzös viszi Nápolyba az utast, három olasz révbe futván-be a' repülő hidhoz hasonlitható, három ivű hidhoz, melly Marseillet a' Vezuvval köti össze. Az utazást ágyában teheti az ember, ha tengeri betegség kinozza; olly betegség, mellyben egy ember sem hal-meg, hanem inkább üdvös kórság, mellyet a' jó földközi tenger szivesen osztogat némellyeknek kiegészségesitéseül. Mint valami ünnepélyhez utazik az ember; a' lobogók sátorul vannak kifeszitve; körösleg virágokkal feldiszitve minden; a' csendes tengeren két tajtékzó zuhatag köztt tova siklik az utas;

minden arcz vidor; minden szem dél felé fordul; olasz ország neve lebeg mindenkinek nyelvén; olly közel van az, hogy az utazás unalmára ki sem gondol. A' vándorok között, kik olasz országba zarándoklának, egy sem érzé jobban, mint én, ama hő, művészeti tiszteletet, melly annyi sok hatalmas emlékezetet idéz elő. Az, hova én vágytam, nem volt más, mint gyermekségem, tanulmányim, álmaim, férfi-koromnak olasz országa; Dante, Giotto, Angelo Mihály 's Raphaelnak olasz országa. Én saját egyedi nézetimmel akartam lépni az olasz hon földére; a' művészet történeteinek 's nem utazások leirásának köszöném azokat. Égett bennem a' kivánság meggyőződnöm, le kell-e mondanom eddigi tiszteletemről 's elismernem gyermeki csalatásomat, vagy szabad leend-e továbbra is hódolnom azon tiszteletnek, mellyet második vallásomul tekinték. — Végre leszállt az éj, fris, hűs tavasz-éj; hajószobába kellett mennem: de vigasztalt a' gondolat, hogy fölébredésemkor olasz ország földét látandom.

Nem alhatám, 's nehány óra mulva már a' födözeten valék. Csillagos volt az éj 's a' part olly közel, hogy a' falukat 's hegyeket tisztán lehetett megkülönböztetni egymástól. Sully madárként röpült, kerekei tajtékzó zuhatagok közti fényes csillagokhoz hasonlitának; a' levegő illatokkal volt fűszerezve, millyeket csak e' tengeren, e' partokon, ezen ég alatt lelhetni. — ‚Hol vagyunk?' — kérdém Arnous kapitánt, ki a' födözeten fel 's alá járt. — „Ott feküsznek olasz ország partjai — válaszolt — ama falu Albenga.“ — Egy szeretett nőnek neve soha nem volt előttem nagyobb hatású. Egész életemben vissza fogok ezen Albengára emlékezni, melly csillagok alatt, csendes éjben, nyugodt tengeren, olasz ország partjai előtt lön kimondva. — Sully most egyenesen Genua felé evezett. Az Apenninek tövében tengerből kelt-ki e' pompás város; távul partjai fejér fényes pontokkal látszának behintve lenni, 's e' pontok minden perczczel nagyobbodtak. Nehány óra mulva kifejlett már előttünk egész pompájában a' város; fejét sugárlégkörbe emelé, 's lábait a' liguriai öbölben föröszté. Távul valánk még, de óriási palotáit, világító tornyát, erősitvényeit, zárdáit, egyházait 's tengerbe nyuló majorjait még is tisztán megkülönböztettük. Olasz országot misem hirdeti jobban, mint Genua! Méltó márvány portalja ő amaz örök képcsarnoknak, melly a' tarenti öböllel végződik; oszlopmenet ő ama museumhoz, melly az Apenninek oldalain állitá-fel festvényeit, szobrait és városait.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Az ezüst vizvonó tulajdonságú. Egy darab ezüstöt, melly mult évi decemberben az Irland partjain megfeneklett lady Charlotte hajóról mentetett-meg, megpróbáltak, mennyi vizet szivott magába. A' megmentés első napján megmérvén az ezüstöt, azt 38 font és 10 obony nehéznek találták; tüz közelébe tették, 's nyolcz nap mulva már csak 34 font 2 szemert nyomott. Ekkor elmozditván a' tüztöl 8 napig szabad levegö alatt tarták, 's midön megméretett, ismét 34 font, 4 obony, 9 szemer volt; ennél fogva a' levegöből 4 obony 7 szemer nedvet vont magába.

Szent-ilonai óriás gabona. A' „Bulletin de la société d' agriculture du departement de l' Herault" következöt ir e' gabona-faj tenyésztésével tett próbákról: „Costecalde, montpellieri kertész 's virágkereskedönek intézetében 1836-tól kezdve a' szent-ilonai óriás-gabonát tenyésztik. — 1836-ban 40 szemet vetettek-el, mellyböl egyetlen egy kelvén-ki, 22 kalászban 2.000 szemet termett. E' növény, minthogy egyedül állott, nagy terjedtségben tenyészett, 's csuda-magasra nött. Szalmája nagy 's vastag, mint kis rózsatönek szárai, 's ott helyben a' kisebb növények mellé támaszul használtatik. — 1837-ben 68 szemet ültettek-el; egymástól 3 hüvelknyi távulságra, homokos és árnyékos földbe, melly utóbbi körülmény csak kárára lehetett. Mind e' mellett is örvendetes volt az eredmény; mert e' 68 szem 7 litre (minden litreben mintegy 16.000 szem van) gabonát termett. — 1834-i télhó 4-én 2.000 szemet vetettek-el 21 metre hoszszúságú 's 7 metre szélességü téren kissé porhanyós földbe. Ámbár késön történt a' vetés, még is szépen serdültek-fel a' növények, és 5 ½ — 6 magasra nöttek. Ez évi termény 400-szorosan fizetett, mert a' 2.000 szem gabona 50 litre-t termett. E' gabona, ugy látszik, enyvdúsabb a' más fajnál; mert aránylag sokkal több vizet emészt-meg.

Észrevételek az északi hosszú napok és éjek behatásáról. — Martins dr., ki a' franczia spitzbergai expeditióval Europa éjszakját is meglátogatá, következöleg ir. — „Trondhiemnél (Drontheim) oda hagyván a' corvettet, a' gözössel Hammerfestre, Europa legészakibb városába, utaztam. Trondhiemben már nincs éj, hanem csak kurta alkony, mellyen az est- és korányibor összeolvadnak. Három nap éjféli nap sugárait láttuk Tromsö ablakain ragyogni. Itt már egész mértékben érzök ez örökös nappal gyötrelmeit, mellynek tikkasztó fénye nem hoz álmot a' szemre. Végre érezni kezdi az ember a' nyugalom szükségességét, lefekszik, 's alunni akar; hiú remény. Csak nyugtalan szender száll a' pillákra, mellyböl elöbb ébredünk, mint sem lankadt tagjaink megerösödtek volna. Az álom hiányát farkasi étvágy 's nem csekélyebb mértékü emésztési kifejlés pótolja. A' benszülöttek szintén érzik e' behatás kártékonyságát, és egésségökre nézve igen ártalmas; mi abból is megbizonyodik, hogy a' némberek és gyermekek majdnem folytonosan betegeskednek Ha a' nyárnak örökös napjai gyötrök, nem kevésbbé azok ama tél éjei is. A' vándor azt hinné, hogy a' nyárban elmulasztottat télen kipótolja: de nem ugy van, 's innen következik, hogy a' lakosok többnyire hypochondriában, mások ismét szivdobogásban sinlenek; a' gyermekek pedig elhalnak, ha délre nem küldik öket; 's nekik e' dél Trond-

lóem, melly körül belül egy szélességi fok alatt fekszik Yszlanddal. Christianiáról már ugy szóllnak, mint mi olasz honról. (Echo du monde savant.)

KÜLÖNFÉLE.

Olasz játékszenvedély. — Tudva van, hogy az olaszok hazard-, kivált lotto-játékot szenvedélyesen kedvelnek. — Bonnelli herczeget nem rég meglopta inasa. — „Miért nem ad ki rajta?“ — kérdé valaki a' herczegtől. — „Mert számokat álmodik“ — lön a' válasz; 's a' gazfi csakugyan négy számot álmodott, mellyekkel a' herczeg 200.000 frankot nyert.

Török szülői szeretet. — Nagy szülői szeretet a' Törökök kitünő lelkületvonásuk. — Következő történet bizonyitja ennek igazságát. A' reis-effendi egyik gyermeke beteg vala, 's nagy gondot okoza neki. Hasztalanul állitá angol gyógyásza, hogy nem forog veszélyben a' beteg; minden gondolata nyugtalanul volt kedves fijára irányozva. Legfontosb dolgai közepette is kilopódzott a' szobából, gyermeke betegágzához sietett, hogy meggyőződjék, nem hiányos-e az ápolás. A' gyermeknek 14 napi szoros életrend parancsoltaték; a reis-effendi is aláveté magát annak, 's egész házát hasontettre kényszerité, hogy a' szegény kisded észre ne vegyen olly étkeket, mellyek fölingerelhetnék étvágyát, 's megsulyosbithatnák betegségét.

Keleti vendégszeretet. — Minden elerkölcstelenedés és elvadulás daczára is milly varázserővel bir most is keleten a' vendégszeretet, bizonyitja a' következő igaz történet. — G. német téritő beutazza tiszttartásával Palaestinát. Jeruzalemből Nazaretbe akarnak vagy inkább kell menniek, mit nekik azonban nem javasolnak, mivel egyedül 's gyalog szándékoznak utazni. Azon uton leggonoszabb haramiacsapat csatangol; vezére a' legkegyetlenebb dühöncz: 's nemcsak gazdagokat és kalmárokat támad-meg, hanem a' legszegényebb ember fillére 's gunyája sem véd megtámadása, rablása 's öldöklése ellen. A' téritők mindazáltal gyalog elindulnak. Más nap délután egy puszta halmos vidéken lovagokat látnak feléjek tartani. A' vezér, egy borzasztó arcz, annyira megfelel a' haramia-főnöktől adott rajznak, hogy abban kétkedniek sem lehete, 's félelem és iszony vön rajtok erőt. Tanácskoznak, mit legyenek teendők, elrejtsék-e vagy szinlett bátorsággal a' rablók mellett elhaladjanak. A' lovagok nem látták még őket: de mielőtt határoztak vagy eltökéletöket kimondták volna, G.-ben gondolat villan-meg, melly, mi előtt róla számot adhatott volna magának, tetté lön. Ő a' lovagok felé siet, kiált és integet. Azok bámulnak, 's a' vezér feléje inditja lovát. A' téritő megfogja a' zablát, 's nemzeti nyelven, mellyet tökélyesen értett: „szóll: ‚Nem mondhatnád-meg, hol lelhetjük Ben-t (a' főnök neve.)?‘ — „Mit akartok vele?“ — kérdi meglepetten a' lovag, — ‚Mondják, ő e' hegyek leghatalmasb főnöke, ezen ország legerősb karja, az egyetlen, ki rablás és gyilkosság ellen védhet minket, szegény vándorokat. Oltalmába akarjuk tehát magunkat adni 's vendégszeretetéhez folyamodni!‘ „Azt akarjátok csakugyan?“ — harag miatt szikrázó szemekkel szóllt a' haramja. — G. igenlé azt. Boszúsan, de a' nélkül, hogy szót szóllna, megfordul a' főnök, 's int egynek kiséröi közül. Ez a' hegyek félelme kunyhójába vezeti őket. Ők oltalmában vannak‘ 's éjjel szokás szerint megvendégeltetnek. De hogy meggyőződjenek valóságáról a' veszélynek, mellytől illy csudálatosan megmenekültek, még azon éjjel

fölébresztettnek, 's tanúi lesznek egy iszonyú gyilkosságnak, mellyet oltalmazójok és vendéglőjek két szerencsétlen vándoron hajtatott végre kunyhója ablakai előtt. Emberei más nap bántalom nélkül kisérék téritőinket Nazaret felé.

Királyi ruhatár. — Egy elökelő utazó, ki nagy Fridrik idejében meglátogatá a' potsdami kir. palotákat, Sanssouciban kérdé a' várfelügyelőtöl: ‚hol van a' király ruhatára? — „Testén" lön a' rövid válasz.

EMLÉKMONDÁS.

Ezerek közttvan néha egy,
Ki nem azért hazafi,
Mivel nyelvén hordozza öt
Minden magyar atyafi;
Hanem mivel ugy győződik
'S minden résznek igazát
Egyképp' védi: ugy a' királyt
Mint nemzetet és hazát,
'S törpék, roszak rágalmának,
'S a' hatalom boszújának
Kiszegzett nyilt kebellel
Bátor szivvel megfelel.

KISFALUDI SÁNDOR után —

Idegen birtok ollyan, mint a' szép leány, ki ránk mosolyog, és mást csókol-meg. KISFALUDY KÁROLY után —

A' könyelmü laptája a' körülményeknek 's azoknak, kikhez valamelly viszony csatolja, 's kik öt kormányozzák. Ő hazafi, divat embere, előre haladó vagy setétség fija — mint idö és társai ohajtják.

B. JÓSIKA M. után M. N.

Gondolatok. — Némelly emberek csak akkor szeretik egymást, ha távul vannak egymástól, mint p. o. két iró.

Szerelmi kaland és könyv-árulás legjobban halad, ha tilos.

A' nösziv be lehet ugyan zárva szerelem, de nem a' tetszvágy előtt.

B. BARKÓCZY MIHÁLY.

Kérdö rejtvény.

1) Mellyik láb nől-ki a' földből?
2) A' fa miben hasonlit a' könyvhez?
3) Mi nől mindig jobban egész életünk alatt, mennél inkább irtjuk?
4) Mellyik a' legrövidebb szalma?

Kérelem. Bekösöntvén a' jelen évi 2dik félesztendö, tisztelettel kérettetnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb méltóztassanak szándékjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

54.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius 7kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLES.

Különös szerelem.

(Igaz történet.)

Gyászosan huzódott, mint borús felhő, fáklya-világitotta alkony-fényben egy boldogabb honba szenderültnek koporsója után a' néma fájdalmú rokonság. — Az agg nemzetség százados harangjainak tompa kongása szent érzelmet gerjeszte a' lassú menetben; a' halotti csendet kesergő sohajával nem meré zavarni a' bús kisérő. — A' nyolczvan öt éves anya élemedett fiak 's unokáktól vezetve kiséré kedves fijának hült tetemeit örök nyugalomra. — Jó anya! nem tudod, nem érzed-e, hogy ez utósó kirándulásod ez életben? — Könyei nem voltak az öregnek; — igen — könyeit a' mindenható kevés élet-örömei között mind átvette. Néma siri fájdalomnál egyebe nem maradt, 's csak a' szelid remény melengető sugarai lövelék élet-apadt keblébe azon vigasztalást, hogy elhunyt kedveseit nem sokára ismét látandja. — A' kedves halott Th.... K.... Sándor volt.

Isten embere áldást mondván a' boldogultra, vigasztalásait varázs ihlettel kiváná csepegtetni a' kesergőkre — Jó férjfiú! könynyű egy életet lerontani, de éldeletet osztani isteni munka. Könynyű a' sziven sebet ütni — de azt gyógyitni tudni és akarni kevesek tulajdona. Csak a' szerencsétlen tudja a' szerencsétlent megitélni, 's magát annak helyzetébe varázsolni. Az örömben repdeső sziv soha nem fogja-fel a' szerencsétlennek gyengéd érzelmeit.

Gyéren világitó hold-fénynél egy gyászoló, fátyolozott alakot képzelt látni a' vizsga szomszédság az uj sir-ormon. Kesergés, sohaj, és fohászok közt Sándor, a' jó, a' boldogult Sándor nevét vélte hallani; — 's talán csak korunk szellemének köszönhetjük, hogy a' látvány kisérteti mondává nem aljasult.

K..... szabad királyi városnál van egy oklevél, melly szerint Th. K. Sándor honunk két legrégibb diszes családja egyikének tagja. — Jó volt ő, mint nap; 's bár nem milliókat éltetett, mint a' nap, de százakat bizonynyal gyámolitott; 's bár elhunytát

nem milliók sajnálják, mint a' napét, de ezrek minden esetre gyászolták. — Kora történetét homály fedi. — Törvényhallgató 's gyakornok lett; élet-regénye itt kezdődik.

Három időszaka van életünknek: a' játék, szerelem, és nyugalom szakai. Nem okos — ki idejét jól nem használta. — A' munkás Sándornál a' játék szaka korán végződött. A' szerelem szaka hogy földerüljön, alkalom nem volt. E' mennyei érzelem öntudatlanul szállja-meg az embert: 's innen menthető, ha szerelmünk tárgyának birálgatása eljátszott regényünk után jut eszünkbe. — Minden képzett és nem képzett lénynek lelkében van egy idom, egy ideal, mellyet keblünk szerelem-országa magának teremt, 's melly egyedüli és örök tárgya vágyainknak.

E' virágokkal tarka képzelődés szakában tünt-fel K. Sándor csillaga — H..... Katicza; a' szép, lelkes leányban idealját pillantá ő meg. — Az ón-kebel higanynyá válik a' rokon érzelem mellett. — Az ifjak pillantata összeolvadt, és szótlanul alakult a' sziv-frigy; dicső élvezet árnyazá álmaikat: de a' ringatva boldogító álom megszünt; családi viszonyok dulták a' kis korú szerelmet. Kérelem, igéretek egy felől, sirás és betegség más felől mit sem használtak. A' bucsú, elválás (de hinni egyik sem meré), az örök elválás pillanata beköszönte. Négy percz kettejek nevét egybeköté a' szeretet Istene előtt; a' bucsú, az örök elválás megtörtént.

Alig kétszer tiz mértföld távulitá őket — 's ők nem látták egymást. — Sándor ez idő óta komor, magába vonult vala: Katicza él, de férjhez soha nem ment.

Évek, történetekkel dús évek léptek a' század sorába; Sándor a' hivatalok fokán haladt, kedvelve tiszti társaktól, tisztelve a' néptől — szeretve övéitől 's főleg agg anyjától, és ha szótalan komolysága nem korlátolja, halmozva barátoktól.

László, a' boldog testvér, sokszor ismételgeté Sándornak, hogy szerelem az erő, melly körül egész mindenség forog; hogy a' nőnem nemtője álom-éltünknek; hogy életpályánk egy szindarab, 's magunktól függ azt vig vagy szomorú játékká szerkezni: de miért keseritnénk rövid napjainkat? mikor ön magunkon áll azokat édes, szépekké varázsolhatni. — Sándor elérté a' czélzást, 's mozgony-akarata meghajlott rokonainak kivánsága előtt, és öntudatlan irta alá a' házassági szerződést — F.... Therézzel. — F.....né szintugy kivánta a' Th. K. házzal rokonulást, mint K..ék ohajták Sándornak házasság általi szórakodását. — Ők egybeköttettek.

Kétszer ujult-meg a' szende hold; Sándor keble borús maradt — Theréz ki nem elégitett vágyai 's hiúsult ábrándjainak hajó-

törésénél zordonkodott. Az esti homály szentségében a' gyermekei jóllétén álmodozó ős anya borzadva hallá e' párbeszédet.

— Sándor, ma szokatlanul megszállt a' bú ködös leple. — Az élet olly édes, ez estve olly szép! Jer, éldeljük az élet örömeit, használjuk e' kecsegtetve vonszó alkonyt. Légy vigabb jó Sándor! vagy közöld, mi terheli annyira kebledet, titkaidra jogositott ten magad vagyok. — Szóllj édesem! hiszen lélektanáritok fogékonyaknak itélnek minket minden szebb érzelemre, 's talán nem méltatlanul, és azt kivánják, hogy a' gyengédebb érzetű nő oszlassa az erősebb férjfi-léleknek borúját. Mondd tehát, közöld akaratod', szenvedéseid', búdat.

Sándor hallgatott.

— Sándor, Sándor — a' homályból világ tünik gyenge szemeim elébe. Igen, látni kezdem, te kötelesség rabja vagy — Sándor! egy madarászt ismerek, ki elfogta a' gyengéd fülmilét. A' fülmilének kedvese nem volt, 's csak szabadságát fájlalá: de megszokta a' jó madarásznak szivességét; a' madarász azonban megunta a' fülmile csattogásait, és zordon volt madárkája iránt — 's nem láttatá magát.

Sándor hallgatott.

— A' madarász hon nem lelé örömét; mezőken kerteken túl üzé borúja. Utjában virágcsák álltak, kellemesek a' szemnek — izlésnek, 's a' nyájas vándorokat mintegy kinálgatók ön magukkal. A' madarász letépte a' virágot — 's nem méltányolván annak szépségét, azt zordonan eldobá.

Sándor hallgatott.

— Illy madár voltam én boldog szabadság-érzetemben. Te jövél, szabadságom' rablád, 's most unatkozol közömben. — Igen, a' hon mezejének, ha nem szép is, de viruló virágcsája valék; te leszakasztál a' tápgyökérrül, 's virággali éldeleted eddig tartott. — Sándor, Sándor! te nem szerettél, te nem szeretsz; boldogitni nem akarál, nem akarsz. Igen, mondanom kell, tőled ez kettősen sujtó játék volt. Ah! mert szeretni viszonzás nélkül, 's ugyan azon pályán más boldogokat látni, mellyen mi mellőztetünk, sőt szerencsétlenek vagyunk: lélek-ölő élet!

Theréz sirt.

Sándor mélyen érzé neje szavainak igazságát, 's gyengéd szive könyekbe, Theréz könyeivel össze-olvadókba, ömle-ki.

„Igen is, jó lélek! neked igazsággal tartozom. Egy álom, egy rövid de boldogitó álom dulja éltemet és nyugalmadat. Életem virágait leszedé a' mostoha sors, és csak töviseket hagya utónapimra. Volt idő, midőn szavaid istenitettek, midőn szemed lángjai-

ban olvadoztam volna: de most szivem kopár telek; nem terem örömeket; a' szerelem varázs kellemeitől rémedez: de keblemnek minden nyájas, szelid, hálás tisztelete tied.

Theréz semmisülve érzé magát. — Az ifjúság reményeit felhőken építi, 's a' föld szétzuzza őket.

A' hallgatódzó ős anya sikoltását hallák a' fiatalok. Segitségre siettek. A' jó öregre élet-csalódásainak e' nem vélt jelenete váratlanul rohant. — Istené az áldás, — mondá — e' munka emberi volt.'

Tél-elő havának hetes száma harmadszor ujult-meg, midőn K. Sándor udvarából egy nehéz hintó robogott-ki, az u..di országutra tartó. — Theréz ült benne Julcsával, az üdvözitőnek innepeit honn inneplendő. — Theréz mintegy előérzetből visszatekintett. — Ah ő nem örömest hitte — de előérzetünk sokszor nem csal — ez elválás a' férjtől, a' jó Sándortól, örökös volt.

Tizennégyszer ujul'-meg a' nap. — A' hintó vissza-jött; belőle Julcsa szállt ki; az ős anya elájult; Sándor mit sem kérdett; ő érzé, hogy Theréznek igaza van; de keble zárkodtabb, lelkülete komolyabb lön. — Kétszer ment-el Therézhez, de nélküle jött; igen, ő nem kéré, nem kiváná őt vissza.

Most egy szép pályára indult Sándorunk. Testvéreinek két nő és három fi-gyermekét nevelé és nevelteté. — A' két hölgy lelkes nő lett; mert hiszen nevelőjöktől csak jót tanulhattak. A' három fi oszlopai leendnek a' honnak; egy tisztviselő 's két ügyvédben becsüli őket a' barátság.

Számos évek folytak-le; a' férj és nő nem látták egymást. Sándor a' nevendékek körüli kötelességeknek szentelte életét. Nőjéről Therézről, 's Katicza iránti szerelméről soha nem szóllt; azt tisztelni, ezt szeretni soha nem szünt. — Theréz a' rágalmon kapzsi világnak nyelve előtt is méltó neje volt Sándornak. — Theréz és Katicza élnek; ez utóbbinak nemes szerelme által fején hagyott pártája istenesitett koronával koszorúztatik a' nemes érzetűektől.

Most elhamvadva nyugosznak a' nemes tetemek; a' búrongálta sziverek örök békét éldelnek; Sándor nevendékeinek szivökben emelkednek diszes emlékoszlopai érdemeinek.

Theréz külleg három évig — bennleg örökre gyászolja a' kedves szerencsétlent, 's a' temetési alkonyon látott sirorni fátyolozott sirdogáló alakban, őt ismeré-meg, őt tiszteli a' környék.

PÓLYA ENDRE.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Genua.

(*Vége.*)

Beevéztemkor a' révbe, meg kell vallanom, nem fogott-el, mint más utazót, a' dogék korára visszaemlékezés; de egy látvány legott lecsatolt. Előttem pompás palotát láttam, melly a' tengerig terjedett, 's fejér márványoszlopai visszatükröződtek a' csendes vizszinen. Ez épület elhagyottnak látszott; a' magány érzékenyitő arczulatot kölcsönzött neki; mert olly diszben, olly helyen, milly öröm 's vigság szinhelyének kellett hajdan lennie! előttem most széles sirként jelent-meg, mellyben egy király alussza halál-álmát narancsfák 's habok szelid suttogása 's csörgedezése alatt; — ‚Az a' Doriák palotája — megjegyzé egy utazó, ki a' kalmárügyekben évenként kétszer meglátogatta Genuát, 's hasztalan fecsegésével már gyakran volt terhemre. — Villámvezetőt találtak-fel az emberek, 's e' találmányt végtelenül magasztalák, mintha az emberiség felét szabály szerint villám sujtná agyon. De vannak el nem hárítható villámok, mellyek az utazó művészt legszebb hevültekor is minden perczben sujtogatják pályáján. Mi kár, hogy Franklin e' részben is szabadulást nem talált-fel. Gyakran alig emelkedik egy gondolat, egy ábránd, egy képzelet a' légbe, 's egy hasztalan szájnak ónszava gátolva a' jeles röpülést már is magával rántle mindent. Képzeletem képeinek rombolóját én nem kérdém, Doriák palotája-e az; szemeimben e' költészeti épület sokkal több volt, mint csupán az — egykor minden vala, most semmi! Ki képes visszavarázsolni az eltünt csalatást? Megjelenik egy egésségügyelő, 's kérdi, nem hoz-e cholerát az utas; egy vendéglőinas hozzá tolakodik, 's e' felirattal: — ‚franczia konyha' — papirost nyom kezébe; a' királynak egy vámtisztje látni akarja az utlevelet; a' kapitán sorba állitja a' vándorokat 's juhokként számlálja azokat; csolnakra veti magát az ember szitkai 's átkai közt a' csolnakosoknak, kiknek szolgálatát megveté, mintha húsz csolnakra volna szüksége partra szállhatásul! 'S hol van Genua, a' dicső? A' márványváros? Liguria királynéja? Én csak mocskos kövezeteket, undok házakat, kapu helyett börtönajtót 's egy vámházat látok, mellynek lakói kikotorásszák a' zsebet.

Végre Mihályhoz ér az ember; e' vendéglőt a' kalmárutazó ajánlá; setét, szoros, sáros utszák vezetnek hozzá. Mihály reggelit tesz az utas elébe, és szobát mutat neki. Ablakhoz ül a' vándor, de — mit sem lát, mit sem egyebet, mint a' szemköztti házat, mellynek falain feje szétzuzatásától fél. De hol van Genua,

a' dicső? Az ember elhagyja a' vendéglőt. San-Siro templomnál elhalad, egy dombocskára megy — 's előtte van Genua! A' márványhegyek feldaraboltattak, 's ama csudateljes, palotákkal egészen befogott utszává váltanak. Illy látványra a' szemek nincsenek elkészitve; rögtön bezáródnak tehát, mintha az éjet derült nap váltotta volna fel. Misem fönségesb e' világon, mint a' márványpaloták e' két sora, granitkövezettel elválasztatva, 's ama varázsfénynyel megaranyoztatva, melylyel olasz ország ege olly szivesen világit gyermekeinek műveire. 'S e' pompa közepette mosolygó fiatal nők, e' fák-, e' kertek-, e' forrásokért teremtvék! Ők ezen ábrándpaloták valódi tündérei; azt kellene hinnünk, hogy raphaeli képeket látunk, mellyek oda hagyák rámáikat a' Strada Balbin keresztül ég felé menendők.

Utósó sugárait szórta a' nap, sétámra világitandó; a' tenger melletti palotához vevém utamat. A' kapu nyitva állt; én beléptem. Végig jártam a' csarnokmagányt, hol Purino del Vagua al Fresco festé a' bajnok tetteket, mellyeket tengeren vitt véghez a' Doria-család. Magány mindenhol és némaság. Élő lénynyel nem találkozám; ugy rémlék előttem, mintha egyikében lennék ama megbűvölt váraknak, mellyekben egyedül jár a' vándor a' rá néző szobrok köztt. A' csarnok XVI. századi izléssel volt butorozva. Voltak ott tömör, fekete bőrrel bevont karszékek, nagy, mesterileg készitett tükör-asztalok, velenczei óriástükrök, colossalis setétmárvány-kandallók, eléggé magasak az egyenesen állónak megmelegitésére. Ugy rémlék előttem, mintha egy doge-család éppen most hagyta volna el e' karszéket vagy tengeri séta-utról váratnék vissza.

Használám egyedülségemet; leültem minden karszékre; ablakot nyitottam, hogy lássam az öblöt; a' kis képeket levettem a' a' falról, hogy jobban vizsgálódhassam; a' kandalló előtt fel- 's alá jártam; a' szobroknak barcarole-t éneklék a' „némából" — parancsnoki tekintetet, dogei rátartást adtam magamnak, 's mind ezt büntelenül; ki sem jelent-meg. Ha Genuában élnék, a' Doriák palotájában szállásoznám, hogy legalább egy lakosa legyen. Lementem a' kertbe, egy azon pusztaság, egy azon némaság; egyike a' legszebb panoramáknak feküdt előttem; mi sem bájlóbb a' Doria-palota terrasse-ainál. Alakitsuk egyetlen képpé a' Louvreban találkozó Claude Lorraineket, 's e' csudálatra méltó vidéknek csak vázlatát nyertük. Oszlopok, portálokon 's lépcsőken pazarolva van itt a' márvány; a' kertek fasorai viritó narancs- 's czitromfáktól tündöklenek; balra fénylik Genua hegyeivel, mellyek olly népesek, mint utszái; a' háttéren látni a' Carignan-templom, a' romai

sz. Péter temploma e' kis képének kúpjait. Előtted fekszik a' tenger, a' valódi tenger, a' középtenger, e' nagy országut Nápoly és Siciliába; él az, 's csendes; csak egy szava, egy lelke, egy melodiája van; révbe ömlik, meghajtván habjait, mintha Pharusnak, a' hajóvédnek, akarna hódolni.

Én e' pompás kép szemlélésébe merültem, midőn mögöttem egyes szavakat hallék. Megfordultam, 's egy agg nőt vettem észre, ki a' terrasse oszlopaihoz támaszkodva földön ült. Egy rongyokba burkolt leányka szendergett térdein. — ‚Mit csinál itt jó asszony?' — kérdém. — „Napon sütközöm" — válaszolt. — ‚Hát nem dolgozik, hogy élelmét keresse?' — „Nem, én koldulok! napi munkámat bevégzém; most már pihenek." — ‚'S mit teend holnap?' — „Holnap a' sz. szüz adandja-ki részemet a' della Consolazione egyház előtt." — ‚Mindennapi kenyere tehát soha nem hiányzik?' — „Soha!" — ‚Szerencsés tehát?' — „Az vagyok uram!" — A' fiatal leányka az alatt föleszmélt. Arczáról elsimitá kezével fekete fürteit, 's a' legvarázslóbb vonások, mellyeket valaha láttam, tüntek szemembe. — Mi ellentiség! A' legnagyobb nőszépség rongyokba burkolva! Koldusnő a' pompás palotának márvány lépcsőin! — O Genua!

Németből LIGETFI ANDOR.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Pest és Buda szépülése. Kézi orgonák. Romai régiség. Időjárat. — Szerencsétlen esetek után, köztapasztalás szerint, városok és épületek többnyire szebben épülnek-fel Igy történik Budapesttel is. — Jelesen Pest városának utszái egymás után magasabbra tölttetnek, és e' mellett a' gyalog járdák szaporittatnak. E' napokban végzik-be a' nagy hid-utszának ujabb kövezetét, mellynek most mindkét oldala gyalog járdával, a' kocsitér pedig apróbb de átaljan négyszegü egyirányos granitkövekkel, valamint Bécsben, rakatott-ki, melly mind szekerekre mind gyalogokra nézve rendkivül' könnyiti sőt kellemessé teszi a' járást. — A' kereskedő boltoknak mind belsejét mind külsejét fényüzőleg 's pompásan csinositják a' fő utszákban. — — Mult héten jelent-meg, 's minden könyvárusnál a' vizkárvallottak javára egy ezüst forinton árultatik „Pestnek rajzterve" azon legujabb változtatások kijelelésével, mellyek a' vizkár után felsőbb meghagyásból Pesten tétettek és tétetni fognak. E' rajzon a' számos uj utszák, szabályzatok, 's czélszerűbb felosztásokon láthatni, hogy a' deszkások ezutáni rakhelyeik a' Margit sziget irányában lesznek ott, hol eddig a' komáromiak voltak; az uj épület megetti fatér helyén házak lesznek, 's a' tüzelő-fa árutere feljebb vitetik a' czukortisztitó és Valero urnak most épülő uj selyem-gyára közti térre. Therézia külvárosban a' pacsirta mezei kertek mind házhelyekké rendelvék; Therézia templomához közel uj terek lesznek a' kis mező-nyár- és diófa utszáknak három dob utszára — hasonlag a' Lázár- retek- és könyök utszáknak a' hajós utszára szolgáló szegletein — ugy a' József városban a' salitrom és

német utsza köztt levő területen — végre Ferenczvárosban a' Ferencz és virág utsza szegletein a' fő utsza felé; a' templom mellett is megnagyobbittatik a' tér — a' belvárost amattól elválasztó mészáros utsza szélesbittetik; az erre használt házak kárpótlást nyertek a' régi lövöldöző térből a' városnak hajdani de eddig felállott bástyáji felé. (Ki e' tervrajzot megveszi, a' vizáradási rajzot ráadásul ingyen kapja.) — Az uj lövöldözö ház erösen épül a' város eredcje előtt, ugy a'megyeház 's az uj Museum is, melly megett, mint mondják, diszes sétahely leend. — A' kézi orgonák, mellyekkel házakba, rafinált koldulás alakjában, járnak az ingyen élök Budapesten, nemcsak nagyon szaporodnak, de tökélyesülnek is: ugy hogy már most egy jókora nagyságú orgonácskával is járnak, mellyet két kerekü talyigán vonnak egy házból a' másikba, 's mellynek zenéjét trombita nemü hangok 's török dob és más érczcsengésü hangok is kisérik. Reményleni lehet, hogy nem sokára egész török muzsikát fognak illy orgonákba helyezni, 's egy garasért a' legszebb operai, legkedvesebb magyar és német hangmüveket fogjuk hallhatni. Milly kártékony azonban e' koldulás neme a' köznépre, onnan is eléggé kiviláglik, hogy már most nemcsak elnyomorodtak és vakok (mint az előtt) járnak illyesekkel, hanem kisdedek, söt legizmosabb legények, ifjak, és gyerköczök, kiket mindannyi hasznosabb munka kerülőinek, naplopóknak tekinthetni; ezek és a' velek járó gyermekek, kik rendesen a' koldulást nemcsak már az udvaron, hanem az emeletekben levő lakásokba is bemenvén, szokták végezni, már most hozzá szokván a' henye élethez, a' munkás élettől idővel is iszonyodni és igy közülök számosan erkölcstelen, dologtalan életét fognak viselni. Méltán szoros figyelem alá vehetné ezeket a' rendőrség, 's illy semmi fáradtságukba nem kerülő életmódtól biztonn eltilthatná öket. — Buda várának hegyalja, Pest felé szolgáló oldalán, ott, hova az uj hidfő jövend, folyvást a' legszebb árnyékos sétahelylyé alakittatik, mellynek kellemeit már most is számosan éldelik. Hát ha még a' hid elkészülend? ha csakugyan lesz belőle valami! —Mult hetekben a' Ferencz városban egy gömbölyü kőoszlopnak, hihetőleg régi romai mértföld-jelelőnek, jó része ásatott-ki, mellyen igen sok irás olvasható. Most Pfeffer ur Dunafürdő-házának kapuja alatt fekszik. — Időjáratunk a' jun. 5-ki nagy eső után folyvást csaknem kiállhatlan száraz, meleg volt. A' 25-ki nagy eső után mindig hüsebb lön a' levegö; 27-töl fogva jul. 4-ig folyvást hideg éjszaki szél dühöng 's a' meleg ruhákhoz utasitá vissza Budapest lakosait.

Tagrejtvény.

Második tagommal a' német parasztnoz
Szóllunk; elsővel a' magyar pór gazdához.
Ruha készül az egészből,
Ha kijött asszonyi kézből. N.

Előbbi rejtvény: 1) SZARKALÁB. — 2) LEVELEKBEN. — 3) SZAKÁL. — 4) SZECSKA.

Kérelem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kéretteinek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb mettóztassanak szándekjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

55.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius **11**kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' néma és szerelme.

Eredeti novella.

NAGY ELEKTŐL.

Ismertétek-e e' nőt, ki előttetek fekszik? — O nem, hisz' ti könyeztek. Ő szép volt; de mit ér a' szépség? — a' halott is szép; jó volt; — de mit ér a' jóság, ha a' kebel utósó dobbanásával jel nélkül elhal?! Ő szerencsétlen 's még is boldog: o de megéri-e e' rövid élet boldogsága a' hosszú 's mély kinokat?! Ti értte könyeztek, hogy élte ifjúságában elszáradt? O ne őt, magatokat sirassátok, hogy őt elveszítétek; csak őt ne, inkább fájdalmait, miket közttetek fel nem oszthatott, boldogságát, mellynek részeseivé nem lehetétek, keble nyugalmát, melly kihamvadt: mert egy szikrája ennek titeket mondhatlanul boldoggá tett volna. O ne sirjatok; a' köny enyhiti a' fájdalmakat, 's nektek mondhatlanul kell szenvednetek, hogy az ő fájdalmainak csak szikráját érezhessétek. Ő szerencsétlen volt, 's még is boldog: a' világ tevé őt szerencsétlenné, 's lelke e' világot kipótolá, 's őt boldogitá. Ő eszméletével kezde érezni, más a' világ gyönyöreivel: de a' világ csak szerencsésithet, soha sem boldogithat. 'S tán azt hiszitek, hogy ő a' világot nélkülözhetőnek vélte? O nem: ő a' világot tiszta napfényében szereté, rózsa virágként kiváná izlelni; az ő érező keble e' világnak örült, mert e' világnak született; keresé az embereket, mert ő csak nekik kivánt élni: de az emberek elfordulának tőle, 's kerülék őt; pedig ő olly szép 's jó volt. De az ő szépsége nem e' világnak teremtetett; az ő tiszta szemeinek fényét a' mesterkélt világ nem keresé. — 'S kérditek jóságát? Hisz' ti mindenkit jónak valltok, 's olly könnyen osztogatjátok e' czimet, mert mibe sem kerül; de ő neki mondhatlan kinokba került! — 'S e' fájdalmak kihamvadtak, a' kínoktól szétdúlt kebel kipihegett, 's ti még is sirtok?! Tudom! ti tulajdon fájdalmaitok felett keseregtek, öntudatlan, önkénytelen; mert ti könyeiteket pillanatnyi fájdalmakkal vásároljátok-meg, hogy illő idejében igaz áruként eladhassátok.

De nézzétek-át az ő életét! — Minden köny mázsányi tehert emeltle szivéről; minden mosolyát a' világ kinjai követék. Ismerjétekmeg őt!

Nincs szentebb érzelem, mint mellyet fájdalom érlel azzá: ezt az ember a' világ minden gyönyörénél feljebb becsüli; ha elragadni kivánnád tőle, csak szivével szakithatnád-ki belőle. Lássátok, e' halottnak első érzése fájdalom volt, 's ő korábban, mint akárki, érzé a' fájdalom hatásait: de még nem is könyezhete fájdalmai felett, mert nem talált vigasztaló kézre, melly azokat letörölhette volna. Tudjátok mért? Mert az emberek a' gyermek fájdalmait olly könyűknek vélik, a' milly könnyen okozhatók, — 's nem tekintik, hogy ezen okozat gyermeki öntudatlansággal párosulva, mit szül a' kebelben! — Ez előttetek fekvő lány rideg lön; fájdalmai kérget vontak szive körül, mellyből semmi ki nem törhete: de a' más fájdalmainak látásánál elolvada, 's önfájdalmait feledé; mert ki ön maga kinokat nem érze, az mások kinain meg nem indul, 's csak a' feldult keblen talál a' boldogtalan enyh-helyet. 'S ti sirtok, 's őt elhervadni hagytátok? Sirjatok a' hervadó virág felett, melly többé nem gyönyörködtet, hogy illő idejében meg nem öntözétek: de sirjatok egyszersmind a' felett, hogy időtöket mérges illatú virágok öntözésére vesztegettétek. — A' gyermek felserdült, de átmeneteli szakával a' fájdalomról az örömre át nem tért; élete szakai fájdalmak sorozata; az élet láncz, melly a' fájdalom-kapcsokat egybeköti. 'S fájdalmai köztt a' legnemesb érzelem fejlődékki: a' szerelem. Egy ifjút szerete, keble teljes erejével, forrón, nemesen, örök tüz jeleivel, 's az ifjú viszon-szerelme feledtette volna vele örök búját, 's e' búnak marczangló kinait, a' némaságot; mert ez érzelemteli nő néma volt. — Az értelem olly magas és dicső, midőn az embert állatiságából kiemelve, emberré teszi; 's mig az értelemnél a' természet meg nem állt, magasbra emelkedett 's adott az embernek nyelvet, mellyen szóllhasson. 'S az ember szóllott és csudákat tön nyelvével, — 's még a' gyermek is önkénytelenül örvend beszélni tudásának, és cseveg szüntelenül, midőn ajkai az első szóra megnyilnak. Beszéd az embert élteti, mert még fájdalmaiban is elkiséri, a' kietlen pusztákon is társul marad, hol minden domb 's minden völgy viszhangozza azt, mi egyedül szivén feküdt. 'S ha a' kietlen pusztákon éltető sugár a' nyelv: napként kell felvilágolnia az ember keblében rokonszenvűek szerettei köztt. Mi szüli azon örökös forrongást, változatosságot, melly éltünket kellemesiti? a' nyelv; mi ad szárnyakat gondolatinknak, 's mi ad örömet a' szellemi világban? a' nyelv. Ha nem birnál elmebeli tehetségekkel, bizonynyal soha valódi örömet nem éreznél,

szellemi tehetségeid pedig elfonyadnának tolmács nélkül. Mig önkényesen beszélni tudsz, addig örömeid forrása ki nem apadt: — 's kinek e' forrás soha meg nem nyilt, ki minden szikrányi örömet 's egész élte fájdalmát egy kebelbe zárhatá, annak keblében az öröm 's gyönyör helyet nem talál. Láttál-e már bimbót, melly mi előtt kifejlett volna, elhervadt; találtál-e már nőre, kinek arczán örök bú jelei vettek helyet, kifejezésteli arczot, mellyen az öröm szikrája soha át nem villant: ha láttál, azon nő néma volt. 'S lehet-e mélyebb fájdalom, melly az első érzéssel fejlik-ki; lehet-e tisztább érzet, melly a' legnagyobb kint önmagába rejti, 's egy egész életet tölt-át az öröm minden mámora nélkül?! Minden bú enyhithető, de a' némának fájdalmait csak a' halál oltja-el. A' némaság róna pusztaság fű 's virág nélkül. — 'S e' szónál ujra előttem áll ő; 's bár állna előttetek, az egész világ előtt, hogy tanulná arczából megismerni a' tiszta lelket, mert a' szó olly könnyen behizelgi magát, 's mi a' szájból, nem a' szivből fakadó szókat értjük 's beszéljük. — 'S még csak szerelmében érzé némasága teljes hatalmát; most midőn őt szólni látá, 's őt érteni látszék, képzelé a' beszélés édenét. De a' viszonszerettetés élvezetét ő nem izlelheté, 's még is szereté őt, nem hanyatló szerelemmel, atyjánál, anyjánál jobban, mert ő az ifjút nem ismeré. Az ifjú szép volt, de jó nem, — és szép arczvonásai beszéd közben olly élénkek 's kellemesek lőnek, mellyek a' csupán önmagát ismerő némában szerelmet gerjesztének. — 'S ő nem szeretteték; látnia kelle, miként enyeleg egy másikkal, 's képzelé annak boldogságát; ő rá, a' szenvedőre, nem is tekintének. O de igen; egykor gúnyos nevetéssel fordula az ifjú feléje; a' néma lány elpirula. O, hogy nem tuda szóllni! az egész világ őt érzetnélküli állatnak tartá, tehetlennek önmagával, terhére másoknak, 's ezt vele érezteték, ezt ő megérté!..... Mért e' visszaélés?.... Ő nem tuda szóllni, pedig nem volt érzet nélküli, nem esék másoknak terhére. — Az ifjú férj meghalt hosszas kicsapongásai után, 's ez egyetlen öröme elenyészék, hogy őt láthassa, 's láthatásánál minden kinjait feledje, csak szerelmeét nem, mert a' szerelem még fájdalmaiban is édes. De látnia kellett egyszersmind kedvesének nejét, miként feledé az férje szerelmét, 's mi könnyen engedé-át magát uj gyönyöröknek, mikről ő nem is álmodott volna. Felötlék benne azon gondolat, hogy őt boldogabbá, sokkal boldogabbá tette volna, 's gyülöle, legelsőbben gyülöle embert: gyülölé a' megholtnak nejét. De e' gyülölség annál lángolóbbá tevé szerelmét; áldozatként tekinté az elholtat; felede mindent; erősen hivé, hogy ő szerelem szükségében halt-meg, 's kinai óriásiak valának. Eddigelé sirni nem tuda; de

könyei kiapadtak, — 's nem volna köny azon fájdalmak enyhitésére, mellyek keblében dühöngtek.

'S két év mulva kelle őt ismét látni. Búsan 's magával tusakodó kebellel ha ki belépett hozzá, az örömmel telt kebellel tért vissza. Ki mindenét elveszté, és semmit sem hoza magával, mindent megnyere. Némasága őt a' világból kizárá, 's a' magány olly örömeket ada neki, mellyeket a' világ nem ismer. Szerelme őt viszon szerelemmel nem boldogitá; de adott neki kincset, mellyről nem is álmodott. A' bú-marczangolta kebel felett a' vihar eltompult, 's a' természet legszebb napja gyujtá-fel benne az öröm világát. — 'S mind ezt egy gyermek tevé, a' gyermek pedig a' meghalt kedvesnek árva gyermeke volt, elhagyatva tulajdon anyjától, ki a' világ gyönyöreinek áldoza-fel mindent. Sirva találá őt egykor, 's megismeré arczáról. Félőrülten rohant hozzá 's keblére ölelé; a' gyermek felmosolyga, 's a' némának könyei először kezdének ismét folyni; feledé minden fájdalmát a' gyermeknek égvilágú szemébe tekintve, feltalálá benne mennyét, nézé 's mozdulatlan tovább nézé. 'S a' gyermek megérté őt, feledé sirását 's kis kacsóit feléje tartá ölelésre. 'S a' gyermek első volt, ki a' némát megérté; mert az a' szerelem hangján szóllt hozzá. Egyik sem szóllt, de szólltak sziveik; a' gyermek feledé oldalánál a' beszélést, nem ostromlá kérdésekkel, vele a' beszélés szükségét nem érezteté, 's mind ezt önkénytelen, öntudatlan. — 'S többé a' gyermek a' nőtől, nő a' gyermektől nem vala elválasztható. Forrón ragaszkodék mindkettő egymáshoz, mintha egymásért lettek volna teremtve. A' gyermek feledé mellette játékát, — vele, hajfürteivel játszék, 's könyeit csókolá-le a' néma nőnek. A' fiú olly engedelmes 's engedékeny lön, mert szeretteték, 's a' szeretet jeleit édeseknek találá. Ha vigyázatlanságból baja történt, o mi gondos 's ápoló anyára talált barátnéjában; 's a' gyermek ez által vigyázóbb lön, hogy gondjaitól a' nőt felmentse. Ha sérvet ejte magán, a' némának egy pillantása, biztató mosolya, feledteté vele minden fájdalmát. Ha játszani hivaték, néma barátnéjának képe lenge előtte szünetlenül, és siete haza, mert a' szerettetés hangja varázsként voná őt hozzá. O, de illyenkor a' nő is a' legboldogabb vala. Lassanként öröm-lázza, melly őrültséggel vala határos, 's mi által a' gyermeket elfogódottá tevé — fokonként bánat 's öröm köztti tusakodása szünni kezde; a' keserűséggel vegyült fájdalmas arcz az érzésnek teljes kifejezésévé vált; az anyai szeretet egész érdeme nyilt-fel előtte, 's éltének legszebb korszakát élvezé. Boldog vala a' gyermek közelében 's távullétében. Ha mellette volt, őt nézé 's ölelé, 's ez öleléssel ölelé az egész világot; ha távul volt, róla gondolkodott és

szerelméről, 's azon örömről melly őt viszonláthatásánál érendi, 's mellynek előérzete a' lelket sulyegyenéből kiemelve azon édes nyugtalanságba helyezi, mellyet várakozásnak, sovárgásnak nevezünk. A' gyermeknek egy csókja illyenkor kibékité őt minden bújával; 's valamelly jó tette, nyájassága, körültti enyelgése, földerité benne a' bizalmat, melly kebléből már veszendő vala.

'S később szerelmével boldogsága is nagyobbult. Mi csupán ösztön, a' szerelem szüksége vala, az jelenleg meggyőződéssé vált. A' gyermek serdülni kezde, 's mindenkitől szeretteték, szorgalmas lön, és szorgalmával gyümölcsöket arata, 's szorgalma gyümölcseit leraká anyja lábaihoz, oltárához, második istenéhez, 's ez által az anyát boldogitá, az anya boldogsága pedig kétszeresité az ifjúban gyümölcsei feletti örömét. 'S az anya látá a' gyermekben nem ismertt öngyermekségét, az ifjúban nem élvezett tulajdon ifjúságát, és ezen összeforrás őt gyermekké 's ifjúvá tevé. Egészen vele érzett, akaratja a' gyermekével teljesen öszhangzott, 's ő ujra kezde élni.

'S midőn az ifjú mind inkább érezni kezde, ismeré-meg barátnéja egész éltének kinját. Körültekinte és senkit körüle nem talált. Félteni kezdé önmagát a' némaért, hogy őt egyetlenét elvesztheté, veszteségével pedig élte minden sebét felszakitná: de ez a' nőnek nem jutott eszébe soha; ő csak neki élt, a' jelennek, 's nem tekinte a' kinos multba, melly a' jövőnek tüköre. Lelke valóban az ifjú előtt csak most kezdett egész tisztaságában feltünni. Az megfoghatlan, ismeretlen világ volt, idegen sziget aranybányáival, önmagának diszeül. Értte félt az ifjú tulajdon jövendőjétől, értte minden balesettől. 'S az ifjúnak volt mitől félnie. Ha tekinte jövendőjébe, ez rá nézve tán kellemes, de barátnéjára kinteljesnek mutatkozék. Szülőjének nagyravágyása már is sokáig kisérteték az ifjúnak látszó tehetlensége által. Előtte a' külragyogás volt az előmenetel, haladás jelensége. Kit magasra emeltek 's diszjelekkel ékesitének, volt 's küzdött az érdem pályáján. Minek a' lélek? mellyet a' jelen világ nem keres; — minek a' szív? melly bábjává tenné az akaratot. — A' nagyravágyó szülőnek örökös átka terhelné azon fiút, ki tetteinél szivét kérdőre vonná. Neki távoznia kelle szülőföldjéről oda, hol az ál-érdem jutalmaztatik; — 's szegülhetett volna-e a' gyermek szülője kivánatának ellen? — Nő is volt már számára kiszemelve, ki a' házat fényesbbé 's gazdagabbá tegye. Hitest, anyát? — Minek? Mindkettő kellemetlen 's boszantó kötelesség! — 'S a' néma egyetlenét e' földön távul engedhetné magától; őt, kitől egyedül szerettetik 's egyedül kiván szerettetni: de forrón, egész lélekből, hogy igy minden embertársa szeretetét

kipótolva lelje: ő másnak karjaiban lássa? Egy lélektelen nővel, ki szerelme becsét nem érzi, megoszthatná-e üdvét, melly mindene 's annak semmije lenne?! O, ezek kinos emlékezések, sejtések valának az ifjúban! Olly béketürőn 's állhatatosan, szenvedőleg 's még is elégedetten, mitsem gyanitólag élt — 's most a' gyanú szikráját, melly soha keblében nem élt, felélessze, a' kinok tengerébe temesse, mellyet csak alig gázolt-át?! O nem, ez az életnél, ez a' halálnál kinosabb. (*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Alexander angol utazó egy gyarmatos után imezt beszéli. — Atyám egykor vadászatra vivé fijait; neki puskája, nekünk csak lándsánk és késünk vala. Sokáig mitsem találánk; végre egy rhinocerost látunk-meg. Atyám szárába lött az állatnak, 's nekünk meghagyá kövekkel dobálni azt, hogy sebét felsajgassuk. Azt megtevők, 's az állatnak fájdalom miatt le kellett feküdnie. Késemmel most hozzá lopódzám, 's talpait kezdém szeldelni, mialatt bátyám, Cobus, az állat hátára mászni törekvék landsáját vállai közé döfendő. De alig nyult a' rhinoceroshoz, midőn ez borzasztó szuszogással felugrék, 's mi lehetőleg gyorsan egy fára másznánk ott tanácskozandók. Alig vön minket a' rhinoceros észre, legott a' fát körülturni kezdé. Cobus felbőszült, 's leszállván, az ádáz állattal szemközt megállt, és olly hangosan, mint csak kiálthatott, szidá azt A' rhinoceros bámult e' váratlan megtámadáson, veszteg állt, és szaglalá Cobust, ki folyvást szitkozódék, mig az állat, mint látszék, félni kezde, megfordult és elballaga. Cobus, ki oroszlánszivü 's fürge volt, mint majom, követé öt, hátára ugrék, egy darabon rajta lovagolt 's lándsáját mélyen döfé vállai közé. Az állat lebukott 's megszünt élni. — Éhes emberek rendkivüli dolgokat tehetnek; 's mi éhezénk.

Kitanitott halak. Pigmentelli professor Parmában uj német kisérté-meg az állatok, névszerint halak kitanitásának, 's a' következmények, mellyek felette meglepők, dúsan megjutalmazák fáradságát. De más jutalmat is szándékozik még nyerni, 's e' czéból utnak indult növendékeivel, azokat pénzért mutatandó, 's nem kétkedhetni, hogy a' kivánesiság számos nézőt csábitand hozzájok. A' tavaszon Romában volt, 's igen számosan látogatták mutatványait. Nevezetesnek mondatik egy nagy csuka, melly kisebb, megjelelt halat az egész csapatból kikerget, azt üzi, 's ha elfogá, urához mint a' legjobb vadászeb viszi. Más halak a' hanga tactusa szerint szabályszerüleg mozognak, csaknem mondhatni, tánczolnak; mert előre, hátra, egymás mellett 's körül uszkálnak, ugy hogy a figyelmes vizsgáló valódi tourokra ismerhet. —

KÜLÖNFÉLE.

Nagy rang kellemetlenségei. — Meg kell jegyeznem — mond Londondery lord éjszaki Európában tett utazásának imént megjelent leirásában — hogy a' számos tánczvigalom köztt, mellyek télben sz. Pétervárott adatnak, legjelesbek a' császárné által Anischkoff-palotában adott privátbálok. De a' diplomata-kar egyre sem hivatalos. A' császárné egész télen át 18 — 20 illy bált ad, 's egy dámát sem láthatni kétszer ugyan azon egy öl-

tözetben. Több illy bálban levén jelen, állithatom, hogy mindig egészen uj ruhákat láték. Kiváncsi valék egy anyától, ki gyakran két vagy három leányával jött e' tánczvigalmakra, kérdeni, nem mértéken tuliak-e ez által okozott költségei. Ő komolyan mondá, hogy minden öltözet 200, 's igy leányai egy este 600 rubelbe kerülnek, mihez még 250 rubel saját ruházatára számitandó. 'S ezt sokszorozzuk immár hússzal! Még is a' nagyokat soha nem hallám panaszkodni a' gyakorta szükséges kiadások fölött; ámbár tudom, hogy sokan kénytelenek pénzt venni-fel jószágaikra, hogy illy kiadásokat megbirhassanak.

A' diplomata mint szakács. — A' következő anekdotát bizonyos dán tiszt, mint a' dolognak szemmel látó tanúja, beszélé. — 1794ben, midön Talleyrandnak 24 óra alatt Londonból távozni kelle, egy dán hajóra szállott, melly öt Amerikába vala szállitandó. E' hajó a' nagy tengeren egy angol fregatte-al találkozott, melly megállitá, 's a' hajó megvizsgálására egy dereglyét küldött. Angolok háborús időben soha sem fogadták-el azon elvet, hogy közömbös hajó ellenséges árúnak vagy személynek védhelyül szolgáljon. Talleyrand, ki mindenre inkább kész volt, mint Angliába visszatérni, rimánkodva kérte a' kapitánt, ne árulná-el. Ez nem titkolá aggodalmát, 's végre is oda nyilatkozott, hogy mentésére nem lát egyéb módot, mint ha a' hajóbeli szakácsnak mondja. Talleyrand boszúsan fogadta az ajánlást, és megsértésnek vette; de midön a' veszedelmet nöni, 's az angol dereglyét már csak puska lövésnyi távulságra látta, el kelle magát szánnia; az autuni püspök háló süveget, fejér köténytt vön, 's oldalához a' nagy vágó kést szurá. Midön a' dereglyén érkezett angol tiszt megérté, hogy egy bárgyu franczia szakácson kivül senki sincs, azonnal elő is idéztek, 's ki rézlábassal kezében és inséges tekintettel jelent-meg, és ismét nyugottan visszatért. Waltersdorf ur, dán követ Bonaparte udvarában, gyakran elbeszélé ez esetet, ha Talleyranddal baja volt.

Az orosz országi lóvásárok igen sajátságos látványt nyujtnak a' szemnek. A' sikságnak nagy részét tilegák vagy apró kocsik lepik-el, mellyekhez eladandó lovak kötvék. E' körülmény 's a' juhbör-bundákba burkolt, bozontos süvegü és hossszú szakálú emberalakok, az europaitól nagyon elütő tekintetet adnak az egésznek. A' többitöl elkülönitve, 's drága takarókkal fedetten állnak a' nemesb fajú lovak hármasával 's négyesével összefüzve. Más részről a' Tatárok elnyomorodott gebék felett alkudoznak, mellyek élelemre szánvák, nem ugyan kutyáik, hanem ön maguk részére: minthogy e' népfajnak a'lóhús még most is legkedvesebb étele. Más részről a'Don parti lakosok érkeznek kozák- és baskir-lovaikkal. Az első faj durva szörü, sovány, de rendkivül megedzett, minden viszontagságot eltürő, azonban kocsivonásra kevésbbé alkalmas: minthogy a' kozák csak lovagolni szokott. A' baskir-ló kurta és vaskos, erős nyakú 's nagy tömpe fejü: ezek nincsenek a' tilegákhoz kötve, hanem husz-harminczával cserénybe zárvák. Minden cserényben egy suhancz van, a' lovakat ostorral halkal körülterelő. Ha a' vásárlónak e' lovak közül valamellyik megtetszik, 's azt közelebbről kivánná megszemlélni, a' tulajdonos hurkot vet a' kijelelttnek nyakába, mellynek segedelmével kivezettetik. Hiába igyekszik a' ló szabadulni; a' huroknak keményebben ráhuzása által engedelmességre késztettetik. Egy kozák zablát vet szájába, hátára szökik, lábbal kézzel mintegy testére tapad, 's a' terhétöl menekedni akarót kifárasztván, miután a' hu.ok végét a' gazdától átvette, kénye szerint

kormányozza. Sebes száguldással iramlik most tova a' téren, 's midőn a' látpontról már letünni hinnök, megfordul, 's oda nyargal, honnan kiindult.

Vonás Byron életéből. — Byron nem szeretett Angolokkal társalkodni, más nemzetbelickkel ellenben örömest mulatott. Lecoq éppen igy látta őt Genuában tartozkodásakor a' szép G. grófnéval legnagyobb barátságban lenni. Byronnak alaptalan féltékenysége nem egyszer szült itt házi jeleneteket, mellyekről a' jámbor halandónak fogalma is alig lehet. Többi között egy napon, minthogy a' grófné nem akará mindjárt megvallani, hol mulatott ez előtti este, boszúsan rántá elő övén hordott gyilkát (mert akkoriban Carmagnole köntösben járt) 's egy a' grófné előtt állott palaczknak szájába olly erővel döfé, hogy az száz meg száz darabra zuzva tajtékozva fecskendé-szét tartalmát. — „They are alle the same" (egyik ollyan mint a' másik) — „cofan tutte" orditá dühösen, 's az elsápadt hölgyet villongó szemekkel vizsgálva; ezután más palaczkot kért, közönyös dolgokról kezde beszélni, mintha semmi sem történt volna.

EMLÉKMONDÁS.

Türelem.

Barátidat ha szánni nem pirulsz,
Miért pirulnál szánni tenmagad'?
Elég meg nem csüggedni szenvedésben,
Elég a' terhet gyáván nem viselni.

KAZINCZY F. után —

Tettek tükrei a' léleknek, 's tettekből legbiztosabb a' következtetés valakinek lelkületére. B. JÓZSIKA M. után K. H. K. J.

Mulandóság. A' sokaság czélját neveti a' halál, 's a' halált a' józan eszmélő. Multakon épül minden uj, 's az ujnak virágit mulandóság szedi.

KISFALUDY KÁR. után M. N.

A' szánakozás csak tehetetlennek kedves; az erőset ingerli.

(1835. Aurora) Koromlaki V-ról.

Gondolat. Csendes és kellemes érzelmek 's eszmékből fonják az aszszonyok békóinkat, mellyeket csak akkor érezünk, ha már hordozzuk, 's annyira szeretünk, hogy még őket kérjük is azoknak szorosabb összevonására. KOVÁCS MARIA.

Szórejtvény.

Város, négy betüből álló, alföldi megyében.
Vedd-el végsőjét, 's gondszerzőt, bút nevezendesz.

LATINOVICS GÁBOR.

Előbbi rejtvény: KENDER.

Kérelem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kéretletnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb mellőztassanak szándekjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

56.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius 14kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is váltbatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' féltékeny.

Életkép.

V—i BARNÁTÓL.

I.

Az óra tizet ütött, 's még toilettemmel foglalkozám.

Ma különös rosz szeszély üzte velem tréfa-játékát. Majd csinnal rendezett haj-fürteim bomlának-fel; majd nyakkendőm, majd ismét divatos szakálom álla rendetlenül. Ide járult, hogy bronsz nyaktűmnek symetriai helyzetet adni, 's magamat elhatározni sokáig nem tudtam: kék, zöld, vagy fekete öltönyben jelenjem-e meg?

Nem is könnyű feladat izletesen öltözni. Mi magában szép, ritka, művészi, nem mindig egyszersmind megható. Egy egyszerű, de az arcz-élhez illő öltözet, egy helyesen rendezett haj-csiga sokszor nagyobb figyelmet gerjeszt a' társaságban, mint a' leggazdagabb kelme 's művészileg készitett ékszer; és én nem ismerném azon titkos erőt, melly a' nővilágot izgatja, ha e' tárgyra illő figyelmet nem forditák. — Szépeink izlése szerint öltözni tudni, annyi: mint azoknak hajlandóságáról eleve biztositva lenni.

Végre győzött a' gyász-szin; nem mintha lelkem állapotját tolmácsolná, hanem mivel szivem bálványa megjegyzése szerint ez rajtam igen jól áll.

Fél tizenegyre, miután a' tükör viszsugárzata elhitette velem, hogy jelen valómban a' legfinnyásabb parisi dáma is „beau garçon“ czimmel illetne, fenndobogó szivvel siettem az imádott Flora lakja felé.

„Honn-e a' kisasszony?“ — kérdém az előmbe akadt cselédtől.

„Nincs! — lön a' válasz. — Még reggel kikocsizott egy fiatal tiszttel.“

„Hova?“

„A' budai hegyekbe.“

Csak ti, kik ama sziv- és elme-lázban, mellyet szerelemféltésnek nevez a' hideg vérű világ, szenvedtek, vagy szenvedtetek, csak ti képzelhetitek azon érzelem-csatát, melly belsőmben támadott. — Agyamat a' gondolatok legszörnyűbbike járta-át; szemeim elhomályosodtak: a' föld keringett velem, 's mint gyász-dal hangzott füleimben: „ne higyj a' nőnemnek!“

II.

Ha sugár termet, szabatos arcz-él, domború homlok, lelkes szem-pár, 's gazdag haj-csigák elegendő fegyverek a' szépség kivivhatására; ugy Flora, Sziklaváry tanácsnok leánya, szép, — különben csak kellemes volt. Benne a' szellemi tökélyek felülmulák az anyagiakat. De éppen ezek tevék őt a' budapesti nővilág egyik legérdekesb egyedévé. Némberi méltóság, kegy és szerénység egyesülve voltak e' hajadonban. Müveltebb személyt soha sem láttam, soha sem ismertem. Több nyelven könnyűséggel beszélt, felségesen énekelt, szépen tánczolt, 's igen jól whisztezett. E' tulajdonok koronája mindazáltal ama sziv-ragadó kellem, azon élénk szeszély volt, melly társalkodását bélyegzé. Mennyivel a' hatalmas illatú rózsa-szál a' kert növényeit, annyival haladta-meg ő e' részben társnéit.

A' nőnem legszebb, legfelségesebb diadala, a' férfi sziveknek önkénytelen lebilincselése. De e' tárgy kiküzdésében nem a' testi szépség, sem a' puszta szellemi müveltség, hanem a' szerény 's még is asszonyi méltósággal párosult nyájas leereszkedés a' fő erő. Természetünkben fekszik t. i. hogy egykedvűleg viseljük magunkat azok iránt, kik minket lenéznek, birjanak bár hurik kecsével; mig a' legforróbb tisztelet 's legmélyebb hódolat jeleivel halmozzuk azt, ki hozzánk leereszkedni szives. 'S innen van, hogy sokan szépeink közül minden bájaik, minden tündéri kellemök 's bon ton-jok daczára is a' számukra nyilt szerencse-rózsát le nem törhetik, sőt utóbb gúny vagy megvetés tárgyai lesznek; mert büszkébbek, mintsem képzeletükben emelt trónjokról alá szállnának. Ők müvelteknek vélik magukat, 's rendeltetésök nagyságát még sem ismerik. Nem fenhéjjázni, hanem boldogitni, a' némber hivatása. Az ő élete hasonló legyen a' völgyi csermelyhez, mellynek lappangó, de üdves folyását virág-himzette martok hirdetik. — A' szépség gyenge, erőtlen virágszál, 's jaj annak, ki remény-sajkáját ehhez lánczolja!

Flora ama szivhóditó fegyvernek birtokában vala: nem csuda tehát, ha őt az ifjúság nemcsak tisztelé, hanem mintegy tul-világi lényt imádta is, és boldognak vallá azt, ki igényt tarthat kezére.

Ha attól, ki a' közönség tiszteletének méltó tárgya, szerettetni boldogság, ugy én minden halandó legboldogabbika valék; mert Florát az első szerelem legszentebb hevével szerettem, és viszont szerettettem. — A' szülők pedig már napot is határzának, mellyen jegyet váltandunk. *(Vége következik.)*

A' néma és szerelme.

(*Vége.*)

Az ifjú nem ismeré a' nőt, ha mindjárt legjobban ismeré is. Keble olly tiszta volt, mint a' hullámok tüköre, mint az ég kékje; olly mélységűek indulatai, mint az aether magassága. Ő szereté az ifjút, nem tulvilágilag, de nem is érzékileg, 's nem azon szerelemmel, mellyet beteg képzelődés szül; hanem a' sziv szükségéből, tiszta ösztönből, melly minket tárgyakhoz leköt, mikben hason anyagot 's rokonszenvet érzünk; a' meggyőződés azon tiszta forrásából, mellynek kutfői az ész és sziv. Abrándozását megszünteté a' gondolkodás által tisztult 's lecsillapult lélek, mellyet sulyegyenben, de azért nem örök nyugalomban, tart a' körülmények egysége, a' régi kinokra emlékezés, 's az uj gyönyörök élvezése. Ifjúsága tavaszában minden uj tárgy ingerültségbe hozá sebhedt lelkét, minden feléledt remény szikrája tágasb tért nyitott a' csalatkozás feletti fájdalomnak; azonban a' gyakori csalatkozás a' reményt számüzé, 's lelke megóvaték ez által a' nyugtalanságtól 's békes sulyegyenben tartattak érzelmei. De a' sima tenger a' zivatarra felzudul; a' nyugott lélek körülményeitől izgatva, kitör. A' néma, ha nyugott, annál kifakadóbb leend fájdalmas kitöréseiben. Ez alkalommal nem szemrehányás, nem gyanú, nem féltékenység, nem kétségbeesés, szóval nem az érzéki gyönyörök elvesztésén felgerjedt érzelmek ostromolták volna őt, hanem azon érzéketlen tompa fájdalom, hogy kit szeretünk, nincs, hogy mi őt örökre elvesztők! — Hogyan 's miért? nem kérdés; itt csak a' veszteség van kijegyezve; 's minél valóbb az e' feletti fájdalom, annál jobban elfoglalja a' lelket, 's annak csak pillanatnyi időt sem enged egyébre való gondolásra. Mihelyt a' szenvedélyek egyes nemei szóllnak, 's zudulnak-fel a' kebelben, már nem tiszta a' fájdalom; azoknak olly vegyületben kell lenniek, hogy egyes hangok felőle erősebben kitörni képesek ne lehessenek; mert egyes szenvedélyeket az értelem lecsillapithat: de a' szenvedélyek felzudulásánál 's ezeknek vegyültével az értelem elveszti erejét 's öntudatlanságba megy-át. 'S képzeljétek a' kebel azon állapotját, melly csak önmagával tusakodhatik, melly vigasztaló hangot nem adhat, 's önmagának martaléka. Képzeljétek a' nő szerelmének azon fokát, mellynél minden érdek elhal, melly soha magát nem nyilvánitá, 's melly

szerelme egyedüli tárgyának elvesztésénél azt nem ismerve az élet szikráját belőle kioltani képes vala; 's képzeljétek azon arányt, azon élte kinját, melly jelen szerelme elvesztésénél fenyegeti; az nem a' halál, az a' legkinosb élet: remény, bizalom, szerelem virágok nélküli kopár pálya.

E' gondolatok támadtak keblében, 's e' gondolatok feletti érzelmek tépdelték agyát, keblét az ifjúnak. Andalgásában illyenkor egy folyó partjára vetődék, 's magányosan csónakába szállva, engedé-át magát a' hullámoknak. Az evedző munkátlanul hevere kezében, 's merengése mind inkább mélyebb lön. A' néma nő esténként a' parton szokott sétálni, 's ez alkalommal ő is látá a' csónakot, látá benne gyermekét elandalodva munkálatlanul, a' csónakot önkényére hagyva. A' folyónak pedig e' része sziklás és örvényes, mellybe ha valaki bele téved, azt a' sziklákhoz sodorja és szétzuzza. A' csónak pedig éppen illy irányban hajtatott a' hullámok által; de az ifjú annyira elmerült, hogy nem tudá hollétét, nem érze, nem halla semmit. 'S a' néma megismeré a' közelgő veszélyt, melly tőle gyermekét örökre elragadhatná. Senki sem volt közelében, minden néma és csendes; a' várostul némi távulságban. Agyába tolult vére a' nőnek, nem tusakodott semmivel, csak őt nézé, utána mereszté szemeit, 's egy ismeretlen indulat támadt-fel keblében, nem a' szende fájdalomé, hanem dühöngő viharé; az égre tekinte nem kérőleg, nem sovárgólag, hanem a' megvetés és fenyegetés pillantatával. Ismét a' kétkedés szállt agyába, szemének minden ize azon pontra lön szegezve, mellyen a' csónak tova haladt; nem a' remény vala az, melly őt erre készteté, hanem az indulat vihara, melly illy valami rettenetes, félelmes felett ugy is veszendő bizodalmát még egyszer összeszedi 's kétkedik a' felett, valljon lehet-e illyesmit békesen tekinteni. A' veszély mind inkább közelgete, 's a' nő látá azt. Nem tépé haját, nem futkározék, nem könyeze: nyugottnak mondhatá valaki más, ki őt nem ismeré; kezei lassan emelkedének feje felé, 's ott mintegy leszegezve maradának; arcza lázos pirosságú; szemei hamvadó tüzökben, üszökként világlának; az azelőtt olvadó nő most jégfagyos lön. 'S a' benső vihar mindinkább mutatkozék külalakjában, minél fenyegetőbb lön a' veszély. Arcza homályos lön, szemeiből szikrák lövelének; karjai mintegy emelni akarólag, reszketének: majd ismét fél felső testével előre nyomulva, kezeit hátra felé tartva, mozdulatlanul megmaradt helyében. Még egyszer a' csónakra tekinte; az örvénybe mármár becsapó vala az; villámsebesen futá tagjait valamelly ideg-rázkodás át: ajkait megnyitá, karjait felemelé, 's tompán de fülhasitólag hosszasan valamelly durva ércz-

hang zuga a' folyón keresztül az ifjú füleibe. Rémülve ugrék-fel az ifjú, első pillantása az előtte tátongó örvény vala. A' veszély látása megadá eszméletét, melly illy elandalodásbóli felriasztáskor az embert elhagyja; egész erejével dolgozék a' viz hatása ellen, 's kevés idő mulva a' parton volt. A' néma ez alatt folytonos figyelemmel vala az ifjúra; látá már messziről szabadulását, 's arczán az örömnek csak egy szikrája sem mutatkozék. Tagjai folyvást még ingerültséget mutatának. De midőn az ifjú partra szállott, 's a' nő partra szállni megpillantá, elébe rohana, lázos hevességgel szoritá az ifjút keblére, 's hosszasan tartá karjai között. 'S az ifjúnak karjai köztt a' nő elolvada. Midőn őt karjai köztt tartá, enyhült ingerültsége, 's keble csillapulásával visszatért eszmélete, mellynek világánál fogá-fel a' veszély nagyságát, 's az ő megszabadulásán gerjedt öröme azon néma 's arczában kifejezett öröm volt, mellyet leirni nem lehet. Még egyszer kebléhez szoritá őt, karjai ellankadának, szemei beesének, arcza elhalaványodék; keble nem hánykodék, 's az ifjú élet nélkül tartá kezei köztt.

Ő meghalt. Az ifjúnak igaza volt; az ő fájdalma neki életet adott volna; őt az öröm ölte-meg. De halálával az ifjúnak életét adá, 's elhalásánál derült mosolygó arcza bizonyitá, hogy ez éltének legboldogabb percze volt. Ő meghalt. 's az ifjúnak éltét adá minden fájdalmaival, hogy igy az ifjú előtt élte becsét kétszeresitse. Neki meg kelle halnia, hogy az ifjú élhessen, 's ő boldogul végezze pályáját. Az ifjú utósó pillantata az övé volt; azon köszönet, háladatosság, melly abból sugárzék, nem egyedül tevék őt boldoggá. Mi, kik beszélni tudunk, 's beszédünk szerint rendezzük gondolatinkat, nem foghatjuk-fel, mi villám-sebességgel gondolkodik a' néma; nem tudjuk, melly gondolatok keltek agyában, benne a' halált kétszeres édességűvé tevők.

'S azon ifjú, kinek halálával életét adá vissza, ki egyedül birá szeretetét, hogy egyedül birja azon véghetlen gyönyört, tőle szerettetve lenni; kinek nemcsak életet, hanem örökké lángoló, tiszta érzelmeket fakaszta keblében, ki előtt keblét kitárá, hogy bele pillantva a' nő mennyét lelje-fel benne, ki némaságában az örökké cselekvő de hallgató természetet ismeré-meg; azon ifjú, kinek örökké viruló gyermekséget 's ifjúságot ada-meg, kinek emlékezetébe a' legszebb multat 's jövendőt plántálá, kinek egyedül kivánt élni, 's kit halálával megválta — ezen ifjú — *én vagyok*.

Hosszas és siri csend követé az uj sir felett szóllót, ki beszédét éppen most végzé. Az ifjú férfi lön, 's egy viruló hon lelkesb oszlopainak egyike!

PESTI VIZSGALÓ.

Gyászhir. Folyó hónapnak 6-án reggel 5 órakor sulyos 8 napi betegeskedése után szélütés következtében hunyt-el nemes nzts. és vitézlö Bellaagh István ur, a' Bács megyei felkelt ns magyar sereg volt föhadnagya, 's a' nagy méltóságú hétszemélyes törvényszék ajtónoka, élete 60-ik évében — Siratják szivük mélyébül halálát: vigasztalhatlan neje, ns. Ludvig Anna, serdülö fijai József, Alajos, leánya Maria és rokonai.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' juhok szokatlan termékenysége. A' „Journal de la Manche"-ban erről következöt olvasunk. — „Egy anyajuh, melly bizonyos Leriche, st. amandi póré volt, háromszorra 15 bárányt, folyó év tavaszán ismét négyet ellett, de e' rendkivüli anyai termékenységért azonnal éltével is adózott. Némellyek ez esetet tulzottnak söt hihetlennek is tarták, azonban a' természet ezeknek megszégyenitésére egy uj, még rendkivülibb példával mutatá-meg mindenhatóságát. Ugyan is Godard ur, tessy-i telekbirtokosnak van egy juha, melly nem régiben hat bárányt ellett.

Nevezetes esö. A' „courier de Rouen" szerint, Montfort sur Rilleben (eure-i megye), tavaszhó utósó hetében, nevezetes esö hullott. Ez évrészhez képest egy nagyon is meleg nap déli óráiban éjszakról nagy sárga felleget láttak felvonulni. Kevés idö multán az esö nagy cseppekben hullott, a' kövezeten sárga foltokat, a' corchorus bokrok virágához hasonlókat, hagyván. A' lakosság azt hitte, hogy egy uj Jupiter ismét arany esö képében akar valami Danaehoz becsuszni, 's e' ritka tünemé ny nyomait megörzendö, több cseppet, melly valamelly deszkára vagy edénybe hullott, gondosan félre tett; a' cseppek hamar felszáradtak: helyöken kevés finom por maradt, melly leggyöngédebb érintés után szétrepült. A' délnyugotnak vonult felleg tetemesen meghüsité a' légkört.

Legnagyobb gyöngy. Egy moszkvai kereskedö birtokában olly nagy gyöngy van, mellynek párját bajosan találnók a' földön. Azonban e' ritka kincs nem orosz ország tengereinek szüleménye, hanem Keletindiából hozatott. E' megbecsülhetlen gyöngy drága kövekkel gazdagon megrakott hármas tokban domborüveg alatt van, hogy még nagyobbnak láttassék, mint a' Phönix hamvaiban; nehézsége 27⅞ karat E' kincs tökélyes gömbölyü; szine tulhaladja a' legfényesebbre csiszolt czüstét, és még is átlátszó; ha asztalon kiteritett papirosra teszik, kéneső golyóként gördül ide 's tova és ujj közé csipni csak nagy vigyázattal 's ügyességgel lehet. Idegenek e' megbecsülhetlen kincset, mint valami ritka tüneményt, bámulják.

Ritka betegség. Bordeauxban egy 16 éves kisasszony szentegyházba ment, hol a' lelkész a' halálról szónoklott. E' beszéd annyira megrázá a' hölgy idegeit, hogy görcsös tagrángatásokat kapott. A' beteget haza vitték, 's orvosi segély csak hamar eszméletre hozta. De a' tagrángatások másnap ismét mutatkoztak, 's különösen a' mellkasba fészkelék magukat; mert a' beteg erös köhögés mellett vért pökött. Ámbár érnyitás és nadályok a' bajt könnyiték, nehány nap mulva ismét más kór, torokgyék sanyaritá a' szenvedöt, melly ujra vérüritést vont maga után. De mellözve a' kór folyamatát,

elég legyen annyit emliteni, hogy az orvosok felüdülése felöl nem egyszer estek bétségbe. A' jámbor szenvedö nehány hét mulva ismét templomba kivánkozott, mit az orvos meg is engedett. Azonban a' szerencsétlen ismét roszul lett az isteni tisztelet alatt, és lakába vitetve régi bajai még dühösebben rohanák-meg. Az elöhivatott orvos szemrehányások között 's boszúsan távozott. De képzelje kiki bámulását, midön délben ismét megjelenvén, a'beteget fölkelve, minden fájdalomtól mentten, és a' szobában fel 's alá járkálva találá. Az aphonia elmult, 's a' fájdalmaktól elferditett vonások ujra kisimultak.

KÜLÖNFÉLE.

Mexicoi dohányzási szenvedély. Mexicóban a' dohányzás mindkét nemmel közös. Ha az utszán barátunkkal találkozva egy két perczig fecsegünk, az azonnal czigaróval kinál. Ha látogatóba megyünk, elöször is czigaróval szolgálnak, 's a' dámák nem átalják czigárós kis zacskójokat elöhozni, 's velünk versenyt dohányozni. A' Tertuliában (assemblée) mindenki dohányzik. Ki szinházba 's tánzvigalomra megy, jól megtömje zsebeit czigaróval, hogy barátainak 's a' némbereknek szolgálhasson velek. Ki dologhoz kezd, elöbb rá gyujt, mert dohányozás közben tisztábbak a' gondolatok. Az alkudozásoknál elöbb czigarók gyujtatnak-meg, mielött dologhoz kezdenének. Szóval, sehova sem mehetni, mihez sem kezdhetni, mielött czigaróra gyujtanának; és az ajánlott czigarónak el nem fogadása, az illedelem legnagyobb megsértése lenne. Ezt tenni még akkor sem szabad, ha dohányozni nem szoktunk. A' mexicoiak, a' dámák ugy mint a' férjfiak, legnagyobb gyönyörük, legkedvesebb idötöltésüktöl képzelnék magukat megfosztottaknak, ha a' dohányzással felhagyniok kellene. Ha a' valódi mexicoi hölgynek czigaro nincs szájában, azt hiszi, egyik fö ékszere hiányzik. Rózsa hasadású ajkai füstfelleg közepette vallnak szerelmet kegyeltjöknek. Ha mondod neki, hogy a' dohányzás illetlen, ezt feleli: ha evés, ivás, alvás nem illetlen, a' dohányzás, ez ártalmatlan mulatság sem lehet. — Mexicoban, a' városban, még is annyira vitték már az idegenek, hogy a' dámák legalább közös helyen nem dohányoznak. Pipát nem hordoznak a' Mexicoiak, mert csak czigarót szivnak. A' czigaro kétféle: tiszta dohányból készültt, 's ez puros-, és papirosba tekert 's ez czigarónak neveztetik. A' dámák ez utóbbit pártolják.

Essex gyürüje. — „Morning post" angol lap hasábain ez áll. — „Szerkesztö ur! Iktassa kérem lapjaiba e' fölvilágositó sorokat, szülöttjeit az ön lapjaiban megjelent ama tudósitásnak, hogy Essex gyürüje Cowies urnál, a' Holles street-en, eladó. Könnyen megtörténhetö ugyan, hogy a' szóban forgó kincs szintén egyike ama sok ajándéknak, mellyet Essex Erzsébettöl nyert; azonban ama gyürüt, mellynek történeti 's regényes emlékezetessége van, mint mindenek felett örzött kincset, Warner Eduard birja. E' gyürü sziv-idomban készült egyetlen gyémántból áll, 's még azon érdeke is van, hogy ama szerencsétlen Stuart Mariától származik, ki azt 1564-ben, midön Darnley lorddal összekelt, Erzsébetnek következö sorok mellet küldé:

„Tis gem behold, the emblem of my heart,
From which my cousin's image never shall part,
Clear in its lustre, spotless does it shine
As clear, as spotless, as this heart of mine
What though the stone a' greater hardness wears
Superior firmness still the figure bears!"

(Nézd e' drága követ; ez képjele szivemnek, mellyből néném képe soha sem fog kitörlödni. Fénye tiszta, sugára szenytelen, olly szenytelen, mint szivem; 's mennél keményebb a' kö, annál szilárdabb alapja van a' képnek.) — E' gyürü 1-sö Jakab király birtokában jött, mellyet az, több más ajándékkal együtt Warner kapitánnak adott, nyugoti Indiában tett fölfedezéseiért. 1-sö Károly király, 1691-ben lovagságra emelé Warnert. — Maradok 'sa't.

WARNER KATALIN.

EMLÉKMONDÁS.

Ész. Sziv.

Az ész kételkedö, merész, csak magába'
Bizik, 's önképéhez büszkén ragaszkodik;
Örvényként von mindent hideg világába.
A' sziv másként hiszen — szelid virágképpen,
Midön mást viditna, maga hervadozik;
Nem örülhet, csak az igaz jón 's a' szépen.

TESSEDIK F. után —

A' veszteség villámtüz, melly vagy egyszerre lesujt, vagy az erőt gyors elszánásra készti: — de a' bizonytalanság olly lassan rágódó féreg, mellynek minden perczben uj fulánkja nö.

KISFALUDY KÁR. után M. N.

Jog. A' becsületes férfiú mindenkinek megadja az övét, 's másénak elvételét szintugy gyülöli, mint ön maga jogáról könnyen nem mond-le, sőt azt védeni tudja. Legyen legfőbb tisztelet Isten után királyé; polgár maradjon maga körében, 's teljesitse, mire alkotva van, hiven: ellenben a' legkisebb is örüljön bátran 's báborgatás nélkül a' sors ajándékinak, vagy veritéke szerzeményeinek.

GR. SZÉCHENYI I. után K. H. K. J.

Csererejtvény.

1. 3. 2. Természet eszköze tenyésztésben,
2. 3. 4. Szárnyasok nem teszik az evésben.
3. 4. Családnál, viz-, hegynél, 's fánál leled,
5. 4. 3. 2. Könnyen juthatsz vadhoz, ha van veled,
1. 3. 2. 5. Életerő, de nem embereknél,
3. 2. A' nagyot szereti az adó fél.
3. 2. 1. 5. Levét mértékkel idd, 's nem lesz káros,
1. 2. 3. 4. 5. Északnyugoton külhoni város.

SZ. K.

Előbbi rejtvény: BAJA.

Kérelem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kérettetnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb mellőztassanak szándekjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

57.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius 18kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az arczkép.

(Parisi anekdota.)

(Mercier-Lacombe után francziából Z—i S—a Etelka.

Tavaszelő 5-kén egyik barátunk, kinek nevét itt elhallgatjuk, délesti két és három óra között a' műkiállitásra ment. Ő ezt most nem először tevé; a' megnyitás napján már ott volt, 's némelly tárgyakkal, mellyeket most ujolag látni akart, megismerkedett. — A' képekkel ugy vagyunk, mint az emberekkel. Némellyikéhez különösen vonszódunk; szeretjük, gyakran fölkeressük őket, 's minél többször látjuk, annál több kéjt, örömet érzünk látásuknál. Ha feléjek közeledünk, barátságos mosolylyal fogadni, 's a' velök beszélgetésre mintegy felszóllitni látszanak. — Tehát, mint mondók, a' műkiállitásra ment. A' nép tarka vegyületben hullámzott fel 's alá; bámult, vizsgált, észrevételeket tön, hibákat keresett 's véleményét mondá-el: barátunk nem. Ez átfutván a' nagy teremet, képtárt, léptei őt mintegy akaratlanul a' csarnok-terembe vitték; ide vonszá őt szive, mellyet három nap előtt egy parányad (miniature) arczkép éjsötét szemeiben hagyott. Ez egy fiatal hölgyet ábrázolt; szőke haja dús fürtökben árnyékolá a' gyöngéd rózsa-pirral vegyült liliomhab arczot; nagy éjsötét szemei élénken villogtak; kaláris hasadású ajka igézőleg mosolygott; vonalmain vidámság, élénkség, kellem 's elmésség ömlött-el. Milly bájoló alak! milly tündér álmakba ringató lény!

Barátunk üdvözlé — ez mosolylyal felelt neki; barátunk elébe könyökölt, 's elmerülve nézé, — ez őt szintén; az ifjú az érzelem leggyöngédebb hangján ömlengett előtte — ez a' megelégedés egy nemével fogadá szavait. O milly boldog volt e' perczben az ifjú! szive erősen dobogott, szemébe köny tolult, 's elfogódott kebléből egy sohaj szakadt-ki, egy sohaj, melly kérdezni látszék: mellyik angyalról oroztak-le szép tünemény? hol találom-fel a' bájos ismeretlent, kinek mássa vagy?

Egyberedőlt kezei még dobogó szivén nyugodtak, midőn elfordult; 's im előtte — álom-e vagy való? — a' kedves lény, ugyan azon fejér köntösben, melly a' képen volt neki ádva, állott: de ez többé nem a' kép, hanem maga a' hölgy, az élet legszebb dicsőségében álló hölgy volt. Álmélkodva, elérzékenyülve, a' bámulat és szerelem miatt látérzékeinek hinni nem akarólag tapadt a' legszebb valósággá lett hölgy tekintetébe: kit a' meglepetés 's öröm még kellemesbbé tett. Mit érzett az ifjú e' boldog perczben, nem merem festeni, ámbár érzelme egész nagyságában, hevében 's tisztaságában áll lelkem előtt. Ah, de boldogsága rövid volt; mielőtt eszmélhete, mielőtt egy hangot szóllhata, két fiatal hölgygyel egy koros dáma közelge feléjek — hihetőleg a' szépnek anyja 's nővérei — 's az imádat tárgyát magukkal a' nagy terembe vonák. Keserű érzéssel látá őt távozni, mint kit legbecsesbjétől fosztanak meg; — egy ideig határozatlanul, borús homlokkal 's káprázó szemekkel állott helyén. Végre utána indult, de a' néptömeg szorongása közt bajosan haladhata, 's a' csillag, mellynek sugára után indult, eltünt.

Hiába keresé őt; eltikkadva, lökdözés, tapodás közben ismét régi helyére jutott. A' kép tekintete uj életet lehelt belé.

E' közben 4 óra lett. Az őröknek — „az ajtók bezáratnak" kiáltásaik értésére adák, hogy távoznia kell. Tehát ez imádott képtől is megváljon? ezt is elveszitse, mint annak eredetijét? — A' kétségbeesés elhatározó ötletet alkota lelkében.

Tudva van, hogy a' képek alatt, egész padozatig, zöld függöny nyulik-le. Ő tehát a' függönyt fölemelé 's megé rejtezett. A' rejtekezőt senki sem vevé észre.

Végre szétoszlott a' nép. Midőn az ajtók bezárattak, barátunk ismét előbútt, 's tervét létesité.

Az arczkép rámája bárson felé fektetve két vas kapocscsal volt az állásra feszitve. E' kapcsokat fogai 's körmei segedelmével elmozditni, a' képet rámájából kivéve keblébe és szivére rejteni, barátunknál egy percznek rövid mive volt; de hogy a' kép eltünése alacson orzásnak ne tartassék, helyébe gombostűvel egy ezer frankos bankjegyet tüzött. Ezután az őröket hivá 's bezáratásáról panaszla. Az ajtó felnyilt, 's barátunk eltünt. Alig ért lakába, kincsét elővoná, 's ajkához számtalanszor szoritotta.

Milly fordulást veende ez eset a' dolgok természetes folyamatján, nem tudom: a' folyóiratok minden esetre érdekes tárgyat találtak volna ez eseményben egy beszélyre; mert bankjegy által ki-

pótolt arczkép eltünése ritka eset. De a' gondviselés virasztott barátunk felett.

Alig távozott a' muzeumból, ellenkező oldalról ott, hol a' tuilleriákat a' pavillon de Flore a' képcsarnokkal összeköti, urak és hölgyek érkeztek. Vizsgálódtak, nézegettek, Scheffer és Vernet műveit csudálták.

„Jőjj, öcsém! — monda egy fiatal, kellemes hölgy, finom arczvonásokkal, egy szép szőke leányhoz — hadd mutassam-meg azon csinos arczképet, mellyről már szóllottam.“

A' csarnok-terembe léptek; de milly meglepetés! az arczkép eltünt, 's helyét a' ráma nyilásban egy darab szennyes papiros foglalá-el.

„Mi ez? — kérdé a' fiatal nő — egy bankjegy!“

„„Ide, ide mindnyájan! — kiálta a' leány; — titok! titok!““

A' látogatók közeledtek, a' dolgot bámulák, de a' dolog okát kitalálni nem tudván, az őröket kelle hivniok.

„„Mit jelent ez? — kérdezék az őröket — hova tünt az arczkép?““

(*Folytatása következik.*)

A' féltékeny.

(*Vége.*)

III.

Azt hallám mindig, hogy a' szerelemféltő tulajdon élet örömeinek kegyetlen gyilkolója. Ez igaz. — Én — ki a' szépeknek lovagi szellemű tisztelőjök levén, csak körükben véltem feltalálhatni földi üdvemet — most eddigi lépteimet kárhoztatám, 's a' legalacsonyabb szem-pontból kezdém tekinteni a' nővilágot; mert a' féltés furiája ezt sugá szüntelen: „Flora, a' hőn imádott Flora is hűtelen!“

Kit mérsékeltebb vér-alkattal áldott-meg a' természet, e' bajos állapotból tán könnyen kivergődhetett volna: de én, ki ingerlékenyebb idegzettel birtam, — kinek felhevült képzelete a' fehér szint is feketének festé, e' szív-maró indulat hálóiból nem menekülhettem. — Remény, kétségbeesés, szerelem, boszú egymást üzék belsőmben. A' kedvesnek angyali tisztaságú képe is feltünt szakonként zavart agyamban, de a' gyanú setét fellege azonnal ellepé azt.

Este bú-szélesztésül a' szinházba mentem. Ám a' magyar csalogány éneke, melly ekkoráig valómat mindig érzelem-árba süllyeszté, ez uttal nem nyujtott élvezetet; mert keblem egy mély sir volt, mellynek ürében a' féltés rém-danája harsogott.

A' dal-játéknak vége lön, 's én borús kedélylyel ballagtam haza felé. Utam Sziklaváryék lakja mellett vonult-el. Az épület tárt kapuján egy fiatal tiszt suhant-be: lelkemet pedig az érzések legkeserűbbike nyilalta-át.

* * *

Az utszák lámpái már kialudtak, 's én még mindig ébren ültem zsöllémben. Ezer gondolat, ezer terv villant keresztül lelkemen, de elfogadni egyet sem mertem.

Másnap kilencz órakor Sziklaváryéknál voltam. Mi czélból? magam sem tudom. Ellenállhatlan ösztön vonzott oda.

A' kisasszony szobájából egy férfi szava hangzott. A' kül-ajtó tárva volt, a' belsőnek fel-részét pedig szunyog háló foglalá; és én a' legváratlanabb jelenetnek valék tanúja. E' jelenet vágyaim 's reményeim tündér-várát, mellyet évekig alkoték, pillanatban tönkre tevé.

Flora mellett a' pamlagon egy csinos hadnagy ült. — O! milly nyájasan enyelgének egymással; 's az ifjú milly kéjjel ölelte-meg őt! — Mit éreztem ekkor, leirni nem tudom. A' pokol kinjai nem lehetnek marczonábbak. Agyvelőm lángba borult, hajam feltorzadt, tagjaim reszkettek, 's indulatimon uralkodni többé nem birtam...

Az ajtó felpattant, és én, mint kölkeitől fosztatott oroszlán szikrázó szemekkel léptem — a' szobába.

„Az istenért! mi baja önnek?“ — sikoltott Flora.

„Azt kérdi szép kisasszony, hogy mi bajom? semmi, o! semmi! — válaszolék gúnyosan — csak ez uracscsal akarok számolni! — És iszonyú dühhel rohantam a' vélt csábitóra.

„Cornél! ne bántsa őt — ő testvérem! — segitség! segitség!“ — kiáltozá, 's ájulva rogyott lábaimhoz.

A' további jelenetet örök feledékenység fátyola fedezze.

Nehány óra mulva azon hir keringett a' városban, hogy én Sziklaváry tanácsnoknak olasz honból érkezett hadnagy fiját őrültségemben halálosan megsebesitém. — A' hir koholt volt.

Este két levelet találtam asztalomon; egyikében az ifiú Sziklaváry idézett párbajra; másikban pedig az öreg tanácsnok ur tiltott-

ki családja köréből. — „Ah, quel malheur!“ — sohajték midőn az utóbbit olvastam, és eszméletlenül rogytam pamlagomra.

IV.

Midőn lelkem felhevült állapotja lecsendesült; midőn agyvelőm káprázatai eltüntek, 's a' történteket előmbe idézgetém, akkor, csak akkor láttam tettemnek iszonyatosságát. — Becsületem 's érzelmeim legszentebbike koczkázva volt. Soha, ha tán száz évvel toldaná is meg éltemet az ég ura, soha sem felejthetném azon vad kétségbeesést, melly ekkor üldözőbe vön. Többször ragadtam fegyvert, e' hitvány 's keserűséggel teljes életnek véget vetendő: de egy láttatlan kéz mindig visszatartóztatott. Isten keze volt ez, ki a' legelvetemültebb teremtmények fölött is atyailag őrködik. Órám még nem vala itt, 's ki tudja, ha a' jövendőnek titkos leple alatt nem egy szebb, egy boldogabb időszak várt-e reám?

A' párbajnak napja földerült, 's mintha életem utósó percze volt volna, olly tökélyesen elkészültem azon hosszú utra, mellynek vég czéljánál a' földiek reménye egy dicsőbb, egy szentebb valóvá alakul; hol lelkünk lerázván a' létnek ón-súlyait, eredeti képével egyesül. — Csak az kinzá keblemet, hogy Florától, kit tettemmel leginkább megsértettem, bocsánatot nem kérhettem.

Vivtunk. — A' viadal eredménye, bal kezem — mert sete vagyok — három ujjának elvesztése lön.

Most testileg béna, koldús vagyok; de vágyaim teljesültét tekintve, Croesusnál gazdagabb; minthogy a' földi javak legfőbbikét — egy tisztán érző rokon-szivet — a' nők legkellemesbikében, Florában birom. Ő az égiek szeretetével lángolt irántam, 's havak multával szülőit velem kibékélteté.

Ez időtől nem zajongnak keblemben a' féltés furiái; mert nagylelkűsége és szilárd charactere engemet porig lealáztak: sőt büszke vagyok, ha tisztelőinek serege hallatomra felsohajtja: ‚beh kellemes és nagy lelkű!‘

Vannak perczek, — életem legszebb perczei ezek — mellyekben őt béna karommal átölelvén, érettemi önfeláldozását magasztalom. Illykor egy pár könyű szokott legördülni lelkes szemeiből, és szerafi hangon rebegi:

„Ti férfiak nem tudjátok, mit képes egy hiven szerető nő-kebel eltürni!“

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Budapesten a' mult vasárnapon furcsa égi tüneménynek voltunk tanúi. — Világos 's fényes nappal t. i., igen meleg napon, a' negyedében levő ujhold, Venus csillagával együtt, már délelötti 10 órakor, de leginkább délután 5 — 6 óra között igen tisztán vala látható az égen. — Galatában, a' lázárszerzeti egyház belsejében némi javitások tétetvén, midön jun. 21-én a' sz. Anna oltára alatti márványkövek elmozdittattak egy öt láb hosszú 's három láb széles emlékköre találtak, mellyen e' felirat olvasható: „Hic requiescit ab heroicis laboribus virilis animi mulier, sexus sui ac saeculi gloria, celsissima domina Helena Zerinia, Zeriniae atque Frangipaniae gentis decus ultimum, Tökölyi principis uxor 's a't" Ezen kő elmozdittatván, kettös koporsó találtaték; a' külső szurok-boritékkal, a' belső ólomból 's nyilásán köröskörül kifolyó bannyas-selyemmel; melly utóbbi felnyittatván, mindenek csudálkozására a' dicsőült hös-asszony teteme dominica-apácza-ruhába öltöztetve találtatott, és pedig épen, nem ugyan puha és hajlékony, hanem szikkadt állapotban. Mellette feküdt első férjétől, Rákóczytól, nemzett fijának teteme, melly még ki nem vétetett. — Pécsett részvények utján szinház (a' pesti nemzetinek mintájára kisebb alakban) épül, mellynek alapkövét nyárelő 18-án délután 5 órakor t. Pirger Mihály, városbiró ünnepélyesen tette-le. A' szinházi alapkőbe magyar német 's latin ratok tetettek. (Hrnk.) Valljon magyar szinház lesz-e ez? — Folyó hó 6-ikától Budán egy török dervis, Schach Achmed Efendi, tartozkodik; ki Arabiából zarándokoskodott ide, imádkozandó, a' 200 év előtt kimult Tyul baba (rózsák atyja) török látnok sirjánál, ki Budán a' császárfürdő közelében van eltemetve. — Egerland László, ipoly-sághi nagy-vendégfogadós és szalatnyai haszonbérlő mult hónap 28-kán költ nyomtatott magyar hirdetményében arról értesité a' közönséget, hogy e' hónap 15-én (Hont megyében) a' szalatnyai savanyú vizforrás melletti táncteremben 1 pengö ft. bemeneti ár mellett esti vigalmat ad.

INNEPLÉS.

A' mexicoi Indusok halottas ünnepélyeik 's tánczaik. Orizaba vulkán-hegy keleti részén vándorlásaimban, egy napon letéveledtem az igazi utról, és egy sürü rengetegbe jutottam. A' Vera-Cruzról Mexicóba vezető nagy országuton kivül nincs ez országban más rendezett ut, 's ez okból igen könnyen eltéveledhetni.

Visszafordulni már csak azért sem akartam, minthogy erősen hittem, miként még a' jó utra térhetek; más részről pedig mivel öszvérhajcsárom is erősité, hogy a' gyalogösvény, mellyre tévedtünk, hova hamarabb faluba vezetend. Sokáig haladtunk egy erdös hegy oldalán a' nélkül, hogy mivelt földekre találtunk volna, 's a' nap már félig letünt, midön a' fülünkbe ütödött haranghangok falu közellétét jelenték.

Alkonyaton egy kies fekvésü faluba érkeztünk. A' szük ösvény, mellyen jöttünk, itt temetesen kitágult, és mintegy 3000 lábnyi hosszú és széles völgy

gyé simult. Közepén agg sabinákkal koszorúzott patak kigyódzá-át a' völgyet, és hullámaival termékeny földeket locsolt; maga pedig a' falu narancs, banan, anakát, chiromajos és sapot fák hüsében nyult-el. A' házak nem egymás mellé épitvék, hanem széles tér vonul-el közttök, 's minden házat még különösen narancs, banan, és payagas facsoportozatok környeznek. A' rózsafák és egyéb virágokból, mellyekkel némelly házak környezve voltak, azt következtetém, hogy a' lakosoknak nagyobb része Indusokból álland; mert házaikat azok szeretik illy sok mindenfélével körülültetni. Én egyenesen a' templom felé indultam, mellynek közelében tiendák (kisebb 's nagyobb bódék) szoknak lenni, hol a' vándor maga és öszvérei számára minden szükségest bevásárolhat. Ugyan itt laknak a' helység elöbbkelöi is, kiknél szállást találhatni. — Szállást minden fáradság nélkül találtam a' szomszédházban. Gazdámat, mintegy 40 éves barátságos embert, ki nem egészen fejér, de Indus sem volt, a' szinesek közt azon osztálybelinek lehete nézni, kiket itt trigeniosoknak neveznek. Jól lehet rangjára nézve földmivelö vala ez ember, még is tudott olvasni és irni, 's a' falu birája (alcalde) volt. Férjénél fejérebb börü neje az estebéd készitésével foglalatoskodott, mellynél segédei két leánya voltak.

Én ez alatt a' ház elébe lépvén, pálma levelekböl készült gyékényre telepedtem. Pompás, csendes martiusi éj fogott korül; virágzó narancsfák illatárral töltek-be a' felhötlen látkört, és a' fák leveleit legkisebb szellöcse sem ingatá. Minden csendes volt, csak a' fák közül zengett egy zizontle hangja, melly keblem legbeljét megrázkódtatá, 's hononban leélt ifjúságom sok boldog óráját varázslá lelkem elébe.

A' szomszéd hegyek megül felbukkant végre a' hold, 's rejtélyes fényt önte a' templomot környezö fákra. Szemeim andalogva tapadtak a' szent ház falaira, mert ifjuságomban sokszor láttam születésem helyén illy hangulatban 's idöben a' templomot.

Álmodozásaimból egy huros hangszer hangja, a' templom bal oldaláról jövö, riasztott-fel. Fürkészö szemeim csak hamar egy szövétnekek világánál haladó, 's a' templom felé közelitö népvonalra fordultak.

„Gyászvonal ez?“ — kérdém gazdámtól, ki e' pillanatban lépett-ki a' házból.

„Igen, egy fiatal indusnöt temetnek. Ha tetszésedre van, megnézhetjük.“

Ajánlatát elfogadva a' templom felé indultunk, melly minden Indus faluban tisztán tartatik, 's fákkal van körülültetve. A' gyászvonal velünk egy idöben érkezett oda. Elöl két férjfi lépdelt, kezeikben gitárt tartó, 's koronként bizonyos accordokat penditö, ezek után egy más, nagy fakeresztet emelö, ballagott; ezt, minthogy a' faluban lelkész nincs, kezében nyitott könyvet tartó, 's abból lassan olvasni látszott Indus követé. Ennek nyomában a' sekrestyés tisztjét végzö két ember lépdelt, szentelt vizes edénynyel és szentelö borostával utánok; négy Indus egy teritön a' halottat emelte, ezt virágot 's különös alakú füstölö serpenyöket vivö némberek követték, a' vonalt pedig szótlan lépdelö és szurok szövétnekeket tartó férjfiak zárták-be.

Midön a' temetöbe értek, sirja mellé tették a' halottat. Ez mintegy 15 éves leányka volt, fejét virágkoszorú kerité, testén fejér köntös nyult-le melly tarka papiros szeletekkel és pillangó-lemezkékkel volt elöntve.

A' némberek körüljárván nehányszor a' halottat és sirt, lassú, érthetlen hangon mormogtak valamit; ezután a' szenttelt vizzel befecskendés következett, mint catholicusok temetésénél szokás.

E' szertartás végével elölépett a' halottnak apja; sirás és nyögés közt bucsúszókat intézett leányához, mellyeket élénk kifejezéssel mondott-el 's hasonló taglejtéssel kisért. Ezekután több izben megcsókolá homlokát melljét, lábait; a' jelen volt közelebbi rokonok hasonlót tettek.

Midőn ennek is vége szakadt, sirba ereszték a' testet. Az apa ujolag elbucsúzott leányától, 's két nagy követ vete a' gödörbe. A' rokonság sorban egy egy marok földet hintett a' halottra; ezután bevonatott a' sir.

Végezetül nehány szövétneket szurtak és virágot hintettek a' sirra, 's olly renddel, mint érkeztek eltávoztak.

(*Folyt. következik.*)

EMLÉKMONDÁS.

Tánács.

Szerencse kerekén okosan ülj
Tündér változásán hogy meg ne szégyenülj;
Mikor rád mosolyog, mások kárán tanulj,
Biztatása után vakmerőn ne indulj.

BENICZKY után —

Szépség. — A' természettől ajándékozott szépséget csak egyedül az erénynek közbe elegyitett sugárai tehetik valóban kellemessé, és fogyatkozásait csak ezek pótolhatják-ki méltóképpen. 'SOMBORI után M. N.

A' boldogság tróntól kunyhóig az égnek ritka adománya, 's főleg házassági életben kölcsönös kiméleten, lelki rokonságon, szív-nemességen alapul. B. JÓZSIKA után M.

Közszeretet. Ki a' közszeretet gyémánt vértével födi-be ártatlan keblét, kártétlen 's él-vesztve hullnak-le arról a' rágalom 's irigy fondorkodásnak eltévesztett nyilai. HÁBOR E..röl.

Szórejtvény.

Szép honunk egyik megyéje,
Két folyam fut benn' és körül.
Hagyd utóját, 's hűsi ennek
Virágzásán szívből örül.

BELLAÁGH JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: BAJA.

Kérelem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kérettetnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb méltóztassanak szándékjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

58.

RÉGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius 21kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az arczkép.

(*Folytatása.*)

Az őrök megdöbbenve néztek egymásra. Végre egyik, mintegy magával beszélve, megszóllamlott:

‚Csak nem azon ifjú lesz, kinek ajtót nyitottam?‘

„Ifjú? — kiálta a' fiatal nő. — A' titok fejtve van; ez szerelmi történet! Valamelly szerelmes, imádottjának képét kivánván birni, azt magaévá tette.“

„„De a' bankjegy?““ — vága közbe egy fiatal, szőke férjfiú.

„Ej, nem akart tolvajnak látszani!“

‚Ugy van, ugy van!‘ — kiálták mindnyájan.

„„Önnek annyi esze van, mint más négynek — mond az előbbi szőke ifjú.““

„O! az én eszem szivemből fakad!“ — válaszolt a' fiatal nő.

‚Szegény ifjú — jegyzé-meg a' társaság — megérdemlette volna, hogy az arczképet imádottjának tulajdon kezéből vegye.‘

„Ne sajnálkozzanak rajta: ő többel bir, mint a' boldogságnak felével: az édes c s a l ó d á s s a l. De ez még nem elég. Atyám, engedje-meg, hogy e' fiatalokról gondoskodjam.“

„„„Édes leányom, tégy szabad tetszésed szerint! Megtagadhatnék-e tőled valamit? tőled, ki nekem annyit adál! “ “

„De, édes barátném — szólla közben egy 30 éves férjfiú — hát ha te egyiknek boldogitásával a' másikat szerencsétlenné tenned? — Hát ha az ifjú csak egyedül szeret?““

„Nem szeretünk-e mindig, ha ennyire szerettetünk? — felelé a' fiatal nő bájos mosolylyal. — Hidd nekem, én ismerem a' némberi szivet!“

Egyéb ellenvetés nem tétetvén, leoldá az elorzott kép számát, 's családjával a' kis képtáron keresztül szobáiba vonult.

Alig érkezett haza, első gondja a' leány után tudakozódás volt. Az arczrajz száma a' képirót 's a' képiró a' leány családját árulá-

el; ennek már neve is eléggé ajánlá a' hölgyet. De minden nevet el kell hallgatnom.

*** asszonyság, egy nagy tekintetű tisztviselőnek özvegye, gazdag 's köztisztelet tárgya. Az anya leányával együtt azonnal barátunk pártfogónéjához hivattatott. A' különös megtiszteltetésben részesült hölgyek feszülve várták hivatásuk oka tudatását.

„Védenczem regényes buzgalmán legkisebbet sem csudálkozom — mond magában a' hölgyet megpillantó fiatal nő — a' kép nem hazudott. — Ezután fenn hangon szóllt: — reménylem, e' kis utért, mellyre önöket fárasztám, nem neheztelendnek. Tettemet mentseki azon érdek, melly keblemben valódi érzelmeket költe-fel. Kisasszony, ön nem idegen előttem; én már ismerem önt. — Csudálkozik? — O, nálam még több meglepetésre is számolhat. De mielőtt tovább mennénk, édes anyjával akarok előbb szóllni. Nélküle mit sem tehetünk."

A' hölgyet egy udvari dáma a' szomszéd szobába vezeté. Az anya a' képtári történetről tudósittatott. Bámulása határtalan volt; de a' titkot megfejteni még sem tudá.

„Szeret-e ön leánya? — Van-e valamelly ifjú, ki iránta különös figyelemmel viseltetnék?"

„Tudtommal nincs, 's leányom előttem még nem titkolódzott: azonban ma némi változás tünt-fel rajta. Különben a' vidámság beljegyének alapvonása, 's ma reggeltől, mióta a' műkiállitáson voltunk, komoly gondolkozó és szórakozottnak találtam; sőt, mi több, emlékezem, hogy valahányszor arczképéről volt szó, mindig ábrándozóbb lön; 's ha nem csalódom, szemeiben könyűket láték csillámlani. Midőn haza tértünkkor arczképét még egyszer megakartuk tekinteni, a' réznyomatok teremén keresztül vont-ki a' képtárból."

„Ez különös — szólla közbe a' fiatal nő. E' hevenyében keletkezett szerelem tehát egy pillanat műve volna? Példák vannak illyesmire. Az ifjúnak e' tette megindit; illy eltökélésre csak leghevesebb szerelem vezethet."

„Vagy balgaság!"

„A' szerelem mindig kis balgasággal jár asszonyom; de ezt csak akkor vesszük észre, ha már nem szeretünk. Azonban legyen bár mint, a' hallottak még megerősitnek eszmémben, 's ha ön megbatalmazni akar, ezen fiatalok boldogsága felől gondoskodni fogok: az az, miután e' végett leányával is értekeztem volna."

„Már azon szerencse — viszonzá az anya — hogy asszonyságod irántunk érdekkel viseltetni kegyeskedik, elegendő arra, hogy kivánatának hódoljak. De kicsoda azon ifjú?"

„Legyen ön gond nélkül; csak a' legszorosabb megvizsgálás után fogom bemutatni. Egyébiránt tette eléggé kezeskedik szivéről 's vagyonáról."

„Már most parancsoljon velünk asszonyságod!"

„Átengedi nekem ön anyai jogait?"

„Szerencsés vagyok, ha azokat elfogadni kegyeskedik."

A' fiatal nő udvari dámáját szóllitá.

„Hivja-be *** kisasszonyt."

A' belépett hölgy anyja felé tartott.

„E' tüzes barna szemek — monda ifjaink pártfogónéja, kegyetlenül dulongtak egy szegény szivben, 's pedig – talán tudtok nélkül."

A' hölgy az arczképe előtt ábrándozó ifjúra gondolt, — 's elpirult.

„Mint veszem észre, még is tudnak valamit a' dologról. Édesem — folytatá szavait, a' leány kezét megfogva — legyen irántam bizalommal. Én e' percztől anyja, vagy, ha inkább akarja, nővére vagyok. Feleljen némelly kérdéseimre őszintén. Mi történt ma önnel a' csarnok-teremben?"

A' leányka arczába még több vér szökelt; azonban csak hamar magához térvén kedves félénkséggel felelé:

„„Istenem! mindennapi dolog, semmi egyéb: 's talán helytelenül tettem, hogy csak reá gondolék is."" — Mig ezt mondá, anyjára nézett. — „„Terembe léptemmel egy ifjút látok arczképem előtt állani, az arczképet nézdelőt; nézdelés közben könyűk peregtek szemeiből; de talán nem is képemet vizsgálá; elméje talán egészen más tárgyakon merengett.""

„De tegyük-fel, hogy arczképét vizsgálá?"

„„'S asszonyságod hiszi? O, én is hiszem. Egy akaratlan mozdulatomra felém fordult; 's olly meglepettnek, olly boldognak látszott, szemeiből annyi érzés szóllott, hogy szivem elfogódott, 's egy ideig öntudatlanul néztem reá. Ekkor anyám 's nővérei jövének, 's magukkal a' nagy terembe vittek; én távoztam a' nélkül, hogy csak vissza is tekintettem volna. Ez az egész.""

„'S most látta ön először azon fiatal embert?"

„„Ha nem csalódom, egyszer már láttam a' tánczpalotában; de azóta reá sem gondoltam.""

„Azt helyesen cselekvé édesem; mert ha minden nem csal, ugy e' buzgólkodó — t o l v a j."

„„Tolvaj? nem, az lehetlen!""

„A' gyanú legalább őt nyomja; és majdnem bizonyos már, hogy ez ifjú önnek arczképét a' csarnok-teremből elorzá."

„„Arczképemet orzá-el? — kérdé a' hölgy élénken, és szivébe valamelly édes érzet, a' boldogsághoz hasonló, csuszott: szemei elárulák, mi szivében történt — O, ez már nem szép! — monda bájoló hangon.““

Pártfogónéja mosolygva tekintett reá.

„Helyébe im ezen ezer frankos bankjegyet tüzé.“

„„No lássa az ember e' tolvajt!““

„Ön tehát nem neheztel reá?“

„„O, vagy igen! arczképem' elorozni! Én pedig olly büszke voltam képemre.““

A' fiatal nő kellemteljes nyájassággal magához vonà őt.

„Félre a' szinléssel; önt szereti ez ifjú, 's ön azért nem neheztel.“

„„No's, igen! ez igaz —

„'S ön viszonozza szerelmét?“

„„O nem, ez balgaság volna; hisz' csak egyszer láttam életemben, ekkor is csak egy pár perczig!““

„De ön még is jól látta őt. Ezen pár percz fölér egy századdal. Ön szereti őt kissé?“

„„Asszonyom, jósága mélyen indit-meg; ön előtt nem titkolódhatom. Igen, ha ő az volna, minek látszik, forrón szerethetném.““

„Elég: csak ennyit akartam tudni.“

Az anya és leány tisztelkedve távozék.

„Ne feledjék-el önök — mond a' fiatal nő a' távozókhoz — ön, hogy minden anyai jogáról lemondott, ön pedig fiatal barátném — hogy öcsém.“

„„Ennek emléke örökre szivembe leend vésve — mond a' hölgy elbájló kecsesel.““

E' különös szerelem pártfogónéjának terve már ki vala dolgozva. Titoknokát hivatta, 's meghagyá neki, hirdettesse-ki minden hirlapban, hogy e' nap reggelén a' csarnok-teremből ** szám alatti arczkép eloroztatott, hogy a' gyanú egy fiatal emberre van, 's a' nyomozások már komolyan megkezdettek.

Más nap reggelén minden hirlapban olvasható volt e' hirdetmény. Barátunk olvasá, de hallgatott.

A' fő dáma tudósitást vön a' muzeum felügyelőjétől, hogy még eddig senki sem jelenté magát.

Másnap következő hirdetmény állott a' lapokban. — „A' gyanúval terhelt személy fogva van, 's minden körülmény ellene szóll. Ámbár makacson tagadja bünét, a' bíróság már mindenről

megbizonyodott.“ — A’ bankjegyről egyébiránt egy szó sem említtetett.

E’ második hirdetményt olvasván hősünk, keserű gunynyal párosult megvetéssel kiáltá:

‚Ez tehát az igazság kiszolgáltatása? Valamelly szegény ördögöt, ki azt sem tudja, miről van szó, befognak, börtönöznek, meggyaláznak, csupa gyanú eredményében törvényszék elébe hurczolnak — vagy talán el is ítélnek!‘

E’ szörnyű gondolat nem engedé őt nyugodni; sajgó fájdalma daczára is, mellyet annak meggondolására érzett, hogy az élete gyönyöreivel olly szoros kapcsolatban álló tárgytól megválnia kell, elhatározá a’ képnek visszaadását. Még egyszer ’s utójára egész gyöngédséggel függe nézdelésén; még egy pár ezerszer megcsókolá azt, ’s a’ muzeum felügyelőjéhez vitte.

Utközben bankjegyére gondolt. — ‚Ah, bizonynyal valamelyik dolgozó lelte-meg, mielőtt a’ kép elsikkasztása szembe tünt volna — mormogá magában — ’s engem most bünbánó orvnak fognak nézni.‘ — De e’ gondolat nem gátlá utjában.

‚Itt az arczkép — monda a’ felügyelőnek — melly tegnap előtt a’ muzeumból eltünt. Az e’ tettért befogott személy ártatlan; a’ képet én vittem-el, azt lemásolandó. Kérem önt, függesztesse titokban ismét helyére. Azon munkásnak pedig, kire e’ dolgot bizandja, adja ön fáradalma jutalmaul ez aranyat.‘

„„„Nem lenne ön olly szives — monda a’ felügyelő — nevét ’s lakását megmondani?““‘

‚Mire azt? — Az elidegenitett portéka már visszakerült. Egyébiránt, nem akarok rejtekezni. Itt van czimkártyám.‘

A’ czimkártya ’s arczkép azonnal a’ fő dámához vitettek.

Hősünk magaviselete ez utóbbi körülménynél, ismét uj bizonysága volt beljegye nemességének. Azonban a’ dáma nem eléglé ezt; ő másnak ügyében dolgozott, ’s igy óvakoznia kellett. Tudakozódott, ’s minden ujabbi hir barátunk javát eszközlé. Az ifjúban mind azon szép tulajdon egyesült, mellyek egy jó férjnek ’s polgárnak díszei: érett, nyomos gondolkozás, fontolgató elme, jó, csak hogy tán kissé nagyon is buzgó szív, végre tetemes vagyon ’s függetlenség.

(*Vége következik.*)

INNEPLÉS.

A’ mexicoi Indusok halottas ünnepélyeik ’s tánczaik.

(Folytatása ’s vége.)

Gazdámtól kérdezém most, nem, előzik-e meg a’ temetést más szertartások. — ‚Vagy igen — lön gazdám válasza — ’s szeretném, ha mind ezt

láthatnád; mert képzelem, hogy nálatok másképpen megy végbe.' — A' halottas szoba földje gyékények, kendökkel 's virágokkal terittetik-be; a' halott pedig, melly egy szegletben fekszik, még különösen gyertyák 's virágokkal környeztetik. Temetés elötti nap estvéjén megjelennek a' szomszédok, ismerösek, rokonok, 's a' halottnak néma látogást tesznek. Különösen pedig a' némberek szoktak számosan megjelenni, és a' halott körül ülve, reá merednek, és felöle egymás közt halkkal beszélgetnek. A' házi gazda ételt, italt, különösen pálinkát, pulque-t és tepache-t hordoztat körül. Imádság után, melly az éj kezdetével mondatik, hangászok érkeznek, 's a' virasztók egész éjen át énekelnek, tánczolnak. — Lelkészünk — mond tovább gazdám — ki nagyon kemény ember, többször próbálta már e' szokást eltiltani; azonban eddigelé nem boldogult. Ha kis gyermek hal-meg, mi fejérek szintén tánczolunk; mert illyenkor nem örülhetünk eléggé azon körülménynek, hogy a' boldogult ártatlan korábban jut mennyekbe.

E' beszéd közben ismét haza értünk, hol izes estebéd várt. Mexicóban hamarabb lehet a' lakosokkal ismerkedni, mint nálunk. A' mexicoi lakos élénkebb, vidorabb 's nem olly otromba, mint póraink. A' legszegényebb viskó lakosa egész öszinteséggel mondja a' vándornak: „uram, kunyhóm 's mindenem, mivel birok, szolgálatodra áll; elégedj-meg azzal, mi szegénységemtöl kitelik." — Illyen volt gazdám don Diego is, ki azonnal jó barátom lett, mihelyest megérté, hogy német 's jó keresztény vagyok.

Gazdám tömérdek kölönféle kérdést tön hozzám: majd azt kérdezé, valljon német ország spanyol országban vagy Roma határain fekszik-e? majd azt akará tudni, mennyire van oda Jerusalem? Mindenen, mit tölem hallott, nem győzött eléggé álmélkodni, 's folyvást állitá, hogy a' falunak többi lakosa 's rokonaival is, kik szintén fejérek, meg kell ismerkednem; mert azok is szeretnék tudni, minö élet van a' világ t u l r é s z é n. Ezután kérdé, nem akarnék-e vele a' halottas házba menni, hol több embert találandunk, kik tánczczal mulatják magukat. Minthogy e' látványban rám nézve sok érdekest gondoltam találni, vele mentem.

Egy alacson házikó elött, árnyas fák alatt, kiegyengetett 's tisztára seprett tér nyult-el, mellyen egy gitár hangja mellett több pár tánczolt. A' többi jelen volt férjfi 's hölgy pálma-levelekböl készült szönyegeken ült, 's éles visitó hangon a' táncz melodiáját éneklé.

Az itt szokásban levö nemzeti tánczok annak, ki elöszer látja öket, viszszatetszök. Ezek nem indiai eredetüek, hanem a' spanyol országban divatozó néptánczok; ámbár többnyire azoknak is csak majmolásaik. Neveik azonban bizonyitják, hogy ez országban keletkeztek p. o. a' Montezuma, Malinche, el Marques (az Indusok Cortez Ferdinandot maiglan is igy nevezik). Részemröl hiszem, hogy e' tánczok csak átöltöztetett indiai tánczok, 's e' hiedelmemröl alább részletesen is fogok szóllni.

A' társaság kandi szemekkel vizsgált, de tánczvigalmában azért zavarni nem engedé magát A' szokásos — „jó estvét! honnan jössz? hova szándékozol?" — üdvözlések után ülöhelyjyel 's frisitövel kináltak. Ezután egy c o m p a n e r a-t (tánczosné), egy köpczös indusnöt, vezettek hozzám, ki tánczra kért. Ámbár illy tánczvigalmakban már többször valék kénytelen részt venni, most még is tánczbeli járatlanság és tikkadtságommal mentém magamat. Ezután békén hagytak. A' gitár ismét megzendült, 's a' tánczoló párok ugráltak, mint tudtak.

Tánczolnak Mexicóban keringőt és française-t is; de csak a' városokban, 's még ott is csak a' főbb körökben. A' köznép csupán Jarabet, Fandangót és Bolerót tánczol, mellyeknél közönségesen minden pár külön vál, 's csak ritkán tánczol két pár együtt. Mind ez tánczz zene kiséretében, majd melly énekszóból majd hangszerből áll, lejtetik-el. Mig az ének tart, lassú a' tactus, a' tánczz mimikai, 's a' versszakok szóértelmének megfelelő. Midőn a' gitár csak magában zendül-meg, a' tactus gyorsabb, a' tánczz élénkebb lesz: a' párok egymáshoz közelednek és szeméremsértő csoportozatokat csinálnak.

Általján véve mindig szerelem-nyilatkozás a' tánczz értelme, melly majd elfogadtatik, majd megvettetik: még pedig a' legkülönbözőbb módon. — A' tánczosnő p. o. árvát (huerfana) képez. Az árva panaszol, hogy nincsenek szülői, hogy mindentől elhagyatott és senki sem akar vele tánczolni. A' tánczos vigasztalni igyekszik; a' tánczosnő leül, a' tánczos körüle tánczol, 's végre fejét kezére teszi. — Más izben a' tánczos ittast (borachо) képez, 's tactusra majd ide majd oda tántorodván, tánczosnéját igyekszik megfogni, ki minden irányban forogva, keze közül kisiklani törekedik. Az alvó-t (el dormido) három személy tánczolja: két férjfi 's egy hölgy. A' nő férjével, 's ennek háta megett az imádó tánczol: ki, hogy a' férj észre ne vegye, annak minden mozdulatát utánozza, és a' tánczosnét folyvást szerelmével mulattatja. Végre kendőt borit a' férj fejére: ez elalszik, az imádó a' tánczosné lábaihoz borul, 's azt megöleli.

Ha minden tánczról körülményes leirást akarnék adni, egész lapokra terjedne még közleményem. — Milly számtalan féle itt a' tánczz, megbizonyodik neveikből: van p. o. el zelozo (féltékeny), el diamante (gyémánt), las palomas (galambok), el gato (macska), las tinajas (boros kancsók) el mono (majom), el costilla, la marica, sr. José, el colorado 's a' t. Egészben mind hasonlit e' tánczz egymáshoz, 's csak zenéjök 's részeikben különböznek némileg.

Hogy tánczaikat boszonkodás nélkül nézhessük, huzamósb ideig kell körükben tartózkodnunk. E' tánczok ugyan azok, mellyek az angol királyné perében gyakran megemlittetnek

Általján nem olly sebesek és fárasztók tánczaik, mint, keringőink. Ugyan azért nemcsak a' fiatalok tánczolnak, hanem korosabb férjfiak és hölgyek is; és éppen ez utóbbiak azok, kiktől a' legilletlenebb állásokat láthatni.

Nem kell azonban gondolni, hogy minden tánczuk szeméremsértő, sőt ellenkezőleg: némellyik igen csinos és mulattató, mint p. o. a' Malagenio, melly közben a' tánczos és tánczosnénak egy feladott melodiára felváltva tréfás versszakokat kell énekelni, — vagy pedig máz tánczz, melly közben a' tánczosnak elméncséggel vagy hevenyészettel kell nézőit mulattatni. Ez utóbbiban minden néző részt vesz.

Minthogy feljebb a' sajátképpi indus tánczokról szóllottam, azok iránt némelly észrevételeimet is akarom közleni.

Vallásos ünepeken, különösen bucsúk alkalmával minden indus faluban danzasnak nevezett mimicai tánczokat járnak. Ezeknek ellejtése közben nem énekelnek, nem szavalnak, és ezek az eredeti spanyol tánczтól egészen különböznek. Első helyet a' malinche foglal közöttök. Malinche, egy régi mexicoi monda szerint, Montezuma kedvese volt, ki imádottjának tiszteletére több ünnepet rendelt Ezeknek neveik 's a' tánczz egész jelenkorunkig fenn

maradtak, de a' dologról bővebb felvilágitás adó történeti igazság nem. Meg kell vallani, hogy e' tizenegy férjfi 's egy hölgy által eljárt táncz meglepő. A' hölgy Malinche-t személyesiti, egy férfi Montezumát (el monarca). Egy bolond 's elviejo-nak (öreg) mulhatlanul kell a' személyzet köztt lenni. Az utóbbi szalmával körülfontt szénásvillát tart kezében. A' tánczosok eleintén két sorba állnak: elöttök Montezuma és kedvese ül. Öltözetök indiai, csak hogy bizarrabb mint közönségesen, és pillangók, szalagokkal van elöntve. Egy kezökben csörgettyű, másban tollakból készült legyező van. A' táncz lassan kezdetik; a' tánczosok tactusban haladnak elöre, és három fordulat után a' fejdelem lábaihoz borulnak. Ezután ismét különféle kifejléseket csinálván, Malinche-nak egy legyezöt nyujtnak-át. Ez tánczolni kezd, egyeleve csak maga, később Montezumával. Végezetül élénk szinekkel festett pózna szuratik a' földbe, mellynek csupjáról annyi szalag csügg-le, mennyi tánczos van. A' tánczosok megragadván a' szalagok végeit, a' pózna körül olly fordulatokkal tánczolnak, hogy a' szalagok bizonyos rendben a' póznára fonódnak, 's megfordulva ismét hasonló rendben lefejlödnek.

Nem kevésbbé kitünö bucsúk alkalmával a' szent kép elött és megett eljárt táncz.

A' tánczosok öltözete mindig indiai, és kezükben szakadatlanul van valami: legyező, tollak, virágfüzérek, zöldgallyak 's több illy féle. E' tánczokat azonban csak indus falukban és ünnepeken tánczolják. Egy utazótól hallám, ki a' hegyek köztt fekvő indus falukba többször kirándult, hogy ott tánczokat látott, mellyekben a' tartomány meghóditása ábrázoltatik, és egyszersmind azon gyülölség is kifejeztetik, melylyel az Indusok hóditóik iránt még folyvást viseltetnek. Ezt hinni annál inkább hajlandó vagyok, minthogy a' titokban gyakorlott hajdani mexicoi vallásos szokásoknak most is találnak nyomára.

Ismét visszatérek torozó Indusaimhoz, kik még folyvást tánczoltak a' nélkül, hogy a' fáradságnak bármelly kis nyoma is látszott volna rajtok. Ámbár illy nemü mulatságoknak nem elöször voltam tanúja, a' körülmények még is mondhatlan kéjmámorba ringatának. A' szemeim elött tünelgö tárgyakat a' multtal, europai tánczteremeinket egy kunyhó elötti kis térrel hasonlitám össze. A' tárgyakat ezüst fénynyel boritó tölt hold vala egyetlen koszorúgyertyatartónk, virágzó növények a' falak, — és a' föld, közös anyánk, a' padlat.

Körülem kis csapat gyült össze, a' legfesztelenebb természetességgel Európáról kérdezösködö. Minden, mit tölem hallottak, bámulatra készteté öket, 's midön szóllni megszüntem, fontolgatva mondák: „ha olly messze nem volna, szeretnénk egyszer oda utazni, és tartományaitok csudáit megtekinteni.“

Németből LOOSI JENŐ.

Előbbi rejtvény: HONT.

Kérelem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kéretletnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb mellőztassanak szándékjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

59.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön julius 25kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Életképek.

SZÁNKY KÁROLYTÓL.

I.

A' szigethi Leonidas.

A' hajdani Spartának örök ragyogást ada egy férfi 's egy tett; 's az akkor is fog emlittetni, ha a' hóditók neveit, harczaikat 's vad kóborlásaikat régen elfeledé az érdemet méltánylani legjobban tudó maradék. Leonidas vala e' férfi, 's tette: a' Thermopilák védelme.

Az összes Ázsia és Afrika hatalmát zúditá Xerxes a' kis Graecia ellen; Persia trónjával öröklé a' szent kötelességet, a' maroknyi népen atyjának, Darius Hystaspisnak, csufos megveretéseért boszút állni. Homoktorlatokként lapultak-el hegyek az öt milliónak léptei alatt (a' sereg száma nőken és eunuchokon kivül); a' fellázadt tenger, melly a' király türelmetlen szavát elhallgatva, a' gátokat szerte szaggatá, megvesszőztetett. Ellentállás esztelen vakmerészségnek látszék. A' kiüzött Demaratustól azt kérdé Xerxes: merészkedend-e a' görög csoportka gondolkozni ellenszegülésről az ő száz ezreinek? — ‚Bizonyosan; — felelt az — törvényök parancsolja, hogy az ellenségnek soha hátat ne forditsanak, legyen bár száma hüszszoros. Más választásul nincs: győzelem, vagy halál.' — Szánakozva mosolygá-meg a' persa király e' hiúságot a' hon iránt, melly a' görögöt számüzésbe is követé.

Thessalián keresztül menete a' legfényesb diadalút vala. Futnokok hirlelék el Sardesben a' csak öregek- gyermekektől 's aszszonyoktól védett Athéne megvételét.

A' dics egészen a' Thermopilákig kiséré. Azoknak borzasztó szorosságában (a' keleti oldalt járhatlan mocsárok és ingoványok, a' nyugotit meg nem hágható szirtek fedik) határzá-el magát három száz Spartai a' Locrisba nyiló bemenetet védeni. A' szegényeket sajnálva, négy napot engede Xerxes az eltávozásra, 's az útnak tisztitására. Midőn ez ötödik nap sem történt meg, dühöngve paran-

csolá a' Médeknek, a' daczolni merész csoportkát lánczokban vinni elébe. Megtámadák azok, 's utánok a' Kisszek és Szákok; de a' hely járatlansága 's ember fölötti halálmegvetés harczoltak a' görögök oldalánál; — a' persák megveretve üzettek-szét. Lemosni a' szenyt, alacsonyitóbbat a' marathoni napnál, a' király parancsára őrserge (a' halhatlanok), a' tábor veleje, ment elő. Makacsabb, véresebb lön a' tusa: de a' kimenet hasonló az előbbihez. Háromszor önkénytelenül álla-föl Xerxes, a' szeretett népnek segélyt, vagy visszavonulást parancsolni. A' halhatlanok szaladtak, 's a' nap veszve volt; a' következő, gyilkolás, ölés és tusa köztt letünő, nem kevésbbé. Akkor egy áruló (a' Trachiniai Ephialtes) ajánlkozék a' Persákat egy meredek, kevéssé ismert hegyuton a' görögök hátába vezetni, kik még akkor is a' phoenixi sziklanyilást győzelemmel védték.

Délben harmadszor ujult-meg a' csata. A' persa vezérek bátortalan csordáikat korbács-csapásokkal 's karddal üzék előre, — a' csata menete mindig egy. Kit nem a' Spartaiak fegyvere ölt-el, a' mélységbe zuhittatik. Leonidas eldül. Dühöng a' tusa az imádott vezér teste mellett; a' maroknyi ellenfél négyszer ragadja-el azt a' Persáktól. Akkor jelen-meg hátul Hydarnes. Persa testhalmokon keresztül vonulnak vissza a' hősök az Anthelae melletti dombra. Száz ezer esik minden Spartaira, 's azok még is kézzel gyilokkal, fogaikkal küzdnek: mig mindnyájan, az utósóig, éltöket törvénynek 's hazának áldozatul adák.

Ὦξειν αγγειλον Λακεδαιμονιαιο, ὅτι τη δε.
Κειμεθα τοις κεινον πειθομενοι νϱ Μιμσις. *)

Ez a' tett évezredek annyi tettei köztt nem találá párt. Végre ugyan illy magasságút, egy és szives halált a' hon szabadságának védelmében idegen iga ellen, hazánk ismétle, olly veszélyben, melly nem vala kisebb, mint a' Görögöké, a' Törökök ellen, kiknek zultánjok, Zuleyman, hős és ölgyermeke volt a' szerencsének, 's nem növe-fel, mint Xerxes, falak, eunuchok és asszonyok között. A' magyar hon Leonidása gróf Zrinyi Miklós.

Családa (rajongók azt a' régi romai Sulpitiusokig viszik-föl) ős eredetét a' Subich nemzetségtől veszi. Béla alatt már gróf Brebirek voltak, kiket a' magyar királyok, bizva hősiségökben, többször emeltek horvát, tót és dalmát bánokká. E' bizalom adá

*) Vándor! szent, hova lépsz, a' hely. Menj, mondd-el hazánknak,
Hogy törvényeiért kész vala veszni fija.

KAZINCZY FERENCZ.

Sebenico, Zara, Spalatro 's Trau gondviseletét kezökbe. Pál, brebiri 's spalatroi gróf, Clissa 's Osztroviczának ura, foglalá-el bosnyák ország nagyobb részét, mellyet Kun László eladott. És semmi biztosb kézbe annak kormánya nem tétethetett, mint az övébe. Az anjoui ház a' magyar trónt tulajdonképp' neki köszöni. De fija, Károly Mladin, olly ellenkezője vala atyjának, hogy Károly-Robert kénytelenitve látá magát kegyetlensége fő helyeit, Scardonát és Almissát feldulni, 's őt mint fogolyt vitetni magyar országra.

György brebiri, bosaani, 's osztroviczai gróf, 1347. Nagy Lajos királytól ajándékba vette Zrin várát, 's erre alapitá a' Brebirek uj sarjazatát, a' Zrinyieket.

Gróf Zrinyi Miklós, fija Miklósnak, unokája azon Péternek, ki 1493. Modruschnál dült-el, 1508-ban *) született. Anyja, Johanna Torquata Maria, Corbavia gazdag grófja, Karlovich Jánosnak öröklő leánya; atyja Ferdinandnak egyik leghűbb pártosa volt Zápolya János ellen. Fija már gyermekségében kitünteté azon magas, hős lelket, mellynek legragyogóbb végzete a' dicső halál lön. — V-dik Károly a' gyermeknek Bécs ostromában kimutatott hősiségét a' lovagrang jeleivel, ménnel és aranylánczczal tisztelé-meg. A' Zápolya- és hadi-társával folytatott háború kevés ostromot, csatát mutathatna, mellyet Zrinyi, tettei vagy sebei által, hirének nem tett volna emlékszobrává. Illy esetekben vagy az élő- vagy hátserget vezeté, a' mellyik veszélyesb volt. A' könnyű lovasságot, mellyre a' magyart, mint talán egy más népét sem a' földnek, a' természet szülé, Zrinyi a' legfensőbb tökélyre vitte. Hősi termete, egész lényén elömlött élénkség, királyi pazarlása a' jutalmazásban, pártnélkülisége büntetésben, csak hamar bálványává tevék vitéz katonáinak, kik vezérlete alatt bátorságot mutattak a' lehetlennek megpróbálására.

Igy tevé ártalom nélkülivé főőrnagy Kaczianer János árulását, ki gróf Lodron Lajost Eszéknél olly alacsonyan elhagyá; igy határzá-el 1542-ben véletlen és gyors eljövete a' pesti csata kimenetét. Illy hős lélekkel védé tizenkét évig horvát országot, mellynek bánja volt, 's elforditá az Ozmanok beütéseit; igy veré-el Szigettől az elhiresült Arszlán pasát.

Zuleyman, miután Persiát megrengeté, Syriát és Egyptust meghóditá, a' kereszténység keleti és nyugoti bástyáit Rhodust és Belgrádot megvette, magyar ország nagy része török igában senyvede, mint ősz is — mi előtte és utána csak igen kevésnek engedteték — azon győzelmes 's ellentállhatlan akara maradni, ki, mint

*) 'S nem, mint Hormayr báro hibásan állitja, 1518.

ifjú és férjfi, volt. Sziget vala kivánságai fő czélja; de még sem (olly erős alapú vala Zrinyi hire) merészlette volna ostromlatát, ha a' Törökök között azon hiedel nem volt volna elterjedve, hogy a' rettegett hős még Bécsben van, hova kevéssel az előtt ment, a' császárral és Schvendivel a' hadnak magyar országban folytatásáról tanácskozandó.

(*Folytatása következik.*)

ELBESZÉLÉS.

Az arczkép.

(*Vége.*)

Következő nap reggelén egy csatlós bepecsételt nyalábkát 's levelet vitt az ifjúhoz. A' bankjegy a' levélbe volt zárva, 's ez következőleg szóllt:

„Uram, vigye az ide mellékelt csomót oda, hova utasitva van; ott egy személyt, önnel e' nyalábka titkát közlendőt, fog találni. Egy talán önnek vég nélkül becses kézből valamelly tárgyat fog kapni, önre nézve ez által kettős érdekűt. Egy valaki ön boldogságáról gondoskodott.“

Az alájegyzett név titok marad. Barátunk csak mély tisztelettel merte azt ajkaihoz nyomni. A' levél legbecsesebb emlékeinek egyike leend.

Milly öröm, meglepetés, a' boldogságnak milly különös érzete ömlött-el e' levél olvasásakor valóján, nem akarjuk festegetni: a' toll nem hathat oda, hova a' természet.

Alig kondult-meg az óra, mellyben egy rangbeli dámánál illedelemmel megjelenhetni, barátunk a' rendelt helyre röpült. Nagyszerű kőlépcsőzet vezeté az első emeletbe. A' csengetyű-szárat dobogó szivvel rántá-meg, 's az ajtó megnyilt. Nevét megmondá, 's egy éltes férjfiú barátságos tekintettel jött elébe őt elfogadandó.

„„Uram — monda az öreg — én nagybátyja vagyok azon személynek, kinek kedveért önt tisztelni szerencsénk van, 's e' pillanatban atyja személyét viselem.““

‚Legyen ön tehát szives, és mentse-ki e' lépésem szokatlanságát. Én tulajdonképp' egy felsőbb rendelés következésében vagyok itt; csak egy fönséges személy közbevetése birhatott arra, mit különben szivem leghevesebb követeléseire sem merészlendettem volna tenni.‘

„„Ugyan azon fönséges személy, kinek mindenhatóságára ön hivatkozik, volt nálunk is önnek szószóllónéja: ő az, ki önt nálunk bemutatja. Legyen hát szivesen látott vendégünk.

E' párbeszéd után a' terembe léptek. Itt három hölgy ült: az anya, leány, 's azon udvari dáma, kit már a' magas pártolóné teremeiben láttunk. Ez barátunkhoz közelitett, 's urnéja nevében a' két nőnek bemutatá.

'S miképp' fogadá a' leány őt? — A' legkellemesebb zavarodással, minő valaha barna pillák sugára felett csak elömlött; istenitő mosolylyal, minő a' halandók legszerencsésbjének egy gyönyörteljes jövőt hagy sejteni. Mit nem adott volna az ifjú értte, ha lábaihoz borulhata. De ez játékszin bélyegét hordandá vala magán, 's igy — csak állva maradt.

Az anya átvevé tőle a' nyalábot, 's leányának nyujtá; ez felbontá, 's belőle egy arczképet vett-ki. — A' fiatal pár egymásra nézett, 's ha nem csalódom, szemeikben könyűk ragyogtak.

Hölgyünk az arczképet elhatározatlanul tartá, anyjára tekinte, kinek egy intése után reszkető kézzel azt barátunknak nyujtá.

„Vegye — mondá — ugy akarják!"

„Nem — felelt ez — tudom, hogy egy felsőbb kéz pártol; de engedjen-meg: én öntől 's egyedül csak öntől akarom ezt birni. Engedje e' szerencsét most nélkülöznem — hogy egykor — ön akaratjából — kétszeresen — azután — én látom önt."

A' hölgy nyugodtan tekinte barátunkra. — „Önnek igaza van" — mondá, 's kezet nyujta neki.

Barátunk ez egyszer fél térdre ereszkedett imádottja előtt, 's a' nyujtott kezet ajkához nyomá.

A' nagyon előre haladt éj barátunkat távozásra inté, 's midőn bucsúzni kezdett, mindenikök azt hivé, hogy egy már megszerzett tulajdontól kell megválnia.

Ekkor a' hölgy pipere-asztalán valami tojásdad gömbölyűt kék cachemirbe takart, 's barátunknak nyujtá, mondva:

„Most en akaratomból történik."

Ez az arczkép volt. Barátunk a' mennybe ragadtatott. — Biztos hihető, hogy e' két szerelmes szivet Hymen, ha már eddig nem — de nem sokára összefüzendi.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

— Az e' lapok 54-dik számának „Pesti vizsgáló" czikkelyében emlitett romai kőoszlopon a' legujabban velünk közlött tudósitás szerint következő felirat olvasható:

IMP. CAE. SEP
TIMIO. SEVERO. PIO. PERTIN.
ARAB. ADIAB. PARTH. (arabici adiabenici parthici)
DIVI. M. FILI. COMMODI
DIVI. ANTONINI. PI. NEPOTI.
DIVI. HADRIANI. PARTH. ABNEP. (Abnepoti)
DIVI. TRAIANI. PARTH. ABNEP.
DIVI. NERVAE. MD. NEP. IMP. XI.
TRIB. POTEST. VI. COS. II. PRO. L. SE.
IMPERATORI. M. A(V)REL. ANTON. AVG.
LVCIO. SEPT. SEV. PERT. AVG. NEP. I.
DIVI. ANTONINI. PI. PRONEP. (Pronepoti)
DIVI. HADRIANI. ABNEP.
DIVI. TRAIANI. PARTH. ET.
DIVI. NERVAE ADNEP.
ET.
(*DIVI GETAE*) — ez le van vájatva, hihetőleg Caracalla által)
CVRANTE.
TIB. CLODIANO. LEG AVG. GEM. (Geminae)
(*AB. AQ.* — ezek közül csak az A és Q-nak fele látszik) M. P. X.
(ab Aquinco mille passus decem.)

Közlő ur a' fenn irtt magyarázatokon kivül még ezeket jegyzi meg: e' mértföld-jelelő Kr. után 199-dik évben állittatott-fel és pedig Pesten, de nem, mint multkor hibásan mondatott, a' Ferencz *külvárosban*, hanem a' Terézia-városban, a' „három dob" utszának vá os erdeje felé meghosszabbitott részén, Ramazeter az előtt Kunz-)háztelkén. Itt találták ezt az idén, midön a' tavali árvizben összeroskadt ház romjait széthányták, a' föld alatt egy ölnyire. Innen elvitték a' király-utszába, hol együgyü kömivesek éppen egy épülő ház kapujának szegletköveül akarták befalazni, midön véletlenül Pfeffer ur, pesti választó polgár 's a' Dunafürdőház tulajdonosa, arra menvén azt, félig már bemázolt alakjában, kiváltotta, 's házába vitetvén megtisztittatta, és megmentette a' bárdolatlan kezektől. Szándéka annak egy különös márványtalapot készittetni, 's ha a' nemzeti Muzeum uj épülete elkészülend, ennek vele ajándékul kedveskedni.

A' polgári uszóiskola ez évben katonai kormányra bizatván, olly keresett lön, hogy még egy másiknak, ez emlitettnél feljebb fekvőnek, felállittatását is szükségesnek látta az igazgatóság. Utóbbiban a' kezdők tanittatnak; amaz pedig kizárólag a' szabadon uszók részére hagyatik. Déli órákban mintegy 90 kisasszony gyakorolja itt magát az uszásban. Vasárnapokon délelőtt a' gyakorlott uszók kirándulást tesznek a' hid alatt-le, 's Gellérthegy ellenében a' pesti parton szállnak-ki. — A' soroksári ut mellett fekvő „tábori kórház (Lagerspital) telekét 2,000 fával ültete-be a' katonai kar, mellyek sétányokat képeznek; hantpadokat készitett, 's a' homokot fümaggal veté-be. Az ültetvények és gyep szemkecsegtetőleg virulnak, és a'Pestre jövőnek ez oldalról kellemes látványt nyujtnak. — A' budai várban is több meglepő csinositás történik ez évben. Az ugy nevezett jesuita-lépcső (hihetőleg azon titkos ut, mellyen Bornemisza Tamás intézkedéséből Révay magyarjainak a' várba kelle nyomulni) a' parochialis templom megett, mellynek sötét, nyaktörő, tekervényes kanyarulatain fényes délben is csak tapogatva haladt a' várba fel vagy onnan leszándékozó, — egész változáson ment

keresztül, 's most kényelmes uttal kinálkozik. — A' fejérvári kapu bal oldalán elnyuló várbolt (casemate) a' gyalogok számára átjárássá alakittatott. — A' pattanyús laknya előtt egész hosszában járda készült. — A' vár-kapun kivül 's belől álló ut melletti falak javitás alatt vannak, 's a' fal mellé egy oldalra járda jő. Hasonló járda készült-el mult napokban a' halász-városi katonai élelemtár előtt is. Jelenleg a' vár keleti oldalán készült félkör alatt uj ültetvény névvel egy uj tér szabályozásán dolgoznak; e' téren mint, szintén a' félkörön is, jövő hó 20-án, u. m. sz. István ünnepén, három katonai hangászkar fog ismét egyesülve zengedezni. — Az uj ültetvény terének ásása közben egy fejér márvány oszlop-fötére találtak; a' fötén Corvin Mátyás czimere látható. E' becses régiség a' várerősitési épület udvarában látható. — A' Zemplén és Abauj megye köztt határvonalul elnyuló Dargó hegyen keresztül, Ránkra (fürdőhely) vezető nagyszerű ut van jelenleg készülőben. — Kezdi Vásárhelyen (Erdélyben) 's nehány szomszéd falu határán, jul. 1-őjén a' dió-nagyságban hullott jég felszámithatlan kárt tön. — Hasonló szomorú hirt hallunk Sepsi Zoltánról is jul 4-ről. A' kártékony rivacs iszonyú égzengés és vihar köztt hullott-le. (Erd. H.)—Az angol királyné mult hónapban egy 10 mázsás sajtot kapott ajándékban. — A' Pétervár és Zarskoje-Selo közti vasuton irámszarvasokat fognak a' kocsik elébe, 's ezen előfogatú kocsik sebesebben haladnak, mint a' locomotive-ok által vontt-ak. — Az indus devadasi-bajaderok folyó hó 17-én adák Bécsben, a' cs. k. wiedeni szinházban, első mutatványukat.

A' müipar mind inkább kezd virágozni fővárosunkan: bizonyitja ezt a' téglavetés körül uralkodó élénkség. Ugyan is t. Mayer ügyvéd urnak, a' Rákos patak melletti telken álló három téglavető helyén, ez éven 7 millio tégla készitésére van calculus. FÜLHEGYI.

KÜLÖNFÉLE.

Élő-holt.

(Kuffner után.)

Nehány hete, vagy talán éve is, bizonyos hirlapot forgatván kezemben legnagyobb bámulásomra olly férfi haláláról olvásék abban tudósitást, kit igen jól ismertem, 's kiről bizonyosan tudtam, hogy él; minthogy éppen akkor, midőn e' tudósitást olvastam, ép egésségben mellettem ült. Felugrottam, és szót nem szóllva siettem a' hirlap ismert kiadójához, 's bizonyossá tevén őt, hogy e' holtnak hirdetett férfi él, kértem a' hazugot, hogy hamis tudósitását vonná vissza.

De mennyire elbámultam, midőn a' szerkeztő ur igazság-szeretetemen fölhevülve, rám kiált: — „hogyan? én hazug? azon férfi él? — Mondom önnek, azon férfi meghalt! tudósitásomat vissza nem vonom!"

Guny-mosolylyal néztem a' Rhadamanthot, 's mondám: „Rettenetes ura a' szegény halandók éltének 's halálának! mit szóll ön, ha a' holtat, mint élőt, szemei elébe vezetem? kit kevés perczczel ez előtt csak azért hagyékel, hogy önnek teljes bizonyosságot szerezzek a' felől, hogy ő él — ő maga által."

Az aristarch megvető pillantatot vetve rám, mond: „ön sem tudja hát, ki él, ki holt? No de adok én önnek arról helyesebb fogalmat."

Bizonyossá tevén, hogy jóságos tanitását nyugtalan várom, igy folytatá beszédét:

‚Emberröli nézetem szerfelett különbözik az eddigi mindennapitól. Nézetem szerint mindenki holt, kinek belső élete nincs. Pythagoras elismerte ezt ugy, mint én. A' szellem és sziv nélküli tanuló holtnak nyilatkoztatván, a' rendből kitaszittatott, valamint munkás folyam kihányja a' holt testeket. Egykori tanuló társai halotti ünnepélyt tartottak fölötte, e' szomorú példa által intetve, örizkedni hasonló halástól, és szünteleni munkásságban gyakorlani szellemi 's értelmi erejöket, mint láng, melly mozgás által fenntartatik, 's a' nélkül elalszik.'

‚És igy, nézetem szerint, holtak mind azok, kik éltöket evéssel, ivással, 's más testi foglalatosságokkal töltik-el; holtak mind azok, kik legtöbb idejöket piperére, hiúskodásra forditják; holtak minden járdataposók 's mind azok, kik rendeltetésükről feledkezve áldoznak a' semmit nem tevésnek, 's a' mint belső életök forrása kiapadt, a' lét kertében mint kö-alakok senkinek nem használva állnak. — Élöknek tartom egyedül azokat, kiknek szünteleni törekvéseik oda irányozvák, hogy magukat nemesitsék, mások javát munkálják. Azonban ezek is létöknek csak azon óráiban élnek, mellyekben dicső törekvésük foglalatos. Ezekből világos, hogy némellyek alig élnek átaljan nehány évet, mások alig egyet, sokan alig nehány napot, — és hogy legtöbben létöknek negyven, ötvenedik évében születnek, az az kezdenek élni; sok ezer pedig születik a' nélkül, hogy egy pillanatig élt volna. Igy vannak tömérdek holtak, kik mint élök pompázván az eszelösek által többre becsültetnek, mint kik valósággal élnek.'

‚Mi önnek barátját illeti, ha csakugyan ismeri öt — átláthatja, hogy igazam volt halála közhirré tételében — mit ö sem tagadhat, ha létez még benne csak egy szikrája a' szeméremnek; mert hogy valakinek húsa, csontjai, izmai 's emberi alakja van, és a' szokott testi müszeres foglalatosságokat elvégzi — még abból éppen nem következik, hogy él. Holt az, kinek szelleme, szive élö erövel nem bir.'

‚Önnek érdekes barátja azonban halála nyilvános közhirré tételén vigasztalja magát azzal, hogy én ezentul is mind azon holtakat, kik magukat élöknek adják-ki, minden alkalommal fel fogok világositni a' felöl, — hogy ök valóságos holtak. Adja azért ön többi jó barátinak azon jó tanácsot, hogy éltökre gondjok legyen, mert én idöről időre közlendek holtak jegyzékét, mellyben mindenki föltalálandja nevét, kinek belje kiholt, 's a' világnak nem használ.'

Könyörögtem a' szigorú urnak, hogy engem legalább még hagyjon élni. 'S hogy a' Rhadamanthot hajlandóbbá tegyem hozzám, távoztomkor nyilvánitám elötte, miképp' világosan átlátom, hogy egy holt testnek minden esetre több értéke van, mint egy erkölcsileg holt embernek; mert az elöbbinek hamvai még haszonra fordithatók, az utóbbit pedig semmire sem használhatni.

KÚN PÁL.

Kérelem. Ekköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kéretletnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél elobb mettóztassanak szándékjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

60.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap julius 28kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Élvetképek.

I.

A' szigethi Leonidas.

(*Folytatása.*)

Három egymásutáni hirnök csakhamar tudtára adá Zrinyinek, hogy a' zultan Belgrádban van; készületei roppantok, 's kétségen kivül Szigetnek veszi utját. Nem sokára az elősereg Siklósnál táborozott. Zrinyi, hogy az ellennek erejéről bizonyost tudjon, 's embereit szerencsés kezdet által nagyobbra tüzelje, barátja, Alapi Gáspár vezérlete 's Kovács Miklós, Paprutovich Farkas alhadnagyok, mint tusák gyermekeinek parancsnoksága alatt, ezer gyalogot 's öt száz lovast, sergének erejét, elébek küldé. Rettenthetlenül csaptak össze ezek Siklóstól nem messze Mehmed béggel. A' támadásról nem álmodó pogányok megveretve, több nagy rangú fogoly 's négy ezer ember veszteséggel hagyák-el a' csatatért. A' martalék egy részét aranynyal 's ezüsttel megterhelt nyolcz teve, lófark, zászló 's keresztényektől elfoglalt győzelmi jel tevé. Zuleyman dult boszújában, és Sziget ostromlását annál nagyobb hévvel sietteté. A' hires nagyvezér Mehmed Szokolovich, annál mérgesebb keresztény ellen, mert horvát renegát vala, Mustapha bosnyák pasa, Hampsam bég 's Karam bég nyiták-meg a' zultánnak láng- és vérfestette útját. Háromszor próbált Hampsam bég a' megáradott Drávára hidat ütni; háromszor ragadá-el a' dühöngő ár, a' nagy fáradozattal készült mivet. A' nagyurnak tudtára adaték a' lehetlenség. Ez bőszülten tépett-el egy darabot kaftanjából, 's aranynyal e' szavakat himezteté rá: „így szóll a' nagyur Zuleyman; ha te, rest szolga, elérkezteig a' hidat fel nem ütteted, 's egygyé a' két partot nem teszed, e' szövettel fojtatol-meg, 's fejed a' hid utósó karfájára huzatik.“ — Katonák, parasztok, foglyok rangválogatás nélkül munkára korbácsoltattak, 's a' hid másfél nap alatt kész volt, és augustus 4—5-ke között ment-át rajta az egész török tábor.

Zrinyi valamennyi emberét a' vár piaczára gyüjté, 's nyugalommal intéze hozzájok illy szavakat: „Szeretett rokonok! milly nagy napok következnek ránk, nem beszélem. Egy pillanat a' pogány táborára, 's meg lesztek felőle győződve. De élesszen kebletekben lángot a' szép haza szelleme, 's ha veszni parancsol, szent ügye. Ne csüggedjetek. A' pogány csak zsoldosai számában bizik, mi a' magyar ég- 's keblünk Istenében. Az tegye egygyé sziveteket; az nyomja-el kebletekben a' legveszélyesebb ellent — a' szenvedélyeket. Ezt fogadjuk-fel tekintete előtt az örök valónak, ki iszonyún boszul hamis esküt. Én első esküszöm hűséget halálig a' hitnek, királynak 's a' pogánytól eldult hazának. Az ég hagyjon-el engem, ha titeket valaha elhagylak, ha nem osztok veletek örömet és bút, győzelmet és halált. Ha elhullok, vezéretek Alapi Gáspár barátom legyen. Minden, ki vakon nem engedelmeskedik hadnagyának, meghal; ki a' kitüzött helyet parancs nélkül csak egy pillanatig is elhagyja, meghallgatás nélkül meghal; meg, ki levelet vesz a' pogánytól. Minden, mi a' pogánytól jő, hadnagynak adatik, 's ez olvasatlanul égeti-el. Ha két ember megijedve titokban beszél együtt, felakasztatik; valamint az, ki őket időtlen barátságból be nem jelenté. Haldoklóknak nincs többé egymásközt semmi titkuk, 's mi magunkat a' hitért 's honért halálnak áldoztuk. Most esküdjetek ti, mint én; kiki hadnagyának.“ — Meglett, 's örömzaj követé a' lelkes beszédet, 's ezt azonnal szerencsés kirohanás.

Augustus 5-dikén érkezett-el Zuleyman azon helyre, mellyen csillaga, a' ragyogó, letünt. Iszonyún hangzott a' háromszoros Allah; az egész táborzene ropogva követé, 's az ágyúk dörgését ezerezve adák vissza a' szomszéd hegyek bérczei.

7-kén dühös csata az ujvárosért. Aly Pordhuk a' pattantyúsok főparancsnoka, szárazon és vizen szünet nélkül rengeté, 's már a' belvár is több helyen meg vala sértve, 's tornyai rengtek. Iszonyú zugással omlottak-le a' harangok, és szertezuzák a' fafedélzetet. Szám nélküli volt a' megsebesitett; de minden felett a' törökök vesztesége. Gyorsan elhatárzá magát Zrinyi. Az ujvárosnak üszkot vete. Sok jancsár, ki az éjtől kegyeltetve, benne rejtezék, lángokban lelé halálát.

Következő napok alatt a' közel erdők hulltak-el a' török bárdok alatt. Megszámithatlan pénzbe került a' fának elhozatala vizen és szárazon. Az ostromlottak szünet nélküli tüzelésök daczára a' bástyák 's tornyaik mellé hordaték, vagy azokat meghágni, vagy a' farakást meggyujtani, hogy az ostromlottak éltökért esedezve nyissák-fel a' kapukat, vagy szétlőtt falak alatt lassú tüz-

nél süttessenek-meg. Több megrohanás, mellyet a' jancsárok a' Magyarok tüzétől máglyák által védetve merészlének, hősileg verettettek vissza. Még is szerencsések voltak a' Törökök a' nagy vagy uj várost aug. 19-kén egyszerre két helyen megvenni. Az ostromlottak csomócskája az eláradó nagyobb hatalomtól ellentállhatlanul nyomatott vissza egészen a' vár hidjaig. Zrinyi a' halált keresé; a' legsürűbb csatázásban a' török nagyokat tusára szóllitva. Mellette hulltak-el nemesei; ő mondá nekik barátsága utósó idvezletét, és rövid idő alatti viszont látást. Boros Péter, Bátkay Péter, Bosnyák Márton és sok más áldozat hullt-el örök emlékeül e' mai napnak.

Aug. 20-dikán korán regtől éjig szünet nélkül dörögteté Aly Pordhuk lőszereit. De ma látá utójára a' napot. A' tornyok rengtek; a' magas bástyák beomlással fenyegettek. — 26-dika volt a' nap, mellyen a' várnak első megrohanását merészlé a' pogány. Már nehány merész a' lófarkat fenlebegteti tetőjén; — Zrinyi lezuditá. Diadalok kevély jelei a' magyarok kezében gyalázatéi levének. Mishras Klumy pasa meglövetik; a' zavar közönséges; ón-gömbök zápora, nyil-eső, a' Magyarok csufos kiáltásai 's öröm lármája dörge a' szaladók után.

E' naptól september 7-keig a' pogány mindennap két 's több izben rohaná-meg a' várat, 's hasonló hősiséggel veré vissza a' Magyar. Olly telve volt halottakkal a' várkörny, hogy a' nagyur borzadva vonult vissza táborával, 's a' maroknyi néptől fegyvernyugvást esedezett, holtjai eltemethetéseül.

Sept. 2-kán kezdé a' Török, hasztalan levén minden más szer, a' várat, tüz-aknákkal (Mine) ostromlani. Nem voltak művészek, kik a' földalatti merényt megakadályozhatták volna, de igen, hősek, kik a' nyilt megrohanást visszaverék. És september 4-dikén, midőn magát megcsufoltatva látá, elhalt a' mirigyben Zuleyman, egyike azon csillagoknak, mellyek olly gyéren tüntek vala fel a' török égen. Az emlékezet vérangyala fájdalommal lebegjen sirja felett.

Annyira leveré a' török sereget az ostromlásnak rosz menete, 's a' sok vesztés, hogy a' nagyvezér félvén a' meggyilkolástól, vagy hogy a' sereg szerteoszlik, a' zultan halálát csellel rejté-el a' háborgó nép előtt.

Sept. 5-kén a' külvár borult lángba a' Törökök tüzétől. Süvitő vihar egyesült vele; a' tüzhevű lég, az omló romok kényszeriték Zrinyit fenmaradt keveseivel a' belvárba vonulni. Az éhes láng gunyolt minden oltási próbát. Az egész török gyalogság, Zrinyi hő-

seivel egyszerre rohant a' belvár kapujához; 's a' magyar, gunyolva az ingó szerencsét, elzárá azt: de állapotja iszonyatos 's kétségbeejtő vala. A' belvár egészen független volt a' külsőtől, melly bár amannál sokkal erősebb, vagy pogány kéztől, vagy rohogó lángoktól emészteték. Szükség volt mindenben. Ét- és hadiszer a' külvárban maradt, 's a' tusa heve csak kevésnek engedé megmentését. Mindenki elsáppadt, csak Zrinyi nem; mert ő soha sem reménylé szabadulását, de igen, hogy nem hal-el boszú nélkül.

Véresen tünt-föl 1566. sept. 7-nek regje, 's minden ágyú durrogása és a' török zene hangzása alatt kezdetett-meg az általános ostrom. A' belvárba is, a' gróf szobáiba, közel a' lőpor-toronyhoz tüz vetteték, melly villámsebességgel harapózék maga körül. — Eljött a' határzó óra.

Zrinyi nyugalommal 's mosolygva ment szobájába. Sherenk Ferencz, komornoka, legpompásb selyem szövetű ruháját adta reá; kalapja kolcsagán nagy becsű gyémánt csillogott. „Ne mondják a' kutyák — szólla Zrinyi — hogy hasztalan vetkeztettek-ki“ — 's száz aranyat tön dolmányába és a' vár kulcsát. Több próba után atyjának kardját vevé, mert: „e' karddal vivtam-ki az első hirt; ezzel akarom kiküzdeni az utósót is, akármit határozzon az ég. De a' kulcsot 's aranyakat csak akkor birandja a' pogány, ha elreppen vég-leheletem. Lovagilag oldom-meg az esküt, hogy élve nem fog-el Török.“ — 'S a' vár piaczára lépe, hol fenn villogó fegyverekkel várák övéi. 'S igy szóllt hozzájok: „nem emlékeztetlek eskütökre. Mint Magyarok tartottátok azt még eddig. Adja a' hon istene, ne lássak ez utósó órában méltatlant. Mennünk kell, utójára mutatni-meg a' pogány kutyáknak, hogy magyarok vagyunk. Látjátok, hogy nem ők, de az ég lánggal küzd ellenünk. Mit? — élve égjünk itt meg? 's kevesen vagyunk; a' szükség jelen; éh, szomj öl-el nőinkkel és gyermekeinkkel. Halnunk kell, 's azért haljunk, mint férfiak, mint magyarok; ki e' napot tul éli, az istennel él örökké az utókornál. Én megyek előre, kövessetek.Esküszöm, hogy soha nem leszek hűtelen.“

Maga mellett Juranich Lőrinczczel, ki a' fenn lobogó zászlót tartá, első omlott-ki Zrinyi a' hidon panczél nélkül, 's utána hat százan a' törökök száz ezreibe. Mindjárt előtalálá az első lövés. Ő eldült. 's gyilkával védé magát és fogaival. 'S a' második harmadik — 's ő nem volt! Övéi mind elvesztek, részint a' sikon, részint az égő várban, hova az omló törökök által visszanyomattak.

Zrinyi meghalt, 's vele övéi: de lelke is vészt onta a' pogányok közé. Elszéditve a' diadaltól omlának-be ezek a' füstölgő ro-

mokba. 'S im roppanás esik, mintha a' föld szakadna-szét, 's az ég boltja beomlanék. A' nap elsötétedett. A' Zrinyitől elrakott kanóczok légbe röpiték a' lőportornyot ; számtalan török szétszaggatva röpült-föl vele.

Husz ezer emberbe 's a' zultan életébe került az ostrom. A' nagyvezér már az előtt kikiáltatá, hogy tiz aranynyal fizettetik minden magyar fej 's ezerrel a' magyar Leonidásé. A' jancsár-aga elvágatá ezt, 's karóra szuratá a' zultani sátor elébe. Sept. 9-kén a' nagy vezér a' rettentőt testvérének, Szokolovich mustaphának, küldé Budára, 's ez a' császári vezérnek, gróf Salmnak Győrbe, egy levéllel, tele érzékeny ömledezéssel Zrinyi hős halálán. Miksa császár egész serge jelen volt az eltakaritáson. Később veje Batthyány *) Boldizsár, Csáktornyára, sz. Ilona-templomába vivé. Ott nyugszik az, első neje, egy leánya, 's három fija mellett, kik őt megelőzék. — Zrinyinek két nője volt ; első: Katalin, Ferdinand, Frangepani gróf — második Éva, Rosenbergi Juszt leánya. — Gyermekei számosak: Ilona 1546. előbb Országh Kristóf, azután Balassa István nője; Katalin 1548. Betlehemfalvi Thurzó Ferencz, utóbb Forgách Imréné; Dorottya, Batthyány Boldizsárné; Orsolya, Prényi János, majd Lindvai Bánfi Miklós hitese; Borbála 1514. szepesi gróf Thurzó Elekné; Margit, Homonnai Miklósné; Magdolna, Teleki Istvánné, majd Thurzó Jakabné. Miklós, Farkas, Anna, János, mint gyermekek haltak-el; — György tárnokmester élt 1549—1603 között; **) II. János 1795.

Utód-unokája Péter, VII. Miklósnak hős fia, 1671. Német-Ujhelyben hóhér-pallos által veszett; fija, Péter, 24 évi tömlöczöztetés után 1703. — 's leánya Ilona, Thököli Imre 's Rákóczy II. Ferencz nője, Nicomediában halt-meg 1703. febr. 18-kán (Életét l. Majláth János gróftól az 1831. Aurorában, 's némi részben : Drisch Historia magnae legationis caesareae. 492 l.) voltak utósó sarjadékai a' jeles Zrinyi-családnak.

Az örök hir angyala lebegjen szent poraid felett , dicsőült polgára hazámnak , mig magyar hon áll , mig magyar kebel dobog !

(*Vége következik.*)

*) 'S nem Batsányi, mint Hormayr roszul mondja.

**) Istvánffi, XXXIII. könyv.

Hirszekrény.

Pestről, vagy tulajdonképpen Ó-Budáról, hol rendesen lakott, jul. 22-kén H—sch israelita eltünt, 's még 24-én, midön ezt irjuk, nyomára nem akadtak. Családját 30 ezer ezüst forinttal 's mintegy 30 ezer pengő forintnyi értékü drága kövekkel, mellyekkel külföldön, de kivált Budapesten kereskedett, hagyta-el a' nélkül, hogy titkos eltávoztának oka tudva volna. Foglalatosságat pontossan, szorgalommal, 's legjobb állapotban üzte, 's mint mondják, a' budapesti ékszerárusoknál hitelben sok drága köve van jelenleg is. Nagy és fontos ok kényszeritheté öt e' lépésre. — Az ugy nevezett uj épületen túl levő homokdombokba vájt 's épitett putrikból, hova a' legszegényebb vizkárvallottak vonták magukat a' tavali árviz után, most már ki kell költözniek az eddig ott boldog elégültségben 's házbér nélkül élt lakosoknak; csak a' legtehetlenebbek maradhatnak még Mihály-napig. E' tért, kivált a' czukorgyár felé terjedő részen, házhelyekre adatván-el, már is ideiglen deszkakeritéssel foglalják-be e' hét elejétől kezdve. FÜLHEGYI.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Ha némber volnék! — Ha férjfi volnék!

I. Ha némber volnék

Ha némber volnék, szeretnék 's szerettetni kivánnék; mert mi egyéb ad a' hölgynek becset, mint a' szív? — Lételök iránya ném érzése? — De rendeltetésemnek minél jobban megfelelhetés végett inkább takaros mint szép, inkább érdekes mint felhivó tekintetü vágynám lenni; részemről nem anyyira szabályos szépséget, mint kellemet ohajtnék, mindenek felett pedig egy titkályos bájt, melly a' sejtelemnek is megfoghatlan lenne.

Ha némber volnék, a' szív gyöngédebb érzései iránt nem lennék idegen; de azért csak egyszer szeretnék; számtalan követeléseim mind ugyan annyi kezesei lennének hüségemnek; választottamnak a' lélek és szív minden adományával, lélek nemesség 's deli termettel, kellene birnia.

Ha némber volnék, hamar át fognám látni, hogy a' szépség első adománya a' természetnek, melylyel elhalmoz, 's első, mellyet visszavesz. E' meggyőződésnek arra kellene tanitani, hogy a' szépség hamar hervadó virágát ne sokra becsüljem, hogy azt kellem és elme által nemesitsem. Hisz' a' szépséget különben is csak e' két tulajdon dicsöiti.

Ha némber volnék, jó lennék, hogy soká fiatal maradhassak; mert czivakodó természet, szeszély és mérgesség hamar elöregitnek. Minden halandó iránt jó indulattal viseltetném, még a' szép hölgyek iránt is. Hibáikat kicsinyitő üvegen nézném, érdemeik iránt pedig méltányos lennék. A' jóság vajmi szép! de jóság és szépség gyakran felcserélteinek az életben. A' jó költemény nem szép-e egyszersmind? A' jó hölgy nem lehet-e szép is?

Ha némber volnék, a' kaczérságot, tetszelgést utálnám, izetlen érzelgőket nem csatolnék diadalmi kocsimhoz, és szememmel nem hazudnék szerelmet, mellyről szivem mit sem tudna.

Ha némber volnék, értem, szép némber, nem volnék szeszélyes. Erősítse bár ki: hogy szeszély az élet fűszere és a' rózsa tövise; én nem örömest szurom-meg magamat, 's ugy hiszem, más sem. A' szép asszony szeszélyeit eltürjük ugyan, minthogy a' dolgon változtatni már különben sem lehet: de nem fogna-e inkább imádtatni, ha imádóit soha sem boszontná, ha féltékenység 's egyéb kigondolt gyötrelmek által érzelmeiket soha nem keseritné?

Ha némber volnék, inkább tükrömtől kérnék tanácsot öltözeteim választásában, mint a' divattól; 25 éves koromban nem játszanám a' szendét, 30 évemben nem tánczolnék, 's mint 40 éves nem mennék fökötő nélkül utszára.

Ha némber volnék, soha sem láttatnám magamat hajtekercsesel (papillote), étvágyat nem mutatnék, fenn hangon nem lármáznék, soha nem futnék, legkevésbbé pedig, ha tollas kalapom, vagy bő, lecsüggő ujjú ruhám volna.

Ha némber volnék, pongyolában soha nem mutatnám magamat, 's egyedüli elemem tisztaság lenne. Rousseau-nak valóban igaza van, midön mondja: „lompos asszony legboszontóbb tünemény a' természetben, 's az illyent megutáló férjfinek mindig igaza van.“

Ha némber volnék, örömest hallanám a' dicsértetést, de finom, gyöngéd, értelmes dicsértetést, mellyet az aggatlan ficzkók émelygös hizelgéseitöl megkülönböztetésből inkább mérlegre tenni, mint számlálni fognék. Arra törekedném, hogy a' férjfiaknak tetteim rugói folyvást megfoghatlanok lennének; dölyföst, tudóst soha sem játszanám; csekély ismereteimet inkább eltemetném mint fitogtatnám, véleményemet első soha sem mondanám-ki, 's tanult férjfiak komoly vitatkozásaiba soha sem elegyedném.

Ha némber volnék, hanyatló éveimben buzgólkodnám; hisz' a' vallás is szeretet. Szivemet egészen Isten dicsöitésére szentelném, ha földi érzelmek gerjesztésére már alkalmatlan lenne; de buzgóságom türelmes szelid lenne. Jobb jövö reményében nyugottan néznék halálom elébe, 's gondolataimban szünetlen az üdvözitönek szavai forognának: „sok büne fog megbocsáttatni; mert szivében sok szeretet volt.“

Egy férjfi.

II. Ha férjfi volnék.

Ha férjfi volnék, szeretnék és szerettetni kivánnék; mert szeretet az élet költészete. De okosan szeretnék; szerelmemnek a' szivet 's lelket kellene enyhiteni, nem pedig az érzékiség mámorának hizelgni. Szerelmest óvakozva választanék; ha választottam, szerelmem tárgyához örökre hü maradnék. Szerencsémet bensöséggel 's zajtalan éldelném; féltékenységből kincsemet titokteljes homályba rejteném.

Ha férjfi volnék, minden szerepet inkább játszanám, mint ledér csábitó Seladon-ét; mindent inkább szinlenék, mint szerelmet, melly szivemben nem laknék. Egy gyarló hölgynek a' c alárd csábitás hálójába keritése milly nemes diadal! Soha sem izgatnék-fel olly szenvedélyt, mellyben osztakozni nem akarnék. A' némber csak egyszer szerethet igazán; ezért is megbocsáthatlan bün vétkes önzésből azon emésztő lángot élesztení, melly gyarló áldozatán sirig nyalakodik.

Ha férjfi volnék, nem akarnám magammal elhitetni, hogy a' természet a' némbert hüségre, 's a' férjfiút állhatlanságra rendelé. Azon hölgynek, ki kedvemért többi imádóin kiadna, ki csak nekem vágyna tetszeni, engem

megbájolni, ki egész életét, keblének minden szent érzelmét nekem áldozná, csak leglélekismeretesb hozzá ragaszkodással visszonoznám szerelmét.

Ha férjfi volnék, olly társaságokba, mellyekből a' némberek száműzvék, soha sem mennék. Illy körökben mulatozó emberek a' nagy világban többnyire unalmasok. — Olly lakomák, mellyeknél az öltönyt levetik, 's a' kalapot fenntartják, kávéházak, hol a' teremtés urai billardoznak, felebarátaikat kisebbitik, kofaként csacsognak, a' pénzszedőnének fülébe sugdosnak, a' csárdák 's agg nöteleni ebédek sirja minden maga kedveltetésnek és udvariságnak. — Olly férjfiak, kik estvénként csak sörházakba járnak, nagyobbára miveletlenek. Milly merevények, milly elfogulttak illyenek a' szalónokban! — És mért ne illenék a' nőnek, a' férjével minden bajt 's gondot megosztónak, annak mulatságaiban is részt venni?

Ha férjfi volnék, bajuszt vagy barkót soha sem hordanék; mert ezek csak Magyarnak, Lengyelnek 's katonának ékei. A' dohányt 's burnótot nélkülözném;! mert szaguk a' dámáknak kellemetlen; czigarót azonban, szivnék koronként. Sarkantyút és lovagló korbácsot is hordoznék; mert ezek férjfias erőre mutatnak. (Engedelmet! nem mindig és mindenkinél.)

Ha férjfi volnék, sokat nem enném. Az olly falánk, ki csak mártások és ragout-król tud beszélni, szánakozásra méltó. De ha ebédre hivnának, az ételekről magasztalólag szóllanék.

Ha férjfi volnék, osztályzatomban (Fach) kitünni törekedném. Hirre kapás, nevemnek az utóvilág szájában megörökitése lenne a' szerelem mellett egyedüli czélja életemnek. Mennél nagyobb tiszteletben állnék kortársaim előtt, annál inkább szeretne barátném.

Ha férjfi volnék, megházasodnám, ha nem egyéb tekintetből, már csak azért is, hogy saját tüzhelyem legyen. Nőszülésemnek legalább 30-ik évemben kellene megtörténni; mert nőt vennék, nem beteg-ápolónét. Pénzre nem néznék, hanem szellemre és szivre. Nőmre nem alkudoznám, mint jelenkorban szokás. Még kevésbbé fognék pedig kedvesemtől pénzt elfogadni, 's az ugy nevezett kitartást (souteniren), mint becsülettel meg nem férő dolgot, utálattal mellőzném-el, 's mind azokat, kik illy alacsonságra vetemedhetnek, megvetném.

Ha férjfi volnék, csak 35-ik évemig akarnék fiatal lenni. Öltözetemnek ezentul a' nélkül, hogy lomposságba fajulna, csak egyszerű és fénytelennek kellene lenni. Különösen őrizkedném pedig, őszülő hajakkal érzelegni; nem, — éltem czélját üdvvé teendő, csupán választott nőm boldogitásán törekedném.

Egy ném ber.

Franczióból RÖJTÖKI.

Kérelem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik félesztendő, tisztelettel kérettetnek e' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelésével elkéstek, hogy azok iránt minél előbb méltóztassanak szándékjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

61.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 1jén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Életképek.

(*Vége.*)

II.

Schiller Fridrik.

Schiller Fridrik, mint költő, történetiró és philosoph, egyike a' legmagasb szellemeknek, mellyeket az emberiség valaha kegyenczei közé számlált. Semmit nem köszön kül-körülményeinek, de mindent önerőködés fáradhatlan tett-erejének. Diadallal tépte-el azon bilincseket, mellyek a' közebbhez, a' szokotthoz fenyegeték füzni, 's kettős erővel repült-el ideáljai fenségéhez, szellemének honába. De az élettel küzdése borús árnyait még azon szebb tájakba is elveté, 's ragyogó fényalakjait gyakran gyönge fájdalmas fénynyel voná-el.

1759. évi november 10-kén születék Würtembergnek Marbach városában. Atyja előbb hadnagy volt, utóbb „Solitude" herczegi mulatóvár faiskolájának felvigyázója. Ha Sch. életéből semmit sem tudnánk is, már munkái mutatnák a' gyermek 's ifjú lángoló képzetét, melly az ó világ látnokainál is magasbra gyult.

Stuttgardnak katonai intézete (utóbb Károly-iskola) azon időben a' benne uralkodó rend, szoros pontosság miatt, 's azon ismeretek által, mellyeket ott a' vágyó ifjú magáévá tehete, igen jeles nevelő intézetül vala elhiresülve. Hogy szorulhatna az ifjúnak lánglelke, mély érzése, 's égő hatás-ösztöne azon szoros körökbe, arról nem gondolkozék senki. Hiszen ott Schiller kenyér-tudományt tön magáévá, mellynek később jó helyzetet vala köszönendő! — Száradjon-el bár szive, veszitse a' lángképzet idegzetét, bénuljon-el szelleme, ha csak testét a' jövőben megtarthatá, hacsak rendes polgári foglalatoskodás creditivjét felmutathatá.

Schiller az orvostudományt tanulta, elvégzé, 's vetélkedett felette. A' historia már korábban felnyitá lelkének azon pályatért, mellyet később olly fényben futa-meg. Az előkor hőseinek, minden ifjú tiszta kebel előtt igénytelen erő 's nagyság által annyira becseseknek, kétszeres hatalommal kellett hatniok az ifjúra, ki maga is lángoló erőt birt hév-keblében.

A' vadan fellobogó léleknek kiállhatlan 's pokolkinú lett a' katonai subordinatio bilincse, melly az intézet minden tagjait olly szorosan foná körül. Csak a' barátság szivén lelt gyakran vigaszt 's enyhületet. Zumsteg lett Schiller megbizottja, kinek keblén önté-ki panaszait, 's hatalmasan kelt-föl lelkében a' mivelési ösztön. Shakespeare kezébe jött, 's mint fátyol, hullott-el a' félelmes szük körzet; most élő alakokba lehelheté-ki képzelme tüzét, 's öntté-ki elkeserült lelke érzelmeit. Azt a' „h a r a m i á k b a n" tevé. A' sokáig lenyomott lélek iszonyú erővel emelkedék-föl, 's még ki nem tisztult érzései a' fenségest és nagyot gyakran tulságokban, dagályban keresték. De hogy Schiller minden emberismeret nélkül csak lelke azon mélyéből illy élő, megragadó, hatalmas alakokat hítt elő, az csak azon tapasztalás által magyarázható, hogy a' genie elébe szökik minden ismeretnek — 's minden szabályt előre magában feltalál.

Kilépése után ezredi orvossá tétetek, 's még csak most, és nem az intézetbeni mulatása alatt, adattak Manheimban a' „haramiák." — Engedelmet kére jelen lehetni az előadáson, 's az megtagadtaték. Titokban Manheimba ment, 's fel nem fedeztetve jött Stuttgardba vissza. — Azonban a' darabban egy mély vágás jött-elő Graubündtenre, mellyet Schiller, gyülölve a' Károly-academia egyik odai születésű felvigyázóját, a' tizenkilencz évű ifjú költőnek egész alánylagos dühében oda-vete. De a' herczegnek éppen ügye volt Graubündtennel, és Schiller ellenségei használák a' körülményt, őt a' fejdelem előtt gyanússá tenni. A' költő tehát parancsot vön a' Graubündtenieknek elégtétet adni, és többé s o h a s e m m i t n e m i r n i! Csak most szökött-el Stuttgardból Manheimba, hol barátai közbenjárása által az ottani szinház költője lön, mellyet azon időben Iffland, Böck, Beil 's a' t. hiressé 's fényessé tevének. Itt tanulá azt, mit lelkének a' nemtő suga, hatósabb, tisztább idomokba alakitni; itt irá „F i e s c ó j á t — á r m á n y é s s z e r e l m é t" itt kezdé kiadni a' r a j n a i T h a l i á t.

Fiatal évei 's első munkája felől önmaga nevezetesen nyilatkozik. — „Jókor — igy mond — vesztém-el honomat, hogy azt a' nagy világgal kicseréljem, mellyet csak látcsőken ismerék. A' természetnek egy különös tévedése itélt-el engem honvárosomban költővé. Poetai hajlam sérté az intézet törvényeit, mellyben neveltetém,'s ellenkezék alapitója tervével. Nyolcz évig küzdött lelkesedésem a' katonai szabálylyal; de a' költészet iránti szenvedély lángoló és erős, mint az első szerelem. A' minek el kellett volna őt oltani, az lobbantá-fel. Elhagyandó olly viszonyokat, mellyek nekem kinosak valának, szivem idealvilágba repül; de ismeretlenül

a' valódival, mellytől vaspálczák választottak-el, ismeretlenül az emberekkel; mert a' négyszáz közül, ki engem környezett, egyetlen egy teremtmény vala, tiszta 's hiv öntvénye ugyan azon egy mintának, mellytől a' plasticai természet ünnepélyesen választá-el magát. Ismeretlenül a' szabad, magukra hagyott lények hajlandóságaival (mert itt csak egy ért-meg, egy, mellyet megnevezni nem akarok) az akaratnak minden egyéb ereje ellassult, mig egy vonaglatok között idegezteték-fel; minden sajátság, minden kiömlése az ezerféleképp' játszó természetnek, veszve volt, az uralkodó rend szabályszerű időmértékében — ismeretlenül a' szép nemmel (mert ez intézet kapui, mint tudva van, a' nőknek csak addig nyilnak-meg, mig érdekesek lenni nem kezdettek, 's ha lenni megszüntek!) — ismeretlenül az emberekkel 's ember-sorssal, ecsetemnek szükségképp' el kelle hibázni a' középvonalt angyal és ördög között; olly szörnyet kelle teremteni, melly szerencsére nem létezik, 's mellynek halhatlanságot csak azért ohajtanék, örökitné-meg példáját egy szüleménynek, mellyet a' világra a' subordinatio 's a' genius természet elleni egyesülése hozott.

— — Én a' „haramiákat" értem.....

A' darab megjelent, az egész erkölcsi világ a' szerzőt felségsértésrül vádolá. Egész felelete azon éghajlat legyen, melly alatt született. Ha mind azon számlálhatlan vád-iratokból engem csak egy is ér, ez — az, hogy két év előtt embereket rajzolni merészkedém mi előtt egygyel is találkozám."

Mind e' hiba mellett is Schiller „haramjái" a' német szinpadokon nagy lelkesedéssel fogadtattak; hirét Fiesco, az árrmány és szerelem még inkább megalapitá. — Schiller szük viszonyaiból szélesb hatáskörbe vágyott-ki. A' weimari herczeg Kasselban tanulá őt ismerni; igy a' költő szász országba ment, hol a' kellemes tájak letarták. E' korban irá „Freygeisterey der Leidenschaft" czimű költeményét, mit később tán megrövidite: de a' mi költői becsét veszté-el: az erkölcsi nem vala menthető. Mutatá a' merész lobogó szellemet, melly nem akart a' sorsnak meghajolni, de igen, küzdeni vele.

Schiller fiatal kora el volt választva minden ifjúi örömtől, 's éldeletek nélkül tünék-el, és azt most akará visszapótlani, 's nem mindig mértéklettel. A' szép természetet szenvedélyesen szereté; 's legjobban legfennebb tüneményeit: vihart és förgeteget. A' társas örömeket becsülé, 's bennök örömmel vön részt, 's ezen éldeletet azon hévvel és lánggal ragadá-meg, melly közönségesen a' mélyebb költőt jeleli, kiben e' magas ingerelhetőség mulhatlan.

Már ezelőtt kezdé Don Carlost, 's Mainzban a' herczegnek némelly helyeit felolvasta ; most csak gyakori félbeszakitásokkal folytatá , 's az alatt mindent olvasott, mit II. Fülöpről föllelhete. Igy eredett az „Abfall der Niederlande“ — mellyben az ifjú megmutatá csudálkozó honának, hogy fáradozatos tanulmány 's historiai-philosophiai mély belátás az előadásnak mind azon fényével egyezhető, melly felénk Thucidides, Livius 's Tacitus munkáikból olly szép harmoniában szóll.

Schiller Lipcsében , vagy is inkább Göhlis szép faluban Göschen könyvárusnál lakott. Itt ismerkedett-meg Jüngerrel, 's társalkodásában vidám éldeletet talált.

Innen Weimarba ment, melly annyi első rendű német geniek együtt-élése által az utókornál is nevezetes lesz. Itt ismeré-meg Wielandot és Goethét 's Wolfzsgen urat, kinek huga később Schiller önválasztásából nője lett.

Goethe közbenjárása által lépett először Schiller 1789. mint a' philosophia jenai professora, határzott tudós viszonyba, 's a' historiát a' legkitetszőbb helybehagyással tanitá. Itt kezdé kiadni emlékiratait, de a' mellyekből maga csak az első kötet felét fordità; itt hatott-be Kant philosophiája mélyeibe: itt végzé-el a' harmincz éves háború történetét, mellyet német ország lelkesüléssel fogadott. Wieland azt mondá felőle, hogy annyi olvasója volt, mennyi ember áll a' német nyelvnek egész körében a' lélekmivelt-ség valamellyes fokán. Ollyan irótól iratva, kinek korábbi munkáji a' dramai költésben, valamint abban, melly inkább közeledik a' historiai Múzsának sajátságos köréhez, nagy várakozást költének arról, mit szelleme tökélyes érettségnek időpontjában adhatna, mert még azokat is felülmulá, mellyekre első próbája a' történeti osztályban igazolhata; olly próbája, melly mind azt, mit a' német literatura e' nemben mutathata, messze hagyá maga után, 's természetesen mindenkiben, ki nem nézi a' nemzet dicsét, hideg szemmel azon ohajtást kelle felköltenie, vajha azon iró, ki pályája első lépteiben annyi tulajdonokat mutata, hely-kivivása végett Hume, Robertson 's Gibbon mellett magát, ha nem egészen is, de legfőképp' a' hon történetének szentelné.

Gyakori lélek-erőtetések által okoztatott betegségéből csak hosszú idő után épülvén-fel, minden figyelmét Kant „Kritik der Urtheilskraft“ czimű munkájának szentelé, 's az olly szellem, mint övé, örömmel emelkedék-föl ama magas művész-nézetekre, mellyek olly elhatározottan 's élesen választák-el az empiriait az ideáltól, az érzéki tetszőst, az erkölcsileg nemest 's méltóságost a' tisztán széptől. Schiller ezen alapon épite tovább, 's igy irá derék,

habár nem egészen helybenhagyható értekezéseit: „Über tragische Kunst; über das Erhabene; Pathetische; über Anmuth und Würde; über die aesthetische Erziehung des Menschengeschlechts — és — über naive und sentimentale Dichtung.“

Schiller életmódja a' szokottól egészen különböző volt; a' napot nyugalomnak szentelé: az éj magas csendéből keltek-fel az ő nagy, örökre megmaradó, alakai, mint a' varázsnok vesszeje csak éjben hivja elő a' sirjaikkal letünt századok hőseinek szellemeit.

1796-ban, élete 37-dik évében, kapott végre először 200 tallérnyi fizetést, mellyet a' weimari herczeg, később szaporitva, egész halálaig adott, 's titkos tanácsnoki charactert. Olly rendkivüli érdemnek illy csekély megjutalmazásánál joggal és nemes önérzettel mondhatá azt, mit a' német költészetről irt.

Később Weimarba költözött. Itt Goethéveli társalkodásában, ki barátja lön, boldogittatva szeretett nője 's jó gyermekei által, visszanyeré nagy részét lélekvidámságának, mellyet sokszori betegeskedése által elveszte. Mind a' kül mind belföld elismeré érdemeit. Már a' forradalom kezdetében franczia polgárnak nevezteték, 's 1802-ben a' császártól birodalombeli nemességre emeltetett. Weimarban teremté legutósó szakának tökéletesb miveit: az orleansi hölgyet, Tell Vilmost, — 's erőt látszék gyüjteni jövendő munkálatokra.

Berlinben maga rendelé-el Telljének előadatását, 's Weimarba betegen tért vissza. De ujra feléledt, 's család és barátjai a' legszebb reményben valának, midőn a' nagy embert halála, 1803-ki majus 9-dikén, esti 6 órakor, meglepé. Kimulása előtt kevéssel Lichtenberg nevét emlité, kinek munkái felderiték utósó napjaiban. Nehány pillanattal elmulása előtt vidám lön, 's azt mondá, hogy sokat világosan és tisztán lát.

Temetését egyszerűnek rendelé; az éjnek mély csendjében, mellyet az elholt annyira szerete, vitték-ki a' koporsót ifjú művészek 's tudósok a' sirba. Az éj tul volt felén, 's a' látkört borúfellegek fedék: de midőn a' hamvházhoz értek, kibukkant egyszerre szelid fényével a' hold, 's elragyogott azon férjfiú hamvain, kinek lelke örökké 's halhatlanul élend magas méltóságban 's erősen hatva minden jövendő ivadéknál.

Schiller magas termetű volt, halvány és száraz; arczán nyomait viselé betegeskedésének, de szemében magas lelki tüzet és szabadságot, derültséget a' nyilt domború homlokon. Munkáit, mi előtt leirá, fejében egészen kidolgozta, 's a' rimeseket azután felolvasá. Characterét igy irá-le maga egy munkájában: azon gyermeki charactert, mellyet a' genie miveire lenyom, magányos éle-

tén és erkölcsein is hordja. Szerény, mert a' természet mindig az, de nem illedelmes (decent), mert az csak a' romlottság — okos, mert a' természet soha sem lehet ellenkező, de nem ravasz, mert az csak a' mesterség lehet. Characteréhez 's vonzalmaihoz hiv, de nem annyira azért, mert elvei vannak, mint azért, hogy a' természet, minden ingása mellett, ismét régi helyére hull, 's mindig visszahozza a' régi szükséget; szerény, sőt félénk, mert a' genie magának mindig titok marad, — de nem rettegő, mert nem ismeri azon út veszélyeit, mellyen jár."

Schiller nem nem halt-el gazdagságban; de ha a' németek melljében egy szikrája él a' nemzeti érzetnek, neve igen igen gazdag örökség. A' nagyobb szinházaknak legnagyobb része emlékét alkalmi darabokkal innepélyesité. Emlékszobra *) nem őt, hanem nemzetét tiszteli.

HAZAI HIRLELŐ.

Ránki szemle. — Dargó nyakszegő lejtőjein szorongással ugyan, de annál nyugtatóbb örömmel haladtunk Ránk felé, minthogy a' zempléni oldalon, egészen a' Dargó hegyi csárdáig, több száz munkást láttunk a' készitendő ut csinálásával foglalatoskodni. Emlékezel barátom, ugy hiszem, mult évi leveleimre, mellyekben tudósitálak, miképpen t. Zemplén megye lelkes rendei kik nemcsak a' kényelmes közlekedést, hanem a' honi jóllét egyik legcsalhatlanabb utját, a' kereskedés elősegélését is szemelőtt tartván, egy, az országszerte hires Dargón keresztül vezetendő ut készitését régen elhatározták, 's határozatukat foganositani is akarták; de mint minden nagy vállalat, ugy ez is gátra talált, melly azonban a' mult évben egy felsőbb parancs eredményében elhárittatván, végre kényelmes uttá simuland e' száraz földi Scylla és Charybdis, mellynek tátongó örvényei közt csak borzadva haladt eddigelé a' Leonidási elszántságú utas. Mi az agg Dargónak kocsi-próbáló göröngyei közt szerencsésen átvergődvén, megkinozott 's reszkető lábú csatlós lovaink többszöri nógatása után, esti 9 órakor érkeztünk Ránkra. A' pusztában elgyötrött vándor nem ohajtozik inkább egy csepp enyhitő ital, mint minden porczikájában megrendült 's elcsigázott testünk a' nyugalom után. De képzeld rémülésünket, melly a' szoba után kérdezett pinczérnek ama vérfagyasztó szavaira fogott-el: hogy szobával minden orára fizetendő aranyért sem szolgálhat. Én hosszú, mély sohajtással, mellyben egy kocsiban átvirrasztandó éjnek minden kellemetlensége kifejezve volt, elcsüggedve dültem a' kocsi szegletébe: azonban Sz— barátom, ki nem szokott hamar kétségbe esni, vigasztalt, és — törődve bár — özi fürgeséggel iramodott-el. Milly gondolatok czikáztak oda járása alatt agyamban, nem akarom előbbe sorolni; mert lelkedben is csak kellemetlen érzelmeket költenének-fel. Kinos bizonytalanságban tölt-el mintegy óra-negyed; mig végre Sz — barátom Mandolino jótevő zarándokaiként azon örvendetes hirrel jött-elő, hogy L. bárónő közbejárására csakugyan szállásra kapunk; 's ez, egy kádjaitól kiüritett

*) Thorwaldsentől, meglehetőskén izetlenül.

fürdő-szobácska leend 40 ezüst krajczár napi bér mellett. — „Mi bajom most árával? — kiálték örömmel — csak lenyugodhassam! És nem telt-el egy óra, már Morpheus jobbágyai voltunk. — Más nap reggel a' fürdői sétatérre mentem. Itt első, mi szemembe tünt, a' csak nehány hét előtt elkészült, pompás, olasz sztilü, az ujabb épitészet minden szabályának megfelelő, és szépségére nézve jelenleg egész hazában — a' fürdő helyeket értve — első tánczterem, volt E' valóban diszes épület homlokzata a' sétatérre néz; nagy félkörü ablakai, felül — 's három üveg ajtaja, alól, kellemesen hat a' vizsgálóra. Innen van, hogy a' sétálók a' teremben mulatók tarka tömegét szünetlen látják; ha pedig esős idő van, a' terembe vonulók folyvást zöldben képzelhetik magukat. A' tánczterem belseje az eddiginek alakjában készült: az az, kerekded. E' kerekdedségből négy oldalról oszlopokon álló, a' tánczkörtül falakkal el nem választott, négy mellékterem gyanánt szolgáló szalón szögell-ki, s egész épületnek kellő tekintetet ad. Szóval, a' tánczterem, kivevén a' némberi pipere-szoba hiányát, melly czélszerüen volna elrendezhető egyik mellék-szalónnak függönyökkel elzárása által, igen szép és czélszerü. Délután a' szomszéd megyékbeli szépnem, a' vándor magyar Thaliának szinpadul szolgáló ugy nevezett arenában, némelly fiatalok által inditványozott játékot kezdett. Estennen Herfurtnak egykor jeles, de már hire-vesztett bandája hozá, Strauss és Lanner keringőinek számüzése és csupán a' karfőnök szerzeményeinek játszása mellett, mozgásba az uj teremben először lejtő lábakat. Más napon hangverseny mulattatá a' közönséget; harmadikon pedig ismét fényes, 's 400-on felül volt vendégkoszorú társaságában vigadtunk-át egy bált. — Szünórákban a' Bunkó zempléni bandája által játszatott Baschny-mazur öntött minden lábba tánczviszketeget. A' társaság reggel oszlott-szét. - Ne hidd azonban barátom, hogy e' vigalomnak közepette is mindenki örvendett; o nem: kinek pénzét a' rouge et noir, a' pharo és makao banque-ok elnyelék, olly búsan ballagott haza, mint a' tisztválasztáson hivatalából kiesett tisztviselő. VIDÉKY.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Az ágostai hitvallásúak pesti közönsége felsőbb engedelem mellett egy másik egyházat fog épittetni; és pedig, mint mondatik, Magyarok és Tótok számára a' kerepesi ut mellett, szénapiacz közelében, a' József városi téren. — Sz. k. Pest városa részéről már a' mult héten kijeleltetvén a' kivánt telek, mondják, hogy az épitést még talán az idén is megkezdik. E' szerint Pest városát egy uj nagy épület fogja diszesiteni, melly hogy nem fog valamelly közönséges sztilben épülni, mind azon hir is reményleni engedi, hogy a' szóban levő egyház felállitásához elegendő pénzbeli erő volna együtt, mind pedig azon szép architektoniai izlésnek, melly a' nevezett közönség mostan templomán különösen szembetünő, hihetőleg még élő létesitőjei kezeskednek. — Halljuk azt is, hogy Pesten a' kerepesi ut melléki vám körül fekvő üres telkek házhelyekre fognak nem sokára eladatni, mi, kivált, ha a' Therézia és József külvárosokon huzatandó, hajókázható csatorna létesülend, Pest városának csak nyereségére 's ujabb diszére szolgáland. — Pesten a' ns hatóság rendeletéből jul. 27-ki délután a' városi dobos kihirdette, hogy a' Duná-

ban, a' hajóműhelytől kezdve egészen le a' Ferencz városi csatornáig, fürdeni kemény büntetes alatt tilos. — 'S különös! — hihetőleg mivel a' hirdetést sokan nem hallották, a' tilalom-tábla pedig még ki nem állíttatott — másnap reggeltől estig, a' halpiacz közelében, sokkal többen fürödtek, mint máskor! — Mult vasárnapi politikai lapok hivatalosan jelentik Hirsch Lázár óbudai drágakö- és gyöngykereskedőnek eltüntét, valamint azon igéretet is, hogy, ki hollétét élö vagy holt állapotban bejelenti az óbudai israelita községtől 200 ezüst forintot, — ki pedig ne talán gyilkosát is felfedezi a' töle elrablott értékkel együtt (készpénz, ékességek, rakatlan drágakövek és Esterházy-sorsokban), az az örökösöktől 200 aranyat nyerend jutalmul. — 28-diki délután a' legforróbb nyári napon (árnyékban a' therm. 30 fokon állott), török zene mellett a' pesti szabad uszók ismét nagy próba-uszást tartottak a' Dunán, mellynek partján öket tömérdek népség kisérte. FÜLHEGYI.

KÜLÖNFÉLE.

Csudálatos örjöngés. — Egyik északi német városban bizonyos fiatal embernek ama feneklett eszméje van, hogy ö a' makk király, és azon félelmében, hogy ha az utszán a' makk as-sal találkozik, el fog üttetni, nem merészel utszára lépni.

EMLÉKMONDÁS.

Hazafiság.

Hazafiság! bár a' szivnek
Keserü mély fájdalma,
Hazavesztés 's gyakran halál
Lön szent lángod jutalma;
Bár téged disz, fény, arany 's czim
Ingerei oltanak,
'S az irigység és erőszak
Ármányai fojtanak:
Mig nap váltva nyugszik és kél,
'S földön ember és nemzet él,
Te léssz mindig a' szent tüz,
Melly lángjával csudát üz.

KISFALUDY SÁNDOR után —

Pazarlás. — Enyelgö tánczok között 's igézö mosolygással nyujtja a' pazarlás örömmel részegitö poharát, hogy a' tiszta szivet megtántoritván az erény utjáról elvezesse, 's a' tunya hivalkodás posványába sülyessze.

E. ILLÉS PÁL után M. N.

Testületek szintugy, mint egyes emberek, családi kört képeznek házi önviszonyaikban. Felejthetlen, édes azon benyomás, melylyel tagjainak — mintegy fijainak-disze visszahat reájok.

N. ZERDAHELYI LŐRINCZ után K. H. K. J.

Számrejtvény.

Három tag, 's ollyan nagy mennyiség az egész,
Hogy száz ezer benne nem felette nagy rész
Még is ha egy ezer és száz kettőt töle
Elveszesz, egy semmi marad-meg belöle. N. N.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

62.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 4kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Gisella.

Eredeti novella.

JÁMBOR GÉZÁTÓL.

A' 14-ik század számtalan belvillongásoknak tanúja volt. Ekkor kerekedett-fel sok erőszak által az ugy nevezett Mátyusföld is, a' sok komor történeteknek szülőhelye, mellynek határain egy ideig honfivér-bélyegezte haragos-veres pipacsokat rengetett az átkok szele, jeléül a' hatalmas birtokos zsarnokságának, kinek marczona kezei alatt véres kenyeret falt a' szegény jobbágy; a' háborgatott haza pedig mint érzékeny anya jajdult-fel elkorcsosult gyermeke fajtalanságán. De Csák Máténak, Szabolcs ádáz unokájának, keble duzzadó örvény, benne pedig a' szív — halálos szirt vala. A' nép fájdalmai keményebbé, a' romai átok pedig irtózatosbbá tevé őt. Határtalan kénye bitorlá a' királyi jogokat; a' lakosokat szigorú adóval zsarolta; tetszése szerint pénzt veretett; udvari méltóságokat osztogatott, 's magát független fejdelemnek tartván, mint haza szörnyetege ádázkodott embertársain.

Máté ellensége volt Robert Károly magyar királynak. E' két férfiú csak lényegileg, t. i. szellemre és anyagra nézve hasonlitott egymáshoz; mert mindegyik ember volt: de lelkök működései ellenpontiak valának, 's ebben annyira különböztek egymástól, mint világosság a' sötétségtől; mire nézve nagyon különbözőleg is hatottak a' közjóra.

Máté mint nehéz felleg borongott; Robert, mint jótékony nap ragyogott a' magyar égen. Még is e' nagy különség daczára mindegyiknek elég számmal voltak pártolói, védelmezői. — Máté hivei köztt nem utósó helyet foglalt az öreg Dorgó: Károlyéi köztt pedig Beüdy Géza.

Egy juniusi délután vadászat közben magányosan bolygott Máté a' trencséni hegyek köztt. Fellengő vágyai a' magyar korona körül szédelegtek; gondolatai sötétek valának, mint csillagtalan éj palástja; tervező feje zordon melljére csuklott-le, mintha egy ország nehézkednék reá; szemei égtek, miut bün a' lélekismeret alatt,

's helyökből rémesen feszültek-ki valamelly különös tárgy felé; lábai ingadoztak, mint zivatar-érte nád; gyilkos eltökélés-remegtette kezeit öntudat nélkül huzogatta a' feszitett íj-idegen; midőn körülötte a' vadon fenyűi megzördültek, 's a' galyaknak egy hatalmas királyi sas szárnyai alatt történt ropogása emelé-ki mély gondolataiból. — A' büszke állat egy ideig méltóságosan lebegett Máté fölött, mint egy nehézkes felleg a' bőgő viharnak ködszárnyain. De Mátének kezéből élszállott a' halálos nyil, 's lába előtt hevert a' királyi sas. — Erre ő megrázkódott, mint földindulás, és — Robert Károly jutott eszébe!

Lábával forgatá egy kis ideig az elterpeszkedett madarat, azután Czekét — kedvenczeinek egyikét — kiáltotta, ki nem sokára megjelent, 's Máté igy szóllott hozzá:

„Ötödnapra innentul Hernád partján harczjátéki mulatságot szándékozom tartatni, melly alkalommal Dorgóval némi dolgaimról akarok értekezni. Ő derék, tapasztalt öreg; tanácsát nem szoktam megvetni, tudván, hogy pártomhoz híven ragaszkodik. Végy példát róla, és Gisellának tieddé kell lenni; mi hogy könnyebben megtörténjék, Dorgót félvármegyével biztatom. Holnap korán mégy hozzá, akaratomat hirül viendő. Most jelt a' haza menetelre!„

„Hatalmas uram! — Gisella! Beüdy! Ég és pokol!“ rebegé Czeke; 's azonnal elriadott a' csődítő kürt szava; a' vadászok robogva gyültek öszve, 's több untató vadászati regék közt tértek haza.

II.

Abaujban Hernádhoz egy órányi távulságra, hol most Kér fekszik, hajdan egy szép várkastély büszkélkedett; alatta a' mulandóságról üdvös leczkéket osztogató Szerencs patak buborékzott-el az össze-össze ütközve sipoló kavicsok fölött, minekutána a' várkastély tövében elterült uj édenkertecske nyirsövényét meglocsolta. E' kisded kertecske különféle szép virágokkal diszkedett, mellyek között mint hajnal tündérkedett egy deli hajadon, kinek remek valóján néha-néha végig huzódtak egy makranczos ősz férfiúnak éles szemei, mellyekben néha a' vadság tüze villámlott el, néha pedig örömláng kicsalta-könycseppek reszkettek, mint Szerencs-patakon a' hold csillámai. Ezen öregnek neve Dorgó, a' deli hajadon pedig Gisella, ennek leánya volt.

Dorgó tehetős magyar nemes vala. Szabadságát vérével látszott szerezni, mert azzal védte is. Testalkatára hasonló lehetett valaha Árpád kürtöséhez, vagy ahhoz, kinek nagy bárdja alatt csikorgva inogtak a' bizanti kapuk. — Szellemi tulajdonaira hasonlított Dorgó az aczél szablyához, melly a' nemes kézben dicsően villog, a'

nemtelenben pedig homályt bocsát magáról. — Jószágát nagyobb részint Mátétól kapta, azért hazája boldogságát feledve részére állott. 'S ez azon középsark, mellyen történetünk forog, 's mellyért Dorgó egyetlen leányának, a' szép és derék Gisellának, gyakorta kellemetlen körülményekkel kellett küzdenie szende napjaiban.

Gisellát a' kérlelhetlen sors korán elszakasztá az anyai meleg kebeltől, mellyből a' tiszta, gyengéd női érzelmek, ártatlan élénkség, szóval a' nőnemi természeti sajátságok átszivárognak az érzésre és rendeltetéséhez már-már fejledező lénybe, hogy a' testileg nő szellemileg is azzá idomuljon. Öt éves volt Gisella, midőn a' jó anya meghalt; 's a' jó anyának ezen egy élő képét a' harczos apa férfias elvei szerint kezdé nevelni, de erényesen is.

Azonban az iránt, kit egyszer a' nagyszerű, az állhatatos természet nemének dicsőségére csudául felmutat az itélő világnak, a' változtatni tudó körülmények némi hatással birnak ugyan, de a' nemes eredetiség, melylyel azt a' mindenhatóság kijegyzé, változhatlan marad. Igy Gisella, bár atyja akaratja szerint nemcsak női, hanem férfiúi munkák gyakorlatában is, u. m. lovaglásban, vadászatban, fegyverforgatásban növekedvén, komoly tárgyak szenvedélyes barátnéja lett, 's eléggé megkeményité gyengéd érzékeit: még is ollykor, mint látandjuk, mint maga a' vigasztalás, ollykor pedig mint maga a' fájdalom, jelenik-meg.

Szép volt Gisella és nyájas, mintha azon bűvös csókból támadott volna, melly az összebarátkozó erény és szépség szellemajkán csattanik-el; tökélyes idomú testalkata a' mindenhatoság kezét magasztalá: magas homlokán a' benső tökély és méltóságnak áttörtt sugarai fénylének; égszemei dicsőülten ragyogtak a' sötét szemöldök éje alatt, mint erény az enyészet árnyékában; hosszú hajának naparanyozta szálai csillogva töredeztek-meg a' szeplőtelen vállak tejhullámain, mint teli-hold ezüst sugarai a' völgy tiszta patakán; egyszerűen csínos öltönye, melly alatt lángszínű tafota sustorgott, fehér volt, mint az ártatlanság, mellyet egy nagy arany kapocscsal diszelgő reményzöld szalag övezett sugár-derekához; 's most, midőn őt a' vártövi kertben először megpillantjuk, a' hókebel fölött irigykedő selyemfodrok közt egy szintelen virág hervadozott, mellyet az alatta forró első szerelem heve száritgatott. — Könnyű és nyomtalan léptekkel őgyelgett Gisella virágai között a' föld bársonyán, mint az angyal, melly csak egy pillanatig késik a' földön; midőn a' fenn emlitett atya őt megszóllitja.

„Gisellám! én közelebb vagyok a' sirhoz, mint az élethez. Az idő leszalad, mint a' bérczi patak. A' szerencse változó, mint a' szin. Nem tudjuk, mit ad éldeletül a' holnapi nap. Ölelnünk kell a'

szerencsét, mellyet a' jelenlét vet karjaink közé. Czekét férjül kell fogadnod. Ő szeret téged kimondhatlanul. Ő kész neked az ég mi: riad csillagait ékességül megvásárlani; leszáll a' tengerek mélyébe, hogy számodra igaz gyöngyök után búvárkodjék; és te! midőn atyád is akarja férjednek, megveted. Nem, tovább nem halasztjuk! elküldök érette, és te megigéred neki kezedet?'

„Igen — szóll közbe Gisella — kezemet neki igérem; de — e' szív, mig dobog, Gézámé marad!"

„Felejtsd-el őt — folytatá az öreg. — Ő csak addig boldog, míg pártfogójának ingatag trónja Máté szavára össze nem roskad; azután koldus lesz: Czekének pedig, kinek hatalmas és őt szerető ura van, és apádnak barátja, társaságában kivánatosan folyandnak napjaid, mint az arany rege. Engedj szavamnak: felejtsd a' multakat, gondoskodj a' jövendőről.'

Igy beszélt, így ostromolta Gisellát a' kemény szivű apa, míg a' szende leány néma ajakkal állott egy virágbokor előtt, mellynek szűz keblét tüskék védelmezik; tekintete egy kinyilt rózsán akadtfel; egyik keze reszketeg futosott a' rövid öltöny-ujjnak csipkézetén; körülötte a' szemérem- hűség- és fájdalom-virágokon sohajtásokká fagyott érzelmek lebegtek, mellyek szorult melljéből, mint nap-felszítta párák emelkedtek-ki, és a' legtisztább ég daczára is a' feléje hajlongó ág virágára csepegni kezdett; mit midőn, zavartából feleszmélvén, Gisella észre vett, felpillantott a' felhőtlen égre, és — elpirult! — Könyeket hullatott ő, mellyek a' fájdalmat szokják enyhitni, mint ég harmatai hévlankasztotta növényt; végre egy engesztelő tekintettel fordult a' szigorú apához alázatosan, mint az imádság.

„Igazságtalan vagy atyám irántam és az iránt, kinek nemes tette és érdeme életemhez teljes jogot ada. Azon életet akarod-e elidegenitni Gézától, mellyet nekem egy évvel előbb csak kölcsön adott? — Czeke a' tenger mélyébe is leszállna számomra hozandó ékességekért? O mik ezek egy becses élethez alkalmazva!? Ezekben csak a' szin csudáltatik, imádtatik, mellyet egy körömnyi szeny elhomályosít. — Géza nem töredékeny, foszlány ékességért, hanem egy életért, leányod életéért szállott-le, nem a' tenger mélyébe, hanem az enyészet végetlen ürébe. — Kell gondolkodni a' jövendőről; de nem kell feledkezni a' multakról. Nincs fertelmesebb a' hálátlan szívnél. — Nem, e' mocsok nem fogja bélyegezni szívemet, melly, bocsáss-meg atyám! a' ravasz Czekét utálni, a' nemes keblű Gézát pedig örökké szeretni fogja!"

Igy szóllott Gisella és iramni akart a' kertből, midőn hirtelen felnyilt előtte az ajtó, és ő elfeledkezett a' távozásról; az öreg

Dorgó pedig az elégedetlenség-szőtte ránczokat lesimitván homlokáról, szinlett barátsággal üdvözlé Beüdy Gézát, mert ő nyitá-fel az ajtót. Gisella arczán az édes meglepetés pirja ömlött-el. Sok mondani való áradott-fel szívéből; de az öröm, melly a' fájdalom keserűje után üdvösen ihleté valóját, bezárta ajkát, — 's csak pillantásai beszéltek. Értette azokat Géza, 's némán válaszolt reájok.

Az öreg, szokása szerint, hosszas beszédbe ereszkedett Gézával, 's midőn ők talán az ország dolgairól elmélkedének, egy nő suhant-be nagy zavarodással a' kertajtón, és Gisellának fülébe sugott, ki elhalványult mint a' liliom, mellyet zavarttában eltiprott, 's a' nővel együtt, ki házi barátnéja volt, eltávozott. — Azok pedig folytaták beszédöket.

(*Folyt. következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Szobránczi hangok.

‚Ide, ide javulás, élet után sovárgók! Itt buzog-fel az élet forrása! Itt a' kór ész evétlenül, enyelgés közben vesz töletek bucsút. — Itt a' szegény (értsd egésségben) meggazdagszik, a' rút megszépül, az öreg megfiatalodik; szóval, e' hely valóságos Dulcamara kocsija.' — „Hova? merre?" — ‚Csak lassan! lassan! Mindenek előtt is tehát kegyes olvasó, ha hozzánk a' hegy-völgyes Ungba jöni kegyeskedel, elvezetünk annak egyik eddig kevésbbé ismeretes, a' természet által pedig arra rendelt helyére, hogy Europa szerte hires legyen E' hely a' szobránczi-fürdő, melly Ungvártól csak két mértföldnyire fekszik; mellyhez ha nem éppen nem legkényelmesebb uton is, de a' Hatvan 's Bag közöttinél bizonynyal kocsigörditőbben juthatsz. Szükség pedig mindenek előtt tudnod, miképp' Szobráncz még nem olly kihiresztelt, mint honunk egyéb fürdőhelyei! holott gyógy-hatására nézve majd mindanynyiját tulhaladja. De csak sorban menjünk. Tudd-meg tehát először is, hogy vizét eleinte csudás, többszöri ivás után pedig rendes és igen kellemes izűnek találandod, mellyet napról napra inkább megkedvelsz, melly után annál inkább sovárgasz, minél jobban érzed gyógyhatását. És lásd, e' vizet italra és fürdésre használva több, rögzött belkórtól szabadulsz, sarával pedig régi 's ujabb sebeid gyógyulnak sikeresen. Ne gondold pedig, hogy ide valamelly kietlen, arabiai pusztába jössz Azt se hidd, hogy egy magányosan vagy egy két alélt betegnek társaságában, valamelly fa putriban fogsz lakni. Ernyős sétányok, életnek örülő társaság 's diszes, kényelmes lakok várnak itt reád, az az, ha jó eleve szállásról gondolkozol: mert lásd, ne hány év óta olly számosan gyül ide a' javulást és mulatságot keresö, hogy noha 100 vendégszoba van, még is csak a főbb rangúak — ugy-e e körülmény nem tetszik? nekünk sem; de e' részben itt még e' rosz szokás uralkodik, melly azonban, reméljük, ma holnap füstbe fog oszlani — és azok is csak ugy kapnak szobát, ha jó eleve rendelkeznek. De e' fő rangúaktól ne félj; nem feszes, visszavonuló, barátságtalan, téged büszkén lenéző nép ez; nem, társalgó, finom, mivelt 's barátságos, mint a' nap. — Éhed enyhitésére a' gyors szolgálatú vendéglő kinálkozik; 's ha tán előitéletek rabja

volnál, mit hinni éppen nem akarunk, azt is előre megsugjuk, hogy az Israelitáktól, kik szintén számosan gyülnek ide, külön fogsz lakni, 's tőlek elkülönözve fürdeni. Ha billárdos vagy, a' kávéházban e' kedvednek is elegét tehetsz; — ha a' tánczot kedveled, az igen csinos teremben a' vasár- 's egyéb napokon is tartatni szokott tánczvigalmakban kedvedre lejthetsz. Minthogy pedig fürdőre jöttél, azt is szükség tudnod, miképp', bár számos fürdőszoba van, 's a' mesterembereket buzditó gróf Török, fürdő-tulajdonos által azok most is egyre épittetnek; sokszor még is csak harmad napon kerül rád a' sor. Apropos! hogy el ne felejtsük, mit előbb kell vala már emliteni; a' fürdés és viz-ital rendét. Tehát inni reggel kezdesz; esti 8 óráig fürdhetel. Miután ezeket mind tudod, jer a' sétatérre! sokat fogsz itt találni, miket e' félre eső helyen feltalálhatni, tudjuk, hogy nem reménytél. Mindenek előtt ha tán kérdenéd, hova valók azon barna hangászok, kik a' mazurt, keringőt 's cotillonokat olly helyesen játszák, 's kiktől mindent, csak magyar nótát nem hallasz, és mi oka ez utóbbi körülménynek? — azt feleljük: a' barna hangászok ungváriak; magyart pedig azért nem játszanak, mert — itt nem kellő, mert — magyar országon már nem divat a' magyar nóta. De hagyjuk ezeket; jer tovább. Lát'd, ha kedved van szerencsét kisérteni: amaz asztalokon álló ezüst, arany, üveg, porczellan, ékszerek 's tajtpipák mellett álló papir lapokra följegyzed nevedet, 's ha a' kivont szám mellett neved áll, a' tárgy, mellyért péuzed' koczkáztatád, tied. Ama sátorokban pedig posztó 's egyéb divatszerű kelméket vásárolhatsz, ha kedved van t. i. kétszer olly drágán fizetni, mint a' közel Ungváron kell. Miután ezeket mind láttad, tekintsd-meg a' szintén sétatérül szolgáló közel-nyirest és tölgyest is, mellyeknek árnyai alatt számtalan irányban visz-el a' sok szerte kigyódzó ösvény. — És most, minden látni valót meg mutatván, végre oda vezetünk, hova másutt tán legelsőbben vezetendettünk: a' magyar vándor színészek előadására. Ne várj itt ugyan tökélyest, mert ollyat Pesten sem találsz; de pártolni azért még se mulasd-el, mert ez intézet csak pártolás által tenyészhetik. Most pedig vedd hálánkat kegyes olvasó, hogy olly türelemmel követtél kissé hosszas utunkon, 's Isten veled.

Ung megyei több honfi.

Füredi szerencsétlenség. Az öröm kehely ritkán izlelhető öröm nélkül, 's ezért azt mindig csak óvakozva kell kiüriteni. Mennyire szükséges pedig az óvakozás minden dologban, bizonyitja következő gyász-eset. Füreden jul. 26-án, az az Anna-nap estvéjén, nehány tisztelkedni kivánó vendég, egy asztalos társaságában sajkán a' Balatonra ereszkedett, onnan rakétákat légbe röpitendők. Egy pár rakéta már elszállt: ekkor egy szikra a' tüzművel megtöltött ládába csapott, melly fellobbanván iszonyú ropogás, pattogással a' ládát szét 's a' hajóban levőket a' Balatonba veté. Az asztalos, mint uszni nem tudó, különben is félig összeégve, a' habok közt lelé sirját, honnan csak harmad nap mulva fogatott-ki. A' többiek és némelly segédre sietők is (némellyiknek husa csontig leégvén) tetemesen megsebesültek. A' szerencsétlen asztalos nejének a' t. fürdő vendégek 2.000 forintot adtak össze. — Szintén füredi hirek szerint ott egy körszint (arena) szándékoznak jövő nyáron épiteni. Az épület költségei aláirás utján már begyültek.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Északi-fények zaja. Többször hallottuk ugyan emliteni, hogy az északi-fények feltünése bizonyos zajjal jár: azonban e' tárgyat eddigelé

még egy természettudós sem tartá figyelemre méltónak; mert az e' beszédet megerösitö bizonyitványok vajmi kevesek. Jüngerson erőmüvész, ki mult évi öszelö végén egy északi-fényt látott, mellyröl Parrot professornak egy levélben körülményesen ir, az északi-fény zajáról is emlitést tesz. — „E' tompa zaj — mond a' többi között — mindannyiszor megujult, valahányszor uj oszlop nyult-fel, 's ha egyszerre több oszlop keletkezett, a' zaj észrevehetöleg erösebb volt.“

Tengeri varangyék (Meerkröte). A' bayonnei révben nehány hét elött olly állatot fogtak, minöt látni ritkaság. Teste 4, farka 1 láb hosszú; hasa alatt rövid két lába, 's oldalain nagy, vastag két uszószárnya van. Szörnyü szája, mint a' czápáké, több sor fogakkal van rakva. Különös sajátságai közé tartozik ez állatnak azon kétszeres madzag (ligne), melylyel a' táplálataul szolgáló halakat magához huzza. (Sentinelle des Pyrenées).

Narval-szarv. Havreban, egyik czetvadászó hajónak javitgatása alkalmával, tavaszhó utósó napjaiban, egy darab narval-szarvat találtak, melly a' hajó oldalába volt furódva, 's eltörése által a' hajóban támadt léket is beszegzé.

Mély fájdalom különös hatása. Commercyban e' szójárás „megöszülök búmban“ ha bár nem betü-értelmében is, de némi változásban még is teljesült. Bizonyos tehetös embernek 24 évi magtalanság után neje egy fiat szült, 's a' vég nélkül boldog apa e' szerencsés körülményt barátai körében vig lakomázással ülé-meg. Az uj polgárnak szerencsés jövöjeért éppen poharat vala üritendö a' boldog atya, midön hirül hozák neki, hogy a' gyermek haldoklik. Halványan, lelkendezve rohan a' bölcsöhez — 's im! a' kiméletlen sors már gyermektelenné tette. E' váratlan csapás olly irtózatosan hatott érzékeire, hogy haja szürkülni és kihullani kezdett, 's mielött két óra elmult volna, az apa tökéletes kopasz volt.

Gabona-fa. — A' „Newyork-Amerikan“ szerint történetesen egy chinai gabonafajra találtak, mellynek tenyésztése igen hasznos leend. Bizonyos newyorki kereskedö t. i. egy theás ládában nehány szem ismeretlen gabonát talált. A' magokat kiváncsiságból elveté és veteménye böven jövedelmezett. A' növény négy öt ágban terjed-szét, mint a' fa, és 8—10 lábnyi magasra nö. A' 14 ujjnyi hosszú kalászok 650—660 szem magot teremnek. Egy illy fácskának termése minden szárazság mellett is 2.120 szemre ment.

KÜLÖNFÉLE.

Valami az utánzásra. Lapjaink utánzásra méltónak találják azon szokást, melly franczia ország némelly városaiban divatozik; 's az — következö. — Minden férjfiú, midön tánczterembe lép, egy csinált virágot kap. Ha most valamelly dámát tánczra kiván kérni, átnyujtja neki virágát, mellyet az, mindaddig öve mellé dugva hordoz .mig a' megigért táncznak vége nincs; ezután visszaadja, 's a' tánczos azt ismét másnak nyujthatja. E' szokás által megkiméltetnek az uracsok ama kellemetlenségtöl, melly a' már tánczra igérkezett dámának kosarából háramlik reájok: minthogy minden, tánczra lefoglalt dáma virágot hordoz öve mellett.

A' gözkocsi is csigajárás. — Egy nem rég megjelent regényben ez áll: „Gözkocsin — egy órára 8 mértföldet számitv[illegible] 's hozzá vetve, hogy utközben a' kocsinak semmi baja nem történik — t[illegible]k a' holdba 260 nap

és 10 óra alatt juthatunk-el. Csekély idö! A' földröl a' napba 142 év, 258 nap és 8 óra alatt. A' Jupiterig juthatásra 92-szer 80 évet kell megélnünk. Valóban, szép életkor! A' legközelebbi álló csillag 4 billio mértföldre van tölünk; a' világosság, melly a' naptól 8 percz alatt ér földre, hasonló sebesség mellett 3 év alatt juthatna az álló csillagtól hozzánk. Ha az álló csillaglakóinak eszökbe jutna gözkocsin földünkre szállni, egy óra alatt 8 mértföldet haladva, 300 év alatt jutnának-le. Félö, hogy e' hosszú utra nem láthatnák-el magukat elegendö szén, viz és eleséggel. Még a' göz is lassú! gyorsabb haladásra világosság vagy gondolatot kell elöfogatul használni.

Czigaro-verseny. — Sok olvasónénk elött ujság lehet még a' czigaro-verseny. — A' lovag égö czigarót tartva szájában elindul; futás köztt folyvást szivja azt, 's még égö czigaróval érkezik vissza. Sok függ tehát a' czigaro jóságától, de még több a' dohányos ügyességétöl. Ha nem eléggé gyorsan lovagol, elveszti a' fogadást; ha sebesen lovagol, a' levegö vagy kifúhatja szájából a' czigarót, vagy sietteti égését ugy, hogy az még czélhoz érés elött elhamvad A' czigaro-versenyek Jamaicában divatosak, 's 10 másodpercz alatt szokás szerint két mtföldet kell lovagolni. Fontolóra vevén az égaljat 's más körülményeket, megvallja mindenki, hogy illy verseny csakugyan izzasztó.

LIGETFI ANDOR.

Csererejtvény.

		10.	5.	Igy hangzik szived érzete
				Ha egészem nincs veled,
	4.	8.	1.	Teljesül kebled reménye,
				Illyen levén szerelmed.
	7.	5.	4.	Ékezve példáját kövesd
				Élted munkás delében
		8.	1.	Vele magad' meg ne lövesd,
				Ha van Ámor kezében.
		9.	5. 7.	Nincs — ha szép — ki ne imádná
				Az egész nagy világban.
				Bár ezt egy se válaszolná!
				Ugy élnénk boldogságban.
		10.	3. 7. 10.	Szeretsz, anyád is szerete —
	6.	5.	4. 5. 3.	Hangszerem Jászoké lett.
1.	2.	3.	6. 10. 7.	Elölem — végem ékezve —
				Semmi ki nem térhetett.
1	———		10.	Egészem báj-teremtmény:
				Ha csupa ész, szív, 's erény.

F——y A——s T ról.

Elöbbi rejtvény: MILLIO.

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezöi hivatala jelenleg 86. *szám alatti Dencs-ház* 1*-sö emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év elött volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

63.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 8kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Gisella.

(*Folytatása.*)

III.

Géza ínye szerint látszott beszélni az öregnek, mert egészen vidám alakot ölte magára; ő pedig éppen ezt várta, tudván, hogy midőn vidor szeszélyben olvadoz a' szív, könnyű hajtogatni az indulatot; megfordítá azért beszédét mondván:

„Nemes öreg, szeretem szabadságomat, mint életemet; mert az ember élete szabadság nélkül annyi, mint szabadság élet nélkül. A' szabadságvesztett ember hasonló a' hangszeren fel nem huzott hurhoz, vagy magához a' hangszerhez, mellyről lepattogtak a' hurok. De a' valódi, szent szabadságnak határai vannak, mellyeken túl elszentségtelenül, nemtelenül. — Ki ősi szabadságát, mellyért eldődei elvérzettek, a' törvények palladiuma alatt szolgai félénkségből, vagy silány hizelgésből nem védelmezi, nemtelen; szintén az, ki maga számára kohol lánczokat, 's gyalázatos kezekkel aranyozza-be; ki csak azokról aggódik, mellyek sirjáig, vagy addig sem, kisérik-el: megfeledkezvén, hogy a' szabadságából, mint fészkéből madár, kitúrt utódok ajkáról temetősirja fölött zudulhatnak-le a' veszteségi kín-sajtolta átkok: ki pedig a' tulságos szabadságot törvényes féjedelme életén, sőt hazájának boldogságán keresztül csupán kényeinek gyakorlása végett sürgeti, az lázadó, gonosz; kire utóbb meghittjei is utálattal emlékezendnek vissza. Nemes védője a' honi szabadságnak az, ki kedélye szerint ki nem huzza magát törvényes kötelességei alól; ki tiszteli Isten adta fejedelmét, de az önkény vasvesszejét feje fölött suhogni nem sziveli; ki törvényes fejedelem alatt szent kötelességei és alattvalósága érzetéből öntudással fejet hajt: de ismét fölemelt fővel büszkélkedik törvényes jogai szentségének érzetében. Ime! te eddig dicsőséges védője valál szabadságodnak és hazádnak; most jeles fejedelmedtől elpártolva, a' haza boldogságát mellőzve olly világosság által vezéreltetted magad', melly egy parányi vész fuvallatára kialszik.

Vakon áldozod-fel' eddigi érdemeidet Csák Máté mellett, kit nem sokára utólér az érdemlett fenyiték. — Eszmélj-fel, nemes öreg! Robert kész kegyébe venni; igazságos kormánya alatt ősi szabadságunk sértetlen maradand. Gisellát pedig' —

„Egy szót se többé — mond Dorgó elég boszúsan — kegyelmet érdemleni, nem koldulni szoktam. — Olasz országban rosz lábon áll az egyenes lélek — olasz vérre nem szorult a' magyar királyi szék. — A' szabadság ollyan kincs, mellynek oltalmára szivét teszi-ki paizsul a' jó hazafi, hogy ahhoz egyedül ennek elvérzése után juthasson a' sérelem. — Kedvetlenül hallgatám szavaidat; megmondhatod királyodnak, hogy Dorgó mig él, ellensége leend; te azonban, ha tovább is hive léssz, eljátszottad barátságomat. Giselláról pedig említést se" —

Itt elhallgatott Dorgó, mert egy szolga vendéget jelentett-be.

Géza ezt hallván, eltávozott, elegendőképp' kijelentvén, hogy Dorgónak, kinek jót akar, ártalmas feszességét nagyon sajnálja. Még egy tekintetet vete távoztában a' várkastély egyik ablakára, hol Gisellának szemeivel találkozott. Fölveté azután magát lovára, 's „jó reményt" kiáltva-fel elszállott, mint az utána lebbent sohajtás!

IV.

Dorgó felballagott a' várkastélyba, honnan már elébe robogott egy büszke tekintetű lovag, kit Dorgó baráti kézszoritással fogadott. Czeke volt ez, ki Mátétól levelet hozott, mellynek tartalma ez vala:

„Hernád mellett akartam harczjatéki mulatságot adni, melly alkalommal dolgaimról barátságosan kivántam veled értekezni. De Robert sereget gyüjtött ellenem, melly Rozgonynál várja minden órán a' megtámadási parancsot. A' gyors megtámadás fele a' győzelemnek. Iparkodj zsoldosaidat minélelőbb Rozgony felé küldeni, hogy seregemmel egyesüljenek. Ha szerencsésen üt-ki az ütközet, 's e' vitéz ifiút, ki levelem' átadá, 's kit zsoldosaid vezérének rendeltem, Gisellád kezével boldogitandod, fél vármegyére számolhatsz!"

Elolvasván Dorgó a' levelet igy szóllott:

„A' dolog sürgetős; azonnal kiadatom a' parancsot, hogy holnap korán mehessetek. — Keblemet ugyan hős láng heviti; de e' rezzent karokon már majd egy század terhe nyugszik. Fáj lelkem, hogy jelen nem lehetek a' szabadság harczain. — Nemes ifiú! vitézségedet Máté méltósággal és gazdagsággal, én leányom kezével fogom jutalmazni."

„„Nemes öreg!"" — kiáltott-fel örömében Czeke.

Most felmentek a' várkastélyba, hol Dorgó, kiadván a' parancsolatot, a' jövendőről kezdett beszélgetni Czekével. Mit tettek azután, megtudjuk a' történet folytán; most lássuk, miként történt az ismeretség a' már emlitett személyek között.

V.

Mielőtt az ország annyi pártra oszlott volna a' királyválasztásban, Dorgó is, mig Csák Máténak bőkezűsége által el nem csábittatott, inkább Robert részére hajlott, mint Venczelére, vagy Csákéra, 's addig Beüdyvel, mint most Czekével, kölcsönös barátságban élt, és e' két fiatal akkorig gyakor látogatója volt.

Czeke Aranyos partján lakott, hol most a' tőle nevezett Czeke-háza áll. Nemes és dús szülőktől vevé eredetét, kiktől nagyon kedvelteték, minthogy egyetlenök volt, 's ez okból gazdag örökséggel is biztathatá magát. De valamint kincseire nézve gazdag, ugy tudományára és erkölcsiségére szegény; még is pajzán büszkeséggel hordá fejét, mint a' magtalan kalász. Külsején a' természet pazar ajándékai diszelgtek, 's ebbeni elbizottsága elég szemtelenné tevé őt néha a' szépek körében; hasonló volt az ajálkozó virághoz, mellynek kelyhében méreg rejtezik.

Beüdy Géza, ki egy földvárat birt szülőitől Hernád partján, mellynek nevét maiglan viseli az ott levő Büd falu, származatára nemes, de olly gazdag mint Czeke nem vala. — Ő a' nemes erkölcsiség védő árnya alatt növekedék-fel, 's azért a' hiúság fénye el nem vakitá. Erdemdús tulajdonai mindenütt megkedveltették. Társalkodási módja csalhatlan jele volt bennső nagyságának. Szabadságát másnak sérelme nélkül őrzötte. — Egyeneslelkűségét még kül-delisége is ajánlá. Termete vitézi vala, magas, és egyenes, mint a' bölcsek gondolkodása; győzelmes vállain méltóságosan lebegett fejének barna ékessége, mint terjedelmes földünkön az éj sötétsége; férfias képén alkonyat terült-el, mellyben még csak két csillag sugárzik-ki egy-egy sötétes felhővonal alól; derült homlokán a' hazafiúi szeretet egy nemes bélyege feküdt az ellenséges vasnak mély nyomában, 's ez tekintetét, melly nagyszerű, mint a' győzedelem, fennségesebbé tette. — Géza illy tulajdonokkal kérkedhetvén, mi csuda, ha Gisella előtt mindig szembetünőbb volt, mint Czeke, és közttök a' rokonszenv, melly őket egymáshoz közelitni 's egymást érteni engedé, gyakori látogatás következtében olly indulattá alakult, melly minden ellene zuduló elemek daczára is csorbithatlan állhatatossággal tör irányához, 's vagy diadalmasan éri-el, vagy dicsőséges törekvésében lesz semmivé.

Ez indulatról sokáig hallgatott az egymást szerető pár. Legkényesb szemérem őrködék ajkaikon. A' viszonláng hevét érzették

keblökben, de azt valónak hinni még sem bátorkodtak, 's mint felhők alá merült napsugár, titkosan, látatlanul égett, világitott gerjedelmes keblök alatt a' szerelmi tüz; 's mint hamuba burkolt szikra, szorongott ajkaik közt a' kitörekvő nyilatkozás, mig azt a' kedvező körülmények lassanként ki nem csalák.

VI.

Egy időben Dorgó a' környék fiatalait, 's leginkább azokat, kik Gisella után vágytak, fényes lakomára hivta-meg, mellynek pompáját azonban mind a' két nemből számos úri vendégek emelék. Vigan éldelték a' barátság örömeit; egynek sem borongott homlokán az aggódás fellege; a' kiüritendő serlegek, mellyek arany csillámlatú nedvvel voltak telvék, élesen csöngének össze Dorgó egésségére, és sokszorozva ismételtettek az „éljen" kiáltások; midőn az örömzsibajon keresztül hatott egy szivolvasztó melodia, mint a' távulból felénk reszkető érzékeny dalnak utóhangjai; — és csendesség lett, — nagy és mély — millyen egy erdei kolostor romjai közt uralkodik; az étterem benyilója egészen feltárult, mellyből a' déli nap hatalmas sugarai egy ékes ablakfüggöny által féligmeddig kitiltvák; csak nehány elhaló fényvonal csillámlott még egy aranyhimzetű karmazsinveres bársonnal teritett kerekded asztalkán, mellynek közepén egy nemes érczből vertt tányéron buzavirág-koszorú kékelt; mellette pedig a' szépség elsőszülöttje, a' szép Gisella, élengett derülten, mint a' vigasztalás, — tisztán miként a' hófuvat, — 's bájlószeliden, mint a' büntelenség. Érzelemdús kebléhez egy hárfát szoritott; láthatlanul szökő ujjai közt jól kifeszitett ezüst pengésü hurok ingadoztak, 's rokon hangjaik kiséretében az érezni tanitó, a' legszendébb ajakról lehullámzó nemzeti dal, mély ihletettséget varázslott a' hallgatag sokaság ellágyult érzékeire. — Végre nehány elragadtató fogás után elnémultak a' rezgő hurok; elhangzott a' lélekemelő ének, mellynek csendes véghangjait egy hirtelen növekedő tetszés-jelentéssel ölte-el a' vendégek magasztaló kiáltása, mellynek megszüntével Gisella fölemelkedett, mint támadó hajnal a' láthatáron, 's az emlitett virágfüzért felmutatá e' szavakkal:

„Reménylem, diszelg e' körben olly férfipár, melly e' kezemfonta koszorúért sértés nélküli vivással minket mulattatni fog; dicsőség és koszorú a' nyertes fejére!"

Meglepő volt a' felhivás. A' kör vénebbjei bámész szemekkel lesék a' küzdeni vágyó ifjak fölkeltét; midőn egy vitéz-alakú levente felszóllalt: „Enyim a' koszorú! Ki irigyli, vivja-ki a' csata helyén."

Gisella mosolygott, és remélt. — Az ifjak kétkedtek, ismervén a' levente vitézségét; 's vivó pár nélkül marad, ha nem an-

nyira a' bátorság, mint kevélység és irigység, fel nem emel egyet a' pirulók közül, ki igy szóllott:

„A' jutalmat, dicsőséget érdem előzze-meg!"

Erre egy „jó szerencse" kivánás, székrobogás, és barátságos kézszoritások után vendégtelen maradott az étterem.

A' küzdés helye el vala készitve, 's minden egyéb szükséges rendelések megtétettek. A' figyelemmé olvadt közönség jóslatok és részletes ohajtások köztt várta a' küzdés perczeit; 's nem sokára Beüdy és Czeke köztt felzörgött a' párviadal, 's egy óranegyedig villogó csata után csörögve hullott-le a' talapnak deszkázatára egy urahagyott kard, és Gisella szemében örömkönny rezgett; 's mig Dorgó nehány barátival kénytelen magasztalásra fakadt, addig a' győztes Géza a' megérdemlett buzavirág-tekercset egy titkos kézszoritás kiséretében általvette Gisellától, kinek kezére hódoló hálaadat jeléül egy csókot forrasztott.

Czeke eltünt szégyenletében, mint szálló csillag a' nemesek közül. A' többiek hosszas beszédbe eredtek, magasztalván a' mulatság nagyságát. Géza pedig bocsánatot ábrázóló képpel fordult ismét Gisellához, 's tartózkodólag nyitá-fel ajkait:

„Köszönöm kedves! hogy a' dicsőségre illy nemes pályát nyitott-meg nekem."

‚Örvendek — szóll Gisella — hogy bizalmamban megerősitett a' nemes vitéz. — Kivántam önnek a' koszorút, nem értéke végett, hanem mivel emlékemet füztem virágai közé.'

Gyenge pir folyá-be Gisella arczát; kérdésjelek tünedeztek-fel annak minden vonásában, mellyekből önként nyilnak a' feleletek; 's bájlólag temetkezett Gézának tekintetébe, mint az igézet. Gézának megszorult lélekzete, mellynek töredékei bélyegzék szavait:

„O Gisella! — e' koszorú mindenem! — Ezen kül semmim. — Én boldog, a' legboldogabb lennék" —

Itt elhallgatott elégedetten, mint kinek semmi kivánsága sem maradott hátra beteljesedendő. — Gisella keblében zivatar kelt a' sohajtásokból, 's üzőleg hajtá-fel szivéből a' szerelmi nyilatkozást, melly hullatag csüggött reszketeg ajkain, mint széllegyintette ágon az érett gyümölcs. — Ők most élvezék a' szerelemnek legboldogitóbb perczeit, mert — szerelmet vallának! — De az édeskinos zivatar, millyet, a' támadó tüznek melege szokott felkergetni, elszendergett; mert a' forrongó párszív hűtekezni kezde nehány jégkeblűek közeledésére, kik köztt Dorgó is vala.

VII.

Ez idő tájban Máténak pártja reménytelenül elhatalmasodott; mert a' meghalálozott Omodé nádornak nemzetsége, és feleke-

zete is Csák Máté oltalma alá adta magát. Ezt látván Dorgó, szép remények fejében a' védelmezendő ősi szabadság ürügye alatt Máté részére állott. Hasonló tettre szóllitá-fel Beüdyt és Czekét e' megvendégeltetés alkalmával. Ez, ingatag elvű levén, több kinézéséből is elpártolt Robert Károlytól: de amaz királya iránti hűségében rendithetlenül állott, mint a' marpesi szirt. Ennek következtében Dorgó barátságára többé nem számolhatott, mi fájdalmasan esett neki, valahányszor Gisellára emlékezett.

(*Folytatása következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Óriási patkány. — Smith Levis, londoni rozsólis 's más szeszes italok és lélek gyártójának egy óriási patkánya van. E' ritka állat hosszúsága, orra hegyétől farka végeig, 2 láb 7 ujjnyi, és 10 ℔. nehéz. Az állat nöstény; viz alá örömest és sokszor bukik: de ha gazdája szóllitja, kihez rendkivül vonszódik, csak hamar feltün a' viz felületére. Eledele csupán zöldség és gyökerekből áll, de a' portoi bort sem utálja, a' sört pedig mindenek felett kedveli. A' gyárnoknak egyik kutyájával nagy barátságban van.

Légmérsékleti különbség. — Mig franczia ország némelly részeiben 20ω volt a' meleg tavaszutó elején, Messinában és környékén olly idö-változás volt, minöre századok óta nem emlékeznek. A' csipö hideg, orkán nemü viharok és záporként szakadó esök egészen megváltoztaták Sicilia langyos egét; a' sziget beljében pedig olly mély hó hullott, hogy a' lakosok házaikból sem léphettek-ki.

KÜLÖNFÉLE.

Atya és gyermek. — Nehány hónap előtt egy 13 éves, kóborlásról vádolt leányka állt a' parisi törvényhatóság előtt. Könyek pergének halvány arczán alá. Ruhája legnyomorúbb volt a' világon. Neve kérdeztetvén: — Estelle Virginie Bonjour — válaszolt zokogva. — Az elnök: valljon miképp' kóborolhatsz már illy fiatal korodban? Nincsenek szülöid? — Estelle. Van, uram, atyám; ő utkövező 's Batignollesben lakik; de — (sirva) — de — Az elnök. No's? szóllj. — Estelle. De — másfél év előtt atyám egy asszonyt vön házához, 's engem többé táplálni nem akar, söt a' lépcsök alatti hálástól is eltiltott. Szobájából kivetett, mondván: gondoskodjam Isten nevében táplámról; vannak kezeim. — 'S midön nem akarék távozni, és sirék, kést ragadott, hogy legott, ugymond, agyonszúr, ha még egyszer láttatom magamat. — Elnök: Lépjen elő az atya! — Ön e' gyermek atyja? — Miképp' feledkezhetett-meg annyira kötelességeiről? — Bonjour: Ő rosz teremtmény; dolgozni nem akar, 's meg van benne minden kigondolható hiba. — Elnök: 'S azt véli, hogy ön magának mit sem vethet szemére? Lássa, e' leány még fiatal; vegye magához gyermekét. — Status-ügyvéd. Azt hiszi ön, hogy az atya eleget tön kötelességének, ha bezárja valaki fülét a' természet szava előtt. A' Code civil azt rendeli, hogy kényszerittessék az atya gyermeke táplálása- 's ruháztatására. — A' status-

ügyvéd most tudósitását olvassa-fel a' batignollesi rendőrbiztosságnak, mellyből kiviláglik, hogy Bonjour másfél év óta gazdasszonyt tart, gyakran lerészegedik, Estellel szokás szerint mindennap roszul bánik, 's elüzé nem egyszer; végre, hogy a' rendőrség hasztalan törekvék öt kötelességeihez visszavezetni. — ‚Elismerendi most már a' törvényszék — igy zárá-be szavait a' statusügyvéd — hogy a' fenforgó körülményekben kóborlásérti büntetést nem szabhatni a' szegény gyermekre. Az volna tehát határozandó, hogy atyjának visszaadattassék, ennek pedig mondattassék-meg, hogy vizsga szemmel tartandja öt a' rendőrség, és szigorúan büntetendi vétkét, ha Estelle leányával ismét roszul bánandik.' — Több hallgató. — „Agyon veri majd leányát! már most is ököllel fenyegeti! — Egy agg nő lép a' sorompók elébe, mondván: „adják nekem a' gyermeket; én táplálni fogom, és ruházni!" — Elnök: Kicsoda ön, jó asszony? — Barthelemyné batignollesi tejárus asszony. Gyermekem nincs; ezt fogadom tehát gyermekemül. — Statusügyvéd: Ön, legjobb asszony, nemes tettet követ-el, 's ezért fogadja köszönetemet. — Elnök. Enyimet is — a' végrehajtást azonban nyolcz napig el kell halasztanunk, hogy előbb önről tudakozódhassunk. Ezt ne vegye rosz neven; mert nekünk is vannak kötelességeink a' gyermek iránt, ki most, ugy szóllva, gyámgyermeke a' törvényszéknek. A' tudósitások önről kétségkivül jól fognak kiütni; nyolcz nap mulva tehát öné a' gyermek. — Barthelemy asszony átkarolá fogadott gyermekét, megsemmitő pillantatot vetett az atyára, 's a' hallgatók tetszés jelei közt eltávozott.

Intés a' szülőknek — A' szülőknek gyermekök piperézésére forditott figyelmök, söt szabad legyen mondani gyöngeségök, soha sem tünt-fel még olly mértékben, mint jelenleg. E' gyöngéd lények már ugy öltöznek, mintha emberkorba jutottak volna. És habár a' ruhák idomát, szabását gáncsolni nem bátorkodunk is, szó nélkül még sem hagyhatjuk, hogy a' ruháknak választott kelmék minősége legkisebb takarékosságra sem mutat. — Az eredetire emlékeztető törpe fához hasonlag e' fiatal lények mindenben mássai a' divat idősebb mássainak, és csak termetök által megkülönböztethető emezektől; mert öltözetök minden része ugyan azon kelméből van, mellyből piperézkedni szerető szülőiké készült. Nem volna-e üdvösebb, a' még ártatlan kebelben illy csábitás által a' pipere vágyat fel nem költeni? A' gyermekeknek divatbábként öltöztetése már csak azért is gáncsolandó, mert a' gyermek, különösen ha leány, legszebb a' fátyol 's himzés nélküli egyszerü öltözetben. 'S ha a' piperevágy magvai már a' gyermek keblébe oltatnak, félő, hogy az idővel óriási, sok zavart okozandó növénynyé fajuland. És csak nézzük-el, mivel mulatják a' leánykák legörömestebb magukat? társnéjaik öltözetének becsmérlésével, a' kartonok és selyem szövetek áráról folytatott beszélgetéssel. Nem rémit-el a' házasságtól minden ifjút már csak annak meggondolása is, hogy illy divatbábnak pipere-követelései tulságosabbak leendnének a' pesti criticasterek külföldi lapokba küldözgetett piszkolódásaiknál? Különösen kártékony hatású pedig az illy piperézés az olly csekélyebb vagyonú szülők gyermekeinél, kik a' tehetősbbekkel egy szerepet akarnak játszani. Az anyáknak ugyan meg lehet engedni azon kis hiúságot, hogy felpiperézett maguk előtt leánykáik is legujabb divat szerint öltözve járjanak: de e' hiúság mellett is ajánlatos volna meggondolniok, hogy ez által gyermekök boldogtalanságát eszközlik; mert gyakran megtörténik, hogy szük vagyonbeli körülmények miatt a' gyermek keblében szörnynyé neveltt piperevágy ki nem elégitthetik, és a' házassági csendnek sirja lesz.

Fekete zsidók. — Latte A. abyssiniai utazása leirásában a' fekete zsidók, vagy, mint hivatnak, falaschák, Simien tartományban Tzana-tó mellett, Gondarhoz közel fekvő vidékeken 's Dembea tartomány éjszaki hegyei köztt laknak. Tygrében egy sincs; Aduába csak néha jönek, hogy ott munkájokkal valamit beszerezzenek. Simienben 50 év előtt saját fejdelem alatt képeztek országot. Ainba Gideon magas sziklavár volt fejdelmeik lakhelye: de Simien keresztény uralkodója, kitől most függnek, véget vete azóta országuknak. Elvonultságuk 's bűvölésök hire jobban védi őket, mint bármilly fegyver, az önkény nyomása ellen. Szivesen hagyják őket békével, mihelyt lefizeték a' reájok kivetett csekely adót. Erkölcseikről, szokásaik- 's belalkotmányukról keveset tudhatni. Azonban sokkal munkásabbak, mint az abyssiniak. Mondhatni, ők az országnak leghasznosb lakosai. Gondarban ők épitik a' házakat, kovácsolnak, 's mondják, hogy némi érczkeverés 's vegytani működéshez is értenek. Házaik legjobbaknak mondatnak, mellyeket Abyssiniában lelhetni; igen tisztán tartják, de kereszténynyt azokba soha be nem bocsátnak. A' bibliára nézve igen tudatlanok 's alig ismerik Mózesnek öt könyvét. Érdekes volna, ha lehetne történetileg bebizonyitani, hogy e' falaschák a' hajdankorban zsidó országból bevándorlott zsidók valódi ivadékai. A' zsidókat mindenhol megismertető nemzeti arczulat, melly minden égaly alatt 's nemzet köztt kirí, az abyssiniai zsidókon nincs meg. — Testök miben sem különbözik a' többi abyssiniaiétól. Ők feketék, mint ezek; szájok és orruk körül szintén meg van a' sajátságos afrikai vonás, holott a' yemeni zsidók, tehát egy azon geographiai szélesség és sokkal forróbb égaly alatt, világosan különböznek az araboktól, és zsidóknak őket el nem ismerni lehetetlen.

LIGETFI ANDOR.

Különös ábrány. Charentonban az őrültek házában egy szerencsétlen van, ki magát goth sztylben készült templomnak képzeli, 's ezért mindig kiterjesztett karokkal, bal vállára hajtott fővel járkál, hogy kereszt-alakja legyen.

Szórejtvény.

Három első jele hasznos a' csatában,
Elsővel vég hárma ur a' dúzs pulyában.
Első ékje nélkül hős magyar nevet tesz,
Kurtitva négy végső jele nő, 's illyen lesz
Fiú által. És az egész egy ollyan út,
Mellyen szárny 's lábtalan vándor repülve fut.

Előbbi rejtvény: VILHELMINA.

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezői hivatala jelenleg 86. szám alatti Dencs-ház 1-ső emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

64.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 11kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Gisella.

(*Folytatása.*)

VIII.

Lakoma után harmadnapra reggel szobájában ült Gisella, közel az ablakhoz; előtte kisded asztal; az asztalon több selyemgombolyagok hevertek, és egy féligmeddig elkészült vadásztáska volt kiteritve, mellynek bárson külsején egy remekül kitüzött vadászkaland ábrája és sodrott aranyszálakkal kivarrott két betű diszelgett B. és G. — Elmerülve működött Gisella a' szép munkálaton; szaporák valának öltései; szerelem, vágy, és remények huzogaták tűjébe a' selyemszálakat; minden öltéssel egy-egy sohajtást füzött a' zöld bársonba; egy pillanatban kétszer emlékezett Gézára, kinek szolgája most reménytelenül lépett-be. Egy levelkét 's csinos külsejű tárczát nyujtott-át, 's eltávozott; mert Gisella örömében elfeledé őt várakozásra inteni.

Égett tudni, mi rejteznék a' tárczában. Felakára nyitni, de zárva volt. Illeté a' levelet, 's érzé, hogy kulcs is van benne; felnyitja azt, 's egy kisded ezüst kulcs csengett-le az asztalra; nem tudta, a' levelet olvassa-e, vagy mást tegyen? De mivel kiváncsilag futosó szemei a' „Kedves angyal" szót megpillanták, mig egyik kezének ujjai a' tárczán szédelegtek, másikban a' levelke ingadozott, 's alig tudá a' következőket kiolvasni:

„Kedves angyal! — Midőn szerencsém volt emlékkoszorúját megnyerni, érzém irántami indulatát égi tisztaságában; elmerült lelkem bájló szavának kellemeiben; a' szépségein ünneplő igézet elragadott az aranyképzetek elüsionába, 's felhevülve epedő keblemre az üdvezület harmatja olvadott; mert ah! kegyednek birhatásával nekem — igen, nekem — egy menny kinálkozék kéjeivel!"

Többet nem olvashatott az örömittas lány; mert reszketeg újjai közül kipattant a' levél; felkapta ismét, szivéhez szoritá, 's keble hullámai közé temette, nem is kétkedvén további tartalmának érzelemteljességéről.

Most a' tárczához nyúlt. Felnyitá, 's belőle a' legdivatosb két aranypereczet huzá-ki, mellyeknek egyikén G. másikon szintén G. vala kimetszve. Azonnal gyöngéd kezére csatolá, tudni vágyván, miképp' illendnek reá. Nagy volt öröme, mint kivánsága; reménye ifiú és szende, mint a' tavasz arcza.

Most ismét a' levelet bontá-fel, és ismét előről olvasá: — folytatása következő vala:

„De fájdalom emészté keblemet, mint gyümölcsöt a' bensejében lappangó féreg, midőn látám, hogy olly szivnek reményeit kell összetörnöm, mellynek még a' kevélység 's irigység is tömjénezik, 's kit, ha nem akarnám is, szeretnem kell: mert ah Gisella! e' szív, melly sorsodon vérzik, feléd doboghat ugyan, de téged — nem boldogithat. — Én már szeretek! — 's e' kéz, melly utánad reszket, mint szemeimben a' köny-özön, el van igérve! — Bocsáss-meg angyal! — Fogadd koszorúdért jelen ajándékomat. Engeszteljen-meg tudata azon szent emlékezetnek, mellynek magvai mélyen rejtvék Géza keblében, hova a' feledés irtó keze soha sem férhet!"

Reménytelen vala a' levél foglalatja. Végső szavait már nem értette Gisella. Elhalványult, mint a' levélpapiros, mellyet vonagló ujjai összegyürtek; kezei lehullottak, mint a' hervatag virág levelkéi; hallgatag ajkából fohász párolgott-ki, melly egy szomorú felkiáltás-jelet képezett; örömtelen állott, mint lankadásnak indult fügefa egy komor fal mellett; egy üdeig eszméletlenül támaszkodott asztalára, mig végre tudta nélkül eltaszitván a' mellette levő széket, annak zörrenésére ismét magához jött, és panaszkodott.

„Tehát vétek-e a' szerelem, hogy annak első perczei is halmozvák szenvedésekkel? — Nem Isten leheli-e ez elfojthatlan indulatot a' halandó keblébe? és miért? talán hogy viszonláng után sovárgjon, mellyet soha meg nem nyerhet? talán hogy szivében táplált legszebb 's örök boldogsággal biztató reményeit valamelly lenge kéz egy pillanat alatt letördelje, mint játszi gyermek az ápolgatott oltvány zsenge ágait? vagy hogy istenadta indulatának kitöréseért egy világ előtt pironkodjék? — ‚Ah! tán az egész világ tudja kijátszatásomat? — Szégyenlem magam' a' világ, mint napraforgó a' sötétség előtt. — Fogadjatok-be ti világ zajától elszigetelt kolostor falai: rejtsetek-el örök árnyatokba, hogy az élő világ jeleül csak egy sugár se ragyoghasson szemeimbe. Térdre hullok atyám előtt; körülimádkozom szivét, hogy könyörre olvadván, azon zárdába engedjen vonulni, mellynek rémes falai között a' magyarnak könyeire méltó Erzsébet imádkozik, róla elfeledkező, nemzete boldogságaért!"

Egy kissé elhallgatott. Képzetei visszatértek egy perczre a' távulból, mint az eredetéhez visszapattanó napsugarak, 's egy komoly magábatérés sötétedett végig arczain. Remegve emelé-fel ez után az emlitett vadásztáskát, mellynek gyönyörű himzete könnyel ázottan csillogott szemei előtt, mint a' harmatos rét, midőn a' felkelő nap leszökő sugaraitól pongyolán lepetik-meg, mielőtt tudniillik az elsuhanó enyhe-szellő letörlesztette volna virágairól a' bucsúzó hajnal könyűit.

„Ő neki, — mond ismét Gisella — ő neki az érdemetlennek akartam ezzel kedveskedni! Most összetépjem-e, mint ő reményeimet? — Nem! — Félkészülten viszem-el magammal, melly mindig emlékeztessen arra, hogy tökéletes boldogság e' földön nem létezik; hogy itt eredetében, vagy készületében semmisül-meg minden; hogy az élet neve alatt halál rejtezik; hogy olly örömet, melly elvonultságomból visszaidézzen, még csak reményleni is irtózzam. — Géza, te hamis, vagy tán gonosz is vagy! — Én nem értettem e' szavaidat: „én boldog, a' legboldogabb lennék!“ — Ha tudtad, hogy szerelmed nem boldogithat, mért csaltad — mért lested-ki szerény nyilatkozásomat? melly reményteljesen ült-fel őszinte ajakimra, és szemeimből — kivillámlott. — Ajándékodat — el — igen is elfogadom; mert — szerettelek, és“ —

Ezzel elhallgatott, mint a' párja után panaszkodó madár, ha ellenségét közeledni látja; mert lépések hallatszottak. Zavarba jött, nem tudván hamarjában hova rejteni munkálatát, levelét, tárczáját, és könyeit! — Azonban ezeket fehér kendőjével szikkasztá-fel, azokat pedig asztala fiókjába rejté; 's ez mind csak egy pillanat mive volt. — Megnyilt az ajtó, és atyja lépett-be, ki Gisella szokatlan komolyságán megilletődött, 's ezután sokáig beszélgetett vele.

IX.

Negyednapra innen Gibárt és Füged közt Hernádnak mindkét partjáról, délutáni 2 órakor egy csónak löketett-be a' zivatar által felkergetett hullámok közé. Egyik innen Füged, — másik tulról Gibárt felé hajtatott. Ezen öt izmos, neptunkarokkal biró, férfiú szegdelé a' felforgatott viznek viharfekete hullámait. A' másikon két nőalak, mint nyárlevél reszketett, és három férfiú győző erővel küzdött a' daczos szelekkel.

A' nőpár Gisella és barátnéja volt. Gisella, mig parton vala, lelke keserűségében képzelni sem tudá a' felingerlett elem iszonyatosságát — legnagyobbnak vélvén azt, melly nyugtalan keblében ádázkodik: — de továbbra halasztani sem lehetett neki az átmenetelt; mert még azon napon fügedi rokonaitól elbucsúzni szándékozott,

másnap az említett zárdába vonulandó; mert szivhez szóllók valának esdeklései, 's könnyörre birták a' különben kemény szivű apát, ki előtt mindeddig eltitkolá szomorúságának valódi okát.

E' két csónak az enyészet szárnyain lebegett. A' zugó szélvész, mint harag, tépdelé a' vizet. A' part felé rimánkodók felett elsötétedett ég borzasztó volt, mint a' pusztulás órája; alattok pedig temetők komorkodának a' vihar-hasogatta hullámok között, mellyeket egy-egy villám borzasztólag sejtetett a' rémülttekkel. Gisella és barátnéja mint haldoklók imádkozának! — Az érczkarú férfiak kétségbeesés erejével ölék az ellenerőt. A' két csónak veszélyteljesen közeledett egymáshoz a' viz közepén; de vastag sötétség borongott közöttük, és nem láthaták jól egymást. — Midőn már csak egy ölnyi távulságra volt egymástól a' megroncsolt két csónak, egy halálos villám czikázott a' gibárti csónak fölött, és egy mély hangú moraj, mint átok, harsogott keresztül a' vihar süvöltésén; 's most egy huzamosan terjengő világtábla tünt-fel az ég fellegszőnyegén, mellynek fényénél a' tulról evező férjfiak szánakodva látták, hogy a' nők csónaka szétzuzatott, 's csak egyetlen egy nőalak fekszik ájuldozva a' csónaknak egyik hullám-sodorta darabján. Ez Gisella volt! — Most egy a' férfiak közül elszántan temetkezett a' hullámok közé; ereje, felebaráti szeretete, és lelki jelenléte őt uszásbani jártosságát tanitá használni: átkarolá az eszméletlen hajadont, és a' zajos elemet győztesen lábalá-meg mindaddig, mig az utána sebesen üzött csónak el nem érte. Ekkor barátai fölemelék őt Gisellával együtt, kire már számot sem tartottak, 's bár félelem és fáradság köztt, de még is szerencsésen eveztek az ohajtott partra. A' többiek, kik Gisellával valának, többé nem láttattak.

Gisella mint egy dicsőült tulvilági kép szendergett szabaditója karjain. — Lelki jelenlétét elnyelék a' hullámok. Az eszmélet világától sokáig elkülönözve nem érzé az annyira esdett partnak menynyét, mellyért mint haldokló imádkozott.

Hosszú szünet után arczán az élettelenség halvány jege olvadozni kezdett, 's egy kimondhatlan igézetű pir tünedezett-fel imitt amott. A' tejhabból fútt szivpanczél alatt ismét felmozgott az élet, mellynek jeléül, mint méhraj a' melegnek idéztére, sürüen bujdostak-ki melljéből a' megszaporodott fohászok; szemei felsugárzottak mint az ébredő remény, 's ajkáról lepattant a' siri némaság.

„Mi ez? — sohajtott-fel. — Hát Géza képe a' halottak honába is elkisért?! — Be boldogok a' sir lakói! meghült keblökben nem talál martalékot a' fájdalom; mert ez csak az érező, meleg sziveket szorongatja. — Sokat sirtam életemben; tulvilágig üzött a'

kinek óriása, a' megcsalt szerelem! — — Ezen előttem lebegő kép fátyolozá-be napjaimat! — Talán bocsánatot esdekel tőlem? Ah! látom, mint sápadoz ajkain a' halvány könyörgés; meg, szivesen megbocsátok neki; hiszen már én kiszenvedtem; átéltem azon sanyarú napokat, mellyeket lengesége okozott; édes feledés homálya boritja-be szemeim előtt régi kinaimat. — Most boldog, — a' legboldogabb vagyok.“

E' lelki magasztaltságában égi mosolyra feseltek ajkai, mintha szinről szinre látná az Istent. — Rövid szünet után jobban magához jövén, ijedve kiáltott-fel: — „Ah! — mi ez? — ismét a' fájdalmak ismeretes képei ijesztenek! — Érzem, hogy szivem ismét vérzik; — valami meleg kezek érintettek-meg, 's felizgaták keblemben az elfojtott érzékenységet, hogy ismét érezzek! — Ah én élek! — — — Tehát csak álom volt boldogságom? — ismét a' nyomorúság tömkelegében? — Ki, ugyan ki játszott karaid közé Géza? — (mert Beüdy Géza volt szabaditója) — A' halálnál érzéketlenebb, kegyetlenebb sors! hogy e' sziv, mellyet lengeséged kinokra kárhoztatott, meghasadva is éljen?“

Géza nem értette, hova czélzott Gisella, 's mintegy megilletődve kérdezé Gisellát:

„Leány! én nem értlek; te lengeséggel tudod vádolni azt, ki, ha te akarod, gátot nem ismer birhatásodhoz; kinek te mindene vagy, kinek kivüled semmije sincs e' nagy mindenben!“

„Igen, én mindened vagyok! — mond Gisella némi gunymosolylyal. Talán ismét körül akarod e' tulajdon kárán okult szivet hizelgni, hogy hizelgéseidre megnyiljék, mint virágkehely az ajálkozó harmatnak, melylyel egy parányi féreg is becsúszik? — Felebaráti szeretetedért, melly érettem e' halál méhébe üzött, vedd örök hálámat keresztény férfiú! nem, mintha egy esdett életet adtál volna nékem vissza; hanem mivel nemes, keresztényi cselekedetet tettél, mellyet az Isten fog megjutalmazni: de szerelmi hizelgéseidet, mellyek imént már számüzék nyugalmamat, kerülöm, mint a' bünt. Isten veled!“

Ezzel kifejlett szabaditója karjaiból, és eltávozott: — Géza szemébe pedig egy köny, a' megbecsülhetlen részvét gyöngye, lopódzott-fel, tanúbizonyságaul a' szilárd, szeplőtlen lélekismeretnek. Egy ideig szomorúan állott a' parton, mint ágon a' gerle, midőn a' vadász csővéből kipattant sors lefúvja mellőle szerelmesét; azután aggódva szédelgett-el a' kinos helyről.

(*Vége következik.*)

INNEPLÉS.

Falusi ünnep Paraguay-ban.

Robertson ur, kit Assumpcio-ban mulatása alatt don Gregorio de la Cerda donna Juana de Ysquibel dámánál bemutatott, következőleg ir-le egy falusi ünnepet, mellyet kedveért a' bele szerelmes 84 évü donna Juana de Ysquibel, Ytapua nevü falusi jószágán adott:

Szent János napja közel volt. E' nap itt nagy ünnep minden catholicusnak, és nemcsak donna Juana névünnepe, hanem egyszersmind enyim is. Juana e' napot Ytapua vagy Campogrande falusi jószágán vágyott megünnepelni, 's velem, ki szerelmét nem viszonzám, megbékülni.

Nekem legkisebb ellenvetésem sem volt akaratja ellen, 's igy Assumpcióba indultunk az ünnepélyre vendégeket hivandók; donna Juana két mulatt hölgy kiséretében egy délczeg poroszkán elől ügetett, én egy néger cseléd kiséretében, egy derék pejen utána.

Paraguayban nem szokás a' vendégeket valamelly ünnepélyre egy hónappal előbb meghivni; mi több, a' meghivó-kártyákról fogalmuk sincs. Ott a' mulatságot adandó személyesen megy-el a' mulatság előtt három nappal barátaihoz, ismerőseihez, 's őket ebéd, estély, menyekzőre, tánczra, vagy bár mi néven nevezendő vigalomra meghivja. Én nemcsak ismerős voltam Assumpcióban sok fő rendüvel és polgárral, szegénynyel és gazdaggal, hanem egyszersmind barátságban is. — A' néposztályi különbség minden esetre meg van Paraguay-ban is, de nem olly mértékben, mint Europában, hol sok felsőbb rangbeli a' polgári körben megjelenést lealacsonitásnak tartja. Ennek következtében éppen olly különböző rangúak voltak vendégeink, mint számosak.

Assumpcióba még elég jókor érkeztünk, hogy kijegyzett vendégeinket azon nap meghivhassuk. Hogy először is a' kormány tagjaihoz mentünk, mindenki természetesnek találandja; kérelmünk' egy sem tagadta-meg. Ezektől don Gregorio de la Cerda urhoz, majdnem egész Paraguay-nak komájához, és egyéb tekintetben álló tisztviselőkhez mentünk; a' fő postamester, adószedő, világi és zárdai papság, a' Quartelerosok vagy is laknyai tisztek, Velasco, tábornok, a' hivatalát vesztett spanyol kormányzó, nehány telekbirtokos, kereskedő, szatócs — mind, mind igérkezett.

Ezeknek elintézése után az ünnep elrendezéséről gondolkozánk, és készületeinkben sok assumpcioi család által gyámittatánk.

Végre minden rendén volt, és szent János napja tisztán, vidámon tünt-fel Ytapua fölött. De donna Juana nem csupán vendégeiről gondoskodott. A' szent evangelistának szobrát, melly mint a' társalgó terem fő disze egy becses kristály-szekrényben álla, ujan festeté 's aranyoztatá; uj fekete bárson köntöst, arany paszománnal gazdagon czifrázottat is vásárla neki. Feje felett egy cherub lebegett, 's mögötte, meglepő historiai igazsággal, mesterséges sziklák, moh, és fák (Pathmos szigetét, hol apocalypsis-ét irá, ábrázolók) nyultak-fel. Donna Juanának minden ismerőse kölcsönzött valami ékszert a' szentnek ékes tésére. Ujjain becses gyürük villogtak; nyakát gazdag lánczok keriték, 's tisztes homlokát hármas korona (tiara) övedzé. Szekernye-szijjait gyöngyök boriták; karcsú derekához gazdag öv szoritá a' bárson öltönyt; a' szekrény előtt pedig hat óriási viaszgyertya égett. Igy

ékesítve állott a' kedvencz szentnek szobra illatozó örökzöld, narancs, czitrom és akáczok közepette, minden érkezőnek első üdvözletét elfogadandó.

A' háznak mindkét oldalán elnyuló narancs erdőcske fáiról gyujtásra váró mécsek függtek. Az asztalok assumpcioi czukrászok művei alatt görbedeztek: a' volt kormányzó szakácsa e' napra felfogadtatott; 's minden vendég meg volt kérve cselédségének magával hozására.

Miután igy mindent elrendelénk, annak tudatából származott önelégültséggel, miképp' fáradságot és költséget nem kiméltünk, csakhogy vendégeinknek kényelmet 's mulatságot szerezhessünk, egy a' ház előtt álló lóczára telepedtünk.

Juniusban, a' paraguay-i télben, közönségesen olly hüves az idő, hogy az emberek délben is szabadba mehetnek. Alig kezdé-meg tehát a' nap sugarait a' város környékére vezető árnyas utakra lövelni, lovak, öszvérek, kocsik, hintók, szekerek indultak minden irányból Ytapua felé.

Elsőbben is egy csapat Ferencz-szerzetes érkezett-meg hangászaival, sima szőrü, jól szerszámozott lovakon. Mind a' mellett is, hogy hüvös nap volt, minden szerzetes ernyőt tarta kezében, és ha a' durva csuha, a' fejér ruha és harisnya hiánya alázatosságra mutatott is, jó szinök 's lovaik délczeg járása nem mutattak szükségre. A' zárda hangászkarára nézve szükségesnek látom megemliteni, hogy Assumpcióban minden zárdának különös hangászkara van, a' szent mise áldozat 's egyéb szertartásnál működő; melly a' zárda jövedelmei gyarapitássa végett azonban mulatságokra is kibérelhető. A' Ferenczek, számra nyolczan, utánok a' Domonkosiak és Necoletanos-ok leszállván lovaikról; fedetlen fővel szent János szobra elébe térdeltek; a' hangászok „Jubilate-t" játszottak, melly után a' szerencse-kivánatok következtek.

A' számtalan vendég lovainak természetesen nem szolgálhatánk elegendő istálóval; igy azok éjszakára egy nagy p o t r e r o - ba vagy is füves kertbe zárattak.

Alig fogadtuk-el szerzetes barátinkat, egy nagy, legalább száz esztendős Noe bárkája, a' volt kormányzó disz-kocsija érkezett-meg, a' Junta tagjainak nejeivel. A' hölgyeket férjeik gazdagon boglározott délczeg lovakon 's bál-köntösben kisérték. Oldalaikról nehéz szablyák függöttek; czombjaikra azonban rövid nadrág, 's lábszáraikra selyem harisnyák feszültek; lovaik pedig, mellyek tánczbeli ügyességökért bayralines-eknek, vagy tánczosoknak neveztetnek, kényesen lejték körül a' helylyel helylyel 8—10 ujjnyi mély homokban nehezen haladó kocsit. Az urak lovai szintén a' füves kertbe, a' kocsi pedig egy félszerbe szállittattak.

E' társaságot don Gregorio de la Cerda követte mintegy 12 komasszonya társaságában. Ezen asszonyságok oldalas szekereken ültek, mellyek fölé ponyvák voltak feszitve, ülésül pedig, hogy a' szekerek döczögését kevésbbé érezzék, matraczok szolgáltak. Minden szekér elejébe 4 ökör volt fogva, mellyek egy óra alatt két angol mértföldet haladtak. Maga don Gregorio egy fényesen és hajdanszerüleg szerszámozott szürkét lovagolt, 's a' nyeregben előtte és mögötte két kedvencz keresztfija ült. Öltözetét világos sárga öltöny gyöngyház-gombokkal, himzett mellény, selyem harisnyák, arany czipő 's térd-csatok tették; kalapja magas karamú volt, vállairól pedig bő, skarlát köpönyeg függött. Amerikában még senkinek sem volt annyi

kereszt gyermeke, mint don Gregorionak; igy hatalomban sem mérkőzheték vele egy is. Mert ki ez országban nagy polczra kiván jutni, igyekeznie kell, mindennek komájává lehetni.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Budán aug. 5-kén mult-ki aszkórból élete 27-ik évében ns Désánfalvi Gyika Aspasia asszonyság, ns. Nitta János urnak hitese. Hült tetemei 7-dikén vitettek a' Krisztina városi czinterembe örök nyugalmára.

KÜLÖNFÉLE.

Brüsseli orkán eredménye. Nyárelő 4-ének alkonyán 8 órától 10-ig szörnyü orkán dühöngött Brüsselben és környékén. A' fenékig felkavart Senn tulcsapván partjain, gátlá a' közlekedést; grand Sablon téren több vásári bódé tetemesen megrongáltatott. A' namuri kapu előtt két meszes kocsi meggyuladt és hamuvá égett. Everben 6 házat rontott-le a' szél és viz. Vilvordeban még iszonyúbb volt a' szerencsétlenség; mintegy 20—40 személyt emlit a' hir, kik részint házaik omladéka alatt, részint a' feldagadt Senn hullámaiban lelék halálukat. Burght-ban, Vilvorde mellett, 9 kis ház omlott-le, romjai alá 20 gyermeket temető; 4 közülök halva vonatott-ki a' romok közül; a' más 16-nak még másnap reggeli 9 órakor sem jöttek nyomába. A' Lüttich 's Ostendeba vezető vasut locomotivejai nem indulhattak-el a' nagy viz miatt. A' kövezett utakon szintén a' viz miatt nem járhatni.

Napoleon családjára sok gyászt hozott majus-hónap. Maga Napoleon 1821-ki majus 5-kén halt-meg, Borghese Paulina herczegné 1825-ki majus 10-kén, Fesch bibornok 1839-ki maj. 13-kán, 's Karolina, nápolyi királyné, 1839-ki maj. 18-kán. A' császárnak nővérei: Bacciochi Eliza, Borghese Paulina és Murat Karolina meghaltak már; testvérei azonban: József, Lajos, Luczian és Jeromos még élnek.

Szórejtvény.

Egy tagú szó. — Egyiránt lehet anyja, szülöttje a' nedvnek;
Szorgalom és az ipar forditja haszonra erőjét.
Hagyjuk-el elsőjét, 's erdők szép állata lészen.

BELLAÁGH JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: KÉMÉNY.

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezői hivatala jelenleg 86. *szám alatti Dencs-ház* 1-*ső emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

65.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 15kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy éj Velenczében.

(Novella)

Németből FEHÉRVÁRI.

Una barghetta in mar
Scelando va,
Vi suon due sposi....

„Hejh, sajkás, a' kies nap már az est sötétlő ködébe sülyedez, — jersze sajkáddal!“

‚Lehetlen, uram, — más bérlé-ki már.‘

„Engedned kell. Nem ismersz?“ —

Erre a' férjfiú, kinek e' vég-igéin némi parancsló dagály mutatkozék, szétnyitá öltönyét, 's fővegét leemelve, nehány perczig nyugton néze a' sajkásra.

‚Corpo di bacco! — szóllal egyszerre az e' jelenetet csudáló — nem is sejtém, hogy nagysád.‘

„Im két zechina; rajta — induljunk.“

‚Nagysád, e' tett hazugság bélyegét nyomná eddig szentül védett hitemre, — éppen nem teljesithető. — Ama feszes német uracs, kit Muranoba 's onnét vissza a' tegnapi hajó-utra méltatni szives vala, ismét felfogadott, ma ujonan alkonyattal oda szándékozó.‘

„Azt hiszem!“

‚Mint vélem, kedvesét Velenczébe szállitni fő czélja; mert....‘

„Ugyan?! — 's kitől tudod?“

‚Senkitől; de ha gyanitáson nem csal, nincs egyébként. Sürgetve tudakolá előbb csolnakomnak még egy személy terhével mérközni képes erejét.‘

„Ő tehát kérdezett?.. helyesen!.. itt még két zechina, 's most mindjárt haladjunk; vagy ha nem, legalább ez éjjel engedd személyedet játszanom.“

‚Hiszen, uram, az evezés titkába avatlan, 's igy aggódom, hogy bármilly baj előgördültével is annak súlya csak szegény magamra háruland.‘

„Légy nyugodt, 's távozz.“

„No no! — Ügyeljen tehát uram!“

'S most a' kérelmét nyertt ur szökcse-ugrással a' sajkába lépvén, nyugtalan örömmel fejlék-ki burokjából, 's kalapját ellökvén révészalakot ölte. Süveget tön, melly személdeig mélyedt fejébe; ing-ujjait felgyüré, 's több változásokkal idomitá révészt személyesitő valóját; hogy, mit ohajta, az őt kiváncsilag vizsgálók figyelmét is könnyen főzött cselével kikerülje. Végre, mint álomtól sujtott, a' sajka-talajra terült, mély gondolatokba merengő.

Csak e' név „Nanna“ 's e' szavak „átkozott német uracs“ valának méregtől elöntött ajkain némileg érthetők. —

„Sajkás, nem viszhangoz-e füleid üregében a' san marco-i torony-óra rezgő hangja? — rival egy kemény hang — Jó késő az idő; készülj Muranoba!““

„Azonnal uram.... készen vagyok!“

E' pillanatban egy meglepő szépségű ifjoncz állott a' sajka közepén. Karcsú termete, gyönyörű arczvonásai 's nagy vágatú kék szemei — érdekes külsőt egészitének. Lapos süvegcse nyugvék tömött arany-fürtjein. Beléptével kissé szétbomlott köpönyege szabatos testéhez olvadt vakitó fehérségű ruhát tüntetett elő, melly az olasz komor lénye előtt mind inkább emelé szépségét. — Az álsajkás szemeiből vad tüz lángola, 's feledve szerepét, szoborként marada mozdulatlan. — A' parttól, mint leszegzettek, soká nem távoztak.

„„No, meddig veszteglünk még?““ kérdé a' belépett nyugtalankodva.

„Tüstént eresztünk, uram, tüstént.“ viszonzá a' komor, mozgékonyságába térve.

(*Vége következik.*)

Gisella.

(*Vége.*)

X.

Gisella e' történet szerencsétlensége után bágyadt testtel és lélekkel jelent-meg atyja előtt, ki leányának megmenekvésén szivéből örvendett ugyan, de Beüdy nemes tettét, bár magában ollyannak el kellett ismernie, nyilván 's méltányosan dicsérni vonakodott.

„Ő — ugymond — gyermekem! mint becsületes keresztény szabaditott-meg, de nem mint atyádnak barátja! — A' dolognak igy történtén azonban igen örvendek; mert szép terveim igy lőnek kivihetők. Ime Gisellám! éppen most érkezett kezemhez Czekének levele, mellyben minden vagyonát és kezét neked igéri. Leányom!

ez minket egészen szerencsésé teend. Pénz, emberség! azt szokták mondani; mellette pedig Czeke szép fiatal ember is.'

„O atyám! ne keserits illyesekkel, midőn édesebb nekem a' sirkeresztről eszmélkedés, mint minden hervatag bájai e' mulandó világnak. Nincs e' szivben üres hely Czeke számára; egynek, igen is egynek volt, de már annak hült helyét fájdalmak növék-be!"

Most elnémult, mint a' kérdezetlen viszhang; mert, leirhatlan lön álmélkodása, midőn az ajtó megnyilik, és — barátnéja, kit hullámok közé sülyedettnek vélt, alig pihegve fonódott karjai közé; de még inkább csudálkozva hallá ennek következő szavait:

„„Gisella! — o kedvesem! — megfoghatlanok a' mindenhatónak végzései! — Gondold-meg, a' sors, talán akaratja ellen is, egy darab deszkát vete alám, és megszabadultam. Forró hálát rebegtem-fel a' mennyei gondviselőnek zsámolyához, 's ez alatt utánad folytak könyeim. — Imádkozásomból két közelitő férfiúnak beszédje zavart-fel; 's egek! örvendve és borzadva értettem szavaikból, hogy azon levél, melly neked annyi gyötrelmet szült, nem Géza, hanem Czeke költeménye; mi után hajlandóbbnak vélte lenni szerelmedet. — Megismertem a' férfiakat is. Mindkettő Czekének szolgája. Egyik még nehány nap előtt Gézáé volt, de Czeke által megvesztegettetett.""

„Hatalmas Isten! — kiált-fel Gisella — tehát Géza büntelen, Géza hű! És ő szenvedett a' gonosz miatt. Vétettem hirtelenkedésemmel. O Géza, vajha meg tudnál nekem bocsátni! — Atyám! Czekének nincs lélekismerete; ő maga boldogságát felebarátjának romjaiból akarja fölemelni. Ő neki nincs becsülete; mert nem tudja, mit tesz azt nem elvesztettnek, hanem csak megsértettnek is érezni."

„Engedj-meg neki — szóll Dorgó — hisz' ő azt irántadi különös hajlandóságból és szeretetből cselekedte.'

„Hah atyám! a' legnemesebb irány is elnemtelenül vétkes eszközök által. Ő neki nincs szive, vagy ha van, kemény és veszedelmes, mint a' kard. — Ő gonosz. — Ah Géza! ha megtudnál nekem bocsátni?! — De irok neki — és mindjárt!"

Gisella irni távozott. — Nem sok időre egy kis levelkén futostak égszemei. Arczán a' megelégedés, öröm, és boldogszerelem szüz rózsáji mosolygának. A' százszor elolvasott levelkét mindannyiszor nyomá ajkához, azután keblébe rejté, mellynek havát a' kisérteten diadalmaskodó sziv lángja olvasztgatta. — Nehány nap mulva egy egészen elkészült szép vadásztáskát takargatott papirosba, mellyet heves csókkal pecsételt-be. A' boritékon álló czim

egyszerű volt: „B. és G. — Ezen betűk diszelgtek a' szép ajándékon is, alattok pedig ez vala kivarva:

„Boldogság akkor nyiladoz,
Midőn a' remény hervadoz."

Egy évnek legördülése alatt elég boldognak érzé magát Gisella; bár Czeke miatt sok keserűséget kellett izlelnie: de azt, ha még annyi lett volna is, édessé tenni elegendő volt csak egy csepje is azon boldogságnak, mellyet Géza szerelme és hűsége nyujtott szivének éldeletül.

Illy körülmények voltak azok, mellyekben legelőször pillantottuk-még Gisellát a' vártövi kertben. Most lássuk, mi történt azután.

XI.

Dorgó kiadván zsoldosainak a' parancsot, Czekével a' jövendőről beszélgetett szobájában. Gisella a' mellékszobában foglalatoskodván akaratlan is hallott egy két szót; 's minthogy a' titkos értekezés őt is illeté, figyelmes lett a' további beszédre. Rémes dolgokat, szörnyűket kellett hallania: elhalványult, mint a' fal; lábai reszkettek mint az illetett hurok, 's kezeit szivére csapta, mintha annak repedését akarná feltartóztatni; majd ismét hősi elszántság ült homlokára, és mintegy határozottan hagyá-el a' szobát, 's többé nem vala látható a' várkastélyban.

Másnap korán, mint a' szükség hozá magával, Czeke a' reá bizott zsoldosokkal Rozgony felé siete. Fülében halálszó zugott; keblét a' bűn, mint eleven kigyó, szállotta-meg; mert tervei véresek és embertelenek valának.

Dorgó pedig Gisellát, mint lelke nyugalmát, kereste 's kerestette. De leánya egy hű szolgával együtt sehol sem vala lelhető. Harmadnapra kisded asztalán illy tartalmú levél találtatott:

„Atyám! te Istentől vett rendeltetésedet elfeledéd, mert mulandó vagyonért egy életet, édes gyermekednek életét, kinoknak áldozád. — Rettenetes lesz számadásod az Urnak szine előtt. — Nem öldököl többé hajthatlan akaratod; nem fogják többé szemeid lelkem tisztaságát kisérteni. — Elmentem a' halál karjai közé! Elmentem; mert megesküdtetek Géza halálára, ki nélkül ez élet halál nekem. — Boldogtalan atyám! véres kivánságod egyedül édes gyermekednek szivén keresztül sükerülhet. Használni fogom azt, mire oktattál, Gézám védelmére; 's vagy vele együtt éldelem a' győzelem jutalmát, vagy vele együtt halok-meg a' nélkül, hogy ő tudta volna, ki vérzett-el oldala mellett. — Isten legyen veled!"

E' levél olvasására elérzékenyülten állott a' kemény szivű ősz apa, mint az irgalom, és sírt, mint eddig sohasem.

E' perczben rémesen hangzék fülébe azon szomorú hir is, hogy Máté serege megveretett, és Czeke nincs többé! — Kifejezhetlen érzetek dulták most Dorgó melljét; nyelvét lenyügözte a' szivére tolult fájdalom; a' bünbánat komor jelei sürűen jelenkeztek behorpadt ábrázatán összezavarodva a' gödreiben sárguló kétségbeesés foltjaival; lábai legörbültek egy feszület előtt, 's mint halálhörgés zörögtek-fel melljéből e' szavak:

Vétkeztem uram akaratod ellen! mert elfeledtem, hogy atya vagyok. — O! engedd még egyszer meglátnom gyermekemet, és bocsáss-meg!

Ezzel eltántorgott, talán gyermekét feltalálni.

XII.

Midőn a' rozgonyi völgyben véresen csattogott az ütközet, a' viadalhelyhez egy kis távulságra négy férfiú látszott összeütközni borzasztólag, mint a' haragos ég villámai. Három küzdött itt egy ellen. Ez Beüdy Géza volt, amazok pedig Czeke és két zsoldosa. Kileste t. i. a' bünös, mikor támadhatná-meg Gézát magányosan; 's most megtörtént. Kétségkivül elsülnek véres tervei, ha az Isten meg tudott volna feledkezni a' nemes férfiúról; mert vérzettek és lankadtak már karjai Gézának, 's még csak egy esett-el a' gyilkosok közül: midőn azonban egy ismeretlen, derék termetű, királyi vitéz csapott a' gonoszokra, ki a' másik zsoldost kiemelé nyergéből, 's nehéz vasával lelketlenné tette; de éppen azon pillanatban Czekének egy észre nem vett csapása őt is tehetlenné tette, 's lefordult lováról, mert fején halálos hasitás ejtetett. Ekkor Gézának karában központosulni látszott minden ereje, mert még egyszer felemelé sulyos vasát, mellynek hegyén borzasztó felleg gyanánt várakozott az enyészet, és — Czeke átkozódva szünt-meg élni.

Most hálaadólag borult-le Géza a' haldokló királyi vitézhez, 's midőn felemelé süvegét, illetődve ismeré-meg benne — — Gisella hü szolgáját, kinek végszavait már alig értheté — meg Géza:

„Gisella — ugy mond a' haldokló — vitézi mezet vön magára, 's védelmedre jött. De Omode fijai Gönczön elfogták, 's más sokakkal tömlöczbe tétetett. Arra kért, hogyha megszökhetem, hirül vigyem neked, hogy Dorgó és Czeke megölettetésedre összeesküdtek. Vedd szivből szolgálatomat!“

Ezzel meghalt. Géza egy keskeny sirba helyezé őt; azután rögtön egy királyi sereggel ment Omode vár felé, mellyet azonnal elfoglalt. — Leirhatlan volt öröme, midőn a' felszabaditott foglyok

egyike elveté fövegét, melly a' hosszú arany hajakat takará, és édes érzelmek szárnyain röpült vitézi karjai közé.

Harmadnapra a' boldogkő-várallyai egyházban ünnepélyesen kondultak-meg a' harangok, és az ottani hivek számosan gyülekeztek a' szent mise-áldozatra, mellynek végén ismét kijött a' lelkipásztor, 's több vidám arczúak köztt egy szép esküvendő emberpár térdelt-le az oltár márványára. 'S midőn a' hű kezek összeköttettek, nagy erővel tolongott a' néptömegen keresztül egy szelíd tekintetű ősz férfiú, kinek arczán az élet utósó szépségében látszott felderülni; 's midőn az oltárig eljutott, szivére szoritá száraz kezeit, szemeit az oltár fölött lebegő üdvözitőre függeszté, mondván:

„Most bocsátod-el Uram bünös szolgádat, mert látták szemeim gyermekemet!“

Ezzel lehullott a' hideg kőre, mint az őszi levél, 's körülötte suttogva csoportozott össze a' bámész sokaság.

Jövő nap alkonyata felé a' boldogkő-várallyai temetőben egy sirkereszt előtt, melly Dorgó hamvaira mutatott, Géza és Gisella ajtatos imádság köztt esedeztek a' boldogtalan atyának lelki nyugalmáért.

INNEPLÉS.

Falusi ünnep Paraguay-ban.

(*Vége.*)

Don Gregorio után a' diszruhás tisztek érkeztek, dulcinea-ikat lovon kisérve. Dragonyosa megett nem egy dáma ült elkülönzött nyeregben, 's nem egy poroszkán lovagolt két paraguay-i nympha paysitos-a vagy falusi piperőcze kiséretében. Ezeknek nyomában a' tenderos-ok vagy szatócsok jöttek; ezekot a' hajporos, kenőcsös, tetőtöl talpig fodrozott Bargas orvos, és a' kereskedők követték; végre Velasco tábornok, a' mivelt, szerény, 's érdemteljes volt spanyol kormányzó érkezett. Egyedüli kiséröi pohárnoka 's komornyka (a' hű cseléd mindkét hivatalt vivé) és lovásza voltak. Hatalma elenyészett, méltóságai elszedettek; diszjelei 's rendkereszteivel, mellyek nehány hónap előtt még öt ékesiték, vetélytársai büszkélkedtek; de azért homlokán a' bünak egy redője, a' féltékenység, a' megsértett becsületnek csak egy vonása sem látszék. Derék férjfiú! te legkevésbbé érdemelted azon szörnyü sorsot, melly dr. Francia zsarnoksága alatt utólért.

Mi közben a' társaság összegyült, a' házat környező tárgyak mind hosszabb árnyakat vetének a' szabad térre. A' nap egész pompájában tünt-le 's Selene teljes fényében bútt-fel. A' sötét kék égfellobogtatá csillag szövétneket, 's egy jelre egész épület ki lön világitva; a' narancs erdöcske fényözönben rengett, 's a' zárda hangászok részint szabadban, részint teremekbe szétosztva, tánez-zenét játszottak. A' közel tárgyakon rezgett szemvakitó fény, 's a' távulabbi környéket és láthatárt könnyü lepelként elárasztó halvány csillám, a' tündérek éji mulatságaira emlékeztettek. Legregényesb szint

az egésznek azonban a' völgyön koronként átvonuló, 's két három guittareros kiséretében hús nemzeti balladát éneklő földmivesek adtak. Midőn e' kis csoportozatok, fejér köntöseikben a' bokrok mellett elsikamlának, vagy a' fák közül előbukkantak, tulvilági lényekhez, egyszerü harmoniás zenéjök pedig arkadiai pásztor-dalokhoz hasonlitának.

A' teremekben és a' háznak közvetlen közelében egészen más tekintete volt a' mulatságnak és örömnek. Némellyek a' gyepszönyegen, mások a' teremben tánczoltak, ismét mások pedig elmés ötleteikkel mulattaták a' társaságot; itt négy szerzetes feszült figyelemmel malillát (vhiszt) játszott; amott mások a' mindennek számára teritett asztal mellé települtek; sőt a' szent atyák bátrabbjai még táncz-sorba is állottak, és szép tánczosnéiktól, minthogy mindkettejök testéről rokolya folyt-le, csak terjedelmességök által voltak megkülönböztethetők. Don Gregorio azt hitte, hogy minden hirét koczkáztatja, ha kereszt-gyermekeinek anyjaikat folyvást nem mulattatja. Don Fernando de la Mora, a' juntának egy tagja, száraz köszvényes lábakkal tánczolt, és a' Hectortól bucsúzó Andromache-ként ugyanazon egy időben sirt és nevetett.

Bedoya, egy hét lábnyi magas, 's még sokkal vastagabb férjfiú, izzadtságának folytonos törlése közben kitörő örömmel tánczolt. A' kormány tagjai minden feszességet levetközve tartózkodás nélkül tánczoltak, dözsöltek és czigarróztak, mint jobbágyaik. Donna Juana 84 éve daczára is egy sarandig-ot tánczolt; a' narancs-erdőcske árnyában érzelgő párok sohajtoztak; a' sütés-főzésre gyujtott tüz-rakások körül cseléd-csoportozatok enyelegtek; minden ujan érkezett földmives csoportozatnak helyet mutattak-ki, és vendégszeretőleg étellel itallal láták-el, a' búnak mindenki hátat forditott, 's bár milly rosz vala is a' zárdai muzsika, az öröm, megelégedés még is olly általános volt, minőt ritkaság látni.

A' felkelő nap vigalom köztt lepett-meg. A' némberek eltikkadva, halványulva, álmosan kezdtek pislogni; a' gyertyák és lámpák homályosan égtek; 's a' hangászok tüdője kifáradt. Némelly szerzetes pénzét veszté-el a' játékban, többen a' társaságból eszöket a' bortól. Az anyák leányaikat keresék, az inasok uraságaik kocsiját kiáltozák-elő. A' kertben legelő lovak megnyergeltettek. A' társaságnak meleg kávé 's csokolád adatott-fel; az inasok sürögtek forogtak, a' kocsik elébe fogott lovak leszegzett fővel kapálództak; a' lovagok lóra pattantak, 's nem sokára tömérdek ágra kigyózó népfolyam zsibongott szerte a' téren. 9 óra felé csak hültt helye volt a' tegnapi vigalomnak.

LOOSI JENŐ.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir Sz. Jakabról. — Folyó évi sz. Iván hava 16kén tavasz-életének 18-dik évében belső sorvadásból szenderült-el örök nyugalomra t. Ócsai Nagy Krisztina kisasszony, vidékünk szépeinek egyik kitünő virága, szülőinek öröme, boldogsága; testvéreinek vigasztalása. Mulandó hamvai a' sz. jakabi köz temetőbe vitettek a' nevezett hónap 19-kén. Végszavai a' szelid kebel zálogai voltak. Béke a' kedvesnek! Az igazak jutalma viruljon hamvai fölött.

KÜLÖNFÉLE.

Bátor leány. — Egy fiatal leány nem rég azzal tünteté-ki bajnokságát, hogy atyjának hajótörést szenvedett embereket segite megszabaditani Folfartshire gözösről. Miss Darling az óta közfigyelem tárgya lett Angliában: egy elökelö dáma p. o. 5 fontos bankjegyet küldött neki, 's ezért egy hajfürtét kéré. Több dámának is adott már fürteiből, 's félnie kell, hogy illy ajándékok által végre minden haját elvesztendi. Okosabban tett egy gazdag földbirtokos; ki egy drága gyürüt küldött neki, 's ezért — kezét kérte-meg.

EMLÉKMONDÁS.

Gnoma.

A' ki sokat kíván, az többnyire csak keveset nyer;
Játszi szerencse vakon szokta eladni javát.
O! ne esengj kincsért, fényes gond annak az ára,
Hogy ha szegény vagy is, élsz, 's szebb örömekre találsz
A' szerelem kelyhén, 's öszinte baráti kebelben, —
Mint a' dúzs, ki penész-lepte aranynak örül.
Hogy ha hivem karomon csügg, szép szeme rám lövi lángját,
És dagadó keblén szivem is ujra hevül;
O! te szegény gazdag, számlálgasd pénzedet akkor,
Édes öröm köztt én édeni bérre jutok.

V—e JOHANNA.

Az asszony ollyan, mint az orvos. Az ember kikel ellene, 's még is rá szorul. KISFALUDY KÁROLY után —

A' **vélekedés** kezdetben szokott az ész kormányának valami kis részt engedni; de ha megerösödik, nyilván gyakorolja nyakasságát.

HORVÁT ENDRE után M. N.

Botlás. — Milly szerencsétlensége az életnek, hogy nem minden pillanatban vagyunk hasonlók egymáshoz, és hogy ollykor a' jók is bukdosnak.

KAZINCZY FERENCZ után K. H. K. J.

Szórejtvény.

Egy tag, vágynak reá kicsinyek és nagyok,
Ezzel kiáltja a' német, hogy „itt vagyok.“
Fejét vesztve gyógyszer; 's ki nem tud betüzni,
Ezt a' mesterséget nem is tudja üzni.

N. N.

Előbbi rejtvény: GŐZ.

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezői hivatala jelenleg 86. *szám alatti Dencs-ház* 1*-sö emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

66.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 18kán **1839.**

Legjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben épekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Andorka és Csákány kútja.

I.

A' Szilágyság Szatmár megyefelőli szélén, a' sikságon hirtelen emelkedő nyereg alakú hegyek ormain, hosszan terül-el Tasnád, nem igen népes, de elég csinos városa közép Szolnok megyének. Keletre a' Kraszna folyó vizet övedző gazdag térföld, 's tul rajta az erdődi hegyek, feljebb pedig a' két magyar hont elválasztó bükkös bérczek gyönyörködtetik a' nézőnek szemeit. Északra a' város alatt sikság terül-el, mellyen lassú patak kigyódzik. Nyugotra a' hegyek alját, mellyeken a' város fekszik, hasonlóan egy keskeny medrű folyam nyalogatja, 's ennek zöld virányú partjai vén fákkal gazdag erdővel vannak beszegve. Délre a' festői ecsetet érdemlő hegyeken, mellyek hosszú sorban ugy emelkednekfől, 's ismét ugy szállnak alá, mint a' rohanó szélvész által üldözött tengernek most feltornyosult, majd lesülyedő hullámai, szőlők 's fák zöldelnek.

Az időben, mellyből e' jelen elbeszélés vétetett, százados vén fák daczoltak az időnek döntő viharjaival a' mostani gazdag szőlővesszők helyett; 's a' hegyek kúpjain, hol most munkás emberek kapálgatnak, félénk szarvasokat és őzeket üldözött gyilkos fegyverével a' rengeteg erdőnek vad magányában tévedező vadász. 2-ik Rákóczy György is, kinek büszke nagyravágyása, csak a' kis Erdélynek osztogatni fejdelmi parancsokat kevésnek tartván, a' lengyel koronára is vágyott, 's gondolatlan tettével a' népet, mellynek jóllétét vérével is eszközleni megesküdt, végveszély örvényébe vezette; — kit (miután a' keleti fél-hold fenyegető parancsára erdélyi fejdelemségétől is elesett) Erdély lelkes fijai még akkor is, midőn megutáltatásra számolhata 's boszút kiálta ellene a' csata sikján ok nélkül kiontott hazafi vér, fejdelmök iránti soha meg nem hült szeretetökből, a' meg roncsolt haza legszebb birtokaival, 's azok köztt Tasnáddal is meg ajándékoztak: atyjától öröklött vonzalmait követve, szenvedélyes

vadász levén, gyakran lármaztatta-föl rivalgó kürtökkel és számos vadász ebeivel ezen erdőség bujdokló vadjait is, 's ott helyben lakó vadásza gazdagitotta fejdelmi asztalát.

Csákány, az ifjú vadász, ki hivatalába még csak nehány nap előtt lépett, nem türhetvén a' zaj nélküli magányt, vadászkürtöt fuvatott. Visongatva szaladtak össze e' kürt ismeretes hangjára a' kóborló vadászkutyák, 's hizelgve követték urokat és jó szálas legényét Jancsit.

Hangzott a' rengeteg az ebek csaholása miatt, 's azt a' minden oldalrul emelkedő erdős hegyek szinte elfáradtak visszhangoztatni. Délután rekkenő hévség lett, 's az erdők fölébe barna fellegek tornyosultak; czikáztak a' villámok, 's a' megrendült levegő boszúsan dörgött nyomukban. Ömlött a' zápor, 's a' hegyekről rohanó vizek megtölték a' zöld szőnyeggel fedett völgyek teknőit. Csákány egy sürű lombos fa alatt megunta már állongni; széles karamú kalapját szemére nyomva, 's vadász zeképét összeszoritván sugár dereka körül, kürtjébe fútt, e' hangokkal megázott legényét 's fáradt kutyáit egybehivta, 's nagy léptekkel indult, gondolatiba mélyen merülve a' város felé.

„Uram! szólla sok időre Jancsi, megzavarva a' hallgatást — el akarod magad' áztatni, mint a' tóba dugott kender? — Im, előttünk az öreg Nádasi vendég szerető lakhelye, ha ugy tetszik, térj-be! — reménylem, hogy a' szép Róza nefelejts-kék szemei elfeledtetik veled a' kivül zugó vihart!"

(*Folytatása következik.*)

Egy éj Velenczében.

(*Ege.*)

A' sajka megindult.

„„Kellemes az éj.""

„Felette nagyon. — Amonnan egy serenade hallatszik. Milly varázs-hatalmú hangok! milly jeles műszerek! Egy nagyszerű csolnak, telve hangászokkal, sikamlik alá a' nagy csatornán. Bizonyára a' szinházak álarczos táncz-vigalomra nyitják-meg keblöket."

„„Engem is e' bizalom nógatott utamra.""

„De Murano csak nem üdlend illyesmit?" — jegyzé meg amaz.

„„Kis idő multával visszaevezünk Velenczébe!""

„Igen, emlékezem. Tokmánk jelentett pontja is ez, hogy Velenczébe késedelem nélkül visszatérend kedves. . . ."

„„Hogy hogy, kedves. . . . mit jelentsen ez?""

„Nagysád megért engem“ — mond durczásan a' sajkás.

„Szemtelen!“

A' vélt sajkás tüzesebben evezett, és sárga haragját elfojtva nehéztelő villámokat nyilalt az előtte hánykodó uracsra. Végre visszanyervén nyugalmát, folytatá:

„Mi sajkások az illy kalandokat csupán naponnaniaknak tekintjük. Higyje ön, hogy azokról mint közönséges 's megszokott dolgokról nyilatkozánk; de azért még közel sem vagyunk szemtelenek 's kiváncsiak. Saját hasznunk okít mindent titokba temetni. Ki fogadna-fel minket, ha, mit szemünk megpillant, kifecsegnők? Az ollyan vagy tisztét másitni, vagy éhen veszni kénytetnék.“

„„Ördögbe, te bölcsész vagy!““

„Fölöttébb kegyes ön!“

Most mindketten elhallgattak. A' sajka sebesen repült, 's nem sokára Murano révébe kötöttek.

„A' kivánt helyen vagyunk, uram!“

„„Helyesen! szavadat adod, hogy még egy személy veszélynélkül...?““

„Ön maga volt szemtanú, milly könnyen haladánk. — Bátran, — jőjjön!“

„„Jól! — várj reám, — de egy pillanatra se távozz; ha visszajutandok....““

„Értem, uram! értem!“

Könnyű lejtéssel hagyá-el ez alatt csolnakát az ifjú, 's egy rövid távulban álló ház felé arányzá lépteit. Ismételt erős kopogtatásra, nagy vigyázattal, feltárul az ajtó. A' sajkás is partra kelt, 's a' mintegy szárnyalva haladót figyelve kisérvén, egyszerre illy lassú de érthető hang üté-meg füleit:

„„„Csak tessék, nemes lovag, tessék. A' signora reményében már majd csüggedve várja késő érkeztét!““““ — Most az ajtó belzárokkal erősitteték.

A' sajkás az épület ablaka alatt járdalt, mellyet ismerni látszatott. — C... grófnőnek fényes 's kényelmes nyári laka ez, mig férje Velencze keblében emelt palotájában tartózkodék. A' kivül ámolygó merő tekintettel nyugtatá szemeit az ablakokon áttörő gyertyafényen, melly a' fiatal grófnő szobájából ragyogott. E' világosság erénye őreül látszatott szolgálni; egy neme ama babonának, melly fogva tart, 's mellytől bizonyos időkben menttek nem lehetünk. — „Ha kialszik — gondolá magában — a' nő megtörte férjének adott esküjét“ — 's meresztve szegzé szemeit ismét az ablakokra. Pár óra folytával két árnyék tünt-fel a' fény-

ben uszó függönyökön. Az árnyak egyike a' világossághoz vonult, 's e' perctől legsürűbb sötétség övedzé a' szoba részeit.

Az e' változatot külről szemlélő izmain halálos borzalom czikázott, melly a' világ hunytával ledönté a' hűtelen grófnő reménye kártya-várát, 's most halk léptekkel a' parthoz vánszorgván, elméjében viharként zajgó vad gondolatok iszonyú csoportjai nem lehetének észre nem vehetők. De nyelve is csak melljéből e' felfelszakadó szókat: „gyilkolás... tüz.., kulcs... tenger" — rebegheté. Végre tompán, hideg 's fenyegetődző mosolylyal ejté:

„Visszasegitem őket Velenczébe — ha ha ha — vissza!" — Mint összetiprott és szétzuzatott rogyott sajkájába bóditó kábulástól elgyengült testével. Csak a' zörgés, mellyet a' grófnő ajtajának engedő zárai szülének, lön képes őt életre hozni. Felemelkedék tehát, és előbbi vidor 's gondtalan alakját ujra felölté.

„„Jer, Nanna, jer!... számüzd a' rettegést" — sugá a' fiatal ember a' karján csüggő fátyolos némberhez.

„„„O mio caro!""

„„E' sajkás bátor férjfiú, 's ámbár figyelve nézdel ránk, nem kiváncsi, éppen nem; ugy-e barátom?""

„Igen, igen nagysád!"

„„No induljunk.""

A' sajka beljebb nyomult a' parttól.

„„Hajh, milly felséges e' milliónyi csillag kiséretében hajókázni! — Nézd, Nanna, milly szép, milly csendes a' tenger-tükör; csupán azon barázda, mellyet sajkánk hasit, 's e' langy szellet, melly a' pompás kikötőbe hajt, szaggatják békes felületét. Bájlóbb, elragadóbb gyönyört régtől nem élveztem. — De miért szótlan ez ajk, Nanna; miért nem felelsz? — E' határtalan öröm-ár, melly bennünk szétárad, édeni kéjbe varázsol-át. — Mitől félsz, édesem?""

„„„Semmitől, szerettem, semmitől! — 's ugyan mitől félhetnék körödben, kit szeretek, mint senki mást. Nem vagyok-e tied — egészen tied — nehány perczektől?""""

Itt megállt a' sajka. A' révész süvege alól két mérges szem villoga:

„Tehát ez éjszakán először olták-ki a' világot?" — hangzott fojtongva kebléből.

„„El vagy fáradva révész?""

„Nem."

És tovább evezett.

„„Itt legkivált ügyelj; — éppen az ut felén lebegünk. Ha valami érne, én uszni nem tudok.""

„Mit, nagysád nem tud?“

„„Nem! — Te bámulsz, kinek a' viz elemed? — De kimentenél, nemde?““

Nanna szorosabban nyomult egy magyarázhatlan szorongással az ifjúhoz.

„Tehát nem tudsz?! — kiáltá démoni hahotával a' felberzent sajkás, 's rémitő szörnyként emelkedék-fel ültéből — Ha ha ha! tehát csakugyan nem tudsz uszni, gyáva galád?!“

'S fővegét a' tengerbe vetvén, iszonyatos düh-ülte arczulatát nejének forditva:

„Ismersz-e — dörgé ő — mit?... de jól! ne rettegj, nem soká fogsz sinlődni. A' boszuló halál már tárt karokkal közeleg.“

„„Férjem!““ — sikoltá a' döbbent hölgy.

A' megzavartt német uracs gyilok után kap, de késő. — A' sajkásnak hitt gróf hirtelen egész testével a' sajka párkányra dül, melly egyensúlyát vesztve, mind hármukat a' tengerbe löké.

A' gróf sebes uszással rögtön a' sajkában termett, 's elégedetten pillantott a' hullámokkal hasztalan küzdőkre.

Fenn hangon kaczagott.

„Ugy-e, felséges a' milliónyi csillag-kiséretében hajókázni? — Igazad volt, undok csapodár, soha boldogitóbb érzeményben nem részesülhetél! — Nanna, miért kapkodsz? hiszen mitől sem lehet tartanod kedvesed oldalán? Nem szereted-e mindennél jobban e' világon?... Nem vagy-e az övé nehány perczektől?“

Illy szemrehányás köztt érzéketlenül szemléli a' hullámokkal küzdők hasztalan erőködéseit, 's kőszivét lágyitni képtelen. — „segitség!“ — rimánkodásaikat ez utósó vonaglásaikban légnek eresztvén, midőn a' hullámoktól boritva eltüntek, magával mintegy kibékülve igy szóllt:

„Hála! — elveszett boszúmnak kettős mételye!“

És a' sajkás vissza-evezett Velenczébe.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Debreczenben aug. 3-kán reggeli 8 órakor multki néhai t. Szent-Andrási Tokody János ur, debreczeni kerületi tartományi biztos, több n. megye táblabirája, életének 54-dik évében. Hült tetemei 5-kén tétettek a' köz-temetkező sirkertbe; az engesztelő áldozatok 6-án tartattak a' helybeli kegyes szerzet egyházában. — Kesergik elhunytát: nője t. Bessenyői Beöthy Rozália, — leánya Tokody Izabella, m. Beöthy Sándor urnak, a' fő m. magyar kir. udvari kanczellaria tanácsnokának hitese, — valamint egyéb testvérei és számos rokonai.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Vurali méreg. E' valóban rettenetes mérget (a' guyanai vörös Indusokkal kereskedést üzök mesés tudósitásai után) hiréből már régen ismerik Europában: de e' tudósitások olly hitelfelettiek voltak, hogy az angol kormány, midön Demararát a' Hollandoktól alku szerint átvevé, a' dolognak miben létéről bizonyosságot szerezni ohajtván, több sükeretlen próbát tön. — Legmunkásabb volt a' kandiak között Waterton ur, egy gazdag telekbirtokos, ki csupán a' tudományok iránti hajlandóságból eltökélé, Guyana belsejébe utazni, 's ez öldöklö méreg természetét és sajátságát személyesen kipuhatolni. Demararát 1812-ki év tavaszán oda hagyva 's déli Amerika rengetegein 's paradicsomi tájain keresztül 800 mértföldnyi tért hagyván maga után a' makusi-i Indusok földére jutott, kik a' legerösebb mérget készitik; mert ámbár a' többiek is kotyvasztják az életoltó szert, a' valódit ök is ezektöl vásárolják. Waterton ur 120 napot töltvén-el Guyana rengeteiben, sok mérget szedett össze, készités-módjának sokszor volt szemtanúja, de még többször a' méreg ható erejének. — „Vándorlások" czimü iratában következöleg szóll. — A' makusi Indus egy vagy két nappal a' méreg készitése előtt erdöre megy, vegyrészeket gyüjtendö. — Guyana rengetegeiben egy szölö-faj tenyészik, mellyet Vurali-nak neveznek. A' méreg ettöl veszi nevét. Miután e' növény fürtjeiből eleget gyüjtött, igen keserü gyökereket ás; ezeket a' fürtökhez kötvén, csomós nemü két növényt keres, mellyeknek zöld és ragadós nedvök van. Egy hátán hordott edényt e' növények szárával megtömvén, két nemü hangyát keres. Ezeknek egyike nagy, fekete, és olly mérges, hogy csipése lázat okoz; lakása többnyire a' földben van: — másik apró, vörös, és csipése sajgó, mint a' csalané. Lakhelye a' bokrok levelei alatt van — E' vegyrészek közé végzetül a' legerösebb indiai borsot, 's a' labarri és cunacusi kigyók összezuzott fogait keverik. A' Labarri mintegy 8 láb hosszú, foltos és mocskos-barna. Ha tekercsben vagy mozdulatlan fekszik, darab lian-kötélhez hasonlit, 's az agyagos földtöl, mellyen heverészni szokott, alig lehet megkülönböztetni. Az állkapcza dombornyilásánál, a' fogélnek közelében, szük, kivájott nyilás, a' fog-gyökérrel egybefüggésben álló van, 's e' felett közvetlenül a' méreg-mirigy. A' fogaknak összecsattantása által a' foggyökér olly erös nyomást tesz a' méreg-mirigyre, hogy a' méreg, melly sürü, sárga, és erös székfütheához hasonlit, nagy mennyiséggel ömlik elö. E' kigyó egy a' legmérgesebbek közül Guyaná-ban, és harapása néhány percz mulva halált okoz. A' cunacusi, ha tökélyesen megnött, 14—15 láb hosszú; szine gyönyörü és a' szivárványnak minden árnyéklatával bir; embert, állatot egyforma dühösséggel támad-meg; söt még tulajdon faja sem mentt dühétöl. Mérge öldöklöbb a' Labarri-énál, és az Indus csak kemény tusa után győzheti-le e' harczos, szelidithetlen állatot.

Ha elegendö mennyiséget gyüjtött össze az Indus e' vegyrészekből, a' Wurali és keserü gyökeret apróra metélvén, nagy levelekből készült tölcsérbe tölti, 's vizet önt reá; az összekevertt növényekbül sürü higany csepeg egy alá helyzett cserép fazékba. Az apróra zuzott csomós nemü növények levéből mindaddig facsarnak a' fazékba, mig a' Wurali és keserü gyökér nedvével aránylagos mennyiségü lesz. Ezután az apróra zuzott hangyákat, kigyófogakat és indiai borsot keverik a' vegyület közé. A' fazék lassú tüz fölé jö, 's midön forrni kezd, ujolag Wurali-nedv öntetik közéje, és a' hab nagy

levelekkel szedetik-le a' forró higanyról. Illy állapotban addig marad a' tüz felett, mig sürü sötét barna szörppé föl; ezután próbákat tesznek vele, 's ha a' várakozásnak megfelel, száritva fedeles edénybe zárják.

Idézések, varázslások folynak az egész munkálat alatt; némbernek nem szabad a' méregfözésnél lenni. A' fözésre használtt kunyhó, mint tisztátlan ház, pusztán hagyatik, 's az Indus e' kezelés után több izben fürdik.

A' Wurali löpora az Indusnak, melylyel a' vadat 's ellenséget üldözi; a' nyilvesszö kemény fából készült 10 ujjnyi hosszú pálczika, mellynek hegye mintegy ujjnyira a' méregbe van mártva, más részére pedig addig csavartatik a' gyapot, mig betölti azon csö nyilását, mellyből kifúvatik. Az Indus e' nyilvesszöt 300 lábnyi magasságra is felfujja, 's minthogy czélját ritkán hibázza-el, a' sértett madár csak hamar lefordul, mivel a' méreg kevés percz alatt munkál. A' nagy vadat ijról pattantott nyilvesszövel ejti-el; a' szarvas, vad sertés tova iramlik ugyan, de az Indus jól tudja, hogy 150—200 lépésnyinél messzebb nem megy. A' husra legkisebb behatása sincs a' méregnek.

KÜLÖNFÉLE.

Egy csipet

„a' különködések szelenczéjéből."

Albion különködö fijait „Whims"-eknek nevezi; 's mi különködéseik nagyobb kisebb mértékét latolva, ehhez képest majd bohóczoknak, majd bohóknak mondjuk, vagy pedig éppen elzáratjuk öket. — Különösen tarka e' mezö, olly szerepek 's alakok jövén szönyegre, mellyek hol bámulatot, hol könyörületet ébresztnek bennünk. Alig van földtekénken folt, melly efféle saját bélyegzetü tüneményeket ne mutathatna. Nem hibázunk azonban, ha azt állitjuk, hogy Anglia a' különködök legtermékenyebb telke. — Miért, miért nem? — nem nyomozom. Az agytapogató Gall hivei 's a' természet titkainak szorgalmas buvárai e' tekintetben is koszorúkat szedhetnek. — Én megelégszem különködö höseimet létre léptetni; az olvasó lássa, mint mulatja velök magát. — De nem veszteglek, 's hogy igazságos legyek, nem lehet a' képzelgöket elsö rangra nem méltatnom! — Ki hinné? — 'S ugy van! — Találkoznak emberek, kik saját önök iránt a' legcsudálatosb ábrándokba burkolvák! — Barlay azt hitte, hogy teste egészen vaj, 's eme tul feszitett hiedelmében szorgosan került minden melegséget, nehogy elolvadjon. — Egy másik szobatudós tökéletesen meg volt győzödve a' felöl, hogy ő tetö öl talpig egy árpaszem, 's folytonos félelemben élt, attól tartván, hogy a' verebek, ha öt megsejtik, föleszik. — Egy harmadik bizonyos volt a' felöl, hogy minden tagja üveg. Philodolus egy férfiút ismert, ki erösen vitatta, hogy neki feje nincsen. — Megjegyzem, hogy e' fejetlen hös szorgalmasan burnótozott. — Arnold szintén tanúsitást tesz olly férfiakról, kik szünet nélkül azt hiresztelék, hogy viselösek, 's a t. — Ennyit azokról, kik elmékjök tulfeszitett hurját olly melodiátlanul pengették, hogy a' következö különködök alig lehetnek apródjaik! — Angliából hozok-ki nehányat. — Gróf Bute sógora, Lord Montague, atyja fényes palotáját ki nem állhatván, kéményseprövé lön, 's midön utóbb erösszakosan haza vitetett, — megszökvén, hajós legénynyé, 's legvégül egy öszvér-hajtónál szolga lön. Hasonló volt ehhez Bamfield, egy ösi gazdag nem-ág gyermeke, ki piszkos czigányok-

hoz köté magát, és semmiképp' el nem álla különös feltételétől. Egy szerelme-bántott Britt feltette magában többé a' nap világát meg nem tekinteni. Erre nézve mesterségesen sötétített szobájában nappal aludt, tanult 's a' t. éjjel pedig felkelt, tivornyázott, 's a' t. — Hét esztendeig folytatta ez életmódot. — Tally mindig fázott; — végre azon gondolatra jött, hogy folytonos fekvés által megmelegülend teste. Erre nézve 28 évig feküdt ágyában, mellyet évenként egyszer vettetett-meg. Pryse — szintén angol — két feleségét halál által elvesztvén, mindkettőnek tetemeit koporsóba tétetve hálószobájában tartogatá! — N. Lord teljes elragadtatással nézte a' halálra itélt emberek elvesztését. Egy parisi dáma egykor csipke-ebédet tartott, négyszáz tallér árú finom csipkét evén-meg, 's e' különös dinecjét negyed nap mulva ismételé. Egy viselős nő Amsterdamban véletlenül azon helyre jutott, hol éppen a' hajókat szurkolák. Midőn a' nő a' forró szurkot megpillantá, olly kedve jött e' barna mártásból ehetni, hogy fejér kenyeret szelvén, minden illetődés nélkül szurokba mártott nehány szeletet nyelt-el. — Az evési különködés tekintetében egyébiránt koszorúsak Kolniker, Domery és a' köfaló Kahle, kik nemcsak nyers húst, gyertyát, 's más egyebet fölevének, hanem köveket is faltak, 's mind e' mellett mindig ehesek voltak. Tapasztalt dolog — miként Domery egykor Liverpoolban négy font tehén szügyet, öt font más hust, tizenkét font szappant evett, és öt üveg porto-sert ivott-meg.

PLOETZ.

Szamár szinpadon. — Marschner „Aetna melletti vár" czimü daljátékában, melly Boroszlóban nagy pompával adaték, egy Silen szamáron ülve jö a' szinpadra. A' szamár, mint uj szinpadi tag, igen ügyetlenül viseló magát, 's ezért egy biráló a' boroszlói ujságban tréfásan megdorgálá öt. A' játék második adatásakor füles ur nem akart kijöni a' szinfalak közül, 's ez által zavart okozott. A' biráló azt véli tehát ugyancsak a' boroszlói ujságban, hogy a' szamár a' csipös birálat miatt szégyenlé magát kijöni — 's ohajtja, hogy minden szamár, melly szinpadra lép, hasonló becsületérzéssel birjon.

LIGETFI ANDOR.

Komoly rejtvény.

Mondhatod országnak, békes polgáru hazának;
Mert lakosit soha sem gyujtja boszúra harag.
Pártra soh' sem szállt-fel, nincs szolga, király, nyomorult benn' —
'S hogy ha viszán nevezed, téged is ő visz oda.

Sz. K.

Előbbi rejtvény: HÍR..

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezői hivatala jelenleg 86. *szám alatti Dencs-ház* 1*-ső emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

67.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 22kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Andorka és Csákány kútja.

(*Folytatása.*)

Egy keskeny völgy felett, mellynek közepét ezüst csermely hasitá, 's melly körül a' kiirtott vad fák helyén virágos gyümölcsfák tarkultak, állott az öreg Nádasi magános lakhelye; a' völgy ölében alacsony sövénynyel font keritesü méh-kelencz, Nádasinak egyedüli birtoka, terült-el.

Befordult nyikorgó sarkain a' lakhely tölgyfa-ajtaja, 's a' belépő Csákány férfias hangján köszönté a' benn volttakat. Az öreg felemelkedék ülőhelyéről, viszonozva a' köszöntést; Róza pedig, a' kellemes unoka, letévén imádságos könyvét, mellyből hallható szóval éppen könyörgést olvasa, kevéssé zavarodva kinálta a' szép idegent leüléssel. Megbüvölve állott Csákány a' szép Róza előtt; mert látni őt, és szépsége hatalmát nem érezni, az ifjúnak lehetlen vala. Róza karcsú derekát csinos kék szinü váll szoritotta; gömbölyü tagjain rövid magyar szoknya, fehér mint a' bérczi hó, nyult-le; picziny lábait piros topánkák takarták; szőke hajának gazdag fonatékja, ég szin-szalagba fonva, alabastrom-nyakán vállfodraival enyelgett; szelid arcza ollyan volt, mintha a' hó-szin liliomok közé egy pár rózsát helyeztetnél; 's ha még ezek fölébe két emlény-bokrétát, mellyeken mosolygó Amor ül, alájok pedig egy félig kifeselt rózsabimbót tennél, talán igéző szemei és csiga-ajkai is képezve lennének. Nem csuda tehát, ha a' szépségnek illy pompája az ifjú vadászt csaknem szoborrá változtatta; nem csuda, ha nyelvén elhaltak szavai.

„Hozott a' szerencse szép öcsém!“ — megszóllal végre Nádasi, kinek ön hiedelme szerint ősz hajfürtjei 's a' mult évek által arczára vont barázdák jogot adának minden különbség nélkül minden ifjút öcscsének szóllitani — „szállj-meg szegény lakomban, 's pihend-ki fáradtságodat!“

Felriadt az öregnek szavaira az elandalodott Csákány, 's beszédet kezde. Elbeszélé, hogy ő Rákóczynak vadásza; hogy csak

nehány nap óta lakja a' vidéket; dicséré a' kellemes tájat; magasztalá a' vadakkal gazdag erdőket; örömét nyilvánitá, hogy alkalma lehet Nádasival megismerkedni.

Az öreg méhész is elősorolta naponkénti foglalatosságait, elbeszélte házi körülményeit; elmondta, hogy megfosztva lelke minden kedveltjeitől, csak a' gondos Róza deritheti-föl annyi szenvedések után öregsége napjait; lelkesedve szőtte beszédébe a' hazának azon gyászos idejét, mellyben a' változó akaratú Báthory Zsigmond a' kegyetlen Basta által Goroszlónál megverettetvén, tigris-csordaként széledt-el a' győző sereg az ütközet helyét környező vidéken. Faluk és városok füstölgő üszkei 's a' kinos életre meghagyott lakosok jajai voltak maradványai pusztitó dühének. Lefestette a' nyomort és inseget, melly Tasnádot 's környékét is sanyargatta; le az éhség-okozta siralmas állapotot, mellyben az édes anya kisdedének vonagló tagjaival enyhité mardosó éhségét.

Még beszélt az öreg Nádasi, midőn a' hajlék keskeny ablakaira vetette végsugarait a' fellegek alól kibukkant nap. Csákány nyájason köszönve a' szives vendégszeretetet, 's többszöri látogatásait megigérve, barátilag szoritá-meg az öregnek reszkető kezét, 's Rózára még egy epedő pillanatot vetve „jó éjszakát" monda, és távozék.

II.

Csákány távozott, de képe Róza szivében maradt. Szemei ébren ugy, mint álmaiban, csak a' barna fürtü, karcsú vadászt szemlélték. Látta a' lenge szellőt annak hajfürtjeivel játszadozni; látta azt olly epedve tekinteni feléje, mint első találkozásuk utáni elválásakor. A' harmatos reggel 's a' harmat gyöngyeivel csillogó virányokat csókolgatva feljövő nap nem találta őt többé nyughelyén; egy eddig nem ismert édes, de kinzó érzelem elrablá nyugalmát; kerti virágait elfeledte öntözgetni; sőt játszi báránykája is, mellyet ez előtt kis kötényéből szokott vala etetni, csak akkor, ha enyelegve vonult az andalgó leány mellé, 's hókezeit megnyalogatá, jutott eszébe. Szemei csak a' városon függtek, mintha valakit onnan várt volna; tavaszi virágokat szedegetett, 's összeválogatva bokrétába kötözgette; de nem tudta, fogja-e valakinek ajándékozhatni? Vállfodrait csinosabban rendezte; felzudult érzelmeit rejtő keblére rózsabimbókat akgatott; arczát a' völgyi patak kristály-vizével több izben megmosta, 's mind e' tettek egyedüli rugója a' várva várt ifjú vadász volt. De néha azon gyötrő gondolat, hogy talán ő Csákánynak föl sem tünt, arczvonalait bánat ködével fátyolozá: hanem ha az el váláskori epedő pillanatra emlékezett, márvány homloka redői ismét kiderültek.

Ha tehát a' szintugy lángoló keblű Csákány, nem annyira igérete, mint Róza kellemeitől vonattatva, őt meglátogatá; ha azt egyedüli andalgásában találván, egymásiránti érzelmeiket már az első találkozáskor nyilváníták; ha az ártatlan leányka Csákány tüzkeblére hajtá a' szemérem miatt hajnal-pir boritotta arczát; ha a' kölcsönös vonzalom ajkaikat összeolvasztván, a' szerelem első csókja azokon lobogó tüzzel ége-el: az, a' mindenható szerelem munkája volt.

III.

Elszállt a' földtekéről a' kellem-vesztett tavasz, még utóljára hullott rózsa-levelekkel töltvén-meg kosárkáját; a' munkás nyár is oda hagyta a' pusztán maradt térföldeket; már a' természet az ősz vége közeledtével haldoklott is, hervadt fa-levelekből készitvén magának nyughelyet, mellyen téli hosszú álmait fogja kialudni: és még ekkor is, mint a' rohanó folyónak sietö hullámai, sebesen tüntek napjai Rózának, a' boldognak, ki keble legdrágább kincsének minden napon örülhetett; mert mint a' valódi szerelem hamar feltalálja magát, még a' legszövényesb állásponton is: találtak módot szerelmesink is titok fátyola alá rejthetni összejöveteleiket, 's elvonulni a' gyanakodó nagyapának vizsga szemei elől.

Az ősz Nádasi sok év által megedzett éles belátása előtt nem lehete még is titok unokájának érzelme; bár ez most, nem mint egy időben, korán sem volt nyilt szivü, hanem titkolódzó lön. Sokszor intézte óvakodásra serkentő szózatit unokájához; lefesté előtte élénk szinekkel az akkori fejdelmi udvar pompáját; le, az ott uralkodó fényüzést; nem hagyta érintetlenül az udvariaknál betanult tettetést és kétszinüséget, mellyekkel legtitkosabb terveikre is sürü leplet vonhatnak, a' terv undokságait eltakarót; emlité az udvarokban nevelt ifjaknak könnyen ingó hajlandóságaikat; nem feledé példákat hozni-föl, midőn egy szegény 's csak a' mesterkéltlen természet karjain ringatott leány ártatlanságát fedező sirdomb felett ördögi kaczajjal tombolt az azt letipró hiteszegett elkölcstelenség.

Gyilok-módra sebzé mind e' szó Rózának szerető szivét, mert agyába Csákány iránt csak gyanú sem férkezhete; és ha még is néha elkomorult arczczal, 's talán néha szemei mint a' harmatos kelyhü emlény könyektől csillogva ült is kertje zöld gyep-pamlagán az ollykor jövendője felett komolyan gondolkodó leányka; Csákánynak csak egy méz-édes szava is meg nyugtatá őt, egy epedő pillantata beborult egét kideritheté, 's egy forró kézcsók a' legszebb szemek harmat-gyöngyeit felszárazthatá.

IV.

Az őszi vastag ködökön erőt vevén a' nap, kétszeres pompában fénylett ragyogó tüztányéra. Szép őszi nap volt, 's ezt egy hüvös ugyan, de kellemes alkonyat követé. Róza gondokba sülyedve járdalt kertje hervadt virágai közt; a' szép rózsákra gondolt, mellyek kertjének ékességei valának, de már nincsenek többé; föltünt emlékében a' boldog idő, mellyben Csákány szivét megnyerte; mosolygva állt-meg a' helyen, hol bokrétáját annak olly vonakodva nyujtá, mintha tüzhöz kellett volna nyulnia; egy boldogitó érzelem csillogott szemeiben ott, hol szerelmök első zálogában részült; midőn Csákány megáll a' merengő leány előtt, 's ez örömmel dült az ifjúnak keblére, de kimélő szemrehányásokat tett már két napi elmaradásaért, 's picziny ujját fenyegetőleg felemelvén, mosolygva parancsolta, hogy többé azt ne cselekedje.

Ah! de majd elhagyá lelki ereje a' szegény Rózát, midőn Csákány kimondá a' rettenetes szót, hogy bucsút venni jött; hogy parancsot vön urától, mellynek következtében másnap távozni kénytelen.

Ki már hasonló esetben forgott, képzelni 's érezni is fogja a' leányka mély fájdalmait. Keservesen akart sirni, de eltompultak érzékei, és szenvedése mondhatlan volt. Némán ált; mert vannak pillanatok, mellyekben a' hallgatás leghűbb tolmácsa érzelmeinknek. Kedvesének izmos karját ragadá-meg a' szenvedő leány, mintha vissza akarta volna tartóztatni; ez pedig a' leányt átkarolva ment az ősz Nádasihoz, ki lakhelye ajtajában méhkosarat fonogatott. Róza könyezve adá tudtára az öregnek Csákány szándékat; ez pedig hévvel esdeklett unokája kezéért az öreg előtt, 's kérte atyai áldását, átok alatt igérvén minél előbbi viszszatérését. Az öreg a' térden állókra adá atyai áldását, egy könyet törülvén-le arcza barázdáiról, 's bucsú-szavaihoz nehány intést és jó tanácsot ragasztott.

Csákány elrebegé a' végső „Isten hozzád"-ot, 's ment. — Karjába fogódzva kiséré őt Róza; szózatai elhaltak; szemei egyedül Csákányon függtek; egy érzelem lelkesité mindkettőt, 's a' nélkül, hogy czéljok volt volna, egy járatlan ösvényen lépdeltek előre.

A' város keletfelőli végén, az ut mellett, melly két szőlőhegy közt Erdély felé megy, egyszerű méltóságban állott sz. Anna kápolnája. Alacson falait az idő már akkor megbarnitotta; belsejébe nehány lépcső vezetett; a' falakon az üdvözitő szenvedését ábrázoló nehány festvények függöttek; a' szent kép előtti oltárról hat

égő gyertya világolt, mert éppen minden szentek ünnepe volt, 's a' kápolna az imádkozni kész ajtatosság előtt nyitva állott.

Az ösvény, mellyen fiatalaink lépdeltek, e' kápolnához vezetett. Róza agyában, megpillantván a' szent helyet, egy gondolat villant-meg, 's megnyugtató érzelem sugározván szemeiből, Csákányt azt oltárhoz vezette. Egyszerre hullott térdre mindkettő, 's Róza, a' bátorlelkü Róza, hő gerjedelmei teljes érzetében — ‚esküszöm! — ugymond, kezeit mint egy könyörgő angyal a' szent kép felé emelve — esküszöm neked Csákány, hogy örökké hű leszek hozzád.'

„Esküszöm én is neked Róza — mond Csákány, keblére nyomva a' leányka remegő kezét — én is tántorithatlan hűséget esküszöm!" — Ez időben még olly szoros rendszabályok nem voltak; 's azért nem került nekik, a' fölhevülteknek, sok fáradtságba hogy az őket 's viszonyaikat a' nélkül is jól ismerő helybeli lelkész is azonnal reájok adja az egyházi áldást, 's megszentelje váltott gyürűjeiket.

Nyugodt szivvel hagyák-el a' szent helyet. — Hevesen karolák-át egymást 's „Isten hozzád! el ne feledj!" rebegék mindketten, 's Róza majd-majd összerogyva fájdalmai terhe alatt, lassú léptekkel ment a' reá várakozó nagyapához, ki Rózát érzékenyen dorgálta-meg ama hirtelenkedése miatt, minél fogva apja tudta nélkül bátorkodék az egyházi szentségben részesülni.

V.

Csak egy rövid év, de Rózára nézve mondhatlan hosszú év sülyedt a' semmiségnek emésztő örvényébe, 's már Róza kinjait kiszenvedte. Nem messze a' hajdan kedves kerttől, egy kristály vizű forráskút mellett, a' magános sirdomban őszi szél lengette a' dérforrázta kórószálakat, 's a' gyászhantokat mulandóság képei, lehullott fa-levelek fedték. A' sirban Róza aludta zavartalan álmát, feledve a' világot, nem érezve a' földi élet szenvedéseit; itt találta ő fel olly hőn ohajtott menyasszonyi nyoszolyáját; ide temette őt Csákány hitszegése.

Bele vegyült ez, csak hamar eltávozta után, az emberek zsibbasztó lármájába. Rákóczy mellett, a' fejedelmi méltóságot feledni 's magános élet csendességéhez törődni nem képes Rákóczy mellett fogott fegyvert Barcsai Ákos ellen, 's nehány izbeli sikeres harcz-tettei 's az ezek által nyertt szemfényvesztő ajándék dicsőségre 's nyereségre vágyást lobbantának lángra a' könnyen gyuló fiatal kebelben, melly későbbi szenvedély legvégső szikráját is

elhamvasztá a' hajdan hő lánggal égett szerelemnek. Feledve, örökre feledve volt Róza, feledve az eskü; 's a' hitszegő lepkemódon virágról virágra szállott.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' Caguang. — Cuming ur következőleg ira' Bohol szigetén fekvő Taquaból ez állat felöl a' londoni zoologi társaságnak. — A' Caguang (egy neme a' Galeopithecus-nak) ártalmatlan állat, melly az erdők sürüjében magas fákon tartózkodik, 's Nanka leveleivel és Jack gyümölcscsel táplálja magát. Mindnégy lábával a' legmagasabb galyra függesztvén magát, lábainak egymáshoz közel rakása miatt idomtalan göröngynek látszik. Ferde vonalban lefelé csak nagy fáradsággal tud 100 lépésnyire repülni; a' fára azonban éles körmei segedelmével, meglepő gyorssággal mászik fel; gyönge hangja a' tollászkodó ludéhoz hasonlit. Ganajlás közben farkát és szárnyhőrét háta felett egész nyakáig homoritván, különös alakúvá válik. A' nősténveket, midőn hasasok, igen könnyen kézre kerithetni. Kölykeiktől mondhatlanul szerettetnek. Utóbbi időkben nagyon hajhászák őket bőreikért, mellyek mantillákra használtattak. Hazájok Bohol (Philippina), és Mindanado (Maghindanao?) szigetek.

Jakutski folyók és források. Jakutsk-i lakosok állitása szerint ott télen-át kiszáradnak a' patakok, kivevén azokat, mellyek források által tápláltatnak. — Ezekbe szakadatlanul buzog-fel a' viz, és olly szörnyü jéghegyekké fagy, mellyek nyáron-át sem olvadnak-el egészen. Igy p. o. Lena mellett, Jakutsktól 200 verstnyire, egy jéghegy van, mellynek keletkezésére a' legidősebb emberek sem emlékeznek.

Europai óriás kigyó. A' Kaukazon és caspi tenger körüli utazásaiból eléggé ismeretes Eichwald professor az orosz lapokban e' hüllőről értekezvén, megmutatja, hogy Bessarabia erdeiben és bozótjaiban még is találkozik óriás kigyó, melly korábbi időkben nemcsak Volhynia és Podolia rengetegeiben élt, hanem Plinius állitása szerint olasz országban is, honnan azonban lassanként egészen kiirtatott, valamint mostani tartózkodása helyén is már nagyon gyérül. Egyszersmind nehány régi lengyel iró állitását is felhozza, kik az állatnak 10 röf (lokot) hosszúsága és negyed röfnyi általzatú vastagságáról szóllnak, mellyek következésében embereket is bátorkodott megrohanni. Hátát sötét vörös foltok boritják, oldalai és hasa pedig fejérek.

Béka-eső. Saint Sever és Haut Maulo között egy pusztán különös természeti tüneményt bámultak a' környékbeli lakosok. Mintegy 30—40 metresnyi téren borsónyi nagyságú tömérdek békával kevertt könnyü permeteg hullott. E' már magában is nevezetes tüneményt még nevezetesbbé tette azon körülmény, hogy a' békáknak nemcsak szenvedhetlen kén-szaguk volt, hanem testökön villogó fény vala látható mindaddig, mig az állatok élni meg nem szüntek. Tudni kell, hogy a' békás permeteg esti 8 órakor hullott.

KÜLÖNFÉLE.

Napoleon laka és sirja. — Selberg E. tanár sz. ilonai utjáról többi köztt ezeket beszéli. — Más nap (maj. 18. 1838.) utnak indulánk Na-

poleon laka- és sirjához, mellyek Jamestown-tól mintegy öt ang. mföldnyire vannak. Elöször Longwoodba menénk, melly mérésem szerint 1765. lábnyira van a' viz szine fölött. Napoleon laka meg van roncsolva, 's ez és szük köre, valamint kietlen fekvése is fájdalmas visszaemlékezést támaszt a' méltatlanitott halottra — kinek kicsin volt Europa — egyszersmind szomorú gondolatokat az emberi nagyság mnlandóságáról! Az épület alacsony 's ki van téve a' délkeleti nedves szélnek, melly szünetlenül vonul a' hegyormokon. Egy oldalról a' tengerre, többitöl a' sziget holt szirteire szolgál a' kilátás. Az ut innen Dinnafokhoz, Napoleon szokott sétahelyéhez vezet. — Mi a' házat felnyittattuk. — Az elsö szoba, mellybe léptünk, tekeszoba volt. Puszta ez 's megrongált; falai az ide vándorlottak felirásai albumát képezik. Angol, hollandi, amerikai 's franczia nevek karczolvák beléjek; mellettök emlékmondatok vannak, mellyek közül, névszerint az angolok, halála után is gunyolják az éltében méltatlanitottat. Következik a' gyógyszoba; ez is az elöbbihez hasonlit és szántásvetéshez való eszközök eltételére használtatik. Ezután jö a' halálszoba, mellynek magában véve szük térét egy kézimalom foglalja-el; csak a' szug, mellyben a' halálos ágy álla, van szabadon hagyva, 's falát e' helyen az ide vándorlottak faragcsálák össze, hogy ereklyeül egy forgácsot vihessenek magukkal. Mellette van az istállóvá változtatott hálószoba. Padolatán látni még nyomait a' szönyegeknek, mellyeket, mint az angol Cicerone mondá, francziák téptek-le, hogy emlékök legyen boldogtalan császáruktól. Egy szárnyban vannak O' Meara, Bertrand, Montholon 's Napoleon szolgáinak szobáik. Közel 's valamivel alább fekszik Longwood. Newhouse, a' Napoleonnak szánt jobb lak; de melly az ö éltében bevégzetlenül 's lakatlanul maradott. A' keletindiai társaságnak egy nyugalmazott kapitánja vevé az egészet a' hozzá tartozó földdel együtt bérbe, 's az emlitett Cicerone által fejenként három ftért mutogattatja a' lakot. Az angol kormányzó, sir Charles Dealles, engedelemlevelével el táva, Napoleon sirjához menénk. Innen az körülbelöl egy angol mföldnyire van. Egy angol rendör valamint éltében, ugy most is örzi a' holtat. Maga a' sir mélyen fekszik, 's óriási szirtektöl van környezve, mellyek csak egy oldalról nyitván bemenetelt, mintegy 18 lépésnyi átmérőjü rónaaljat foglalnak magukban. Ezen aly közepén egyszerü homokkö alatt felirás nélkül fekszik Napoleon. A' sir körül vas korlát 's Bertrand grófnö-ültette nehány virág van. Az egészet nehány sudár cziprusz övedzi. — Bertrand general felirást akart tétetni a' köre; de Napoleont császárnak nevezvén, Hudson Lowe, a' kormányzó, megtiltá azt.

Latin nyelv és munka. — John Adams, az amerikai egyesült tartományok elnöke, élte utósó napjaiban is a' neki sajátos szeszélylyel beszélé a' következö anekdotát. Gyermekkoromban latin nyelvet kelle tanulnom, mit gyülöltem. Atyám azon volt, hogy iskolákat járjak, 's ezért kellett grammaticát tanulnom, mig azt tovább ki nem állhatám. Atyámhoz menvén tehát mondám, hogy tanulni nem szeretek, 's más foglalatosságot kértem. Ez nem volt inye szerint, 's legott készen vala válaszával. — ‚Jól van, John — mondá — ha nem tetszik a' latin nyelv, próbáld-meg a' kapálást, az tán jobban menend. Rétünkön egy árok szükséges; tedd félre a' grammatikát, és áss!' — Ez nekem örvendetes cserének látszék, 's legott rétre menék. De nem sokára nehezebbnek lelém az ásást, mint a' latin nyelvet, 's az elsö nap leghosszabb volt életemben. E' napon arczom veritékével evém kenyereme 's örültem, midön az éj eljött. Ekkor összehasonlitám a' latin

nyelvtet az ásással; de szót sem szóllék. Más nap délelőtt ujra ásék, 's közel valék ahhoz, hogy délben visszatérek a' latin nyelvhez; de azt tenni szégyenlém, 's nem tevém. Éjjel azonban legyőzé a' fáradtság büszkeségemet, 's megmondám atyámnak (éltemben a' legnehezebb tusa), hogy engedelmével a' latin nyelvtanhoz akarok visszatérni. Ő ennek igen örült, 's ha azóta némi hirre tevék szert, azt a' két napi utálatos ásásnak köszönöm.

LIGETFI ANDOR.

EMLÉKMONDÁS.

Haza diszlése.

Csak ott, csak ottan diszlik a' haza,
Csak ott kecsegtet minden rend körül
A' boldogulás, hol köz-értelem
És köz-ipar csatolja a' hon tagjait.

HORVÁTH CZYRILL után M. N.

Barátság. — Ki soha nem izelte az igaz barátság mézes tápját, nem tudja, mennyi jóban részesitheti az ember vándor sorsosait. De sajnos, hogy sokan ugy bánnak barátjaikkal, mint játszó a' kártyával. Mig nyernek vele, addig megtartják: de ha veszteni kezdenek, mást kérnek helyette.

YOUNG után M. N.

Viszonyok. — Ki a' világot csak némiképp' ismerí is, könnyen meggyőződhetik arról, hogy a' sors ezerféleképpen változó viszonyai súlyosan érik a' jobb élethez szokottat.

CSÁSZÁR (Árviz-könyv) után K. H. K. J.

Az arcz legtöbbeknél egy fényesen mázolt czégér, melly többet igér mint teljesit. B. JÓSIKA (Csehek) után M.

Kérdő rejtvény.

1) Ki az első a' templomban?
2) Hol adják-el a' vizet olly drágán, mint a' bort?
3) Mi legelkerülhetlenebb a' vendégségnél?
4) Mellyik kakas tart mindenkor követ szájában?

K.

Előbbi rejtvény: TEMETŐ.

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezői hivatala jelenleg 86. *szám alatti Dencs-ház* 1-*ső emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

68.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap augustus 25kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Andorka és Csákány kútja.

(*Vége.*)

Róza, fájdalmaiba sülyedt; kietlen puszta volt neki az élet, sivatag és száraz, mint ott, hol a' szomjas utazó csak egy csep vizet sem találhat; elhervadtak arczának hajdan viritott rózsái, és szemei azur egében csak bánatot lehetett látni. Kerülte az embereket; az erdő csendes magányában bujdoklott; társai csak a' párja-vesztett gerle 's fák lombjai közt panaszt zengő csalogány voltak, és amannak bánatos nyögdécslése, ennek keservvel elegy édes zengeménye érintették legérdeklőbben szivének szaggatott hurjait; ezeknek volt ő elválhatlan társuk, ha jajai az egeket verdesték, 's ha a' jaj-szókkal felköltött erdei viszhang jajjal felelt. Sokszor hajtotta alélt fejét, mint a' dér miatt haldokló virág, nagyapjának keblére, 's omló könyei a' gyenge öreget csaknem elolvaszták, kinek minden, mit tenni tuda, csak zokogás volt; vigasztalásra remegő ajkai meg nem nyilhattak.

Róza szeretet-teljes anya lett, 's reménylé, hogy ha Csákányt az apai érzelem megrenditi, 's az elaltatott belső kigyó, hitszegő szivében elevenre talál, megtérend hozzá, és sietni fog gyermekét atyai kebléhez szoritani. De a' csábító a' Róza által küldött hirnök által megindulás nélkül csak ezt izente: „mondd-meg Rózának, hogy őt adott esküje alól feloldozom!“

Karjain ringatá a' mindig reménylő anya mosolygó gyermekét, 's éppen arról gondolkodott, mint fogadandja a' megtérő Csákányt, 's mint adja karjaira kedves Andorkáját, — midőn a' leverő üzenetet hallotta. Minthaj a' haragos ég sebes villáma csapott volna reá, egy ideig mozdulatlan állott; később szemeinek hamvadni kezdett tüze lobbot vetett; szikráztak azok, 's a' bánat helyébe olthatlan boszúság szállott; homlok-redőin nagy verejték-cseppek hömpölyögtek; tagjait görcsös vonaglás lepte-meg:

„Feloldozasz ugy-e hitszegő?“ — kiálta vad kaczajjal, 's keblére szoritván siró kisdedét, mint a' dühösség Isten-asszonya szétszórt hajakkal futott: egy helyen megállván, még egy pillantatot, melly a' gyémánt szivet is képes lett volna elolvasztani, vetett kedves magzatjára; a' vizben valami nagyot czuppant, 's az őrült anya ártatlan gyermekét kutba löké.

„Tüstént követlek Andorka!“ — mondá; de gyermeke nevének véghangjai elhaltak bezárt ajkain; lelki ereje megpattant, 's eszméletét vesztve rogyott-le a' kut melletti gyepen.

„Istenem! segitség, segitség!“ — kiált a' kuthoz ereje feletti sebességgel szaladó Nádasi. 'S a' szánakozók a' fél holt Rózát szobájába vitték: a' kinosan elaludt kisdedet pedig, miután a' kutból kivétetett, anyai meleg kebel helyett, a' völgynek virágos ölében ásott keskeny sir kulcsolá magához jéghideg karjaival.

Egész nap 's egész éjjel eszmélet nélkül hánykolódott Róza; végre elcsendesült, keble mélyéből egy bágyadt sohaj szakadt-föl; lezáródott szemeit felnyitotta, 's vizsgálódva nézdelt minden oldalra; előtte nagyatyja állt, 's ettől alig hallható hangon gyermekét tudakolá. Mint mikor nap elhunytakor komor fellegekkel köszönt-be az est, 's barna fátyolából czikázó villámok hullnak, 's a' majorjába szorult gazda hallja a' villámnak közeli lecsapását, de remélvén, hogy annak pusztitó dühe nem az ő javait találta, nyugtalan várja a' hajnalt, 's akkor óvakodva, félelem és remény között lépdel előre, nehogy szemei a' pusztitó elem romjaira találjanak: ugy a' leveretett Nádasi is ohajtotta Rózának felébredését; de félt is, ha rá gondolt, hogy kérdéseire felelnie is kelletik. Megrendült a' kérdésre, de felettébb óvakodva adott tudtára az eszméletre tért Rózának mindent, nehogy a' fájdalom elgyengült szivét megrepessze.

Azonban hasztalan! — kétszeres nagyságban állt Róza előtt vesztesége, 's fájdalmait százszorosan nevelte azon kinzó öntudat, hogy kedves gyermekének ő vala gyilkosa. Hónapokig nem hagyhatá-el beteg ágyát; ereje naponként fogyott; arcza rózsái eltüntek; liliomjai megsárgultak; szemeiben a' szunyadozó lelki erő csak bágyadt fényt vetett, mint a' sötét sirboltban pislogó halotti lámpa.

Szegény Róza! még is érezhete még egyszer boldogságot; mert kivánszorgott nagyatyja vállaira támaszkodva gyermeke sirjához; könyeivel nedvesitette kopár hantjait; sirkeresztjét hervadt virág füzérrel koszorúzta.

Nehány nap mulva felnyittatott a' sirverem, 's az ismét lehullott rögök két koporsót fedeztek-el.

Róza megszünt szenvedni.

VI.

A' gyors szárnyú hir, melly Csákányt Róza sorsáról értesité, már nője karjai közt találta őt. A' dulva ébredő öntudat megrendité egész valóját. A' hű emlékezet elébe varázslá a' hajdan kedves leányt; fölmutatá azt egész ártatlanságában; képzelő ereje lefesté a' csendes völgyet; elébe teremté a' helyet, hol a' hű leány sokszor szivszakadva várt reá; füleibe sugá a' megszegett eskü szavait; egy mosolygó angyalt adott karjaira, 's az gyermeke volt; — egy esdeklő, epedező anyát tüntetett-föl lelkének, 's az Róza volt; egy sirdombra vonà figyelmét, 's az Rózát, és gyermekét fedte; egy hitszegőt látott a' vétek feneketlen örvényében sülyedezni, 's az ön maga volt; egy férfira fordultak pillantatai, ki hozzá ragaszkodó szerelmesét jégkarokkal taszitja-el magától, 's a' férfi az ő képét viselte; egy gyilkos apa állt előtte, ki mosolygó gyermekét kőszirthez sujtja, 's a' tigris-apa ő maga volt. Körülfogák őt mind ezen riasztó gondolatok, 's keblét mint csoport kigyó marczanglották. Szaladni, elrejtőzni akart üldöző gyilkosai előtt; de mindenhol előtte álltak, 's ő közöttök, mint ki a' minden oldalról lángoló hajlékba szorult. Napokról napokra kergette a' rengeteg erdők vadjait, de hordozta keblében a' kinzó poklot is.

Évek enyésztek-el, 's Csákány egyedül állott az élet vadonjában, mint a' pusztai élőfa, mellynek keblét az öntáplálta férgek emésztik-meg. Hűtelenül hagyta őt el nője is, ki soha iránta valódilag nem érezett; kizárta őt kebléből az emberi társaság; csak bolygott ide 's tova, mint az éjféli szellemek: kikerülte az emberek csoportjait; mert félt, hogy mindenki rá ismer; — csak magányba vonult, 's ez volt a' legnagyobb szenvedés reá nézve.

VII.

Alkonyat volt, 's a' bizonytalan szürkület homályos leplébe burkolva vontatott léptekkel közelgett egy sápadt sovány arczú férfi az előttünk ismert méhész-lak felé; csillogó szemei minden oldalra kémlelődtek. Bekopogtat a' tölgyfa-ajtón, 's egy lassú hang tört-ki a' lakhely belsejéből. Az öreg Nádasi legnyomasztóbb szegénységben feküdt szalma-nyoszolóján. Egyedül vala, mert nem volt Róza, az őt gondolataiban is megelőző gondos Róza. Szállással kinálta a' belépő idegent, olly hangon, melly feletteb gyenge erőre mutatott; 's miután ez — az elhamvadt tüzet szárazfa-ágakkal lángra lobbantá, leült, 's az öreg elmondotta saját szenvedéseit; elbeszélte Róza szerencsétlen esetét.

‚Volt egy unokám — igy szóllt zokogva — kiben ápoló angyalra számoltam öregsége n gyámoltalan napjaiban: de egy hitszegő csajárd megfoszta angyalomtól; elhagyá az őt érzelmei teljes erejében szeretett leányt: az elhagyottat végetlen szerelme ölé-meg, 's ez zárta rá koporsója fedelét.‘

„Hah!“ — tört-ki e' szavaknál az idegennek vonagló ajkain.

‚Mi bajod kérlek vándor?‘ — szóllt Nádasi.

„Semmi, jó öreg, csak folytasd!“ — felelt az idegen.

‚Istenem!“ — mond Nádasi — mintha most is látnám szegény Rózát a' halál karjai közt; mondhatlanul nyugodt volt, 's kezeit összekulcsolva imádkozott érettem, sőt imádkozott a' hitszegőért is, ki őt sirba taszitá!‘

„Hah! én boldogtalan!“ — rivallott e' végszavakra a' helyéből hirtelen felugrott idegen, 's összeszoritott öklét homlokára nyomva, mint villám rohant-ki a' ház ajtaján.

Egy holt test feküdt másnap a' forrás mellett, mellynek tiszta kristálya közel Nádasi lakjához csörgedezett; haja nedves vala a' harmattól, szivébe egy vadászkés volt döfve, 's jobbja a' gyilkon meredt-meg.

A' szerencsétlen öngyilkos a' hitszegésért bünhödött Csákány volt.

Az elmondott történettel egy időben élt embernyom mind a' két forrásnak nevet adott.

Andorka kutjának már ma csak helyét és felőle annyit tudhatni, hogy több évvel ez előtt mennykő csapott bele, 's forrása bedugulván a' lakosok betöltötték.

Csákány kutja pedig még ma is jéghideg vizével kedveskedik a' szomjas munkásoknak. K—r—k—y. G—y.

HAZAI HIRLELŐ.

Esztergami uj kórház.

(Rajzzal együtt.)

Esztergamnak f. é. augustus 15-dikén nagy ünnepe viradt. Az 1838-ki kiméletlen viz-ár ugyan is rommá döntvén városunkat, kórházunknak sem kegyelmezett. A' nyomorultak sorsát azonban nagyságos Héya Imre, k. tanácsos és helyben munkálkodó kir. biztos ur valamint mindig, most is szivén viselvén, olly szorgalomra buzditá városunk hatóságát, hogy roskadt kórházunk iszapos romjaibul kitünő diszben már is föléllede Palkovics Károly városi r. orvos kimért tanácsa, Packh János primási architectus terve, Helischer József tanácsos gondossága, és Bleszl Béla alkapitánnak igen dicsérendő 's ügyes buzgalma és intézkedése mellett. Ez ujonta keletkezett intézetünk két részre ágazik. Jobbik szárnya ugyan is kórháza

képez, a' bal pedig szegény nyomorékok gyámolitására rendelve; közepett kellő idomban magasodik a' két rendbeli nyomorékok lelki vigasztalására emeltetett kápolna. Fennidézett aug. 15-kén, u. m. nagy boldog-asszony napján, fényes egyházi szertartással ment véghez e' kápolna és iker intézet fölszentelése. A' plebánia-templomba gyült k. biztos ur ő nsga vezérlete mellett a' ns. tanács, szóval városunk szine; midőn Majer István helybeli káplán a' sz. székbe lépett, 's körülményekhez mért egyházi beszédet mondott, miután méltóságos Jordánszky Elek tinniniai fölszentelt püspök példás vezérlete mellett ajtatos menet indult a' szentelendő intézethez, hol az a' kiszabott szertartások szerint fölszenteltetett, 's Isten ez uj hajlékában énekes sz. mise-áldozat tartatott diszes egyházi szolgálattal. Az alatt künn üdv-lövésekkel tisztelkedett a' szép egyenruhás polg. vadász-csapat; mire az ajtatos menet szép rendben, ajtatos fohász között tért a' plebánia-templomba, hol hála-könyörgéssel zárta-be szép ünnepét. A' fenntisztelt püspök ur ő mtga példás buzgóságánál fogva többszöri magyarázattal lelkesité az egybesereglettéket; nem különben szép adománynyal is gyarapitá az ujan kelt intézet alaptőkéjét. Az ünnep diszét nevelte egy röpke-rajza ez uj épületnek, mellyet e' nap szónoka metszett rézbe, 's melylyel jelenleg kedveskedünk t olvasóinknak. Virágoztassa az ég századokig e' nemes czélú polgári intézetet!

PESTI VIZSGÁL.

Szent István ünnepe.

„Halld, a' harangok egymást felnyögik" — mond Schiller „gyermek-gyilkos-a." — Mennyire van igaza a' költésznek e' kifejezésben, nem tudjuk; de hogy a' harangról irtt éneke fölé alkalmazott „vivos voco" 's a' t. mottónak első része betüről betüre igaz, tapasztalásunkból állithatjuk, — mert ma már 4 órakor nem felnyögtek, hanem csacska érczнyelveikkel a' szó legteljesb értelmében felriasztottak álmunkból fővárosaink harangjai. Mi volt tehát természetesb, minthogy vaczkainkból kibúva felkészülénk, 's a' bucsújáró tömeggel a' várhegyen Mátyás vára felé indulánk. Hah, milly megható, milly lélekemelő tekintet volt a' hosszú népvonalon, a' zászlók tarka seregén, a' méltóságos Dunán, a' minden lobogóikat felvontt 's taraczkaikból tiszteletlövéseket tett „Zrinyi" és „Erős" gőzösök arboczain végig nézés! De mit érdekli e' tekintet a' buzgólkodókat? az ajtatos vonal tovább a' várpiaczon fel egész a' nagy templomig halad, 's midőn a' szent ereklye közöttök a' templomba vitetik, szivemelőleg zeng ajkaikról a' százados ősi hymnusz „hol vagy István király?" lelkeikben pedig szebb idők 's nagy tettek emlékei villannak-meg. De csak tovább, be az Isten házába! itt a' hitszónok magyar nyelven sorolá elő a' szent király nagy tetteit, érdemeit; — 's ezután szent mise-áldozat következett, Jordánszky Elek mgos püspök által tartva. E' közben a' nép szünetlen hullámzott fel 's alá, mintha egész föld bucsújárásban volna az ősi dicsőség nagy fészke felé. Midőn pedig isteni tisztelet után az üveg szekrénykében egy vánkoskára helyezve a' szent kéz, a' granátosok, tisztviselők, szövétnekesek és lelkészek méltóságosan lépdelő sorai, a' buzgólkodók zengedezése, egyházi hanga, a' felállitott katonaság és bástyafokokon álló ágyúk tüzelése közben a' várkápolnába ismét visszavitetett; a'

czéhek zászlóikkal 's a' népnek egy része haza, más, nagyobb része pedig a' megnyitott fegyvertárba nem tódult, hanem egymásra zsúfolva tolongott. Szükségesnek látnók megemlitni azt is, hogy e' bucsú alkalmával a' várhegy aljától föl egészen a' György-teren keresztül minden talpalatnyi mellék-oldal dinnye, szölő, gyümölcs, mézes kalács, dorong- és farsangi fánk, pipa, gyujtó eszköz, gyermekjáték, 's ég tudja, még miféle árusokkal van ellepve: de mivel ennek tudása nem annyira érdekes, mint azé, hogy délután $5^1/_2$ órakor a' keletre eső vároldali félkörön és alsó ültetvényen három katonai hangászkar müködése mellett zene tartatott; csak mellékesen futólag emlitjükmeg. Ha délelött a' szertartás tömérdek népet vont a' várba, délután az érzéki gyönyör éldelésére képzeljünk két három annyi tömeget a' nagy 's hives szél daczára is összegyülve annyira, hogy a' félkörön csak nagy bajjal 's izzadtsággal lehete mozogni. Az eljátszott hangmüvek a' félkörön: „Symphonia" Mercadante-tól; — „péterváriak" keringök Lannertól; — „ballabile nel ballo „il Castello di Lochloeven" Gabetti-tól; — Scena ed aria finale „Devereux Robert" operából, Donizettitól; — Victoria-keringök, Lannertól; — Honszeretet, magyar, Travnyiktól, katonai hangászkarra alkalmazva Proksch által; — Krakowiak induló (Marsch) Prokschtól." — Az alsó ültetvényen: „Aria „bájital" operából Donizettitól; — aria és finale „Borgia Lucretia" operából Donizettitól; — majlandi koronázási keringök Lannertól; — Romanza ed aria „eskü" operából Mercadante-tól; — Terzetto finale „Borgia Lucretia" operából Donizettitól; — diszinduló Baumgartentól. Ez elösorolt hangmüvek felváltva játszattak az alsó és felsö hangászkar által.

KÜLÖNFÉLE.

Adós iró. — Egy nem rég meghalálozott nagyérdemü fiatal iró gyakran szenvedett nyomasztó pénzszükségben. Egy napon, midön igen szorongaták hitelezöi, atyjához folyamodott, kit nem a' legjobb hangulatban lelt. — ‚Meguntam már — szóllt fijához — örökké lakolni büneidért. Te Istennek 's ördögnek adósa vagy, azt én nem nézhetem hideg vérrel!' — „Mi igaztalan ön, atyám! — felelt a' fiatal férjfi — éppen most nevezé az egyetlen két személyt, kiknek nem vagyok adósuk."

Egy fiatal férjfi nagy anyját veszi nöül. — ‚Stamford Mercury-ban' következöt olvashatni. Kevéssel ezelött egy férfi jött egy hitszónokhoz, nagyanyjával házas életre lépendö. A' hitszónok megtagadá az esketést. Különös e' dologban az, hogy a' két jegyes 20 évesnél nem idösb, 's e' házasságtól semmi törvényes akadály nem gátolja. A' völegény Taylor nevü nember természeti fija. Vélt atyja Payne-nak hivaték. Nagyatyja, Payne, 76 éves korában halt-meg. A' nö, kit el akar venni, 16 éves korában ment az öreg Paynéhoz férjhez, 's nem rég özvegy maradt. Sikerül-e e' házasság, nem tudhatni.

Egy adós furfangsága. — Dublinban egy férfi, ki különféle váltóleveleket, mellyeket mint könyvkereskedö kiadott, elfelejtett kifizetni, nem rég estve a' város egyik föutszáján ment végig, midön a' kereskedö-törvényszék két szolgája által elfogaték, 's gondolataiban megháborittaték. Az adós mindazáltal nem veszté-el éberségét, 's használván a' tizedfizetés elleni köz-

boszankodást, felkiálta: — „a' tized! a' tized! — Elfognak kivánatára egy hitszónoknak, kit soha nem láttam, 's kinek fizetni meg nem engedi lelki ismeretem.“ — Nem sokára több személy gyült körüle össze, kik a' törvényszék szolgáinak ellenszegülésre 's a' fogoly megszabaditására izgaták egymást Csakugyan nem sok idö kivántaték, hogy a' két szolga, ki elfogá az adóst, csatornában feküdjék; az alatt pedig a' lélekismeret vértanúja megoldá a' kereket, hogy messze legyen már, midön kiviláglik, hogy mint adós fogaték-el, 's a' tizedet csak ürügynek használá megszökhetésül.

LIGETFI ANDOR.

Kijátszott hizelgö. — A' gyáva hizelgés, kivált jutalom-vágy rügyéből fakadó, undok aljasodás. — Elragadó örömmel 's magával némileg kérkedve figyel erre a kis lelkü, mit a' nemes meghallgatásra is alig méltatva, nevetö gunynyal utasit-vissza. Igy történt N—nel. — ‚Felséges uram!“ — rebegé az álnok hizelgö, magát tetszetö sima hanggal fejdelme elött — ugy látszott álmomban, hogy egy nyilvános de terhes hivatalra méltóztatott magasztalt kegyéből emelni engem — legkisebb szolgáját.‘ — „Felette örvendek“ — viszonzá a' mosolygó király — hogy csak álmodban terheltelek!“

Alvó itélö. — B mezövárosban a'n. tanácsbeliek egyike, bevett szokása 's gyöngélkedése daczára is, szeszes reggelijéből jól felöntve, nehéz léptekkel vánszorgott a' városház felé. Utközben egy anya-pontyot fontoltatván, az azt átvevö hitesének meghagyá, hogy felét fözze, felét süsse-meg. A' tanácsba vergödöt a' benne hatalmasan munkáló ital-szesz csak hamar elszenderité. E' közben éppen egy gonosztevö idézteték a' gyülés elébe, 's már egyebeknek nyilatkoztával — ‚hát ön véleménye — kérdé az öt felrázó szomszéd — hát ön véleménye micsoda?‘ — „Ah gyenge lélek! — mond a' mámorából eszmélö — hát nem mondottam, hogy felét süsd, felét pedig fözd-meg?!“

M. N.**

Amerikai társas körök. E' czikkely közlését csak azért is czélszerünek hisszük, hogy lássák t. olvasóink, milly elfogultsággal itélnek e népről, mennyire igyekeznek a' haladás e' honát némelly nemzetek, hol csak szerét tehetik, kisebbitni. Az amerikaiaknak társas köreik — mond egy német lap — mindenek felett untatók; a' férjfiak kártyáznak; a' dámáknak tilalmas pénzben játszani. Sakk soha sem kerül a' szönyegre; zenéjök pedig mondhatlan rosz. Tömérdek lepény, jég és osztriga fölemésztése, jövedelmök felének selyemben 's atlaszban pompázásra költése látszik fö rendeltetésöknek lenni. Legfesztelenebb 's élénkebbek azon mulatságok, mellyekben férjes dámák részt nem vesznek. Azért az illy gyülekezetek gyakoriak is, és többnyire más nap késö reggelig tartók. Itt is a' legföbb mulatságot folytonos táncz teszi. Nyilvános tánczvigalmakban a' férjes dámák is megjelennek, de csak ritkán táncolnak. Fitisitöt sokat és költségest kaphatni, de elköltésök ezeknek is kényelmetlen módon megy végbe. A' férjfiak egy mellékteremben asztal mellé települnek, a' hölgyek pedig egy másikban fennállva falatoznak.

Egyptusi rangjelek. Az egyptusi katonaság egyénei jobb mellöken hordozzák rangjeleiket, 's ezek igen csinosak és különbözök. E' rangjeleket a' polgári hivatalok egyénein is láthatni. A' katonaság jelei következök: az alhadnagy kis ezüst csillagot, a' föhadnagy ezüst félholdat, kapitán ezüst félholdat és csillagot, örnagy - segéd ezüst félholdat 's arany csillagot, örnagy arany félholdat 's csillagot, ezredes föhadnagy arany félholdat 's gyé-

mántos csillagot, ezredes gyémántos félholdat 's csillagot, tábornok gyémántos félholdat 's két csillagot, osztályos tábornagy gyémántos félholdat 's három csillagot, marsall gyémántos félholdat és négy csillagot hordoz A' katonai orvosok hasonló viszonyban diszjelezvék, csakhogy ök félhold és csillagok helyett a' babér-ággal koszorúzott Aesculap kigyós botját viselik. E' hasonlíthatlanul szép rangjelek szintén ezüstben, arany és gyémántban változnak. A' polgári életben is megfelelők a' jelek az egyének foglalatosságainak. A' kereskedő legény p o. tollat 's papirtüretet, a' tanácsnok napórát visel. Tengereszeknél a' horgonynak minden foka, polgári mérnököknél pedig koszorúba foglalt arany vagy gyémántos czirkalom és egyenmerő a' rangkülönbség jele.

Harczjáték a' 19-ik században. A' lovagi szellem tökélyes eltünése felöl ne essünk egészen kétségbe. Vannak még férjfiak (igaz, hogy csak angol különczök), kik a' hajdani szép lovag-kort ha nem is egészben, részekben legalább elönkbe varázsoljak. Ugyan is lord Ellington azon különös eszmére jött, hogy Ellington nevü kastélyában egy harczjáték által a' régi lovagkor emlékét fölélessze. Igen, az eszme csak megszületett — fogják mondani t. olvasóinink, kik e' regényekből ismertt szép korra sohajtva gondolnak vissza — de elpuhult korunkban létesitése a' lehetlenségek közé tartozik. — De mi lehetlen egy különczökben bövelkedő hon dús fijának? Igaz, hogy a' szükséges számú lovagok 's fegyvernökök összeszerzése sok bajba kerül; de még is megtörtén k. A' már magukat ajánlottak minden kedden gyakorlatot tartanak egy különösen e' czélra rendezett helyen. A' lordnak e' különös ötlet csak 20.000 font sterlingbe (200.000. pengő ft.) kerülend. — Csekélység!

Szórejtvény.

Két tagú az egész; elsőbbségén ennek
A' szinpadon most is folyvást vetekednek:
Pedig fejét vesztve olly mértékre vezet,
Mellyre a' köz izlést rá vonni — képzelet.

N.

Előbbi rejtvény: 1) a' kulcs; — 2) a' pinczében, hol vizet kevernek a' bor közé; — 3) a' száj; — 4) a' puska kakasa.

Figyelmeztetés. — E' lapok szerkezői hivatala jelenleg 68. *szám alatti Dencs-ház* 1-*ső emeletébe vitetett által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.*

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

69.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augustus 29kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Rémlovagok.

(Amerikai monda)

Nyugotamerikai vadászok, kik Oregon szirtnyilásaiban a' hódot hajhásszák, hosszú utjoknak azon részétől iszonyodnak leginkább, mellyet a' Conzas és Arcanzas mellékfolyók csepjeit fölemésztő nagy puszta homoktorlatain keresztül kell tenniök. Ezen körülbelül 600 angol mértföldnyi széles sikság, melly a' sziklák lábánál huzódik-el, nagyobbára sivány homokból áll, mellyben a' növényéletnek néhol legkisebb nyoma sincs. Az itt tartózkodó Indusoknak nincsenek bizonyos lakhelyeik, hanem csak vadász-kerületeik, mellyeket sajátokul néznek. A' bivalyt és antelopot vadászván-bőr sátorokban laknak, és vadaik üzése közben Cheyenne északi folyamtól helyről helyre egész déli Mexikóig költözködnek. A' medve, az amerikai rengetegek királya, birtokos társa itt a' vad Indusoknak. A' csalóka légképek és déli báb itt is elámitják a' szomjas utasokat, 's természet feletti szörnyalakokat láttatnak velök. Különös lángokat is akarnak látni, a' kiszáradt föld repedései felett czikázókat; a' látkörön feltünő vad ló csordákat pedig óriási lovagok által lángösvények felett üldözöttöknek akarják tudni. Legismeretesbek e' léglátványok között a' rémlovagok, mellyeknek említésére keresztet hány magára a' Canadai, 's a' harczos Indus manitto-jára teszi kezét.

Kik ez irtózatos pusztai lakókat látni képzelék, egy nem földi lovon ülő 's egymást ölelő óriási alakú hölgynek és férjfinak festik azokat. Némellyek ugy megközeliték állitásuk szerint e' rémalakokat, hogy arczvonalmaikat is megkülönböztethették, és a' férjfit, ámbár rendkivül sovány és irtózástól elferditett arczú, fejérnek, a' nőmbert pedig, noha halálhalvány, indusnőnek állitják.

Az Indusoknak egy közhitelű mondájok van ez irtózást gerjesztő alakok keletkezéséről. A' monda szerelemről 's boszúról, szentségtelen szenvedély által feldult paradicsomi boldogságról, a' legfeketébb lelkű árulás és még iszonyúbb boszúról szóll.

A' monda következő.

Fennebb említett puszta nyugoti határain, az Arcanzas és Paduca források közelében, állott hosszú évek sora előtt Ta-inga-ro laka. Ezen vadász, ámbár senki sem tudta, honnan érkezett, barátságos egyetértésben látszott élni a' puszta szövetséges lakóival, mit azon körülménynek köszönhete leginkább, hogy érkezésekor egy tuczat Missouri Indus fejbőre csüggött nyeregkápájáról. E' gazdag kincs által főnökséget szerezhetett volna magának, de Ta-in-ga-ro a' félre vonultságot többre becsülte, és minden figyelme, egész szeretete egy szép hölgyön, számüzetése egyetlen társán függött.

Milly fajból származott ő, milly törzsnek tagja volt a' hölgy, nem lehete kitudni; de kis idő multán keveset is aggódtak a' vadász és neje, a' szép Zecana, származatával. Az idegen párolly magára élt a' pusztának egy félre esettebb helyén, hogy az egyes lakosok között csak hamar feledve lön. A' vadász egyedüli czélja egy honnak találása volt, mellyben neje bátorságban legyen, 's midőn vad, festőleges völgyében elég biztosnak hitte magát, nehány vad lovat tartott kunyhója közelében, és a' gazdasága fenntartására szükséges vadat üldözte. Gondolatai egyedül csak azzal látszottak foglalatoskodni, ki sorsában osztályos társa lön. Nejét ritkán ereszté-el szemei elől, 's ha koronként a' bivaly és antelop üldözésében messzebb távozott lakától, Zecana árnyaként követte őt. A' vadásznak neje iránti szerelme inkább azon maga odaengedéshez hasonlita, melly a' jámborok csoportját egyesiti, mint az Indusnak squaw-jához közönséges vonszalmához.

A' kellemes nyári napok lefolytak, 's az ősz még csendes völgyében lepte-meg a' számüzöttet. Vadász-szerencséje olly karba helyezé Ta-in-ga-rót, hogy a' mexikoi széleken egy spanyol kereskedőtől némelly szükségeit pótló és csecsebecse czikkeket cserélhete-be bőrökért. Mivel pedig télre a' viharok ellen inkább védett hegynyilásokba vonulva a' vad kecskét és hódot kevesebb fáradsággal ejtheté-el, ön és Zecana szükségeit is könnyebben kipótolhatá. De e' cserevásárok alkalmával Zecanát, kit magányosan honn hagyni nem akart, gyakran a' Spanyolok körébe kellett vinnie. Eredménye e' gyakori találkozásnak az lön, mi hasonló körülményekben a' csapongó és feslett fejérek között mindig lenni szokott.

A' Spanyol, kinek lakában már két külön fajú indusnő tartózkodott, Zecanát is szerette volna korlátlan vágyainak feláldozni. Zecana utálattal 's megvetéssel utasitá őt-el; de férjének nem bátorkodott a' rajta esett méltatlanságot megpanaszolni; mert félt,

hogy annak hirtelen lobbanó indulatja helyzetét még aggasztóbbá teendhetné. Azon kivül a' tavasz is közelgetett, 's a' tiszta lelkű erényes nő erősen hitte, miképp' az első virágokat szeretett férje társaságában, már békes nyári laka körében üdvözölhetendi. Igy ártatlanságának tudata és lelki erejében bizakodásában eléglé az alkalmatlankodót hallgatva elutasitni. De a' ravasz Spanyol nem akarta martalékját olly könnyen elszalasztani; különféle terveket koholt tehát, 's végre csakugyan sikerült a' semmit nem gyanitó Indust olly egyezkedésre csábitnia, mellynek következtében az meghatározott időre bizonyos számú prémbőröket tartozott előállitni; és hogy Ta-in-ga-ro akadálytalanul kalandozhassék e' kirándulásában, nejét felügyelésére javalá a' Spanyol biznia. A' vadász indus szokás szerint utra indult a' nélkül, hogy Zecanát vállalata vagy iránta tett rendelkezése felől csak pillantással is értesitette volna.

A' hegyláncz keleti oldalának egyik regényes völgyében, azon örökös hófedte hegy lábánál, melly a' csupjára először feljutott első fejérről neveztetett-el, buzog-fel egy kristály tisztaságú nagy forrás, melly pezsgő forrásnak neveztetik. Ezen forrás első, mellyre a' pusztát átvandorlott bukkanik, 's igy a' tartománynak szerte csatangló lakói nagy tiszteletben tartják. A' forrás csepjeit izlelt Indus bizonynyal nem távozik az enyhitő hely mellől áldozat nélkül: a' forrás fenekén látható üveggyöngyök és egyéb ékszerek mind a' környék ős lakóinak illy áldozatai.

Egy rekkenő aprilisi délután egy indus vadász pihent e' forrás mellett; fejér pöffökkel czifrázott kék és vörös posztó-palástja-spanyol munkára mutatott, melly a' délnyugoti rabló lakosokat ismertette volna meg benne, ha az e' népeket bélyegző hosszú és szalagokkal átfontt hajtekercs nem hiányzik fejéről, és az egyetlen sas-tollal ékesitett hajkonty inkább az észak komor fijára nem mutatna, mig ellenben magas termete 's előre görbedő sas-orra a' többi vonalokkal aránylagosan összeolvadva, Missouri Indust árulnak-el. Milly nép tagja legyen a' vadász, eldöntőleg meghatározni nem lehete. Azonban a' rendithetlen bátorság kifejezése, melly éles metszésű ajkain terült-el, és a' parancsoló tekintet, melly sas-szemeiből villogott, nyilván mutaták, hogy ő nem közember, hogy ő, bár mi sors csavarta is ide, levente és főnök.

A' vadászat és déli nap hevétől eltikkadott Ta-in-ga-ro kényelmesen dült-le a' forrás-mart dagadó pázsitjára. Aláteritett mexikoi palástjáról szorgalommal fejtegeté-le az üveg gyöngyök sorait, azokat a' forrás Najadainak áldozandó. Egyik darab pöffőt másik után vete a' forrás habjaiba; de a' felbuzgó viz csak hamar felcsavará mindannyiját a' fenékről, 's nehány pillanatig a' mart körül for-

gatván, magával a' völgyben folydogáló patakba ragadá. Az Indus keblén száz meg száz babona fészkel, és Ta-in-ga-ro, ámbár miveltebb, felvilágosultabb volt nemzete minden tagjánál, e' részben még is a' rengetegek valódi fija marada. Egy pár tuczat Négernek hirtelen megrohanása nem rémitette volna meg: de midőn a' forrás által áldozatát megvettetve látá, a' bátor harcznok egész testében megrendült.

Magára nézve nem rettegé a' halált és veszélyt; de volt még egy más lény is, kit imádott, 's agyában a' rosz sejtelmének egész legioi keringtek. Szemei előtt köd vonult-el, mellyen keresztül a' forrásban Zecana szemrehányással teljes tekintetét látá, vagy inkább látni gondolá. Az elszörnyedt vadász felugrott, és szemeit a' forrásra mereszté: de a' látvány már eltünt. A' viz fenekén csak üveggyöngyöket és kavicsokat látott, 's nem határozhatá-meg, valljon az arczon, — mellyet láta, fájdalom nyomai voltak-e, vagy csak a' mozgékony viztükör láttatá azokat. Gondolatai azonban még is egy pont körül gyültek össze, és keblében teljesitéssel párosult gyors határozat keletkezett. Hivására egy pár percz mulva oldalánál termett lova; zabla, nyereg egy pillanat alatt rendeztettek-el, és a' jövő pillanat Ta-in-ga-rót már tova robogva találá.

Soká kellett a' hegyek alatt lovagolnia. Végre csakugyan szembe tüntek a' spanyol hegyormok, és a' nyugtalan lovag nem sokára a' Spanyolnak laka előtt termett. A' házban nehány tartományi fegyverest talált, kik a' szomszéd Indusok ellenséges mozgalmai miatt rendeltettek oda. Alig érté-meg az őrt álló fegyverestől, hogy Zecana nincs többé a' házban; 's hogy ő reá, ha a' parancsnoknak szeme elébe kerül, fogság és halál vár, a' nélkül, hogy a' Spanyolnak hol léte iránt tudakozódott volna, megfordult, 's azon reményben, hogy Zecanát ön lakában találandja, sarkantyúját a' fáradt mén oldalába szoritva, a' legelőn keresztül ismét tova robogott.

(*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti helv. vall. egyház örömünnepe.

Előleg hirdették már e' lapok ez örömünnepet, mellyen f. t. Báthori Gábor ur papságának 50-dik, a' helv. vall. dunamelléki e. megye superintendensi hivatalának 25-dik évét, nagy. tiszt. Török Pál ur pedig a' pesti papságba iktatását ülé. Ha tekintjük, hogy ez ünnepnél a' helybeli különféle vallású egyházi 's világi mindkét nembeli közönség, a' felsőbb rendüektől kezdve egészen az alsó osztályiakig, a' legfényesebb körben gyült össze,

méltán mondhatjuk azt a' köztisztelet, szeretet 's minden mellékes tekintet nélküli örömünnepnek. Aug. 25-kén tartatott ez, a' legszebb nyári napon. Reggel 9—12 óra között ment végbe az uj hitszónok urnak ünnepélyes beiktatása a' pesti helv. vall. egyházban, mellyet f. t. Tóth Ferencz superintendens, Báthori G. és Török P. uraknak érzékeny magyar beszédeik diczőitének. Ezek között énekeltetett-el ama jeles magyar cantate, mellynek zenéjét t. Bartay Endre ur. sz. k. Pest városának tisztviselője, ez alkalomra készíte. Előadá azt a' pesti magyar szinház egész dalszinész személyzete az ottani hangászkar kisérete mellett. A' magány szerepeket Schodelné aszz. Erkel és Várai urak éneklék. 3—6 óra között délután tartatott a' nagy lakoma a' nemzeti casino nagy teremében, mellyre m. gr. Teleki Sámuel, a' nevezett superintendentia fő curatora ő nga által 200 személy hivatott-meg a' vidéki 's helybeli, egyházi, világi 's katonai rendből valláskülönbség nélkül. E' diszes vendégkoszorút szives barátság füzé egybe; melly miután a' fels királyért, nádorért 's egész uralkodó házért fennállva 's mély tisztelet szavai közt üríté-ki az üdvözlő poharakat, fesztelen szivességgel köszönté azokkal egyik osztály a' másikat. Látni itt egymás mellett legbarátságosb társalkodásban a' tábornokot, grófot, cath. helv. ágost. és szerb vallású egyháziakat, szerzeteseket, mindennemü tisztviselőket, tudósokat, ügyvédeket, polgárokat 's a' t. éppen olly ritka mint érdekes látvány vala. Üdvözlő nyomtatott versekkel diczőiték ez ünnepet t. Hegedüs Ferencz, a' kőrösi lyceumban költészet tanitója 's a' kecskeméti ref. fő-iskola nevében Tóth Lajos hittudomány tanuló és Zágoni Ferencz.

Káposztás-megyeri bucsú.

Honunk fővárosa, Buda, környékét valamint a' legigézőbb bérczes vidékkel ajándékozá-meg a' természet, éppen olly mostoha homokos, lapos földet adott Pestnek és a' szomszéd határoknak. Ez oka, hogy hazánk e' legnagyobb városa a' mulató helyekben böséget nem lát. Annál kellemesebb tehát, ha környékében valamelly uj mulató hely keletkezik, melly az' eddigi egyformaságot érezhetlenebbé teheti. Illy uj mulató helylyel akarjuk t. olvasóinkat megismertetni, melly sokkal fontosabb kezd már lenni Pestre nézve, hogysem arról tovább hallgatni tanácsosnak tarthatnók. E' hely Káposztás-Megyer, Pestnek tőszomszédja a' Vácz felé vezető országut mellett. Földes ura m. gr. Károlyi István, ki e' többnyire kopár homokságból álló pusztáját bölcs intézkedése által hihetőleg nem sokára a' Pestieknek egyik legkedveltebb mulató helyévé alakitandja. 1831-ben osztatta-ki a' pesti határ-korcsmához nehány száz lépésnyire emelkedő sivány homokdombocskát (melly az urasági majorig terjed) szőlő-kertek ültetésére. Pestiek voltak többnyire, kik e' vállalatra ajálkoztak; 's ime az ez előtt csak silány gazt termő dombocskán már gyümölcsfák, szőlő-tők virulnak. Szorgalom, ipar, és pénz a' sivány földet termékeny alakúvá tevén, az utazót kellemes látványnyal lepi-meg. A' Duna mellett, mindjárt a' pesti határkorcsmán tul, ugyan az emlitett évben serfözés és sermérés állott-fel, mellynek költséges épületeit a' tavali árviz tetemesen megrontá ugyan, de már az idén megnagyobbitva és sokkal diszesb alakban állnak. Három év előtt a' m. uraság elhatározá, hogy e' pusztájának silányabb részeit gyarmatositsa, 's csak hamar találkoztak

Pestiek, kik igen kedvező feltételek mellett házhelyekett vettek, 's már most nemcsak a' Duna partján, de a' Palota falu felé vivő fasoros utnak két oldalán is igen csinos házak állnak, mellyekben, kovács, bognár, mészáros, fűszeres, timár, eczet és pálinka-főző, zsemlyesütő, kömives, deszkakereskedő 's a' t. lakik. A' házak évenként szaporodván e' kis telepvény élénkebb lön, 's már a' nevezett sermérő korcsmához, (mellynek magyar feliratú czimere „a' szende hegyhez") hol tekeasztal 's tánczterem is van, kivált vasárnapon 's innepeken számosan járnak-ki a' mulatni szerető Pestiek. Igy volt közelebbi sz. István innepén, a' szőlődombon levő kis kápolnának egyházmegyéjén. Ekkor szentelteték-meg ama csinos olajfestményű oltár-kép, melylyet a' régi helyett egyik itteni szőlőbirtokos, Wagner József ur (ama jeles művészetéről régóta ismeretes pesti festő, ki Pesten a' belvárosi egyházat közelebbi években olly ékesen festé, 's ki jelenleg is Budán a' nádori palota belsejének diszitésével foglalatoskodik) ez idén ajándékozott a' kápolnának, melly sz. István koronázfatását ábrázolja. Ez ajtatosságot az emberszerető dunakeszi lelkész ur magyar sz. beszéddel 's miseáldozattal végzette, melly után az uj telepvénynek temetőjét 's abban felállitott keresztjét ünnepélyes szertartással a' helybeli és palotai községnek, számos Pestieknek jelenlétében végezte. Egy órakor volt vége ez ajtatosságnak, 's ekkor barátságos lakomák elköltésére oszlott a' gyülekezet. — Délután a' Pestről 's egyéb szomszéd vidékekről jött mulatók serege annyira szaporodott, hogy a' sok kocsi alig talált már helyet a' serház tágas udvarán 's e' ház előtti nagy téren, vagy a' pesti határkorcsmában, hol mindenütt hangászkarok zengedeztek, 's minden terem tánczosokkal, vendégekkel volt telve. Ha az éppen itt általellenben levő pesti szunyogos (szunyog-sziget), mellynek hosszasza csaknem fél óra járásnyi (mint tervben van) a' gőzhajózási társaság tulajdona lesz; nem kétkedhetni, hogy e' telepvény a' pestieknek egyik legkellemesebb mulató helyök lesz; mit nemcsak a' gyönyörü budai vidékre kilátás, a' Duna, a' Pestről odáig terjedő igen jó 's fákkal körülültetett, majorokkal és kertekkel övedzett országut, hanem az éppen létesülőben levő 's naponként többször ide Pestről 's vissza óránként járandó társaságos kocsi, sőt a' tervben levő és éppen erre vezetendő Ullman-vas-út is méltán reméltet velünk: mi a' már itt nagy haszonnal üzött deszka- 's börkereskedésre, a' telepvény szaporitására és a' mulatságoknak élénkebbségökre is legkedvezőbb hatással leend.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A' kasemir sáwl.

„Ha szeretsz, és szerelmed tárgya iránt komolyabb czéljaid vannak, ne érzelegj soká; mert imádottad mind inkább kitanulván gyöngeségeidet, jó eleve megveti alapját jövendő uralkodásának. Ha választál, légy vigyázó követeléseinek teljesitésében; mert különben ollyakat csikar-ki tőled mézes szavaival, mellyeknek megszerzése erszényedet karcsúra vonandja. Nőd zsarnoka ne légy ugyan, de labdájává se aljasulj. Szóval, tarts közép utat a' gyöngédség és baromiságba fajulás között. Ha választál, 's választottaddal lekötéd magadat, hűségében kétkedést soha se mutass előtte; mert ez által, ha ártatla-

nabb volna a' husvéti bárány és őszintébb a' világosság angyalánál, még is csak annak tudatát költöd-fel lelkében, hogy van ut és mód a' félrecsapásra is. Mindenek felett igyekezz pedig takarékost, házi körében megelégedőt, szelidet, (a' czivakodó durczás nő kész pokol) és fényelgés után nem kapkodót választani; mert ha ez utóbbi fajból valónak törébe esel, csekély jövedelmed mellett határtalan követeléseit ki nem elégithetvén, házi békédnek sirját örökre megástad. Végre tanácslom, nődet könnyelmü, piperéskedő hölgyekkel társalkodni ne engedd; mert láttuk, hogy a' rosz példa még az angyalokat is megtántoritá, 's bal utra vezeté."

Igy inté fiját, Keresztélyt, az öreg Rozmáry, egy csekély birtokú és sok élet-philosophiával biró polgár.

És Keresztély választott; öröme nagy 's határtalan volt, hogy — hiedelme szerint — atyja intéseinek mindenben megfelelő nőt talált. A' boldogsága mámorában merengő férj neje szivét tökélyesen hitte ismerni. Szegény balga! ismered-e, vagy van-e ember, ki ismeri a' tenger fenekét? Ugy-e nem? Igy nincs a' némberi sziv redőibe tekinthető halandó is.

Keresztélynek sok oka volt házi boldogságával kérkedni. Neje szép, szelid, szorgalmas, takarékos, házi körében megelégedő és gazdálkodó volt. Történt pedig, hogy egy napon két uj menyecske, leánykori barátnéja látogatá-meg a' fiatal Rozmárynét. Mindkettő nyakáról gazdag kasemir sáwl hullámzott alá, mellyeket gyermekkori játszótársnéjok előtt egész pompájában fitogtattak. Miután a' rajz csinossága, szinek élénksége és szövet finomságáról folyt a' szó, barátnéjok sáwl-ját is látni kivánták.

‚Én nem mutathatom enyimet' — mond elpirulva a' takarékos nő.

„Mért nem? — kérdék amazok — vagy tán nincs? Ah, ez szégyen mind rád, mind férjedre nézve. Valóban különös — mondának gúnyos orrfintorgással egymásra nézve — még csak kasemir-sáwlja sincs." — És eltávoztak.

Más nap már lassúbb volt a' fiatal nő házi dolgainak végzésében, 's homlokán egész nap belső emésztődés felhői borongtak. Harmadik nap reggelén kisirt szemekkel halványon 's magát elepedve kelt-fel.

Férje aggódni kezdett 's bajáról tudakozódott.

Szidonia sirt.

„„Mi bajod fiam, te sirtál?""

„Igen"

„„Tegnapelőtt leánykori barátnéid voltak itt?""

„Igen!""

„„Nem gyakran mondám-e, hogy a' némberekkel társalkodás csak kellemetlenséget szül? Im, most magad látod, hogy valót szólltam.""

„De azt nem emlitéd, hogy a' korombeli hölgyek kasemir-sáwlt hordoznak; mért nincs nekem is illy sáwlom?"

„„Mert nincs módom venni, 's mert a' házi boldogság nem illy csekélységen alapul.""

„És bár mi csekélység legyen egy illy sáwl, még is meg kell vallanom, hogy ha nekem ollyat nem veendesz, vonakodásodat iráutami szerelmed meghült jeléül tekintendem, és hogy — zokogva — búmban meghalok."

„„Halálodat nem akarom, kincsem: de te sem kivánhatod, hogy vagyonbeli állapotom illy haszontalan csecsebecse miatt csorbát szenvedjen. Tudod

mit? lépjünk alkura! En neked holnap sáwl-t vásárlok, melly' majdnem olly szép lesz, mint barátnéidé, és felébe sem kerülend, mint azokéi.„

A' menyecske ez ajánlaton megnyugodni látszék, és férje még az napon vett neki egy sáwlt, mellynek ára 150 arany helyett csak 30 pengö forint volt; rajza szép, szinei az ázsiaiakat utánzók, 's kelméje szintén finom, lágy tapintatú vala.

Más nap szép octoberi nap viradt-fel. A' menyecske sétálni ment, és uj sáwljával minden nyilvános séta-helyen megfordult. Majd festöleges redözetben voná azt nyaka körül, majd kellemes hanyagsággal engedé fél vállaról lefolyni, majd pedig összehajtva bal karjára csapá. A' néptömeg azt hitte, kasemiri sáwlja van; bókoltak, nyájasan köszöngettek neki, 's ő boldognak érzé magát, mint a' vásár fijában kardocskát 's falovat nyertt fiú.

Egy pár nap mulva barátnéi, de valósággal házi csendének háboritói, ismét megjelentek, a' mindentöl magasztalt sáwlt látandók. A' menyecske büszke örömmel voná azt elö: de kiki képzelheti, mint csüggedt-el, midön azok gunyos kaczajjal felkiáltának: „hisz' ez csak lipcsei sáwl! illyent már minden szakácsné hordoz!“

‚A' te férjed is különös csudabogár, fukar pénzen ülö sárkány, neveletlen tuskó lehet, hogy nejétöl még azt is megtagadja, minek neje számára megszerzését minden derék férj elsö és fö kötelességének tartja!‘

„Mind haszontalan fecsegés ez édeseim; mert bár kész is kedvemért sokat megtenni, de más sáwlt még sem veend nekem.“

‚Hát aztán? Az okos könnyen tud segiteni magán!‘

„De miként?“

‚Bizd csak reánk! Jer, forduljunk egyet; e' közben majd elbeszéljük a' mi k é n t-et és h o g y a n-t.‘

Mit beszélt a' három nö, nem tudni; azonban takarékos gazdasszonyunk szerénysége, szorgalma és szeldsége feláldozásával harmadnapra már 110 aranyos kasemir sáwl-lal diszelgett, melly 30 forintos sáwljához annyira hasonlitott, hogy férje a' különbséget észre sem vette; de egyedül ö is volt, vagy tán csak akart lenni a' városban, ki e' változást nem látta. Ez idö óta azonban senki sem hallotta öt házi boldogságával kérkedni. Szegény Keresztély! KISS IVÁN.

S z ó r e j t v é n y.

Anyja szilárd anyag, és repülö test képzi belöle.
Öt jelü. Véghármát illyenné tette enyészet.
Elsö hárma, ha még viruló, bájos; de ha vonva
Olvasod-el négyét, a' növénynek lesz maradéka.

Sz. K.

E l ö b b i r e j t v é n y: DRÁMA, RÁMA.

Szerkezi M á t r a y G á b o r, halpiaczon, D e n e s ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja T r a t t n e r-K á r o l y i, uri utsza 612.

70.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september 1jén 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Rémlovagok.

(Folytatása 's vége.)

Soha sem tetszett Ta-in-ga-rónak az ut olly hosszasnak azon helyig, hol sok boldog napot élt, 's hol gonosz sejtelmei daczára is még sok szép órát remélt élhetni, mint ez alkalommal. Végre a' kunyhóját rejtő kis völgybe ért. Minden olly csendes és békes volt, mint távoztakor, 's midőn kedves Zecanáját a' háza előtt ellejtő csermely partján a' szomorfüzek alatt megpillantá, nyelvére szállt szive. De a' hölgynek fájdalmas tekintete különös érzést támasztott lelkében. Lovának dobogása nem riasztá-fel merengéséből, 's midőn végre férjét megpillantá, mint ismeretlenre tekintett reá. Egész figyelme a' kis ebeken függött, kik azon halom körül, mellyen ő ült, egy gyarmatot képzettek; és mig a' munkás állatkák gödreikből ki- 's bemásztak, 's a' nap fényén játszadoztak, különös énekeket dalolt nekik, mellyeket sem nemzeténél nem tanult, sem vándorlásaiban a' spanyol vagy mexikoi kereskedőktől nem hallott. A' vadász leszökvén lováról, mondhatlan iszonyodással — őrült neje fölé hajolt; a' boldogtalan hölgy ajkairól kikireppenő igék nem őt tárgyalák; a' beesett szemekben, a' sovány dultt arczban igaz, hogy a' neki olly kedves vonásokra ismert; de az előtte ülő lény még sem lehete Zecana. Nemzetének az őrülteket illető babonás hite csak hamar erőt vön lelkén; a' tébolyodott hölgy elébe térdelt, 's feszült figyelemmel leste-ki szavait, mintha azoknak értelmét megfejteni tudná. Ezek összefüggés nélküliek valának, 's egy tárgyról másra tévedeztek; néha azonban egy titokra látszának irányozni, melly olly szörnyű volt, hogy még az őrültség sem mondhatá-ki. Az Indus, midőn a' szavak értelmét sejditeni kezdé, felszökött, mintha gömb furta volna át szivét, és a' szorult mellből kireppent szivmetsző hang a' boldogtalan hölgynek visszaidézé egy pillanatra elméjét. De e' fénysugárt azonnal homály födé-el ismét. Zecana egy szánakozó pillantatot vetvén a' hajdan olly forrón szeretett férjre, mig ajkai görcsösen ranga-

tództak, 's végre a' Spanyolnak nevét kiálták. Azon pillanatban kirántván férje gyilkát öve mellől, markolatig döfé azt ön szivébe.

Mit érzett Ta-in-ga-ro e' pillanatban, nem lehet leirni. Midőn házi boldogságát illy egyszerre feldulva látá, szive megfagyott keblében. Egyetlen öröme, boldogsága, egyetlen üdve, vérében, élettelen feküdt előtte, és ez oriási, e' visszapótolhatlan veszteség szerzője barátja volt, kinek egész boldogságát kezeire bizta.

Orákig állott a' szerencsétlen férfiú némán, mozdulatlanul ugyan azon helyen; de végre uj érzések látszának keblébe térni. Ő más ember lett; — egy pillanat alatt megváltozott, 's mintha varázs vessző illette volna, szive lelkülete egészen más irányt vön. A' szerelem egészen más lénynyé alakitá őt, mint nemzete többi fijait. A' számüzött bajnok egész lelkéből szerette Zecanát, nem ugy, mint a' kéj és kincsszomj rabjai, nem, mint a' fényelgés által elgyöngültt, érdekek 's mivelődés előitéletei által lenyügzött bábok, nem mint a' társaságok mesterkélt teremtményei szeretnek; nem, más gondot nem ismerő, hatalomról, fényről, hiún nem álmadozó szivvel szerette őt; szivében csak egy szenvedély, a' Zecana iránti szerelem lakott. Lelkébe csak egy, önmaga által alkotott kép volt vésve, Zecana képe: 's ezt mindenek felett imádta. Zecana nem is volt méltatlan e' szerelemre. Szelid, mint a' legelő fűvén szökelő antelop, szerelem 's odaengedésből alkotva, és férje szenvedélyes hajlandósága a' némberi kebel legforróbb szenvedélyét költék-fel szivében. Ki azt képzeli, hogy az Indusnak szerelme költőietlen, nagyon csalódik. A' természet sugárzó képe örökké azon lényt tünteti elébe, ki a' földön legkedvesbje. A' lombdús erdők imádottja sohajait viszik hozzá; a' rét virágai annak mosolyát dicsőitik; a' csermely mormolása a' kedvesnek nevét hangozza fülébe, 's ők boldogok voltak. A' szomorfüzek árnyában csörgedező ér, a' habokat csókdosó virágok, a' fák galyai köztt csevegő madárkák voltak világa a' magányba vonult szeretőknek. És e' szerencse most feldulatott, a' béke és csendes örömek lakja elkietlenült, megszentségtelenittetett. Egy halandó szive sem dobogott részvéttel a' puszta romok felé; de Ta-in-ga-ro lelke elég volt magának. Szerelem és gondoskodás egy pillanat multán kiolvadtak kebléből, mint a' vulkánokat boritó hólepel a' tüz kitörése előtt, és eredeti természete ismét minden izom-rostjában mutatkozott. Szine 's arczvonalai egyszerre változtak-meg. Arczára a' vadak érdekelhetlenségének fagya ült, agyában pedig boszúláng lobogott.

A' napnak hátralevő részét nyugodtan tölté-el a' figyelmére még igényt tartható dolgok elvégzésével, mintha lelke szokott csendét semmi meg nem háboritotta volna. Zecana lélektelen testét gon-

dosan egy bivaly-bőrbe takargatván, csekély vagyona közé tette. Azután kedvencz lováról gondoskodott, mellynek a' hosszú út fáradalmai után ápolásra volt szüksége. Mind ezt elrendezvén, alkonyaton pipára gyujtott, 's farkas-bőr takarójába burkolván magát kevés percz mulva olly mélyen aludt, mintha az emberi gonoszság soha sem nyugtalanitotta volna álmát.

Következő éjjel a' Spanyol csendes álmot aludt őröktől környezett házában, és lelke szinleg ott nyugodtnak látszék, mint Ta-in-ga-roé; az ágy labánál pedig az Indus sötét alakja ült, és ellensége álmát olly gondosan őrzé, mintha egy kisded bölcsője felett virasztott volna. Minden néma és sircsendű volt, mint a' magános álom-őr laka. A' szoba a' kivül őrzött faháznak egyik szögletében feküdt. Mint jutott az Indus ide, egy halandó sem tudá; 's most olly hidegen, olly nyugodt és elhatározottan ült ott, mintha czéljának elérésére semmi egyéb nem kivántatnék, mint türelem.

Künn az őröket felváltó fegyveresek léptei haagzottak, de nem sokára ismét csend lön.

Huzamós idő sikamlott-el, és az Indus még folyvást mozdulatlan ült szobornemű helyzetében; végre nesz nélkül a' földre terült; fülét a' padlathoz nyomá, 's kis ideig figyelemmel hallgatódzott, valljon kivánata szerint van-e minden. Rendelései csak hamar elintéztettek; először is derékövét oldá-le, 's egy kötelet vön kezébe, mellyet vagy a' spanyol lakán talált, vagy magával vitt; ezután gyilkát szoritá fogai közé, 's lassan, mint árnyék az ágy fejéhez csuszott, 's azon pillanatban, midőn egy kézzel a' hurokká idomitott kötelet képzelhetlen ügyességgel a' Spanyolnak nyaka körül kerité, másikkal az övet tömé szájába ugy, hogy az ébredőnek segéd kiáltása már első hangjában elfojtatott. A' boldogtalan Spanyol csak kis ideig kisérté a' menekülni törekvést; mert az izmos Indus olly erővel nyomá-le, hogy azonnal átlátá, miképp' minden igyekezete sükeretlen; és minthogy ellenségének fenyegető mozdulata bizonyitá, hogy az a' hurkot azonnal keményebben torkára fojtandja, mihelyest szabadulni törekszik, kedvezőbb időre hagyá a' menekülhetés reményét. Nyugodtan engedé tehát magát megköttetni, 's az Indus ugy összeszoritá tagjait, hogy végre mozdulatlanul, darab faként feküdt ágyán.

Miután Ta-in-ga-ro ekképp' biztositotta magát harácsa felől, annak biztos helyre vivéséről gondoskodott. Legelőször is a' fakéreg-padlat egy részét tolá félre, 's az ellenszegülhetlen fogolyt a' padlásra emelvén, terhét vigyázva a' fakürtő mellé fektette. Ezután visszatért a' szobába, 's egy gyapottal keményen körültekertt nyilvesszőt a' kandalló tüzénél meggyujtván, ismét a' padlásra pat-

tant, 's a' lángoló nyilat a' kürtő mellől a' parancsnok lakára lövé. Nehány percz mulva lángban állott az épület; a' rosz fenyitékű örök pedig a' vigyázatlanságuk-okozta hibát jóvá akarván tenni, őrhelyüket oda hagyva, a' tüz oltására siettek. Az Indus használván e' zavart, foglyát a' kis erősségből leereszté. A' merész tettnek csak egy alvó őr volt tanúja, kit a' fal árnya miatt nem lehete látni, 's ki ijedve szökött hátra, midőn egy emberi testet lábai elébe látott ereszkedni; de az Indus vérszomjas tigrisként rohant reá, 's már az első hangot halálos hörgéssé változtatta gyilka a' szerencsétlen őrnek torkában. A' Spanyolnak eltünését nem vették azonnal észre, 's mig a' láng mohón harapózott szét a' tetőkön, a' gyujtogató, kit két ló egy völgytorokban várt, a' lángok fényénél lóra pattant, 's elrobogott.

Midőn Ta-in-ga-ro különböző 's csak általa ismertt mellék-utakon kunyhójához ért, a' Spanyolt leemelvén lováról, kezeit ugyan nem oldá-fel, de azért minden szükségét kielégité a' nélkül, hogy annak kérdéseire vagy megszabaditást esdő rimányaira legkevésbbé is ügyelt volna. A' megenyhült Spanyolt nehány pillanatig magára hagyá az Indus, 's e' közben a' közel legelő félvad csordából kiválasztá a' legizmosabb lovat. A' délczeg állat felkantározva 's nyergelve fékszáránál fogva csak hamar a' kunyhó ajtajához köttetett. Ekkor karait is feloldá Ta-in-ga-ro foglyának, 's a' lóra kényszeritvén ülni, lábait jávorszijakkal a' fanyereghez füzé. A' boldogtalan férfi egész testében reszketett, 's félig elfojtott hangon egész vagyonával kinálta az Indust, ha a' sorstól, mellyre elszánta, fölmentendi. De a' Spanyol még nem is gyánitá a' reá várakozott fenyités nemét, különben lélekrenditőbb, kétségbeesettebben könyörgött volna.

„Halvány képű rabszolga — dörgé az Indus, — ne félj, nem egyedül foglak a' pusztába taszitni.“

A' Spanyol nehéz nyelvvel köszönetet rebegé, de azt csak hamar elfojtá az irtózás hangja, mellyet egy az Indus által elébe tett vérző 's élektelenültt holt tetem látása sajtolt-ki melljéből.

Midőn ájulásából, mellybe az egykor olly bájló Zecana megismerése sülyeszté, föleszmélt, annak megmerevült tetemeihez füzve látá magát a' boldogtalan Spanyol, még pedig olly szorosan füzve, hogy legcsekélyebb mozdulat még szorosabb iszonytatóbb érintkezésbe hozá a' halottal. Tag taghoz volt csatolva. Ellensége lovon tartozkodott mellette, 's türelmetlen várt azon szemgyönyörre, mellyet a' föleszmélő Spanyolnak megrémüléséből remélt éldelhetni. A' tomahawk-nak egy sujtásával ketté volt szelve a' megkötött lónak fékszára; a' megszabadult állat sebes iramlással száguldott to-

va, 's nyomában a' boszúszomjas Indus széllábú ménje robogott.

Természeti ösztöne a' nagy puszta felé vitte az állatot, mellynek határain a' dús legelő nyult-el, 's ezen keresztül antilop sebességével iramlott-el. A' sivány homoktér csak hamar meg lön közelitve, 's az állatnak izmait uj erő látszék feszitni, midőn lába a' homokot megérinté. Nem igy a' boldogtalan lovag. A' semmi árnyékos tárgy által nem szeliditett napsugarak égetőleg löveltek a' mezetlen Spanyolra, a' rostlyukakból kiszivárgó izzadtsága pedig a' holttetemhez még keményebben olvasztá tagjait. Az éj harmatja sem könnyité helyzetét, sőt még elősegélni látszék annak rothadását, kivel olly iszonygerjesztő érintkezésben volt; a' terhéhez szokott 's néha néha legelni megállott lónak nyugvása pedig még borzasztóbbnak tetszék, mint a' nappali haladás.

A' holttetemből kiszivárgó véres viz megkérgesité a' kötelékeket, mellyekkel a' testhez volt füzve, a' halottól menekülni törekvése pedig még szorosabban hozzá vonni látszék. Az álom sem hozhatott reá enyhülést. Eltikkadt feje lehanyatlott, szemei becsukódtak volna ugyan, de azon pillanatban mellette termett fáradhatlan 's mindig éber ellene. Az álmodozónak füleibe egy kárhozott lélekéhez hasonló rikoltás csapott; a' megriadt ló tovább iramlott, 's a' felkelő nap ismét sarkában találá a' nyugalmatlan üldözőt.

Egy nap a' másikat követé, 's a' lovag pár még untalan folytatá borzalmas pályáját. Végre az éhség gyötrelmei, mellyek a' szerencsétlen Spanyolnak többi kinaiboz szövetkeztek, kiállhatlanok lettek. Szomját ugyan mindig enyhité az Indusnak kiszámitott kegyetlenséggel italra nyujtott kobakja, midőn lovaik pihentek, 's az életerő működése nem szakadhatott-meg: de az éhséggel szakadatlanul kellett küzdenie. Hiába igyekezett azon borzasztó vágyat elfojtani, melly benne föléledt; hiába fordítá-el undor 's iszonnyal szemeit amaz egyetlen tápláléktól, mellyből lakozhaték. Keblében egy ösztön, az ön-megtartás ösztönénél hatalmasabb, dühöngött; belsejében kin, az érzékeit lázitóknál iszonyúbb és szenvedhetlenebb dult. A' rémitő éhség minden egyéb indulatot elfojtott, melly a' hajtorzasztó lépéstől visszatarthatta volna.

De minek ez emberietlen kinzást tovább festeni? — Az Indusnak szörnyű boszúja, mint minden mulandó, véget ért. De az engesztelhetlen Indus közelben maradt, és szemeit gyönyörrel legelteté áldozatán, mig csak az utósó kétségbeeső hang meg nem győzé, hogy boldogsága feldulójának elméjét 's életerejét a' folytonos gyötrelem feldulá.

Ta-in-ga-ro jövendőjéről semmit sem lehete megtudni. Némellyek azt erősitik, hogy még él, 's a' vándor Seyennek sátorai

köztt bolyong; mások azt állitják, hogy egy zabolátlan néger rablócsapat főnöke lön; ismét mások pedig ugy vélik, hogy régen a' szellemek honába költözött, és midőn a' rémlovagok előtünnek, a' boszús harcznok alakja az amerikai puszták végetlen sivatagjain még folyvást üldözi őket.

Németből RÉJTÖKI.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hotel az angol királynéhoz.

Mivelődésünk haladásával növekedő anyagi szükségeink közül azt, minek hiánya miatt a' kényes külföldi előtt még eddig többnyire pirulnunk kelle, kipótolva látjuk, 's igy egy lépéssel ismét előbbre vagyunk. Lapjainkban t. i. emlitők már, hogy Bartl ur, Pesten a' „magyar király" czimü vendéglőnek volt bérlője, a' Kemniczer házat nagyszerü hótellá alakitandja. A' terv létesült: 's az „angol királyné" nevet nyertt hótel folyó hó 26-kán esti 8 órakor 50 vtó kr. bemeneti dij mellett fényes szertartással nyittatott-meg. A' belépett meglepetve álla a' kertté változtatott udvaron, hol a' virágzó oleanderek alá teritett asztalokon lobogó gyertyák ugyan annyi bolygó fényekként tüntekfel, hol a' kishid utszára nyiló kapu alatt a' Rothkirch ns czred hangászkara, különféle operai darabokat zengedezett. „Ez tehát minden kényelme 's elrendezése az olly dagályos bevezetéssel kürtölt hótelnak ? ' — fogják sokan kérdezni. — O nem! Menjünk-fel csak a' virágzó pelargoniumok, dahliákkal 's egyéb növényekkel diszitett 's tündérileg világitott lépcsőn az első emeletbe; ott jobbra forduljunk a' magyar ország szineivel izleteson karpitozott társalgási terembe, 's miután itt a' Gobbi Lajos kormánya alatt működött hangászkartól a' bevezető Rákóczy indulót, Victoria keringőt 's a' t. meghallgattuk, forduljunk balra, 's ha az ifjabb Coffin által legujabb izlés szerint butorzott 's parquettozott szobák tömkelegén átvándorolva, a' kerevetek, zsölleszékek, pamlag, ágy, asztalok és szekrények kényelemre pazarral készült tömérdekségét bámultuk, térjünk-le a' hullámzó néptömeg között az udvarra, telepedjünk valamelly asztal mellé, 's vizsgáljuk-meg a' konyha minőségét is. Az étlapok (mellyeken, mellékesen legyen mondva, csak az étel-osztályok: u. m. leves, hus, beesinált 's a' t. voltak magyarul, de nem az étkekéi is; valamint a' casinoi vendéglőben), sokat és különfélét, többi között Victoria-fánkokat is mutattak; de a' szolgálat, hihetőleg a' nagy sokaság miatt, nem lehete a' legkielégitőbb. Ennyit tudva ugy hisszük, a' t. olvasók el fogják gondolni, hogy mint minden eszem-iszommal járó gyülekezetnek, ennek is szétoszlás lön vége. Mi e' czikk közlésével csak azt akartuk tudatni t. olvasóinkkal: hogy jövőben ha Pestre jönek, egy a' szó teljes értelmében nagyszerüleg rendezett hótelba szállhatnak; 's ez egy utazóra nézve a' legkedvesebb dolog.

A' pesti szegény gyermekek gyógyházának, melly számos emberbarát bőkezüsége és aláirása után fens. cs. k. főherczeg asszony mélyen tisztelt nádornénk pártfogása alatt rövid idő alatt alakult, innepélyes beavatása aug. 29-kén délelőtti 10 órakor ment végbe nagy számú mindkét nembeli, egyházi 's világiakból állott gyülekezet előtt, mellyben kitünök voltak n. m. Ürményi Ferencz, az intézetet alakitó egyesü-

let elnöke, és n. m. Mérey Sándor tartományi biztosság fő igazgatója, ő excjok, n. Lenhossek Mihály országunk fő orvosa, t. Tölgyessy János Pest városi polgármester, Patachich József városi tanácsnok 's a' t. Ez ünnepélyes beavatást a' József külvárosi t. plebanus ur nyitá-meg német beszéddel, melylyet ez intézetre áldást könyörgő imádsággal 's a' szobák beszentelé-ével rekesztett-be. Erre t. Szekrényessy Endre ur, Pest városi tanácsnok, 's ez intézeti választmánynak ideigleni elnöke, gyönyörü sztilü megnyitó magyar beszédben adá elő az intézet körülményeit; mire a' gyülekezet legnagyobb elégedését nyilvánitva ez üdvös intézet czélszerü elrendezésén 's áldást kivánva reá és nagy lelkü alapitójira, szétoszlott. Valóban meglepő volt a' jeles felosztás, csinosság, 's tisztaság, melly azt bélyegzi. Az intézet aug. 10-töl fogva áll nyitva, 's már eddig 19 beteget va lás-különbség nélkül vett-fel. Jelenleg 12, vasból készült igen csinos ágyban, ugyan annyi beteg gyermek 's ezeken kivül még egy külön fektetve, kik között két zsidó is, találkozik az intézetben. (Ot pacsirta utsza, Stand-ház, 1-sö em.) — A' fenn emlitett 's Szekrényessy ur által mondatott beszéd magyar és német nyelven nyomtatva osztatott-szét a' jelenvolttak köztt.

ÉLETTÖRTÉNET.

Asszonyi remek irók csarnoka.

1. Edgeworth Maria.

Edgeworth Maria, ismeretes angol irónő, 1771-ben született Edgeworthtown-ban, Irlandban, hol Angliából származott családja a' 16. században települt-le. Ő leánya az elmés Lovell E. Richardnak, ki már ifjabb éveiben a' törvénytudományon kivül főleg géptannal foglalkozott. Előbb Angliában, hol atyja nagyobbára tartózkodott, neveltetvén, 1782-ben vele jött Irlandba, ki honába tért vissza, magát gyermekei nevelésének 's jószága igazgatásának egészen átadandó. Ismeretdús atyja 's első és második mostoha anyja gondos vezérlete 's egy mivelt társas körnek, mellyben a család élt, serkentése alatt elméje 's finom észrevevő tehetsége már korán kifejlett 's atyjának sajátságos, gyakorlati ügyességre törekvő szellemiránya elhatározólag hatott szellemére. Atyjának társaságában adá-ki 1798-ban „Essays on practical education" czimü munkáját, 's ez alapitá-meg Edgeworth család irói hirét. Ezóta az atyának legfőbb gondja leánya hirének kiterjesztése vala. Vele irá 1803-ban „Essay on irish bulls" munkáját azon szándékkal, hogy guny álarcza alatt példákat nyujtson az Angoloknak az irlandi pór elmessége 's elmetehetségeiről. Leánya más munkáiban is, 1817-ben történt halálaig, tanácscsal és intéssel nagy részt vön (Vesd össze: „Memoirs of R. L. E., begun by himself and concluded by his daughter' 2. köt. Lond. 1820). Ifjúságnak szánt beszélyein kivül, mellyek között kivált „The parents assistant" czimü érdemel megkülönböztetést; leginkább ‚Castle Rackrent' czimü erkölcsrajzával, mellyben hiven 's élénken festé az alosztályú Irlandok lelkületét, érzelmeit 's elnyomott állapotját, ébreszte közfigyelmet. — „Moral tales" és „popular tales"-ei a' népre nézve gyakorlati bölcseség valódi iskólái. Számos regényében, mellyek közül csak „Belinda" — ‚Tales of fashionable life' — 's „Patronage"-t emlitjük, azon erkölcsi irány uralkodik, hogy majd divatos

esszelőséget, majd nemzeti viszásságot, majd szellemi vagy erkölcsi bünt javitson. Gyakorlati érett értelem, emberi tettek inditó okainak éles vizsgálata, a' charakteristikának ha nem mélysége is, de sokszerűsége 's finomsága, jeles női tapintattal párult férfias itélet, világos 's könnyü előadás, de fényes képzelet 's a' kedélynek költészi fölemelése nélkül, ezek vonásai. Ő a' legnagyobb mértékben az, mit az angolok „utilitarian" szóval fejeznek-ki; hasznosság apostola a' szó legjobb értelmében, jeles tanitónő az életmesterségben; Beszélyeit 's regényeit uj átdolgozásban „Tales and novels" czim alatt 1832. 's köv. években 18. kötetben bocsátá közre.

(*Vége következik.*)

EMLÉKMONDÁS.

Szerénység.

Nagyitva látni a' mások érdemét
A' tévedésnek egyik szép neme;
'S ez a' szerény érzés a' gyenge kort
Leginkább ékesiti.

KAZINCZY F. után —

Érettség. — A' megérett kortól jő a' tiszta érzés; a' fiatalnál csak bujdosó csillag, melly az állhatatlanságban állandó.

KISFALUDY K. után K. H. K. J.

Gyenge, erős. — Csak a' gyenge szereti ön magát; az erős egész nemzeteket hordoz szivében. GR. SZÉCHENYI I. után —

Az ember remek teremtvény, melly s enved és örül, fél és remél, eseng, szeret, éleményre vágy, 's állati ösztönöket érez: de mind ezeket sziv 's lélek befolyása alatt gyakorolván, magát az állati körből kikapja, ismereteket gyüjt, érzelmeit megtisztitja, az érzéki világot erkölcsibe emeli, túl magán ezrekért munkál, társaságot és hazát alkot, 's gyermeket sulyos gonddal nevel, hogy az a' hazáért meghaljon.

* KÖLCSEY után M. N.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik tag bontatik-szét fájdalom nélkül?
2) Mellyik láb az, mellyet kezünkben viszünk?
3) Mikor vas a' szalonna?

HALÁSZY JÓZSEF (Losonczról.)

4) Mellyik ló az, mellyet legelőbb lehet tüzbe hozni?

N.

Előbbi rejtvény: KOROM.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

71.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september 4kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Fürdőbe utazás.

I.

„Isten veletek édes fiaim! — adjon erőt, irányt tervetekhez — siessetek vissza az atyai kebelre!“ — mondá könyezve az öreg Rohonyi.

A' gőzös parancsnoka jelt adott. Harmadszor kondult-meg a' harang. — Ismerősek, barátok, rokonok ölelik egymást; szünnapokra sietö tanulók bucsú-danát zengnek; a' matrózok zajganak; kelő nap 's a' vezér nevü gőzhős hatalmasan hasitják utjokat, 's megkezdik nagyszerü pályájokat. — Mindenki oromra sietett, éldelni e' tündéri jelenetet. Még látszottak Budapest szépségei; még mintegy leszegezve vesztegiett a' dunaparti bámuló csoportozat; még mindenki vélte magáét látni, 's nehéz sohaj lebbent-le ajkairól. Az óra egy negyedet, a' gőzös egy negyedig haladt, 's a' társaság otthonositotta, sajátositotta magát.

„Nyomó érzet, saját neme az érzelmeknek szállja-meg a' kebelt a' kedvelt hontól távoztunkkal — monda Zondi két uti társához fordulva — olly édes vágy von vissza minket; olly remegve tekintünk előre, mintha minden léptünket kisérteti rémek fenyegetnék.“

„Ezt én azon mindennapiságnak, aljas elszokásnak, vagy helyesebben tunya tespedésnek tulajdonitom, melly szerint korlátolt képzelődésünk, sötétkes eszméink, gyenge akaratunk iszonyodik minden szokatlantól; nem bátor megvivni az akadályokkal, mellyek rothasztó nyugalmából kiemelnék; esengve ohajt vissza méla álmaiba, 's nevetséges rémképeket teremt magának az ismeretlenről“ — mondá fiatal hévvel, villogó szemekkel, a' katonának nevelt ifjú Rohonyi.

„„Vagy az lehet oka — mondá Járosi — hogy a' bizonyos szép jelent félünk koczkáztatni a' homályos bizonytalan jövendőért.““

‚Én pedig, — mond Zondi — e' vágyat, e' remegést, a' leggyengédebb, legdicsőbb érzetnek keresztelem, haza-szeretetnek.'

Ágyú-dörgés nyomult Linz falai közé; Maria Anna lobogói szárnyaltak a' tiszta légben, 's hirdeték Fulton és a' magyar hon dicsőségét.

Az öreg Rohonyi katona volt; erős kara, jeles termete, hatalmas hangja, szük ismeretei daczára is, kitünteték a' dulongó Francziák előtt. — Midőn Sz. Ilonára vitetett a' világ-rettegtető, Rohonyi szép jószágaira vonult, de hévvel ragaszkodott mindenhez, mi korábbi pályájával atyafiságban volt. Egyetlen gyermekének hat franczia marsalt, a' marengoi hősöket, jelelte kereszt-apáknak. — Endrét, Massenáról, kit gyermekileg tisztelt, André-nak szeretè nevezgetni. — A' gyermek korán eltanulta az atyai modort; játékainál elkülönzött minden nem-katonait, 's mint többnyire, a' szokás természetté vált. — Zondi Károly, egy szegény agg bajtárs fija, adatott mellé pályatársul. Ez hevességében igen, de katonai érzeteiben nem osztozott. — Kitünőleg haladt a' két ifjú, 's az öreg Rohonyi magasztos atyai örömmel szoritá melljéhez a' vég bizonyitványok olvasásakor a' két ifjút. — Endre egy magyar ezredhez, Károly Pesten ügyvédnek esküdtek.

Járosi István, a' harmadik utitárs, Rohonyi nőtestvérének fija, egy jól termett barna ifjú — ki mindent tárt karokkal ölelt; a' nélkül, hogy megrostálná, bizalmas mindenkihez; erszénye, akaratja segitni mindenkor kész, de félszeg gyengéje is mindent magaszerűnek nézni, mindentől mindent kivánni; kitüntetést előzetességet várt mindenkitől; ingatag mint nád; kéjencz, pulya, irigy, engesztelhetlen boszúálló, mint keleti zsarnok.

A' három ifjú, mint testvér, Pirmontba utazott. Zondi nevét, Rohonyi és Járosi érszényöket tevék a' mérlegbe. — Ki nem ismeri Pirmont gyönyöreit? Ki ne tudna magasztas mulatságairól? — A' névlapot Orleans, Nordfolk, Lichtenstein, Széchenyi, Orloco, Vaget, Broglie, don Diego de Castro, Falkenstein, nevek ékesiték; minden körben Europa társalkodott.

Nyárhó másodikán — „Zondi testvérek, István, Endre, Károly" volt olvasható a' névjegyzéken.

‚Oui, oui, Mademoiselle! c'est vrai! — nekem elhihetik, izlésemet egész Pirmont ismeri, olly deliek, olly csinosak, olly nyájasok, hogy Adonis 's a' szerelem-istennő unokáinak beillenek. Ah ez az Etienne, szabályos teste 's barna fürtjeivel, — ez az André, testére olvasztott egyen-ruhájával, 's ez a' Charles az ő

vidor élénk elmésségével, mon Dieu! csupa tünemények' — mond Waldné aszonyság.

„Ej ej, valóban szép! tegnap jöttek, 's kegyed már illy biztos rajzot közöl!" — mondá egy csinos özvegy.

„Ah ma chère, vous me faites bien de l'honneur. Hiszen vis à vis lakunk, 's a' jeles szembe ötlik; — à revoir ma chère!"

'S Waldné aszonyság, még tiz más helyen szavalá-el, illy franczia hévvel, ifjaink jelességeit, 's igy csuda-e, ha illy meleg rajz ösztönze mindenkit közeledni hozzájok, csuda-e, hogy a' megismert ifjak csak hamar nélkülözhetlenekké tevék magukat, minden jelelttebb társasági körben?

II.

Tükörfalak sokszorozák a' terem fényét. Nyolczat ütött; nyugtalanság bélyegze mindenkit; a' társaság öszpontosulni kezdett.

Linka a' szép, a' kedves Linka játszott. — Bellini is kezet csókolna a' szép művésznőnek, — 's ön szerzeménye magán túl emelné.

„Bravo, dicső, isteni!" — kiálta lelkesülve az egész kör.

„Engedjen kis angyal e' dicső élvezetért kézcsókommal hódolnom; engedje remélnem, hogy e' kedves kéz fog késő napjaimban is mennyei örömek köztt ringatni!" rebegé forró kéz csókja közben Járosi.

„Jó! helyes!" mondá Károly.

Linka felemelé nagy kék szemeit az ifjúra; olly érzéssel, olly igézőleg nézett reá, hogy a' legmakacsabb Ádámfit is megszelidité. Mintegy beszélé e' pillanat: „hiszen csak tetszésedet kivánom, hiszen csak teneked játszottam."

Kard-csörrenés hallatszék; szemét mindenki az ajtóra szegzé — egy deli katona 's egy csinos polgári lépett-be, Endre 's Kobler báro.

„Miért illy későn uraim? vagy ma is Laroche grófnő 's Lady Pagetnek köszönhetjük e' rövid engedményt?" — kérdé némi czélzással Iványiné, a' házi asszonyság.

„Nagysád kegyes es jó; tudja, hogy igen tisztelt körébe nemcsak időtöltés 's mulatság vonz: azért is örömest veszem tréfának fennebbi szavait — mondá kézcsókja közben Endre. — Ugy-e édes Linkám, kegyed véleményem' pártolja? De mit látok? — Károly te itt? — No csak lássa nagysád, milly hamis a' világ! Ebédre hivattatunk Brockenheim báróhoz; Károly beteg lesz, 's általam menteti magát; én becsületemmel állitom, hogy fekszik, hogy orvosi tanácsot kell fölötte tartatni, 's ő nagysád bájoló leányai

kezeiből szedi a' gyógyszert; pillanataiktól' reményli életét 's halálát.“

Fanni és Linka arczát tüz boritá; a' villanyult személyzet nevete. — A' társaságnak kedves fűszer, a' magánynak megbecsülhetlen kincs egy szeszélyes mulattató. Ma Endre volt a' nap királya; kedvszikrái kimerithetlenek; elmés napi történetei kifogyhatlanok voltak. Kézszoritás, jelentős mosoly, jóslatos pillantatok üdvözölték minden oldalról; az éldelet forrása megnyittatott. Iványiné fáradhatlan volt. A' müvelt tapintat, finomitott izlet, biztositóji az éber gondoskodónak; mert elégedést, szives hálát szülnek többnyire. — A' házi asszony egy pillanata az egész körre biztosan határozá lépteit a' rendezgetésben; nyájas eszméit szerencsésen sikerült lét koszorúzá; mert mindenki ohajtott czélhoz juta, 's vágyaink sejtéseink valósultánál rendesen boldog érzet szálljameg keblünket; önmagunkból emeltetünk-ki. — Kártya, játék, frisitőkkel izletesen megrakott asztalkák tarka csoportja, az uralkodó kedély, a' vakitó szeszfény hatalmasan izgattak izmot, ideget. Legmerészebben sikerült alakját lehetett látni egy szerencsés képzetnek, hivrajzát a' személyesitett boldogságnak. Saját nézet, tulajdonos irány, kiszámolt terv, élénkitett lelkület, felemelt örömmagasztalt érzéssel házasitva ült minden homlokon. — A' divatos csitt (Whist) volt többnyire az adott darab. Rohonyi, Járosi, Linka 's a' később jött Laroche grófnő egy felől, — más felől b. Kobler, Zondi, Fanni és C. marquise voltak a' szerepvivők. — Az elfogultlan, hideg, de szemügyes szemlélő, mintegy azon észrevételeket tehetné — hogy Rohonyi és Linka jegyesek; különben honnan ez a' bizalmas társalgás ez a' meghitt általengedés? — hinné, hogy Rohonyi, Laroche kegyét vadássza; mert miért e' gyakori kézcsók, a' válogatott kegybe-hizelgő szavak, e' tüz-pillantatok, — 's könnyen jöhetne illy gondolatra, e' fiatal uracs nem több, mint alacson hizelgő, ingatag önző, gaz csábító. — Járosinak, ha észre nem venné Linkára vetett mohó pillantatait, azon zavart kapkodást, melly tetteit bélyegzi, azon remegő féltést 's viszontorlást esküvő szemsugárokat, mellyeket Rohonyira lövel, a' néma szerepet juttatná, vagy olly melléknek vélné, ki honn nem létünkben tettleges személyesitőnk; vagy pedig magában gondolná: ez is vitéz, hol egyedül van. — Nem igy a' másik asztalnál. Itt tökélyesen megosztott sziv és birtok, megelégedés és nyugodtság honol. Károly és Fanni, az eleven festői műarcz, a' köznapiságból kiemelkedett lélek, a' minden szavát öröm-harmattal fűzerező éber vidámság személynöke, istenektől rablák-el ez estvét. Ez a' biztos barátságot olly hűn festő pillanat, ez a' lélek-nyugalmat

fejező sima homlok, ez az erőtetlen, tulságtalan, szabad, tiszta társalgás olly mélyen ragadák, ugy elmélyiték komoly szemlélőnket, hogy ha b. Kobler 's C. marquise sohajaik fel nem rezzentik, az ünnepély diszitményére kiállitott szobornak vélnéd.

Diadal, mellyet egy szép érzet, önmagunkkali megelégedés szül, villogott Iványiné szemeiből; — szemsugarai még egyszer körülövedzék vendégei sorát; idvezitő kéj, jó akarat mosolyga reá mindünnen. — Fanninak sugott, 's a' kis babonásnak egy mozdulata, egy intése uj képét teremté egy kellemes zavarnak. — Vedgevood 's a' cseh gyárok legcsinosb gyermekei koczogni kezdének; lelkesülni, zajosulni kezde a' kör; tartózkodás, feszesség helyett rokon kebel, nyilt sziv karolák egymást; keresetlenül ajánlá magát érintkezésre az olly gyakran kopasz alkalom. Endre és Károly a' nap boldogjai, egy hatalmas tartalmú czukorgyüjtemény ritkaságait szemelték. Észrevétlenül tulajdonita-el egy hiv emlénykét Károly, 's remegve nyujtá az örömben merengő Linkának.

„Kegyed ma végetlenül boldog! — Én itt elmélkedém, és szivünket, kedélyünket, akaratunkat — varázs-hurokhoz hasonlitám, mellyeken ha az érzés művésze kedves hangokat csalhat-ki tárt karokkal öleljük benne a' rokon kebelt. — Az én jó Endrém, ugy látszik, kegyed szerencsés Paganinije — magasztalt örömében ezt hinnem kell, — e' szép estve talán koronázta kegyed édes vágyait. Fogadja hát ennek emlékéül az állhatatosság 's hivségnek e' szerény jelképét.“

Linka szemében könycsep rezge. Egy pillanat, mellyet a' nyomorú bünös idvezités helyett felfoghatna, volt a' felelet, 's átvevén az emlénykét, szobájába távozott.

Néma gondolatokba merülve vonult Károly egy divatos spanyol ablak szegletébe. Komor visszás képei a' jövendőnek tünedeztek-fel előtte; holdsugár rontott-be az ablak redőnyein; hangok rezzenték-fel méla álmaiból.

„Én pedig becsületemre mondom nagysádnak, csak ámitás és hitegetés, hogy Linkát határozott akarattal, szándokkal szereti.“

„Nem, nem, az lehetlen! Én ismerem őt; illy aljasságra ő nem vetemedhetik. — De hátha még is? akkor Endre! akkor“ —

A' végezet nem hallatszék.

Károly ablakszárnyat nyitott; két alak tünt-el a' kert lugosai között; ő utánok akart iramodni, de egy gyenge kéz tartá vissza.

„'S csak kegyed volna, ki elégületlenül hagyja itt estvélyünket. Nézzen csak körül, mint nem illik öröm-táborunkba e' heraclitusi kép! kitudja mit rejt a' bizonytalan jövő! Azért is édes Zondim, szedjük a' jelen virágait!“ — mondá a' vidám Fanni.

„Igaza van kegyednek! engem homályos jövőmből elősejtés lepett-meg, 's mennyem elkomorult. De valamint estve kegyed fényezte láthatáromat: ugy ezentúl is mennyei kéj ömöljön idegeimen keresztül, ha az én jó Fannim szép szemeiben derűt látok, ha Cherubim hangja csattog körülem!“

„„'S én, hogy annál inkább élénkitsem kegyed örömeit, ajándoka viszonzásaul ezt elfogadni kérem!“ — mondá a' párbeszédes hallgató Linka.““

Éjfél volt. — Waldné asszonyságnak észébe jutott valami; mozogni kezdett, 's a' társaság eloszlott.

(*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Szorgalmi szekér Pesten. — Örömmel értesitjük a' t. közönséget, hogy Pest város lakosainak egyik régi ohajtása nem sokára teljesülni fog. A' budai szorgalomszekér főintézete t. i. egy fiókhivatalt állit-fel Pesten, az uri utszában, ugyan azon Károlyi-házban, hol a' postahivatal van. A' hivatal irószobája, az uri utszára, most rendeztetik-el, 's már Mihály napján meg is nyittatik. Nagy köszönettel tartozunk ezen intézetnek hozzánk áthozatásáért; mert ezentul a' távulabb vidékekre küldendő pénzeket 's egyéb holmiket nem leszünk kéntelenek a' jó messze levő budai főhivatalra vinni, hanem egész kényelemmel Pesten is feladhatjuk.

A' pesti vak növendékeknek nyilvános próbatéte, mint már lapjaink jelenték, nyárutó 31-én délutáni 3 órától hatig a' legszebb renddel tömérdek nézö jelenlétében ment végbe a' ns megye nagy teremében. A' próbatétel rende következő volt: 1) Üdvözlés, két növendék által magyar és német nyelven; 2) Négy hangú karének; 3) hittudomány és irásbeli dolgozatok; 5) számvetés, fejből és jegyekkel; 6) német nyelvtudomány; olvasás, irás, nyomtatás; 7) természettörténet 's technologia; 8) természettudomány és diätetica; 9) földleirás és hazai történet; 10) némelly az intézetben tanittatott kézi munkák gyakoroltatása a' növendékektől, valamint a' már kész munkáknak a' jelenlevők kegyes itélete alá bocsáttatása. E' közben nehány intézetbeli dal énekeltetett; 11) hangászat theoriája; 12) énekes és hangszeres zene; végre egy kardal Mozart „Titus-ából.“ Ezután felolvastatván a' növendékek nevei, a' jelesebbeknek jutalom adatott. Első jutalmat Csendes, másodikat Hessz nyeré.

ÉLETTÖRTÉNET.

Asszonyi remek irók csarnoka.

(*Vége.*)

2. Dudevant Aurora.

Dudevant Aurora marquisnő, a' George Sand név alatti hires irónő, 1804-ben született Indre megyében, 's leánya bizonyos Dupinnek, ki mint fija az ismeretes szász marsalnak, a' forradalom előtt főbérlő volt, 's kevéssel halála előtt, hogy részesitse vagyonában leányát, eltökélé magát nőül venni anyját. Leánya franczia szokás szerint kolostorban neveltetek, 's alig lön bevégezve neveltetése, anyja, egy életre termett nember, legott sietett

egy hajdani tisztnek, Dudevant marquisnak, nőül adni őt. (1822-b.) Nehéz megmondani, miért ütött-ki balul e' házasság; meglehet, hogy a' marquis, mint mondjuk, baromilag durva, — meglehet, hogy csak szellem- és kedélytelen, 's ez okból olly genialis nővel tartósb ideig szerencsésen élni képes nem volt. Az is meglehet, hogy a' sz. simoni elméletek véralkat 's életviszontagságok által jól elkészitett földre találtak neje egyénségében. De legyen ez bár miként, ha Dudevant asszony közönséges nember volt volna, körülményeihez annyival inkább alkalmazandá magát, mivel férje nem igen korlátozá szabadságát. Itt egy erös, valódi 's alapjában nemes természet rosz viszonyba jutott; Dudevant asszony elhagyá férjét, 's 1831-ben Parisba ment, hol léte biztositásaul a' Figaróba irt. Akkori barátja-'s kisérőjével (Sandeau Gyulával, ki 1834-ben „Madame de Sommerville" regényt bocsátott közre), kinek nevéből irói nevét, melly eredetileg mindkettejöké volna, képezé, irta „Rose et Blanche" (5. köt. Paris 1832.) czimü könyvét, melly a' középszerüségen csak helyenként emelkedik túl. Csak „Indiana" czimü regényét vevé a' közönség észre, 's nyomban olly figyelmet ébresztett, hogy a' George Sand név azóta Chateaubriand, Hugo Victor 's Lamennais mellé állittaték. Noha Dudevant asszony, ön vallomása szerint, sokat irt az utóbbi hat év alatt, 's Muzáját megerőteté; noha jobb müveiben is nem hiányzanak nem sikerült részek: ez azért nem csökkenté-meg nemcsak az olvasó hanem az alaposb itéletü közönség figyelmét is e' csudálatos munkák iránt, 's a' „Revue des deux mondes" — melly 1833 óta első adja George Sand munkáit, olvasóinak minden uj füzet vételekor legelső gondja az, nem foglal-e magában George Sandtól valamit. Sand iratai hosszú sorában, benső érzéspontok szerint osztályozván azokat, legelöl kell neveznünk: „Lettres d'un voyageur 1834—36. (2. köt. Paris 1837.), mellyet maga a' szerzönö, örült agy munkájának nevez, 's képzeményes, metaphysikai, sz. simoni regény, melly a' szellem 's test öszhangzásának feladatát meg nem oldja, hanem feladattá teszi. A' valódi világból vett regényei két osztályúak: „Indiana" (2. köt. Par. 1832.) — „Valentine" (2. köt. Par. 1832.) — „Jacques" (2. köt. Par. 1834.) — „André" (Par. 1835.) — „Léone Léoni" (Par. 1835.) — és „Simon"-ban (Par. 1836) Dudevant asszony a' társas élet baloldala költésznőjévé lett. Kivált a'három első regény alap-eszméje a' következő szavakban látszik feküdni, mellyeket „Jacques" regényben olvasunk: „Pauvres femmes, pauvre société, où le coeur n'a de vèritables jouissances, que dans l' oubli de tout devoir et de toute raison!" — Az 1837. óta megjelent kisebb regényekből: „Mauprat" — „Les maîtres mosaïstes" — „La dernière Aldini" — „l' Uscoque" — „l' Orco, contes vènitiens" (2. köt. par. 1838.) nem rí-ki világtóli idegenség, de nincs is olly erkölcsi érdekök, mint az előbbieknek; ámbár a' három utósó munka költészi szempontból igen nagy becsü. Nehány, eddig össze nem gyüjtött kisebb értekezésen kivül, p. o. „le prince" az 1835-ki „Revue des deux mondes"-ban, a' legmérgesb sorok, mellyek Talleyrand ellen valaha irattak. Nehány kisebb novellát 's beszélyt kell még emlitenünk: „La marquise" — „Mèlela" — „Lavinia" — „Mattèa" és „le secretaire intime." — E' meglepő költészi munkásság mellett ideje volt még Dudevant asszonynak a' megszünt „le monde" journal számára is, mig Lamennais szerkezé azt, feuilleton-czikkeket irni; republicanus érzelmü levén, kevéssel ez előtt is Lerminier ellen lépett-fel Lamennais barátja mellett.

Irói munkásságának fényes sükere által külsöleg kedvező állapotba helyeztetve, a' mellett törvényesen kimondott elválasztatása által nem csekély

vagyonának birtokába tétetve — két gyermekét is magához veheté. — Utóbbi években Dudevant asszony kénye 's hajlandósága szerint majd Parisban, majd Berriben, mezei jószágán, majd schweicz 's olasz országban utazva élhetett; legközelebb pedig a' baleari szigeteket is beutazá. Hogy életét lehetöleg kellemessé tegye szerelmet ohajtó nőszive, miután megtöré az első rabszolgaság lánczait, uj szerelmi próbákat tön, de összeköttetései tartósak nem valának Mind ez 's más egyéb p. o. hogy férfi-öltönyt szeret és czigarózik, ha egyébiránt tudva nem volna, itt érintetlenül hagyatott volna; mert kimeritő lelkületrajznak, mellyben sok szembeötlőt lélektanilag lehetne támogatni, helye itt nincs. Felvilágitandják Dudevant asszony emlékiratai azt is, miként jöve azon rögzött eszmére, hogy a' leendő respublicában némberek nem, hanem csak egyenlő jogú egyének lesznek. Csak a' „Lettres d'un voyageur"-t kell olvasnunk, hogy megismerhessük azon általános skepticismust, mellybe Dudevant asszony esett. Ingóvá lett előtte minden; ő nem ismer vallási, nem erkölcsi, nem metaphysikai, nem társas igazságot. Előtte csak egy, szerencsétlensége, bizonyos. 'S mivel szerencsétlensége, valamint általában minden balsors okát viszonyokban körülményekben keresi, természetesen kellett azon gondolatra jönie, hogy minden szerencsétlenség elháritásaul társas világunk épületét kell leroskasztani. Itt fekszik Sand George regényeinek ereje 's gyöngéje. A' divatszerü rosz házasságok egész pathologiáját senki nem tanulá 's elő nem adá nagyobb igazsággal: de hibásb előitéletből sem indult-ki; mintha t. i. a' házassági szerencsétlenség nem a' szerencsétlen házasok bárgyúsága-, gyöngéi- 's hibáiban, hanem a' házasság alakja- 's intézetében volna keresendő. Szükségtelen e' balitéletet itt közelebbről felvilágitani vagy éppen czáfolgatni; mert kétséget nem szenved, hogy azon boldogság, mellyre az önkileges szellem törekszik, mig vágyaink kielégitését értjük alatta, baromisághoz vezetne, 's hogy vágyaink önkényét az erkölcsileg okos szükségességgel kénytelenek vagyunk összhangzatba hozni; igy a' tárgyilagos szellem által alkotott intézetek, vagyon, házasság, status 's a' t. nem mint korlátai, hanem valósulásai szabadságunknak, 's módszerei szerencsénknek fognak feltünni; egyedül ezek adhatván-meg gyakorlati érzeményünknek a' neki megfelelő alakot, mellyben okosnak mutatkozhatik. Szerencse azonban, hogy Dudevant asszony nem annyira irány, mint tünemény; 's mivel müvész- és költésznő, csaknem pedantság volna, ha a' pompás, hasonlithatlan alak csudálása helyett annak tartalmát ócsárolni akarnók. Dudevant asszony költészi érdeme megmérhetlen. Ritka azon költész, ki, mint ő, legegyszerübb eszközökkel legnagyobb, legmegrázóbb hatásokat tudna előidézni; ritka azon költész, ki, mint ő, hivebben megtartotta volna a' nagy szabályt, melly szerint a' regény személyein történt minden esemény lelkületök kifejezése legyen. Dudevant asszony e' részben Goethéhez hasonlit. 'S mi e' költésznőben legnagyobb, az jeles irásmódja. A' nélkül, hogy Hugo Victor segéd szereihez folyamodnék, megelégszik azon nyelv-elemekkel, mellyek már Rousseau J. J-ban megvannak; régi franczia nyelven még is milly legujabb dolgokat mond! csak néha, midőn nem tiszták gondolatai, mesterkélt kifejezése. Azonkivül, mint legtöbb franczia iró, nem egyszer szógazdag — Sand George-ról végtelenül sok van már irva, p. o. Nisard, Walsh, Mundt Tódor 's t által, de élet- 's gondolkozás módjáról legjobb felvilágositást foglalhat magában Pictet Adolf orientalistának mint mestermü elferditett, de különben érdekes könyve: „Une course à Chamouny, route fantastique" (Par. 1838.), ugyanannak, kit Sand George a' „Lettres d'un voyageur"-ben mint metaphysikai „major fédéral"-t emlit.

LIGETFI ANDOR.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

72.

RÉGÉLŐ.

Pesten vasárnap september 7kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Fürdőbe utazás.

(*Folytatása.*)

III.

Gróf Széki Béla 's testvére Cornelia kora árvaságra jutottak. Béla inkább szokásból, 's rokonai javaslata után, mint vonszalomból vevé nőül Alapi Jankát. Házasságuknak egyetlen gyümölcse Fanni volt. — Cornelia, a' tulságig regényes Nelli, Dacia Croesusához, Iványihoz köttetett. Iványi katona volt, a' legszorosabb értelemben haza embere, nyers, büszke, hiú. — Cornelia nem volt boldog; a' gyengéd nő érzelmei nem viszonoztattak, 's férje mindennek élt, csak nőjének nem. — A' lipcsei három nap Iványi élet-pályájának, dicsőségének, Cornelia részleges elégültlenségének határt szabott. — Ugy látszik, családi örök volt a' két testvérnél a' kora halál. Három tized megemésztė a' gyenge élet-erőt; nem történet, nem betegség, hanem elgyengültt életmüszer 's tespedésbe ment ideg- 's izom-rendszer voltak a' kora megválás okai. — Béla és Cornelia elsiroltattak. — Cornelia egy bimbót, egy szép reményű, de még feselésnek sem indult bimbót tüzött Janka melljére. E' bimbó az elhervadt rózsaszál egyetlen hajtása volt; e' bimbót Linkának nevezék. — A' virág örökölte anyja tulajdonait. — Linka az ábrándozásig regényes, álmai légiek, képei szellemiek, gondolatai föld felettiek voltak; — de szive gyengéd, jó, szelid, tiszta mint a' derült ég. — Szép iker virágcsát nevelt Iványiné. — Fanni és Linka természetök ritka ellensarok volt. Amaz a' tulságig vidám, elmés, hanyag, könnyelmű: ez rendkivül mély érzelmű, komoly, rendes, következetes. De a' két testvér szereté egymást, 's Fanni vidorsága gyakran kiemelé anda-lgásaiból Linkát. — Emennek szendesége gyengéd érzést, szabályosabb derűt csepegtetett Fanni keblébe; az összeszokás lelkületöket irányosságra edzé. Az anyai mell magasan dobogott a' szép jövőnek képzetén; de életpályája 's az alkalmi tapasztalatok eszmét, ösvényt, határozatot is teremtettek képzeteihez; gyermekei-

nek nem vagyont, nem rangot, csak boldogságot akart hagyni. — A' boldog ritkán érzi becsét helyzetének. — Iványiné nem volt boldog. — A' nem szerencséstől távulabb van az irigy önzés, 's gyakran kibékülünk ön nyomorúságunk mellett a' mostoha sorssal, ha kedvesink jólléte a' kérdéses feladat.

A' gyorsan haladó időt mindenki használni akarta. Fogalmaihoz alkalmazá, irányzá mindenki terveit. Gróf Széki Linka családi nevét ölté-fel, 's Pirmontban mint Iványiné jelent-meg. Látogatottabb, tiszteltebb, megkülönböztetettebb kör alig volt az övénél. Királyi családok, herczegek, europai nevezetességek, disziték a' fördőlapi névsort. — De Fanni és Linka természet feletti vonszó erők, 's a' gyengén aczélozott vas keblek ellenállhatlanul, kitünőleg közeledtek, a' közelben bámulásig, nevetségig higanyultak, olvadoztak. — Iványinénak szép szerep jutott. Élete számosabb keserű óráit dúsan fizeté vissza az adóssá maradt gondviselés. Kegypillanatait herczegek vadászták. — Ifjaink Zondi név alatt ekkor érkeztek-meg. Mindenki vágyott ismerni a' viruló hert. — A' honi ajak, nemzeti érzés korán kezet fogott. Ifjaink kedvezéssel fogadtattak, 's csak hamar irigylésre méltó álláspontot vivtakki. Derült ég mosolygott a' fennebbi estvélyig mindnyájokra; 's most egy láthatlan kéz homályt vont szerencse-csillagaikra; elborúsitotta az igéző láthatárt; befelhőzte a' kellemesen éltető napsugárokat talán azért, hogy a' letünt napnak viradta ujabb, hóditóbb kéjjel tünjék-fel, szerencse- 's öröm-csillagaik szilárdabb helyzetet örökölhessenek: — vagy talán megeléglette, megsokalta az irigy sors kigyó-keze kurta öröm-perczeiket, 's a' mulandóság sötét honába taszitá a' visszaidézhetlen gyönyöröket. — A' gondviselés titkai mélyek; de a' gondviselésnek kezei igazságosak; 's boldog az, kit a' gondviselésbe helyzett hit és remény melenget!

IV.

Éji homály- 's fátyolzott ablakok magányában hevert egy sötét alak a' tág terem szegletpamlagán; néma bú, nem illő komolyság leplezte a' vidor szabású arczvonalmat; kézbe tapadt fejét keserv-sohajok emelék ollykor ki vesztegléséből. — A' közelből, — rendszeres, szivhez olvadó, vidám zenehangok hallattak-át; az alak nyugtalankodni, mozogni kezdett.

„Hah! mi vigan rombolják nyugalmamat!“ — kiáltá felugorva, 's az ablak-függönyöket szétrántá.

Napvilágnál élesebb fény lövelt a' terembe a' herczegi lakból; örömhangok, túlságos kedvcsapongás hangjai hirdették a' fenséges tánczvigalmat.

„Ez kiállhatlan, ez rettenetes! ő ott a' boldog Endre, vagy talán éppen a' herczegnek karjain lejt, 's én e' pokol-sötétségben ördögi szenvedélytől kinozva dühöngjek? — De nem enmagam zártam-e el előlem a' menny-ajtót? — Nem, nem; mennem kell; még egyszer szemtanúja akarok lenni boldogságuknak 's vesztemnek. — — De még sem; hiszen ez gyengeség, a' legszánandóbb ingatagság volna; — én férfiú vagyok; önálló, következetes akarok lenni; férjfiú akarok lenni, kit sem népszeszély nem változtat, sem zsarnokpálcza le nem nyom; ki, ha a' világ összeomlik, nyugodt homlokkal temetteti magát annak romjai alá. — Határozottság, bátorság nyugodalom koszorúzza a' férjfiút, ha nevének meg akar felelni. — Valljon titeket birlak-e, megmutatja az első szempillantat, midőn reátok szükségem lesz; de e' nyugtalan vérrel, e' tüzes képzelő tehetséggel, tégedet birni, jóltevő nyugalom! hogy lehet? — A' világ szükséges roszait, az emberek gazságaikat és bolondságaikat nem nehéz elviselni: de azon szerencsés, szép és édes órák, mellyek dobogó szivünknek olly kivánatosak, ezek, ah ezek nyugalmunknak sokkal veszélyesebbek mint azok. 'S nekem nyugodtnak kell lennem! Nem azt akarja-e Linka; különben mért megfejthetlen ajándoka? — Nem azt suttogá-e a' kerti ármány-hang, hogy Endre és Linka határozott szándokkal szeretik egymást? Igen, ez ugy van, 's nekem hódolnom kell a' végzésnek. — De hát Fanni, az élénk, kedves Fanni? — Igen őt szerelem karjaival ölelhetem: de ő még sem azon lélek-kép, melly keblemet sohajtásra feszíti.

Zondi Károly a' sötét terem birtokosa 's alakja homályos gondba mélyedve terült-el pamlagán. Csend lett; ugy látszék, az álomisten gondoszlató irjával sietett a' búsongó ifjút védkarjaiba ölelni. Az előcsarnokban férjfias léptek hangzottak-el. — Endre 's utána egy in s gyertyával léptek-be. — „Mehetsz!“ — mond az ur, — 's a' szolga távozott.

„No különcz ur! mit csinálunk? — Mi a' tatár? — mond a' katona — hiszen ez alszik!“ — Szokott modorral készült őt felriasztani: de megdöbbenve vonult vissza; a' világot közelebb hozta. — „Ugy van, nem csalatkozom! E' kép! — 's a' katona gondolatokba merült — e' kép — Fanni elszórtsága — Fanni sokszoros sürgetése, hogy őt átjövetelre birjam!“ — A' katona homlokát redőkbe burkolá, 's Károlyt felkölté.

„Jó öcsém! férjfiasság-e ez? Igy elveszteglení az időt? Fel drága barát, felhő boritja nélküled kedélyünket. Vagy követség, választmány kell, hogy mulatságainkban részvétre birjunk? A' hölgyek

szépe, Fanni, követe áll előtted, 's kér, jőjj. — Az estvélynek vége; a' tánczvigalom kezdődik!"

„Fanni?" — mond az álomból ébredt Károly, 's kapkodtan igyekezék mellképét láttatlanná tenni. — A' zavar szembe ötlött, 's az egyenes katonának nyelvén ült a' való utáni kérdés. Azonban zörej hallatszék. Károly ajtót nyit. — Feszitett igyekezettel tört egy ember a' sötét csarnok 's lépcsők homályán keresztül. Mintha a' kerti alakot látná Károly, 's eszmélete szegezve volt; rohanás, ismét törtetés hallaték.

„Az inas! — mond Endre, feledve előbbi kérdését — Tehát megyünk, ugy-e jössz? — Igaz, egy komoly szavam is volna hozzád: de most borús az idő; máskorra hagyom. — Ugy-e öcsém! — a' régi, nyájas, vidám, mulattató leszesz?"

„Igen vidám leszek. — Ohajtott legyen minden szép időpercz. Nem fogom egyikét is keresni, egyik után sem vágyni, hanem mindnyáját, a' mint jönnek, éldelni, 's nyugodtan tünni látni."

„Igazad van Károly! éldelnünk kell az örömet a' mint jő. Izlelnünk kell a' gyönyörök virágait, mig le nem hervadnak. — Nem koldul-e csaknem minden pontjáról a' világnak egy szép asszonyszem tőlünk szerelmet? 's talán behunyjam szememet, midőn mellette elmegyek? — O ezt bizonyosan azok fogják tanácsolni, kik nem elég bátrak a' poharat, midőn kiitták, félre tenni. — Mellette elmenni, 's magát az egész teremtés szépétől megfosztani, magát élve eltemettetni ollyan, mint tokajink seprejét inni, 's lényegét elfolyatni. — Nem erény, azon elővigyázatból, hogy meg ne botoljunk, nem járni; — vagy azon félelemből, hogy le ne essünk, nem lovagolni. — Menj kemény férfi-léptekkel; lovagolj módosan és okosan, 's biztositott vagy: — és ha megbotlasz vagy leesnél, még is emberibb, mintha gyermeki puhaság lánczol kályha mellé, hol igaz, sem nem botlasz, sem nem esel-le. Megvilágtalanittatni magát az embernek, hogy ne lásson; füleit bedugatni, hogy ne halljon; nyelvét kitépetni, hogy ne izelhessen; — érzékeit meg tompittatni, hogy ne kivánjon; — bolond, nem ember, 's gazember, ki ekkor nem erényes. — De mind ezt birni és használni, és sem a' birásnak, sem használásnak, nyerésnek és vesztésnek, hatalmat a' sziven sem engedni, izlelni, arról lemondani, 's ugyan azon nyugalommal jönni a' lemondástól, mint az izlésnek elejébe menni — ez kivonatja, szellemi ereje 's összesége egy férjfiúi rényképnek!"

„Helyesen Endre! folytatását adtad gondolatimnak; visszaadtál enmagamnak. Menjünk!"

V.

Egy herczegi egyenruhás szalón-ajtót nyita. Vakitó fény, kéjszülte szemsugárok löveltek-szét a' tánczteremben ; ünnepies , magasztas , nagyszerű rajz-keverék forrongott minden ponton ; örömittasan, az utósó erőnek megfeszitésével lejtett a' lenge ifjúság.

Csalatás , megvetés eszméje 's gyanújától nyomottan léptekbe ifjaink ; mohón száguldtak pillantataik pontról pontra , tárgyról tárgyra. A' keresett idv vagy kárhozat csillagai Fanni és Linka voltak. Az ünnepély ura, az uralkodó herczeg, körül összpontosult minden. Senki sem kivánt nélkülöztetni; mert a' nagyok oldala mellett a' tö.pék is magasulnak. — Lord Paget, a' kegyencz, volt most is kéznél. — Mondák, a' lord korának első mulattatója, 's a' herczeg sok édes ámulatú órákat köszön neki. Regélék, hogy Lady Paget nem utósó virány a' herczeg szemeiben, 's gyakori mulatságaik fűszere: de most Lord Paget idegen honú virágokat választa, mellyek mellett az ó világ rózsái 's a' Columb földjében termett Georginák és Cameliák pirulva hajták-meg magukat. A' magyar föld gyermekei, Fanni és Linka, diszelgtek Paget karjain. Előttök, mint késő hó, a' herczeg olvadozott.

‚'S nem remélhetnők-e fenséged kedves titkáról a' fátyol-levételt? — mondá udvarnoki főhajtással Paget. — Angyali dámáim! segitsenek kérni!'

„Kedvesimnek nem örömest mondok nem-et. Fejtegessék tehát nagyságtok a' rejtvényt, 's én a' valót, a' találtat, igenlem!" — volt a' felelet

‚B. Kobler és C. marquise?' — kérdé Paget.

„Nem."

‚Gr. Vallstein és M. Henriette?'

„Nem."

‚Zondi István és Laroche grófnő?' —

„Nem."

‚Alexiovics és B. Ottilia?'

„Nem."

‚Zondi Endre és Laroche grófnő?'

„Igen — mondá a' herczeg, mint nyert ütközet után diadalmasan széttekintve — de még titok — a' szerelmes pár 's én is akarom, hogy mély titok legyen, hogy annál kellemesebben lepessenek-meg. Egy kedves, igen kedves napot teremtsünk — millyent Pyrmont jegyzőkönyve nem mutathat. De imhol jön!'

„Mumia legyek, ha ezt nem Zondi Istvánról hittem volna inkább, mint Endréről; — hiszen mindig együtt vannak – mindig suttognak — mindig tanácskoznak“ — mondá Paget, a' talált rejtvényen mélázó hölgyeknek.

(*Folyt. következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti belvárosi kisdedóvó intézet folyó hó 4-kén, délutáni 3 orától 5½-ig tartá nyilvános próbatételét. Halmozott foglalatosságai mellett is örömmel megy az ember illy jótékony intézet munkálódását megtekinteni, és fenn dobogó kebellel bámulja, mire nem vihetni vas türelemmel, fáradhatlan ipar,' és jó szelid bánással a' kis ártatlanokat. Ki ne örvendett volna, midőn a' 131-re menő tanitvány közül Aigner Ferenczneк magyar és Lösinger Mariának német nyelven szerzett üdvözlő beszédjöket hallá; mellyben kegyes elnézés és türelemért esedeztek? — Ki ne bámult volna a' kisdedeknek Isten, szülök, felebarátok iránti kötelességek, erkölcsi mondások, énekek, betüzés, szótagolás, számolás, némelly állatok, növények, magok és azoknak hasznai ismeretéből gyüjtött haladásukat látva? — Kinek keble ne fogult volna el, a' tanulóknak párbeszédekbeni memorizálását 's végre Brumer Antoniának befejező köszöntését hallva? — Ki ne csudálta volna végre azon példátlan önfeláldozást, és ritka szelidséggel párosult jókedvet, melylyel Varga Péter ur, a' türelmet leginkább megpróbáló kisdedekkel bánt. Miután fötisztelendő Feichtinger Domonkos prépost és belvárosi lelkész ur a' szülöket e' jótékony intézet méltánylására intette 's a' derék fáradhatlan tanitónak köszönetet mondott volna, medaillenemüleg üveg alá zárt bokrétácskákból 's képekből álló ajándékokat oszta a' kisdedeknek, kiknek egy része fegyvergyakorlatot is tarta. A' kisdedek szülöiből, rokonaiból 's több vendégből álló szép számú gyülekezet, kik között t. Nagy István, Pest megyei főjegyző, és Patachich József ur, Pest városi tanácsnok, a' kegyes rendbeli t. director ur 's e' rendnek több tagja, és Füredi ur, a' vakok egyik tanitója is szemlélhető volt, legnagyobb megelégedéssel és azon ohajtással távozott: vajha több illy jótékony intézet keletkeznék; vajha ez, melly most csak nehány emberbarát és kisded-pártfogónak három évre (bezárólag folyó év végéig) kötelezett aláirási adakozásából tartja-fel magát, sok hasonló nagylelkü pártfogó összeállása által lételét biztositó tőkére és önállásra vergődhetnék. Hála a' szép lelkü tanitó urnak eléggé nem dicsérhető szorgalmáért. Itt helyén látjuk megemliteni, hogy Varga Péter ur „Ne felejts“ czim alatt azon erkölcsi mondások, énekek és imádságok gyüjteményét, mellyek az intézetben tanittatnak, közre bocsátá, 's az e' munkájából bejövő pénzt a' vezérlete alatt álló intézet tőkéjének első alapitására szánta. A' munkácskát Trattner-Károlyi könyvnyomó intézete ingyen volt szives nyomatni.

KÜLÖNFÉLE.

Szerelem látásból. — Midőn nem rég az első dublini állomáson megállt a' postakocsi, egy angol tiszt is belovagolt az udvarba. Az utazók kiszálltak, 's a' tisztre mély hatást tön legott egy fiatal leányka. Belépett te-

hát a' reggelizö szobába, legnagyobb figyelmet mutatván a' fiatal dáma iránt, mi ezt 's kisérönöjét szembetünöleg untatá. A' posta végre elindult, 's azt hivé a' fiatal dáma, hogy megszabadult tisztelöje alkalmatlankodásaitól; de csalatkozott. Nehány percz mulva a' tiszt vágtatva jött a' postakocsi után 's utóléré azt. A' kocsiablakhoz lovagol, a' dámát megszóllitja mondván, hogy csak addig késett, mig fris lovat kapott, 's el van tökélve kisérni a' leánykát, hogy megtudhassa hol lakását, mivel ezt megmondani teljességgel nem akarja. E' tolakodóság a' fiatal dámának igen kellemetlen vala; de mivel nem változtathatott a' dolgon, némán ült, 's a' tisztnek nem válaszolt. Ennek daczára is folyvást szóllitgatá öt a' tiszt, mi lova élénksége mellett nem csekély feladat vala. Végre ágaskodni kezd a' ló, lovagát levetni törekvén. Mivel a' tiszt mind a' mellett is megtartani akará kocsiablak melletti helyét, egy utazó, ki eddig nyugottan ült, megjegyzé, kogy átengedvén helyét, lovagland, ha a' tiszt a' kocsiba kivánkozik. Ez ajánlat magán kívül ragadá a' tisztet, 's helyet váltott; a' vitéz katona szemes lovaglást ajánla helyettesének. A' kocsi tova robogott, 's a' lovag félénken lovagolt utána. Ugy látszék, hogy a' ló birja egész hatalmában a' lovast; mert majd elöl, majd hátul vágtatott, 's a' lovag olly félve ült rajta, hogy mindnyájan aggódtak miatta; de a' tiszt hangosan kaczagott. Végre széles sikságra jövének; a' ló horkolni kezd; ide 's tova ugrál, és egy völgynek indul. A' tiszt 's más utazók utána néznek, 's minden perczben lebuktát várják az ügyetlen lovagnak: de ez meg nem történt; mert szilárdul ül a' lovag, söt ugy látszik, a' ló van most az ö hatalmában, ki egy dombra fölérvén, a' kocsi felé fordul, sipkáját sok bók köztt leveszi, 's eliramlik. Ekkor kiviláglott, hogy az idegen a' lovat elcsené. A' tiszt egészen elveszté kedvét tovább is udvarolni, 's a' legközelebbi állomásról pirulva tért vissza.

Turkomann házasságkötés. Fraser ismeretes utazó igy rajzolja legujabb munkájában a' turkomann fiatalok köztti házasságkötést A' Turkomannok nem zárják-be nejeiket, 's ezek nincsenek, mint más török tartományokban, kirekesztve a' férjfiakkali társalkodásból. Ez okból gyakran történnek közttök szerelmeskedések. A' fiatal férfi megismer egy leanykát, bele szeret, viszont szeretetet nyer, 's mindketten házasságra tökélik-el magukat. De a' férfi nem meri megmondani kivánságát kedvese szüleinek; mert ez nem szokás, söt sértésnek fognák tekintetni. Mit tesz tehát? kedvesével egy szomszéd helységbe szökik, hol szokás szerint szivesen fogadják öket. Itt a' fiatal pár mint férj és nö mintegy hat hétig él, mig a' védö helység öregebbjei elérkezettnek tartják az idöt, hogy a' szülékkel értekezzenek a' dologról. Ezek tehát elöterjesztik a' fiatal pár kivánságát, ügyekeznek egyszersmind az atyai helység öregebbjeivel megnyerni a' szülék megegyezését, 's a' völegény részéröl szép ajándékot igérnek. A' szülék megegyeznek, 's az ara atyja házához tér vissza, hol fél, egész, söt két évig is fogságban tartatik, férjét csak titkon láthatván. E' különös tett okát meg nem foghatám. — Mondják, hogy az arának idöt akarnak hagyni ruhái elkészitésére. Ugy látszik azonban, hogy ezen idö a' férj akaratjától függetlenség ideje; mert Turkomannoknál a' nö rabja a' férj akaratjának. Végre mindkét részröl ajándékok adatnak, 's férjéhez megy a' nö. LIGETFY ANDOR.

Kordofani rabvásár. Tood Holroyd, az egyetlen Angol, ki Rüppel után Senaar és Kordofanig jutott, rövid idö előtt visszatérvén Egyiptusból hazájába, a' földleirási társaság ülésében (télutó 25-kén) következöleg

beszélé-el azon rabvadászat eredményeit, mellyet a' Kordofanban tanyázó egyptusi seregek az esős hónap után évenként a' hegyes tartományokban tartanak. — „1837 nyarán El-Obeidben, Kordofannak 40.000 lakost számláló fővárosában tartózkodván, tanúja voltam, miként bánnak az embervadászatról visszatért csapatok harácsukkal. A' szép hölgyek a' Törökök 's Arabok hareme számára vásároltatnak-meg; az erőteljes férjfiak fegyverviselésre adatnak; a' mindkét nembeli öregek, gyermekek és viselős asszonyok pedig katonák birtokában maradnak fizetetlen zsoldjaik fejében. Minthogy pedig fizetetlen zsoldjok többnyire sokra megy, a' rabokat értéköket jóval meghaladó árért kénytelenek elvállalni, 's egy ollyat, kit 300 piasterban vagy 3 font sterlingben (30 ezüst ft.) számoltak-be nekik, pénzre levén szükségök, az említett árnak gyakran felcért is eladják. Egy 4—5 éves gyermek ára közönségesen 10—12 silling, egy ifjúvá serdültté 4—5 ft. sterling. Legkeresettebbek a' szép darfuri leányok. Ezeket 15—20 font sterlingjével fizetik; az abyssiniai hölgyek is kapósak; egynek ára közönségesen 10—15 font sterling. Ház körüli dolgokra legalkalmasabbak, egyszersmind leghivebbek a' darfuri rabok.

Mint lehet a' lomhát munkássá tenni? Az amsterdami fegy- és javitó-házban egy czélszerű eszközt találtak-fel, melylyel a' munkának esküdt elleneit dologra birják. Ez egy minden oldalról keményen elzártt, vizellenes, kuthoz hasonló czella, mellybe szakadatlanul annyi viz folyik, mennyit egy munkás ember kiszivattyúzhat. A' lomhát e' czellába zárják, 's a' szivattyú függentyüjét kezébe adván, a' vizet beeresztő csőnek csapja megnyittatik. Most nincs más mentség mint dolgozni vagy — vizbe fulni. Az élet szeretete csudákat tesz, és még nincs példa, hogy a' lomhaság az élni kivánást legyőzte volna. Vannak emberek, kik a' szivattyúzásnak egy más nemét, az üvegből torokba szivattyúzást kényszerités nélkül is örömmel elvégzik.

Csudálatos név. Egy walesi lakosnak neve: „Collon ap Gwynnaug ap Clydawg ap Cowdraap ap Cowadoy Freicfras ap Lleyr Merim ap Einion Yrth ap Cunedda Wledig.“ — Az Isten irgalmazzon tüdejének, ki e' név gyakori kimondására van kárhoztatva!

Szórejtvény.

Két szótagból áll. Piros arczra hasonlatot ettől
Vesznek a' költészek Hadd-el két végbetüjét, 's lesz
Drága időt orozó, és szórakozást szerező szer.

HALÁSZY JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: 1) ASZTAG; — 2) NYALÁB; — 3) HA AVAS; — 4) TAPLÓ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

73.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september **11**kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Fürdőbe utazás.

(*Folytatása.*)

Endre és Károly a' körbe léptek.

„Önök különzik vigalmunk' és körünket! Szabad-e okát tudni?“ — kérdé a' herczeg.

‚Öcsémnek napfogyatkozása volt; azt vizsgáltam!‘ mond Endre.

„Napfogyatkozás! — éjjel — ha ha ha — mond nevetve a' czélzást nem értő herczeg — 's minthogy külfogyatkozás volt, örülök, hogy tánczteremem nap hold és csillag-fogyatkozásban nincs, 's önt szabad választással megkinálhatom. Igen is barátim válaszszunk! ön napja melengessen mindnyájunkat. — Szabad-e nagysádat a' jövő keringőre felkérnem?“ — mond a' herczeg Linkához fordulva.

„„Sajnálom! már azon urnak igértem!““ — mond Linka, Károlyra mutatva.

„Ugy?““ — mond a' herczeg, 's megfordulván tova sietett.

Meglepetés, hála, és szerelem csókját nyomá a' választott lovag királynéja kezére.

„„Az udvariság téres honából csak teremthettél volna elő egy pár szót kosárpótlékul öcsém! — mond Endre — 's ugy hiszem, a' finom általengedést éppen nem utasitná visszaj ő fennsége. — Mit gondolsz?““

‚Azt, hogy egy leányka figyelmét, ajánlatát, bizalmát nem áldozom-fel az udvariságnak, nem a' herczegnek, nem a' föld urának!‘

„„Köszönöm édes Károly! — A' herczeg gyengéd hölgynél is herczeget játszik, hódolást kiván, 's tettei illedelem körén túliak. Én nem tánczolhattam vele, tánczolni nem akartam.““

A' párok kedvet leheltek, szerelmet mosolygtak, 's a' végezetet elégedés koronázá.

Álarczosak tarka vidor csoportja tálolá elő ötleteit. Egy sötét kép merő pillantatait gyéren vevé-le ifjainkról, 's ugy látszott, minden leheletöket fel akarja fogni.

Szünóra volt.

A' fejedelmi kert lugosai közt ült Károly, 's a' mult boldog óra képeit sajátositotta. — Hang hatott füleibe; lassú léptekkel közeledett valaki.

„De hol van illy sokáig Ricci?“ — kérdé egy ismerős szó.

„Én még a' szalónban hagytam; alig ismertem-fel a' sötét képben az ügyes ármányost! — mondá egy asszonyi hang. — De hát az esés hogy' történt? beszélje csak ön!“

„Tudja nagysád, hogy Károlyt a' szerelemféltés kigyója mardossa, 's nem jött-el: de az estvély után Endre is eltünt. Utána mentem, kiváncsi hallani beszédjöket, mellyet most érdekesnek 's nyilatkozottnak hittem: de az ördög elárulá lappangásomat. Károly ajtót nyita, 's hogy meg ne ismertessem, futnom kellett, és a' sötét csarnok lépcsőin elestem.“

„Ha ha ha! ugy kell ügyetlen szerencsevitéz ur; mit keresett ott ön? mire való Ricci?“

Károly figyelmes lett, 's megismeré Járosit és Larochet.

Egy harmadik jött — a' sötét álarczos.

„Mi hir Ricci?“ — kérdék mindketten.

„„Sok nagyságocskáim, igen sok.““

„„Először: a' herczeg, Zondi Endre és Károly szeretik Iványi Linkát. Ez már igazi terno, ugy-e nagyságocskám? —— De a' választott, ugy látszik, Károly; mert Endre mellőztetik: a' herczeg a' táncz-felhivásnál kosarat kapott, 's Károly olly magán túl, olly kéjelgve lejtett a' szilf-könyü hölgygyel, hogy a' kosaras rend vitézeinek boszújokban koczogott álluk.““

„Ördög és pokol!“ — kiáltá a' megfeledkezett Járosi.

„„Hogyhogy, nagysádkámnak sem tetszik? — Ugy majd segitsünk rajta!““

„Tovább tovább!“

„„Másodszor: lord Paget szerelmes mademoiselle Fanniba; de aligha több szerencsével, mint főnöke; 's ugy látszik, Endre lett a' várbirtokos, bár ma gyászköd 's búfellegek ülték a' láthatárt.““

Akaratlan kinos „ha ha ha“ nyögött-ki Laroche kebléből.

„„Harmadszor: a' levelet Iványiné kezébe loptam. Ugy látszék, megütközött, 's leányait nagyobb figyelemmel tartotta.““

„„Végre jelentem uram, az úti készületek megtétettek, 's további parancsait várják.““

Egy tömeg Riccinek adott oktatások, utasitások következtek, 's a' szép társaság megoszlott.

„Mind másképp' lesz ez uracskáim, várjatok csak! — nyögé Járosi. — Endrét égbe ragadom: mert nagysádat ölébe vezetem; 's

ha ez után én Linka havas karjai köztt pihenhetek, megengedem Károlynak, hogy Fannival, a' könnyelmű bohóczczal, üdvözülhessen, és savatlan elménczségeiket egymásnak fűszerezzék. Ha ha ha!'

„Szerelmes kis bohó; ha ha ha!" — neveté utána Laroche.

„„Szép! valóban szép! gyönyörű rokon — példásan hű barát, jeles társaság! "" — ismétlé viszatértében Károly.

A' víg dús éj után nyugalomvágy lepte meg a' fáradt tagokat.

VI.

Kellemes idő volt. A' merő napsugárokat gyéren átvonuló fellegek 's a' sétatér hatalmas hárslombjai megtörék. A' fürdővendégek mohón használtak minden perczet, melly mulatságra ajálkozott. — A' gyönyörű csoportozatok Raphael ecsetje alá adtak képeket.

Károly andalgva lépdelt előre. — ‚Mi édes, mi szép a' boldog szerelem — mondá — a' méz epe mellette; a' rózsában mi virít, azt csak egy boldogított szerelmes tudja. Van-e ennél édesebb bájolóbb álom? — Mi vágygyal szomjúzzuk őt; szivünk remeg, ajkaink égnek, gyermeki örömet érzünk; midőn a' forrásnál véljük magunkat, olly elégittetlenül iszunk, mintha egész boldogságunk e' forrásból merittetnék; 's midőn felegyenesedünk, ismét szomjúzzuk; — 's hogy szomjúzunk, talán jó; talán a' jó alkotónak műve. — Ugy van! — mert ez örökös édes vágy, mellynek „remény" keresztnevet adtunk, 's a' mellé csatolt csalódás legszebb ajándoka a' teremtőnek.'

Közepette gondolatainak, mint bünjelölt érzé magát megragadtatni.

‚Jó, hogy jössz — kiáltá Endre — két tanúra, reád 's arra ott fenn az égben, van szükségem, hogy nyugalmam csendes, hogy boldogságom rendithetlen legyen. — Halljad. — Ma megszállt minket a' viszálkodás lelke; az én csendes vidám Fannim borús, elégületlen. Nyilatkozásra kerültünk.'

„Mikor viszi ön boldog grófnőjét haza?"

‚Grófnőmet?'

„Igen! Laroche grófnőt! vagy csudálja ön, hogy titkait tudjuk. Hinni mertük volna, hogy bizalmával elsők közé méltat: azonban csalatkoztunk, 's az ujságot idegen ajkakból kellett hallanunk."

‚Nagyságtok ezt hallották? szabad-e tudni, kitől?'

„A' herczegtől."

‚A' herczeg vagy tréfált, vagy hazudott, vagy ámittatott. Az egyenes út közelebbi lesz a' valóhoz, 's azt én el fogom találni. Illy tréfa herczegtől is izetlen; 's ez esetben szánakozásom, megvetésem bünteti. Illy hazugság sértés, 's a' sértés elégtételt kiván.

Ha ámittatott, az ámitótul szigorú számot kérni tisztem leend. A' munka kissé keserű, de lelkem csendzavarójának epe-keserűvé teendem.'

„Az Istenért Endre!"

‚Nem édes Fannim! határozatom erős, változhatlan, mint szirt. A' kérdés becsületem' boldogságom' érdekli, 's e' két pont megérdemli, a' komoly szót. — De szabad-e visszautasitnom kérdéseit, vádját? — Mikor részesit szép titkaiban, 's ki szerelmének szerencsés tárgya?'

„Titkaim? szerelmem tárgya?"

‚Igen igen. A' boldog választott ritkán tud indulatain uralkodni, 's édes titkát örömest szemléli fátyol nélkül: de azon kivül nagysád ajándoka, mellképe, 's egy meglepetés, csalhatlan tanúim.'

„Ajándékom? mellképem?"

A' társaság zavara legfőbb pontra hágott. Károly ekkor érkezett.

‚'S most jó öcsém légy tanú, légy biró.

„„A' milly kényes a' tárgy, olly nehéz a' felelet. Nézetem tévedhet; de még is azt mondom, csupa félreértések a' Larochevali ügyben; a' herczeg adhatna felvilágositást, de helyesleném ezt is inkább az időtől várni. — A' második tárgyban szives lesz Fanni kisasszony nyilatkozni."'

‚És te!' — szóll közbe Endre.

„„És én?"'

‚Igen te. Én az egyenességet szeretem, 's bizodalmatlanságot tőled legkevésbbé érdemlek. Már egyszer nyelvemen ült e' komoly tárgy; de felhős kedélyed nem engede nyilatkoznom. — A' herczegi estvély éjén kebleden láttam a' mellképet.'

Szobrászt és költőt ohajtnék, ki alakját adná a' társaság arczán jelenkezett meglepésnek. Fanni arczán láng lobogott; egy sejtés villant-át keblén, azon sejtés, hogy az ifjútól titkon imádtatik. A' hő keblű hölgy magasztalva érzé magát. — Senki sem tudta, hol kelljen a' csomó-oldást megkezdeni. — Endrének öldöklő volt e' bizonytalanság.

„„„A' mellkép tőlem van!"'' — rebegé Linka.

‚Kegyedtől? — 's egy sohaj, melly fergeteget szülhetne, nyomult-ki Endre melljéből.

„„„A' multnak nehány óráit visszaidézem — mondá Linka. — Játék-asztalnál ültünk. — Én kegyeddel, Fanni Károlylyal. A' játék végződött, Károly elégületlen volt; nekem kegyed szerelmét

hirdeté; ők olly jól mulattak, hogy kivánt dolgot véltem tenni, a Fanni mellképével megajándékozom. — 'S ez a' mezetlen való!"""

„'S te Károly?"

„„Én a' mellképet, mint Linka ajándokát tiszteltem, 's keblemen viselem."""

Magasztaltság boldog érzete szállta-meg Linka keblét.

„Angyali Fannim! megbocsáthat-e?" — kérdé Endre.

„Ön gyanúja alapokon épült; de most tisztán, mint égiek, állok ön előtt, 's béke-jobbomat nyujtom."

„Örökre! — örökre nekem?" — kiáltá amaz, csókolva a' szép kezet.

„Igen" ——

A' letünő nap gloriát vont a' két szerelmes pár feje körül.

VII.

„Segedelmet uraim! könyörületességet szép dámáim a' szerencsétlennek!" — kiáltozá egy törpe emberke, 's feszült erővel törekvék előre. Kevert pénz hullámzott az edénybe; az emberke nyájasan köszönte.

A' kis ember a' herczeg titoknoka volt.

A' segedelem egy szeles uracs által eltipratott szegény gyermek segedelmezésére szolgált.

Mindenki vágyott a' történetet hallani. — Endre szomszédjához fordult, hogy bizonyosabbat halljon, 's a' szomszéd a' herczeg volt.

„Vôtre serviteur Monsieur!" — kiáltott a' herczeg, kezet nyujtva.

Endre meghajtotta magát.

„Igaz, hogy' vagyunk a' szerelem országával? kivel is volt csak a' combinatio? — kérdé a' ministeri crisissel vesződő herczeg, meg mosolyogva saját elmés ötletkéjét. — Igen, igen, a' kecses Laroche grófnő? — No sok örömet az uj helyzethez!"

„Szabad tudni, ki terjeszté e' hamis, nem létesülhető combinatiót fenséged elejébe?"

„Ha jól emlékezem, ön testvére István; igen, ő mondá nekem, hogy ön Larochet eljegyzé, 's mi kedves tisztünknek fogjuk tartani, az ünnepélyt kitünőbbé tenni. — De hogy' is mondá csak ön? — hamis, nem létesülhető combinatio? 's talán nem volna igaz? vagy valamelly akadály? talán egy más Thiers a' gát? — No azt elmozditsuk, 's a' crisisnek vége!" — A' herczeg ismét mosolygott ötletén, 's távozott.

„Tehát csakugyan ámittatott, 's pedig Járosi által!" Mennykő és villám! hogy éppen ő általa. De ez mindegy! — pattogá a' tü-

zes katona. — Ezért lappang hát a' kigyó? ezért bujta a' sötétet. De mi volt czélja? — Akármi, számolnia kell. — Hát ez mi bolond?'

‚Uram! menjen pokolba! vagy jobb, zárassa-be magát; mert nem mindennek lesz kedve ön lábnyomait, kézhadát, 's kiméletlen kifejezéseit elszenvedni.'

„Mit mond?"

‚Csak azt, hogy ön már félórája, mióta lábaim' tiporja, kézhadával érzékeim' fenyegeti, 's fülembe sugdossa a' gaz liczkó, nyomorú, csábos, czimeket.'

„Az nem igaz; ez becstelen hazugság!"

‚Uram! tudja, hogy ez sértés, hogy ezért számot kérhetek, 's elégtételre kényszeríthetem!'

„Ha tetszik, szivesen megbotozom!"

‚Ez fenyitéket érdemel, 's szavaira kardommal felelek. Nyugot előtt hat órakor, a' kis ligeti tirol halmon találkozunk; 's ha nem, holnap a' hirlapokban ön nevét, alávaló, szemtelen, gaz mellékkel hirlelem a' világnak, 's Pyrmontból kikorbácsoltatom!' — kiáltá — Endre.

„Szolgálatjára!" — mondá egy hajlékony testecske — mint diadalnyert, mosolylyal távozva.

‚Szemtelen fecsegő! — mormogá a' maradt — de majd komolyabb vonásokat festek arczodra; — iszonyatos rémmé teszlek, hogy ijedve futsz önmagadtól. Illy olcsó fecske nem érdemel komoly tusát.'

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Leopold-mezei népünnep.

Az ég mintha kárpótlást akart volna a' honunk felé árasztott sok zivatarért adni, huzamosabban kellemetlen, hives, szeles napok után, kisimitá redőit, 's kisasszony napjára a' legkellemesebb septemberi nap virradt Budapest fölé. Mi haszna rajzolnók itt, mint tódult a' nép kevertt, tarka sorokban, paraszt és bérkocsikban, tüzvérü lovakon 's görhes gebéken, már reggel 3 órától kezdve „Remete Mariához"? mi haszna rajzolnók az itteni nagy élő mozaik-tábla buzgalmát, vigalmait, fák alá csoportozott körökben elköltött dúsabb vagy szegényebb lakomáit? mi haszna emlitenök, mint hullámzott délután e' nép be 's a' városi ki a' Leopold-mezőre? mért próbálnók az innen már messzire hallatszó hang-chaoszt, a' népörvény mozgalmait, a' léggömb felszállását, a' játszó 's álgyúzó kanárik ügyességét bámulók véleményeit rajzolgatni, midőn ugy is csak tökélyetlen képét adhatnók mind ennek? mi haszna kelnénk-ki végre némellyeknek amaz igen helytelen és veszedelmes szenvedélye ellen, kik a' néptömeg között lövöldöztek, holott a' dolgon ez által ugy sem segitenénk? Elég legyen annyit emliteni, hogy e' végetlen boldog nép napszálltakor kocsin, lovon, gyalog, 's kik a' kulacsot

gyakran ég felé forditák mások által vezettetve, hármas, négyes szakadatlan sorokban haza tódult, magával vive nehány boldogul leélt órának emlékét.

KÜLÖNFÉLE.

Elhagyatott szultannö. 183...b. meglátogatám az n.-i őrültek házát. A' sok emberi nyomor látása elbúsitott. Végig menék a' rekeszek előtt a' nélkül, hogy a' bennek volt szerencsétlenekre ügyeltem volna; midön szemeim történetből egy különösen felpiperézettre esének; mert tarka kelmék függének a' vasrostélyokról. E' pillangó-ország elrendelése izlésre 's fényre mutatott. Közelebb léptem a' rekeszhez, 's benne több vánkoson hanyagul ülő dámát vevék észre; szabály-szerűbbleg szép arczot, nemesb és jelesb vonásokat ritkán láttam. Sokáig maradék e' varázsalak szemléletébe elmerülve. Vezetőm elhagyott, egy dühöngőt, ki maga körül mindent rombolt, lecsendesitendő, 's visszatértekor folyvást a' szép fiatal nő-alak előtt állék. A' vonásaiból szólló szomorúság engem nagy mértékben érdekelt. — ‚Ön Zuleimát szemléli — szóllt vezetőm — vegye-le süvegét! mert fel fogna dühülni, ha valakit kalappal fején látna maga előtt. Ő fiatal leány, egyikéből a' legjobb családoknak az országban; regények, kivált az „ezeregy éj" olvasása" bóditák-el fejét. Azt hiszi, hogy kedvencz szultannö volt, 's férje most elhagyá. Ha ön kivánja, beszélhetünk vele!' — A' rekeszbe léptünk; vezetőm két kezét homlokára tevé, 's mélyen meghajolt; én példáját követém. — Parancsol valamit fölséged egyik legcsekélyebb rabjával?' — kérdé ő. A' leányka felegyenesedék a' vánkosokra, búsan nézett ránk, szomorúan mosolygott, 's fejét rázá. — „Miért olly szomorú fölséged arcza?" — kérdém én. Ő figyelmesen nézett rám, 's mondá: ‚Nem tudja ön? Ah, szomorú történet az. Én fiatal valék és szép; fiatalságom és szépségem benyomást tön Adhemar kalifára; ő engem serailjába vitetett, 's kegyencz szultannövé lettem. Adhemart én, mint istent, szeretém, 's hittem benne, mint Mahomedben. Ha láttam öt, reszkettem; szivem erősen dobogott, térdeim ingának. Sirtam kéj-érzetemben. Ha hozzám szóllt, szózata álomban hallott dalként hangzott. Távul tőle szomorkodám; mihelyt megjelent, legnagyobb öröm töltő keblemet. Mi sokáig élvezém e' szerencsét, nem tudom; mert idővel nem gondolék. Egy napon — borzasztó nap! kimenék, 's öreg szolgálómmal Cairo legszebb utszáiban bolyongva egy csudaszép, drága kelmét megpillantók, mellyet legott birni ohajtottam. A' kalmárhoz menvén, kérém öt, küldené a' kelmét palotámba. — „Igen, szultannö — szóllt ő — de csak ugy, ha ajkaim arcz-liliomait érinthetik." Én csudálva hátráltam; a' kalmár vevő a' szép kelmét, szénserpenyő fölött tartá azt, 's megégetésével fenyegetett, ha meg nem egyezem föltételében. — „A' bazar mögött van egy fördöterem, ott ki sem látand." — Én reszketve követém 's hátravetvén fátyolomat, a' férfi megharapá arczomat. Én visszatértem a' palotába. A' kalifa magához hivatván, hozzá menék. Tekintete rémitő lett egyszerre. Borzasztó hangon kérdé, miért van arczom megharapva. — Én azt hivém, meg kell halnom, de felbátorodám; szépségem- és a' szultan szerelmére számolék; megvallám vétségemet. Ő gyilkot huzott-ki övéből; én lábaihoz borulék; könyeim, kétségbeesésem, bünbánásom meginditák öt; elveté a' fegyvert, de Dahitát, utánam a' másodikat hivatá. Férjem azóta elhagyott, 's ha meg nem bocsát,

órzem, meghalok.' — Az őrült visszacsék vánkosaira; mi hallók zokogását, 's hosszú, fekete hajfonadékai köztt hullának könyei halvány arczán alá. Két hónap mulva Zuleima többé nem volt. LIGETFY ANDOR.

Parisnak élelmi fogyasztása. Hivatalos tudósitás szerint 6 millio tuczat osztrigát 's 6 millio kilogram halat emésztének-fel mult évben Paris lakói. — A' halak ára 6, a' szárnyas és vad állatoké pedig 8 millio frankot tön. A' szárnyas állatok nagyobb részét csibék, galambok 's pulykák tették. A' vad fogyasztás a' többihez képest kevés volt, mert csak 151.000 fogoly 's 20.000 nyul kelt-el. Legnagyobb szerepet játszanak a' fogyasztásban irós vaj, tojás, zöldség és sajt. Mult évben p. o. 75 000.000 tojás, 36.000.000 litres tej és 23.000 000 font irós vaj emésztetett-fel.

Már ez soknál is több. Észak-Amerikában egy asszony csak azért lőtte agyon férjét, mert az egy más asszonyt megcsókolt. De már ez soknál is több. Nemde, uraim, ha nálunk is illy féltékenyek volnának a' némberek, igen ritkán nyughatnának a' pisztolok és puskák?

A' londoni tunnel költségei, melly pedig még korán sem kész, már eddigelé 313.000 font sterlingre mennek. Ujabbi hirek szerint a' tunnelásók már közelitnek a' tulsó parthoz.

EMLÉKMONDAS.

Élet.

Kert az élet; de rózsáit
Óva kell 's vigyázva szednünk,
'S a' tövistöl, hogy kezünket
Meg ne szurja, őrizkednünk.

BACSÁNYI után —

Földi jók. A' földön nem lehet egyéb jót várni, mint becsületet és békességet. Az elsöt megnyerjük, ha bölcsek vagyunk; a' becsület pedig megadja a' másikat. YOUNG után M. N. ;

A' tisztaságnak fő diadala, hogy előtte a' vétek is hódulni tartozik 's önként hódul. KAZINCZY F. után —

Jó 's rosz. Embertársaink se nem ollyan jók, se nem ollyan roszak, mint azt minden nagyitó képzeletünk festeni szokta. A' legjobbak esnek, buknak, 's legromlottakban is van jó.

GR. SZÉCHENYI I. után K. H. K. J.

Szórejtvény.

Gépeket épittet, 's alapot nem kell nekik ásni,
Harmadikát kettőzd, és enyhe-hatalma alatt vagy.

HALÁSZY JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: PIPACS.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

74.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september 14kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Fürdőbe utazás.

(*Vége.*)

VIII.

Lanyha szellő gyengéden simult a' hevült kebel redői közé; a' sétatérnél határos kis ligetből tarka nép vonult sötét fedelek alá. Nyugodtan törülgeté egy kövér schweitzi az elhagyatott asztalkák szenyét, sajátságos honi dalt fütyörészve.

‚Christian! Champagner! — kiálta egy nyers hang —Ügyességedre Ricci! — mondá Járosi, poharát felemelve. — Beszéld csak tovább!‘

„Gondolatokba merülve állott. Hozzá léptem, lábaira dobbantottam. Gaz, nyomorú, csábos! — sugdostam füleibe. Nagyon el lehetett mélyedve: mert szokatlan türelemmel sokáig hallgatott. Végre felpattant; összekaptunk, 's ide rendelt.“

„„Ha ha ha!““ — nevetett a' társaság.

‚'S a' mi legnevetségesebb — mondá Járosi — még ő hivott, 's a' cselt legkevésbbé sem gyanitja. De van-e bátorság Ricci?‘

„Egy ügyes bajvivó, 's egy ujoncz katona — játék 's egyéb semmi; egy kis eset, a' drama hőse nyugszik, 's nagysád boldog!“

‚Tán kimélnéd még is Ricci!‘

„Elfelejté-e nagysád, hogy ügyünk veszve? hogy a' herczeg mindent elmondott? hogy ő számolni akar? hogy kerti beszédünk kihallgattatott? hogy hallgatódzása, esése, tervei napfényre jöttek?“

‚Igazad van, másképp' nem lehet.‘

„Három negyed hatra! — Nagysád távozzék. — Schimegh, Jentner! ti itt maradtok; egyik segéd, másik orvos személynőke. Vigat fütyüljetek, 's estvére aranynyal etetlek!“

Egy kocsiból Endre 's Károly léptek-ki. Egy sebész 's az inas követék. „„Tudod a' jelt Jancsi — mond Károly a' kocsishoz — résen állj, ha veszély fenyegetne.““

„„„Nem helyeselhetem semmiképp' tettedet! Hidd nekem, ármány és nem egyéb. Elősejtések nyugtalanitják keblemet. Esküdni

mernék, hogy Járosi czimborája; 's ha továbbb nézem, felismerem benne a' kerti alakot, Riccit.““

„„Annál jobb; igy tehát kettős okom van őt megbüntetni. Siessünk!““

Tüzzel, ügyességgel üttetett össze a' két aczél. Férjfiak ütköztek-meg, 's az ujoncz tanitvány a' gyakorlott tanitónak izzasztó munkát adott.

„„Hah csalárd áruló!““ — kiáltá Endre — 's mielőtt felfogatnék, lerogyott. — Károly háritá-el a' halál irányú vasat. A' viadalnak vége volt; a' sebész és inas Endrét kocsiba segiték. Lövés hallaték. Károly mellruháji földre rongyollottak. A' golyó nem sértett. Károly a' lövés felé fordult; az ellenpárt tagjai ott álltak; közttök Járosi; kezében pisztol, arczán pokol-kin.

Szótlan, ügetve haladt haza a' kocsi.

IX.

A' hold kétszer változott; Endre hagymázza csillapulni kezdett; zsenge élet csillámlott szemeiből; a' hiv barát szerelmét 's mindent feledve ült ágyánál; a' beteg ollykori kézszoritásban nyilvánitá hálaját.

Járosi eltünt; az öreg Rohonyi levele tudósitá az ifjakat, hogy jószágait eladva, külföldre utazott.

Pyrmont gyönyörei hervadoztak; az úti készületek mutatkozni, a' vendégek gyérülni kezdtek.

Endre és Károly Iványinénál voltak.

‚Nagysád megyen. Gyermekes elfogultság volna tőlem keblem szent vágyát nem nyilvánitni, 's nagysád Fannijával rokon érzelmünk megerősitésére áldását nem kérni. Nagysád jó szivétől ezt igy is reménylem. Azonban még egy titok‘ —

„A' mit én tudok — mondá Iványiné — imhol e' levél. Másnál az iró tán czélt ér, nálam nyugalmat sem zavart.

Pyrmont nyárhó 10. 1836.

Nagyságos asszonyom!

Szép kötelességemnek tartom nagysádat egy ármányos esetről tudósitni, mellybe bizonyos emberek gyönyörűségöknek látták nagysádat beszőni. — Rohonyi Endre Zondi név alatt lopta-be magát Fannija szivébe. — Ezen álarcz különben mit sem tenne, ha vonszalma tiszta irányos volna: azonban fájdalommal jelentem, hogy a' fönnebbi ifjú férjfi kezét már Laroche grofnőnek ajánlá. — Mi Zondi Károlyt illeti, ő neve mellett maradt; de hiszem, örömest másitná és nagyitná azt, hogy nagysád bájoló Linkája mérlegében a' másokkali összehasonlitásban annál többet nyomjon. Ő egy

semmiházi katonának fija, ki eddig Rohonyi 's más kegyelméből elég bőven élt. Minél fogva reménylem, bölcs rendeleteit ezek szerint intézi nagyság. Szándékomat jó akarat vezérlé: nagyság iránti tiszteletem erre köteleze, 's örömest hiszem tettemmeli megelégedését. — A' ki is 's a' t. N. N.

Egy kedvetlen érzés, mint szörnytüli irtódzás futotta által az ifjak idegeit. Az irás Járosié volt.

„No's mit gondolnak uraim? mi érzést szülhetett e' levél? Szerencsémre már ismertem embereimet, 's nyugodt voltam. — Most én is egy titkot fedezek-fel, de mellyet én jobban őriztem, mint önök. En nem vagyok a' gazdag Iványiné!"

„Nem?"

„'S talán kevésbbé tetszeném én vagy leányaim önöknek, ha gazdag nem volnék. Ez keserű volna, 's ezt nem is hiszem. — En Széki grófné vagyok, 's ez egyetlen leányom Fanni!"

„Hát Linka?"

Linka a' gazdag Iványiak árvája, 's nekem nem kevésbbé kedves leányom, mint Fanni. — Lássák jó uraim, hogy mi is tudunk titkot tartani. 'S most édes Zondim, Linkám határozza-el sorsát. Nekem nincs kifogásom; enyim csak az áldás, 's azt örömmel adom."

Nyárutó 20-án e' levelet olvasá az öreg Rohonyi.

Pyrmont! — 's a' t.

Kedves atyám!

Boldog fijai e' folyó hó 25-én Pesten szállnak-meg gróf Széki Fanni és Iványi Linka esküdt hölgyeikkel — A' viszontlátásig tisztelő fijai ENDRE ÉS KÁROLY.

X.

Nemzeti lobogó lengett a' szőke Duna partján. Remegő érzés, elboritó öröm, teljesedésbe ment meleg vágygyal sietett a' megérkezett, visszatért utas a' haladó 's csinosuló Pestnek barátságos falai közé, 's ima helyetti sohaj repült-le kebléről.

A' vadászkürt csarnoka 's több termei ünnepélyesen fényleltek. Egy évek száma alatt rokkant tetemű ur rendezgetett egy több személyre teritett asztalt.

„Parancsol még nagyság valamit?" — kérdé hajlongva egy sápadt pinczér az öreget.

„Mindent, mid van 's mi jó. Ma innep van, öröm-innep. — Csitt, halljátok! ágyúlövés! Igen, az volt. Fiúk vigyázzatok! — Sziv csak nehány perczig még, 's vágyaid teljesülvék. — Hah, jőnek! — Isten, hála neked e' kegyelemért!"

Ajtó nyilt.

Fiatal társaság, ugy látszott, több család, lépett-be —, Atyám! gyermekim! édes Endrém, kedves Károlyom!' 's az öreg atya sirva ölelte gyermekét, 's annak testvérnél hűbb barátját.

„Im atyám, az én Fannim!' — kiáltá Endre — „és az én Linkám" — mondá Károly — „„és a' mi jó anyánk"" — tevék utána mindketten. — 'S az öreg atya két hosszú élet boldogságát izlelte egy perczben.

Évek multak. A' külföld ásványosait honiakkal cseréltük-fel: de Pyrmontnak hiv emlékét ápolja keblünk, 's a' tél unalmai közt gyakran regéljük agg atyánknak a' fürdői utazást.

PÓLYA ENDRE.

ÉLETTÖRTÉNET.

27.

Maria és Hedvig.

I-sö Lajos magyar király leányai. *)

Mély gyászt öltött az egész magyar nemzet, tetteiben és emlékében halhatlan királyának nagy Lajosnak elvesztésén származott bújában. Együtt sirt minden, ur és pór, a' bánatos királyné Erzsébettel, és a' virágjok bimbójából csak akkor fejlő herczegnők Mariával és Hedviggel, Lajos egyedüli örököseivel.

Az atyjok iránti hála 's tisztelet, saját személyeik bájkellemei, elragadák részvétökben a' magyar fő urakat, 's tettöket még talán fontolás tárgyának, 's kérdés alá tartozhatónak sem tekintve, megkoronázák sept. 17-dikén 1382. Székesfejérváratt a' 16 éves fejdelmi szüz árvát Mariát. Pedig ha következetesek akartak volna lenni, éppen ugy meg kellett volna Mariától, a' nő-örököstől, tagadni e' fölemelést, mint az előtt 81 évvel megtagadák a' nem kevesebb diszes tulajdonokkal biró Erzsébettől, III-ik András leányától. — Az esztergami bibornok-érsek, Demeter, koronáztameg, és a' veszprémi püspök, Benedek, kente-föl Mariát minden szokott szertartással, a' jelen volt ország-nagyoknak teljes megegyezésével.

De nem lehetett tartós az indulatszülte elragadtatás. Csak hamar más szempontból kezdék sokan nézni a' dolgot. Némellyek átláták, hogy a' nagy magyar birodalom igazgatására elégtelen az asszonyi gyenge kormány. Mások kevélyek valának a' nagy magyar nemzet királyának egy nőt ismerni-el. Ismét mások irigy-

*) Mult években közlé ugyan már Regélönk e' tárgyat; azonban ez ujabb 's bővebb kidolgozást is több tekintetben érdemesnek tartottuk a' közlésre.

kedtek Gara Miklós nádorra, ki a' királynők nevében uralkodott, 's féltek hatalmas önkényétől. Mind ezekhez járult, hogy Erzsébet azon veres orosz országi magyar igazgatókat, kik Lajos halála után a' hűségökre bizott várakat egy ottani nagy birtokosnak, Lubardnak, eladták, részint halállal, részint kemény börtönnel büntette, 's ez által maga ellen sok előkelő családot elkeseritett.

Nem volt többé titok, 's a' királynőknek is füléig hatott az asszonyi kormánynyal elégedetlenség. Ezt orvosolni kivánván, meghivták cseh országból, Mariának gyermek korától, még atyjától választott jegyesét Zsigmondot, IV. Károly császár fiját, hogy annak nevével is tekintetet adjanak uralkodásuknak. — De őt sem Erzsébet, sem Maria nem szerethetvén, az összekelést még mindig halasztották. Egyébiránt semmiképen nem érték-el vele czéljokat; mert a' Magyaroknak sem nyerhetvén-meg bizodalmát a' változó eszű, csak mulatság-kereső, vesztegető ifjú, ki annál fogva mindig nagy adósságokba volt keveredve, megismertetésével csak a' nyugtalanságot nevelték, 's annak veszedelmes kitörését hozták közelebb.

Twartko a' bosznyák király, Erzsébet várait, atyai örökségét elfoglalta. A' dolgok rendbe hozására Laczkófy Istvánt nevezte-ki ideigleni bánnak Gara; de ezzel megbizonyitá helytelen emberismeretét, mert Laczkófynál neki indulatosabb irigye nem levén, csak őt nem kellett volna oda az elégedetlenek körébe küldeni, hol már régen szövetkeztek ellene és a' két királynő ellen sok bátor férfiak, a' legelőkelőbb horvát és magyar urak; közöttök a' Horváthy testvérek, Pál zágrábi püspök, Palizsnya János aurának perjel (Sz. János rendi vitézek priorja); minthogy tudták, hogy Gara önkényesen uralkodik, 's Erzsébet csak mint műszere parancsol; Maria pedig, Lajos örököse, a' magyarok koronás királya, mindkettőnek engedelmeskedni kénytelen.

Laczkófy tehát behunyt szemmel nézte az összeesküdtek szándékait: de a' királynőket némelly hűségben megmaradt városok tudósitották a' veszedelmes készületekről. Gara jónak látta, hogy Erzsébet jelenjék-meg a' nyugtalan helyeken; mert reménylette, hogy a' fiatal korában levő 's birodalmában legszebb asszony, még alig 40 éves, kellemes vonásokkal, felséges, engedelmességet parancsoló termettel biró Erzsébet, két béke-angyalt képező leányával magát megmutatván, engedelmességre és nyugalomra fogja hajtani a' béketleneket.

(*Folyt. következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Lassan járj, tovább érsz.

Bonafont után francziából Z—i Sl—ta Etelka.

A' tapasztalás naponként megmutatja, miként sajnáljuk az élet sok körülményében, hogy igen gyorsak valánk; de igen ritkán vonz maga után bánatot a' lassan járás.

Lassan siess, ez az ó kor egyik legbölcsebb elve. Az, ki gyorsan gondolkozik, a' természettől nagy elsőséget nyert, mellyet azonban visszanyerhetlenül elveszt azon percztől fogva, midőn tetteiben is ugyan azon gyorsságot akarja használni, melylyel gondolkozik.

Semmit sem teszünk jól, gyorsan haladva. Semmit sem teszünk roszul, ha lassan járunk.

Voltairenek sok esze volt, de még sem elég arra, hogy magának időt vett volna valamit jól csinálni. Elfelejthetlenek d' Argental ur szavai, ki előtt egyszer dicsekvék, hogy egyik munkáját hat nap alatt készité-el. — „Önnek nem kellett volna a' hetediken lenyugodnia“ — válaszlá barátja.

Piron, kinek nehezen volt kevesebb esze, de ki mindent áldozott egy elménczségnek, — ki az akademiát kigunyolá, 's még is egész éltén át boszonkodék, hogy abba fel nem véteték, kétségkül szerencsésb, tiszteltebb, 's talán akademiai tag lett volna, ha ezen elvet követi: lassan járj.

Lassan járj! mond egy gazdálkodó atya pénzt kérő fijának. „Te nyolcz nap alatt azt költéd-el, mivel egy hónapig kell vala beérned. Kiadásidat vagyonom szerint alkalmazám; ha most panaszidra hallgatni akarnék, ugy fiam arra kellene magamat eltökélni, hogy évenként csak három hónapot éljek, vagy életem első harmadán meghaljak.“ — 'S a' fiatal tékozló gondolkozni kezde.

Lassan járj! mond egy okos anya fiatal leányának, ki felemelt fejjel, éber szemmel szökdécsel egyik szobából a' másikba; szaladva hallja, mit az emberek beszélnek; mindent félre ért, 's anyjához jön kérni, magyarázná-meg neki, mit itt ott felfogott.

„Lassan járj leányom! Ha én olly szeles volnék, minő te vagy, ha arra felelnék, mit nem hallok, 's mit nekem roszul mondasz, mivel roszul értetted, ugy te 's én arra jutnánk, hogy mindenkivel összezendülnénk.“ — A' ks leány többször nem kérdezősködék.

Lassan járjunk! mond egy éltes kapitán egyik fiatal hadnagyának, ki neki egy éppen történt valódi német czivódást *) beszélt-el, 's tanácsát kéré-ki, menjen-e pajtását megfojtani, mivel arczába egy pohár égett bort csapott.

„Lassan járjunk! válaszol a' bölcs mentor; vizsgáljuk-meg előbb hideg vérrel, hogy önnek barátja készakarva bántotta-e önt meg. Én nem hiszem. A' megbántás ugy is kevésbbé levén a' tettben, mint a' feltétben, ön barátját csak egy igen erős indulatosságról, egy perczenyi fellobbanásról vádolhatja, 's bizonynyal ez meg nem érdemli, hogy nyakunkat szegjük.“ — A' hadnagy átlátá, hogy kapitánjának igaza van.

*) Minden gonosz czélzás nélkül legyen mondva

És igy ha alkalmas időben vizsgáljuk-meg a' vigyázatlan felelet, indulatos tett kellemetlenségeit, 's a' dolgot valódi szempontjából fogjuk-fel, képesek vagyunk egy álbecsületérzés, egy harag — mellyet nem késünk megbánni — következését elháritni.

Gyakran megsértetteknek véljük magunkat egy kétértelmű, csufolódó válasz, egy megvető mosoly, egy rosz tréfa által; egyetlen szóval ellenünket lesujthatjuk. E' szó nyelvünk hegyén van, kiszalaszthatjuk; de ha ajkunkról elreppen, visszanyerhetlenül veszti az jó nevét el, kinek becsületét most beszenyeztük. De e' szerencsétlen szót mi nem mondjuk-ki; visszaszáll az gondolatinkba; boldogok e' mérséklet, büszkék e' nagy lelkűség által, szerencsét kivánunk magunknak, hogy e' belső javalatot, e' tanácsát legbiztosabb barátunknak, röviden, e' szót: lassan járjunk, követtük.

Lassan járjunk foglalatosságinkban, mert ez annak eszköze, hogy azokat gyorsabban végezzük.

Lassan járjunk örőminkben, mert semmit sem ununk-meg hamarabb, mint gyönyörinket.

Lassan járjunk hajlandóságinkban, ha akarjuk, hogy állandóak legyenek.

Lassan járjunk, főképp' ha szivsebet akarunk megvizsgálni. Ne értsük ez által: legyünk lassúk a' szerencsétlenek segitésében; de igen, hogy legyünk óvakodók 's vigyázók gyámolitásuknál. Különösen jó e' tanács követése a' szerencsétleneknél. Adni könnyü, de ritka ugy adni tudni, hogy ne sértsük-meg annak finom érzését, ki gyakran kénytelen elfogadni.....

Ha barátinkat akarjuk segitni, lassan járjunk; mi semmiképp' sem jelenti, hogy hanyagok legyünk barátságunkban, hanem buzgalmunkban legyünk vigyázók, szemesek. Vigyáztalan buzgalom gyakran már több kárt okozott, mint a' legkeserübb gyülölség!

Ti országos emberek, kikre bizva van visszaéléseket, tévedéseket eltörleni, ujitásokat behozni, lassan járjatok. — Hej! nem láttuk-e a' mi napjainkban, hogy a' kissé igen is erőszakos, heves 's daczos ujitások több kárt okoznak, mint a' legtürelmetlenebb visszaélések?

'S ti tudós urak, kiknek kötelességtek más munkáit birálni, hallgassátok-meg az igazságosság 's méltányosság hangját, melly nektek kiáltja: lassan járjatok; — soha a' pártosság, szenvedély, rágalmazás, gyalázás nem jobbitott senkit; soha sem fogja egy méltányos birálat a' munkát gáncsolni, mivel az irójának nem barátja. Soha sem fogja egy becsületes, igazságos biró a' vádlottat elitélni a' nélkül, hogy előbb ennek védbeszédjét meg nem hallgatta volna.

Lassan járni tehát olly tanács, mellyet minden alkalommal adhatni mind azoknak, kik jól szóllni, mind pedig, kik jól cselekedni akarnak: ez tudós embereknek, tisztviselőknek, kereskedőknek, szóval mind azon embereknek tanácsolható elv, kik buzgók tisztelettel betölteni azon helyet, mellyet a' társas életben elfoglalnak.

Tudva van, hogy a' böleseség szereti életét rövid, meghatározott erkölcs-mondalmakba szoritni. Igy a' zsidók mondák: „Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitat furorem.“ (Nyugodt felelet haragot fegyverkeztet-le; kemény szó dühöt ébreszt-föl). — A' Latin: „festina lente.“ Az olaszok mondják: „piano, piano, si va ben ratto.“ (Léptenként messze haladunk).

A' magyar mondja: „Lassan járj, tovább érsz.“ A' német: „Eile mit Weile.“ A' franczia: „Tout vient à point, à qui sait attendre.“ 'S miért ne várnánk? Miért siessünk élni? Az idő nem siet-e már eléggé? Rajtunk áll azt lassitani gyors haladásában erőnk 's bé-ketürésünk által; az az: lassan járva; rajtunk all hibáit jó tettek, 's az által, hogy másoknak ne tegyük azt, mit nem akarnánk, hogy nekünk is tétessék — jóvá tenni.

EMLÉKMONDÁS.

Barátság.

Ez egy istenség, melly erejével
Általhat egeket,
'S nem lát akadályt idegen mezőken,
Nem tud ez reszketni fagyától,
Nem izzad a' napnak heves sugarától,
Győzhetetlen, csakhogy tárgyához juthasson,
És viszont tüzétől jobban gyuladhasson.

ÁNYOS P. után —

Gyanú. — Ha a' gondos gyanú szivünkbe férkezik, mint a' hydra, ugy tenyészik; 's ha száz fejét elütöd, uj száz nő helyébe, mig azt biztos tanyájává edzi. KOMLÓSSY után M. N.

A' szerelem igen kényes gyermek. Őt könnyen nevelheted; mert eledele remény, sohajtás, chimaerák; erősb 's keményebb eledelek elölik. Legkegyetlenebb mostohája neki a' makacs szép, ki messze üzi magától, de nem marad büntetlen; mert az értetlen gyermek durvának, vadnak fogja csacsogni a' világ előtt. 1830. Minerva után MUKI Váczról.

Gnomák. Elvekből tett szíveskedések talán nem olly ingerlők, mint azok, mellyek heves szeretet szüleményei: azonban több dicsőséget és boldogságot terjesztnek fölünkbe, mint minden más, mit csupán szenvedély létesit.

Féltékenység nem kiséri mindig a' szerelmet. Vannak nők, kik már rég felhagytak a' szeretéssel, 's még is féltékenyek. Sőt képzelhetem a' gyülölet olly nemét is, melly nem egészen mentt a' féltékenységnek egy titkos érzelmétől. KOVÁCS MARIA.

Cserejtvény.

	3.	4.	5.	Ha sok, lehet rajt' jó haszon,
4.	3.	2.	1.	Fákon láthatod tavaszon.
		5.	4.	Feletted igen nagy terül,
	3.	1.	2.	Soknak gyakran sokba kerül.
5.	4.	3.	2.	1. Külön tetteknek palástja,
1.	2.	3.	4.	5. Jól vigyázzon, a' ki váltja.

Sz. K.

Előbbi rejtvény: DUNA.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

75.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september **19kén 1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Maria és Hedvig.

(*Folytatása.*)

Csakugyan szives örömmel és diadali pompával fogadta Jadra városa imádott szép királynőjét anyjával és hugával falai közé. Kevés nap mulva Aurana városa, melly már hadi módra volt felkészülve, elüzte lázasztóját, a' perjel Palizsnát, 's visszatért az engedelmességre. Twartko király magához fogadta ostrom alá készült várába a' perjelt, 's ezzel magát méltóvá tette a' megtámadtatásra: de mivel nem hadi készületekkel jöttek a' királynők, csak számos pompa-kisérettel, melly több püspökből, országbáróból, és udvari hölgyekből állott, neki békét hagyva visszatértek Budára.

Gara azonban gyanúba vevén Laczkófyt, letétette, 's Tamást, a' szentgyörgyi grófot, nevezte-ki helyette. Laczkófy szintén Twartkóhoz menekedett, a' nyugtalanok 's elégedetlenek gyülhelyére.

Igy a' kormány eligazitva 's biztositva vélvén a' le nem csendesedett, csak jól eltitkolt forrongást, lengyel országra fordità minden figyelmét, minthogy ott valóban szintén fontos dolgok forgottak fenn.

A' Lengyelek Zsigmonddal, ki Lajos halála óta többnyire közöttök lakott, hogy magát velök megszerettesse, 's királyukká tétesse, éppen nem levén megelégedve, más királyról gondolkodtak. Egy rész egyet, másik mást akart; legtöbben akarták Szemovit, a' macsói herczeget: de végre még is azt határozták, hogy Lajosnak adott esküjöket meg ne szegjék; örököseihez maradjanak hivek; de annak, ki a' lengyel korona részesévé leend, maguk válaszszanak egy tapasztalt, vitéz férjet, a' mindig közöttök lakás föltétele alatt.

Tudtára adták Erzsébetnek végzésöket, 's kérték, hogy hazájoknak mind hatalmas külső ellenségek, mind belső nyugtalanok háborgatásaik miatti kedvetlen helyzetét tekintetbe vegye, 's valamellyik leányával trónjokat minél előbb elfoglalja.

Helyben hagyást szinelt és teljesitést igért Erzsébet. A' Lengyelek megmentve tarták magukat a' gyülölt cseh Zsigmondtól. Erzsébet azonban, ki Zsigmondot nem kevésbbé gyülölte, nem tett-le a' reményről, hogy halogatás által utóbb is sikerülni fog neki, őt a' Lengyelekkel a' szeretetre méltó Maria kedveért elfogadtatni. De azoknak elhatározott idegenségét látva, többszöri sürgetésökre, csakugyan Hedviget igérte királyjoknak.

Ismételt sürgetés, igéret, és meg nem tartott határ-idő után végre elment a' herczegnőkkel Kassáig; de onnan, követet küldött az őt Szandeczben összegyülve váró lengyel országnagyokhoz, mentegetődzve, hogy az árvizek és rosz utak miatt tovább nem mehet, és egy követséget kérve-ki, melylyel végezhessen. A' követ a' legelragadóbb dicséreteket tevé izenetéhez Hedvignek bájos, lelkes tulajdonairól.

Igen fényes követség küldetett Erzsébethez, a' Hedvigről végzésre, 's magát a' hallottakról meggyőzendő, 's erős feltéttel, Hedviget magukkal elvinni. Kassán azonban azon hi.t vették, hogy Szemovit, teljesen elhatározva, maga érdekét a' Lengyelekével összekötni, 500 lándsással a' hegyek között ólálkodik, hogy Hedviget utjában elragadja, magát vele összeadassa, és lengyel királynak koronáztassa. Ezért tehát letettek a' Lengyelek szándékjokról; azonban sz. Márton napjára határozták Hedvignek bizonyosan megjelenését Krakóban, a' mikor uralkodó királynőnek fogna koronáztatni, és összeadatni valamelly érdemes fejdelemmel, kit a' vele együtt uralkodásra méltónak itélendnek; mert Hedvig mostani jegyesével, osztriai herczeg Leopold fijával Vilmossal, ki pedig szép tulajdonokkal biró szelíd ifjú volt, és Hedvigtől szerettetett, szintén ugy nem voltak a' lengyel urak megelégedve mint Zsigmonddal.

Szemovit, czéljában meg csalatásán gerjedt bosszújában. betört lengyel országba, 's nagy pusztitásokat és foglalásokat tett. Ez kedvező alkalomnak tetszett Erzsébetnek, hogy még egyszer próbát tegyen az előtte kedvetlen Zsigmondnak a' Lengyelekre kötésében. Elküldé tehát 12.000 emberrel, bölcs tanácsadókkal és vitéz vezérekkel. Csak ugyan hátrálásra is kényszeríté Zsigmond Szemovitot, felprédálta, égette birtokait, de a' békességet Ulászló, oppeli herczeg közbenvetésének köszönhetvén a' Lengyelek, Zsigmond tette hatás nélküli maradt, 's ő csak hamar kiköltekezvén, oda hagyta lengyel országot.

Másfelől Jagjel (Jagello), lithvani nagyherczeg Olgert 11 fija közül a' legkedvesebb és jelesebb, hasonlóul becsapott lengyel országba. A' határszéleken volt helytartók feltámadtak, és foglalni kezdtek, kiki maga részére.

Erzsébet a' helyett, hogy ezen zavarokat eligazitni igyekezett volna, használta azokat kedves, nagyon szeretett gyermekének, a' valóban még nagyon gyenge, anyai gondot nehezen nélkülezhető csak 12 éves Hedvignek, a' Kassán tett egyezés felbontásával tovább is magánál tartására.

Ezt értvén a' Lengyelek követségben küldötték Erzsébethez a' nagy tekintetű krakói főkapitánt, a' mély politicai belátásáról és ügyes reábeszélési tehetségéről ismeretes Sandivogot. Megizenték, hogy ha kedves dolog a' királyné előtt leányának a' lengyel trón birtokába juthatása, ne fogja-el azt többé tőlek. Igérték, hogy megkoronáztatása után mindjárt visszaküldik, kezesül pedig addig is számos, a' legfőbb családokból eredett ifjakat küldöttek hozzá. Erzsébet letartóztatta a' követet és kezeseket, de már ismeretes czéljának elérésére ismét Zsigmondot küldötte nagy sereggel és pénzzel gazdagon ellátva, hogy a' lengyel dolgokat hozza rendbe, 's Hedvig törvényes korúságaig uralkodjék lengyel országban.

Sandivog észre vevén a' dolgok állását, titkon eltávozott, 's még előbb megérkezett Erzsébet küldötteinél. Nagy kedvetlenséggel értették az összesereglett Rendek Sandivog tudósitását. A' már utban levő Zsigmondnak elébe küldöttek, 's tudtára adták, hogy őt sem királyjoknak, sem helytartójoknak el nem fogadják, hanem ha határukon belépni merészel, ellenségök gyanánt tekintve visszaverik.

Meglett izenetöknek kivánt hatása; Zsigmond Lublónál tovább nem ment, hanem tanácskozásra küldötteket kért. Meg is jelent a' táborban Sandivog még két nagy tekintetű követtel, 's igéretet nyert Zsigmondtól, hogy Hedvig pünköstre okvetlenül el fog küldetni, 's a' kezes ifjak tüstént kiadatnak.

A' királynéhoz elkedvetlenedésök és megvetésök jeleül egy köz nemest küldtek Budára, ki megbizatásának tökélyesen megfelelt. Egyenesen, durván, sőt sértegető kifejezésekkel megmondta az anyakirálynénak, hogy tulajdon szavát ne becstelenitse tovább; Hedviget további halogatás nélkül elküldje sz. Szaniszló napjára Krakóba; bánjon végre tartozó tisztelettel a' lengyel rendekkel; mert őket meggyalázó banását már unva, megesküdtek, hogy ha Hedvig a' határozott napon Krakóban nem lesz, más királyt választanak; és hogy ő, lengyel ország legujabb és legszegényebb nemese, az utósó követ, ki által a' nemes és tiszteletre méltó nemzet izenetet küld.

A' honn kedvetlenül fogadott és szemrehányásokkal terhelt Zsigmond alig merte igéreteit tudtára adni Erzsébetnek. Nem is

a

mentek azok teljesedésbe. — Ismét követségről gondolkodtak tehát a' kevés hónappal előbb olly fennyen és méltóságosan beszélt Lengyelek; 's valóban ismét el is küldtek volna, ha utóbbi követjök elő nem terjeszti, hogy az által magukat megalacsonyitják, 's őt hazugságban hagyják.

Honnan lehet megmagyarázni egy egész nemzetnek olly méhi ragaszkodását egy gyenge, gyermek királynőhöz, kiben bizni, kitől belátást, vitézséget várni lehetlen volt? ha nem a' hatalomnak egymástóli féltéséből, vagy a' gyenge kormány alatt saját kormányzásnak reményléséből.

Örömmel megegyeztek tehát Sandivognak azon dolgot-közlő tanácsában, hogy ő, mintegy csupán maga oktából, a' tőle magyar országba vitt 's hozzá többnyire rokon ifjaknak kiváltására elmegy, és a' királynét reábeszéli Hedvignek elküldésére.

Nem volt nehéz a' reábeszélés, őszintén előadván Erzsébetnek, hogy Zsigmondnak valahai elfogadtatása iránt semmi reményt ne tápláljon; figyelmezteté egyszersmind a' magyar országi nyugtalanságokra, mellyeknek történhető kitörésekor a' békes, szövetséges szomszéd ország fontos szolgálatokat tehetne.

Engede végre Erzsébet a' szükségnek, 's vérző szivvel utra készité lelke kedveltjét. Keserves, siralmas volt a' megválás, 's csak a' hamari viszontlátás reménye enyhité azt valamennyire. Hedvig kiséröi voltak az esztergani bibornok-érsek és csanádi püspökön kivül számos világi fő-urak és asszonyságok. A' nemes lélek és tiszta szivnek nyilvános kifejezésével szabályos szép vonásaiban érkezett-meg véd-angyalként a' gyönyörű ártatlan szüz, 's lengyel ország határain a' legtisztább elragadó örömmel és tisztelettel fogadtatott a' legfőbb papi és világi uraktól, 's kisértetett Krakóba. Mintha valamelly sziveket igazgató béke nemtője érkezett volna, úgy csendesedtek-le az indulatok és viharok az egész országban. Ki a' mennyei kellemektől lelkesitett magyar szüzet meglátta, szeretet, hűség, engedelmességet fogadott neki szivében. Akaratjának minden nyilvánitása, minden szava, tette, lépte, bizonysága volt kegyes szivének, ártatlan felemelkedett erényének, 's illy tiszta valóságnak hódolni és engedelmeskedni senkinek sem tetszhetett gyengeségnek, szégyennek. Megbocsátható tehát a' Lengyeleknek, hogy az anyjának tett igéret elmellőzésére, bár az igazgatást mindjárt általadták is Hedvignek, koronázását szinte esztendeig, sz. Hedvig, az ország védszentje, 's a' szeretett királynő neve napjáig elhalasztották. Akkor vitetett végbe Krakóban a' fő-egyházban minden lehető pompával a' szent szertartás, Demeter

bibornok 's több magyar magnásnak jelenlétében, a' krakói érsek, gneseni, és poseni püspökök által.

Erzsébet boszút kivánván állni a' Lengyeleken kedves Hedvigje letartóztatásáért, megujitá annak Vilmos osztriai herczeggeli házassági szerződését. De Krakóban hatalmasabb fejdelmi kérő jelenté magát. A' már emlitett Jagjel küldé két testvér bátyját fényes kiserettel 's gazdag ajándékokkal a' szép Hedvignek kezét ajánlani. Igérte, hogy még az egybeköttetés előtt kereszténynyé lesz minden alattvalójával együtt. Minden tartományát egyesiti lengyel országgal. Minden keresztény rabot szabadon bocsát. Minden kincsét lengyel ország javára fordítja, az attól elszakadt sléz, pomeran, 's porosz országot visszafoglalja, és a' Vilmosnak Hedviggel jegypénzül igért 100.000 arany forintot annak megfizeti.

Ohajtott ajánlás volt ez a' rendeknek. Örültek, hogy országuk eddigi hatalmas szomszédjában és ellenségében ezután annak egy tapasztalt, vitéz igazgatóját 's védelmezőjét remélhetik. De Hedvig, ki jegyesét az ártatlan első szerelem tiszta lángjával szereté fájdalomtól elnyomva érté azt. Most érzé először a' korona nehéz nyomó sulyát, 's csak a' szükségnek engedve adta alá magát kereszténvi türelemmel a' kénytelenségnek, két nép boldogságáért saját szive boldogságát, egész élete édes reményét feláldozandó.

Tőle gyermeki engedelmességből, a' rendektől illendőség és okosságból az anyára bizatott az elhatározás. A' budai udvarhoz ment tehát a' fényes lithvani követség lengyel ország három bárójától kisérve kérelmök előterjesztésére.

Aggódó nyugtalansággal ohajtá honn Hedvig az alatt, mit reményleni sem mert, anyjának tagadó, legalább kitérő válaszát; mert milly ellentétben állott, gyenge, fiatal, szemérmes szive előtt, az érzelmek kifejlődése óta szeretett, szép, fiatal, szelid Vilmos a' nem is ismert, vad, félt, 's még igen idomtalannak, hibás testalkatúnak hirlelt Jagjellel!

Erzsébet azonban és tanácsosai átlátták, hogy az ellenmondás illy tagadhatlanul kedvező ajánlásokra mit sem tenne; hogy a' hatalmas kérő könnyen erőszakos követelővé tétethetnék: ez okból a' követeket azon válaszszal bocsátá-el, hogy „semmi inkább szivén nincsen, mint a' kedves lengyel nemzet boldogsága, és az idvezitő hitnek győzedelme; azért tehát leányára és a' rendekre bizza azt tenni, mit az ország java és a' kereszténység terjedése kivánand."

A' hirre felijedve sietett Vilmos Krakóba népes kisérettel, nagy ajándékokkal szeretett jegyesét szép szerint vagy erőszakkal

is magáévá tenni. — De a' fejdelmi várba be nem bocsáttatott. Azt mind az által megengedék a' rendek, hogy a' Ferencz szerzetiek monostorában nehányszor összejöhessen a' kérő kedvesével, annak kamarásai és udvari hölgyei jelenlétében tartandó beszélgetésre: mi után Vilmos herczeg, Hedvig elvesztését soha sem felejthetve, bánatos szivvel távozott-el Krakóból, szent levén előtte annak becsülete sérületlensége és nyugalma. *)

(*Folyt. következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Lóhűség Egy arab a' puszták törzsökéből fogságba esett egy más törzsök elleni harczban; megsebesittetve, megbénittatva 's véresen megkötözteték, és a' győzedelmes törzsök sátorából kivetteték. E' sajnálatra méltó állapotban csak kettőre, családja- és lovára gondolt; a' próféta némi részt vett gondolatiban. Vágyva vágyott halála előtt még egyszer láthatni lovát. Mig a' táborban mélyen alvék mindenki, sikerült neki átrágni fogaival a' kötelet, melylyel egy karóhoz vala kötve; azután ama helyhez mászott, hol lovakat nyeritni halla. Ott kedves lovát lelé. Az ember és az állat érzékeny jeleit adák a' szeretetnek. — ‚Szegény barátom — szóllt lovához az arab — vége tehát mindennek! te nem fogod látni a' sátort, hol naponként kereséd az abrakot, mellyet számodra készen tartánk; nem fogod felnyitni a' börtáskát, hogy bele dughasd fejedet; leheletteddel nem fogod melengetni gyermekeim kis kezeit. Isten hozzád! Isten hozzád!' — 's könyekre fakadt a' fogoly. A' ló érezni látszék ura fájdalmát. — ‚Légy szabad! — kiáltott az — száguldj vissza azokhoz, kiket szeretek!' — E' szavak után neki eröködék az arab, 's átrágá a' ló kötelét. Leirhatlan volt az állat öröme; de bármilly jeleket adott neki a' fogoly, a' ló marada; viczkándozása, nyeritése, farka, fülei 's orrlyukai mozgása legfőbb szerencséjét hirdeté; de urát elhagyni nem akará. Végre észre látszék venni, hogy az arabot megbénitá megkötöztetése. Fölemelé tehát fogaival, 's hátára tevé öt, és vágtatva eliramlott. Utjában legnagyobb vé znek volt kitétetve a' fogoly. A' ló éjjel nappal szünetlenül száguldott a' pusztában, mig nem ura családjának sátorához érkezék. Itt neje 's gyermekei lábaihoz letevé öt, kik a' váratlanul megérkezettnek elébe rohantak; végre mindnyájokra bucsú-tekintetet vete, 's az eröködés miatt ellankadva éltét kilehelé.

Földrengés okai A' geologi társaság febr. 6-ki ülésében Necker Lajos Albert egy értekezést olvasott-fel némi földrengés valószinü okáról. — Necker azt véli, hogy a' föld alatti viz miatt átázott vagy megporhanyult odorboltok leszakadása okozhat olly földrengést, melly vulkani munkássággal látható összefüggésben nincs. A' hatásokat, szerinte, részint az elvált tömegeknek erős hegyalzatra esése, részint az üregekbe zárt légnek rezgése szülheti. Virlet tekintetére támaszkodva olly lökést hoz-fel példaul, melly földrengéshez hasonlita, 's egy szénaknában fertályórányira érezteték egy földalatti münek leszakadtakor. Illy hatások példáiul ollyakat is emlit, melly a' földszinen régi kutaknak beszakadtakor vétetek észre, 's ohajtását fejezi-ki, bár följegyez-

*) Mi szép dramai tárgyul szolgálna Vilmosnak krakói-látogatása Hedvignél.

tetnének 's nyilvánittatnának illy események, összehasonlitásaul a' tünemények. Necker különféle nyomatott jegyzékeire utal a' földrengéseknek, bebizonyitván, hogy némellyeket olly tájakon tapasztaltak, mellyeken geologi alkatukra nézve nagy üregek lehetnek. Illy nemü tanúirományok közt Rissoét is említi. Összehasonlitván Nizza közelében a' földlökések idejét a' nagyobb erejü Aetna és Vezuvéival, azt lelé, hogy nehány földrengést igen rövid időközökben erös kitörések előztek-meg, de sok alkalommal egészen függetlennek látszék lenni a' vulkan hatásától, 's hogy Aetna és Vezuv sok kitörése semmi befolyással sem volt Nizza környékére. Valószinütlennek tartja tehát, hogy e' város Aetna és Vezuv befolyásának lenne kitétetve, 's vulkantüztől származott lökéseket érzett volna, ha nem olly helyen van épitve, melly alatt üregek vannak, néha rengéseket okozhatók. Azt véli továbbá, hogy némelly földrengést mindkét ok szülheté, midön az üreges felszinen olly csekély vulkanhatásokat is érezni lehete, mellyek különben észrevétlenül maradtak volna. Ezen 's több hasonló adatból azt következteti Necker, hogy háromféle földrengés van: földalatti leszakadások, vulkanhatások, 's e' kettönek egyesülete által. LIGETFY ANDOR.

KÜLÖNFÉLE.

Bátorság és hidegvérüség. A' franciák utósó táborozásakor Constantine ellen, a' leghevesb csatában, egy kapitány szippanat-burnótot kért hadnagyától; 's midön ezt éppen a' szelencze átadása perczében elsodrá egy álgyúgolyó, a' kapitány nyugodtan fordult más oldalra egy tisztet megszóllitva: ‚Igy önnek kell burnótot adni; mert ö szelenczéjét magával vivé.'

A' láva; Vezuv utósó kitörésekor. — A' franczia akademia egyik ülésében Elie de Beaumont egy tudósitást olvasott-fel Pilla urtól a' Vezuv utósó kitöréséről, 's többi közt megjegyzi, hogy a' láva szokott, kivehetöleg lassú folyása helyett némelly helyen folyó viz sebességével özönlött.

Házasság a' californiai Indiánok közt. Fobres uj munkája Californiáról e' részben következöt mond. — Házasság a' két fél megegyezésén kivül minden szertartás nélkül köttetik, és szintolly könnyen felbontatik. Vannak mindazáltal több, ifjú és öreg párok, mellyek nagy egyetértés és békességben élnek, gyermekeiket szeretik 's ezektöl szerettetnek. Atyafiság nem gátolja a' házasságot. Igen gyakran megesik, hogy a' nö testvéreinek, söt anyjának elvételére is unszolja férjét, 's igy nem egyszer történik, hogy egy férfi másnak valamennyi leányát nöül veszi. E' sok nö féltés és viszálkodás nélkül él; a' gyermekeket magokéinak tekintik, 's egy házban laknak. LIGETFY ANDOR.

Tengeri regény. Kik „Pulawski-ról" az elmerült amerikai gözösről megszabadultak, sok érdekes és iszonyatos dolgot beszélnek, többi között bizonyos Ridge ur 's Onslov kisasszony történetét. Ridge ur magányosan volt a' hajón, 's igy, midön az üst szétpattant, egyike lehetett az elsöknek, kik menekedni törekvének; de a' tolongásban egy hölgyet pillanta-meg, kinek védöjét a' halál éppen elragadá. A' hölgy felé rohant tehát, ezt magával a' sajkába veendö; de az a' tolongásban eltünt szemei elöl, 's ez alatt a' menekvökkel megtelt sajka is elindult. Ridge nemes szándékát füstbe oszolni látván; egy üres hordón a' háborgó elemre ereszkedett: de

alig haladt nehány ölnyire, egy habokkal küzdő némberi alakot pillanta-meg ki már-már elmerült. Ridge nemes elszántsággal hagyá oda bárkáját, a' halállal vivóhoz uszott, azt erős karokkal megragadá, 's a' hordóhoz vivé. Ez ugyan fenntartá mindkettőt, de csak annyira, hogy fejök volt ki a' vizből. A' hölgy halálnak akará magát áldozni, hogy Ridge megszabadulhasson; de ez erős lélekkel felelé: „együtt fogunk megszabadulni vagy meghalni.“ — Kevés idő mulva a' szétzuzott hajónak egy oldalfalához hajtá öket a' szél, mellyre felkapaszkodván már biztosabban haladhatának. De a' baj még nem mult-el. Itt nem volt egy falat kenyér éhségöket — 's nem egy csep jó viz szomjúságukat enyhitendö. Más nap reggelén csak eget és tengert láttak; nehány óra mulva száraz föld tünt szemökbe, 's az oda juthatás reménye lelkökbe; de estennen a' szél megfordult, öket beljebb hajtá, 's a' partot távulság ködébe rejté. Harmad napra hajót pillantának-meg a' látkörön; ámde kiáltásuk nem juthatott a' távulban elvitorlázókhoz. Midön végre reájok találtak a' naptól iszonyún elpörkölve, éhségtől szomjúságtól eltikkasztva voltak ugyan, de elméjök egész birtokában, és még mozoghattak, beszélhettek. A' férjfiúnak rettenthetlensége, a' veszély, mellynek magát kitevé, 's leginkább azon példátlan elszántság, melylyel életét megmenté, a' legforróbb 's kiolthatlanabb hála-érzetet költék a leány szivében, melly, még az éhség és szomjúság kinai előtt szenvedélybe ment-át, szenvedélybe, melly sehol sem olly lángoló, mint a' nember keblében. A férjfiú keblében szintén egy elnyomhatlan érzést támasztott azon lélekéberség, bátorság és sorsában megnyugvás, mellyet a' hölgy a' veszély perczeiben bizonyitott-be. És ezen érzésből szerelem támadott, mellyet a' vadul zajgó habok, az ezer halállal fenyitő örvények köztt, 's a' mindent látó Isten szemei előtt vallának-meg egymásnak, erős esküvéssel fogadva, hogy ha kiszabadulandnak, semmi nemü földi hatalom el nem választja öket. Szabadulásuk után megvallá Ridge, miképp' az öket ért szerencsétlenség 25.000 dollarból álló minden vagyonától megfosztá, hogy most koldus, és az idegenek köztt olly tehetetlen, hogy még csak egy ebédért sem birna megfizetni, 's hogy, bár mi keservesen essék is neki, a' hölgyet adott szava alól felmenti. A' hölgy a' megválásnak csak gondolatjára is könyükben olvadt-fel, 's kérdé, valljon a' szegénység nagyobb nyomorba vihetné-e öket, mint mellyből megmenekedtek. Ridge hévvel állitá, hogy imádottjáért mind azt a' nyomort kész lenne még egyszer kiállani, 's örömét jelenté, hogy a' hölgy adott szavához olly hü. A' nemes szivü leányka csak ekkor vallá-meg, hogy ö egy 200.000 dollar értékü jószágnak birtokosnéja.

Hasonszórejtvény.

Nem arany pénz, de becse van:
Nagy tartomány Afrikában:
A' harang tulajdona.

N.

Előbbi rejtvény: GYŰRŰ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

76.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september 22kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Maria és Hedvig.

(*Folytatása.*)

1386-diki febr. 2-án tartotta Jagjel ünnepélyes bementét Krakóba. Harmadnap mulva testvéreivel és atyjafiaival együtt megkeresztelkedvén, Ulászló nevet vett-fel, 's még e' napon egyesité őt a' másik szentség is a' bájos Hedviggel, kinek maga feláldozását könnyitette az egy fiatal szivnek nem éppen csekély körülmény, hogy az ijesztő hirt hamisnak, Ulászlót szép alakú ép embernek találta.

A' lithváni követség távozta után próbát tett Erzsébet az unt Zsigmondtól végképpi szabadulásra. 6-ik Károly franczia király testvérének, az orleansi herczeg Lajosnak, ajánlotta M ria kezét a' magyar koronával: de az ajánlás későn jött; mert ez előtt kevéssel váltott jegyet a' herczeg Valentina milanoi herczegnővel.

Ezek közben a' magyar királynők ellenségeinek száma mindig növekedett, 's a' hatalmas párt elküldte a' zágrábi püspököt Horváthy Pált a' nápoli király Durazzoi Károlyhoz, kinek szépanyjáról egy fokkal még közelebbi joga volt a' magyar koronához. A' király mindjárt gondolkozóba esett; de felesége Margit félvén a' bizonytalan kimeneteltől, minden módon igyekezék őt a' veszélyes próbáról lebeszélni. Lelkére támasztotta, hogy Lajosnak megesküdt volt, a' magyar koronára soha sem törekedni De a' pártos püspök megmutatta az irás szavaiból, hogy minden esküt szóról szóra kell megtartani, hogy ez következőleg nem kötheti, mivel az önként ajánlott korona elfogadása nem utána törekvés; — 's a' távul korona csillámlása erősebben hatott Károlyra hű felesége könyeinek csillámlásánál.

Csakugyan elindult Károly, 's Zágrábban maradt a' dolognak további megérleléseig, Twartko, Palizsna, és az összeesküvés több fejeinek javalatából. Innen az ország minden részével tudatták a' vitéz igazságos Károlynak érkeztét. A' királynők hiveinek azt adták jövetele okaúl, hogy őket Gara önkénye alól meg-

szabaditni jött, ellenségeiknek pedig, hogy őket az asszonyi járom gyalázatos terhétől akarja megmenteni, az igaz, Árpád törzsökéhez Mariánál közelebb alló örökös.

A' bizonytalan hirek a' királynőket aggodalomba kezdék ejteni: de Gara csak megvetéssel vette azokat. Alig lehetett reá venni, hogy országgyülést hirdettessen, hol Maria a' nemzet bizodalmának megnyerésére ujra megerősitse II-dik András arany bulláját. — Mariának csak a' régi jogokat megerősitő igérete kevés volt Károlynak titkon elhintegetett nagy igéreteihez képpest, 's hiveinek száma napról napra kevesedett. Az asszonyi kormánynyal elégületlenek panaszának elnémitására visszahivták Zsigmondot cseh országból, hol különben örömest hagyták mulatni, 's összeadták Mariával, minden pompa, minden ünnepély nélkül. De abbeli számolásában is teljesen csalatkozott a' kormány: mert a' 17 éves, szeles, érdemetlen, adósságokba merült Zsigmondnak, a' finom miveltségű érett férfikorban levő, hadban gyakorlott Károlyval összehasonlításban csak veszteni kellett, 's kik addig Máriához kimélésből hivek valának is, most már inkább kivántak Károly, mint Zsigmond zászlója alá állni.

Mind több több meghivás sürgeté Károlyt, hogy jőne a' trónt elfoglalni.

Három hónapi veszteglése után elindult tehát Károly Zágrábból Buda felé, nagyra növekedett sereggel. A' Dráván átkeltének hirét hallván Zsigmond, mindjárt oda hagyta feleségét, 's cseh országba futott. Erzsébet, az okosságtól és bátorságtól elhagyatva, ravaszsághoz folyamodott. Követeket küldött a' nápoli király elébe, tudakoltatván, hogy ugy jön-e mint barát, vagy mint ellenség, hogy ahhoz képpest vagy mint szerető atyafiak örömmel fogadják, vagy mint fegyvertelen nők kikérjék kimélését. Ő hasonló ravaszsággal felelt, hogy kedves rokonát atyai királyi székén oltalmazni, 's köztte és népe között az egyetértést helyre állitni jön. Elébe ment tehát a' két királynő Budán túl, és szinlett atyafi-csókkal 's öleléssel fogadta. Aranytól és drága kövektől fénylő hintón vitték-be őt magukkal a' budai várba; itt szállást is ajánlottak neki, de ő tettetett szerénységből el nem fogadta mind addig, mig kevés nap mulva kormányzónak nevezteté-ki magát.

Karácsonra országgyülést hirdettetett, 's addig ál-barátságban éltek együtt a' fölséges rokonok.

Szomorú fordulatot vettek a' dolgok a' királynőkre nézve mindjárt az országgyülés kezdetén. — „El az asszonyi kormánynyal!“ — kiáltának némelly nemesek. — Károly! az Istentől küldetett, legyen királyunk!“ — 'S ezt kiáltozta az utszákon 's téré-

ken a' polgárság és nép. — A' fő nemesek 's királynők eddigi hivei hallgattak; — hallgatott még Demeter a' bibornok-érsek; hallgatott Gara, a' nádor is; — és a' királynők ügye el volt veszve. — Követeket küldének a' gyülésből Mariához, kik tudtára adják, hogy köz-akarattal le van a' királyságból téve, 's hogy legtanácsosabb neki róla önként lemondani. — 'S a' gyenge fiatal nő erősebben, nemesebben viselte magát az erős, bátor férfiaknál. Nyilván megizente, hogy „soha törvényes örökségéről 's koronájáról le nem mond, 's tévelygő népétől most egyebet nem kiván, mint, hogy ha atyja emlékezetét még tisztelik, bocsássák-el szabadon és bátorságban férjébez cseh országba!"

Másképp a' tettető Erzsébet, ki a' gyülésbe ment leánya lemondását jelenteni. Károlynak szerencsét kivánt a' terhes igazgatáshoz, és csak azt kéré, hogy ők, gyenge asszonyok, csendes elvonulásban könyörghessenek boldog országlásáért. Hasonló szinmutatással felelé Károly, hogy soha meg nem szünik Erzsébetet mint anyját tisztelni, Mariát mint kedves hugát szeretni.

Ország szerte elterjedt a' hir, hogy Maria önként lemondott az uralkodásról, 's mindenki Károlynak hódolt.

Nem örömest bocsátotta-el Károly szemei elől a' királynékat, 's kivánságára még Fejérvárra is el kellett őt a' koronázáshoz kisérniek.

Legnagyobb pompával tartá Károly Fejérváratt bemenetelét, a' két királyné, az ország nagyjai és számtalan oda sereglett nemesség 's népnek kiséretében.

Milly érzéseknek kellett a' nagyravágyó, uralkodni szerető Erzsébet keblét dulni, midőn volt nagysága emlékezetével a' székes egyházba lépett?! millyen lehetett Maria szelid lelkében, midőn ott kelle neki, mint alattvalónak, megjelenni, hol az előtt három évvel, a' legnagyobb fényben és pompában fogadta a' nemes, szabad magyar népnek önkéntes hódolatát; hol elragadtatva áldotta őt minden mint törvényes, imádott királynőt?! — Szelíd bánattal, bátortalan léptekkel közelitett atyja sirjához. Elfojtott könyekkel, boszút rejtett nehéz szivvel követte Erzsébet, mindketten egyszerű 's minden ékszer, pompa nélküli öltözetben.

Szorongva dobogó szivvel nézte mindenki a' dicsőséges, 's mint most elismerni kezdék, jobb sorsra méltó két lényt. Nem egy szemben csillogott a' részvét könnye; 's midőn a' szeretett férj, tisztelt atya, a' nagy királynak tehetlen hamvainál leborultak az élve tehetlenekké lettek, talán csak egy bátoritó hang kellett volna, hogy a' kevély gőggel belépő, fény és pompától környezett Károlyon érettök boszút álljon a' megindult sokaság, 's őket

előbbi méltoságukba helyezze. Midőn koronázás előtt kérdezte az érsek a' népet, ha kivánják-e királyuknak Károlyt, csak kevés hang hallatott, mintha a' lélekismeret nyomta volna el a' nép szavát.

Kivezetvén Károlyt a' fényes gyülekezet a' templomból, sz. Istvánnak előtte vitt zászlója megakadt egy oszlop párkányzatában, 's darabokra szakadozott. Budára érkezte estvéjén, kemény hideg időben, mennydörgés, villámlás támadt nagy rendüléssel, melly tornyokat döntött-le és háztetőket omlasztott össze; éjjel pedig tömérdek sokaságú varjúk tódultak a' királyi palota ablakaira, 's azokat betördelvén be a' teremekbe, honnan napokig ki nem lehetett pusztitni. Mind ezeket rosz előjeleknek tartotta az akkor még erős hitű babonaság, 's nem sokára lett is minek tulajdonitni történtöket.

Febr. 6-án (királysága 39-dik napján) Károlyt magához kéreti Erzsébet, Zsigmondtól érkezett fontos levelek közlése végett. A' király elmegy, testőreitől és ezeknek tisztje Alberich gróftól kisérve. Kevéssel utána belép Gara, a' nádor, hogy, mint mondá leánya menyegzőjére elkéredzék, mellynek pompája nevelésére fegyveresei össze vannak gyülekezve. Megérkezik a' főpohárnok Forgács Balázs is. A' királyné bizodalmas beszélgetést kezd, mint lehetne Zsigmonddal a' királynak legjobb módon megegyezni. Károly távozást int az őrtisztnek, 's ez a' testőrökkel együtt kimegy, 's elállitja őket páronként a' folyosókon. — Nehány váltott szó után int Gara Forgácsnak, 's ez kirántván kardját, a' király fejének halálos csapást intéz, lehasitja azt tetejétől szeméig, kirohan, és véres kardjával utat tör magának az Olaszok között Gara fegyvereseihez. — A' királyné tettetett ijedtében elájul. A' király erejét összeszedve szobáiba tántorog. Forgács bevezeti Gara csoportját, 's vele kiveri az Olaszokat a' várból. Alberich gróf künn összegyüjti a' király hiveit, hogy azokkal a' várat ismét megvegye; de sikertelen volt a' próba. A' fordult szerencsével mindjárt támadtak a' királynőknek barátjai, 's künn is apró ütközetekre kerülvén a' dolog, mindenütt hátrálni kellett az Olaszoknak, és szerencséseknek tarthaták magukat, hogy Horváthy János vezérlése alatt az ingatag Magyarok bosszújától megmenekülhettek.

Késő éjjel Visegrádra vitetett a' király, 's ott szoros zár alá tétetett; 's midőn sebe remény-felett gyógyulni kezdett, nehány hét mulva méreggel öletett-meg, 's teste sz. András apátságában Visegrád alatt eltemettetett.

Igy esék-el Durazzoi Károly, mint elvetett boszú-eszköze Nemesisnek, kinek az előtt negy évvel Johanna büntetésére oda adta vala magát!

Másnap reggel hirnökök nyargaltak a' fő város utszáin fel 's alá, és kihirdették, hogy a' nápoli király megöletett, 's Maria visszaültettetett királyi székébe. A' főpapság és magnások, kik csak szenvedőleg folytak-be Károly fölemelésébe, meg nem büntettettek; a' fő lázasztók pedig olasz és horvát országba futván, üzőbe nem vétettek. Bátorságban vélték már magukat a' királynők és Gara; de hetek mulva ismét nyugtalanitó hirek érkeztek Budára. Az elszabadult lázasztók ismét seregeket gyüjtöttek, 's megtámadták a' Maria hűségében megmaradt határszéli városokat. A' királynőket nagy félelem fogá-el: de Gara semmibe sem vette a' hireket, 's reá beszélte a' királynőket, hogy utaznának gondszéllesztés kedvéért az ő várába, mellynek szomszédságában meglát-hatnák a' hirek nagyitott voltát. Elindulnak tehát, de megtámadtatnak czéljokhoz már közel az utjokat kikémlelt Horváthy Jánostól.

Forgács Balázs lováról lándsával levettetik, 's fejét a' királynők szeme láttára lecsapatja Horváthy; Gara lepattan lováról, a' királynők kocsijának lépcsőjére áll, azoknak életét magáé veszélyeztetésével oltalmazandó. Sokáig ellent is áll előlről minden megtámadásnak; de egy Horvát a' hintó alá búva lerántja lábáról a' hiv bajnokot. Ekkor reá esnek, 's neki is lecsapják fejét. Egyik fiját elfogják, másik elfut, a' társaságban volt több urral együtt. Egyedül maradnak a' királynők udvari hölgyeikkel, 's kirángattatván hintóikból, maga elejébe vezetteti őket Horváthy, 's kemény szemrehányásokat tesz nekik Károly megöletéseért. Erzsébet a' boszuló sorstól megtörve, térdre rogyik, egyedül magát vallja bünösnek, Mariát ártatlannak nyilatkoztatja, 's kegyelmet kér részére. Minden felelet helyett parancsot ad Horváthy a' kruppai várba vitelök felől, 's ott kemény tömlöczbe vetteti. Palizsna Forgács és Gara fejeiket Apuliába viszi Károly király özvegyéhez; de a' boszús nő a' királynőket kivánja magának általadatni, 's hogy ezt véghez vihessék ellenségeik, a' tenger parthoz közelebb eső Novigrádba vitették által a' szerencsétlen fejdelemnőket: de a' Velenczeiek (kiknek érdekökben állott, nem a' különben is erős nápoli szomszédjokat, hanem inkább Mariát erősitni-meg dalmát ország birtokában), pártjokra keltek; nem hagytak semmi hajót vizsgálatlan keresztülmenni, az auranai perjelt Novigrádban elzárva tartották, 's Novigrád ostromához készültek.

Budán az ország nagyjai összegyültek; Zsigmondot ország kapitánjának nevezték-ki, hogy vezérlése alatt szabadithassák-meg királynőjöket. De a' Velenczeiek előbb elkezdték Novigrádot ostromolni. Palizsna Erzsébetet Maria szeme láttára megfojtatta, 's az ostromlóknak elébe vetette holt testét, fenyegetve, hogy Mariá-

val hasonlóul teend, ha az ostromtól meg nem szünnek. Zsigmondot e' hir utban kapta, 's hallottára visszatért Budára, hol a' részén levőktől királynak kiáltatott, 's minden további készület nélkül megkoronáztatott Székes Fejérváratt 1387-ki mart. 31-én.

A' Velenczeiek, Magyaroktól segittetve, ujabb ostrom alá vették Novigrádot, 's éhség által kényszeríték Palizsnát a' feladásra, 's Mariának szabadon bocsátására, neki és társainak Boszniába szabad menekvést engedvén.

(*Vége következik.*)

INNEPLÉS.

Az eglintouni harczjáték, mellyről minden külföldi lap annyit és különfélét irt, mellyről a' londoni lapok egy része olly gunyosan szóllt, mellyről Regélönkben is emlékeztünk, nyárutó 28-kán, fájdalom! nem kedvezö időben, csakugyan megkezdetett, az Eglintoun gróf vára mellett (Skoczia, ayr-i grófság, vagy, mint nevezni szokták, Eglintoun Tournament) fekvő St.-John-Wood parkban. A' ritka látványra iszonyú néptömeg sereglett össze, 's nagyobbára 15. és 16-dik századbeli öltözetben. A' dámák Stuart Maria korabeli udvari köntösben jelentek-meg. Az északról jött urak nagy részén felföldi öltözet volt látható; azonban e' divatos ossiani hösök egy része olly hidegnek találta az ösi köntöst, hogy a' gözösön bundákba takarák mezetlen lábaikat. A' vivtér körülveröczézett nagy síkhely volt. A' dámák részére emelt páholyok, különösen a' lovagköszönetet osztókéi, gazdagon voltak diszitvék. A' leventék sátorai, mindannyija tulajdonosa izlése szerint ékesitve, 's külön szinü zászlókkal ellátva, a' vivtér körül állottak. A' vivtér egyik végén, fa-talajon egy olly készületü faember állt, hogy egészen meg kell fordulnia maga körül, ha a' levente lándsája nem középen találja. A' vivtér fürész-porral hintetett-be, hogy a' nyeregből kiemeltt levente magát meg ne sértse. A' vonal esö-szakadás közben indult-ki a' várból; ennek következtében a' dámák nem poroszkákon, hanem kocsikon követték a' vonalt, mi annak fényéből sokat levont. Ez volt sorsa lady Seymour-nak, a' „szerelem és szépség királynéjának" is, ki gazdag öltözetben családjának czimerét melljén hordva, arany rojtos, kék selyem menyezet alatt foglalt helyet, mellynek mind két oldalán aranyzott faragványok 's bibor bársonnal diszitett ülések nyultak-el a' nemesség számára. Sem a' lobogók nem akartak az esőben kifejleni, sem a' leventék sisaktollai nem nyujták azon regényes tekintetet, mellyre előre számitottak. Eglingtoun lord, a' harczjáték főnöke, gazdagon aranyzott fegyverzetével különböztete-meg magát. Szépen ékesitett harczméne délczegen lejtett alatta. A dámákhoz irányzott udvarias hajlongások közben többször lovaglá körül a' vivtért. Londonderry lord, harczbiró, ingadozóbb volt nyergében, mint a' felső házi ülésben. Lovagi tekintetet még bárson dolmánya 's tollas kalapja sem kölcsönözhete neki. Waterford marquis, ki a' vitézek sorába sárkány-lovag név alatt iratá-be magát — a' hirlapok különben más állatokról szokták nevezni — III-dik Richard korabeli fegyverzetet viselt. Lovának csótára is igen gazdag volt. Glen Lyon lordot, ki gael-lovag czimet vön-fel, atholi fegyverzett zsoldo-

sok követék. Ő volt az egyetlen lovag, ki kisérettel jelent-meg. A' trombiták harsogni kezdtek, a' verőczék megnyiltak 's a' játék elkezdetett. A' játékot lándsával kezdé-meg két levente; de olly gyöngén ütköztek össze, hogy egyik sem sértetett-meg. A' lándsák különben is olly gyöngék voltak, hogy legkisebb ütközésre szétzuzniok kelle. Ez első rohanást tett két levente a' hattyú-lovag (Firningham ur) és a' vörös rózsa lovagja (Lechmere) volt. A' küzdők a' pálya közepén találkoztak; a' hattyú-lovag sisakján találá ellenét, 's lándsáját ízekre zuzta. Mind kettő visszavonult uj rohanást teendő. A' hattyú-lovag uj lándsát vön. Második találkozásuk is sükeretlen volt azon kivétellel, hogy a' hattyú-lovag harczméne vértének elörésze leszakadt. Ezután maga Eglintoun lord és a' sárkánylovag léptek sorompók közé. Első rohanásnál vértje közepén találá Eglintoun ellenét, a' nélkül azonban, hogy az kengyelvasát elvesztette volna; második menetben sisakon találálá a' sárkány-lovagot, és szétzuzatván lándsája, győzönek kiáltatott-ki. Lovászmestere 's apródai kiséretében a' lovagköszönetet osztó dáma elébe lovagolván, magát tisztelettel meghajtotta, 's a' szép Seymour lady kezéből a' díjat elfogadá. Most az égő tornyos lovag (sir Hopkins T.) szállott sikra a' vörös rózsás lovag (Lechmere) ellen. Utóbbi első találkozásnál sisakon találván ellenét, lándsáját szétzuzá; második találkozásnál ellenben az égő tornyos lovag a' nézők tapsa közben ellenfele sisakjának egy részét szakasztá-le, melly magasan repült a' levegőbe. A' harczjáték leglovagiabb tette ez volt. Győzelmesnek jeleltetvén-ki, a' köszönetet elfogadá. Más két lovagnak kevésbbé érdekes ütközése után közjátékként egy hegyi skót és bizonyos Maekay ur kétkezes karddal vivtak; nyertes utóbbi lön. Koronként egy nevetségesen öltözött bohócz is igyekezett a' karzatot kaczajra birni. Miután egy, a' sárkánylovag és fekete oroszlán-lovag között történt ütközésben első győzőnek jelentetett-ki, minthogy legtöbb lándsát tört, a' harczjátéknak e' napra vége lön, 's lovagok és dámák visszamentek a' várba. Seymour ladyt, mint az ünnep királynéját, oda és vissza mentekor Robin Hord korabeli öltözetü ijjászok kisérték.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nevezetes éjszaki fény. — Lloyd prof. febr. 19-kén Dublinban nevezetes éjszaki fényt vett észre, mellyre már azelőtt figyelmessé tette a' magnestünek elhajlása a' dublini csillagásztoronyban. Kevéssel 10 óra előtt széles fényiv alakult, mellynek alsó része szépen vala bekeritve. Legnevezetesb volt e' tüneménynél az égnek mély sötéte az iv alatt, melly erős ellentétben állt a' külfénynyel. E' sötét tér éjszaki fénytől körülvett vastag felleghez hasonlitott, 's gyanithatni, hogy a' sötét felhő, mellyet sok figyelő vett észre éjszaki fényeknél, hasonló, nem is olly szabályszerüleg alakult tünemény volt. A' febr. 19-ki éjszaki fénynél észrevett feketeségét az iv-befogta térnek még sem tulajdonithatni felhőnek, mert abban tisztán lehetett csillagokat látni. Tiz óra után sugárokká kezdett törődni az iv; e' sugárok 11½ óra után igen tündöklének, 's elfödék az egész eget, még is föleg éjszakkeletről látszának kiindulni. Erős fényök mellett folyvást tánczolólag rezgének. Elejénte széles, szabálytalan tömegekként, mellyek nagy hézagokban, mint hold-megvilágositotta fellegek, az egen elszórva voltak, tüntek-fel. Tizenkét óra felé még jobban terjedtek-el az égen szokott ido-

mukhoz közelitve. Ekkor egyszersmind tisztán volt látható zenithtöl délkeletre a' sugár-összefolyás bizonyos pontja, 's a' fényföllegeknek e' pont körüli összegyültéből koronaalakitáshoz hajlomást lehete kivenni. Délkelet felé szintén egy veszteg álló fényfölleget, melly a' tüneménynyel összeköttetésben látszék lenni, lehete szemlélni. Tizenkét óra után az ég felső részének fénye tünni kezdett, de éjszaknyugoton folyvást maradt egy igen nagy éjszaki fény világ-kifolyással. A' légkör igen tiszta, a' csillagok igen fényesek valának; mert az éjszaki fény föllegszerü foltjai nem látszának gátolni sugáraikat. A' szél csipöshideg vala, 's csak rohanatokban fujt; de a' rohanatok összeköttetésben látszának lenni az éjszaki fény világkifolyásával.

LIGETFY ANDOR.

EMLÉKMONDÁS.

Hir.

A' hir játékos; majd ezt majd azt veszi karra,
Most enyelegve kacsint, 's már esten visszahazudja,
A' mit délben igért, 's ravaszul tréfálja reményünk'.

HORVÁT ENDRE után —

Rózsa a' szerelem képe; kellemes de tüskés, 's ezt jelenti: óvd magadat hirtelen hozzá kapni. KISFALUDY KÁROLY után —

Törekvés. — Tiszta boldogság 's elégültség a' hold alatt nincsen. A' többre törekvés egyedüli ut a' tökélyre, 's ez az emberi kiváltságok legnemesbbike, legboldogitóbbja. B. JÓSIKA M. után M. N.

Gnomák. „Az ember, ki saját jeles tettei által teszi magát azzá, tiz ezer ollyannal fölér, ki ös elödei érdeme nyomán lett ember.“ — Elismert igazság, de még is van-e ország, hol ez utósófélék többet ne nyomnának hivatal- 's becsültetés-mérlegben?

Érdemmel hatolni fölebb — szivnyugalom; pénz- vagy álutakon szivmardosás. HÁBOR E.. röl.

Szórejtvény.

Egy tagu szó, mellyet más nemzet többnyire télen
Használ; bár a' Magyar tél 's nyárnak kedveli széltén,
'S mennél több becse van, büszkébben láthatod azzal.
Vesd-el róla fejét, 's magyarul nevezendesz ijesztöt.

N. után M.

Előbbi rejtvény: KONGÓ.

Kérelem. Közeledvén ez évnek utósó évnegyede, kérettetnek e' lapok fertály évi t. cz. előfizetői, hogy még e' hónap lefolyta előtt méltóztassanak megujitani előfizetésöket az utósó évneyyedre.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

77.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön september 26kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Normandi szüz.

(Az 1789-diki franczia lázadásból.)

I.

A' szünetlen panasz, bizalmatlanság, háborgás és párt, mellyek az országra többszöri inséget hoztak, a' népet örök nyugtalanságban tartották.

BAJZA.

A' XVIII-dik század vége szolgál beszélyem alapjaul, azon időszak tudniillik, mellyet a' kivivásért epesztő szabadságszomj, egy jobb lét vágya borzasztólag mocskositott a' kormányával elégületlen franczia nemzetre nézve azon önzés tüzte czélú szivtelen nagyok által, kik az ohajtott köztársaság előképzetében ittasan szédelgő néppel magával a' trón romja felett akarák megvettetni a' despotismus alapját.

Nem várta a' nemzet azon véres tüneményeket, mellyek csak hamar egymást felváltva 's gyásznyomokat hagyva futottak-át polgári egén, nem a' honfinak honfitóli rakásra öletését; de hogy a' vérivó szörnyek, Marat, Danton, Robespierre, fejüket a' biztos zavarban felütvén, bódító maszlagot osztának szét: a' honfivért vak dühhel onták ferdőkre a' külön véleményre 's testületre szakadt pártok, fel egészen koronás királyuk trónjáig, hol a' szerencsétlen XVI-dik Lajos el is vérzett nyaktiló alatt.

Fájdalmasan érezte e' csapást a' világ minden fejdelme; kárhoztatá ezt, mint szentségtelen tettet, a' király szennyes alacsonyitása nélkül jobb létre vágyó mérséklettebb rész: de valamint a' a' zürzavarokból eredt méltatlanságokat, ugy e' vég-csapást is csak titkos nyögéssel fajlalhatta; mert látá, hogy a' bármilly erőben mutatkozott részvét is most titkon fosztatik-meg lelkes tagjaitól, majd nyilván hurczoltatnak a' nemes gondolkozásúak nem-ember birák elébe, hol nincs többé mentség, annyival kevésbbé irgalom, hol bizonyos halál bitorolt.

II.

Kecses ritka szép lány!
Mi vagy? — egy mély talány.

Ez időkorból tünik-fel előttünk a' némberi magas lelkületnek ritka példája, a' minden női kecsű Corday Marie Charlotte-ban, egy caeni norman szüzben; ki, a' millyen fenti fogalmú volt a' liberalismusról, a' szabad köztársaságról, éppen olly szilárd gyülölettel viseltetett az ezek által tulságra vetemültt zsarnokok iránt. Politicai mély belátással lebegett a' honi lázadás felett; komoly figyelemmel bocsátá-át lelke itélő székén annak koronkénti bitor jeleneteit; fájdalmas borzadással nézett az uralkodásvágyú 's tetteitekre köztársasági palástot vontt ármányosok — mint hon vesztére törekvők után, — 's lelke ez által hova tovább felfoghatlanabb, merényszülte terve, habár halál keresztelendi is, naponként élvezetesb lön előtte. Élvezetes — mondom, jóllehet egy felől az élet ártatlan kecseivel finom anyagi kapcsolata, mellyből fogékony lelkére kedves életszesz szivárgott; más felől a' koronként ápolása alá vett kisded árvákra visszagondolás, próbát tettek a' szilárd — előttünk még ismeretlen — tökélet aczél rugójának lágyitására. De a' próbatét nem sikerülhetett; mert a' rimánkodó indulatok karjai közül illyenkor kibontakozott lelke mindig rendületlen maradt, habár az érző szép Charlotte szemeibe könyük tolultak is. — „Tervem hazám iránti nagy tartozás!“ ezzel vigasztalá alantabbi szomor érzelmeit.

1793-dik év tavaszutó 20-dikán, bucsút véve rokonaitól, 's Isten áldását kérve a' siró árvákra, tervének egyedül tudója hagyá-el Normandiát.

Valljon tudjátok-e fájdalmas rokonok, siró árvák, hogy ez, az örök válás végbucsúja volt?!

III.

Tagadd tehát, tagadd, ha merheted;
Tagadd, ha annyi lelked van.
VÖRÖSMARTY.

Nyárelő egyik estvéjén lovagok tértek St. Diez erdei csapszékébe, hol lenyergelés után komolyan mentek a' szobába. Barnaszinü egyenruhájuk rejtélyes, mint kiket fedezett, 's minden katonai osztálytól kölönböző vala a' sereg. Kerek tetejü fekete fövegök széles védő bőrökkel, aczél eresztékekkel, vállig függő gazdag veres bojttal, 's álladzó szijjal volt ellátva. Bő öltönyük ujját sodrony-szövet körité könyökig; ugyan illyen fedé melljöket aczél

kapcsoknál fogva. Övük széles bőr, rézcsatokkal; fegyverük kard, tőr 's pár pisztol; 's mind ezt egy fekete bő köpönyeg burkolá magába.

Főnökük — egy óriási barna alak — elől fogott helyet az asztalnál, 's vastag szemöldöke alá sülyedt villogó szemeit körüljártatván, — ‚bort csapláros!' — dörge arczszakálával párosult bajusza alól — neve is azért illy rövid, hogy hamar kaphassa az epedő — ‚kövessetek vitézim! szerencse-hagyottan se álljunk-el ettől az áldott szokástól. Hanem mi előtt poharat érintenénk, kettőztesd George az ajtó-őrt, mert, mint értém; mult éjen igen rosz álmod volt, és az álomban — mond gunyos dühhel — sokszor való lehet.'

Fenyegető hangon „igen"-el bizonyiták, 's egy alig 18 évű ifjú arczán, pillanat alatt áttünt sápadtság után, bibor szin gyult-el.

Mindnyájan letelepedtek; 's miután az elérkezett csapláros poharakra osztá a' hozott bort — „Éljen Marat, éljen Danton!" — harsogott, 's hoszzas ivás következett.

‚Hű Lefroar! — szóllitja sátáni nyájassággal a' főnök az imént érintett ifjút — még is olly hideg a' barátság köztted 's a' bor között, mint tőrünk 's az élet között, — csak hogy éppen érintetlen nem hagyád poharadat.'

„Neki már ez szokása — mond Dierboud — egy tömör sasorrú, kihólyagosodott szemű izmos alak. — Azért is hagyj-fel vele vezér; beszéld-el inkább álmodat George, hát ha még minket is érdekel."

„„Ugy gondolnám — válaszol ez — halljátok hát röviden: Lefroar, a' szép Lefroar, álmomban a' joinville-i fogadós leányába szerelmes lön, és ismét a' kecses lányka ő bele. De a' boldogság mulékony volt; mert a' szép ifjúnak velünk együtt indulnia kellett, ki is alattomban, hő csókok 's nagyot jelenthető sugások köztt, egy iratot — hihetőleg szerelmest — hagyott a' szép könyezőnél. Egy inger következményében a' megsejtett iratot rejtekéből elővonám a' lányka félre fordultakor, — és hajam szálait ég felé meresztő sorai most is betű hiján állnak előttem; de az iratot vezérünk parancsából ismét visszahelyzém."""

„„„Halljuk, halljuk!""" — kiáltának lángzó vágygyal — és George vadul forgó szemeinek nyugpontjául Lefroart választva igy kezdé:

„„Kedves bajnoktárs!

Hogy vitézeid vérét kimélhesd, 's hogy czélunk érve legyen, siess utánunk st. Diez erdei fogadójába, hol a' jövő éj nyuga-

lomra szánatott; éjfélkor én leendek őr értted! Megjőjj, az alattomos megtámadás lovagi nemességedet itt nem sértheti.

barátod LEFROAR.“

„Értelek kósza eb! — riad most a' főnök emelt tőrrel — régi gyanúnkat a' mai nap valóra érlelé. Nevezd, ha éltedet még meg nem unád, a' gyáva leselkedő czimborát; fedezd-fel a' veszett kutyákat, mellyeket ránk dühitél! Kik ezek? — szóllj igazán; mert a' tőr hegyes, a' kart ismered, a' halál jéghideg!“

„Tőlem — válaszol a' pillanat alatt harczisten állását kölcsönzött ifjú — mit sem hallandasz; hadd legyen hideg a' halál; de Istenemre mondom, tettlen meg nem fagyaszt.“

„„No vezér! hát csalt-e jóslatom — mond kitörőleg Dierbont — hiszed-e most már, hogy ez az a' gonosz szellem, melly tervünket megelőzve üriti-ki előttünk az elleni lakokat, hogy a' st. menehoudi éjt elrontó lövés, mellyet rá irányzottnak hazudott, tőle jött lázasztói szándékból, melly által az összerohant nép közt négy vitézünk vérzett-el, és szaladnunk kellett Marat 70 aranyos ellene nélkül.

„„„Tagadd, ha tagadhatad most már hitvány pribék — dörge George — hogy az epináli kert-falazaton is alakokat segitél-át; mondd, mint idáig, hogy az szemkáprázat volt; ott is áruló valál! azert nem lelénk a' roppant épületben, hol 11-re számolánk, egy hitvány kuktánál egyéb véradót.““

„Hah, tigrisek! — mond Lefroar — hát még sem elég a' vér-szerencse?! Nézzetek vissza alsó franczia országra hagyott vérnyomaitokra; nézzetek a' néptelen lakokba, hol szülőket, ártatlan csecsemőket hurczolátok keresett halálra. 'S mind ezt miért tehetétek? Talán megsérték magas személyeiteket; igen, mivel nem-ember főnöktöket jótéttel halmozák! vagy talán életére törtek? Ne higyjétek! irtóznék vérétől a' tigris is. Nézzetek-be a' naplóba, mellyet rémfejeiteknek vérrel irtatok: ekkor hiszem, hogy össze borzadva adjátok-fel magatokat; mert az Isten szava, mellyet a' legügyesebb gyilkos sem szurhat-le, szivben épült trónjából megfog szóllalni.“

„„Apritsd — kiált Dierbod — e' pokol-imás szónokot olly apróra, hogy az itélet napi angyal előtt is talány maradjon.““

A' gátszakasztott árként rohanók ellen magát oroszlányilag védő Lefroar lassanként az ablakig tolatván, a' kiszökött George által karjai hátra kapatván, elnyomatott.

(*Folytatása következik.*)

ÉLETTÖRTÉNET.

Maria és Hedvig.

(*Vége.*)

Tiz hónap és 10 napi keserves fogság után szabadult-ki az ártatlan fogoly. Zenghben uj erővétel kedvéért 14 napot tölte, hol 5 velenczei nemes Patriciustól fogadtatott, 's honnan a' szabaditásában munkás városoknak érzékeny köszönő leveleket irt. Két fő nemestől kisérve elindult Buda felé, 's még csak akkor kezdett Zsigmond mozgolódni, hogy feleségének Zágrábra elébe menjen. Kiszabadulásának 30-dik napján találkoztak először. Sok papi és világi ur kisérte Zsigmondot Budáról; sokan csatlakoztak hozzá ut közben, 's nagy pompával, öröm-zajjal vitték szenvedése által csak tiszteletesbbé lett igaz királyukat Budára; legnagyobb diszt pedig a' látható igaz, szives öröm adott a' pompamenetnek.

Nem merte Zsigmond a' szenvedés nagy iskolájában tanult 's érésre jutott szelid és nála erősebb lelkületű Mariát hatalma gyakorlatában korlátolni. Ez tehát nem gondolván a' saját koronáztatása óta történt két törvénytelen erőszakos koronázással, egész méltósággal vitte nagy tisztét, férjére leginkább csak a' hadi dolgok elintézését bizva, 's annak csak tekintete fenntartásaért iratván nevét rendelései alá.

A' lelki és testi töredelmek azonban annyira meghatották fiatal erejét, hogy csak 8 évet tölthetett még ez után, többnyire betegesen. — 1395-ben meghalt, 's N. Váradon temettetett-el.

Hedvig ezek közben, a' lengyel nép bálványa, egyesité személyében a' szerény polgárnő és uralkodónak erényeit. Honn a' jótéteményekben fáradhatlan, népének testi lelki javát előmozditó, szegények gyámola, iskolák felállitója, pártolója, buzgó keresztény volt. Ő forditotta a' sz. bibliát először is lengyelre. Csaták viharában vitéz férjének helytartója, ő foglalta-el Galicziát Zsigmondtól (Jagjelt Lithvániában más bajok tartóztatván-el) személyesen vezérelve 19 éves korában seregét.

Jelen volt Maria holta után férjének magyar ország elfoglalására tett próbatételén is, 's jelét adta, miként a' földi birodalmaknál becsesebb előtte a' mennyei; mert a' határszélt oltalmazó Kanizsai János érseknek szivre ható, buzgó reá beszélésére, és az egyházból kitagadással fenyegetésére, nemcsak visszavonult magyar országból, hanem örökösen le is mondott irántai jogáról. Kevés évvel pedig ez után, atyafisága és semmi irigységnek nem táplálása bizonyságaul a' gyönyörű fiatal nő, az akkori időknek egész dús pompájával fogadta Zsigmondot látogatásakor, 's meg-

mutatta, mint kelljen a' nagyoknak rangjokkal járó vigalmakat, vendégségeket 's ünnepélyeket szentség- és kegyességgel egyesíteni.

1399-ben történt halála, nem csak szivből szerető férjét, hanem egész népét mély bánatba sülyeszté, Sokáig élt neve sok hálás ajakon, sok szép tettét népregékké alakitva. Idővel pedig a' szentek közé számláltatván imádássá vált tisztelt emlékezete,

---

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Szüret. — Hid. — Égés. — Kerepesi ut. — Budai tunnel. — A' budapesti szüretek, miután a' septemberi egy két hives esözés következtében a' kövérebb szölőfajak rothadni kezdettek, sept. 23-kán kezdödtek átaljában. Némellyek a' Pest városi erdöcskében már ezelött 4—5 nappal is megkezdték a' szedést. A' szöllök többnyire bötermést, 's ha bár némelly fajak tökélyesen nem érettek is, jó bort igérnek. — Az álló hidhoz mult hét utóbbi napjaitól kezdve elökészületek tétettek az itt levő angol mérnökök által, mellyek, a' Nákó-ház és budai éléstár közepén kimérések 's a' Dunába piloták veréséből állanak. — 21-kén délután Pesten a' Rochus-kórházon tul a' Kerepesi ut melletti vám közelében volt ugy nevezett Gabler- (másként üveges) fogadónak mindkét oldal-épülete leégett. — A' kerepesi nagy országutat Pesten igen szépitik az ujan épitett számos házak 's jelesen a' Rochus-kórháznak már épülöben levő észak-napkeleti pompás oldala. — Készületek tétetvén a' hid elkezdésére Pest 's Buda között, most némellyekben eszükbe jutott a' mult évi Honmüvészben Novák Daniel ur által közlött javalat, hogy egy uttal a' hidpálya niveaujában keresztül kellene ásni a' budai hegyet, 's egy tunnelt nyitni. E' czélra, mint halljuk csakugyan akar egy társaság alakulni. FÜLHEGYI.

INNEPLÉS.

A' koreni vásár.

Misem mozditá annyira elö e' vásáron a' kereskedés kiterjedését, mint az 1790-ki ukaz, melly rendelé, hogy a' csudatevö kép, melly 1615. óta Kurskban volt, vásár elött a' koreni remeteségbe szállittassék, vásár végeig ott maradandó; utóbb a' kurski zárda-elöjárók kértére határzattá lön, hogy sept. 12—24-ig maradjon ott. A' képnek ezen áttétele rendkivül sok zarándokot vont oda, 's a' vásár tán 100.000 vevöt nyert, mennyije az elött nem volt. A' vallásnak e' befolyása a' kereskedés elömozditására most is egész erejében mutatkozik. Nép és kalmárok nyugtalanul várják közeledését az örömnapnak, midön átszállitandó a' kép. Ekkor ide csödül minden. Az utak telvék zarándokok- 's equipageokkal a' kurski 's más szomszéd kormányzóságok közelebb és távulabb részeiből; társzekerek, marhaeleség, ménesbirtokosok, igás lovak, és paripákkal lassan haladnak roppant karavánokban; Don és Uraltól félvad pusztai lovak falkánként jönek; minden úton szokatlan mozgalmat 's munkásságot látni. A' kalmárok egyenesen a' vásárra jönek, hol husvét utáni nyolczadik héten megnyittatik a' lóvásár, a'

kilenczedik hét elején pedig mozgásba jö az egész tőzsérkedés. Kurskba tömérdek nép özönlik, 's elfoglalja a' nyilvános téreket és utszákat, bevárandó a' csudatevő kép kivitelét a' zárdából a' mezőre. Eledele itt száraz kenyér és viz; fekhelye puszta föld és kö, 's a' legbuzgóbb zarándokok több napig maradnak szabad ég alatt e' szigorú sanyargatásban, minden időváltozásnak kitétetve. — Végre eljö a' várt nap, husvét utáni 9-ik péntek; megzendül az innepélyes meghivás a' miséhez; mozgásban van az egész nép; helyet foglalni siet mindenki, hogy láthassa 's mezőre kisérhesse szent képét az istenanyának. Az istentisztelet 's imádságok végén megjelennek a' zászlók 's kiotok (talapok, mellyeken a' sz. képek vitetnek), roppant lámpákkal dúsan fölékesittetve, 's a' város minden czéhétől vitetve. A' nép imádkozik; az énekkar hymnuszokat énekel, mindünnen harangok zugnak, 's a' püspök, előtte menvén a' zárdai 's világi papság, a' zárda melletti templomból a' legutósó szabad tér közepeig viszi a' képet. Itt megáldja a népet, 's a' képet átadja a' kormányzónak és más elökelő tisztviselőknek, kik azt a' város székesegyházaig viszik. Itt a' koreni kolostor archimandritája átvevén azt, egy különös gazdag kiotra állitja; a' tisztviselők 's kalmárok némi ideig vinni igyekeznek azt, 's az egész járdalat a' moszkvai kapu felé nyomul a' koreni vásárra vezető uton. A' pompásan földiszitett kiotok, lobogó zászlók, roppant üveg lámpákban égő számtalan tüz, minden rendü, nemü 's korú, ünnepi ruhába öltözött ajtatoskodók 120.000-et fölülmuló száma, kiállitott robotoló pórok, kik minden helység, minden család jelét, hogy egymástól el ne távozzanak, viszik, uri equipageok 's pórszekerek roppant sora, az útmelleti járdalat után váró emberekkel födött földek, szomszéd helységekből a' kép eleibe sietö pórcsapatok — mind ez a' maga nemében igen festői képet ábrázol; eredetibb 's fönségesb valamit alig gondolhatni. Távulról nem látni sem képet, sem népet, csak poroszlopok kóválygnak a' láthatáron, 's csak néha látszanak-át a' lobogók, lámpatüz 's a' képnek megaranyozott kiotja. A' járdalat alatt csudálatra méltó ajtatosság 's csend uralkodik; alig hallhatni lépteit a' mozgó népnek, melly legalább 5 werstnyi tért foglal-el; hymnuszok csak gyéren zendülnek-meg félbenszakittatva az ég felé emelt kezekkel csapatonként leboruló nép zajától. Az egész roppant tömeg, mellyhez még a' szomszéd helységekbeli pórok is csatlakoznak a' vásártérre, a' koreni remeteséghez, kiséri a' képet. A' zarándokokat fel nem tartóztatja sem a' tikkasztó nyári hőség, sem a' szakadó eső; mindenik törekszik, ha csak nehány ölnyire is, vinni a' sz. képet. A' járdalat, Kaminiev helységben, melly mintegy félúton fekszik, rövid pihente után, délutáni 6 vagy 7 óra tájban a' vásárhoz ér. Itt a' koreni remeteség papjai, kalmárok 's pórok a' szomszéd falukból a' vámházig mennek elejébe a' képnek; a' nemesség pedig délután a' kalmárudvar csarnokaiban tartózkodik. Az archimandrita, ki a' nép kezéből átveszi a' képet, leveszi azt a' kiotról, 's átadja a' kormányzónak és nemesség elöjáróinak, kik azt a' nagy téren, szemközt a' kalmárudvarral, felállitott oltárra viszik, 's itt a' legelöbbkelő pap fogadja. Azon perczben, midön a' térre ér a' kép, harangokhoz, mellyek eladásul bozattak, 's a' téren felaggatvák, siet a' nép; meghuzza azokat a' kép tiszteletére, 's akkor némul-el csak a' zaj, ha elkezdödik a' császári családért 's igaz hitü orosz népért imája a' szent istenanyának. — Ima végével a' püspök hymnuszok 's imák közt a' remeteség templomába 's azon forráshoz viszi a' képet, hol az találtatott; ide tolul mindenki látni a' képet 's meriteni

a' forrásból. Másnap mozgásba jö minden; legelsö foglalatosság a' sz. képhez menetel, azután barátságos látogatások következnek, 's végre — a' kalmár-udvarbani ügyek. LIGETFY ANDOR.

KÜLÖNFÉLE.

Csörgökigyó. — Mintegy 13 éves koromban, mond Willard ur (mint Hoffmann beszéli éppen most megjelent „wild Scenes" czimü munkájában), kákáért küldött atyám. Metszésével foglalkozván egy nagy csörgö-kigyót vettem észre, 's körülnézém magam', mivel üthetném agyon; de fegyvert legott nem lelvén, kandiságom az állat vizsgálására birt. A' kigyó összetekeredve feküdt, 's zörgetyüivel szokott éneklö zajt ütött. Nem sokáig nézém azt, midön szemeim elött legfényesb, legélénkebb színek mutatkoztak, mellyeket csak képzelhetni, de ecsettel utánozni nem lehet, föleg pedig sárga szin, számtalan tarka, kellemes alakokban. Füleimet egyszersmind legjelesb, szende, bonyolt, de legfőbb mértékben melodiai 's lebilincselö hanga gyönyörködteté, millyet sem az elött, sem azután nem hallék, 's millyet képzeletem más helyzetben alkotni soha képes nem volt volna. Érzém, hogy ellenállhatlanul vonatom a' borzasztó kigyóhoz. Azonban csörgökigyót sokszor látván, 's meg is ölvén, érzékeim pedig fényképekkel 's kellemes hangával egészen lebilincselve levén, veszélyre elejénte nem is gondolék: de legott megemlékezém arra, mit indianoktól e' kigyó bühatalmáról hallottam, hinni azonban soha nem tudtam; 's iszonyodva elfordulék, mi csak legnagyobb eröködéssel sikerült. Mig egész erövel tova vonulék, ugy látszott, mintha fejem' láthatlan hatalom huzná vissza, 's erösen meg vagyok győződve, hogy nehány percz mulva nem lettem volna képes eltávozni e' szörnynek közeléből. LIGETFY ANDOR.

Cserejtvény.

1. 2. 5. Vedd hosszan, 's az ekét, szekeret lovak általa vonják
2. 3. 4. 5. Barmoknak nevezed, igy nyugodalmi helyét.
5. 4. 1. Látni kopár bérczen, több század erös tövü tölgyén,
Látni mezök táján 's épületek fedelén.
2. 3. 4. 5. Vontan fő tagját, fáradtnak szerzi nyugalmát,
És bár borzasztó néha, de enyhet adó.
3. 4. 5. 1. 2. Szorgost és heves indulatút nem bélyegez e' név;
1. 2. 3. 4. 5. Igy ha mi egybe vagyon gyüjtve, nevezni szokás.

HRVTH BLDR.

Előbbi rejtvény: PRÉM

Kérelem. Közeledvén ez évnek utósó évnegyede, kérettetnek e' lapok fertály évi t. cz. előfizetői, hogy még e' hónap lefolyta előtt méltóztassanak megujitani előfizetésöket az utósó évnegyedre.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Denes-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

78.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap september **29kén 1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Normandi szüz.

(*Folytatása.*)

„Tudod, mi sors vár reád nyomorult?“ — kérdé a' főnök hatalmi nagysággal Lefroar elébe lépvén.

„„Halál!““ — mordulának mindnyájan.

„Igen, halál, napokig tartó halál, kinosb a' tüzes vasoninál, karózásnál, csigázásnál, kinosabb a' tüzes fogókkal csipkedésnél; de kegyelem, ha mindent felfedendesz.,

„Te szóllhatsz kegyelemről eladott lelkü bitang? — válaszol Lefroar — kinek szivéről minden emberi érzelem hurjai lepattogtak, kinek vad izmai érzéktelen anyai sziv alatt vétek-anyagból alakultak; ki fenevadból szivád a' tápnedvet? — Nem! — tőlem mit sem hallandasz. — Te kegyelmet nem ismerhetsz, nem adhatsz. Öless, de meglássd, hogy a' boszú már nyomot nem téveszt.“

Vad hahota követé a' szerencsétlen ifjú elszántt szavait, 's majd a' főnök — „jól van — ugy mond dühös hangon — most még csak kilencz óra; tizenkettőkor nagy biztan jő majd a' várt vendég vég-vacsorára; majd akkor magától hallandom nevét. Ne hidd ám, hogy gyáva őzként szökném előle! Elvárom, ha bár a' keresztutak boszorkányaival, a' sirkertek vándor lelkeivel, vagy a' kerek világ minden lidérczével jövend is. — Dierbout! határozatom szerint, ugy a' mint George tanácslá, te fogsz elbánni vele.“

„Hah Istenem, mentsd-meg őt!“ — szavai után, a' mindig lélek-jelenetes ifjúval három vad kárörömü lovag sebesen vágtatott a' rengeteg felé; a' honn maradtak pedig, mintha mi sem történt volna, vig szórakodásban 's poharazásban várák az időt.

Egy óra mulva visszatértek Lefroar nélkül a' lovagok, összeütött poharakkali köszöntéssel fogadtatván a' jól bevégzett művért.

IV.

Eljött a' vész, 's mély rettenet
Rendit- meg minden szivet.
BEŐTHI.

A' láthatár óriási kupjának legfensőbb pontjára uszott tele hold sugarai egy a' fogadófelé tartó csapat ércz szerein rezgedeztek. Vezérök, mint kivehető, sugár,izmos, vasálarczos alak, a' többek is

kellemes növésűek, 's nemes arczvonásaikon harag, aggodalom 's vágy-vegyület ömlött-el; lovaik, mintha valamelly titokba avattattak volna, robajtalan sebességgel haladtak komoly terheik alatt. Számuk mintegy tizennégyre üthetett. A' fogadó ellenébeni teknő alakú, fákkal benőtt hegy végénél megállapodván — ‚még csak tizenegy — mond a' vezér — de egy kis előleges kémlés nem fog ártani. Ki bizik magához barátim?'

Egy élénk ifjú ugrata elő, 's lováról leszökése után parancsváró készséggel állott a' vezér elébe.

‚Hallj 's láss, de ne láttass! — mond a' vezér — Isten veled, hű kegyenczem!' — 's a' hegy kisebb nagyobb horpozatain tünelgett előlek.

Ez alatt a' vezér némi rendezések 's biztatásban foglalatoskodék, hatós szavakkal számlalván a' főbbeket a' megtámadandó gaz csapat tettei közül.

Óranegyed mulva csörtetés hallatszott, 's az imént távozó kém halál-sápadtan „árulás — ugymond — ő többé nincs, ő elveszett; az ablak alatti kertbe szerencsésen becsuszám, 's midőn ott szemfül valék: ‚az ott — mondá egy alhangú szózat — csendes pisszegetéssel fogja közel csalni a' reményes vendégeket; ekkor a' kapufélen rejtező hat vitéz hátulról támadja-meg őket; más hat ismét a' szobából ront rájok akár lő- akár apritó fegyverekkel; a' másik kapu tárva leend, 's a' kétség kivül arra iramlókat ismét más hat rohanja-meg a' kertből; igy sehol szabadulásra nyiló rést nem találván egyig boszúm áldozatjaivá lesznek. De talán már itt is az idő? No még egy pár hajtás, — üljük-meg a' bünhödt Lefroar torát!'

„„Érettünk, igaz ügyünk mellett veszett-el — mond a' vezér — nagy Isten! ne törd-el reményem vég szálkáját is. Bajtársim, zuzott szivű barátim! atyáink lelke leng felettünk; ne legyen vész halál előttünk; a' boszú Istene megedzendi férfias erőtől feszült karainkat; használjuk az alkalmat! Utánam hát, kiben meleg vér kering; ügyünk szent, Istenünk mindentudó, 's győzelmünk bizonyos.'''' És a' harczra gyult lovagok Isten tüzeként csaptak az udvarba, 's mi előtt jelt adhat vala, hörögve dült-le az ajtó-őr. Mint számuk engedé, elfogák ezután az ajtót 's ablakokat; sükeretlen is vala kitörő szándékjok a' benn volttaknak; mert három közülök földre terittetvén, a' többi viszszavonult.

‚Emberek! ha elértitek e' nevezetet — mond a' vezér elérzékenyülve — mi Francziák vagyunk, egyezzünk, mig több vér nem folyik. Kérlek, kénszeritlek, szólljatok, hol van Lefroar? Adjá-

tok vissza őt, 's én, kinek ügyemet magatok is igazolnátok, kinek nevére borzalom futná-át ereiteket, kedvesim hamvaira esküszöm, elfogom felejteni jöttöm okát is.'

„Igen, én megmondom: a' pokolban! Szállj te is utána!" — orditá Dierbout, pisztolját a' vezérre sütve, de kinek csak fővegét furá-át a' golyó.

Tüzes viadal kezdődék ezután, sokan vérzettek már kün, 's holtak terültek a' szoba terén is. A' folytonos tüzelés által lángba borult, 's a' hang által megrázott, különben is rozzant lak leomolván parázs sir fedé-el a' bentieket, a' főnök pedig, ki harmad magával menekült, kün leve fogolylyá. — St. Diez-ből a' népek csapatonként tódultak a' borzasztó neszre; mellyeket hogy nagyobb zavar eltávoztatása végett kikerülhessen Vilmos, a' győzők vezére, a' két foglyot, kik esküvel álliták Lefroarnak a' közel rengetegbe vitetését, kik bünbánva esdeklének életökért, kik még nem látszottak a' vétek sarába egészen lesülyedteknek, szabadon bocsátva, a' gunynyal átkozódó lánczolt főnököt magával vivé. — Nem volt bokor, szikla-csúcs vagy nyilás, melly vizsgájokat kikerülte volna: de Lefroarnak semmi nyoma.

‚Kegyetlen ember — szóll végre Vilmos fájdalmasan — mondd hova tétetted őt? mondd, és barátságra nyujtom jobbomat.'

„Ki vagy te pityergő anyóka? — válaszol gunyosan a' fogoly — mit unszolsz undok barátságoddal? mi késztetett utánami kigyócsuszásra? Nem kell; megvetem jobbodat; utálom barátságodat; sovárogj csak; o ez nekem jól esik; fájdalmad teremti-meg enörömemet. — Hah — elvadulva — egy világgal váltanám-meg a' bolond haláltól vitézeimet, kik őt eltevék a' nagy ég alól: de még is hála nektek, pokol kaján ördögei, hogy a' titok tudói közül egyedül magam vagyok fenn; ki, ha gyárokat állitasz is körmem alá veretendő tűk készitésére, néma maradok."

Az ingerlett ifjúban boszú, harag lángja gyuladozva dult: de az ingadozó remény még tartá gyenge állását a' résen. Ez alatt a' komoly pálya egy borzasztó hegy-ormon szünt-meg, mellynek völgyi kormában ezüst szalagként látszott kigyódzni a' magosság által keskenyült folyam. Hosszú vonalban ereszkedének-le a' két bércz által medencze-alakú völgybe; hol, midőn megállapodtak, a' völgy szorosabb torkolatánál válláu egy tehert emelő alakot pillantottakmeg, a' folyamba szakadt kőtömegeken az ellenfélről veszélyes ugrásokkal feléjek tartót.

Csendet intve kiséré Vilmos a' szárazig, hol a' letett teher fölött sürűn lélekzőt titkon akará beközelitni; de észre vétetvén, távulról kelle szóllitnia. A' csapatot sejtett ifjú szerényen fogadá a' köszön-

test, 's ezüst sodrony-tokból kivont hosszú szuronyát 's pisztoljait végig nézvén, nyugtan várt a' közelitőre.

„Ifjú! — szóllitá Vilmos — felelj őszinte, ki vagy?"

„„Én kérdeznélek, ha erőnk sulyegyenes volna; különben, mint gyanithatod, egy talpig becsületes erdei legény. 'S te? — De hiszen talán nem csalódom, alkalmasan egy urat szolgálunk.""

„Csalódol vetemült ifjú, ha czinkos társodnak nézesz, 's csupán ifjúságodnak köszönd, hogy homlokodra nem rovom a' mocskos gyanút."

„„Ho ho bátya! nem is olly könnyen menne ám az, mint gondolod. De én nem is tudom, miért tartozkodol olly igen? Lásd, sok nagyok törvény ürügye alatt rabolnak csillámos falak köztt, inségre juttatván sok fő családot. Mi pedig szép szóval tártóztatjuk-fel a' robajos utazókat; kérünk, hol reménylünk, 's ha talán valamellyiket nem szállná-meg a' kereszténi könyörület, most aczélatlan pisztolt, majd egy ártatlan fa-tőrt adunk-el nekik szokásunk szerint jó borsosan. No lásd! mi sok nagynál szerényebbül teszünk; mit emlegetsz hát mocskos gyanút? — Hajh! szép élet ez a' mienk, tiszti társ!""

„Rosz szellemnek kelle bölcsőd fölött virasztani, hogy a' sátán műveiről illy korán tudsz már mételyes danákat hangzani; ifjú heved csak most kezd fejledezni; de mint látom, ördög nyujtja annak tápszereit. Röviden, fiú, neked iskola való, nem erdő; hagyd-el önként e' csábmutatta ösvényt, határozódj, 's vigyázz, hogy ne határoztass."

„„Nálam a' határozat már kész, erénytanos barátom; de engedj-meg, ha ezt önfelfedéseknek kell megelőzni.""

„Hallottál Chatabai-ról?"

„„Hah — pisztol-ragadással önkéntelen hátrálva, majd zavarát titkolandó — igen, hallottam.""

„Ifjú, bár ki légy, szavaid tetteddel ellentételűek; te haramja nem vagy, nem lehetsz; mert az óriási Vaszk neve, ki, nézd, amott kötözve van, téged megrenditett. — Ő már rabom, 's halál fija, ha az igaz Isten ugy akarja."

Az ifjú közönös mérsékletének változása, arczába tolult vére, szikrázó szemei, idegi fesze által lön szembetünővé, majd lepetési örömteljes önátadásával szoritá Vilmos jobbját zajongó indulatdagasztotta keblére. — „„Üdv reád — ugy mond — Isten igazgatta lépteidet; várj kissé reám: nemtő kér, nem az előbbi utonálló.""

Lepetve bámulának, a' távozó után; többen elfogatását javalák, de Vilmost biztositá visszajöttéről a' különcznek változása.

Nem sokára csoportozat közelge a' folyamparton. Elől jött az imént távozott ifjú egy hasonmású ifjúval 's négy kisdeddel; utána tisztes aggastyánok, szemérmes szüzek, 's nehány jó fegyverkezett ifjú.

„„Köszöntünk nemes vitéz! — szóll az ifjú — köszöntünk titeket is nemes lovagok. Im bemutatom kisded árva testvérimet, kiktől a' gyengéd szerelmű édes anyát az ég szóllitá-el, 's a' jó atyát Marat haramjája, a' dühödt Chatabai, szurá-le. — Itt állunk előttetek — a' seregre mutatva — mint szerencsétlen hontársak, kiket franczia ország két szörnyének ármánya üzött-ki kénynyel dús lakainkból, kiriasztott vadak barlangjaiba, hol midőn szomj 's éhhel küzdenénk, kincseinken rablók üzének pazarfényt. És most, már bocsáss-meg nemes vitéz, hogy előbb mocskos gyanút vontam tiszta lelkedre. De lásd, a' testvéri 's tiszta honfitárs-szeretet most az ellentalpúakhoz ereszkedik, majd csillagokhoz száll ugy, mint a' szükség kivánja. — Ezen ifjat — gondolom, ismeritek nemes férfiak.““

„Hah, Lefroar! — kiált Vilmos, magán kivül ragadván keblére — te élsz ? Egek ura, vedd legtisztább háláját olvadó szivemnek!“ — A' reménytelen örömtől meglepetés képzetét olvasóimra hagyva, lássuk Lefroar viszonyait.

„„Az éjen — mond az ifjú — szomj epesztvén a' rémes barlangban egy koros aggastyánunkat, nem veszteglék a' folyamra sietni, 's alig érék partjára, midőn zaj vonà magára figyelmemet. A' zaj négy alaktól jöve, kik sebesen haladának a' völgy legrejtélyesebb részébe. Ujságvágyból utánuk lappangtam, 's borzadva látám, hogy közülök egyikét, szivrepesztő kérelmei ellen is, a' sziklának bokrokkal benőtt felére vakmerő 's veszélyes léptekkel vivék-fel, hol végképp' eltüntek szemem elől. Egy óranegyedi késés után ismét előjövének, de csak hárman. Az itallal haza sietvén, 's fegyvereket, gyujtó szereket vevén magamhoz, eltökélém a' sziklának megmászását. Midőn egy pár ölet ereszkedhettem a' függőleges szoros nyiláson, végeztével egy alacson 's keskeny sikátoron haladtam körülbelül nyolcz ölet; mi után egy roppant üregbe juték, mellynek ezer ágozatai rémesen koromlottak. Jöttömet jól megjelelve, tovább haladtomban hallgatództam, de mit sem hallva, kiabálni kezdtem ismételtetve a' sok százados álomból felvert viszhangtól. Egy valódi siri hangot sejtvén nagy sokára, feléje tartottam, 's megtaláltam e' szerencsés szerencsétlen barátot, ki bekötött szájjal, keze lábai 's derekánál fogva erősen kötözve volt egy vállig érő izmos dúczhoz.“

„Hah! gyáva ördögök! miért alvátok? miért őt is melléje nem kötétek?“ — dörge a' durva Chatabai.

Borzadás futá-át Vilmost 's társait. „Számolj örök hálámra — szóll Vilmos az ifjúhoz, — 's számolj annak kegyére, ki veled volt merényes lépteidben. Üdvözlünk — mond tovább — kinzott honfitársom; im az igazságos ég büntet, ha bár kissé későn is. Kegyébe avatott malasztjával felkent nemtőt külde hozzánk — Lefroart-értve — ezen ifjúban, hogy a' hon rémeit pokolra sujtani serkentse a' zuzott szivűeket. Le vannak sujtva a' holtakon hizó Marat 's Danton czinkosai, kik, mint a' vérrel irt lajstrom mutatja, ötvenhárom főszemélyt oltottak-ki a' nélkül, hogy előre gyanithattuk volna az öldöklőket. Nézd rettenetes — a' főnökhöz fordulva — 's társaira mutatva — kérdezéd, hogy mi kik vagyunk; tudd hát, hogy ezek mindnyájan elvérzett szülők 's testvérek hamvaiból ujra kelt Phoenixek, azoknak Goeljeik; nézd ezeket ugy, mint az általad patakra ontott vér gőzéből boszúisten alkatta mennyköveket. Készülj hát, mert az óriási sirban több hajnal rád nem pirul. De mig ez történik, halljatok engemet hontársim; — féldühhel — ördögöt ismertetek-meg veletek, ezernek magába vett gonoszságával ármánykodót.

(*Folyt. következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Festő növények az orosz sivatagokban. — Egész déli orosz országban, kivált falukhoz közel 's olly helyeken, hol lakok álltak az előtt, számos sallangos harmala-bokorra (Peganum harmala; tátárul inserlik) akadtak. Gyakran látni egész téreket, csupán e' növénynyel födvéket, mellynek erős és nyulós gyökerei mélyen hatnak a' földbe, az ekét gátolják, 's a' földmives munkájának nehezen legyőzhető akadályul szolgálnak. Ámbár e' rutanem, melly száraz földben jobban tenyészik, fris marad legnagyobb hőségben is, nyájtáplálásul még sem használható. Szaga olly kellemetlen, hogy az állatok, éhezzenek bár igen, soha nem nyulnak ahoz. Annál inkább örülhetnek e' szerint az oroszok e' fölfödözésen, hogy ezen, más tekintetben ártalmas 's nehezen kiirtható növény nagy hasznot hozhat gyáraiknak. — Már azelőtt foglalatoskodtak az eszmével, gyapjúfestésre forditani e' növénymagot; használták azt, jelesül több mint 30 év előtt, egy posztógyárban Sablyban, Krimben, Sympheropeltől 18 werstnyire az ugynevezett fezek vagy görög sipkák, mellyek itt nagy számban készitettek, vörösre festőseül. De az e' magból festékanyag-nyerésnek akkori módja igen bonyolodott levén 's tetemes költséget okozván, csak hat hónap mulva jutottak bizonyos eredményhez. Utóbb, nem hajtván a' fez-gyártás olly hasznot, egészen felhagytak e' növénymaggali festéssel. — A' belügyi minister nem rég sok harmalamagot hozatott Sympheropelből, 's Göbel ur, vegynök és a' dorpati egyetemnél prof., megbizatván annak megvizsgálásával, legott rá ismert a' benne foglalt festékanyagra. Ez állomány, melly gyenge savanyként hat,

több tekintetből nagyobbra becsülendőnek látszik azok fölött, mellyek szokott festésül használtatnak. Selymet, gyapjút, gyapotot 's vásznat vörösre egyiránt festvén, egyszersmind e' szin minden árnyéklatát, leggyengédebb rózsaszintől legsetétebb karmazsin-szinig, adja, 's e' szép, fényes szin ki nem megy. Göbel ur szere, elválasztani ez állományt magvától, mellynek feltalálását neki köszönhetni, annyira egyszerű, hogy óranegyed alatt egy kis mennyiséget készithetni; nagyobb mennyiséghez pedig két napnál több nem kivántatik. Fél obon e' vörös festékből elegendő 6 arsin selyemkelménck sötét karmazsin-vörösre festéseül, 's ugyan azzal lehetne 20—60 arsint is rózsavörösre festeni, a' mint erősebb vagy gyöngébbnek készitenők a' festéket. — E' felfödözés nagy haszonnal látszik kecsegtetni az orosz iparintézeteket, 's jelenleg Göbel ur munkájinak nagyobb kifejtésével foglalkoznak.

LIGETFY ANDOR.

KÜLÖNFÉLE.

Romeo és Julia. — Egy olasz tartományi szinpadon Bellini „Capuletti e Montecchi" dalműve Vaccay harmadik felvonásával adaték. Romeo Julia koporsójához közeledik, leveszi a' födelet, fájdalmasan néz elvesztett kedvesére, azután énekel. Most Julián van a' sor. A' közönség vár; szünet van; Julia hallgat 's mozdulatlan. Romeo homlokát dörzsöli, látható zavarba jö, végre közelebb lép a' sirhoz 's félig hallhatóan szóll: ‚No's, madame C...?' — de madame C. nem hall, 's néma, mint annak előtte. A' szegény ifjú elsápul, 's ájuláshoz közelnek érzi magát; a' közönség merően néz a' szinpadra, hol illy rendkivüli történik! Végre lassú zörej hallik; hallgat, lélekzetét feltartóztatja mindenki, fülel, 's — mi az? Julia a' koporsóban elalvék és gyöngéden hortyogott. Felrázván öt Romeo, szemeit dörzsöli, 's a' közönség hangos kaczaja köztt tovább énekle.

Testvérszeretet. Egy gazdag férfi, ki elégületlen volt idősb fia magaviseletével, minden kincsét ifjabb fijának hagyá. Halála után a' kitagadott gyermek józan utra tért, 's élete példás vala. Testvére örülvén az erényhez visszatértén, az uj évet következő nevezetes levél irására használá: — ‚Itt küldöm atyánk végrendeletét, mellyben nekem ajándékozá minden javát. Ha ő tovább él vala, jótéteiben, nem kétlem, nagyobb részt vettél volna. Nekem kell tehát megtennem azt, mit ő maga tett volna, ha tanúja leendhetett megtérésednek; szándékát teljesitni, emlékét tisztelni vélem, midőn visszaadom részedet, mellyben engem tett örökösnek.'

LIGETFY ANDOR.

Fogadás. — P... lord, lovassági ezredes, egy reggel uj rendeltetése helye felé ezrede előtt lovagolván, bizonyos csinosan öltözött lovagló urral találkozék Az idegen soká vizsgálván az ezredet, a' lordhoz lépett, 's lekötelező hangon mondá: „lelkemre mylord, derék ezred; izmosabb férjfiak és szebb lovakat még életemben nem láttam. Az ezredes megköszönvén a' bókot, az idegennel előbbre ugratott; mi közben következő párbeszéd folyt közttök. — ‚Úgy látszik, mylord, hogy ön nagy lóismerő!' — „Én szeretem a' jó lovat, 's hol kedvem szerintit találok, minden alkudozás nélkül jó áron szoktam megvásárlani." — ‚Ugy bizonynyal sok lova is lesz.' — „Az igaz, de a' kedvem ellenieket gyakran kiküszöbölöm." — ‚Ugy nem sokára ennek is az leend sorsa, mellyet most lovagol ön?' — „Sir, én önt lóismerőnek gondolám; de God dam! nagyon csalatkoztam." — ‚És könnyen meg-

történhetik, hogy ez állitásában csalatkozik ön leginkább. Hasonlitsa csak ön össze lovainkat.' — „Az összehasonlitás átkozottul elütő lesz." — Van kedve a' következő két mértföldre fogadni?' — „Százat teszek önnek 10 fontja ellen!" — ‚Nem, nem. A' hasonlatlan fogadásoknak nem vagyok barátja.' — „Jó, legyen!" — Lovaik folytonos dicsérgetése közben mértföldjelelőhez értek. Sarkantyúba kapván lovaikat, villám-sebességgel indultak-el a' czéltól; de az idegennek lova csak hamar előre kapott, melly helyet a' czélig meg is tartá. Az ezredes meggyőzöttnek vallá magát, és fogadását lefizetendő, erszényét elővoná. E' közben az idegen pisztolt ránta-elő, 's a' lordtól egész erszényét kivánta, mellyet az illy körülmények köztt át is nyujta. Az idegen udvariasan meghajtván magát, a' bámulótól e' szavai közben távozék: ‚e' kalandot élete legnevezetesbjei közé számithatja uraságod; mert valóban nem mindennapi dolog, hogy valaki ezrede előtt megraboltassék."

EMLÉKMONDÁS.

Tanács.

A' ki művész pályát óhajt, tövisét ne tekintse,
Bátran törjön elő, 's tünnek az éji ködök.
Síkos az út 's meredek; szük az élet; szökni tanulj! mert
Gyors az idő, megelőz, 's hasztalan áldozatod.

KISFALUDY KÁROLY után M. N.

Bölcs nemzet. Melly nemzet a' valónak szövétnekét el nem tapossa, az igazságnak gyáván hátat nem fordit, gyengeségeinek felfedezöit 's megtámadóit nem üldözi, de bátran tekint a' maga-megismerés keserü tükrébe, nagylelkűleg elismeri önhibáit, 's nemes kellemtől lelkesitve hathatós javulásnak indul, annak sirja ásva még nincs, 's ujjá születését gáncsolhatja, nehezitheti ugyan vak buzgalom, hitszegés 's kajánság a' kétségbe esésig, de emberi erő azt hátráltatni többé nem birja.

GR. SZÉCHÉNYI I. után —

Határozatlan. — Nincs nyomorultabb portéka a' határozatlan embernél, ki két érzés között lebeg, mindkettejét szeretné egyesitni, 's nem látja, hogy semmi egyéb nem egyesitheti azon kétségnél, melly szivét hányja 's gyötri.

KAZINCZY F. után Körmendi D.

A' hűtlen barát hasonló a' fecskéhez, melly télen minket elhagy; — és a napórához, mellynek csak addig veheted hasznát, mig a' nap süt.

HORVÁTH BLDR.

Előbbi rejtvény: HALOM.

Kérelem. Közeledvén ez évnek utósó évnegyede, kéretletnek e' lapok fertály évi t. cz. előfizetői, hogy még e' hónap lefolyta előtt méltóztassanak megujitani előfizetésöket az utósó évnegyedre.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

79.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october 3kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Normandi szüz.

(*Folytatása.*)

V.

Ezt teheté?!!
ZSCHOKCE.

Chatabai-t, egy a' pyrenei haramja bandábólinak szerelemgyermekét, miután a' bitangok megszüntek lenni, jóllehet sokan viszszaborzadtak a' vad életű ivadéktól, egy család-atya fogá-fel örökbe, kinek is első gondja volt a' még tizenhárom éves gyermekben már is tapintható ferdületek ellen óvást tenni; 's ugyan azért gondos nevelői, szorgos tanitói kézre bizta. E' szabatos élet módjában lehete a' vadnövendék korcsulati ellentorlásán bámulni, melly most parányi kedv-elleniért is ölési készségbe tört-ki; majd szökni ingerlé számtalanszor a' szeliditő kezek alól; szóval, bőven volt már benne a' veszettség magva, melly elég anyagot szolgáltathat egy embernek ön magából leemelésére 's egy csudalény képzésére.

A' szakadatlan ipar, folytonos vastürelem simája elvégre fel kezdett rajta tetszeni, miután a' családi körben is megjelenhetett, majd később fiúnak 's testvérnek ismertetett. Mig a' fiú önállástalan volt, mig eszméje komolyabb tárgyakra ki nem fejlett, minden jót vára szeszélyéből a' család: de későbben mennél inkább kezdett férfiasodni, annál szembetünőbb leve rajta egy homlok-ború, mellyen ottani kedvderüje sem diadalmaskodhatott egészen, 's vig elszóródásán is a' vadságnak egy nemébe tört-át. A' családi atya csalatási érzettel sejtett, de hallgatott; nemes baráti körökbe igtatá, czélirányos jóllét kulcsát adá kezébe, 's mindent elkövetett, mi egy aljasból is magasért dagadó keblet teremthet. De Chatabai-t mind ez az ördöggeli kézfogásra ingerlé; mert a' család nem fénytelen állásán a' szederjes ajkú irigységnek „miért nem enyim“-évei, vérben forgó szemekkel, sorsot átkozva szokott kémkedni, 's a' mindennapi jótét mintegy sérteni látszott koronkénti nyomorgőgjét, — mintha az, az irgalom keserű falatja volt volna; holott te tudod igaz Isten, hogy az számitás nélküli atyai kegy volt: 's

még is e' csudalény e' kis szerencsén is vadabbul komor volt, 's észrevehetőleg oszlott homlok-borúja a' család bús óraiban. Végre olly vakmerő leve aljasságában, hogy azt többé szinleni sem akará. A' cselédek szolgáltt bér követelése nélkül időközben hagyák-el lassanként az udvart, mert Chatabai egy vérszivó vampyr vala fölöttük.

A' honi lázadás kiütésekor történt, hogy egyik napon atyailag dorgáltatott mellőzhetlen tetteiért, midőn feltárult fekete lelkéből eléggé lehete olvasni, hogy rég vár illy alkalomra; minthogy töredelmesség helyett vakmerő kétséggel fogá azt fel. — Lám mennyire meg van a' romlottságnál is a' hálátlanság rút voltának ismerete! Nem képes azt szembe szökőleg elkövetni; alkalmat les, habár ön vétkes tetteivel előidéztet is, 's ingereltséggel remélvén szineztetni, utálatos merészséggel viszi véghez e' nagy bünök egyikét. Chatabai még azon éjen eltünt rablott pénzösszeg 's némi ékszerekkel, melly cselekvése — lehet gondolni — milly szivszurva hatott a' jótevő családra, különösen a' csalódott atyára.

VI.

Horja baját sziv-erén érzi a' hü hazafi.

A' hova tovább harapódzó lázadás tüze ujabb meg ujabb bitor tetteknek adott az alatt hirszárnyakat. — Innen az orleansi párt családostul együtt akará megölni a' királyt; amonnan kenyér nem létét akar eszközölni Parisban az udvari rész, hogy a' királyt megfutamithassa, de mire — mint tudjuk, a' nemes Lafayette miatt nem mehettek. Most a' hadat illető, békét tárgyazó, a' gonosztevőt büntethető jogaitól fosztatik-meg, és az határoztatik, hogy Paristól husz orányinál tovább menni ne merészeljen: majd testőreitől, barátitól, 's az egy hü Malesherbes-en kivül minden tanácsosától hagyatik-el, 's végre vérpadra hurczoltatik. Az atyára, ki különben respublicanismus barátja volt, mélyen hatottak a' koronás főn elkövetett méltatlanságok, — mélyebben meggyilkoltatása. Istenhez könyörögve kéré a' nemzet ama balgaságának megbocsátását, melly szerint Isten nem létét hirdettet; sok ebédjét könyekkel vevé magához, emlékezvén a' királyi családra, melly hat napig a' tuilleriák keskeny szobájába szorulva, éh és szomj ellen kevés gyümölcsöt 's egy kis málnaeczetet kaphatott. A' rémitő (terrorismus), melly naponként tömérdek áldozatot számlált, egészen megrázá lelkében; annak pedig bizonyos hirből hallására, hogy Marat — kinek ékes szollása a' nagy eszü Danton koholmányait hatósan terjengeté — orgyilkosok által pusztitja honunk mérseklett, 's e' két rémférfiú olygarchia-czélukat belátó, és az ellenek felszóllaló fő személyeket, tettlen tovább nem állhatván, irt a' királyt legdühö-

sebben mocskoló Marat 's Dantonnak, mint hajdan barátoknak, szive mélyéből kérvén őket az Istentől embernek adott jogok kiméllésére. — És az iratra minő válasz jöve!!

VII.

Vajmi gonoszt látnak szemeim,
vagy csalnak-e engem?
CZUCZOR.

Egy baráti 's családi édes körben, majorságában, töltött kéjes nyári nap éjén lárma riasztotta-fel a' családot, 's majd a' majorsági gondviselő terhes vágásokkal, vérvonalt hagyva maga után azon borzasztó hirrel rázza öszsze mindnyáját, hogy egy a' család életére törő haramja-csapat már a' cseledséget gyilkolja. A' kétségbe esett növendégek jajveszéklései 's a' rettentő tett meggondolása a' házi tüzes ifjúnak minden érzeményét dühhé változtatván, csekély fegyvereit elszánt barátira osztva, utját állta a' lépcsőkön fel felé törő latroknak, kik közül már kettő hörgé-ki mocskos lelkét a' nélkül, hogy rajtok rés töretett volna; midön felülről éles sikoltás hatott a' fiú fölébe, miután helyét másnak engedvén, fel felé ragadá őt fél őrültsége. — 'S nagy Isten! ezt megengedheted?! atyját, anyját, jegyesét 's két nővérét az ablakon felszökött négy haramjától körözve, irgalmért esdekelve találta.

„Fiam, szerette gyermekem Chatabai — szóll az atya éppen beléptekor — karjait kiterjesztve — te ismersz, neked ismerni kell engemet!"

„„Igen — válaszol hidegen a' pokoli rém — de tudd, hogy e' szurás száz aranyos!"" — 's ez után a' büntelen atya megszünt élni.

Rohant volna az árva gyermek, de szeme látereit megszakadtaknak érzé e' pillanatban; minden tárgy elveszett körüle; vére észak viharává zudult; agyát metsző fájdalom hasogatá; mennydörgési ropogást hallott, 's erőködése ellenére is görcsös rázkodás omlasztotta fél térdre. Majd a' boszú, zavart valója helyrerázó hangjára, tigrisként rohant reájok; egyet leszurt, de továbbra fegyverek állván utját, tettlen tanúja lehetett pillanat alatt keresztüldöfetett anyja, jegyese, 's két növére elvérzésének. Ki irhatná-le zajló szive marczangló fájdalmait? kibeszélhetné-ki voltaképp' keservérzéseit? Ah Isten! engedj-meg, ha ellened is panaszra nyiltak ajkai; mert ha a' lét vágya hervad a' sziven, hamar kisikamlik kezünkből az indulat fékje!

Ezután a' közbe szorult, aránylag parány-erő legyőzetvén, kedveseit vérárban hagyva hurczoltatott-el ötödmagával. A' tiszta égnek alanti gyenge pirja hajnal hasadtát jelenté, köszöntetve a' légben libegő madarak énekeitől, midőn egy völgyi fürészmalomhoz

értek, hol egyik rettenetes ‚hagyj-fel — ugy mond — sennor! e' nemes lovagoknak további fárasztásával; engedd által őket nekem majd én ollyan lovat adok alájok, mellyen Abrahám keblére lovaglandanak elvesztett bajnokink után.‘

„Legyen — lön a' válasz — illyesmiben mindig ügyes mulattató valál; lássuk hát uj ötletedet!“

Ekkor a' sátának tanitója kettős czövekek közé kötözteté egymással szemköztt a' szeletelendő törzsökre a' hosszas vérzés által különben is elgyengült barátokat. Hijában omlott lábaihoz az egykori testvér szivet kereső rimányaival, életért vagy a' halálmód változtatásaért; hijában eszmélteté a' gunynyal lenéző Chatabai-t hajdani rokonos viszonyukra. Ő nem hajolhatott; mert a' bün kérge fogá el belsejét.

„„Ne imádd bajtárs az ördögöt — mondák azok elszántan — kezéből az élet is mirigyes döghalál!““

Végre, hogy a' szerencsétlenek kinjai látásával, 's a' lomha kerekeken a' gyilkos vashozi lassú közelités által sokszoros halál kinjai tépdessék érzékeit: a' törzsök végén hagyott czövekek közé lánczoltatá — „bátyám Chatabai! ölj mint akarsz, csak ártatlan barátimnak irgalmazz.“ — volt vég esdeklése; de meg nem hallgattatván, Istenhez szóllott-fel boszúért.

VIII.

A' tört hajón, az örvényben;
Jelen az ur végveszélyben.

*

Most, most vagy emberem, mert sáppadó
Arczod, gunyolja bátorságodat.

VÖRÖSMARTY.

A' rettenetes gépely megindult; a' művesek keresztet hányva távoztak a' laktól: az érzéketlen kalózok pedig a' törzsök körül telepedének-le, a' szerencsétlenek kinjaiból gyönyört élvezendők. De csalatkozának; mert egy fájdalmas nyögés, annyival kevésbbé kin-adta hang nélkül bocsáták-át magukon a' lelkes barátok a' gyilkos vasat. A' törzsök végén levő sem vala már messze a' borzasztó haláltól, midőn a' fürész felső kapcsolata elpattanván, a' vonuló törzsök által hátra, majd egészen alá nyomattatott, 's ezennel mentt lön villogó fogaitól. De itteni kinjai még nem valának elégülve, hanem a' viz-förösztötte kerék talpazatjának belső felére kötöztetvén, magára hagyatott a' virradás intette haramjáktól. — Eszméletétől csak hamar megfosztva, létéről 's a' világról mit sem tudott e' kábító keringésben; de később, mint mély ájulásból lassanként eszmélni kezdő, sejtett, kevesett hallott is, 's kezdte hinni, hogy él. Majd valamelly érzékingerlő szesz által szemeit is felnyitván,

Lefroart 's egy öreget láta moh-ágya körül gyógyászilag forgolódva. Igen; Chatabai, én felébredtem a' halálból — álarczát felemelvén — és eljöttem, hogy számot kérjek tőled kedvesimért, sok nemes honfiért; én vagyok a' hajdani testvér! Ugy-e ismered még Vilmost?'

A' fogolyt görnyesztő rémület ragadá meg, 's — „hah! a' holtak is ellenem támadnak!" — nyögé leveretve.

„Hogy rövid legyek — folytatá Vilmos — elég legyen annyit mondanom, hogy az öreg erdősz 's az égtől küldetett nemes Lefroar, ki mint utazó szállt az előbbihez (egy közelről dombról látván a' kegyetlen művet) gyilkosim távoztával hozzám sietének, 's kötelékeimet hirtelen elvagdalván őrangyalimmá lettek. Első eszmém a' hallatlan gonosz tett, második jóltevőim iránti hála, 's a' harmadik boszú, rettentő boszú volt. És az Isten, kihez összeborzadva szólltam-fel boszúért, e' ritka lelkületű ifjút adá eszközül, ki a' történt bitorlások hallására, 's vérbe fult kedvesimen merengő világvesztette bús evődésem orvoslására esküt tett-le, a' haramjákat egyig kézre keritni. Bennem is ujra felvillant a' lét vágya e' nagy részvéti igéretre, 's határozva levék egy csupa merény kalandos életre. 'S mig ez emberiség barátja magát czimborának szinlelvén, most előleges jelentései következményével, majd a' veszélyben titkos segéd nyujtással, 's ismét a' gaz csapatnak koronkénti gyengitése által szomjban tartá a' vérivókat: én az alatt kiszemelt főkből lassan nevekedő csapatommal, kerülve Marattóli sejtetésemet, titkon kisérém nyomban — Lefroar hiradása szerint őket, mig a' mai éj valósitá igaz ügyi tervemet. — Az ítéletet kimondád magadra Chatabai, — Lefroar-ében! Fohászkodj hát Istenhez bünnel terhelt lelked kétes üdvéért.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Az irlandi óriás-gát. Fraser ur „the Guide through Ireland" czimü legujabbi munkájában következőleg szóll e' természet csudájáról: „Az óriás-gát, mellyet monda szerint az óriások kezdének rakni, a' csatornán keresztül skót országba utat készitendők, nem egyéb kis foknál, melly Portna- Noffer-t Port- na- Ganniay-től elválasztja. Hossza 700, szélessége 250 láb. Fölülete igen egyenetlen, 's magassága 1—20 láb köztt változó. Azon tér, mellyet elborit, körülbelül $1\frac{1}{2}$ irlandi acrera számitható. A' gátot keleti, közép és nyugoti részre osztó lépcsőken kivül — nagyobb részét ezek teszik — majd nem egészen bazalt oszlopokból áll e' természet rakta töltés. E' három osztály 35.000 sok szegletü oszlopból áll, mellyek, mint már fölebb emlittetett, 1—20 láb magasak, több darabból összerakvák, ereszték eikben pontosan egymásra feküsznek, és szabályos irányban nyulnak-el.

Az oszlopok többnyire 5—6 szögletesek, 's a' bazalt igen sötét szinü. Ha a' partról nézi az ember e' gátot, az egy be nem végzett óriási molo-hoz hasonlit.

Európában elletett Giraffa. Egy Giraffának (teve-szarvas) Európában elletése eddigelé hallatlan zoologi tünemény. Anyja eleintén szülöi gyöngédséggel viseltetett fija iránt, de később nem ereszté magához, mellynek következményében tehén-tejjel kelle táplálni. A' fiatal állat azonban néhány nap mulva megszünt élni, hihetöleg az anyai téjnek nélkülözni kénytetése miatt. Owen professor némi jegyzeteket olvasott-fel ez állat születéséröl a' zoologi társaságnak. Az anya-állatnak hasassága 14 hónap 's 18 napig tartott. A' fiatal elletése után mozdulatlan 's élet nélküli állapotban feküdt; ajkai 's orra vérrel voltak festve. Némi kevés dörzsölés után azonban mozogni kezdett. Az anya legkisebbet sem gyöngült-el. A' fiatal giraffa, mint minden kérödzö által, nyilt szemekkel jött a' világra; körmei aránytalanul nagyok, igen puhák, 's ketté oszló végeiknél fejérek voltak; böre kivehetöleg tarka 's a' felnöttekéhez hasonló vala; szarvai helyét serte nemü, hosszú fekete ször foglalá-el, serénye pedig tökélyesen kifejlett volt. Keményen eröködvén felállni, elsö térdeire emelkedett, két óra mulva pedig születése után, merevényre feszitett lábakon megállhatott; 10 óra után maga erejéböl járkált. A' fiatal kamelopard orra hegyétöl farka töveig 6' 10'' hosszú, 's ha felállott, fartöve felületeig 6' magas volt. Anyjának fija iránti idegenkedését, minöt a' teve 's több más állat is mutatott, a' fogság eredményének tulajdonitják.

Óriási tekenös béka. A' parisi füvész kert állatseregletében egy ideig egy óriási tekenös békát hizlaltak, melly naponként három tuczat osztrigát emésztett-meg. Leöletése után husát igen izletesnek, 's mindenben a' borjú-hushoz hasonlónak találták.

Kártékony méhraj. Mennyire veszélyes a' méheket felbösziti, következö példa elég világosan megmutatja. Bizonyos lüneburgi lelkész nyárutó elsö hetében két gyermekével egy egy lovas kocsiban kéjutra indult. Esede és Uelzen között egy raj méh csapott lovára, mellyet midön elbolygatni akart volna, öt rohaná-meg, és annyira összecsipdezé, hogy midön a' szomszéd falubeli pórok, hova a' gyermekek segédért futottak, rá találtak, életjel nélkül 's majdnem vakon vitték a' faluba. Itt hanyatt fektetvén, száz meg száz fullánkot szedtek-ki képe és fejéböl, és sebeit irós vajjal 's tejjel kenék-be. A' ló ott helyben megdöglött.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Özvegyet-e vagy aggleányt (ha van)?*)

Azon férfi, ki aggleányt vesz nöül, nagyobb biztossággal remélheti, hogy szerettetni fog, mintha özvegyet vesz. Egy ismét férjülö özvegynek szerelme szini-látcsöhöz hasonlit, mit mindig szeretett, sirban szendergö férje felé fordit, 's melly a' kedves elhunytnak szellemi és személyes érdemeit csudálatos fokon nagyitja; azután megforditja a' látcsöt, igy nézi kicsinyülö utódját, 's bármilly jeles legyen is, a' szegény, szerencsétlen élö halandó Pygmaeusként sorvad össze szemei elött. Aggleány nem tesz igy. Nem, az ö szerelme hordozható mikroskophoz hasonlit, melly férje minden

*) Hayley's Essay on old maids.

kellemét szertelenül növeszti, kedélyét eltölti, érzékeit foglalkodtatja, szivét nagyitja. Igaz ugyan, hogy szabály szerint az özvegyet elébe teszik az aggleánynak: de ennek oka csak ott van, hogy amaz tapasztalásból jól tud a' horoggal bánni, türelmes a' kedvező perczet megvárni, 's azon pillanatban rántja-föl, midőn a' hal megharapta; az aggleány, hosszú, hasztalan várakozása miatt, türelmetlen a' horgozásnál, vágy kapja-meg, 's mihelyt csak mozdulatot vesz a' horogszigonyon észre, felhuzza 's igy elkergeti a' halat, melly tán megfogatná magát. Egy gyászoló özvegy a' siró hyaenához hasonló, ama ravasz kielégithetlen teremtményhez, melly barlangjában lesködve, áruló gyász hangot hallat, a' gyanútlan vándort meglesni 's elnyelni. A' vén angol költő Geoffrey Chaucer' (1328—1400.) „the vife of Bath" vig játékában azzal dicsekszik ez, hogy már négy férjet temetett-el, 's készségét nyilvánitja az ötödiket is halálra boszontani, ha a' sors kedvező alkalmat nyujtana, a' hatodikat is meghóditni; 's Chaucer a' természetet leghivebben rajzolá. De az aggleány, a' jó lélek, meggondolva, milly soká kényteték várakozni, szert tevén az első férjre, a' helyett, hogy egy második után sovárogna, fölfesziti minden ügyekezetét a' kedves férjecskét, ki végre még is neki juta, ápolni, ölelni. Férjének nincs vágytársa, kit féljen, sem az élők, sem a' holtak között. Pedig határtalan fontosságú a' házas boldogságra, hogy a' férj olly élettársnőt válasszon, kinek hajlandósága 's vonzalma, a' helyett, hogy egy korábbi fél felé legyenek irányozva, első egyetlen vezérlője akarata- 's kivánatainak egészen átadja magát. E' tekintetben az özvegy szél és vihar által hányatott fa, mellyet a' legügyesb művész sem képes olly idomba hozni, millyet neki adni akar Egy agg kisasszony ellenben hajlékony viasz, melly a' legboldogitóbb simulékonysággal enged a' képző minden komoly tervének, minden okos ötletének, minden játszi szeszélyének.

Röviden, minden házasodni akaró, ki Herkulesként választó uton áll egy aggleány 's özvegy között, lelke üdvössége miatt gondolja-meg a' legjobbat, kövesse az utósót; ez teljes bizalommal, meg nem szünő szerelemmel 's mindig növekvő hálasággal jövend elébe; mig az özvegy mindig hasonlitgat, 's minden órában felsohajt: „ah! ha még a' halottat birnám!"

SZÁNKY KÁROLY.

Kasemiri sáwl-szövők imádsága. — Sokak előtt még ismeretlenek lesznek a kasemir-sáwlok eladásánál előforduló némelly körülmények. Az ázsiai műiparnak e' szép szüleménye börökbe varatva, sötét rengetegeken keresztül vitetik a' makarieli vásárra. Néha három nap is elmegy, mig egy sáwl felett megalkusznak. A' szerződés titokban köttetik-meg; adó 's vevő kézen tartják egymást. Az első sáwlt megvásárló tetteti magát, mintha a' portéka nem kellene neki, az eladó pedig könyük köztt esküszi, hogy csak szükségtől kényszeritve 's legnagyobb szivfájdalommal vál-meg portékájától, 's néha olly megátalkodott, hogy bottal kell egyezkedésre kényszeritni. Megtörténvén az egyesség, átadatván a' portéka 's lefizettetvén értte a' pénz, adó 's vevő kávét isznak, 's letérdelve következő imádságot bocsátnak éghez: „O nagy Isten, te, ki a' sáwl-szövők és árulók oltalma vagy, add, hogy az europai némberek, mint öled teremtettek, folyvást hiúk, könnyelmüek 's piperesovárok maradjanak, hogy sáwlaink nyugoton mindig kapósak legyenek!" — Ötven év folyt már le, mióta a' makarieli kereskedők együgyüségökben e' fohászt égbe küldik, 's az ég, a' férjfiak erszénye kárával, még mindig meghallgatá imájokat.

Megcsalatkozott Indus. Egyik amerikai lap következő anekdotát közöl bizonyos hadi tisztről, ki New-Yorkban egyik betegségében haját elvesztvén, mielőtt a' floridai utóbbi hadba menne, magának vendéghajat készittete. A' hadi tiszt egy a' Szeminolokkal küzdött csatában megsebesittetvén, földre rogyott, honnan fölkelni nem is volt ereje. A' rőt harcznok, ki megsebesité, fejbőrét levonandó, hozzá sietett. A' tiszt lélekzetét visszatartva halottnak tetteté magát. Az Indus föléje hajolt, kését elővoná, 's áldozatának fejét azzal körülkeritvén, diadalkiáltás közben vérző diadaljelével az erdőbe iramlott. A' tiszt később szerencsésen társai közé vergődvén, kaczagva beszélé-el vendéghaja történetét 's az Indus csalódását.

Hűség záloga. Skot ország némelly tájain zsebóráikat szokták a legények hűségök zálogában imádottaiknak adni, mellyeket azok a' büszkeség bizonyos nemével mindaddig keblöken hordoznak, mig a' papi áldás össze nem füzi őket. A' hűség megtartására ez igen jó zálog, minthogy szegény pórlegény nem könnyen áldozza-fel zsebóráját. Nehány hónap előtt bizonyos hölgy burgonyát főzvén, kedvese óráját észrevétlenül az üstbe ejté, 's keverés közben annyira szétzuzá azt, hogy csak akkor vevé észre veszteségét, midőn a' burgonyát fölemésztők üveg 's rézdarabkákat és az óra tokját szedték-ki eledelökből. — Itt ugyan sokan részesültek a' szegény legénynek hűségéből.

EMLÉKMONDÁS.

Az igaz.

Becsületet nem koldul az igaz;
Nyer, ha nyer; de ha szinte gyalázat érné,
Dicsőségét nevelnék az irigyek,
Valamint az éj a' gyémánt világát.

TÓTH LÁSZLÓ után —

A' henye emberek semmik, növény-országba való becstelen plánták, kik még annyi hasznot se hajtnak, mint egy fa, mert ez legalább árnyékot ad 's tüzre jó. Gr. SZÉCHENYI I. után N. M.

Honi nyelv. Minden nemzet, még a' legbárdolatlanabb is, erös vonszódással ragaszkodik anyai nyelvéhez. Nevekedik ez, a' nemzet mivelésének, nyelve csinosodásának öregbedésével. — A' honi nyelv buzgalma, minden jobb érzésü hazafi szivében ápoló enyh-helyet nyerve, kiirthatlan gyökereket ver, a' késő maradéknak szép és bő gyümölcsöket hozandó.

Gr. TELEKI JÓZSEF után —

Érdem. Dicsőség. Nagyoktul születni nem annyira érdem, mint különös szerencse; de nagygyá lenni ön igyekezet 's kifejlés által, és igy a' közélet sorából kiemelkedni, egyedüli érdeme 's disze az embernek; hatáskörét pedig a' közboldogulásra irányozni legnagyobb dicsőség.

SZALAY IMRE után K. H. K. J.

Szórejtvény.

Torlakodó felhő az egészbe, megütközik ollykor;
Fő nélkül némelly neme nagy becsü; — adja egészem,
A' napnak melegét türi munkás hármas előmért.

HRVTH BLDR.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

80.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 6kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Normandi szüz.

(*Vége.*)

IX.

Jámbornak hajban irt a' mult emléke ad,
Őt bünök terhelik, és gyilkos öntudat.
VÖRÖSMARTY.

Chatabai Lefroar helyére lánczoltatott, örök titokba maradás végett csak a' barlangot felfedezett ifjútól, Vilmostól, 's még három meghitt barátjától kisértetve.

‚Itt várd végedet Chatabai! — mond Vilmos — ide fognak varázsoltatni rémtetteid; rémitsék lelkedet a' nyögések, halálhörgések, mellyek gyilkos kezed alatt születtek; rémitsenek ezek mind addig, mig ez örök éjtanya beljéből kiindul érzékeket tompitni a' halál csontváza, 's vezérkedve egy vérbe kevert sereg előtt olly lassan közelit hozzád, mint ártatlan barátimhoz a' gyilkos vas fogán.‘

„Isten irgalmazzon bünös lelkednek!“ — hangzá a' kiséret.

„„Bünös lelkednek““ — viszhangzott rémletes sokszorozottsággal a' barlang ágazatiból.

Kétségbe esetten orditott a' kiséret visszafordultakor; de felfogó szivre nem talált a' távozás által gyengülő 's majd egészen elhaló vadnak hangja. — A' barlang nyilása kővel, galyakkal, 's gyomokkal egészen behányatott.

‚Ezzel honunknak, kedvesink árnyainak tartozánk — mond Vilmos az előbbiekhez visszatérve. — Vonuljatok most már viszsza vihart kiállt honfársim! békecsendigérő lakaitokba. — O ti még sok édeset izelhettek az ujra éledt boldog rokoni viszonyban. Egy nagy lépés visz — igaz — annak állandóságához; de ha az igaz Isten velem lesz, el lépem azt is honomért és érttetek; bár tudom, hogy az szivem utósó dobbanásába kerülend. — Isten veletek hü bajnokim, a' szövődési kötelék határozatunk szerint felbomolhat, de sziveinket annak képmása kösse össze örökre; legyen ezután a' szabadság szelleme vezértek; szeressétek a' hont 's istenteket. És te égi nemtő — Lefroar jobbját szivére szoritva — vidd szive-

met, mint tiszta érzetek minta-példáját; én neked mondhatlan sokkal tartozom. 'S ha túl az anyagi léten is lehet lelkünknek illyesmi foglalkozása: ott is tárgya leszesz vágyaimnak. Nekem válnom kell; Parisban még reám nagy dolog vár.'

„Te előzni akarsz — mond titkon Lefroar — azt nem is tudatám még veled — folytatá nyilván — hogy én külhonokat járt parisi nemes családbéli vagyok."

‚O hála! ugy hát mi még kis időre együtt maradunk!'

X.

Nem ismersz talán?
SCOTT WALTER.

*

Vég órákban a' barátnak
Kellemi — szép nővé válnak.

A' könyűs 's inkább néma bucsút, a' két barát útját, az idáig lappangók visszavonulását rövidség okáért mellőzve, tekintsünk nyárhó 13-kán Parisba, hol még most is utszáról utszára vonatja életevő gépelyét a' revolutioi itélő szék. Itt látunk egy deli ifjút, vagy is inkább egy ügyes művész remekelte ámulati szobrot, ugyan egy termetben, 's vonásokban minta-alakú kéjes nő szobájában. Ha az ajtót e' pillanatban nyitjuk-fel — ‚igen, igen, jól vélekedel barátom — fogjuk hallani — te engem ismersz, és megbocsáss, hogy tenbizalmas átadásodat változhatlan végzetem tilalmára nyiltan, lelkem sugalma szerint nem méltányolhattam. De most az idő betöltével mind azt, mit a' rejtélyes Lefroar-ral tevél, mint Corday Marie Charlotte, Normandia leánya, köszönöm. Szivedet Lefroar-nak átadád, azt most Charlotte sem veti vissza; magammal viszem azt, mint tiszta érzetek minta-példáját!'

„O be felfoghatlan vagy! — mond Vilmos zavarodva. — De hiszen talán csak játékot üzesz velem; vagy tündér álomka lebeg szemem előtt? De (közelitve) még is te voltál Lefroar, 's most már annyival kevésbbé értelek."

‚Ma vagy holnap meg fogsz érteni édes Vilmosom.'

„Ma vagy holnap? No ugy még talán nem lesz késő."

‚Hát olly hirtelen akarsz-e távozni?'

„Igen Charlotte: a' Nemesis hangja megdördült; nekem távoznom kell."

‚Értelek Vilmosom; gyanitom, hol akarsz szived utósó dobbanásával egy nagy lépést tenni. De ha honodat hirmáz nélkül szereted, a' lépést meg nem teheted. Halni akkor önként, mikor a' sinlődő hon gyógyász fiak után sovárg; halni annak, kinek hatásköre az életet 's nem halált adá honja üdvének ezközlésére, tete-

mes bűn. Szenteld honodnak szived minden dobbanását; ezértti sohajodban szünjék annak verése; élj, mig az ég engedi, mert életedben nyilik hatásköröd.'

„Látom, hogy jóserőd szivem redőibe hatott; de majd erről másszor. — Láthatom holnap barátnémat?"

‚O igen, de csak ugy lesz kedves jeleneted, ha az élet örömeit látom homlokodon enyelgeni.'

Még nehány szóváltások után Vilmos távozott; de ingékonysági hajlamot sejtvén önállásán: „Vilmos! — kezdé magát dorgálni — kedélyedhez törpület közeleg; benned harczos indulati mozgalom mutatkozik: de talán erős leend ferfias kebled kitörésük ellen? — Még is, még is, nem kell volna igy látnom őt; mert érzem, hogy kiégett keblem holt üszkeiből szivem telét olvasztó lángot idéze-föl, 's olly bájcsillagként tünik-fel a' tulvilági uton borongó ormos fellegek közt, mellynek rám löveltt ragyogó sugáriban a' földi lét vonzó örömei törnek-át. És a' lépés — — Vilmos!! még is el lesz lépve.

XI.

Szelíd legyen az álom, melly szenderit.
SHAKSPEARE.

*

Mig domb alatt szived hamvad, mig sirálom senyveszt,
Az emlékezet felette addig emlényt növeszt.

Charlotte sem volt a' mennyei indulattól, a' szerelemtől, mentt; Vilmosban az egész emberiséget, de főképp' egy kedves tárgyat karola vágyaival: de a' hazaszeretet itt is, mint honjában, diadalmaskodván, még azon nap kér Maratnál bebocsáttatást, mit meg nem nyervén, irattal jelenti magát, mint érdekes titkok felfedőjét.

Virrad a' másnap. — Charlotte Marat ajtajánál, egész valóján kecs és élet, de keblében tőr, szivében halál. Felnyilik most az előtte, 's a' fördőjéből kiszállt Marat merő figyelem, gerjedelemmel vizsgálá a' tündér-szépet.

‚Egy iratot küld uram Chatabai! — szavainál, kebléből elővont tőrét — ‚nem vagy méltó természet szörnye, hogy élj'! — rivalása után szivébe mártja a' mindjárt halónak.

Áldozó Vesztaként álla most az össze tódult sokaság közt a' lelketlen rémférfi felett, kinek halálával — mondhatjuk, hogy a' rémitő mértéke betelt, és hogy a' hőslelkű leánynak e' nagy tette jobb fordulatot ada az egész franczia nemzetnek. — Az apátsági tömlöczbe vitetésekor: „hadd haljak én meg helyette" — kiált egy a' nép közt Charlotte felé törő ifjú. Ez Vilmos vala. Komolyan inté őt a' csudabátorságú leány, és amaz kezeit tördelve hátrált.

Önérzete méltóságával állott a' szüz a' lázadási itélő szék előtt; minden felelete határozott volt és nemes. Tettéről ugy szólla, mint még honjábani hideg megfontolás következményéről. Ez a' rendithetlen nyugalom, az önmaga-megtagadás, ezek az öntudatbani csendtanúk, mellyek a' természetben nincsenek, 's milly jelenetek csak politicai ábrándokból kifejthetők, sem hathaták-meg aristocrati gőgű biráit.

Veres köpönyeggel leplezve vivék a' vérállásra, honnét mosolyogva nézett körül a' körző néptömegre, 's e' nyugalmában végső perczéig meg is maradt.

„Nézzétek! nagyobb Brutusnál!“ — hangzék a' sokaság közül egy szó — Lux Ádám szava, Mainz városa követe, ki később lelkes merészséggel irá az itélő széknek, hogy ő az igazságért ugy kivánna meghalni, mint az 1793-dik év nyárhó 17-dikén nyaktiló által kivégzett Corday Marie Charlotte, ama ritka lelkületű normandi szüz.

SZŰCS KÁROLY.

ÉLETTÖRTÉNET.

Életképek. *)

Eredetiek és másolatok.

SZÁNKY KÁROLYTÓL.

III. A' siró Chateaubriand.

Vannak emberek, kiknek egyetlen kéjök, egyetlen foglalkozásuk, egyetlen szenvedélyök, a' halálra gondolni, messze végök előtt az utósó perczet tükrözni elő, 's gondolatban egykori halálhörgésöken gyönyörködni. Ha ez emberekkel szóllunk, semmi egyébről nem halljuk beszélni, mint a' halálról. Minden alkalomnál gáncsot keresnek a' temetkezési — ügyviselőségben, 's a' legmagasb kormányszéknek mindig uj temetés-módokat javasolnak. Ha kérdjük, hogy' vannak? mély sajnálattal felelnek a' halott-égetés tökélyes megszünéséről. — „Nem szomomorú-e látni — mondják — hogy az unokaöcsök megraboltatnak a' szép vigasztalástól nagybátyjaikat könyurnákban őrizhetni-meg; 's hogy a' hű nőnek nem engedtetik-meg a' fájdalomkéj, minden estve elhunyt férje mumiája mellett szenderülni-el!“

E' halottkomor emberek főnökeül alaposan tehetjük Chateaubriand urat; mert egész életében egy nap sem mult-el, mellyben a' lét keserűsége fölött ne jajongott volna.

Két nappal már, hogy a' világra jött, érzé az élet egész ürességét, 's minden szenvedését; bölcsőfekve mindig könyűkben uszott,

*) Regélő 59. 60. I.) Zrinyi, 61. — II.) Schiller.

's nem ritkán boszankodva löké vissza dajkája melljét. Midőn két hó- 's nehány napos volna, már próbát tön, öngyilkos lenni.

Később a' vallás lámpaul szolgála neki átlátni az illy tettnek istentelenségét. Határzottan, a' terhet, melly rászabatott, hordozni, a' René irója minden életmódot megpróbált. A' vén világ elhagyásával kezdé, az ujban szenvedései enyhét lelendő. Hat hónap alatt Chateaubriand ur vad muscogulg lön; egész kebellel szivá-be a' pézsma-illatot, mit a' krokodilok a' Meschaceba partján minden estve elterjesztnek; egész nap a' békepipából dohányzott; hódokat vadásza, 's minden nemű emberhajjal kiékesitett szalmakunyhóban lakott. De a' „nagy ábrányos szarvas" (Chateaubriand' ur neve a' muscogulgoknál), ott sem lelhete megelégedést; fölhagya vad életével, 's halni akart.

Visszatérve Europába Chateaubriand ur iró lön, 's a' Martyrokat irta. Mindenki csudálta művét; maga a' császár is tetszését nyilvánitá; a' dics kopogatni kezde a' költő ajtaján, de hasztalan pazarolta rá legédesebb szerelmeskedéseit; a' költő mit sem akart róla tudni; halni kivánt.

Chateaubriand ur ismét elhagyá Europát; régi lovagmód szerint Palaestinába ment. Imádkozott a' szentsirnál; Jordanvizet ivott: egy ariát fujt a' trombitán, midőn Jeriko falai előtt — mellynek most falai nincsenek — elment; száraz lábbal ment-át egy tevén ülve a' vöröstengeren; ismét visszajött franczia országba, 's mind inkább és inkább vágyakozék meghalni.

A' restauratio jött; Chateaubriand ur minister lön. Akkor, jobban mint valaha, átlátá az embernagyság hitványságát; diplomatai jegyzeteit e' szavakkal végzé: „invideo, quia quiescunt!" — A' becsületrend nagykeresztese lön, 's felkiálta: „hiúságok hiúsága! minden hiú!"

Legnagyobb vágya volt meghalni Chateaubriand urnak, midőn Romában követ vala. Az „utósó abencerág" szerzője a' katakombákban irta alá az utleveleket.

1830-ban Chateaubriand ur ki nem elégitett haló kedve miatt csak halála után megjelenendő szállapok és munkák irásával vigasztalta magát.

Chateaubriand urnak mindig végetlen kedve volt sirját magához szabatni; de baráti mindig elvonák attól. Mausoleuma végre elkészült Bretagneban. Nehány barátját gyüjté oda; megnézék; mindenkinek tetszett. Lakoma adaték, minél hamvvedrekből ivának.

Chateaubriand ur, mint látjuk, a' legtökélyesb typusa azon emberek számos osztályának, kik csak meghalni élnek.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Pesten oct. 1-jén tüdő sorvadásból szenderült boldogabb létre életének 25-dik évében t. n. Réthei Rötth Josepha asszonyság, t. Piskovich János orvos és sebész tanár urnak, a' m. k. tud. egyetem orvosi kar tagjának és a' városi kórház fő sebészének hitese. Hült tetemei a' váczi ut melléki köztemetőbe vitettek oct. 3-kán. Gyászolja elhunytát férje és leánykája Victoria Gizela.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Hat hónapos tengeri. Jan. 23-kán egy tudósitást olvasott-fel Hankock tanár a' gyógyász-füvészeti társaságban a' délamerikai Maiz de ses meses, vagy Cariaco, vagy Amapáról 's egészségtani és gyógyszerű tulajdonairól, azt állitván, hogy az indiai gabona vagy tengerinek e' neme Európában, sőt Éjszakamerikában is ismeretlen, ámbár figyelmet és tenyésztést érdemlő növény. Ellültetése után két hónapra már érett gyümölcsöt hoz a' meridai magas sikokon 's Pampas hideg tájain ugy, mint Orinoco 's Caraccas forró vidékein. Hancock tanár igen tápláló 's egészséges gyümölcsnek tartja 's állitja, hogy a' benszülöttek igen szivesen eszik. — Külön neme-e a' gabonának vagy csak hasonfaja az indiainak, bizonytalan. Ezzel csaknem egyenlő mennyiségű szemet terem, egy holdon 50—60 bushelt, de az indiainál kisebb és könnyebb. A' venezuelai indianok Amapa vagy Cariaco, a' spanyolok és kreolok maiz cariaqueto, vagy de ses meses, vagy Pan de provision név alatt ismerék azt. Hancock tanár azt véli, hogy éghajlatunk alatt, melly jun., jul. és aug. hónapokban sokkal melegebb mint Pampas tájain, kivált e' hónapokban nőne; 's mivel olly gyorsan nő és érik e' növény, szük aratáskor haszonnal lehetne ültetni, mivel még azon jó tulajdona is van, hogy a' földet nem szivja-ki más növényekként nedvéből, mert egy évben három 's négyszer is aratják olly helyen, hol a' lakosok restsége alig ismeri a' szántást.

LIGETFY ANDOR.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Bor és szerelem.

„Bor, és szerelem koszorúzza az életet" — ez régi példabeszéd: de én nem szeretem a' régi dolgokat; mert a' mi régi, kopott; a' mi kopott szakadni szokott; a' mi szakad lyukas; a' lyukra folt szükséges, már pedig a' mi foltos, nem lehet jó. De szóllok a' czimrül. — Igaz-e, hogy bor koszorúzza az életet? — Anyagilag véve, a' bor szőlőnedv; a' szőlő gyümölcs, mellynek virága van; virágbul pedig lehet koszorú. — Igaz, hogy sokan minden vagyonukat, sőt eszöket is Bachusnak áldozták; ez előtt borral gyógyitották egymást az emberek; ez előtt szépeink is örömest hörpölgették a' jó tokait! de most mindenütt csak viz, és mindig viz! — Az is igaz, hogy a' bor mindig jobban felviditja az embert, 's bor nélkül nem lehet jó kedv és élénk vigság. De erre ezt mondják: „a' jó kedv és vigság többé nem divat, bor nem koszorúzza az életet. Mi a' „szerelmet" illeti, annyiban igaz, mennyiben koszorú szurós is lehet. Szerelem csak leánynyal és növel képzelhető. Igaz ugyan, hogy ők virágok az élet kertében; de csak szagolni jó az illy virágokat. O leányok! ha ti hivek, állandók volnátok, koszorúz-

nátok éltünket: de ti nem vagytok azok. Hűség, állhatatosság régi dolgok! Fogadnak, esküsznek ugyan hűséget, de hisz' ők divatos leányok; szavát tartani pedig már nem divat többé. Hitegetnek és ámitnak ők csak minket; már pedig ki ezt teszi, fájdalmat okoz; mi fájdalmat okoz, az éget is, csip is; már pedig a' csalán is ezeket teszi; következőleg, — a' leányok csalánbul készült koszorúi az életnek. — Engedelmet szép olvasónéim a' csalánért! ettül mindenikünk fél; mitül pedig fél az ember, azt tiszteli; mit tisztel, annak hódol is; — és igy én is egész tisztelettel hódolok önök előtt. — A' nők mig hajdan szerelembül mentek férjhez, mig örangyalai voltak a' házi boldogságnak, mig a' nők csak férjökért éltek, koszorúi valának az életnek: de most ezeket tenni a' jó tón ellen lenne. Férjét szeretni! — Hűségesnek lenni! — divat elleni dolog. — De a' csalánból nem lehet rózsa. Igy tehát a' példabeszéd, régiségénél fogva nem igaz. — De vigasztalják magukat édes szép, kék, és barna szemü olvasónéim; vigasztalásul megsugom kegyeteknek, hogy ez mind nem igaz; és én magam sem hiszem!

B. M—h—y.

Szokatlan pazérlás. — Roma a' minő nagy volt egykor dicsőségében, olly nagy volt utóbb a' pulyaságban. Nem szemlélhetni-ki a' világ krónikájából olly rémitő pazérkodásokat, — minőknek százával maga a' romai történet tömve van. — Ide irok nehányat: Caligula tiszteletére egykor ebéd adaték, mellyhez a' rózsák Egyptusból hozattattak tiz ezer talléron. Vitelliusnak egy tál étke ritka madarak nyelv- és velejökből 's a' t. 25 ezer tallérba került. Nero, ki öt ezer énekest tartott zsoldjaiban, 16 millio tallért költött egyik palotájára, egy majmának temetésére pedig szinte 100 ezer tallérnál többet elprédált. — Ez azon császár, ki embereket gyujtatott-meg fáklya gyanánt, jelesen kereszténveket; zsákokba varratván őket, szurokba mártatá, 's meggyujtatá; — arany hálóval halászott. — Titus egy tengeri csatajátékot adván, 9 ezer külön fajú állat, u. m. elefant, tigris, parducz's a't. jött szinre, 's ezen ünnep csak száz napig tartott. Heliagobolus, ki szelid tigriseket és parduczokat ültetett asztalához, szobájától kocsijaig az utat arany porral hintette-meg. Hirtius egy romai polgár csak halas tavaira évenként többet költött 4 száz ezer tallérnál. Marcus Scaurus hogy a' romai népet csak egy hónapig is mulattassa, olly játékszint emeltetett, mellyben 80 ezer embernek volt ülő helye; — a' nagy épület 360 oszlopon nyugodott. 'S egy hónapi pompázás után halomra döntetett. Senecának 500 asztala volt, mellyeknek mindegyike 25 ezer tallérra becsülteték. Cäsar kedvesének egy két száz ezer tallér értékü gyöngyöt ajándékozott. Heliogabalus tiz ezer font pókhálót szedetett össze; Caius Caligula lovát romai polgárrá tette. Flavius Domitianus arany tüvel szurkálta unalmában a' legyeket. Lucullus, ki a' cseresznyét Europába hozta, megkérettetvén, kölcsönzene a' játékszinnek 100 darab ruhát, öt ezer darabot tétetett-ki válogatásra. Crassus 10 ezer asztalnál vendégelte-meg a' romai népet. Pompeius, ki azzal dicsekedék, hogy 2 millio embernyi ellenségnél többet legyilkolt, 1500 várost, 800 hajót foglalt-el, 's mindenik katonájának 300 tallért ajándékozott, egy szinházat épittetett 40 ezer személyre, mellyben 600 őszvér, 30 elefant, és 500 oroszlány lépett-föl 's gyilkoltatott-meg. Cäsar, ki 85 millio tallért tett, a' birodalom kincstárába, öt millio tallér árú kis korona és koszorúkat osztatott el, 's mindegyik katonájának 600, minden polgárnak 20 tallért ajándékozott. Győzelmi ünnepe után 22 ezer szobában vendéglé-meg a' népet,

's mindegyik szobában két tonna finom bor volt. — Antonius minden elökelö férfiú fejére öt ezer tallért tett. — Ciceróéra 50 ezeret, kinek nyelvét a' bösz Fulvia tüzes tükkel szurkálta-meg. — Varro beszéli, hogy anyjának testvér-huga évenként 5000 fenyvest nevelt, mellyeknek mindegyikét a' romaiak 3 denáron (45 kron) vásárolták-meg, 's a' t. Ez ama hatalmas nép, mellyről Virgil ezt éneklé: tantae molis erat romanam condere gentem!

Pz.

Éhség pusztitásai Indiában. Következö rajz fogalmat adhat azon pusztitásokról, mellyeket a' már most nagyobbára szerencsésen elháritott éhség okozott India felsöbb tartományaiban. — „Agra város és külvárosaiban mintegy 80.000 lélek lakik, 's jelenleg (maj. 1838.) ugyanannyi szegény seregelhetett össze a' szomszéd kerületekböl. Utósó tudósitások szerint naponként 400 holtat temetett-el a' rendörség 's kevéssel az elött szinte 3—400-at ugyancsak naponként, havonként tehát körülbelül ezeret; e' halandóságirány e' szerint 16 hónap alatt egészen elragadta volna az egész lakosságot, a' rendeset ugy, mint a' rendkivülit. Azok közül, kiket a' megnyitott védházba fölvettek, 100—150-en haltak-meg naponként; mert lehetlen volt a' betegségek által még jobban megroncsolt lankadt testeröt helyre állitani. Kiviláglott, hogy a' helységekben szolgált alrendü cselédek közül, kivéve az Agrába 's más városba futamultakat, csak kevés maradt életben. A' kisebb bérlök is nagyobbára elvesztek, mások földeiket hagyták oda, hogy megmeneküljenek a' bérfizetéstöl, mihez eszközük nem vala. Még rendkivülibb körülmény az, hogy nehány szabad földbirtokos is az ország más részeibe vonult, jogairól kétségbeesetten lemondván; minden felé láthatni elpusztult falukat, sőt nagy városokat lakosaik felétöl megfosztatva. Olly nagy volt a' földmivelés-tökének kifogyta, hogy ha a' kormány nem adand eszközöket a' többi földbirtokosnak a' szükséges barom és gabonavásárlásra 's napszámos-fogadásra, a' föld nem miveltethetett volna, bármilly kedvezö volt következö évre az idökilátás. Tudva van, hogy megszünt nem sokára az aszály; de felduzzasztván az özönszerü esök minden patakot, iszonyú pusztitást okoztak. LIGETFY ANDOR.

Holló szivü szülök. Gendeswylben (Svaicz) egy, az elhiresült Hauser Gáspárához hasonló történet fordult elö. Egy távulabb fekvö parasztelek birtokosainak egy fijok 's több leányuk volt. A' fiú nehány év elött eltünt a' nélkül, hogy tudná valaki, hova. Nehány hónap elött férjhez menvén egyik leány, az uj vö a' házhoz költözött. Az öregek, kik minden nap egy távul fekvö csürbe mentek, melly alatt nagy pincze nyult-el, gyanúsoknak tetszettek az ifjú elött. Egy napon tehát utánok kémlelödvén, kitudá, hogy a' pinczében valaki zárva tartatik. Az ifjú feljelentvén e' dolgot a' hatóságnak, a' pincze föltörettetett, 's im — egy nyaláb rothadt szalmán fekvö, meglánczoltt, hosszú szakálú 's kapa nemü vágatlan körmü ember feküdt. Ez ember az eltünt fiú volt — kit kegyetlen szülöi már nyolcz évig sanyargattak csupán azért, mert egy leányt akart nöül venni, kit ök nem elég gazdagnak tartottak. A' szülök börtönben vannak.

Elöbbi rejtvény: BÉRCZ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

81.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october **10kén** **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalannl; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az atya.

(Angol novella.)

Egy középkorú földmüvelőnek abbeli kérelmére, látogatnám-meg egyetlen fiját, lóra ültem, vele 4—5 órányi távulságra fekvő hegyes honába lovaglandó. Mindenek előtt uti társomat, mint a' walesi őslakosok egyik igen nagy és pedig legbecsesebb osztályának — a' zajtól félre lakó juh- és marhatenyésztőknek — mintáját kell röviden leirnom. Tartózkodó magaviselete a' sötét zárkozottsággal volt határos, mig szivjegét a' beszélgetés fel nem olvasztá. Öltözetét maga készitette-gyapjú-öltöny és idomtalan kalap tevé; külsején valamelly pongyolaság tünt-fel, a' magános élet szokásaira mutató; öltözetén több helyen látszottak a' mohnak zöld foltjai; minthogy azonban szép, jól termett férjfiú volt, és magaviseletéből a' közönséges pórnevelésnél több miveltség tünt-ki, lényén valamelly mesterkéltlen, sajátságos 's még is némileg csudálatos méltóság ömlött-el. A' walesi földmüvelő hangjában és tekintetében valami érzékenyitő 's jelentő komolyság van, melly hihetőleg a' magánynak és honuk sajátságos alkotásának következménye. A' herczegség távulabbi ős lakain, mellyek százados fák sötétlő árnyában, völgy tekenőiben, égbe meredő 's majdnem a' keményen zsupozott házfödelekre hajló szirtek alatt feküsznek, valami hajdanilag templomi ünnepély bélyege látszik. A' vad sziklák közt tanyázó bagoly huhogása éjente, a' csudálatos alakú 's borzasztó szirt-nyilások közt rohanó bérczpatak harsogása; a' libucznak — a' Walesiak szerencsétlenséget jósló madarának — éles visitása fenyéren, 's az ölyük vijjongása a' szikla-éleken; a' kietlen tekintetű láp iszapjaival és szeleivel, a' zajos világtól távulesés, — olly körülmények, mellyeknek a' honukat oda nem hagyó Walesiak szelleme és kedélyére mulhatlanul hatniok kell.

Birkásom — nevezzük igy — hosszas haladás után egy kiszáradt bérczpatak medrében, mellyet itt udvariságból **utnak** neveznek, illy hajlékba vezetett. Rövid párbeszédünk, melly megérkezésünk előtt szövődék közttünk, némileg meg fogja az olvasóval ismertetni **Beynon Dávidot**, Llandefelach örökösét.

„Kegyelmed özvegy, David, ha jól tudom?“ — Walesban az „ur“ czimet elhagyják a' megszóllitásnál és nevek mellől.

„Ej, no, nem éppen; azonban egyre megy. Feleségem él; hanem bátyjával nem legjobb egyességben éltem már házasságom előtt; azóta pedig még roszabban élek: ez czivódásokra, a' roszat még inkább nevelőkre, adott alkalmat, 's igy — házi békesség kedveért külön váltunk. Ekkor sokáig czivódtunk, mellyikünkhöz jusson Péterkém. Mindkettőnknél nem lehete, 's én nem tudtam, nem akartam nélkülözni. Nekem egy vérrokonom sem él már: övéi közül még többen élnek; igy — gondolám — ő inkább nélkülözheti, mint én. Azóta a' gyermeknek apja 's anyja voltam egyszersmind; ölemben hordám, ágyamban aludt; a' hegyekre velem jött a' juhok után; a' hóban utánam mászott.“

„'S a' gyermeket még folyvást kéri kegyelmed neje?“

„Egészen bele van bőszülve; nehányszor izentem már neki, hogy sajnálom; — azonban, mint hallom, egy ficzkóban, ki már összekelésünk előtt nyalakodott körültte, vigasztalót talált. Többször gondoltam ugyan, hogy a' kis Péter kedveért jó lenne ismét összehuzódnunk, hogy azon esetre, ha meghalok, tulajdon anyjánál ne jusson idegenek közé; de mióta ezt meghallám, felhagytam szándékommal.“

Szobába léptemkor egy halvány, szelid, 's okos tekintetű kedves gyermeket láttam elnyulva az ágyon, melly betegsége, az idegláz veszélyes állapotjáról itélve, könnyen halálos ágyává leendhete.

Szörnyű és lesujtó csapásoknál igen hajlandó a' lélek a' valószinűséget lehetőleg távoztatni; de ha egyszer a' bizonyosság e' boldog hitetlenséget megsemmisité, a' föltétlenes kétségbeesésre olly villámgyors, olly esztelen az átmenetel, mint az azt megelőzött makacs reménylés volt. Innen következett, hogy midőn David előtt fija betegségét veszélyesnek nyilvánitám, szemei kihólyagosodtak, 's vonásain vad fájdalom jelei tüntek-fel. Pillanatig meredten állott, mint kőszobor; másodszor kérdé, hogy csakugyan meg kell-e fijának halni, 's feleletemet be nem várva: „o Isten! Isten! mit tegyek?“ szivrenditő kiáltással gyermekéhez rohant, mintha a' *még élőnek* tekintetében csak már nehány pillanatig kéjelghetne; néma halálos gyötrelemmel fölé hajolt, 's emésztő fájdalmait végre egy könytengerben lehelé-ki.

Nem akarván hiú reménynyel kecsegtetni, azt mondám neki, hogy bizonnyal fogja tudni, miképp' más emberekhez hasonlag fija is halandó?

„Halandó! — kiáltá — ej, igen is jól tudom; és hála Istennek, én is az vagyok! Különben elviselhetném-e most az életet ennek tudása nélkül? Szelid, okos, türelmes, jó gyermek volt, mindenkit tisztelt, 's engem', durva embert, anyjaként szeretett! O, uram! mi hasznom most mind ebből. Adná ég! ne volt volna olly jó, ne szeretett volna annyira. Bár egy hibájára tudnék emlékezni; de most minden módos tekintete szemem előtt lebeg; most, midőn azon ponton állok, hogy mind ezt soha többé ne lássam, minden tette 's mozdulata éles késként dul szivemben. O orvos! legyen ellenemben türelmes; én elhagyatott ember vagyok; 's e' szobában nincs apa kivülem! Nincs, ki velem, vagy érttem érzene!"

Midőn másodszor mentem kis betegemhez, hagymázban találtam. A' tébolynak valamelly kedves tárgyon mutatkozó jelei még legnyugodtabb kedélyre is iszonynyal hatnak; a' szegény felingerült érzelmű birkásra nézve pedig Meduza fejjé vált fija hagymáza, melly majdnem az atyánál is bálványozott fiához hasonló agy-szédelgést szült.

A' gyermek hagymázában azt képzelé, hogy hegytetőn van a' juhok mellett; a' megrémült apa szinte boszúsan igyekezett az ellenkezőről meggyőzni, mintha erővel akarta volna a' távozni készülő elmét feltartóztatni, 's állandósitani amaz — idő előtt kifejlett szellemet, mellyre olly büszke volt, 's melly most egy — ah! talán örök éj homályában tébolygott. A' természet ellen küzdő atyának minden lélek-aggodalom és szivreható buzgósággal ejtett szavára csak egy módos, de üres mosoly volt a' válasz: egyszer azonban a' kietlen mellből kiszorult lélekrázó hangok eszméletre hozni látszának a' szenvedőt; mert karait fölemelni erőködött, mintegy letörleni akaró a' reá hullott könyeket, mellyeket e' kedves és érzékenyitő mozdulat által még inkább meginditott.

Éjet napot töltött a' szenvedélyesen gyöngéd atya álomtalanul, éhen, halványan, elsoványodva a' kis beteg ágya mellett, lángoló kezecskéit kezében tartva, az irtózatosan lázadt ütér verését kinosan számlálva, 's őrködve minden pillanata felett a' félig hunyt szemeknek, mellyek sugára tulajdon élet-sugára is volt.

Ha Davidot kevésbbé szeretik cselédei, mint szerették, minden munkát heverni hagytak volna, valamint ő maga is, a' legfáradhatlanabb 's megelőzőbb betegápolást kivéve, minden kötelességről 's munkáról megfeledkezett; mert miután ő semmire, mi a' kis ágy körén kivül történt, gondolni nem akart, a' napi foglalatosságok legszükségesbjére emlékeztetés is boszontotta. Ő azt látszék képzelni, hogy az iszonyú fordulatpontnál (crisis), mellytől jövendő

boldog vagy boldogtalansága függ, minden kéz és fejnek segitsége nélkülözhetlen; dühösségbe hozta másoknak gondossága, kik itt még a' tehén-fejés 's etetésre gondoltak, kik az ajtó előtt fejni szokott tehenek bőgését hallották, kik a' juhoknak cserénybe hajtásáról meg nem feledkeztek; a' jövő vagy jelenre ügyelés, más tárgyra gondolás vagy bár mi egyéb, mint nyögő, kinosan forgolódó bálványa iránti figyelem, a' kedves tárgy megvetése, képtelenségnek tetszett neki; valamelly szem, sziv 's kéznek övénél kevésbbé rettegő aggálya, őrködése, ápolása a' drága beteg iránti figyelmetlenségnek tekintetett volna.

A' llandefelachi inséges napok után örömmel szemlélém a' lábadozó fiúcskát apja oldalánál heverészni egy napsütötte hegylejtőn, melly a' kankalin 's harangvirágokkal koszorúzott ér partjáig nyultle; a' fiúcska játékszerekkel volt körülhalmozva, mellyeket a' szomszéd városból hoztak neki, csakhogy a' gyógyszereket rendesen vegye-be.

Egy idő mulva ismét a' völgybe mentem. Egybevetett karokkal, elmélyedve, sőt mondhatni sötét eszmékkel tépelődve 's elzuzva láttam az atyát magára tébolyogni, mig a' kis Péter rimánkodva kiabált utána, hogy állna-meg; mert még nincs elég ereje vele versenyezni. Az atya végre megállt; de mint kivehetém, inkább abbeli szégyenből, hogy a' kisded iránti figyelmetlenségét meg találnám látni, mint fija esengése 's majdnem szemrehányó kérelme által megindítva. Soha sem fogom feledni azon nekem akkor magyarázhatlan, szomorú 's változó kifejezést, melly a' tekintetemmel találkozott David arczán volt olvasható; soha sem feledem, mint habozott, mint késlekedett az ölébe kéredző fiúnak a' szokott ugorj-fel-t mondani; mint szégyenlé fija iránti megváltozott — 's miként megváltozott! magaviseletének észrevételét: holott fija most is szép, sőt szebb volt, mint valaha: mert a' betegségből fennmaradt halványság összeolvadván egy bizonyos barátságosság és szende módossággal, talán a' kis lábadozóban olly bőven találkozott szellem és kedély gyümölcseivel, egészen sajátságos kifejezést adtak az arcznak.

„Mit vétett az én kis barátom, David? — kérdém vizsga szemekkel — csak nem valami nagyot?“ — és Péternek nagy, kék, beszélő szemei, mellyekben két könyű rezgett, könyörgőleg az atyának komor, kemény, kinteljes arczára fordulván, szintén azt látszának kérdezni.

„Vétett? Isten mentsen-meg attól, fiú; semmit — éppen semmit. Ő nem vétett uram, — ő most is olly jó, szelid, mint volt.“ — — A' megörvendett Péter egy kis, vad kakuk fűvel be-

nőtt emelkedésre lépett, atyja karjaiba repülendő; de mind hiában; mert a' megfoghatlan férjfiú karait, mellyeket a' kis könyörgő felé már félig kiterjesztett, ismét lesülyesztvén, vontatva mormogá: „szegény gyermek! szegény, kis boldogtalan!“ — 's ezután különös lélektávozással földre ült, mintha rólam, gyermekéről 's a' világon mindenről megfeledkezett volna!

„Azt hittem, David, hogy kelmed szive vérzeni fogott volna e' szép szemeknek könybe lábasztásával?“ — és a' kisdedet ajándék 's csókkal iparkodtam vigasztalni, az atyai elmulasztott nyájasság némi pótlásaul.

Hirtelen szökött ez fel vigasztalhatlan merengéséből, és tompán, de rendítő hangnyomattal ezeket szaporázá: „Hát nem vérzik az én szivem? nem elég könyet hullattam én? Uram, minden csep könyért, mellyet kegyetlenségem szemeiből kisajtol, ezerek folynak az enyimekből éjente — sötét — magános — hosszú, álmatlan éjszakákon át. Ő nem hálótársam többé; o, már nem többé — és soha többé! Uram, ha valaha valaki szemeiből a' lélekkin vérkönyűket sajtolt, ugy én vért sirtam!“

A' tépett kebel fájdalmának e' vad kitörése közben a' patakra függeszté nagy könyes szemeit; beszéde inkább egy szenvedélyes magány- mint hozzám intézett párbeszédnek tetszék, noha nekem felelt; kis szünet mulva sirt, reszketett mint a' gyermek, 's nyugodt hangon igy beszélt: „Adta volna ég, hogy ismét egy ágyunk volna, 's az a' föld lenne! hogy a' sirban, halottas üngben, egymás mellett pihennénk, mint hajdan! O, fiam! — fiam! Milly boldog voltam volna még csak rövid két hét előtt téged halni látni, elkékült ajkaidról halált szivni, 's oldalad mellett örök álmot alunni — o igen! akkor még mondhattam volna: aludj édesen gyermekem! De most, o most!“ — — itt megszünt szóllni, és sötéten, de még is, mint kivehetém, fél pirulással tekintvén reám, jelenlétem által mintegy eszméletre hozatva megrázkodék, 's felkiálta: „Miket beszélék ön, egy idegen előtt!“ (*Folyt. köv.*)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Milliyennek kellene lenni a' divatnak lányaink közt?

A' társaságban, mit a' nők kedvelnek 's akarnak, csak az van divatban; de hogy mit akarjanak 's mit kedveljenek, az a' férfiaktól függ.

WESSELÉNYI.

* * *

Rég óta kisérem figyelemmel e' lap divatczikkeit, 's még nem leheték szerencsés bár egy inyem szerinti közleményt találni a' számtalan, napnegyedenként változó, parisi, bécsi, 's tudj' Isten még hova való divatviseleti

lepke-hirek tengerében. Azt kell hinnem, szerkező urat egészen megbüvölék pesti tetszetős szépeink; vagy tán megvesztegeté a' nemes szabóczéh, hogy ennyire el tuda merülnij a' szegény nemzetet ma holnap tönkre siettető divatviseletek közlésében... De ugyan nem gondolta-e meg, hogy ha valamellyik szépünk kegyed minden divatképe- 's hircihez ohajtaná ('s van-e, kine?) szabni viseletét, bizonyosan a' Rothschild-család kincse is alig lenne arra elég? Nem gondolta-e meg, hogy mindezzel a' boldog házi élet sirját készíti? Ám én független minden női befolyástól forditni szeretnék e' veszélyes dolgon, 's ez okból hevenyészem e' czikkecskét a' ‚divat'- ról. Rövid leszek, mert gondolatim eltérnek az eddigi udvarias utról, 's félő, érintetlen marad czukortalan szellemi csemegécském Szólljunk tehát ez alkalommal csak általánosan, csak eszmeadólag valamit:

Jaj hazám szépei, én szerintetek nagyon elfogultan, gyepes agygyal vélekedem a' mai magyar egyetemes divatról! Csak nehány szó, 's fogalmatok leend ostobaságomról:

Elöször is, mi a' nevelési divatot, vagy divatnevelést illeti. No de erről igen kevés mondanivalóm van; mert ez nemzetünk három osztályában az alsónak teljesleg nincs! tehát nincs alap, 's igy ne busuljunk, az egész épület könnyen dül; a' középnek bár ne volna! mert a' félmüvelt, féltudós, félmüvész, szóval a' félembernél veszélyesebb nem lehet; ám az illyen mindent jobban tud mint más, 's igy a' tenni akarók szavára nem hallgat, maga pedig öszvedugott kézzel nem mozdit, akarám mondani, mozditja-elö a' hon javát. A' felsö osztály divatnevelését Ásmodi segédével ugy megráznám, hogy arról minden külföldi majomszokás, idegen begyes pávatoll, gouvernante lefoszoljék, 's csupán a' nemzeti ép anyag és a'rajta alig serkedö józanság szellempelyhei maradjanak.

Másodszor, mi a' társalgási divatot illeti, elég kegyetlen lennék mind a' három osztályunkét gyököstül kitépni, fölgyujtani, 's még hamvait is ellengetni a' szelek szárnyain; a' mostani feszelgés, idétlen gépiség, nyelvünket gyilkoló harmadik személyben- beszélés helyett az egyszerüszép természet utján-járást, 's jó öseink által keletről hozott édes Te-t hoznám divatba.

Harmadszor: az ét-divatról is szólljunk valamit. Megvallom, nagyobb balgaságot nem képzelek, mint tömérdek pénzen tengertulról hozatni bizonyos keserü, mérges növényt, 's csak azon okból, hogy megint tömérdek pénzen, megint tengertulról édesitöt is szállittassunk hozzá. És miért mindezeket? hogy csemegézzünk roszul; mert az ám a' divat, ugy tesznek a' nagy urak, punctum.

Negyedszer: mi a' viseletbeli divatot illeti: itt már dawalaghiri lesz ostobaságom; halljuk csak! Én a' mai, valamennyi kül- és belföldi divatlap által behozott divatviseletet egész magyar birodalomból irgalom nélkül szekérre rakatnám, 's mindenható gözönyeken éppen Parisba, amaz, egész világ fölött hatalmas parancsokat osztogató, divatárus hölgyek udvarára röpittetném. — Ott máglyát raknék belöle, 's valamennyi divatkoholót lángölébe záratnám, hogy szabadulna már meg valahára a' föld legnagyobb 's kegyetlenebb zsarnokától.

Ötödször: mi a' gazdasszonysági divatot nézi: o már arról igazán.....

„Jaj, jaj, jaj! segitség! ne tépjenek ollyan irgalmatlanul, kegyelem az Istenért lelkeim! inkább visszamondok, inkább meghazudtolok mindent!“ ....

No csak képzeljétek szép olvasónöim, mig a' fölebbi sorokat nagy pathossal elszavalám irasztalom előtt, 's már tovább ügyekvém füzni eredeti gondolatimat, lánytestvéreim két barátnéjokkal hátul kerülének, 's jól megránczigálák fürteimet ‚ostoba firkámért' — mint ök nevezék, 's pedig az egész szépnem nevében. Meg kelle igérnem esküvel, hogy divatról elfogult agyam után soha, soha nem fogok irni; mert azzal, mint mondák, magam- 's a' szerkező urnak kipótolhatlan kárt okozok: engem meggombostüznek, firkám' széttépik; a' kegyed lapját, mint corpus delictit, elégetik, 's odahagyják. Illy érezhető okoknak nem engedni, bátorság lett volna; — és itt historiája, miért szakitám-félbe az 5-ik pontnál megkezdett czikkemet, 's miért folyamodám idegen iróhoz, hogy az ő vállaira támaszkodva, ne enfejem után beszéljem-el: „millyennek kellene lenni a' divatnak lányaink közt?" Mert lám, ha már egyszer megtelt czinegefogóm divateszmékkel, akármi áron ki kell öntenem; 's ha megtéptek, a' kölesönt visszaadnom — de olly nemesen, 's lovagi szellemmel, millyen csak kitelhetik egy gyöngéd 's titeket érdem szerint tisztelni tudó ifjútól. — A' dologra!

* * *

A' lányoknak, mint mondják vagy mondhatnák, ollyaknak kellene lenniök, mint sok dolog a' világon, hogy legyenek is, 's egyszersmind ne is legyenek. Lennének a' leányok ollyanok mint a' hó, olly tiszták; 's viszont ne mint a' hó, ne olly hidegek 's ne olly könnyen olvadók; — csillagáknak kellene lenniök, olly világlók-fényesek-, 's földfelettieknek; megint nem csillagáknak: estve éppen nem illenék láttatni magukat. Ollyaknak kellene lenniök, mint a' jó schweiczi sajt: gyöngéd-, 's mégis csipösöknek; és viszont nem mint a' jó schweiczi sajt, nem kellene annyi szemöknek lenni. Lennének tavaszibolyák: szende-, alázatosak; 's ismét ne tavaszibolyák: ne csupán völgy- 's havas-rejtekben illatozók. Halacskáknak kellene lenniök, olly hallgatóknak; 's ismét nem halacskáknak, nem mindig csak felületen maradniok. Ollyaknak kellene lenniök, mint a' czitrom, keblökbe rejtök egy saját csillagukat; 's megint nem ollyaknak mint a' czitrom, nem keseritök senki életét. Lennének tiszta gyértyácskák, mellyek világukat csak házi körben engedik fényleni; s viszont ne tiszta gyertyácskák, csillámuk által önmagukat fölemésztök. Ollyaknak kellene lenniök mint az imakönyv, melly nemcsak vasárnap kerül szentházba; és ismét nem ollyaknak, mint az imakönyv: aranymetszet-, feszes váll-, 's fényes csatokkal ékesitett... Igy, kedves lánykáim, ezer dolgot sorolhatnék-elő, millyekké kellene lennetek, 's egyszersmind nem lennetek; hanem mindent egybeszoritva, csupán azt mondom: legyetek ollyanok, mint a' lányok, tudniillik: millyenek azok voltak; 's viszont ne legyetek ollyak, mint a' lányok, t.i. a' millyenek most.

Nektek nem szabad hasonlóknak lenni amaz épittetőhez, ki hiába való fénylakot emel országút mellé, hanem ahoz, ki a' lakosok haszonérdekére rakat épületet. (*Vége következik.*)

A' méh. — (Oláh monda) Oláh monda szerint a' méh ez előtt nem fekete, hanem fehér volt. Azért hivják e' nyelven még most is albinának (*αλβυνα*) fehérnek. — Midőn Isten e' világot teremteni akará, a' méhet, okossága miatt az ördöghöz küldé ettől megkérdezni, jobb-e egy napot te-

remteni, vagy többet? A' méh ment, 's javaslatát elmondá az ördögnek, és ravaszul ennek fejére ült. Midőn az ördög e' megbizást hallá, tanácskozék magával, hogy azt okosan meggondolja, 's igy szólla magában: „ha több nap lenne, nem volna jó; mert heve tul haladhatná a' pokol lángjait, 's az emberek nem rettegnének többé tőle. — És — folytatá ismét — nem lenne jó, ha több nap volna; mert az éjt nappallá világithatnák, 's cselekvésemnek a' földön vége volna. — Igy beszélvén, felkiálta: jobb, ha csak egy nap van!“ — Ezzel a' méh el akart távozni az ördög fejéről, 's fölemelkedvén zugni kezdett; akkor megismeré az ördög, hogy fején ült, 's megleste őt. Haragra gyulva e' fölött, olly keményen rá vágott testére ostorával, hogy egészen megfeketedék. — E' csapástól ered a' méh mostani elvált alakja is.

SZÁNKY KÁROLY.

EMLÉKMONDÁS.

Intés.

Mit mond felőled a' világ,
Ne gondolj szer fölött vele.
Örülj, ha jót a' jók, 's valót;
Ha roszat a' rosz 's nem valót,
Türd és ne szóllj. Ha szóllsz, felőled
Még többet mond, és mérgesebben.

KAZINCZY FERENCZ.

Barátság. — Szeretjük azokat, kiket a' sors közelünkbe vetett a' nélkül, hogy lelki értékükről bizonyosak legyünk: de barátságunkat 's becsülésünket csak az birhatja, kinek nemes lelkében fényes jövendő csirája sarjad.

B. JÓSIKA M. — után M.

Az élet egy kellemesen ható ének, mellyben egy hang a' másikat váltja, a' keményebbet lágyabb, a' lágyat szelid. Az élet semmiből támad-fel, a' hang láthatlan szárnyakon semmiből repül-ki, 's mint az élet ismét semmivé lesz.

KOVACSÓCZI után M. N.

Harmatcseppek. Az önelmüség szokásai megkövesült gondolatok 's érzések.

Ábránd a' szerelemnek az, mi a' léghajónak a' gőzszesz, melly azt a' földről fölemeli.

CSEBBI.

Tréfarejtvény.

A' kerek földgömbnek myriad embere
Számos szenvedésim ezernyi mestere.
Évenként kinozzák anyámat földészek,
Naponként iparral érdemlik művészek.
Én mindenik házban kivánt vendég vagyok,
'S engem meg nem vetnek a' dús országnagyok:
De a' szegény pórok hátamon paczkáznak,
Nincsen nyugtom tőlek, mig szemeim vannak.
Egy lencsemalomban anyagom megőrlik
Végre hamvaim bőr zacskóba tetemetik

K. H. K. J.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

82.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 13kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az atya.

(*Folytatása.*)

Hogy birkásunknak e' változását az olvasó is olly rémitőleg csudásnak ne találja, mint én akkor, röviden elmondom az egésznek okát.

A' fiúcskának üdüléše közben David az anyát is meghivta örömében, hogy látogatná-meg fiát. A' békülésnek egy neme után a' régi viszály forrása (azon kérdés, mellyik szülőnél legyen a' gyermek) uj czivódásra adott okot. Péter történetesen hét hónapos gyermek volt a' nélkül, hogy a' kora születésnek feltünő jelei látszottak volna rajta. Beynon asszonynak bátyja, egy rosz lelkű, elállatosodott marhahizlaló és hajcsár, ellenségét, a' gyülölt Davidot, gyakran sértegette tulajdon huga becsületének rovására; szóval, értésére adta, hogy a' gyermeknek apja nem ő, hanem azon férjfiú, ki már az összekelés előtt (mint nekem David maga elbeszélé) vetélytársa volt. A' szerencsétlen anya e' végzetes összejövetel alkalmával, vagy azon vágytól izgatva, hogy Péterkét férjétől elszakasztva czélt érjen, vagy csupa boszútól ingereltetve, az illedelemről és gyermeke boldogságáról annyira megfeledkezett, hogy bátyjának ama rágalmazó állitását valónak mondá. Az önző atyának, ki szerelmök közös tárgyát kizárólag magának tulajdonitá, megmutatni, hogy a' gyermek csakugyan övé, és egyedül övé, 's hogy David önnön szégyenét és átkát kegyelte abban, kit büszkeségének 's boldogságának tartott — olly neme volt a' kisértésnek, mellynek akkori hangulatában a' gyönge nő ellent nem állhatott. David az összejövetelt nejére halmozott legrettenetesebb átkokkal végzé, 's azon pillanattól nem nézhetett többé Péterke kedves ártatlan szemeibe a' nélkül, hogy arczán ama férjfiúnak vonásait ne gondolta volna látni, ki neki olly végetlen gyötrelmet okozott. Ama barátságos csillagok, mellyekbe ritkán tekinthetett a' nélkül, hogy reájok csókját ne nyomja, egy vigyorgó rém lakává, egy gunyosan kaczagó sátánfejjé változtak reá nézve, mellyek őt, mint más gyermekének botor ápolóját untalan kisérék. Ama férjfiúnak szemei is kékek voltak; Péteréi a' legszebb azur

szinben tündöklének; igaz, hogy anyjának is kék szemei valának; de a' féltékenységtől megvakitott, az ámitás tőrébe esett apa nem tudott, nem akart fija szemeiben többé az anyáéira ismerni.

Az itt rajzolt rémitő kedély-állapothoz hasonló, bár mi dús legyen is korunk mindennemű, igaz és költött történetben, bár mi távulban kerestessenek is azokban az ingerültség okai, az emberi sziv élettörténetének még egy lapján sem olvasható. Ollyanok, kik a' szenvedély-dulta kedély és szivnek minden uj és különös gyötrelmét maguk is lett dolognak tudják, nem fogják részvétlen olvasni David érzelmei kiömlésének azon töredékeit, mellyeket nyugodtabb perczekben, a' tanyája körül járdaltunkban tett-le keblembe.

„Annak megbizonyodása, hogy az áldás angyala helyett, kit nőnkben birni gondoltunk, kit szerettünk 's kegyeltünk, egy elesett, romlott lelkű hölgyet záránk keblünkre, kemény próbája lehet a' sorsnak: de helyzetemhez képest még is türhető baj. Egy illy fölfedezést tett gyermektelen férjfiú, sulyos csapását érzi a' sorsnak, de korán sem olly sulyosat, mint én! Ő legalább tudja a' legroszabbat, 's nyomorának egész tömegét látja. A' nő nem azon tiszta, szeplőtelen angyal többé, kit imádott; azt valamelly undoritó tárgyként kezdi tekinteni, futni, gyülölni — 's igy kebelsérvére irt talál. De millyen irt találok én? Miként tudnám két csillagszemét, édes mosolyát látva a' bájos gyermeket gyülölni? Mit vétett ő nekem, hogy gyülöljem? És még is, még is — monda tompa susogással, melly szánatos sziszegésként hangzék — érzem, hogy tehetem — érzem — hogy — gyülölöm!“

Az egymással küzdő iszonyú beltusák utálatos fintorképpé ferditék e' végszavaknál arczát. Engem megborzasztott e' képéből kikelés, 's e' pillanatban egy szeretett gyermeknek szerető gyilkosát láttam már képzetemben, azon gyermeknek, ki kevés idő előtt még olly szenvedélyes, majd nem őrülésig vivő szeretet tárgya volt.

„Érzem, hogy gyülölöm — dohogá süket érzetlen hangon, maga elébe meredve. — De hát ir-e ez száz meg száz darabra tépett szivem sebére? Nem, nem: ez valóságos pokolkin! sőt még azon férjfiú, kinek gyermekei vannak, sem szenved olly éles fájdalmakat, mint én. Nejének nem is álmodott hűtlensége által támadhat ugyan keblében egy ür, végetlen, sötétenásitó ür, de gyermekei — kéttelen gyermekei — még is övéi maradnak. Ama szép, boldog napoknak szülöttei, midőn a' nő még jó, még hű volt, anyjok botlása által nem lesznek mások. Tüzhe-

lye körül maradnak azok, mint szörnyű veszteségének pótlói; szemökben nem mást lát, mint anyjokat, minő az botlása előtt volt, minő akkor volt, midőn lakába vitte, hol — hiedelme szerint, együtt éljenek, haljanak. De mi marad nekem? Mit látok én, ha azon szemekbe tekintek, mellyekben máskor egész örömem 's boldogságom mennyét találtam-fel? O! uram, mit látok én ott?" — És az atya vonásain legkeserűbb gyülölség és utálat fejezé-ki magát.

Ész-okokkal küzdeni olly boldogtalan kedély-ingerültség ellen hasztalan volt volna.

„No, most mondja-meg ön, orvos, ha tudja — kezdé ujan kitörő indulattal — el lehet-e illyesmit viselni? vagy mihez kezdjek? Ön meggyógyitá egykor a' fiút, meg tud-e engem is gyógyitni? Minden mesterségtek egyedül a' testre terjed-ki; de vannak a' kedélynek is mirigyei, lázai, rákfenéi, mellyek a' testnek minden bajánál veszélyesebbek. Kerülni azt, ki nélkül nem élhetek; elüzni őt, kit csak egy órára sem bocsáthatok-el magam elől; mondja ön — van-e ember, ki ezt megbirná? Van-e állapot, mellyet elviselhet egy teremtmény, kit a' mindenható felhatalmazott élni vagy halni — halni — vagy magát kivégezni? Nem — nem; ön nem mondhatja-meg, mit tegyek, mint viseljem-el kinomat; ön nem, de egész emberiség sem találand az illy enyimhez hasonló élő kárhozatra valaha gyógyszert!"

E' naptól fogva majdnem örökké távul volt házától 's Péterkétől a' szerencsétlen atya; magánosan, érthetlen szókat mormogva tébolygott; inségét az irtózatosan széttépett sziklák rovátkái, zuhatagok zsilipjei, ernyős rengetek közé vitte; vad, rideg, elkietlenült kebellel járdalt, minők az életről vagy halálróli nézetei voltak. Valamelly elhanyaglásnak eredménye volt-e, mellyet a' kényesen nevelt, 's most elhagyatott fiú annál inkább érzett, vagy onnan származott, hogy finom 's mély érzésű, és betegsége által megrázatott természete még egészen helyre nem állván, apja érzelmeinek változása miatt ujra meghajlott; — elég az hozzá, az alig felüdült fiúcska ismét ágyba 's az ideglázba visszabukott.

E' közben a' nő, ki az apának e' végetlen lélek-gyötrelmeket szerzé, nem kevésbbé szenvedett. — A' boszúnak csordultig telt kelyhe ollyannak nyujtva, ki iránt még nem aludt-ki a' szerelem egészen keblünkből — 's Beynon Margitnál igy volt — hasonló az ügyetlen kézben elpattanó lőfegyverhez, melly a' sérteni szándékozó czélzónak veszélyhozóbb, mint a' sértetni szándéklottnak. Boldogtalan, önmagát vádló botorságának perczétől fogva, egy maga magát emésztő iszonyú törödelemnek martalékja lön lelke. Alig hallá-meg a' csak nehány mértföldnyire lakó 's éppen betegen

fekvő anya fijának ágyba esését, azonnal követet küldött férjéhez, ezt egy óra negyednyi beszélgetésre magához kérető. Ellenkező indulatokkal küzdött szivvel engede David a' kérelemnek: 's találkozának.

Találkozásuk megható 's ünnepélyes volt. Ágyában fekve, lélekzete szorulása miatt vánkosokkal felgyámitva, fogadá a' nő férjét, 's egy elfonnyadt, halvány kezet nyujtott felé. Ez kedvetlenül mulatott még csak közelében is. Gyermekétől órákra kelle megválnia — gyermekétől, mint azt, a' beteget, szánakozástól meglágyitott szivvel, ismét nevezé. Szive csak azzal volt telve, gondolatai csak nála mulattak — annyival is inkább, mivel a' távul levőnek tekintete ama boldogtalan ábrányban, hogy az háza becsületének képzeltt gyalázójához hasonló, nem hidegitheté vagy bőszitheté-meg szivét. Honn pokolkin tobzódott keblében ama heves vágy, hogy a' fiúnak ismétlen olly fáradhatlan ápolója lehessen, mint volt, és ama félőrült gondolat köztt, hogy ál-apaságát egész világ tudja; azt pedig büszkesége nem akará engedni, hogy atyai gyöngédséggel más gyermekének (képzeltt) bolondja legyen. Igy házában és házán kivül gyötörtetve, a' képéből kikeltt, halvány, borzas szakálú, kuszált hajú, sötét tekintetű David szerencsétlen nejétől, mint valamelly mérges kigyótól irtózott. Távul állva, hidegen nézé azon hölgyet, ki egykor szive választottja volt; 's még nejének gyakori vérömlése sem birt szivében szelidebb érzést gerjeszteni; kezét nem nyujtá üdvözlésre, szó nem jött ajkára, de még csak szemeit sem veté reá.

„„Jőjj közelebb — mondá Margit lassú nyögéssel — nem szólhatok hangosan; pedig olly sok mondani valóm van, 's időm olly rövid!“

Egy lépés és nem többel közeledett felé.

Levegő után lihegve, egy ágyában fölsegélő karra volt volna a' nőnek szüksége, 's könyörgve tekintett férjére — férjére, ki még rövid idő előtt bennsőséggel vonta keblére, gyámitotta, 's kinek szerető szivén még soká fogott volna nyugodni boszúsovár bátyja nélkül: de mivel a' hollószivű férj nem közeledett hozzá, nagy maga megerőtetés, a' boszús kétségbeesés egy nemével segélé magát ülőhelyzetbe, és szemeiben egy könyűt tört szét, hogy férje meg ne lássa. A' heves, erőszakos mozdulat az élet-higanynak egy uj, rémitőbb kiömlését vonta maga után. Davidot a' szenvedő hölgynek szemrehányó tekintete megindità; hozzá lépett, és a' piros nedvvel majdnem csordulttig töltt szilkét elébe tartá. Még e' késő 's hideg udvariság is mélyen rázá-meg a' dult keblű nőt; szemeiből könyzápor omlott, 's keservesen sirt.

„„Még egyszer, csak még egyszer gyámits-fel David. Karodnak bármi csekély érintése is szellemi emelkedést adand roskadt tagjaimnak; csak még egyszer gyámits, különben nem tudom megmondani, mit egy világért nem akarnék elhallgatni halálom előtt.

David még egyszer érzé azon halálszerű, vértelen kéz illetését, mellyet az oltárnál elfogadott, és a' multnak emléke álomként tünt-fel lelkébe. A' csak egy évig frigyes szerencse; az unalmas hosszú órák; a' legbensőbb gyöngédség özönének átruházása ama gyermekre; a' kisdeddel leéltt nehány évi üdvnek hiedelme; e' végső egyetlen vigasznak is amaz utósó és fájdalmas elrablása; egyetlen visszaemlékezés perczében mind, mind feledve lőnek, sőt még szoritását is viszonzá ama hideg kéznek, és figyelemmel várt a' közlendő beszédre.

„„O, ember, hallgass türelemmel, mig ama vallomást““ — — A' bevezetés igen gondolatlan volt.

„Ég átka nehezedjék vallomásodra! — vága közbe hevesen Llandefelach birtokosa. — Egy betűt sem akarok többé belőle hallani! Adná ég, soha se hallottam volna. Tieidhez hasonló vallomások, tiedhez hasonló árulás után, inkább pokolhoz mint éghez illők. Vallomásod tett gyermektelenné, 's gyermekedet — atyátlanná; vallomásod tön iránta természetlenné, 's bájainak gyülölőjévé! Mért nem haltál békén a' bün fertője, a' vétek kéjében, mint a' gyalázatban éltél, miután olly soká orromnál hurczoltál! Most az igazság is bünné fajul ajkaidon; nálad a' való sátániabb dulást tön, mint valaha a' legszövényesebb hazugság tehete. Csak rajta tehát, hazudj folyvást nyomorult, és halj-meg hitszegésedben; ugy előbb remélhetsz bocsánatot a' könyörülő Istentől, mint ez átkozott vallomásodért!“

Fél ájultan, kezeit redőzve 's fojtott lélekzete miatt elégtelen volt a' dühöngőnek szavába vágni, kivevén egy két szócskával.

„„O, hallgass-meg, én megcsaltalak!““

„Megcsaltál! Hát nem tudom én azt? Mért ennek ismétlése? Hát nem mondád-e már el szerencsétlen mind azt, mi keblemben mindent meggyilkola, mi atyai volt? Inség leánya! Hitesd-el most velem; ha teheted, hogy nem csaltál-meg! Szerezd vissza boldog tudatlanságomat; ámits-el ujra, hogy higyjem, miképp' ő az én gyermekem; csalj-meg, hogy őt ismét vissza fogadhassam szivembe és ágyamba! Meg akarnál békülni halálod előtt Isteneddel? — halj hát azon irgalmas hazugsággal, azon ajkaidon elhaló végső igékkel: „„ő a' te fiad, a' te gyermeked!““ — De nem, nem; már késő!“ (*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' tengerviz gyógyereje. A' „York Herald“ egy fiatal hölgyről tesz említést, ki erös megfázás köve keztében hangját veszté-el. Több jeles orvos próbáji sükeretlenek voltak a' hölgy hangjának visszaszerzésében, mig végre az asszony, kinél a' hölgy szolgált, egy kirándulás alkalmával nehány palaczk tengervizet vivén magával házába, a' néma leánynak abból inni adott. És ki hinné? — mielött három nap lefolyt volna, a' hölgy viszszanyerte hangját 's tökélyesen meggyógyult.

Természetes légszesz. Portlandban, Fredonia közelében, egy fénytorony van, melly egy szomszéd szikla hasadékából kiömlö légszesz nemü anyaggal világittatik. A' szirthasadék fölé kádat alkalmaztak, 's a' légszeszt csök segedelmével a' fénytoronyba vezették. A' légszesz szakadatlanul ömlik, és fénye semmit sem enged a' mesterségesen készitett gas fényének.

Mérges halak. A' Móricz szigetről Indiába vitorlázó Ganges nevü hajón sok ember halt-el. A' hajó egy halponkhoz ért, hol sajkát eresztvén halászni kezdett; és munkáját gazdag préda jutalmazá. A' hajónépség mohó étvágygyal emeszté-fel a' fogott halaknak egy részét; de rövid idö alatt 15-en halván-meg közülök, kik mint a' tengeri malaczok felpuffadtak, azon észrevételt tették, hogy a' halaknak kell mérgeseknek lenni. Orvosi vizsgálat után csakugyan meg is bizonyodott gyanújok. (Oriental Herald.)

Pamutfa angol földön. Northallertonban egy kertben három pamut-csemete tenyészik, mellyeknek bimbói augustusban fakadtak-fel. Egyik rendkivül sok, fejér, és finom tapintatú pamutot termett. E' pamut-csemetéket már nehány év elött ültették ugyan, de gyümölcsözni még csak az idén kezdettek.

A' dahlia mint saláta-pótlék. Azon megjegyzést, hogy a' dahliát tehenek is kedvelik, 's hogy e' diszvirág ezentul marhatápláléknak is használható lesz, már nehány év elött tették. Most a' kertmivelö társaság Parisban azon fölfedezésre jött, hogy e' virág ha nem fözeléknek is, mint sok szinü termény a' fözelékek vagy tulajdonképpen a' saláták nemei között még is helyet foglalhat. És ki képzelné? a' virágnak nem zöld szárlevelei, nem gyökérhagymája, hanem sziromai használtatnak eledül. A' falánkok számára tehát uj aera nyilt-meg különféleséget követelö gyomruk töltésére és némelly finnyásabbak csupán szagát kivánják még módositni vagy közönbösitni, hogy minden kivánatnak megfeleljen. E' fölfedezéssel az asztal festöleges tekintete is sokat nyert; mert a' tálba halmozott dahlia-sziromok nagy bokrétához hasonlitandnak, mellynek szinvegyületét a' házi asszony eczet által még élénkebb 's az aixi olaj ráöntése által fénylöbbé teszi, mielött a' sovár vendégek Florának e' szép magzatát egy darab borjú-hussal benyelnék.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Milliyennek kellene lenni a' divatnak lányaink köztt?

(*Vége.*)

Testetök szépsége az épület; ha útszélre viszitek, 's azon iparkodtok, hogy szépen tünjék szem elé, fényljék 's bámulatot ébresszen — az elmenök mondani fogják ugyan: „O be szép! be szép!“ de tovább mennek, 's nem térnek-be. Hanem ha szív- 's elmétöket ékesititek ártatlanság- 's erény-

nyel, egy házat épitendetek az örökkévalóság, egy templomot az okosság számára, 's ki rá ismer, meg fog állni, örömmel szálland abba örökre...

Magas ajándoka az isteneknek, midön egy lányábrázaton a' szépség bájmadara arcz- és ajk-haván ugy épité diszes fészkét; midön egy csillag szempár ugy villámlik-le a' mennyei arczulatkán, mint téjbe morzsolt eprecskék, 's midön még egy lány mosolyg felettök, és a' száj 's arcz körül kellemes Grácziák röpesnek fel 's alá, mint barátságos házifecskék... De a' házifecskék elvonulnak, ha tél közelg; az ifjúság bájmadara egy igen rövid nyár után elröpül, az arczulat eprecskéi lehervadnak; 's lassanként az idő is levonja a' szépség csillogó rezgetüjét fejünkről.... Akkor nézzük kedves lányaim, mi van belül a' házban, a' szivbe begyüjtve erények- 's jótulajdonokból az élet telére! hogy a' fö magtára 's a' szív pinczéje el-van-e látva késöbb időkre szellem- és szivlápokkal?!

Nézzetek-körül, kedves teremtések! Mind azon férfiak, kik szépségtök idején körüldongának, mint földészifjak a' majusfát; mindazok, kik veletek lepkeként édelgének, balga, hizelgő szóvirágokkal dicsöitettek, és az udvariasság mézes lepénykéjivel 's a' bókolatok istenitalával részegitének — hol vannak most? Mind eltüntek a' fecskékkel, 's a' fris eprecskék társaságában arczatoktól elpártoltak. Azért kedvesim, ne ügyeljetek a' zsinár világfira, ki szépségtök fénylámpájánál csak é n-jét akarja világittatni; ne hallgassatok az izetlen bókolóra, ki szépségtöket égig emeli, kinek csupán arczatok bája tetszik, ki szellemtökre mit sem ügyel.

Kövessétek az elmondandó szüziség szabályait, 's boldogok leendetek az égben, hol a' házasságok köttetnek; boldogok a' földön, hol azok teljesületbe vétetnek, 's leéletnek.

Legyetek erkölcsösek! Örizzétek szellemszárnyaitok ez égi csillámát; kerüljétek mindazon hely-, társaság- és könyvet, hol nem a' legmagasb erkölcsiség uralkodik; mert csak ez egyedüli nemtője a' dicsö szüziségnek.

Legyetek kegyesek! kegyesek a' szentházban, otthon, kegyesek az élet-, szeretet- és szerencsében, kegyesek a' balesetekben. Kegyesség villámháritója a' léleknek. Kegyes női kedély soha sem lehet szerencsétlen.

Legyetek alázatosak! Alázatosak uraitok, alázatosak szüléitek, játszótársaitok, 's alázatosak szivetek férfia előtt; az alázatosság ékit titeket, 's mennyei kecset kölcsönöz.

Legyetek szerények! Szerénység a' szellem, mellyben minden erény legtovább állhat szilárdul Szerénység kedvenczerénye az istenségnek. Hajdan egy kis harmatcsöppecske hulla-le mennyből a' világ-tengerbe, hol igy fohászkodék a' szerény csöppke: „ah, mennyei édes atyám! mi vagyok én, pirinyó, semmis csöppecske e' szörnyü viztömeg ellenében!!“ Erre az ur egy osztrigával elnyeleté a' parány vizgömbkét, mi azonnal legdrágább, legbecsesb gyöngygyé változék, 's nem soká mint elsörendü ék csillogott egy hatalmas biralom koronáján.

Legyetek háziak! Ritkán láttassatok az utszán; házi élet oltárszolgálata a' lányoknak. A' lélek is mint a' bör szeplöt kap, ha soká ül a' napon. Lányok, kik az utszán honn találják magukat, otthon rendesen utszán vannak.

Legyetek hallgatók! Hol a' gólya ház fölött kelepel, ott senki sincs honn; a' mindig beszélő, mindig nyitott szájnak nincs mit zárnia sem feje-, sem szivébe.

Legyetek hük! Legyetek hivek a' barátság- és szeretetben; legyetek hivek tinmagatokhoz: ám ingatagság legroszabb emléke a' szivnek: ha egyszer feledni vetemül, biz aztán tiz- 's husszor képes lesz arra.

Ennyiből áll drága szép olvasónöim 's hazám szeretve tisztelt lelkes lányai, mit ez alkalommal közleni kivánék veletek a' körötökben uralkodni ohajtandó szellemi divatról. Fogadjátok azt olly szivesen, mint milly őszinte érzelmekkel nyujtá igaz birószéketök elébe — hö tisztelötök

HÁBOR,
Nagy-Enyedről.

Különös szaglás. Egy deutschbrodi leánykáról hitelesen bebizonyittatott, hogy a' vadakat megérzette 's megállotta. — Korán sem csuda tehát, ha Albani bibornok a' fiatal nöket az aggacskáktól csupán orrával tudta megkülönböztetni. — Némelly vakokról irják, hogy orraikon láttak. — Ugyan hova tüzék ezek a' szem- vagy orr-üveget?

Nagy emlékező tehetség. A' világ krónikája minden kétségen tul teszi azt, hogy 6-ik Kelemen pápa, Bonimontri Lörincz, és Paschal mit sem felejtettek-el abból, mit csak valaha akár gondoltak akár irtak, 's tanultak. Pico de Mirandola és Seneca képesek voltak 2000 szót egy hallásra elmondani azon renddel, miként azok nekik fölolvastattak. Mithridates 22 nyelvet értett 's beszélt; — korunkban pedig Mezzofante 30-nál többen járatos. — Igen feltetszö ellentétben áll e' sokattudással a' rögtöni feledés, minö volt például az, midön Messala Korvin, a' hires szónok, nemcsak egész mondókáját, hanem saját nevét is elfelejtette.

Kaczagás hatása. Némellyek komolyan állitják, hogy nevetés által sokan sulyos betegségeikből felgyógyultak, 's példaként emlitik Rotterdami Rezmant 's többeket. — De van példa is, hogy kaczagás következésében halál is történt; jelesen: Zeuxis egy öreg anyókát festett, 's e' rajzolatja annyira megtetszett önmagának, hogy miatta halálra kaczagta magát. — Hasonló ehhez Philemon esete is, — ki barátjaival egykor kertjében sétálván egy feléjek közelgö szamarat vett észre, melly elölök egy tányér fügét fölevett; — 's midön Philemon rendeléséből egy kupabor tétetvén a' szamár elébe, ez hideg vérüleg ivott a' kupából, Philemon annyira kaczagott, hogy hahotája között meghalt. PZ.

Különös idomú terem. — Parisban következö terv szerint szándékoznak tánczteremet épiteni. Tegyen az ember asztalra egy aranyat, e' körül hasonló nagyságú más ötöt, ugy, hogy az egésznek öt sziromú virágalakja legyen. E' szerint fog öt terem a' közép terem körül, mellyben a' többit is hangával ellátandó zene leend, épittetni. Minthogy tolongás alkalmával a' fö teremben gyakran gátoltatik a' tánczfolyam, ezen elrendezés Terpsichore hódolóinak kedves tünemény leend. Most ha egy teremben 24 pár tánczolhat, az igy rendezett 5 kis teremben 60 pár kedvére lejthet. Ez öt levelü épületet azonkivül téres étcsarnok környezendi, melly a' vendégeknek kettös éleményt, a' tánczvigalom látását és zene hallását nyujtandja.

Előbbi rejtvény: KENYÉR.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

83.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october 17kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az atya.

(*Vége.*)

Egy dicsőült 's még is rémletes mosolylyal, aszkóros arczpirjának biborvörössé fokozásával, szökkent-fel hirtelen Margit belső megindulása által összepontositott ön erejéből, 's férjét, mielőtt az észrevehetné, hevesen átkarolván, kiáltá:

„„És ő az! higyj egy haldokló szavainak, esküjének, ő a' te fiad! Hisz' azt akarám mondani, hogy megvallom, milly istentelenül hazudtam nem rég; azt akarám mondani, hogy megcsaltalak, midőn bátyámnak ama rágalomszültte hazugságát igazoltam; de nem engedtél szóllnom. Megcsaltalak, midőn magamat vádlám; — éltemre, lelkem üdvére esküszöm, csak akkor csaltalak-meg.““

David hitetlenül rázta fejét, 's e' fejrázásban egy egész világ bizonyitása elleni kétség fejezé-ki magát.

„„Tehát nem hiszesz szavaimnak? — jajongá a' még folyvást kezeit redőlő asszony. — Már ugy igaz, hogy késő! — Szegény, méltatlanul sértett fiam!““

„Nyomorult, balga asszony! — monda Beynon gyász-hangon — azt hiszed, komolyan szóllék, midőn mondám, hogy ámits-el? És te e' balga, őrült kivánatom 's parancsomnak engedsz? Minden, mit szóllék, csak a' harag szenvedélyének kitörése volt.“

„„Ah, mit tudjak mondani? Miként a' történttet meg nem történtté tenni? — De lélekzetem elfogyott! O igazság Istene, szóllj te helyettem! Vagy pedig égi szent anya, te lépj-fel tanúként mellettem; sugd férjem szivébe a' valót; győzd meg őt szavaim igazságáról; szerezd vissza keblébe gyermekünk iránti szeretetét, mielőtt kimulnám!““

Az atya sötét szemeiben a' vigasztalásnak egy sugára villant-meg.

„„Asszony! gondold-meg — monda ünnepélyesen — hogy ez talán halálos ágyad!“

„„Hisz' azt teszem is! Ugy van, ez halálos ágyam; de mért is kivánnék tovább élni?! Ugy áldjon-meg engem a' jutalmazó és

boszuló Isten, minő igazán vagy hazug ajkkal mondom, hogy ő a' te f i a d! És én is tied vagyok, — v o l t a m — 's leszek örökké; de te ezt mind nem hiszed. David, én mindig hived voltam, szerettelek, szeretlek. David, lelkem élete! tisztán jöttem kebledre, olly tisztán, mint anyáméről leszakadtam; 's örök, földi ágyamba ugy megyek, mint tőled megváltam. Ne higyj a' rágalom sziszegésének férjem, 's ha már én megszüntem lenni, gondolj reám szeretettel, 's méltánylással. Érzem, nem fogunk többé a' felett czivódni, kihez jusson kis Péterünk. A' halál mind ezt el fogja igazitni, örökre kiegyenitni!"

David szemei kémlőleg tapadtak a' beszélőre, mintha lelke legbelsőbb rejtekében kivánt volna olvasni. Kedélye gyanakodó volt, 's a' mély fájdalmú kebel csak lassan nyiladozott a' reménynek — csak lassan kezdé a' mondottak valóságát hinni.

„Margit — mond a' birkás remegő hangon, kezeit megragadva — kérlek, ne csalj-meg jót kivánásból! Igazság, igazság az, miután szorult szivem ohajtozik. Van-e bátorságod eskünni arra, hogy ama kedves, drága fiú e n y i m?"

„„Adj hamar bibliát! Amott fekszik egy — nyujtsd ide hamar! — kiálta dicsőült mosolylyal, ámbár ingerültsége minden pillanatban rémitőbben nevelé a' vérömlést. — Gondolj-ki esküvést, a' legrettentőbbet, haldoklót tárgyazót egy haldoklónak, 's üdvösségem koczkáztatásával csókolom itt az Isten igéjét, és esküszöm, hogy ő a' te fiad. Nézd, véremmel pecsétlém meg eskümet. A' lapon véres ajk nyoma látható! Igen, David, ő a' te kedves, egyetlen fiad! Hiszesz-e már nekem? Megbocsátasz-e, megbocsáthatod-e valaha ocsmány, természettelen hazugságomat? — Ha igen, csókolj-meg még egyszer, — egyszer még csak, annak jeleül, hogy — békében — válunk — és szerelem"" — —

„Százszor édes, édes Margitkám! — kiálta David elragadtatással — mindent megbocsátok — minden szavadat hiszem, igaz tiszta lélekből hiszem" — és vad kéjjel csókolá nejét, kinek gyötrelem-redőlte vonásait azon boldogitó meggyőződés, hogy végre hitelt nyertek szavai, olly széppé tette, hogy az aszkór és közel halálnak minden nyoma egyszerre mintegy elreppent.

„Te egy bércz terhét gördited-le szivemről édes Margitom. Igaztalan valék irántad, midőn szerelmünk közös zálogától megfosztálak. De már többé nem fogunk czivódni; mind hárman boldogok leszünk."

Margit fejét csóválta és sirt; mert óriási léptekkel fogyó ereje most inkább inté, mint valaha, hogy életének szövétneke kialvásához közelg.

„Halld tehát eskümet, ünnepélyes eskümet Margit, hogy kivüled 's gyermekeden kivül soha senki szivembe nem férkezett! Te velem jösz Llandefelachba, ott együtt fogjuk őt ápolni, együtt“ —

Mielőtt kibeszélte volna magát, az ajtó sebesen fölnyilt, 's egy utána lovaglott cseléd lépett-be, jelentendő, miképp' a' némberek azt hiszik, hogy a' kis Péteren valami változás történik. — E' kifejezés alatt — mint David igen is jól tudá — a' walesi cselédek a' közelgő halált szokták érteni, ámbár észrevételeikben koronként csalatkoznak is. A' szerencsétlen jelentésű igék enyésztő rémalakokként rázták-meg Davidot egész lelkében; irtózást gerjesztő halál-sápadtság lepte-el képét azon pillanatban; a' férj egyszerre kiolvadt szivéből, 's maga előtt ismét csak azon asszonyt látta, ki gyermekétől elidegenité, ki miatt e' pillanatban távul volt az imádottól.

„'S nekem itt, e' szörnyű messzeségben kell lennem! Idegen kezekre kell őt hagynom, ezen talán végső“ — — és a' nyomor érzetének néma átkát zugá boszút forraló lelkében boldogtalan nejére, ki ismét élte gyámola, reménye gyilkosaként tünt-fel előtte.

Durván fejté-ki magát neje karaiból. Többé egy csókjára, egy ölelésére, egy szóra sem méltatá, hanem ökölbe szoritott kezekkel, fenyegetődzve rohant-ki az utána bámuló elől. Lélekrázólag hangzott a' kopár, meredek hegyi uton figyelmetlen 's veszélyes gyorsággal tova iramló lovának patkó-csattogása a' boldogtalan nőnek füleibe. Midőn a' lejtőzeten lerohanttnak lépteit a' mind inkább növekedő távulban elhalni hallotta, ugy tetszék neki, mintha szive száz darabra szakadt volna keblében.

A' türelmetlen atya keveset nézett vagy ügyelt utjára. Előtte egy több órányi, göröngyös ut állott. Forrón szeretett gyermekét lelke elébe idézé, és képzetében látta, mint forditá az fonynyadt képét ő t keresőleg az ajtó felé, valahányszor ez csak fölnyilt; hallotta gyönge, bágyadt hangon ő utána kérdezősködni; látta életfolyamának sebes apadását, és minden szirt-darabos patakmeder, minden átszakasztott gát, mellynek nyilásában a' zavaros szénvizpatakot képzette; minden halványzöld kerekdedség, mint a' kikerülendő veszélyes lápnak intő jele; a' források kiszivárgásaitól megszivósodott, rugacsos hegyi ut — zavart elméjében mindannyi emberietlen ellenségeknek tetszettek, mellyek lélek gyötrelmei, insége, nyögő jajai iránt süketek és vakok, mellyek haladását gátolni emelkedtek, köztte és háza — képzetének ama halálágya — között, mellyhez gondolatában már elérkezett, 's ajtajában mint gyermektelen atya állott! Lelke már ott volt, de előtte és körültte a' fogyni nem akaró, a' magát untalan vissza varázsló

rejtélyes hosszú ut, a' tünő szirtes láthatár — mert alkonyodott — álla, mig körében olly teremtmények hirdeték zajos lármával létüket, mellyek az emberi természet és annak rokonszenvei iránt érzéketlenek: a' vércse és bölömbika. — Az emberi türelemnek bajosan van keményebb próbája, mint mellyre David volt kárhoztatva; az előre törekvő 's minden akadályt levivó szerető szellem, és a' haladást gátló, lassú, fáradalmas, minden a' legkisebb akadály által is feltartóztatható test közötti tusa.

De végre mint minden emberinek, e' próbának is vége szakadt; Llandefelach ura házához közelgetett. És most mind azon barátságtalan tekintet és hang, melylyel balga hiedelmében két hét óta gyötré a' soha nem panaszlott, ártatlan fiúcskát, egyetlen ölelésben vala eltörlendő. Mert bármi fiatal volt is a' gyermek, David társa, segédeként tekinté őt; és igy a' gyermeken elkövetett méltatlanság miatt nem kevesebb megbánást és szégyent érzett, mintha valamelly felnőttet sértett volna meg. Dobogó szivvel rántá-meg a' csengetyű szárát, hallgatódzva állott, és örömére semmi neszt sem halla, jeléül annak, hogy a' legroszabb még nem történt-meg, hogy a' halál még nincs a' házban. Mert illy szörnyű eseménynek legalább némi zavart kellene okozni, hasonlót amaz ingerültséghez, melly lényét egész uton gyötré. Mielőtt hazaérkeztéről valaki tudna, már gyermeke ágyánál állott. Egy kis kákaszövétnek derengő fényt áraszta-szét a' szobában. Milly megkönnyültnek érzé egyszerre szivét, midőn a' szobában csak egy asszonyt, egy beteg ápolónét, imádott gyermekének a' háló sipkát fejére húzót, látott. És éppen e' rögtöni érzelem-könnyülés, a' szivdobogásnak e' hirtelen megszünése szült ismét egy más, hatalmas kedélyrendülést.

„„Alunni akarsz, édeském? — Előbb egy csókot nyomok ajkadra angyalom — egy csókot édes, szerelmes fiúcskám! Bocsáss-meg balga apádnak, — bocsásd-meg minden iránta di durvaságát.““

Kétes érzelemmel hajolván a' gyermek fölé, egy módos, csendes mosolyt látott a' beesett arczokon elterülni; de a' mosoly nem őt illette. Az ajkaknak egymásra fekvésében valami rémitő merevénység volt; 's az, mit ő háló sipkának nézett, a' leesett állat visszaszoritó állkötő volt. A' valóságról éppen azon perczben győződött-meg, midőn az atya szót kimondá — és megtudta, hogy többé csakugyan nem atya. Borzasztó tekintete a' szemek, o, ama szép szemek! helyetti szemüregeknek, mellyek ős szokás szerint az öltöztető asszony által a' szemekre nyomott két pénztől származtak, ujabb jelei voltak a' gyász-esetnek. Iszonyodva for-

ditá vissza fejét, mert ajkai 's amaz elhidegedett ajkak, szemei 's ama szemüregek majdnem össze értek. A' halálos gyötrelem és elborzadásnak tompa nyögése szorulván-ki kebléből, földre terült. De ez csak percznyi nyugalom volt. Ismét lábon 's a' kis ágynál állott mozdulatlanul mint szobor, fénytelen szemekkel, a' lég-ürbe meredve, vagy borús tekintetét a' gyász-tárgyra függesztve, mellyet a' szolgálati buzgalmú öltöztetőné egy lepedővel annyira betakart, hogy az apa a' kis halottnak csak borzasztó vázolatát, külebb álló lábait 's képét nézdelheté.

Temetés napjaig majdnem szakadatlanul a' végzetes szobában volt David, és a' tekintetében magukat tükröző száz meg száz irtózatos érzelmekkel küzdve ide 's tova mozgott a' nélkül, hogy gondolatainak, érzelmeinek szót tudott volna adni. Nem akarván a' végső, rettenetes, 's csupán az élők miatt szükséggé váltt gyászszertartásnak szemlélője lenni, lóra ült, és Ewm Carneddan, neje laka, irányában elszáguldott. Kin-dulta szivében forró boszúja üzte-e a' boldogtalan apát vihar-szárnyakon a' hazugságával őt vigasztalhatlanná tett inséges anya felé, vagy az ingadozó lélek érzé magát ellénállhatlanul ragadtatni, iránytalan a' világba rohanni, 's elbujni, mig a' rettenet és borzalom képévé váltt bálványozás tárgyát nehány ásó föld örökre elfedendi — nem tudni; elég, hogy David a' következő nap éjféljeig láthatlan volt. De visszaérkezéséről majd alább.

Nem sokára ezután Llandefelachba hivattatám. A' lépcsőken fel egy szobába vezettek, hol két szomorú tekintetű cseléd kiséretében a' vázzá fonnyadt gazdát találtam, valamelly elveszett tárgynak látszólag szorgos keresésével foglalatoskodva. Beesett, fénytelen szemeit, a' zavaros visszaemlékezésnek tekintetével rám függesztvén, megszünt keresgélni, és vigasztalhatlan hangon következőket nyögé: „Itt sincs: nem tudná ön megmondani, hol van az é n Péterem? szétnézek a' föld terén, és nem látom. Felpillantok az égre, az Istentől kérem őt, 's az Isten nem akar meghallgatni — nem akar kérdésemre felelni. Hallgatódzom, egész éjeken át hallgatódzom hangja után, és semmit sem hallok; és még is szakadatlanul hallom lelkemben zugni: őt nem fogod többé látni — nem többé hallani!"

A' boldogtalan David, mint később megtudám, Carneddanig ment, 's nejét koporsóban találta. Azon kedélyrázkodás, mellyet végső, dühös elrohanása vont maga után, hamar fölemészté az élet mécsének kevés fogyatékát. Valljon szellemi ereje fel volt-e már akkor oszolva vagy nem, talány marad: igy nejéhez menetelének czélja is talány. Haza érkeztével már minden tette és pillanata za-

varodásra mutatott; kalapját elveszté; mennyire külsejéről ki lehete venni, valamelly lápba jutott; nyergetlen lovát egy hegyen, szenestőkék közé szorulva találták-meg, hol eszelős ura valószinűleg egy irtózatos éjet virasztott-át.

Nehány évvel Péter halála után egy holdvilágos szép nyárestén a' Llandefelach közelében fekvő kis városkába lovagolván, harangkongás (a' walesi szentegyházaknak valóban ritka kincse) hangzott felém a' közel dombot koszorúzó terebélyes fák között álló Istenháza tornyából, mellyet mohos, tisztes tekintetű zsindel fedelű házak környezének, a' fák árnyából mind annyi tiszteletre gerjesztő ereklyékként kikacsingálók. Az utszákon tehenek járkáltak, 's egy zöld hártyával bevont szirt, melly az utszákat is képzé, meredeken dült egy köves medrű bércz-patakra, mellynek zuhogása és hullámainak a' partokon megtörése olly édesen elandalító, sőt tán ábrándosabb hatású volt, mint ama harangnak völgyek köztt tévedező hangjai. A' mély csendet egyedül a' gyermekek lármája zavará, kik egy százados tölgy alatt a' városka közepén álló réten játszadozván, vig hangon énekeltek; az ének hangjai közé koronként egy bagoly huhogása, a' bérczpatak felett álló várromokban tanyázóé, vegyült.

Beynon David születés-helyének tekintete — a' most említett kis városka, hol még elévült anyja is élt — élénken 's fájdalmasan varázslá emlékembe a' szerencsétlen ember vonásait, ki, hir szerint, az őrültek házába vitetett. Visszagondolék azon időkre, midőn e' gyermekekhez hasonlag, ő is e' fa alatt játszadozott, 's mint ezek, követé eme felhivást:

„Gyermek jer, játék vár rád,
A' hold, mint nap, olly fényt ád 's a' t.

(Boys and girls come out to play
Now the moon shines bright as Day etc.)

Éneklésök közben egy magas termetű, rongyos, hó-fejér hajú és szakálú embernek megjelenése, ki eddig a' fa alatt ült, 's most, midőn a' gyermekek összeaszott ránczos kezénél fogva előránczigálák, élesen fölnevetett, és azoknak látszólag nem kevés mulatságára ügyetlen ugrásaival tánczaikban részt vön, erősen megijesztett. A' gyermekektől, kiknek inkább játszó-társa mint mulattatója volt, egyedül növése, szenvedő vonásai és kis gyermeknemű fél hystericus nevetése különbözteté-meg.

A' fogadóban tudakozódván ama szegény, boldogtalan lény felől, gyanitásomat valónak találám. Ő Beynon David volt, ki elévült anyjához költözött, hogy örömtelen, elmefosztott életét azon födél alatt végezze, hol kezdé. KISS IVÁN.

HAZAI HIRLELŐ.

Borzasztó gyilkosság. Esztergamban, oct. 9-ke reggelén, szobájában holtan találtatott Packh János primás-érseki épitész, basilicánknak szépnevü épitője; és pedig rémitő alakban találtatott, mert gyilkos kezek fejét hasiták-ketté, és egész testét irgalmatlanul összezuzák. Szoros vizsgálat mellett sem juthattak eddig az embertelennek nyomába. 10-kén délesti 5 órakor Miskolczy Márton apát és kanonok ur fényes szertartással és részvét gyöngyeitől duzzadt ezernyi szem és szív kiséretében takaritotta-el a' jámbort azon pompás várbeli sirboltba, mellyet több más jeles épülettel együtt a' boldogultnak — köszönünk. Örök boldogság jutalmazza fáradozásait!

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A divatok philosophiája.

JABLÁNCZYTÓL.

Honny soit, qui mal y pense.

Derage hajfodrász Parisban vön lakást. Szemei szépek, kezei fejérek, szavai mézesek és csengők valának. Öltözete divatos, de szerény, izlése elvszeres vala; bánásában pedig annyi kellem rejtezett, mennyi elég arra, hogy a' legkövetelőbb parisi dáma is csak általa kivánna felékesittetni. Boltja hamar széke lön az Europai divatnak; már senki sem merészlé roszallni azon uj vonást, mellyet Derage tön a' boltja elébe kiállitott viaszbáb hajára, söt ugy tekinté azt minden asszonyi fej, mint olly törvényt, mellyet izlés hijánya nélkül elhagyni nem lehet.

Az 1826-ik évi május elhatározá Derage sorsát. Megszerette Ninont, a' kékszemü hamis lánykát, ki legszebb hajú volt az anyaváros százezrei között. — Szerelme pedig forró vala és bálványozó. — Ninon képét nyomatta-ki viaszból; azt állitotta boltjához; hogy szüntelen kedves alakjával lehessen bánnia. — Felékesité azt, érzelmei szerint, a' természet mind három országának kincseivel, 's a' szerelem illy kedves állapotját egész Paris hirdette, söt érezte egész Europa; mert miképp' Derage viaszbábján, ugy a' szépnem fejein is a' koronaként elhelyezett hajszálakat ékesitő görbületekben rózsa, nefelejts, égő szerelem, viola, gyönyvirág, a' szerelemnek és hódolatnak jelképei, czifrázták, 's a' növényvilági szépség ingerkedve csókolta rokonait az asszonyok kellemeiben. — Igy volt az 1827-ik évi nyáron is, mialatt Derage szerelme boldogságtetőig haladott-föl.

Milly boldog vala Derage szivével, azt én le nem irom. Hitesül nyerte szerelmesét; 's e' nagy szerencse mellett a' boldogság egyéb szinczéi (nuance) eltüntek. — Koszorút viselt viaszbábja összekelésök heteiben: koszorút viselt egész Europa, hajból és virágból.

Mi, kik bizonyos távulságból nézzük a' forró tüzet, nevezzük azt igaz nevén: — Derage megházasodott, 's a' házi urság felét felesége számára lemondani nem akarta. Ninon pedig megkivánta ezt, mert remény okáért soká viselte a' livrét gőgössége nyakán; — 's azt most lerázni akarta. — Ime a' rosz élet magva, miből a' két ember között patvar keletkezék; nem is kelhete más. — Este pöröltek a' szerelmesek; hajnal után daczból hagyta-el a' férj a' békeüres házat, 's dummogva kerese menedéket illatos fürtjei között. — És a' patvar fulánkját egész Europa érezte. T. i. fel kelle a' viasz

bábot ékesitni az illy szélveszes reggelen is: hogy az érkezendő divatfestők találjanak uj tárgyat szomjas ecsetjöknek. — Illyenkor leüle Derage, Ninon képét ölébe fekteté. — „Hogyan mosolyogsz rám angyali csalókép“ — szólla bánatosan, és zsibbadó szivvel tépte fejéről a' koszorút 's virágot. Vevé pedig a' szalagot, a' szép szinü semmiség jelképét, 's azzal tarkáztafel a' lefosztott fejet; mert szivében még csak bánat volt a' csalódás miatt.

Lön pedig, hogy Ninon kérdésbe vette az urságnak azon felét is, melly a' házasságban a' férjet bizonyosan illeti. — Hogy Derage ezért haragos volt, az igen természetes; szidalmaival pedig közel lépett az asszonyi hiúsághoz, 's ezt Ninon megboszulta. A' vacsora izetlen, eczetes, borsos, sületlen volt. Derage maga vetett ágyat; reggelihez pedig egy vasas-tiszt is ült melléje, 's öt kopott pletykáival untatta.

Vérző szivvel ment Derage hajfodros boltjába, ágyát is oda vitette; boszút forralt agyában, 's a' boszú fulánkját egész Europa érezte. T. i. felkelle a' viaszbábot ékesitni e' boszús reggelen is. — Derage leül. Ninon képét ölébe fekteti, és gunykaczagva igazitja haját ollyanra, millyenre boszúja kivánta, hogy vakszemein és fejbubján bizonyos kiálló domborulásokat viseljen. És mit tett Europa? — — Az izlés szégyene elnémit.

Ha szép olvasóném megitéli előbb a' divatot, 's azután fogadja-el: akkor csekély elbeszélésem czélja el van érve.

A' chinai hajóshad. A' chinai császárnak mindössze 1753 fegyveres hajója van, mellyek közül 717 tengeri, a' többi pedig csak folyami hajó. Tiz ágyúnál több egy hajón sincs; legnagyobb részén pedig csak 6—8 van. A' személyzet számosabb, mint az angol hajókon; egyre másra 40 személyt számithatni egy hajóra, a' nagyobbakra pedig 200—400 fegyverest és matrózt is. Vegyük most az összes hajós népség számát 60.000-re 's egy-egy köz embernek havi bérét csak 1 1/2 taelra: igy évenként 1.080.000 taelt tesz bérök. Számoljunk most ugyan ennyi összeget a' tisztekre, 's hajók javitása és fenntartására szintén annyit, ekkor mintegy 3.240.000 taelra, vagy is angol pénz szerint 1 millio font sterlingre (nálunk 10 millio czüst forint), megy a' mennyei ország hajóshadának budgetje.

Fiatal uralkodók. Nevezetes eseménynek mondhatni, hogy a' miveltebb világ 5 királyszékén jelenleg a' fejlödési időszakban álló uralkodók ülnek, u. m. a' zultan 16, donna Maria da Gloria 20, Victoria 20, a' brasiliai császár 13, és Izabella 9 éves.

Tagrejtvény.

Öröm 's vidám szeszélyek
Nemzője első tagom;
Öröm 's vidám szeszélyek
Gyülőhelye másodom.
Nekem öröm csak ott tenyész,
Hol létez a' kedves egész.

THURÁNSZKY AMAND. V. G. é.. höl.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

84.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 20kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Ellenmondás.

(Novella.)

I.

Igen, vagy nem?

Prr! kiáltá a' postakocsis, 's egy könnyű utikocsi állott-meg a' városka egyetlen vendéglője előtt. A' kocsi ura, Vildungen Henrik, sebesen ugrott-ki onnan 's egyenesen a' házba. Azután szobát nyittatott, 's elfáradva a' hosszú ut által, leveté magát a' kéjelmes kerevetre, lankadt tagjait kinyujtandó. De természeti nyugtalansága nem soká hagyá őt e' helyzetben. Felugrék, és fel 's alá járkált a' szobában, további utja 's hasznos kereskedési vállalata tervét fejében kidolgozva. Nagy sietséggel utazott egy hatalmas kereskedő ház ügyében, 's már hetek óta nem engede magának nyugtot. Hiányzó ideje már annyira megnöveszté szakálát, hogy Henrik alig ismeré-meg magát, midőn a' szobában járogatva véletlenül a' tükörbe pillantott.

„Ég légy velem! — kiáltá meglepetve — nem ollyan-e külsőm, mint madár ijesztőé? Na, most nagyon jól képezhetném Ruprecht szolgát, vagy jó lennék a' gyermekek ágyba ijesztőjének.“ — Ezután ajtóhoz ugrék, 's kiáltá: „hej! Mátyás! Mátyás!“

„Mit parancsol nagyságod?“ — kérdé a' kész szolgálatú pinczér.

„Borbélyt kivánok, de sietve, mert tüstént tovább utazom.“

„Parancsolata azonnal teljesül!“ — mond a' zöld köténves férfiú sietőleg, 's leugrált a' lépcsőkön.

Henrik alig méré-át nehányszor a' szoba hosszát, midőn műhelyi zacskóval hóna alatt, 's meggörbedt háttal belépe a' borbély, 's tüstént készületeket tön a' nagy fontosságú munkához. De alig lépett közelebb a' várakozó Henrikhez (most először nézé-meg őt pontosan), midőn hirtelen mintegy kővé válva megállott előtte. Aggály 's meglepés fejezék-ki magukat arczán, de kevés idő mulva tökélyesen győzött az első. A' szappanmedencze kiesik reszkető kezéből: — „minden jó lélek!“ — kiáltá, 's föltartóztatlan kirohanván az ajtón, fellöké a' pinczért (ki éppen levessel kezében

a' lépcsőken jöve), 's elhagyá a' házat, ollykor, ollykor félénken körültekintve, mintha rém üzné.

Az elbámult pinczér, ki a' levest, melly ruháján volt, sokkal inkább szereté vala gyomrában, kérdé Henriket, mi történt: de ez minden felelet helyett tudni kivánáa, valljon a' borbély urnál helyén van-e minden a' felső emeletben. Louis erről éppen mit sem akart tudni, 's igy a' talány a' borbély ijedtségérül mostanság megfejtetlen maradt: de a' szakál Louis művészi keze által elválasztatott urától, 's ez jó kedvvel költvén-el ebédét, most az egyszer leves nélkül beüle a' már ismét befogatott kocsiba, 's elutazék: nem gondolva vissza az éppen most történt kalandra.

Louis ur kiváncsiságára nézve megérdemlé, hogy nő legyen. Alig tünt-el szemei elől a' kocsi, midőn már ő is kandiságát kielégitendő sebes léptekkel átfutott az utszán, a' borbély komát fölkeresendő. A' kereséstől megkiméltetett ugyan, mert ő a' borbélyt ez előtt palaczk mellől hivá, 's igy biztosan hivé őt most ismét ott találhatni. Nem is csalódott; mert Ivóka ur csapszékében hallgató komáktól környezve ült a' borbély. Éppen jó időben jelent-meg Louis ur a' magyarázhatlan ijedtség okát megtudni.

„Mint mondom, komám uraim! — szavalá a' most ismét bátorrá lett borbély — mint mondom. Tegnap ugyan azon időben, mellyben ma a' zöld hegybe hivatám egy idegennek szakálát levendő. Megtevém, mi tisztemé volt, 's egy szőröcske sem maradt arczán. Azonban képzeljék ijedségemet! midőn ma oda jövök, a' tegnapi urat ismét olly szakállal látom, mellyen legalább is 3—4 hétig nem volt borotva. Eleintén megütközém, 's hivém, hogy a' szakál hamis: de csak hamar meggyőződtem, hogy olly igazi az, minő csak valaha becsületes emberfi állán nőtt. Most hirtelen önkénytleni borzadás lepett-meg a' rettentő ember előtt, 's azért — mért is tagadnám? — sebes futásban keresék menedéket. No's, kérlek drága komáim! határozzátok-el, valljon ez ugy van-e, mint kellene, vagy nem sokkal inkább világosabb-e, hogy az idegen, ör... — Isten légy velünk! vagy legalább szövetségben van vele.

Mi alatt a' komák hangosan felszóllottak e' vélemény mellett vagy ellene nyilatkozandók, Louis ismét zöld hegyébe siete, 's ott mint jó keresztény a' sörpénzt, mellyet a' szakálhőstől kapott, sötét helyre löké, hogy e' bünpénzt egy ember se használhassa.

II.

Kedvesen vett bal szerencse.

Henrik mit sem gyanitva a' személye felőli annyira káros véleményekről, utazásának czélja, a' dús kereskedő város felé szü-

netlen sietséggel repült. Még ma reménylé beérhetését, 's azért nem gondolt a' mód nélküli oldaldöfésekkel, mellyeket a' kijárt kövezeten szünetlen kapott. Folytonosan a' kosci egyik oldaláról a' másikra hányatott, 's gyakran nem fájdalmak nélkül tapasztalá, hogy a' kocsi oldalfalai keményebbek fejénél. Mindazáltal elnyoma minden fájdalom-kiáltást; haragát csak a' rosz uti biztosok szidásában, 's azt nem ritkán és nem igaztalanül önté-ki.

Végre jobbnak látszék az út, 's Henrik e' felett kétszeresen örült; mert a' hideg szél sötét tömegekben sürű felhőket hajtott össze, 's az utast, ha folyvást nem siet, még ma hideg fürdő is lepheté-meg. Henrik azonban ettől menekülni látszék; mert kocsija szaporán zörgött tova, 's már egészen közel fekvék előtte a' barátságos falu, melly e' részről legközelebb fekvék a' városhoz. — „Természetesen a' hôtel de Bavièrebe szállsz — mondá magában — 's azután, ha még késő nem lesz, tüstént elmenendesz.“ — ‚Ezer ördög!‘ — szakitá őt félbe a' postakocsis, mert ezen pillanatban egyet zökkent, mintha az egész kocsinak össze kellett volna töretnie; mindazáltal most az egyszer csak egy tengelynél maradt, mi által a' kocsi egy lépést sem mehete tovább; sőt a' postakocsis jelentése szerint vagy neki vagy a' nagyságos urnak a' faluba kell menni segélyért.

Már egyes nagy és nehéz cseppek hullának az égből, 's Henrik, ki nem érzett különös kedvet itt a' szabad mezőn átázni, inkább akart legfeljebb ezer lépést a' faluig tenni, 's ott a' vendéglőben addig várakozni, mig kocsija legalább félrokkantságba 's ez által alkalmatossá tétetik, hogy őt a' városba vigye.

A' falut nem sokára eléré; de azért segélyt nem talált, mivel a' városból jött számos látogató a' vendéglőket annyira megtölté, hogy oda senki be nem mehete; de éppen olly kevéssé is jöhettek-ki azok közülök, kiket Henrik kivánt: mert a' cselédek valamennyin annyira el voltak foglalva, hogy egy pár kéz helyett egy tuczatnak birtokában is ohajtának lenni.

Henriknek pedig kellett valakit kiküldeni, ki a' postakocsist segélje; 's igy a' már lassanként erősb eső által meglehetősen átázva, a' földes ur udvarába ment, 's itt jó borravaló igérettel kéré a' szolgákat a' sógor besegélésére. Ők készeknek nyilatkoztak, de előbb a' felügyelő engedelmét kellett kérniek, ki éppen a' földes urnénál 's leányainál volt. Csak hamar visszajöttek a' megnyertt engedelemmel, 's egyik szolga egyszersmind uraságától azon szives meghivást jelenté, minél fogva az idegen ur mulatna ott addig, mig ismét helyre állitott kocsija megengedi utját tovább folytatni.

Henrik a' szobába lépvén, első pillanatban áldá a' mély gödröt, melly kocsija tengelyét eltöré; mert a' házi asszony 's leányaiban azonnal régi ismerősökre talált. Két évvel ez előtt volt velök Karlsbadban, 's itt a' három leány középsőjétől — kik Grácziák név alatt közönségesen ismertettek — a' diadalkocsihoz bilincseltetett, mellyet kivüle majdnem számolhatlan vén 's ifjú, szegény 's gazdag, előkelő 's középszerű rabszolgák vontak. E' szegények egyikén sem nyugvának annyira szembetünő tetszéssel Angelika szemei, mint rajta, 's e' boldogitó kitüntetés által bátorkodék is szerelmét megvallani, és kezét 's szivét ajánlani. De a' szigorú atyának parancsa hirtelen elhivá az anyát leányaival; 's a' szegény Henriknek, ki imádott Angelikáját többé nem tudá föllelni, nem maradt semmi egyéb, mint más szépeknél próbálni boldogságát, régi szerelmét pedig elfelejteni.

Ez azonban roszul vagy éppen nem sikerült; 's igy nem csuda, ha megujultt hévvel ébredt-fel jelenleg a' szunnyadó szenvedély Angelika látásánál, ki szokott nyájassággal üdvözlé őt. Az anya, valamint Amalgunda és Roszvitha is, a' szép választottnak csinos nővérei, felette megörültek a' régi érdemes ismerősnek illy váratlan viszontlátásán, kit könnyen rá vettek, hogy ez estvén nálok mulasson, 's csak más nap reggel induljon a' városba.

Nem sokára élénk beszélgetés eredt, 's Henrik, a' mindig jó mulattató, földerité a' kis kört vig szeszélye által: melly éppen közös csintalansággá kezdett nevekedni, midőn az ajtó fölnyilt, 's a' már rég várt házi ur belépett.

Nője bemutatá az idegent, 's a' mellett heves szóval emlité a' korábbi ismeretséget Karlsbadban.

‚Már nekem is van szerencsém az ifjú urat ismerni — mond a' főtiszt — habár eddig nem tudám nevét.'

Henrik, ki nem emlékezék, hogy a' házi gazdának kissé föltünő arczát valaha látta volna, ezen ugy mondatott ismeretség által nem kevéssé lepetett-meg; de az még sem volt kedve ellen, 's ezért hallgatva meghajtá magát.

‚De Vildungen ur — kérdé most őt Reichmann — igy hivák a' ház urát — hogy' van az, hogy ön, ki tegnap olly sietős foglalatosságok miatt a' városba huzódott, ma már ismét itt van? Mindazáltal — folytatá, midőn észrevevé, hogy Henrik homloka elsötétül — mire is e' szerénytelen kérdés? Elég, hogy most nálunk van; min igazán szivből örvendek. Azonban még is meg kell mondanom, e' szerint nem kellett volna tegnap olly erősen lovagolni. Szegény fakóm! a' miatt panaszkodni is tudna; pedig még is szerettem volna önnek társaságában maradni.'

‚Csak gondoljátok meg — mondá nejéhez 's leányaihoz fordulva — tegnap alig félórányi távulságra innen, leszálltam lovamról, hogy valamit a' nyergen igazitsak. Nem tartám erősen a' fékszárt, 's fakóm hirtelen elszabadulva haza felé vágtatott. Már szomorú sorsomra akarám bizni magamat, 's a' mély sárban nehéz lovag csizmában mintegy felpanczélozva haza felé indulni, midőn mint Deus ex machina megjelenik e' szabaditó, gyorsan megfogván fakóm szerszámát, hozzám vezeté a' szökevényt.'

Nem, mulasztám-el köszönetem kijelentését, 's azután oldala mellett vidám társaságában a' város felé ügettem. Az ifjú ur sietséggel mentegetődzék; én tetszést találtam benne, 's igy egész becsülettel kitartottam mellette, bár fakómat igazán 's joggal szürkének tarthatám. A' kapuhoz érkezve ajánlá magát, még mielőtt időt 's alkalmat találhattam, nevét kérdezni. Magyarázzátok most meglepetésemet, bámulatomat, midőn a' még tegnap olly sietőt ma egész nyugalommal itt ülve találom!'

Mindig növekedő ámulattal hallgatá Henrik ez elbeszélést, 's alig végződött, midőn a' borbély ijedtségére gondolva, valóban különösen érzé magát: de csak hamar magába tért, 's kijelenté, hogy tegnap azon időben, mellyben a' házi ur vele a' városba lovaglását beszéli, még 12—15 mértföldnyire volt innen távul. Hihetlenül mosolyga Reichmann, 's fejét rázá; de ugyan azon perczben, Henrik szavainak erősitésére becsusztatták kocsiját. Kiugrék, 's nem sokára visszajött uti-levelével, 's minden kétség eltünt, midőn a' hivatalos látomási aláiratokat olvasták.

Most meg nem állhatá, hogy a' borbélylyal történt kalandját elő ne hozza. Félénken néztek reá a' nők, és szorongva huzódtak egymáshoz. A' főtiszt sem hagyá lebeszélni magát, hogy azon lovas, ha nem Henrik maga, ugy ennek két alakúja lehetett.

Eltünt az előbbi derültség, és vidámság, 's nem sokára mindnyájan e' nap eseteivel foglalkozva, fölkeresék az álom nyugalmát. Ő más nap korán el akart menni, 's azért még ma vön bucsút a' családtól, melly őt legnagyobb örömére igen szivesen kéré, hogy őket gyakran, valamikor csak akar, mig foglalatosságai a' közel városban tartóztatják, meglátogassa. Egész szivből megigéré azt, 's nem ügyelve a' kétalakúra, a' boldogság egét látá körüle, magát pedig nőszéletben Angelika oldalán.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A' költészet birodalmának geographiája.

A' költészet biralma igen nagy, 's most többnyire gyermekektől népesitett. Határai nyugotról a' szónoklat, keletről festészet és plastica, északról a' tudományok tengere. Mint sok más tartomány, alsó és felső részre oszlik. Elsőben olly emberek laknak, kik tekintetökkel imponálnak, 's nyelvök az ország más megyéi nyelvéhez képest, szamogitiaiként, a' lengyel mellett hangzik. Professionatus hősök; óriásokkali csata, gyermekség nekik. Hölgyeik szépsége, bár milly csufak is, elsötétíti a' nap fényét. Lovaik sebessége túlmúlja a' vihart, 's fáik tetői égboltig nyulnak.

E' megye fővárosa Eposnak neveztetik. Sokkal nagyobbnak mondják, mint hajdan Ninive; annyi bizonyos, hogy sok utazó hasztalan ügyekvék megmérni terjelmét. Fövényes 's müvelésre nem igen képes földön nyulik-el; lakosai igazság tekintetében nem különösen lélekismeretesek, 's characterök e' vonalában az egész birodalom lakosaihoz hasonlók. Az utazóknak mesés történeteiket beszélik-el, mellyeknek azonban fontos és kellemes alakot tudnak adni. De mi a' legkedvetlenebb benyomást teszi e' városban, az, hogy minden lépten párharczokra 's agyonverésekre bukkanunk ugy, hogy csakhamar a' Romanczok külvárosába kénytetünk menekülni. Itt a' legszebb 's erkölcsileg legtökélyesb lények laknak, 's az utazó ritkán hagyja-el öket a' nélkül, hogy előbb öt megnyegzőben ne tánczolt volna. A' város mögött romvárak fekszenek, rablólovagok 's haramják lakai.

A' távulban magas, mélységektől környezett hegyek nyulnak-föl. A' tragoedia hegyláncza ez, gyönyörü romok kinézéseivel szépitett. Mély szomor kap-meg mindent, ki oda közeledik; mert lakosai kegyetlenek és vérszomjúk; még a' nök is tapsolnak mérgesitések 's gyilkolások látásánál.

E' megyében hajdan egy pompás palota volt: hires, opera nevü, egy olasz varázsnok épitvénye; de az izlés csak hamar változott, 's később lakosai comicai operának nnvezék-el.

Nem messze e' vártól van egy régi város: a' Comoedia. Itt általában sok izlés van a' természet képeiben: csak kár, hogy néha veszélyes tárgyak választatnak reá; mert mindenki nevet szomszédja bohóságain, 's annál kevesebb gondja van saját magáéira: de mind e' mellett itt is nagyobb részint sok ügyelet van az erkölcsiségre.

A' költészet biralmának felső és alsó tartománya köztt hosszú megye nyúlik-el, Elme nevü, hol sem városokat, sem várakat nem látunk: csak itt ott elszórt kunyhókat. Hajdan dús föld volt ez, mellynek termékei lakosainak első kellékeit kielégiték; mostani szegénysége részint onnan látszik eredni, mivel e' megyébe vivö utak rendkivül szorosak 's kevésbbé járttak, 's hogy ritkán kapni belo vezetőt. E' tartomány határain, mellyek elmés ötleteknek neveztetnek, könnyelmü népecske lakik: apróságok után szivesen kapkodó, 's életét a' gyönyör ölében elpazarló a' nélkül, hogy szomszédai intéseire hallgatna. Az alsó tartomány főváresa Elegiának neveztetik. Veszélyes tér ez, szirtek — barlangok — 's erdöktől környezett, mellyekre a' lakosok szerelmök sohajait bizzák, de azon kérelemmel, hogy Istenért! el ne árulják a' titkot.

Két folyam, a' Rim és Ész, foly a' költészet nagy biralmán keresztül. Elsõ az Okosság- megyében ered, 's azért ritkán látogatja-meg valaki forrását. De a' második a' képzemény nevü hegyekben ered, 's minden ki annnyit merít belõle, mennyit lehet.

E' birodalom éjszaki oldalán, nem messze a' tengerpartoktól, a' Satyra sziget fekszik: hasonképp' a' költészet biralmához tartozó. A' viz körülö igen sós, 's e' körülmény kimagyarázza lakosainak keserü szeszélyét. A' romai idõben Juvenal volt e' sziget ura, 's emléke nehány lakosnál korunkig fölmaradt. Az utazók a' legjelesb férfiak emlékeit látogatják-meg, kiket e' sziget az ujabb korban lakosai közé számláit, Boileau, Krasicki, és Nurusewitzét.

Nehány iró, a' közjó elõmozditása kivánatából, ugy nevezett útmutatókat irt a' költészet biralmába, bár közülök egyik sem volt ott valaha.

(Swiatowid) SZÁNKY KÁROLY.

„Vakok ügyessége. Gambasius, a' vak képfaragó, 8-ik Orbán pápa szobrát csupán tapintása után igen jól faragta-ki. — Blaklok az angol költõ vak volt, 's még is professorkodott. — Sõt Holmannt vaksága sem tarthatá vissza attól, hogy Europa egy részét be ne utazza, 's utazása leirását ki ne adja. Pz.

Boldog megelégedés. Az egyesült statusok keleti részének egyik falujában egy hirlap-szerkesztõ lakik, ki nemcsak betüszedõje, nyomója, széthordó szolgája maga magának: hanem korcsmát is tart, egyszersmind iskolamester; a' katonaságnál kapitán; a' hétnek két napján patentált labdacsokat, essentiákat és czinnemüket készit; ha a' hitszónok távul van, vasárnaponként Isten igéjét hirdeti, 's e' mellett lyukas csizmáját is megfoltozza. E' férjfiú nõs és 16 gyermeknek apja. Egy kis dereglyének is birtokosa, mellyen õszszel Bostonba viszi földje termékeit: a' burgonyát és hagymát. Elutazása elõtt rendesen megjelenti elõfizetõinek, hogy lapjai következõ számának megjelenése az idõtõl és széltõl függ.

Hosszas fogság. Parisban nincs ujságiró, ki olly gyakran itéltetett volna börtönre, mint Magnant ur, a' „Populaire Royaliste" szerkezõje; és ámbár soha sem távozott Parisból, a' poroszlók töreit még is mindig kikerülte. Végre nyárutó vége felé csak ugyan kézre került. Hogy kiszabadulását megélje, patriarchai idõt kell megélnie; mert minden pert, mellyben marasztaltatott, összevéve, 128 évi fogságra itéltetett.

A' legnagyobb tekepálya jelenleg Merseburgban van. Ez 42 öl hosszú 's 4 öl széles; minden teke egy öl magas és a' gömb 82 font nehézségü. A' játszó deszkára lép, melly a' gömböt egy emelcsõ segedelmével inditja-meg; innen egy deszkára pattan az, melly gõzkészitmény segedelmével tovább viszi. A' leütött tekék számát telegraf mutatja-meg. Messzeföldrõl jönnek ide tekézõk, és még is olly ritkaság kilenczet ütni, mint a' Nigovicz fel ügyelése alatti lelkek tekepályáján „a' dús paraszt" czimü bohózatban. — 'S ha mind e' mellett is találkozik egy kilenczet ütõ Schik Károly, dob 's trombita harsogás jelenti a' ritka esetet; a' dobot 's trombitát szintén egy gép hozza müködésbe, mellyet a' kilencz tekét levertt gömbnek mulhatlanul találnia kell. E' tekepálya készitõje egy szegény asztalos, ki jelen müvét 's csak mások segedelmezése által készithette-el. Most azonban arany napok

mosolyognak feléje; mert angol és svaicz országokból levelek érkeztek hozzá, mellyekben titkáért nagy összeg pénz ajáltatik.

Katona- fenyitékek a' szövetséges statusokban. Az északamerikai szövetséges statusok is eltörlék a' pálczázás és korbácsolást a' katonaságnál: ellenben olly büntetéseket hoztak-be ezek helyett, mellyek éppen olly gonoszak, ha még nem goszabbak, mint a' kiküszöbölttek voltak. Egy a' legközönségesebbek közül abban áll, hogy a' vétkesnek tarisznyájába 36 font golyót raknak: melly teherrel hat nap és éjen át három-három órai gyaloglás után egy órát pihenhetnek. Midön a' büntetés ideje vége felé jár, a' bünösök lábai annyira feldagadnak, hogy azután több napig járni is elégtelenek. Marryat egy vár parancsnokától azt kérdé: „mit tennének az ollyannal, ki tarisznyáját elvetve, a' terhet teljességgel nem akarná emelni?“ — „„Hüvelkeinél fogva felfüggesztve addig fogna lógni, mig el nem ájulna““ — lön a' parancsnok válasza.

EMLÉKMONDÁS.

Álom 's való.

Eget lelni 's el nem érni
Hosszu kinra már elég;
Mit használ az édes álom
A' forró sziv lángival?
Szebb valóra ha nem ébred —
A' szegény sziv kétszer hal.

KISFALUDY KÁROLY után —

A' viz minden szennyet elmos, 's legujabban mondják, hogy mindent meg is gyógyit. KOVÁCS PÁL után K. H. K. J.

A' szegény nö ollyan, mint a' szép ház, mellyben koplalni kell.

KISFALUDY KÁR. után M N.

Nagy emberek megitélése mindig nehéz föladat; kortársaik igen közel, az utókor igen távul látja öket: az egyedüli helyes mérleg létünk becsének felfogására: — hatások eredményei. B. JÓSIKA után M.

Az élet egy kis sáros egésségtelen sziget, melly minket a' mérhetlen nagyságú természet száraz földjétől elválaszt. A' legkecsesebb tárgyak e' szigetben ollyanok, mint a' nyár porszemei, 's maguk a' lakosok, mint az ösz levelei. Sz. K.

Kérdö rejtvény:

1) Mellyik fazékba nem lehet vizet önteni?
2) Miképp' lehet bort elküldeni a' nélkül, hogy valamelly boros edénybe tenné az ember?
3) Mit csinálunk, ha az ágyból felkelünk?
4) Mi van mindig az ágyban, még is egy huzomban fut éjjel nappal, pedig láb nélkül?

Előbbi rejtvény: BORBÁLA.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

85.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october 24kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Ellenmondás.

(*Vége.*)

III.

Mindig furcsább.

Henrik nyolcz napot töltött már a' városban, 's ez idő óta háromszor volt Reichmanéknál. — Egykor egész csenddel kopogtnak az ajtón. Ő éppen a' megkérésre, lakodalomra, 's keresztelésre gondolt, 's igy nem hallá a' koczogást. A' kopogás ismételtetett; először csendesen, azután erősebben; 's most ingadozva mondá: „szabad!“ — Az ajtó fölnyilik, 's „Vildungom!“ kiáltással Henrik karaiban fekszik egy igen szép leány, pedig még szebb Reichman deli Angelikájánál. Csókokkal halmozá-el a' meglepettnek ajkát annyira, hogy ez majd elfelejté Angelikát. Már örülni kezd a' meghóditásnak, midőn a' nyájas lény kifejti magát karaiból, és sirva mondja: „méltó vagy-e szerelmemre, te rosz, rosz ember? Nem aggódni rajtam, sőt még magadat tettetni, mintha nem ismernél, midőn tegnap egymással találkozánk? Ah Károly! megérdemlettem-e? Nyolcz napja vagy már, jól tudom, itt helyben, 's egy perczre sem valál nálam.“

De már illy hirtelenében ez igen is sok volt Henrikre nézve, 's tüstént világos lön előtte, hogy valamelly szerencsétlen szerelem megháboritá a' szegény leány elméjét. Nyájasan szóllt tehát hozzá, vigasztalni próbálá, 's pénzzel megkinálá.

„Minek nekem nyomorú garasaid? — kiáltá hevesen a' leány. Ezzel akarod megtéritni becsületemet? Nem, nyomorú! mert ennek tartalak most; nem akarom pénzedet, hanem tenmagadat! Igéretedet meg kell tartanod, esküszöm mindenre, mi szent, a' legbecsesbre, mivel még a' földön birok: szerelmed zálogára!“

Most már jónak találá Henrik komolyan beszélni. A' leányt, ki beszéde közben egyszer, másszor az ő Albertinájának nevezé magát, bizonyossá ügyekszék tenni, hogy őt nem is ismeri, soha életében nem is látta. Azonban minden bizonyitása csak nagyobbitá a' szegény leány haragát, 's mindketten olly heve-

sekké lettek: hogy észre sem vevék egy embernek a' szobába léptét, ki csudálkozva nézé e' jelenetet. Henrik felpillantott, és maga előtt látta magát. Rögtön magához tért, 's — ‚Károly!' — kiáltás- és nyitott karokkal sietett az idegennek elébe: de ez megfordult, 's kiszökött a' szobából, mielőtt Henrik őt utólérheté. Kivül sem láthatván őt, visszatért a' leányhoz, kit most sötét gyanúja szerint nem tartott többé őrültnek, de annál inkább sajnálá.

Ájultan leroskadva lelé őt. Midőn Henrik a' „Károly!" nevet kiáltá, ő is körülnézett, és kedvesét maga előtt 's maga mögött látván, érzékei eltüntek. Mind ezt elbeszélé, miután őt Henrik sok fáradtsággal ismét eszméletére hozá. Most nyájas szókkal kéré őt, vigasztalná magát, őszinte esküdvén, hogy pártolni fogja, őt el nem hagyja, 's mindent elkövetend érette, mi csak hatalmában áll.

Megnyugtatva 's vigasztalva bocsátá-el őt; azután lóra ült, 's Angelikájához siete.

Ott társaságot 's mindent legvigabb szeszélyben talált; őt is nem sokára földerité kedvesének közelléte. Nevettek, tréfáltak, 's mielőtt a' társaság eloszolnék, vigan üttettek egymáshoz a' poharak, 's felkiálta minden: „sokáig éljen a' vőlegény és menyasszony! Henrik és Angelika!"

IV.

A' kétalakú.

A' kétalakú megtaláltatott; 's Károly mint testvér Henrik karaiban fekvék. Ő volt az, ki a' Henrik 's Albertina közti heves beszéd alatt hirtelen megjelent, 's ismét hirtelen eltünt. Henrik azonnal megismeré őt, mint felkiáltása mutatá; 's már korábban is gyanitotta volna, hogy ezen iker testvér — ki külsőleg olly igen hasonlita hozzá, valamint lélekben és szivben különbözék tőle — a' két alakú, ki őt az utósó napokban olly különféleképp' majmolá, ha nem véli vala őt Angliában lenni.

Most minden világos lön előtte. A' zöldhegy-vendéglőben Károly borotváltatta magát; Reichmannal a' városba ő lovagolt, mi után annak lovát elfogá; 's végre ő volt — Albertina ámitója. Henrik, ki a' szerencsétlen leány felől pontosan 's hévvel tudakozódék, mindig csapongó testvérének nagyon keserű szemrehányásokat tön könnyelműsége miatt, 's olly hathatósan szóllt lelkéhez, hogy Károly megfogadá, Albertinának, kinek semmi egyéb, mint iránti gyengesége tulajdonithatik vétkül, nyujtani kezét; mire őt e' felett irott házasság-igérés kötelezé.

Henrik őszinte megindulást hitt testvére nedves szemeiben olvasni, 's a' kedvező időpontot hasztalan el nem mulasztandó, őt

azonnal Albertina lakába voná. Eleintén nem kevéssé ijedett-el ez, midőn a' testvér párt belépni látta: de nem sokára megfejtetett a' talány. Legtisztább szivességgel nyilvánitá most köszönetét Henriknek, 's a' háladatlan Károlynak hamar 's örömest megbocsátá a' sokszoros bút, mit neki szerzett. Hisz' megbánásról, jövendő hivségről, szeghetlen szerelemről beszélt: 's ő, ki csalni nem tudott, hitte azt, mit olly forrón kivánt — 's remélt.

Henrik az estét testvérével 's jövendő sógorasszonyával tölté, ki kevés óra alatt ellentállhatlan varázs erővel nyeré-meg egész tiszteletét. Károly jól tudá az őszinte megbánást szinleni. Sikerült neki testvérével tökélyesen kibékülni; midőn estve haza tértek, megvallá Henrik, hogy ő is szerencsés vőlegény. Megnevezé menyasszonya nevét, 's olly élénk szinekkel festé annak testi 's lelki kecseit, hogy Károlyban, ki Angelikát soha nem látta, már most heves szenvedély támadt iránta a' tisztátlan szivnek emésztő hatalmával.

‚Birnod kell őt!' — gondolá magában: nem tekintve, hogy Henrik legérzékenyebb szinekkel festé a' boldogságot, mellyet ez angyalnak karaiban remélt találni.

Csak félig hallá testvére szavait, 's elméjében szerényen dolgozék a' terven ennek szerencséjét szétrombolni. Midőn egymásnak jó éjt kivántak, nyilván és világosan állott minden Károly belső szemeiben, 's mi alatt álnok szája testvérének jó álmot kivánt, fekete szive örült a' tervnek látszólag bizonyos sikerültén. Mindazáltal ő, a' gyenge, nagyon is bizott Henrik gyengeségében; 's ha ez rosz vagy csak könnyelmű is, egész jövendő életboldogsága visszahozhatlanul földulva volt volna saját testvére által: de mellette állott őrangyala, 's megmenté őt a' végromlástól.

V.

Vész, és megmentés.

Henrik ügyeinek szerencsés buzgalma által siettetett bevégzése őt egy előkelő kereskedőház társává 's képessé tevé, nejét illendően eltarthatni: rimánkodék tehát Angelikával együtt, hogy ennek atyja, a' főtiszt azon évet, mellynek a' szerelmes pár egybekeléseig el kelle mulnia, már multnak tekintené. A' könnyen megnyertt anya megegyezék gyermekei kérésökben, 's igy rá beszélve, végre engede Reichman is, 's a' legközelebbi péntek volt összekelésök napjaul meghatározva.

Károly eddig még nem volt Reichman házában; mivel Henrik bár milly testvéri őszinteséggel viseltetett is iránta, a' gyakran durva nyers embert nem akará olly könnyen mátkájánál otthoniasnak látni. De lakodalomra még is meg kellett kéretnie, és Henrik maga megkéré. Hisz' e' nap boldog volt, 's jó lelke szivesen tételé vele az egész világot azzá.

Örömmel fogadá Károly a' meghivást, 's már előre negédesen fecsegé, miként mulattatandja ő majd a' társaságot. De az esküvés előestvéjén bús képpel lépett Henrik szobájába; kezében levelet tarta, melly mint mondá, fölötte fontos tudósításokat foglal magában, mellyek őt még ez órában elutazni kényszeritik, minthogy hosszabb halasztás által a' ház, mellynek javára utazik, igen is nagy kárt szenvedhetne, 's annak okát joggal neki tulajdonitaná.

Henrik örült testvére szokatlan tiszt-érzete fölött, 's kijelenté, hogy fájlalja az egyetlen testvért, az egyetlen közelebb rokont élte legboldogabb 's legfontosb napján nem láthatni maga körül, 's ez után tiszta szivből szerencsés utat kivánt a' bucsuzónak.

Alig távozott-el Károly, Henriknek több ismerőse belépett. Az „olaszhoz" hivák. Rövid késedelmezés után követé őket. Ő soha nem talált ugyan tetszést ezeknek társaságában: de ma olly vig hangulatú volt, hogy, nagyon szivesen elfogadá az ajánlatot, száz osztriga 's nehány palaczk jó jánoshegyi mellett az időt mulasztani. De nagyon is hamar megbáná föltétét, mivel látszólag közönséges tuskára volt czélozva. Mindnyájan vitézül idogáltak, 's majd ugy látszék neki, mintha ez nem történnék czél nélkül. Nem védheté magát egészen a' velök ivásra meghivásuk ellen, minthogy a' nélkül is erős természetében bizakodék. Azonban a' bor különös nemű lehetett; mert feje nem sokára nehéz lön, melljére hajlott, 's olly mélyen alvék-el, hogy legkisebbé sem vevé észre, mikor tétetett kocsiba, 's miként vitetett-el jó távulságra.

Tisztán fénylett a' nap Henrik ágyára, midőn fölébrede; nehéz vala felserkennie, mivel iszonyú fejfájás kinzá. Mindazáltal nem sokára fölnyitá szemeit, 's körültekintvén, óráját nézé. Ez nyolczra mutatott. Tiz órakor kellett az esküvésnek megtörténni; azért hirtelen kiugrék ágyából, 's csak most vevé észre, hogy idegen helyen van. Nehezen eszmélkedve alig emlékezék vissza a' tuskára. Ekkor sötét gyanú emelkedett-föl lelkében. Ajtóhoz ugrék; ez be volt csukva, 's hirtelen visszaemlékezett, hogy tegnap azon perczben, midőn szunnyadni kezdett, hallá, miként a' társaknak egyike mondá: „már munkálódik!" — mit a' többiek nevetve erősitének. — Hogy itt árulás forgott a' játékban, nyilvános volt előtte: de nem kevésbbé nyilvános az is, hogy erővel visszatartandják, ha észreveszik, hogy már éber. — „Szeget, szeggel" — mond Henrik elhatározva, 's az ablakhoz lépett. Ez a' kertbe vezetett, de a' harmadik emeletről; itt lehetlen volt megszabadulnia. — Minden zajt kerülvén addig igyekezék a' szoba ajtaján kiszabadulni, mig a' retesz visszaugrék a' zárba. Óvakodva lopódzék-ki tömlöczéből a' fogoly, 's nem sokára szerencsésen a' házból is. De most az óra

is fél kilenczre mutatott, 's nem volt veszteni való idő, mert bár nem tudá, hol van, bizonyosnak tartá még is, hogy mátkája lakától eltávoztatták. Egy paraszt, ki mellette elment, valósággá emelé a' gyanút. Harmadfél mértföldnyire volt Reichman jószágától. Lobbal kérdé a' parasztól, kivel lakába ment, szerezhetne-e neki egy jó lovat.

„Az volna magamnak is — felelé — de" —

„Tudom már — esék szavába Henrik — de — pénzbe kerül ugy-e? Elég ez?" — 's ezzel egy zöld erszénykét, aranynyal jól megtömöttet, adott neki.

„Ezért egészen öné, nyergestől, szerszámostól!" — felelé a' paraszt, vidáman nézve a' pénzt.

„Topp! — mondá Henrik! — De csak hamar kell nyergelni, mert időm rövid!"

A' paraszt segite, 's nem sokára nyeregben ült Henrik, megsarkantyúzta tarkáját, 's elvágtatott.

Ki őt lovagolni látta, el kellett volna hinnie, hogy gyilkolást követett-el; mert nyilvánosan látszék arczán az aggály, 's ahhoz e' sietés; ez valóban gyanúsnak tetszett. Mindazáltal föltartóztatlan eléré lovaglása czélját. Itt az udvarba ugrat, 's a' tarka összeomlik alatta. Ő erre nem ügyel, de a' szolgálót, ki elijedve 's csudálkozva lépett elébe, kérdé: „hol az uraság?" — „Templomban — volt a' válasz — már negyed óra óta!"

Mint furiáktól korbácsoltt lépe Henrik az Isten házába. Itt sok fáradtsággal áttolakodott a' tömegen, melly szitkozódva tértki előtte.

„„Erősitsd-meg ezt hangos érthető „i g e n"-nel: — mondá éppen a' pap.

„I g e n! — hangzék a' vőlegény szájából, és — „m e g á l l j" — kiáltá Henrik, hogy a' boltozat ingani látszék.

A' menyasszony megijedt, 's mindnyájan, mint varázs ütéstől találtattak, a' vakmerő háborgató felé fordultak. De ez azon perczben a' felpiperézett vőlegényre rohant, megragadá melljén, 's jól megrázva mondá: „nyomorú, semmire kellő kölök! illy vakmerő gyalázatos módon akarád elrabolni 's feldulni szerencsémet?"

„Átkozott! — kiálta a' megrémült; eliramlott a' csalárd, és eltünt a' sokaságban: de a' nép mintegy kővé válva állott, mert egy 's ugyanazon embert kétszeresen látott.

A' menyasszony, 's ennek szülői álmélkodtak; mert bár Henrik már előbb beszélt testvéréveli hasonlatosságáról, még sem hivék, hogy az illy nagy mértékben lehetséges, 's még most sem tudták igazán, hogy Károly vagy Henrik áll-e előttek. Henrik azon-

ban nem sokára meggyőzé őket, hogy ő a' valódi, igazi vőlegény. — Ma még csakugyan ennek kellett maradnia, 's az eskünek holnapig elhalasztatni; mert mindnyájan, főképp' Angelika, jobban megijedtek, hogysem illy ünnepélyes tettnek végbevitelére tovább is gondolhattak volna.

A' házba érve elbeszélé Henrik, mi történt vele tegnap estétől fogva; 's mind átlátták, hogy Henrik mérséklete nélkül az álomital hihetőleg erősebben hatott, és Károly terve sikerült volna a' bimbót vakmerőn leszakitni, mellyet testvérének jegyzett-ki a' sors.

A' gyalázatos kikerülé testvére boszúját, 's még azon nap elutazék: de Henrik következő napon szerencsés férj lön.

B. BARKÓCZY FERENCZ.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Divatos zsarnokok.

A' régi görögök nagyon adakozók voltak a' „zsarnok" nevezettel. Nekik minden uralkodót zsarnoknak tetszett nevezni De meg kell gondolni azt is, hogy e' szó zsarnok akkor még nem jelentett, mint később, szörnyet a' trónon, vagy népostort, hanem a' lagvalódibb s legszorosb értelemben uralkodót. — A' rosz jelentésü, ugy nevezett zsarnok osztályban, a' köz-élet fáján kései gyümölcsöket ismerünk, kivált, három nemü privat-zsarnokokat: házi zsarnokokat, társasági zsarnokokat, és zsarnokokat a' szerelem országában.

Nem figyelve némi különbségre, legfőképp' azzal mutatják-meg családi hasonlatosságukat, hogy akaratjokat, még pedig a' legcsekélyebb, 's legérdektelenebbig legfőbb törvényül állitják- föl, azt mások fölött föltétlenül gyakorolják, 's korláttalanul ha nem uraltatni, legalább fényleni akarnak.

Először is tehát a' házi zsarnokot kémleljük-ki. — — Nyári regg van. A' zsarnok ágyában nyujtózik még, 's alszik. Ő csak hetedfél órakor, vagy még később szokott fölkelni; de a' többi háziaknak szoros parancsuk van, pontban hatkor fenn lenni. A' falóra éppen három fertályt üt hatra. A' nő megrémülve ébred-föl, szemeit dörzsöli, a' falórára néz, kiugrik mindkét lábbal egyszerre az ágyból, a' mellék-szobába rohan, felkölti mind a' két gyermeket, segiti őket öltözni, cselédekre kiált az elöszobába, ismét a' hálószobába siet, 's pár percz alatt felöltözködik. Az óra hatot üt; nő, gyermekek, szolgák, mind készen állnak. — A' zsarnok fölébred, 's mindenki elrendelt foglalatosságára siet.

A fiúcska hálóköntöst hoz, a' lányka papucsot, a' nő mosóteknőt 's törülközőt. Reggelihez ülnek. A' gyermekeknek gyümölcs van rendelve; a' nőnek egy findsa kávé; a' zsarnoknak hármat tetszik felszörpölni. Keveset beszélnek; harmadik findsa után jelt ad a' fölkelésre. Fölemelkednek. Most felöltözik mindnyájától szolgáltatva a' hétnek minden napján másképp'. A' nő és lányka egy szinü, — egy anyagból kapnak ruhát; a' fiúcska ollyan ruhát visel, mint atyja; mert minden kelméből, mindkét nemre egy

darab használtatik-fel. Most dolgára akar. Iróasztalát jól becsukja; a' jól örzött pénz az alattvalók előtt majdnem ismeretlen valami, 's pénzajándék üstökös csillagként jelenik-meg nekik. A' család minden tagjának munkát szab, öltés, sor, és szem szerint; végre veszi kalap és pálczáját, szoros végrehajtást parancsol, 's megy. Házkapuig kisérik — és — szabadon lélekzenek.

Pontban egy órakor belép. Közönséges félelemmel fogadják öt, mi hizelgő szeretet alakát ölti-fel. Megnézi a' munkákat: becsmérlését kemény szókkal, megelégedését hallgatással adja értésökre. Asztalhoz ülnek; a' dicső fő elől. Mindenkinek kiosztja részét; a' kenyeret kis darabkákban adjaki, mellyből minden étek után egy-egy harapást kell bevenni, 's félpohár vizet inni Ebéd alatt csak akkor beszélnek, ha ő kérdést tesz. Ha valamelly jó ötletet méltóztatott szájából kegyesen kibocsájtani, akkor nemcsak szabad, de kell is — nevetni. Mindnyájan örvendnek a' következő pillanatban hallhatókká lehetni. Először a' nő nevet, öt követik a' gyermekek, 's a' zsarnok arczán a' tudós és parancsoló tekintet kegyes mosolynak látszik helyet engedni akarni.

De ti boldog laktársak most csudálkozzatok! — A' teljes hatalmú ma sétapartiát akar veletek tenni: az az, ma kihuzódhattok tömlöczötökből velo a' szabad természetbe. Milly hirtelen örömzaj! De — egy komoly tekintet, 's e' szócska „csendesen!“ — elnémitják az öröm zsibaját, 's nagy igazán ugy is van! mert a' szép természet ölében tartott ünnep öröme is olly szó nélkül megy véghez, hogy a' család tagjai mathematicai pontossággal kimért szerencséjök fölött mély csendben térnek lakjokba, hol azután a' frugalitas 's hallgatásra szokott nő a' családfő, vagy is inkább a' kövesült gorgonfő elébe lép köszönetét 's hódolatát nyilvanitandó, 's a' gyermekek a' már oda nyujtott kezet lesütött szemekkel csókolják.

Itt igazán felkiálthatni egy német iróval.

Ach gar zu bescheiden
Sind doch ihre Freuden,
Und kaum von den Leiden
Zu unterscheiden!

A' tirannunculus vagy is zsarnokocska minden családtag kiosztott munkájának pontos teljesitésével, hálóköntössel, hálósipkával 's papucscsal felöltöztetik; azután saját egésségére pohár bort iszik, mialatt a' többiek az egésség megtartása végett rendelt pohár vizecskét ugyan akkor üritik. Mig a' házi zsarnok egy más pohár bort kisebb osztályokban felhörpöl, az alattvalók a' kapott jelre levetköztek 's lefeküdtek. Maga körültekinti a' házat, 's végre miután még minden ágyból egyhangúlag jó éjt kivántak neki — elsülyed a' tollakba.

A' házi tyrann tehát egész családot kormányoz, mig a' szerelembeni zsarnok uraságát csak egyetlen személy — a' kiválasztott szerencsés kedves fölött gyakorolja. Mindketten abban hasonlitnak, hogy nem ontanak vért, mint a' népzsarnokok, hanem csak sziveket zuznak- szét; alattvalóiknak nem testét, hanem csak (?) lelkét ölik-meg. A' szerelembeni zsarnokok néha ugyan a' következő házasságban letétetnek trónjokból, 's papucskormány alá jönnek; de szabályszerint hivek maradnak magukhoz, 's tökéletes házi zsarnokokká lesznek.

Egy olly ember a' kiválasztott iránt, kit nőjévé, az az rabszolgalójává kiván tenni, tetszetesnek 's hajlékonynak mutatkozik addig, mig a' szív

trónjára föllépett. Ha ez sikerült, akkor parancsol 's uralkodik egy akaratlan leány fölött, melly azután mindenekben az ő kénye, vagy, mint azt neki nevezni tetszik, magasb belátása szerint legkisebb ellenmondás nélkül alkalmaztatja magát.

Nem használ ugyan tört, sem mérget; de szavai török, 's mérges tekintetei halálosak. 'S most a' forrón szeretett nő az eleven holtnak szerepét játsza. Nem hordhat más anyagból, más szinü és szabatú ruhát, csak mellyet ő jóvá hagy; kedveli a' tánczot, a' zsarnok nem, 's le kell mondania e' gyönyörről. Ő ugy találja, hogy a' vigság, a' kaczaj valami illetlen; a' nőnek komoly lényt kell felöltenie, legfeljebb, ha néha mosolyoghat. Csak azon étkek egésségesek és jó izüek, mellyek neki vannak inyére: ha a' nőnek más tetszenék inkább, akkor a' szerelemvallás helyett — jegybeszéd jelenik-meg. A' helyett, hogy a' szeretők szokásaként nőjének tömjéneznék, annak el kell türnie, ha a' gyülölt dohányfüstfellegtől környeztetik. Ha társaságban jelenik- meg v e l e, még is csupán egyedül az ő társaságában van, 's a' jelenlevők szinészek, kiket csak távulból szemlélhet. Ő indulást parancsol, 's a' nő elhagyja a' s z a l ó n t az odaengedésnek fájdalmas mosolyával.

(*Vége következik.*)

M o s o l y - b i m b ó k. 1). B. mezőváros birája a' pesti Medard-vásárra jött. Egy eltévedt idegen a' Therézia városban találkozván vele kérdi: ‚Ugyan, jó ember, nem tudná-meg mondani, merre jutok legközelebb a' vásártérre ?' — „Nem vagyok én jó ember — felelé pedant büszkeséggel a' kérdeztetett — hanem B. mezőváros birája."

2). Gerő p—i timárlegény többször vont-ki ön élte veszélyeztetésével egy örjöngőt a' vizből, hova az magát kivégzendő ugrott; közönyösen nézé azonban, midőn ama szerencsétlen egy a' viz partján álló füzfára magát felköté. — ‚Mért nem menté-meg koma ez uttal is amaz ember életét?' — kérdé az eseményről tudósitót szomszéda. — „‚Hisz' azt gondoltam — felelé Gerő — hogy csak ruháit száritandó köté-fel magát."

3). Füreden „az agg szinész és leánya" czimü vig játék adaték. Midőn 2-ik fvsban a' rendező a' barna hangászokból képzett hangászkarhoz fordult: e' kérdéssel: „mindnyájan itt vannak-e az urak?' — a' körültekintett czimbalmos némi zavarodással szóllalt-fel: „Mindnyájan uram; csak a' contrás ment-ki kissé; de mingyá bejön!"

E l ő b b i r e j t v é n y: 1) A' telibe. — 2) Ha szölöt küldünk. — 3) Üres helyet. — 4) A' folyam.

F i g y e l m e z t e t é s. Közeledvén a' Pesten novemberben tartandó Leopold-vásár, tisztelettel figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb lakó pártfogóit, hogy folyóiratunk jövő fél évi dijját vásári alkalmak által legbiztosabban küldhetik-be a' szerkezői hivatalhoz.

Szerkezi M á t r a y G á b o r, halpiaczon, D e n c s-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja T r a t t n e r - K á r o l y i, uri utsza 612.

86.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 27kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Két férj.

(Novella.)

A' Francziák Győrig nyomultak. Szökevények számtalan csoportjai zajongták-át Budapest vidékeit a' „kis káplár" vén őrseregének szárnyai és a' chasseurök, kik sisakjaikon lebegett lófarkakkal, mint Centaurok, lovaikkal egy lénynek látszának, sulyos szablyáiktól zaklattatva; összetört lőporkocsik 's álgyúkerekek feküdtek az országuton a' derék bajnokoknak meztelen testeik fölött; sokan érzék még magukban az élet meleg üterét: de mindenféle segitség messze maradt; az ön megtartás ösztöne szünet nélkül üzé az egésséges futókat előre, 's a' félholtaknak éhen kelle elveszni, hacsak egy lovas csapat rajtok keresztül nem száguldott, nyomorú létöknek lova patkóival hirtelen véget vető. Átkozódások, könyörök, káromlások, franczia ország 's az ausztriai birodalom minden népe különböző nyelven voltak hallhatók a' vértől ázott téreken; a' Garonnák fija Mátra lakója mellett fekvék vérében a' földön; — kik éltökben egymást gyülölék, a' halálban békén fekvének egymás mellett. A' tér halotti lepelhez volt hasonló.

Még csendben ült ősi jószágán fiatal nejével **Debröi Incze** báro. Korábban ő is Ausztria zászlóit követé; de atyjának hirtelen halála az utósó Debrőit visszahivta a' seregtől. Két év óta élt jószágán, 's csak kevés hét előtt nyujtá neki jobbját **Idalie**, egyik főrendű szomszéd gyermeke.

A' kandalló tüze kialudni akart, 's Incze gondolatokba mélyedve nézett az utósó szénre. Idalie ablaknál ült, és sohajtva hajtá fejét kezére. Már fél óra óta hallottak a' falu közelében apró fegyverropogást; ők a' legroszabbat várták, — az ellen jövetelét.

Igy ültek némán a' nagy teremben, midőn a' kapu erősen megkopogattaték. Idalie reszketve nézett-ki az ablakon. A' hold világánál egy erősen megterhelt embert pillanta-meg, segitségért esdve könyörgőt. Incze ajtót nyita. Egy öreg, ausztriai szolgálatban volt őrmester lépett-be lihegve, vállán egy katona-köpenybe takart veszélyes sebű tiszt feküdt, kit az gondosan tön-le a' kerevetre.

„Az Istenre, báro ur! — szóllt a' katona — könyörüljön kapitányomon, és nekem — nekem adjon egy korty vizet; tovább ki nem állhatom!“

Elgyengülve rogyék egy székre. Incze csak most vevé észre, hogy egy nehéz uj kardvágás az őrmester homlokát szétzuzá, 's bal csipejéből vér özönlik. A' bárónő inasait hivá segitségül a' kapitánynak ágyba tételére. Most a' köpeny a' megsebesültnek fejéről leesék, és Incze bámulva ismeré-meg benne régi sátor-társát, Biborosi Ders grófot.

„Nem ismeri őt báro ur? — kérdé az őrmester, midőn a' kapitány egy mellék-szobába viteték, 's ő a' földes urat sokáig kémlelve nézé; — de csapatja őrmesterére, Mámorra, csak fog hadnagy ur emlékezni?“

„Igen, lelkemre! ő az — szóllt Incze — de hogy' jő ide?“

„Midőn futás közben a' fő szállás felé tartottunk, alig fél mértföldnyire innen, egy csoport chasseurre bukkanánk. — De adjon hadnagy ur még egy pohár vizet — nem tudok felállni, olly bágyadt vagyok.“

„Feküdjék-le, Mámor, jobb lesz, 's nyugodjék!“ — mondá a' báro egy pohár vizet nyujtva.

„Nincs nekem bajom, hadnagy ur, csak nyelvem ragadt szám padlásához. — Igy — most jobban vagyok! — No lássa hadnagy ur, mi tizenhatan valánk, 's ellenünk tizenkét chasseur lovon. Azonban hiszem, nem büntetlenül kaptak belénk; de mi előtt ismét töltheténk, közünkbe vágtak. Legelőször kapitányom esék-el; én egy agyonlőttnek puskáját vevém-fel, 's agyával keresztülvágtam magamat az embereken; perse az átkozott vágás homlokomon 's a' szurás oldalamon fájtak: de — látja a' hadnagy ur, kapitányunk mindig olly jó volt hozzánk! — No de ezt a' hadnagy ur legjobban tudja; én tehát megakarám menteni. Embereim elhulltak, és én magamat kapitányom mellé vetém, mintha holt volnék. A' franczíák elvonultak, 's midőn őket szemem elől elvesztém, a' kapitányt vállamra vevém, magam előtt világot láték; ő itt van, és — ezer kartács! — ugyan roszul vagyok!“

Incze oda ugrék, 's a' földre esni akaró őrmestert fölfogá.

„Ne fáradjon hadnagy ur! — szóllt az öreg, — én mindjárt ismét egészen — jobban leszek. — De — gyujtson világot — hiszen sötét van — igen, nagyon sötét — én kapitányomat — nem láthatom — Istenem — ah!, —

A' báro halottat tartott karjai köztt. Segitségért kiáltott. Inasok jelentek-meg, 's a' holttat azon ágy lábához tevék, mellyben a' kapitány magán kül feküdt. Idalie bár a' derék őrmester halála

által erősen megrázaték, mint a' nők veszélyben mindig, első nyeré vissza erejét; kölni vizet hozott, 's a' betegnek, kinek egy kardvágás karját vállától elválasztá, halántékait bedörgölé. Nejének tiszta eszmélete által Incze is fölébreszteték bús elműségéből, mellybe őt régi bajtársának szenvedése helyezé. Némán szoritá-meg Idalie kezét, 's ennek emberbaráti működéseiben segéd kezet nyujtott. Majd örömök lön láthatni, hogy a' gróf megmozdult, 's éppen midőn az szemeit kinyitá, a' kastély udvarán lódobogás hallatszék. Az ajtó fölszakittaték, és egy franczia ezredes nehány chasseur kiséretében belépett. Az őrmester holt testének meglátása kellemetlenül riasztá-meg az ellen-főnököt. Megállt, 's nehány franczia átkot mormogva sürű bajusza alól, a' házi ur után kérdezősködék.

Incze, ki folyvást beszélt francziául, bátoritá nejét, beteg barátja ágyát nem hagyni-el, 's az ezredes elébe lépe, ki őt kevés szóval értesité, hogy Pozson felé, utmutatót kiván, 's a' vezetőnek nagy jutalmat igér.

Incze nyilvánitá, hogy a' kastélyban csak két embere van, de kik az utat nem ismerik; maga azonban nekik azt olly jól, mint csak lehet, leirja, hogy azt el nem téveszthetik.

Az ezredes gondolkozva néze reá, 's kérdé:

„Ön tehát ismeri az utat?"

„Igen pontosan."

„Eh bien, mon cher! — igy szives leend szaporán lóra ülni, 's útmutatónk lenni; vagy diable!" —

Incze vonakodék; egy chasseur karon fogá, a' többiek kardjokat csörgeték, 's mialatt Idalie ájulva földre rogyék, Incze egy lóra fölvetteték.

„Ah ça vivament!" — kormányzá az ezredes, 's a' falut sebes vágtatva elhagyák.

Éjfél lehete, midőn Mosonhoz értek. A' hold felhők megé rejté magát. Minden néma, 's Incze, bár a' sebes nyargalás által fölhevülve volt, benső hideget érze. Neje 's barátjára gondolatja vérét jéggé fagylalá.

„J'ai bien froid, messieurs!" — mondá Incze esdő hangon.

A' hozzá legközelebb lovagló chasseur szánakozva veté rá köpenyét, 's fejére egy kötött hálósipkát tön. — Most a' legközelebbi bozótból hangos fütyentés hallatszék.

„Qu' est-ce que veut dire, que cela?" — szóllt az ezredes: de mielőtt embereit rendbe szedheté, pisztolok csattogtak, 's egy csapat dragonyos tört elő, félelmes karabin 's hosszú egyenes kardjával a' chasseurökre rohanó. A' hold fényben tünt elő a' felhők megül, mintha a' véres működésnél világitni akarna.

Tüzes csata keletkezék. A' karabin, pisztol 's kardok borzasztó vérfördő készitői lettek. A' dragonyosok számra fölösebbek voltak. Az ezredes lova alatt feküdt, 's már csak három chasseur álla helyt. Incze jobb arczán kardvágást kapott, 's alig volt képes magát a' lovon tartani. A' chasseurök fegyvert nyujtának. Hangos örömriadással rohantak reájok a' dragonyosok, őket lovaikhoz kötözék, 's az elhullottakat kikobozák.

‚Én ausztriai tiszt vagyok, 's a' francziáktól elfogva!' — szóllt Incze, midőn őt egy vén dragonyos lováról lerántá, de szavaira választ nem adott. Szavait francziául ismétlé. Ez 's a' chasseurtől kölcsön nyertt köpeny voltak szerencsétlensége. Minthogy fegyverei nem voltak, a' dragonyosok őt katona-orvosnak tarták, 's lóhoz kötözék.

‚Szegény Idaliem! — sohajtá a' szerencsétlen, 's magát elszakasztani törekvék. De egy karabin agygyal nyert ütés megtanitá, hogy minden menekvési próba hasztalan. A' dragonyosok tova száguldoztak.

2.

Az 1829-dik év áldás-dús aratást hozott. A' szántó földeken aratók vágák az ember-magasságú gabonát, a' falukban terhelt szekerek jártak, 's a' csürök sok kévével töltek.

Nyár vége felé egy hajlott korú ur ült háza terrassán. Öltözete a' világfit láttatá benne. Elégült arczczal nézé a' hosszú sorral szürűs kertje felé tartó szekereket. Ülő helyéhez közel egy fiú 's két leány gyermek játszék.

„Most a' faluba kanyarodnak atyám!“ — szóllt a' fiú, 's egy kinyuló falra állt, hogy jobban láthasson. A' lánykák kandin nyomultak közelebb. Mig a' gyermekek ott álltak, a' falu birája kertbe lépvén, a' földes urat köszönté, és szóllt:

‚Méltóságos ur! — kellemetlen dolgot kell jelentenem.'

„No's mit? — kérdé a' gróf mosolygva — szokás szerinti aggodalmad ismét vészt 's kisértetet lát, mint minap a' temetőben?“

‚Nem, méltóságos gróf — válaszolt a' biró érzékenyen. — Ma nem kisértetek, hanem élők forognak kérdésben. Egy óra óta gyanús nép őgyeleg a' faluban.'

„Nagy számú?“

‚Nem, csak egyetlen egy. Házam ablaka a' temetőre nyilik, 's ott egy rongyos embert láték a' sirok között kalandozni. Midőn az elébbi földes ur családi kriptájához ért, a' vas rostélyzatra hajolt, mintha a' vastag rostélyzatot bámulná. Kezeivel a' rudakon keresztül akart nyulni, 's midőn az nem sikerült, elődöm, Léha

birónak sirjára ült, és sirt. Én őt tolvajnak tartom, ki a' koporsókat akarja megrabolni, 's meg akarám kérdezni méltóságodat, ha befogassam 's csukassam-e?"

„Ez minden esetre különös — válaszolt a' gróf — 's csaknem kisértetbe jövök, véleményedre állni. Előlegesen azonban ügyelj lépteire, 's ha valami gyanús" —

A' gróf szavait leányai sikoltása szakasztá félbe. Az öreg faldarab, mellyen a' fiú álla, elvált 's leomlott.

„Az Istenért, Inczém!" — kiáltott az atya elhalványulva; a' fal felé sietett, 's lenéze. Gyermekét sértetlenül egy koldúsnak karjai közt pillantá-meg.

„„Atyám, ezen ember fogott-fel! — szóllt a' gyermek. — De bocsáss-el ember, mert össze szennyezel!""

A' gróf, midőn fiját életben 's épen látá, a' kertajtón kilépett, 's éppen akkor érkezék oda, midőn a' koldus a' gyermeket földre tevé.

„Isten jutalmazza-meg öreg!" — szóllt a' gróf erszényét az idegennek dobva.

A' koldús merőn néze reá, — kezét homlokára tevé, mintha gondolkoznék, és szóllt: „„köszönöm a' pénzt, gróf ur!""

„Ismersz engem?" — kérdé a' gróf bámulva.

„„Ugy hiszem!""

A' koldus könyet törült szemeiből. A' gróf kémlődve nézé őt, de arczára éppen nem tuda emlékezni. A' koldus termetének egykor magas, karcsúnak kelle lenni; őt az évek súlya meggörbité. Arczán nagy, vörös sebhely vonult-el; haj 's rég nem borotvált szakála ezüst szinű volt. Testét rongyok fedék.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Villanytelegraph 50 év előtt feltalálva. Arthur Young 1787. b. megjelent „Travels in France" az 1. k. 79. l. ezt mondja az akkori hires Lemond erőművészről: „A' villanyosság körül ő érdekes felfödözést tett. — T. i. két vagy három szót, mellyeket papirosra irtak elejébe, magával visz egy szobába, 's itt egy tokban levő gépet, melly fölött egy kis golyóból álló villanymérő van állitva, forgat. E' géptől hasonló villanymérővel ellátott hengerhez egy távulabb szobába sodrony van vezetve 's itt neje tartózkodik, ki a' golyó mozgásaira figyelés által képes leirni a' feladott szavakat Ugy látszik tehát, hogy ő a' mozgások szerint a. b. c-t képezett magának. Misem függvén a' sodrony hosszúságától, tetszésszerinti távulságban is értekezhetni. Történhetik az p. o. egy megszállott erősségből, vagy hogy ártatlanabb példát válasszunk, két szerelmes között. Egyébiránt bármire fordittassék is e' találmány, szépségéből az mitsem von-le." — E' szerint Lemond feltalálója a' nemrég hiressé lett villanytelegraphnak.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Divatos zsarnokok.

(*Vége.*)

Minthogy már szalónban vagyunk, használjuk ez alkalmat a' társasági zsarnoknak megszemlélésére.

Belép; minden jelenlevőnek tekintete reá van függesztve. Finom magatartással köszön, de mindent éles szemügyre vesz. A' házi asszony és ur, 's példájok szerint a' meghivott vendégek nagy részint istenitik öt, mivel ő önmagát isteniti. Most mindnyájan csak con sordini hallatják magukat. Ő maga a' hangtompító- a' csüggesztőszellem. Ő maga beszél, elárasztja ékesszóllását, 's játszatja elménczségeit; a' többiek hallgatnak, mosolyognak, 's minden ötletét csudálják. Hirtelen félbeszakitja beszédét; egy intés — 's kártyához ülnek. Csak whistet játszhatni, mert nem szenved-meg más játékot. Ő a' dictatort játsza; csak neki van joga ócsárolni 's dicsérni. A' bevégzett játék után ismét beszélgetés kezdödik, mellynél ő adja a' tónt; csak az ő nézetei igazak, csak az ő véleményei valók.

A' szobai butorok már rég ollyanok, minőket az ő izlése ajált, 's ugy is elrendelvék; mivel már hozzá szoktak neki engedni. Senki nem merészel nyilvános ellenmondást.

Most hangászati productiók következnek. Mina és Luiza olasz ariákat énekelnek; mert ő már elhatározólag kijelenté, hogy az olasz dalzenének elsősége van a' magyar előtt — 's ök hiszik; mert neki jobban kell tudni, mivel ő mondta. Most hangszeres előadás következik, de csak olly szereken, mellyeket ő productiora alkalmasoknak, 's azon hangszerszöktöl, kiket ő jóknak határozott. Ő tapsol, 's mindnyájan tapsolnak; ő hallgat, 's egy kéz sem mozdul.

Asztalhoz ülnek. Ő rendezi a' dámákat és urakat, tálakat, 's palaczkokat; ajánl vagy félrevet ez vagy amaz étket 's bornemet, és kiszabja, milly sokat, vagy milly keveset kell ezekből éldelni.

Most egy órácskáig tánczolni kellene. A' tánczkedvelök nagyobb száma keringő után sóvárog; de ő cotillont határozott, mellyet ő akar vezérelni, és — cotillont tánczolnak. — Végre jelt ad az indulásra, 's vége a' társaságnak, de nem zsarnokságának; mert utójára is a' kisasszonyokat meghülléssel 's beburkolással kinozza. — Elmenöben egyik a' másikának sugja: „derék férfiú, de önfejü, 's kell engedni neki, akár akar az ember, akár nem.

Hozzá teszek még némelly vonásokat, mellyeket már tán észre vön az olvasó:

A' társasági zsarnok légkörében mindig van valami lenyomó, mint rekkenö légben. Ő nem szenvedi maga körül más lény szabad fölemelkedését. Idegen akaratnak föl kell olvadnia, mint czukornak a' vizben; idegen talentumoknak el kell rejtezniek, mig ő elő nem hivja, 's a' vigságnak töle bejegyet kell kérni a' társaság theatrumába. Ne merészeljen valaki csak mint csillagocska is fényleni ott, hol ő napként akar ragyogni. Ha ő beszél, a' többinek hallgatni kell. Rosz kedvü, akkor csak komoly arczokat szenved maga körül; ha vig, akkor megdorgál mindenkit, ki nem

az. Szokásként csak magáról beszél; 's ki öt nem akarja ellenségül, hasonlag csak róla 's hozzá beszéljen. Ki jelenlétében valamit beszél, el kell tőle szenvednie az útba igazitások, tanácsadások, gáncsolásokat és intéseket; mert ő maga jobban tud mindent, mint bárki, 's jaj annak, ki a' társasági zsarnok felsőségét, igazgatási 's kormányzási szellemét elismerni nem akarja! Ő diadalkocsin jár, mit a' többi vendégek környeznek. Ifjú költők csak akkor kapnak engedelmet műveiket a' szalónokban felolvasni, ha neki udvarolnak. —

* * *

Vannak házi — társasági 's főképp' szerelmi nőtyrannok is. Asszonyi tollnak hagyom e' képek lefestését, 's reménylem annyival is jobban sikerülend e' munka, miután a' szépnem már a' nélkül is született szeretetreméltó zsarnoka a' férfi sklávoknak.

CSEBBI.

Amerikaiak faragcsálása. Marryat kapitán, kinek a' szövetséges statusokról irt könyve még nem jött kezünkbe, mellyből azonban a' hirlapok már több töredéket közlöttek, az amerikai népéletnek különféle nevetséges vonásaival ismerkedtet-meg. Egyik rajza a' fafaragcsálást érdekli, melly különösen a' Yankeeknél van szokásban.

Az Amerikai természetes fáradhatlansága 's munkásságának egyik következménye azon szokás is, hogy egyéb foglalatosság hiányában késével egy darab botocskán vagy bármi egyéb tárgyon faragcsáljon. Némellyeknek annyira természetökké lön hosszas szokás által e' foglalatosság, hogy pálczácska szükében a' szék hátát, vagy mi elébek akad, faragcsálják. Bizonyos Yankee, kit a' házi ur megérkezteig egy szobába küldtek, a' kandallónak majdnem egész párkányát lenyirbálta. — Ügyvédek a' tanácsteremben asztalaik' 's a' birák padaikat faragcsalják. Némelly tanácsteremekben darab botocskákat tesznek a' nyirbálásról ismertt egyének elébe, hogy a' butorokat megkiméljék. Az ugy nevezett Down-Easter-ek vagy Bot-Yankeek alkudozás alkalmával is faragcsálnak, minthogy ezzel a' szünetet kitöltik, gondolkozásra kapnak időt, 's ezen felül az arczból olvasást is gátolják; ez pedig alkudozás alkalmával a' Yankeeknél fő dolog. Egykor két Yankee közt folyt alkudozásnak voltam tanúja, kik valamelly falusi jószág ára felett szerettek volna megegyezni, 's czéluk elérésére a' faragcsáláshoz folyamodtak. A' két Yankee egymástól mintegy 3—4 lábnyira, egymásnak háttal, egy fatörzsökön ült; egyik darab puha fát fürészelt késfürészével, másik egy mogyorópálczának héját hántá-le késével. A' közttök folyt párbeszéd mintegy illyforma volt: „Na, jó reggelt! — hát mi szándékkal van a' jószág iránt?“ — ‚Hm! bizony nem tudom; hogy adja ön?‘ — „Mit ad ön érte?“ — Szünet, melly alatt mindkettő hevesen faragcsált. — ‚Ugy gondolom, két ezer dollarral jól meg lenne fizetve.‘ — „Ugy gondolom, három ezeren alul nem eladó.“ — ‚Az éjszaki részen egy szebbet 's olcsóbbat tudok.‘ — „Igen, de nem éri a' nap.“ — ‚A' nap mindent ér.‘ — „Ha jól emlékezem, annyit már igértek.“ — ‚Csak hogy az illy könnyen igérők nehéz fizetők.‘ — „Ugy gondolom ebből a' mogyoró- botból csinos pálcza lesz.“ — Rövid szünet; a' kések erősen dolgoznak. — „Ez talán a' legszebb mogyoró- bot, mellyet életemben láttam.“ — ‚Határnaponként lefizetendő 2.500 dollart csak rá szánnék.‘ — En-

nyi pénzért legfölebb is hat hónap határidöt lehetne engedni.“ — ‚Az alku tehát áll.‘ — Mindketten felállnak. — „Menjünk, igyunk egyet (let 's liquor on it)!“

Marryat egy faragcsáló hölgyről is tesz említést, ki kérőinek közepette szorgalmasan faragcsálta a' padot, mellyen ült.

London kivilágitására évenként nem több, csak 240.000.000 köbláb légszesz fogy-el, mellynek fénye 160 millio gyertyáéval vetekedik.

Az amerikai szövetséges statusok állandó katonasága jelennen nem több, mint 7.834 emberből áll. – 14 milliót meghaladó népesség 's olly nagy terjedtségü tartományra nézve valóban kicsin hadsereg.

Mosoly-bimbó. — ‚Ugyan szomszéd, nem lenne olly szives, atyámnak a' Regélöt kölcsönözni? csupán olvasás végett‘ — kérdé Bódi. — „Szivesen fiacskám — lön Mikó válasza — hanem nekem is van egy kérésem atyjához. Kölcsönözze nekem ebédjét — csupán elköltés végett.“

EMLÉKMONDÁS.

Szalmatüz.

Ha mikor fellobban lángja a' szalmának,
Ha sietve ahhoz többet nem adnának,
Hirtelen szikráji gyorsan aludnának
Hamva szélre kelvén, semmibe mulnának,

GYÖNGYÖSI I. után —

Nyugodtság. Minden unalom a' léleknek valamelly nyugtalanságát czégérezi. A' nyugodt lélek mindenütt talál eledelt és mulatságot.

UDVARDY Ján. után.

Dics-érzés. El van az ifjú romolva, kit a' dicsöség-érzés nem izgat, 's ki a' mindennapinál, közönségesnél magasbra nem vágyik.

HORVÁT ENDRE után K. H. K. J.

Maximák. Az idegen szeméten csirázó növény dúsan és buján tenyészik, de nemes gyümölcsöt nem terem.

A' gyermeki szeretetben valami nemesitö van, mi minden arczot dicsöit.

B. JÓSIKA M. után N.

Szórejtvény.

Jelenleg ha ismersz,
Megszünök lenni én;
Hármamhoz emi térsz,
Ha ék van közepén.

Négy utóm nélkül e'
Nagy világ fenn nem áll;
Kebled ha hevüle
Értte — boldog valál.

THURÁNSZKY Amand.

Figyelmeztetés. Közeledvén a' Pesten novemberben tartandó Leopold-vásár, tisztelettel figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb lakó pártfogóit, hogy folyóiratunk jövő fél évi dijját vásári alkalmak által legbiztosabban küldhetik-be a' szerkezői hivatalhoz.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

87.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön october **31**kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Két férj.

(*Vége.*)

„Én nem ismerlek téged öreg!“ — mondá a' gróf.

„„„Elhiszem — felelt a' koldus — több is már husz évnél, hogy önt utólszor láttam!““

„'S hol?“

„„„Itt e' kastélyban, melly ugyan még akkor nem volt olly szépen kiépitve, mint most; méltóságod pedig akkor beteg, sebes volt; az öreg Mámor hozá ide.““

A' gróf közelebb lépett hozzá, 's kérdé: „tehát ki vagy te?“

„„„Akkor én lovász voltam a' bárónál, most koldus vagyok. Azon éjt követő reggelen, mellyen őt a' francziák elvivék, lóra ültem őt felkeresendő. — Ön erős seb-lázban feküdt; engem elfogtak, szóval — nekem sánczra kelle mennem. És most, most végre az egész birodalmat átkoldulám, 's ismét itt vagyok, hol egész ifjúságomat átélém, — hol szülőim eltemetve vannak.““

A' koldus könyezni kezdett; a' gróf is megindult.

„Jer velem a' kastélyba öreg! 's ápold magadat; és ha szemeidet itt akarod behunyni, hol azokat kinyitád, élted fogyatékára találkozik egy kis kamara. Jőjj!“

A' gyermekektől környezve kastélyba mentek, 's a' biró fejcsóválva lépkede megettök.

„Ha ez nem gaz, én sem vagyok becsületes ember!“ — szóllt, 's egy szomszéd-kertbe lépett.

3.

A' gróf az idegent egy tágas szobába vezeté, mellynek falait képek 's vadász-készületek ékiték. Minden butor divatszerű volt; csak az ablaknál állott egy vén karos szék minden faragott művekkel ellátva, minők a' mult század végén 's a' jelennek elején használtattak.

„Most ülj-le öreg! — mond a' gróf, mi alatt egy poharat tölte-meg borral; — tüstént más ruhát is kapsz; de előbb erősitsd

magadat egy pohár jó itallal, melly, mint hiszem, egésségedre váland; mert ugyan elgyengülttnek látszol.“

A' koldus ivék, 's a' szobában körülnézvén, az öreg karszéket észre vevé, 's erősen kezdett reszketni.

„Az öreg székre csak emlékezel még? — kérdé a' gróf mosolygó arczczal; — nem vehetém reá magamat, hogy ez öreg darabot eladjam, bár mennyire gunyolódjanak is fölötte szomszédaim; mert csak fogod még tudni öreg, hogy megboldogult urad e' széken ült kedvencz ablakánál.

„„Igen, igen!““ — szóllt a' koldus, és sohajtott.

„Ismered ezt is?“ — kérdé a' gróf tovább egy puszpángokkal koszorúzott mellképet leplezvén-le. — Illyen volt urad katona korában, 's e' képet kézfogásakor ajándékozá nejének. Ez igen kedves én előttem, 's Incze fiam, kit megmentél, 's kit elhunyt barátom nevére kereszteltetek, naponta virágokkal koszorúzza azt.

A' koldus hosszú gondolatokba látszék mélyedtnek; végre szünet után szóllt: „„gróf ur, nagy örömet szerezhetne nekem, ha irószereket is tétetne azon szobába, mellyet nekem rendelt; sok elbeszélni valóm van, mi ön előtt érdekkel birhat; de — fejem zúg, a' hosszú beszéd elbágyaszt. Irás által jobban fog menni. De mindenek előtt engedjen egy kérdést: hol van a' boldogult urnak özvegye?““

„Az iró-eszközt megkapod, — 's mi az özvegyet illeti, ő ép és egésséges.“

„„Hogyan? — ő él?““

„Igen, ő él. — Midőn sebeimből felgyógyultam, sokáig hijába vártunk eltünt barátomra. Itt maradtam, nehogy a' szerencsétlen asszony egészen elhagyatott legyen; holdak után holdak multak. Minden tudakozódás 's nyilvános hirlapokban tett felszóllitás hijában volt; 's miután végre tiz év elmult, 's a' béke tökélyesen helyre állt, a' báro törvényesen holtnak nyilvánittaték, és Idalie az oltárnál kezét nekem nyujtá, 's három gyermekkel ajándékoza-meg.

„„Könyörülő Isten!““ — kiáltott a' koldus.

„Mi bajod? — Igyál, hogy erőhez jőjj! Nőm nehány nap óta szülőinél van, 's jövő héten visszajő; akkor megláthatod! — De most ruhákról gondoskodom!“

A' gróf elhagyá a' szobát; a' koldust lázborzongás látszék megtámadni. Egész testében reszketett. Fáradtan vonszolá magát az öreg székhez; letérdelt, 's imádkozék. Ekkor megerősödve ugrékfel, a' lőpor-táskából ónt és port vön-ki, egy szarvas-tülökről pisz-

tolt emelt-le, 's mindent rongyai alá rejtett. Alig történt-meg e' rablás, a' gróf ruhákkal belépe.

„Tudod még azon szobát a' konyha mellett? — szóllt — menj oda, 's vedd-fel e' ruhákat. Én a' terrasseon várlak. Menj öreg!"

„ „Gróf ur, engedje-meg, hogy hálámul kezemet nyujthassam; ne vesse-meg, kérem; — e' kéz boldogult barátját sokszor emelé le a' lóról.""

A' gróf mosolygva teljesité a' kivánatot. A' koldus hevesen szoritá-meg kezét.

„Csudálatos bohó!" — vélé Ders, 's a' terrassera siete.

Innen látá a' birót, ki egy szomszéd-kertben gyümölcsöt szede. Midőn kosarát teli raká, közelebb jött, 's a' grófnak nyujtá a' gyümölcsöket.

„No már most csak elhiszed, hogy aggodalmad ismét hijában volt?" — szóllt ez, miután mindketten a' koldusról beszéltek.

„Hm! — vélé a' biró — igaz, már rég történt, hogy Ferkó lovász a' megboldogult ur barnájával elment; én akkor még fiatal legény voltam."

Beszédöket egy az épületben esett csattanás szakasztá félbe.

„Ez lövés volt!" — szóllt a' berohanó Ders.

„No hát csak még is gyilkos és semmire kellő!" — mormogá a' biró, 's a' gróf után szaladt azon szobába, mellyben az idegen volt.

A' koldus vérében feküdt a' földön; agyát pisztol-gömb locsantá-szét; 's halva feküdt.

„Isten szerelmére! mi okozhatá ezen öngyilkosságot? — szóllt a' gróf. — A' holt testet el kell takaritnunk, mi előtt a' gyermekek valamit észrevennének."

A' biró azonnal készneke nyilatkozék a' holt testet elvinni, 's botját az asztalra tevé. Ekkor egy, az előtt kevéssel beirt lapot pillanta-meg. — „Méltóságos ur, itt egy levél van!"

Ders mohón nyult a' lap után 's olvasá:

„„„Mi több mint húsz év óta egyetlen hőn ohajtott kivánságom volt, ma elérém; még egyszer akarám látni a' mezőket, mellyeken ifjúságom elenyészék; még egyszer látni szülőim sirját, — 's ekkor meghalni. Midőn ma viszont láttalak, Ders, téged a' holtnak hittet, kit, nehéz sebek alatt meggörbedtet, Idaliem ápolása alatt hagyék, — szivem, örömében kiakart ugrani; erővel vont kebledre, karjaid közé; de — én rongyokban, koldus, 's te atyáim jószágában! Te nem ismerél-meg! Bocsáss-meg, Ders, ki próbálni, 's kitanulni akarálak, valljon gondolsz-e még eltünt barátodra; és midőn látám, hogy még nem feledtél-el, és emlékemet

képembeu tiszteled, fel akarám magamat fedezni: de... te Idaliet – nődnek nevezéd! — — Mint folyt dolgom, részletesen elbeszélém; a' csapatot, mellynek utmutatóul kelle szolgálnom, Ausztriaiak fogák-el; én megsebesitve fogoly levék. — Utósó pillanatim megszámlálvák; nem fárasztalak hosszú kinaim elsorolásával. Husz évig voltam sánczon, 's mindenütt Franczián tartottak. Rólam a' kiváltásnál megfelejtkeztek! Végre szabad levék, 's átkoldulám magamat a' roppant birodalmon, és most, midőn vágyaim czéljánál, honomban vagyok — nőmet — uj házassági viszonyokban lelem veled, a' holtul siratottal. — Jobban hozzá vagyok a' fájdalmakhoz szokva, hogysem e' csapás leverhetne. Ders! én nem akarom házad frigyét megzavarni. — Lehet, Idalie, visszajöttekor megismert volna, 's a' nyomor ekkor igen nagy leendett. Önként válok hát meg: tökéletes, tiszta öntudattal. A' pisztol töltve van mellettem; fogságomban többször gondolkozám az öngyilkosságról, de erőm nem vala hozzá. Most, midőn tudom, hogy halálom által két ember lesz boldog — örömest válok-meg. — Te nem vagy hibás a' házasságban, melly Isten törvénye szerint sikeretlen; én megbocsátok neked. Még egyszer megszoritám kezedet, és te nem átkozod emlékemet. — Én fiad éltét mentém-meg. — És most Ders! becsület-szavadat veszem, hogy Idalieval, visszajövetelem felől egy szót sem tudatsz, nehogy ő miattam szenvedjen. Te egy haldoklónak kérelmét nem fogod elfeledni. — Isten áldjon-meg, Ders! nekem irgalmazzon!

Debröi Incze.“‘‘

Négy órával később a' levél olvasása után a' családi sirbolt felnyittaték, 's az utósó Debröi báro sirba tétetek.

A' kevés idő mulva szülőitől visszaérkezett Idalie még pár évig volt boldog neje Dersnek, mig 1831-ben az epemirigy áldozata lön.

Ders gróf lélekismeretesen teljesité a' haldokló Inczének kivánságát. Idalie soha sem tudá-meg, hogy neki egyszerre két férje volt. **** ÖRMÉNY ***

ÉLETTÖRTÉNET.

Életképek.)

IV.

Jules Janin.

Jules Janin munkáiban sok fecsegés van egy gondolat, hoszszú variatio egyetlen egy thema fölött, kiköszörült, felfujt, ösz-

*) Regélő 59. 60. I.) Zrinyi; — 61. II) Schiller. — 80. III.) Chateaubriand.

szevissza ugrándozó phrasisok árja, mellyben egy nyomorú picziny eszme megfúl. Janin ur a' legügyesbek egyike azon ügyesek köztt, kik a' legapróbb csöppet habzásba értik hozni; kik a' parányi békát annyira feltudják fuvatni, hogy olly vastag lesz, mint egy ökör; kik a' szellemet homoeopathice képesek feloszlatni, 's kik semmiből valamit, 's kevés gondolatból sok kötetet tudnak nevelni. Janin — gyermek, kinek egy szappanhabot és szalmaszárat adának. Fúj, fúj; a' viz habzik, a' buborékok alakulnak; tovább fúj; csillogó kövek tömegét hisszük látni; ismét fúj, 's a' szivárvány minden ezer szine sugárzik a' ragyogó játszeren. Ha eladni akarjuk, egymás kezéből tépdesik a' vevők; mindenki birni akarja; magasztalják, égig emelik; 's ha egy kevés ideig birák, csudálkoznak, hogy semmi sincs kezökben, e' futékony, 's rászedő csalképet eltünni 's nem látván egyebet egy csöpp piszkos viznél maguk előtt. 'S ha most e' szappanviz helyébe tintát, a' szalmaszál helyébe tollat teszünk: egy csöpp piszkos viz helyett egy kötet nyomtatott dolgot birandunk, nyomtatottat, de nem gondolttat. Egy kötetet, mellyet tiz év előtt nem olvashattak volna, 's mit tiz év után nem olvashatandnak többé; de azért eladatik, de azért zajt csinál; mert Jules Janiné; mert Jules Janin az időszaki sajtó egyik koriphaeusa; mert az időszaki sajtó mesterműnek mondja, 's mert a' közönség rászedeti magát; mert a' charlatanismus mindig, mennél szemtelenebb, annál több bohót lel, kiket megcsal.

SZÁNKY KÁROLY.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Sumbhulpuri gyémántbányák. A' sumbhulpuri vidék Mahanadi (nagy indiai folyam, melly nyugotról keletre folyik, 's a' bengali tengeröbölbe szakad) mindkét partján fekszik. A' folyam éjszaki partja ámbár angol birtok, kevéssé ismeretes, 's nagy részéhez jutni nem lehet; a' lakosok durva 's vad lelkülete és a' felette egésségtelen lég még nem engedék megvizsgálni e' vidéket. Dombos az, sok helyen sivatag és áthatlan, mérges kigyók 's más csuszómászók lakhelye, tigrisek, parduczok, bivalok 's az indiai erdök más lakosainak rejteke. Néha, mi ritka e' világrészben, oroszlánt is láthatni. Legéjszakibb része e' vidéknek magas sik, melly néhol majd 6000 lábnyira emelkedik a' tengerszin fölött; erdövel van födve, 's mély pandalokkal átszegve. E' pandalok medrül szolgálnak sok kisebb folyónak, mellyek száraz évszakban sekélyesek 's vad növényekkel benöttek; de esös időben ragadó folyamokká, mellyeknek misem állhat ellent, duzzadnak. A' lapály gazdag és termékeny; terem rist, gabonát, czukornádat 's kivált tikkort (curcuma angustifolia), mellynek gyökereiből a' benszülöttek lisztszerü port, a' legjobb szivgyökérnél mivelsem alábbvalót, készitnek. — A' legfőbb mértékben egésségtelen égalj 's a' lakosok durva és vad lelkülete meggátlák eddig India e' részének megvizsgáltatását; ámbár annyira érdekes az, hogy a' vész és betegségektüli félelem daczára is már régen kellett volna legfon-

tosb vizsgálat tárgyává tétetnie; mert gazdag arany és gyémántokban, 's mégsem tétetnek nyomozások, mellyek e' becses termékek rétegei feltalálásához vezethetnének. E' hanyagság a' legközelebbi századok lefolyta alatt könnyen magyarázható ezen ország kisebb fejdelmei azon félelméből, hogy a' mohamedan vagy mahratt uralkodók elfoglalhatnák e' kincseket, mit azok, ha tudják e' bányák létezését, meg is tettek volna. Az ország főnökei tehát megelégedtek e' bányák termékeinek, mellyeket Mahanadiig vitt a' viz, hol nehány benszülött törzsök azoknak fölkeresésével foglalatos, összegyüjtésével. — 1818. óta, midőn angol kormány kezeibe jutott e' tartomány, e' hegységet csak kevés europai látogatta-meg, 's azok is, kik Sumbhulpurban letelepedtek, többnyire áldozatul estek az egésségtelen égaljnak. E' drágakövekhez juthatás egyetlen módja abban áll, hogy a' vizmedrekben vagy iszap 's homokban, mellyet az időszaki esőzések Machanadi medrébe hordanak, 's hol az ismét, jelesül a' bal vagy éjszaki partnál, nehány kisebb folyó torkolatánál, vagy pedig ugyan csak azon part melletti mozgó szigetek körül meggyül, ásnak. A' folyamnak azon része, hol legjövedelmezőbbek ezen ásatások, Tschanderpurtól, hol Manad Machanadiba ömlik, Dschonpurig, hol Machanadi egyszerre balra fordul, 's mintegy 120 mföldnyi kitertedésü nagy iszapzátonyt hagy, terjed. E' roppant terrasseon üzik egésségtelen munkájokat az ásással foglalkodó napszámosok az esőnek megszüntétől annak időszaki beálltaig. Utóbb jobban mutatkozik az egésségre kártékony hatás azoknál is, kik megszokták már az égaljat, 's kiknek egész külseje mutatja a' megrongálást, mellyet bennök e' munkával szükségképp járó betegségek tettek. E munkások Schara és Tora, ismeretlen eredetü, de alkalmasint nem a' Hindukhoz tartozó törzsökökből valók. Számuk 500-ra terjed. — Nov. elején, mihelyt megszünt az eső, nejeik 's gyermekeik kiséretében Machanadihoz mennek ezen emberek, 's gondosan megvizsgálnak minden pontot, hol szikla gátolja a' viz folyását, 's minden mélységet, hol iszap leülepedhetett. Azután ujra megvizsgálnak mindent, mi kezeiken megfordult már; mert bizonyosnak hiszik, hogy a' gyémánt nől, 's legkisebb, gyakran nem is látható része idővel nagyobb lesz, 's igy megérdemli, hogy összegyüjtessék. — A' keresés igen egyszerüen, csupán kapával történik. E' kapával mindenütt ásnak a' férfiak, hol a' föld dombort mutat, 's az összegyüjtött iszapot és homokot lerakják a' folyampartra. E' föld-nemet átkutatják a' törzsök némberi 's gyermekei egy 5 láb hosszú 's egy láb széles deszka segedelmével, melly középen át van fúrva 's minden oldalon három hüvelknyi magas párkánynyal ellátva. E' deszkát kajszán 's ugy helyzik-el, hogy azon a' viz lefuthat; befödik a' folyamból hozott iszap és homokkal, 's némi ideig vizzel öntözik azt. Miután tökélyesen tiszta a' lefutó viz, vizsgálják a' deszkán megmaradt kövecseket 's azokat, mellyeket nagyságuk vagy szétmorzsolhatóságuk hasztalanoknak mutat, elvetvén; a' többit, mi kis szemekből áll, más, az elsőnél kisebb, de hasonalakú deszkára viszik, itt gondosan szétteritik, hogy minden darabkát külön megvizsgálhassanak; azután egyenként fölveszik a' kövecseket, a' csupán köből vagy kovából állókat eldobják, 's a' talált arany- vagy gyémántdarabkákat félreteszik. E' munka alatt ugy állitják a' deszkát, hogy egyenesen rá süssön 's minden egyes részecskét jól megvilágitson a' nap. A' föld, mellyet nemcsak leggazdagabbnak tartanak, hanem különösen keresnek 's legnagyobb gonddal átkutatnak, vörös agyag csekély vasoxyddal; a' gyémántot leginkább illy földben lelik,

's mivel közönséges iszapban is találnak, gondosan megmossák 's átvizsgálják az egész folyamhordta tömeget. — E' munka mellett semmi felvigyázat sem levén, a' munkások könnyen elrejthetnek 's elidegenithetnek a' gyémántokból. E' tartománynak angolok birtokába átadásakor, 1818-ban, történt egyetlen eset bizonyitja, kogy ök hasznukra fordítják néha e' felvigyázatlanságot. Egy nagy, 84 szemernyi gyémántot, mellyet árának meg nem kaphatásátuli félelem miatt titokban tartottak az ország előbbi birtokosai, feltalálója a' sumbhulpuri politikai ügyvivőhez vitt; 500. ft. st.-re becsülik ezt. — A' sumbhulpuri gyémántok, minőségök szerint, négy osztályúak, 's neveiket a' hinduk különféle törzsökeitől nyerik. A' legjobbak braminok vagy papoknak, a' második osztályúak eschatrias vagy csatászoknak, a' harmadik osztályúak vaisiyas 's a' negyedik osztályúak sudras-nak hivatnak; a' föntebb emlitett bramin vala. — A' munkások 16 helység jövedelmét huzzák, 's buzditásul azon felül övék mind azon arany, mit munkájok közt találnak; de igen rendetlenül élnek, mert mihelyt akár ajándékul, akár más név alatt szokott jövedelmöknél nagyobb öszveget kapnak, addig henyélnek és dőzsölnek, mig mijek sem marad. Angol uralkodás előtt Radschaé volt minden talált gyémánt, de a' munkásoknak lopástól elvonásaul nagy gyémánt feltalálója rendszerint pénzt vagy ruhát, rendkivüli esetekben pedig falut kapott jutalmul. Ellenben halállal bünhödött vagy legalább jól elvereték, a' helységek jövedelmeiben részesülési 's gyémántkereshetési jogát veszté az, kire gyémántlopás sült-ki. — Bizonyosat e' gyémántkeresés eredményeiről nem mondhatni; mert ugy látszik, hogy néhány rendkivüli nagyságú gyémántot kivéve, pontos följegyzések nem történtek ezen eredményekről. A' jelen század elején több kisebb nagyságú gyémánton kivül egyet 228. 's egy másikat, 308. szemert nyomót, kapott az ország királynéja. 1809-ki octoberben egyet találtak, melly 672. szemert nyomott, 's ezt is átadták volna a' királynénak, ha ez férje anyjának eltakaritásával nem foglalkodik; de az ünnepélyek bevégeztetése előtt az országba benyomult Mahrattok Rütten Cohert kiüzék abból. Egy rabszolga elárulá Tschanderdschi- Bhunsla, a' Mahrattok parancsnoka, előtt a' titkot, ki azokat, kik a' gyémántot találták, rábeszélé, jönnének hozzá, szép falut 's 1000 rupiát igérvén nekik azon kéréssel, látogatnák-meg öt másnap az ajándékok átvétele végett. Ezek megjelentek a' meghatározott helyen, de megpillantván őket Tschanderschi, élénk szemrehányásokat tön nekik, hogy gyémánt helyett közönséges követ adának neki, és szitkok 's szégyennel visszaküldé őket. Szükségtelen megjegyezni, hogy e' vád alaptalan volt; a' kö, mellyet kapott, igazi gyémánt, csakhogy nem első osztályú, hanem vaisya volt. A' drágakö-művesek árbecslése szerint még is 10 000 rupiát ért: de mit tehettek e' becses kincs szerencsétlen feltalálói? — E' bányák angol uralkodás alatti nyereményeiről tudósitásink még nincsenek.

KÜLÖNFÉLE.

A' hiúság mindig káros. — Johnson Zsuzsanna, Wisbach-ban, egy fehér ruha-raktárban boltos leány, néhány szál haját 19 éve daczára is szürkülni látván, hajfestékről kezde gondolkodni. Minthogy azonban a' higany, mellyet kapott, felolvasztott pokolkőből állott, haja fekete helyett vörös lön. Elkeseredvén e' csalatáson, férjanyt vön, és mint — öngyilkos halt-meg. — Mistriss Jenny Bradley éppen illy gondolatlanul lön áldozatja

a' hiúságnak. E' fiatal hölgynek t. i. haja kezdvén hulladozni, rum-ot vön, 's azzal fejét keményen meglocsolván, napra állott, hajait száritandó. Azonnal heves fájdalmakat kezde érezni, mellyek agylobbá, kevés nap alatt örülést és kinos halált szülövé, fajultak.

EMLÉKMONDÁS.

Magyar.

Olly egy nemzet,
Mellynek csudáljuk hűségét,
Mert elfajult erkölcs nem rágja épségét.
Szabad ez a' nemzet, 's királyát szereti,
Kész, hol annak javát elöseg theti.
Gyakran adta ennek állandó probáját,
Mikor megmentette feje koronáját.
Tüz, fegyver, véromlás ezt nem rettenthetik,
'S hogy fejét elhagyja, soha sem tehetik.
Nem kiterjedt nép ez,
De nagy, ha erényét jól kitanulhatod.

G. TELEKI L. után —

Érdem. — Kényes az érdem istennéje minden gondatlant mindjárt koszorúzni, 's minél tovább haladunk, annál messzebb lebben elölünk, noha ekkor már nyájaskodó orczával hivogat, 's igy is csak azért kötekedik, hogy a' szomjú kebelt még felebbre ingerelje.

DÖBRENTEI után M. N.

Igaz szó, melly szabad mellből derekasan hangzik, elöbb utóbb elfogadásra talál. Gr. SZÉCHENYI I. után K. H. K. J.

Jó tett. — Éltünk szomorú szürkületében legédesebb enyhet fiatal 's férfikori jótéteményeink emléke varázsol elönkbe. HÁBOR E.. röl.

Hasonszórejtvény.

Láthatod udvarodon szelidebb fajak és a' vadak közt;
Egy nagy erős állat hangjától félve iramlik.
Fő szerepet játszik tornyon 's fegyver derekán is.

K.

Elöbbi rejtvény: TALÁNY.

Figyelmeztetés. Közeledvén a' Pesten novemberben tartandó Leopold-vásár, tisztelettel figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb lakó pártfogóit, hogy folyóiratunk jövő fél évi dijját vásári alkalmak által legbiztosabban küldhetik-be a' szerkezői hivatalhoz.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Denes-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

88.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 3kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy őrült naplója.

Igen is, egy őrülté! — Mit nevettek? — Vigyázat uraim, én kevély vagyok érzelmeimre, nektek pedig képzetetek sincs róla, 's utóljára majd én nevetek; csitt tehát! — Hah — őrültség! — mint vonult e' szó évek előtt keresztül keblemen! — mint ébresztette-fel a' rettegést, melly mellemet olly gyakorta megszállta! — mint nyargalt a' vér ereimben sziszeregve, dühösködve! — mint ült a' rettegésnek hideg harmatja nagy gyöngyökben fásult homlokomon! — mint verődtek össze irtózás 's borzadás közben térdeim! — 's most mind ezt szeretem; mi diszteljes szó ez! — Mutassatok királyt, kinek haragos pillantatai rettentőbbek az őrültnek meredt szeménél! — Mutassatok hatalmast, kinek tömlöczei 's kötelei szorosabbak egy tébolyodottnak öleléséné! — Hah, az valami nagyszerű, őrültnek lenni; nézettetni, mint egy fogoly nemes oroszlány vas rostélyok mögül; a' lánczok vidám csörgésére fogaival csikorogni orditni; ez isteni zene által harmadik égbe emeltetni, és szalmában hentereghetni! — Sokáig éljen az őrültek háza! — Ah! ez dicsőséges lak!

Emlékezem időre, midőn féltem az őrültségtől, felriadtam álmomból, térden folyamodtam egekhez, mentenének-fel családom átkától; kerültem a' vig társaságokat 's boldog emberek tekintetét, hogy magamat magányomba rejthessem, 's a' sivatag nyomasztó órákat lázom haladásárai figyelemmel tölthessem, melly mint tüz emésztő agyvelőmet. — Tudtam, hogy mélyen hever véremben 's csontaim velejében az őrültség; hogy közöttünk egy nemzedék e' ragálytól megkiméltetett, 's hogy én voltam az, kinél ismét fel kellett neki éledni. — Tudtam, hogy ennek igy kell lenni, hogy igy volt, hogy igy fog lenni; — 's ha emberekkel tömött szobának sötét szegletébe vonultam, ha láttam őket suttogni, ujjaikat és tekinteteiket rám irányozni, tudtam, hogy rólam beszélnek, rólam, ki őrültségre valék kárhoztatva; — én illyenkor kilopództam, hogy magányomban komor álmaimat 's képzetimet folytathassam.

Ezt évekig cselekedtem; hosszú igen hosszú évek voltak azok, de rövidek, semmik azon nyugtalan éjekhez, azon rettentő álmokhoz képpest, mellyek ekkor környeztek. — Hideg futja-át tetemimet, ha reájok visszagondolok. — Nagy árnyalakok gúny-tekintettel lappangtak, leskelődtek, hallgatództak, szoronkodtak szobám szegleteiben; éjenként ágyam fölébe, reám hajlongtak; lassú susogással mondák, hogy vén házunk csarnokai, mellyekben öreg atyám meghalt, piszkosok dühös őrültségében ön keze által folyatott vérétől. — Ujjaimat dugtam füleimbe; de ők bele lármáztak, 's a' terem hangzott, hogy atyámnál az őrültség elszunyadt, hanem öreg atyám évekig élt falhoz szegzett kezekkel, hogy öngyilkossága megakadályoztassék. — Tudtam, hogy igazat suttognak, bizonyosan tudtam; ezt már évek előtt fedeztem-fel, bár titkolni igyekeztek azt tőlem. — Ha ha! én ravasz voltam ellenekben, bár mennyire tartottak félőrültnek!

Végre meglepett az őrültség, és én bámultam, mint félhettem tőle. Most emberek közé mehettem minden vigságom, szünteleni röhögésem, 's lármám ellenére. Tudtam, hogy tébolyodott vagyok, de ő nekik képzetök sem volt róla; 's én milly gyönyörűséggel gondoltam erre, milly édes cselt játszottam azok előtt, kik ujjaikkal 's pillantataikkal reám czéloztak, midőn még semmi bajom nem volt, hanem csak gyanitották, csak féltek, hogy bajom lehet. — Ha magam voltam, boldog örömemben fenn hangon nevettem, átgondolván, hogy titkomat milly jól megőriztem, 's gyöngéd barátim mi sietve hagynának-el, ha titkomat nyilvánitná nekik a' történet. — Ujjongatni jött kedvem nagy örömemben, midőn vig pajtásimmal ebédelvén, eszembe ötlött, hogy' halaványodnának, 's mi gyorsan futnának-el, ha tudnák, hogy kedves, szoros oldal melletti, késével fenyegető evő társuk őrült, kinek tökélyes ereje, félig meddig akaratja is volt azt szivökbe mártani. — O! ez nagyon is vig élet volt!

Kincsek maradtak reám; gazdag lettem, hallatlan gazdag — minden nemű gyönyörben usztam, 's örömem jól megőrzött titkom tudatával ezerszerte magasodott. — Örökösödés által messze kiterjedő jószágok maradtak reám. — A' törvény, a' sas szemű törvény is elámittatott — 's helyben hagyta, hogy számtalan ezerek jussanak egy őrjöngőnek kezeibe. — Hol volt az éles látás az okos elméjű embereknél? Hova lett az ügyesség a' jogtudósoknál, kik olly kiváncsian fedezgetik a' semmiségeket? — Az őrültnek ravaszsága mindnyájokat meghaladta, megcsalta.

Pénzem volt, 's mint becsültettem! — Vesztegettem, tékozoltam, 's mint tiszteltettem! — mint alázta-meg magát ama három

kevély testvér előttem! — sőt még vén apjok is ezüstös fejével mi gyöngédséggel, mi tisztelettel volt irántam. — Valljon nem imádtak-e? — Azon öregnek egy leánya és ama kevély testvéreknek hugok volt, 's mind az öten szegények voltak. — És midőn én gazdag a' leányt és hugot eljegyeztem, észrevettem az éhező atyafiság arczán a' győzedelmi mosolyt; — ők örvendeztek sikerén olly jól kidolgozott tervöknek. — De a' sor reám került nevetni, győzedelmeskedni. — Nevetni? — igen-igen hangosan, fennen nevetni, 's nevettemben hajamat szaggatni, és magamat örömemben földön hentergetni. — Ő nekik eszekbe sem jutott, hogy leányukat 's hugokat őrültnek jegyzék-el.

De mi? — valljon ha tudnák, megoltalmazták, nem kényszeritették volna-e? — Ah! — mi csekélység egy testvérnek szerencséje férjének aranyához képest! — Mint a' legkönnyebb tollat szélnek eresztem, olly gond nélkül veték őt ragályos karaim közé.

Egy pontban még is minden ravaszságom daczára megcsaltam magamat. Az őrültnek feje tiszta, csak tettei tévelyegnek. Ha tébolyodott nem vagyok, észre vehettem, hogy a' leány inkább egy ón koporsóba fektette volna magát, mint ragyogó termeimbe. Észrevehettem volna, hogy szive egy fekete szemű ifjúé, kinek nevét egy nyugtalan szendergésben ajkairól lerezegni hallám, midőn elárulá feláldoztatását, hogy fehér hajú apjának 's kevély testvéreinek szegénységökben segitségül lehessen.

Most már nem emlékezem termetére 's arczvonalmaira; hanem tudom, hogy a' leány szép, igen is szép volt. Ezt tudom; mert ha holdvilágolta éjen álmomból felrettenek, 's körülem minden csendes, akkor kis szobácskám egyik szegletében látok egy gyöngéd elaszott asszony-alakot, fekete hosszú lefüggő hajakkal, mellyet föld feletti szellő lebegtet, 's melly merőn reám szegzett szemeivel átellenemben mozdulatlanul áll. — Csitt! — szivem vére megfagy, midőn ezt leirom. A' termet övé; arcza halaványság; szemei üveg fénynyel csillámlanak; de én őt jól ismerem; — ő nem haragszik, nem dorgál, nem fenyeget, mint a' többi alak, melly előmbe járul; 's még is ő rettenetesebb azon rosz szellemeknél, mellyek sok évvel ez előtt őrültségbe ragadtak; mert ő a' sirból jő, és tekintete olly halottias.

Nőmet évig láttam mind inkább halványulni; évig láttam fonnyadt arczán peregni-le könyűket, 's okát nem tudtam. — De végre felfedeztem; ő nem volt ura titkának; — ő nem szeretett, 's én ezt nem hittem; ő megvetette a' gazdagságot, és azon fény, melly őt környezé, utálatos volt előtte; ezt nem vártam, — ő mást szeretett. — Különös érzelmek emelkedtek keblemben, titokteljes

erővel ijesztő képzetek nyomultak, dühösködtek agyamban. — Őt nem, hanem azon ifjonczot, kiért szüntelen sirt, gyülöltem; szántam, igen, szántam, azon nyomorú élet miatt, mellyre őt önző rokonai kényszeriték. Tudtam, hogy sokáig nem élhet, hanem azon gondolat, hogy halála előtt egy szerencsétlen lénynek, ki születésével őrültséget örököl, életet adhat, határozatra birt. — Megakartam őt gyilkolni.

Hetekig gondolkodtam méregről, azután megfojtásról, azután tüzről. — Mi diszteljes látvány a' nagyszerű házat lángok közt, 's az őrültnek nőjét szénné égve szemlélni! — 's azon képzet, egy tréfát ütni, nagy jutalmat igérni, egy okos embert elfogatni, kinoztatni, elitélni, és széltől libegve látni olly tettért, mellynek szerzője én voltam, 's mind ezt egy őrjöngőnek ravaszsága által! — dicső, dicső!! — Sokáig foglalatoskodtam ez eszmével; végre még is túladtam rajta. — O! milly gyönyörűség volt naponnan egy borotvát fenni, élének hatását látni, 's azon vért ömlesztő nyilt sebet képzelni, melylyet egy vonata e' fénylő aczélnak szülhet.

A' rég ismert szellemek, mellyek olly gyakran felkerestek, suttogták végre fülembe, hogy eljött az idő, 's kezembe szorították a' felnyitott borotvát. Erősen ragadám azt meg, ágyamból lassan felemelkedém, és szunyadó nőm fölé hajoltam. — Arczát kezével takarta; lassan felemelém; a' kéz melljére hullott; sirt, mert fel nem száradt könyűk nyomait láttam arczán; vonásai nyugodtak, csendesek voltak; mig reá néztem, szelid mosoly vonult vonásai közé; könnyeden tettem kezemet vállaira; felijedt, de csak mint gyorsan keresztül vonuló álomban. — Mélyebben hajoltam reá, elsikoltotta magát, felébredt.

Kezemnek egyetlen mozdulata, 's ő soha többé hangot nem ad; de megijedtem, visszaléptem. Ő reám szegzé pillantatit. — Nem tudom, hogy' történt, hanem tekintete félelmet öntött belém, 's ijedtségemben tehetlenné lettem. Felkelt az ágyból szüntelen reám szegzett szemmel. Én reszkettem, az éles vas kezemben, de egyetlen mozdulat hatalmamban nem volt. Az ajtóhoz közeledett, 's midőn elérte, tekintetét rólam elforditá, 's a' bűbájnak vége volt. Reá rohantam, megragadtam karjánál fogva; elkezdett kiáltozni, 's lerogyott.

Most megölhettem a' nélkül, hogy védte volna magát: hanem a' házbeliek ébren voltak; lépteket vettem észre; késemet szokott helyére tettem; kinyitottam a' bezárt ajtót, és segitségért kiáltottam.

Jöttek, felemelék ágyára, órákig feküdt érzéketlenül; 's minden eszmélete és beszéde visszatért, de az okosság világa elhagyta; félre beszélt, őrjöngött, és dühöngött.

Orvosok hivattak, jeles emberek, kik házam előtt fényes equipage-okkal állottak-meg; tanácsot tartottak, és csendesen 's ünnepélyesen suttogtak a' mellék-szobában. — Egy a' legokosabbak, legjelesebbek közül félre vont; szépen előadá, hogy a' legroszabbra készüljek-el, 's előadta nekem, az őrültnek, hogy nőm megtébolyodott. — Szorosan mellettem állt egy nyitott ablakban, merőn nézett szemembe, keze karomba öltve. Könnyen minden erőtetés nélkül letaszithattam, levethettem volna; hanem titkom függött a' játéktól, 's én menni engedtem. — Nehány nap mulva mondák, hogy nőm szabadságát korlátolni kell, 's egy felvigyázót fogadjak melléje. Én szabadba mentem, hol senki nem látott, senki nem hallott; kaczagtam dühöngő örömemben, 's a' hegyek viszhangzák kaczajimat.

Más nap meghalt nőm. — Az ősz öreg sirjába kisérte; a' kevély testvérek sirtak koporsójánál, 's mindnyájan könyeket hullattak azon holt tetem mellett, mellynek szenvedéseit, kinait, éltében vas átalkodottsággal nézdelték. — E' szemle élemény volt titkos örömemnek, 's én nevettem azon fehér zsebkendő mögött, mellyet hontértünkkor arczom elébe tartottam annyira, hogy szemem könyekkel tölt-meg.

De bár czélomat értem, 's őt meggyilkolám, még is végtelenül nyugtalan voltam, és éreztem, hogy titkom kevés idő mulva napfényre jő. A' bennem forrongó vad örömet és vidámságot nem fátyolozhattam; midőn egyedül honn vagy bár hol voltam, nem tartóztathattam magamat, hogy fel ne ugráljak, hogy tenyeremet össze ne csapkodjam, hogy ne tánczoljak, hogy hangos lármát ne csináljak. — Ha kimentem, és láttam az embereket ide 's tova sietve munkálni, vagy ha szinházba mentem, 's hallám a' zenehangokat, ha a' tánczolók ugrálásait szemléltem, olly őrjöngő gyönyörűség kapott-meg, hogy közükbe rohanhattam, 's darabokra szaggathattam, örömemben tombolhattam volna; — fogaimat csikorgattam, rugdaltam a' földszint, 's éles körmeimet mélyen nyomtam karom izmaiba; erővel visszatartóztattam magamat, és — senki nem tudta, hogy őrült vagyok.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Hid-készületek. — Romai régiség. — Multkor emlitettük már, hogy angol mérnökök az ohajtott állóhid ügyében némi előkészületekkel foglalatoskodtak. Ezek közül akkoriban kitünőbb volt két pilotának (czölöp) próbaul beveretése Pesten a' Duna partja közelében a' kéznél volt és szokás

szerinti czölöpverövel. Ez azért történt, hogy az illető urak minél inkább kitanulhassák azon erőt, melylyel birnia kell majd a' czölöpverésre különösen készitendő és szembetünő gyorsséggal munkálandó uj gépelynek. A' nevezett két czölöp most is a' Dunában áll. — Jelenleg az előkészületek folytattatván Pesten, a' Nákó-ház egész homlokzata előtti parton egészen le a' Duna mentéig deszkakeritéssel foglaltatik-be azon tér, melly a' hidfő elejét környezendi, 's ideiglen műszerek táraul és munkások hajlékaul szolgáland. — Mult hét utósó napjaiban kezdettek e' munkához, 's azt serényen folytatják. Halljuk, hogy korán tavaszkor fognak kezdeni a' hidkészitéshez. — Budán a' sashegy tövében mult héten Pfeffer Ignácz ur, pesti választó polgár, ismét egy régi romai emléket, fogadmány- követ, fedezze-fel, melly Palok deszkakereskedő ur kerti háza oldalába van befalazva. Rajta következő érdekes irat olvasható:

DIVI. TRA. E (et)
AVREL o R.IM (Romanorum Imperatoribus)
V.SVIT. EX. BEC o S (votum solvit)
PRO. SALVTE M
MEA M ET OM
NIVM. MEOR
NVMINI. EIVS.
DEDICAVI. SABIN o
I I E TVNVS T o C o

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Chillingham-parki vad szarvasmarha. Minden ország történetei ugyanazt mutatják folytonos változatosságban, 's ezt mondhatni nemcsak az ember 's társas viszonyairól, hanem mindarról is, mi él vagy nem él. Néhol hajdani tengerfeneket száraznak látunk, máshol tenger boritá-el a' hajdan zöldeltt földet. Kopár sivatagok termékeny földdé, sürü erdők mivelhető mezővé változtattak, és sok állatok, mellyek ott vad függetlenségben tanyáztak, kivesztek, 's csak ásváuyul találtatnak. A' népesség és miveltség gyors előhaladása sietteté a' vad állatok elenyésztét, 's nagy Britanniában nem igen régen kiirtott több ragadozó vadnemet. A' hajdanta ott tanyázott medvék kiölettek; de 1057. b. lehetett még találni skót országban, hol egy v téz gordonnak, illy állat megöléséért, jogot adott a' király három medvefejet hordhatni czimerében. Utóbb vaddisznóra 's farkasra került a' sor. Skót országban a' legutólsó farkast, mennyire tudósitásink vannak, 1610- b., Irlandban 1710-b ölték-meg. Mi a' vadökrőt illeti, igen valószinü, hogy Northumberlandban a' chillingham-parki szarvasmarha, Tankerville gróf tulajdona, ollyantól származik. — E' chillinghami park őskorú. Az egyháznak kiadott adománylevél másolatából, mellynek eredetije Durhamban találtatik, világos, hogy 1220. körül, János király uralkodása alatt, a' pap chillinghami nagy erdőből hordathatott jobb minőségü tölgyfát az egyházi épületek megujitására. A' vár legrégibb része III Henrik koráig fölérni látszik, 's azóta az folyvást Grey család birtokában maradott. Mikor lőn bekeritve e' park, nem tudhatni; de mivel egy részről Percy, más részről Hibburnes (ez János király kora óta lakott itt) családok birtokai határosak vele, 's Grey család főtörzsöke Chillinghamnak házasság által Ossulston lord birtokába jutásaig folyvást itt la-

kott, föltehetni, hogy az erdőt igen régen sövényczték-be vad és szelid állatok oltalmául.

Az állatok életmódjáról legjobb utasitást adhat Cole, chillinghami parkör. En arról következőt tudtam-meg. A' marha minden lelkületi tulajdonával bir az igazi vad állatoknak. Fiatalait elrejti, éjjel legel, nappal sütközik, vagy alszik. Dühös csak akkor, ha szorongatják; különben igen félénknek mutatkozik, 's már távulról visszavonul mindenki elől, mi egyébiránt az évszakok 's hozzá közelités módja szerint különbözik. Nyárban gyakorta hetekig hasztalan törekszik az ember egy darabot látni közülök; mert az állatok, mihelyt valakit észre vesznek, mintegy a' sz. erdőbe, hova kisem jár, vonulnak, télben pedig a' park belsejében levő etető helyekre jönnek; 's minthogy itt emberekhez szoknak, kivált lovon csaknem a' csorda közepeig juthatni. Egyébiránt sok sajátságost láthatni rajtok. Néha, midőn nyugodtan legelnek, 's rögtön, kivált szél ellenében, mellettök terem az ember, pani félelem szállja-meg őket, 's egymást halomra döntve, vágtatva eliramlanak legszentebb helyökre. A' föld egyenetlenségét rőt-vadként ugy tudják használni, hogy, ha felriasztatnak, majd az egész parkot bekalandozzák a' nélkül, hogy őket látni lehetne. Hátravonuláskor elejénte lassan másznak, azután ügetni kezdenek, 's ritkán indulnak-el vágtatva előbb, csak midőn az emlitett álnok módon eltávoztak ellenségök szemei elől. — Termetök rendkivül szép, lábszáraik rövidek, hátok egyenes, szarvaik finomak, bőrük olly vékony, hogy némelly bika szögsárgának látszik, 's hangja inkább ragadozó vadállatéhoz, mint szelíd marháéhoz hasonlit. Nemes származatuk minden ismertető jele mellett meg van az is, hogy nem igen szaporodnak. Ha a' park alsó részébe jönnek, mi meghatározott órákban történik, lovas ezredként egyszerű sorokban mennek, a' bikák elő- 's visszamenetkor utódandárt képezvén. — A' csorda jelenleg mintegy 25 bika, 40 tehén 's 15 fiatal, összesen 80 darabból áll. Tiszta fejér szinök, szép, félholdalakú szarvaik, kivált ha tömegben mozognak, pompás látványt adnak. Szemeiket, szemöldeiket és szarvcsúcsaikat kivéve semmi fekete rajtok nincs; orrhegyök barna, füleik belseje rőt vagy barna, egyéb testök fejér. Serényök a' bikáknak sincs, hanem csak durvább szőr a' nyakcsigán; ezek vivnak az uralkodásért, mig az erősbek egészen megigázták a' többit; utóbb a' főhatalmat azoknak, kik náloknál erősbek lettek, adják. Ha történetből elszakad néhány napig valamellyik bika a' csordától, az alatt elavul eddigi erős viszonya emehhez, 's ujra kell vivnia, mig helyre áll az előbbi barátságos viszony. Az üszök szokás szerint három éves korukban borjaznak, 's termékenyek csak néhány évig maradnak. Megborjazás után elrejtik 7—10 napra borjaikat, és az alatt szoptatásul naponként két vagy háromszor jönnek hozzájok. Ha közelit valaki azon helyhez, hol illy borjú tartózkodik, ez földhöz nyomja fejét, 's nyulként lelapul. Borjaikat 9 hónapig szoptatják. Vad állapotukban csak kevés döglik-el betegségben, 's mióta Cole, kitől e' tudósitás nagyobb részt származik, park-őr volt, csak két tehén veszett-el ellésben. Bailly mondja, hogy ha valamellyik darab megsebesül, vagy kora és betegség miatt elerőtlenedik, a' többi megtámadja 's megöli azt, 's ez charakteristikai ismertető jele eredeti vadságuknak.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Ügyvédkép.

(Pipa-füst-tele, szemetes szoba. A' segéd alszik, a' juratus 's gyakornok ferbliznek. A' perlekedő felek, nem levén hova ülniök, föl 's alá járkálnak)

Paraszt (a' juratushoz). Ugyan kérném igen szépen, ha lehetséges lenne, mondaná-meg a' tens urnak, hogy itt vagyok.

Juratus (a' nélkül, hogy rá figyelne). Vizi tizes — besser huszas.

Paraszt. Kérném igen szépen édes ifjú uram! még ma messze köll mennünk; a' tens ur pedig mára rendelt.

Juratus. Ha nem akar kend várni, mehet Isten hirével. A' tens ur majd bizony, hogy kednek udvaroljon, föláll az asztaltól.

Szabó (a' parasthoz). Jobb lesz bizony bácsi, ha haza megy kelmed; a' tens ur ma pezsgökkel perel, 's öt óraig aligha megnyeri pörét.

Gyakornok. A' szabónak ma megint eljár szája.

Szabó. Hiszen ma már ötödször vagyok itt: de a' tens ur most alszik, majd a' város-erdöben vagy Orczy-kertben mulat, vagy a' tens asszony —

Tiszttartó. (Vigyázva benyitja az ajtót) — Ide haza van a' tekintetes ur?

Juratus. (A' kártyát hirtelen ellökve, fölugrik) — Egyszerre be fogom jelenteni.

Segéd (fölébred). Kérem aláztosan! tessék leereszkedni!

Ügyvéd. (Asztalkendövel nyakában jö) Isten hozta kedves tiszttartó ur! Ugyan ugyan miért nem tetszik egyenesen bejönni?

Tiszttartó. Nem akartam az ebédnél alkalmatlankodni. — Nekem megint bajom van jobbágyaimmal. — A' semmirekellök ujra föl akarnak adni. — (A' tiszttartó kocsisa egy özet czepel-be)

Ügyvéd. Na majd szurkot nyelessünk velök (az özre pillantva): de mire való már ez, drága tiszttartó úr?! Kegyed engem egészen lekötelez.

Tiszttartó. Egy kis konyhára való a' tens asszonynak.

Ügyvéd. (karon fogva a' szobába vezetve) Tessék besétálni, hadd köszönhesse-meg feleségem. (A' többiekhez) Kendtek holnap jöjjenek, már ma egyátaljában rá nem érek.

Paraszt. Tekintetes uram, kérem igen szépen —

Ügyvéd. Hasztalan! nem segithetek; most igen fontos dolgaim vannak. (el)

Szabó. Hja! ha mi is özet hoztunk volna! (a' parasthoz) Menjünk bácsi.

Paraszt (boszúsan). No, hogy vinne is el ám a' manó minden tiszttartót, meg porókátort!

Németből VARGA S.

Előbbi rejtvény: KAKAS.

Jegyzet. A' 81-ik számu Regélő 647. lap 9. sorában bátorság helyett olv. botorság.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

89.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 7kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Egy őrült naplója.

(*Vége.*)

Emlékezem — ámbár az utósó tárgyakhoz tartozik, mellyekre emlékezem, 's most a' valót álmokkal keverem össze, és mindig olly sok tenni valóm van, 's olly kevés időm, hogy alig tudom megkülönböztetni azon különös zavarékát az akkori és mostaninak — emlékezem mondom, hogy' világosodott-ki minden. — Ha ha ha! ugy tetszik, mintha most is látnám azon zavartt tekinteteket; mintha most is érezném azon erőt, melylyel őket olly könnyen hánytam-szét — 's melylyel összeszoritott vas ökleim holtszinre sápadt arczaikra hullongtak, 's azután nyil-sebesen, mint szél, megfutottam, 's őket utánam kiáltani és lármázni hallottam. — — Egy óriásnak erejét képzelem, ha reá gondolok. — Nézzétek — ide nézzetek! — mint hajol-meg ezen vas rúd dühös erőm alatt. Én őket összetörhetném, mint a' vesszőt — ha ama hosszú csarnokok, folyosók, ajtók nem volnának: mert nem hiszem, hogy ezeken keresztül hatolhatnék; vagy ha azt tehetném is, tudom, hogy alant bezárt és őrzött vas ajtók vannak. — Ők tudják, milly elmés őrült voltam én, és kevélyek arra, hogy itt vagyok, hogy birnak, hogy szemléletül kitehetnek.

De engedjétek látni, hogy' történt; — igen — igy volt. — Szabadban valék; késő estve volt; midőn haza értem, a' három testvér közül a' legkevélyebbet ott találtam. — Ő várakozott reám, és szorgos körülmények miatt velem beszélni akart, mint mondá. — O erre igen jól emlékezem. — Én gyülöltem őt egy őrültnek gyülölségével. — Milly gyakran rezgett a' vágy ujjaimban őt szétszaggathatni. — Midőn hallám, hogy fenn van, siettem hozzá. — Enmagammal akart valamit; a' szolgákat kiküldtem; késő volt, 's mi egyedül, igen, először egyedül.

Először elforditám tekintetem' tőle, mivel tudtam, mit ő nem álmodott, és örömteljes kevély voltam tudatomra; tudtam, mondom, hogy az őrültség pokoltüze ég szemeimben. — Nehány perczig hallgatva ültünk. — Beszélni kezdett, 's mondá, hogy vig életem 's némelly szavaim mindjárt testvérének halála után a' holt

emlékének megsértése; 's ha némelly korábbi figyelmet kikerült körülményeket összekapcsol, hinnie kell, hogy testvérével roszul bántam. — Ő tudni akará, igaza van-e, midőn gondolja, hogy e' viseletem által családját akarom meggyalázni. Az egyenruha, melylyet visel, jogositja őt e' nyilatkozás kivánatára.

Ez ember tiszti patensét pénzemen 's testvére éltének szerencséjén vásárlá-meg. — Ők czimboraságot kötöttek, hogy javaimat magukhoz ragadják, 's e' tisztecske a' legmunkásabb volt testvére kényszeritésében, hogy nekem nyujtsa kezét: pedig jól tudta, hogy a' nőnek szive más ifjún függ. — Egyenruhája kivánta a' nyilatkozást, az ő gyalázat-livréeje! — Szemeimet feléje irányzám, másképp' nem tehettem; de egy szót sem szólltam.

Mint változott-el pillantatom előtt! — Bátor férfi volt, de a' vér lefutott arczáról, és székét tovább huzta tőlem. — Én enyimmel utána huzódtam, és midőn nevettem (mert éppen jó kedvem levén, vidám voltam), borzadni láttam őt. Éreztem az őrjöngést agyamban dulni, feszülni. A' nyomorult rettegett.

‚Ön különösen szeretetre méltólag viselte magát éltében testvéréhez!' — mondám nagyon nyájasan.

Nyugtalanul tekintett széjjel; láttam, milly erővel ragadá-meg a' szék támaszát; semmit sem felelt.

‚O gaz! — kiáltám — keresztülnéztem én önt; tudom önöknek ellenem kovácsolt czimboraságát; tudom 's tudták, hogy testvérök szive másé volt, midőn őt kényszeriték kezét nekem nyujtani; ezt én tudom, 's önök is tudták.'

Hirtelen ugrott-fel székéről, magasan felemelte azt, 's kiálta, maradjak távul tőle; mert mig beszéltem, közelebb közelebb nyomultam hozzá.

Inkább kiáltottam, mint beszéltem; mert habzó lángoló indulatokat éreztem ereimben dühöngni, 's a' rég ismert szellemek suttogták, hogy szivét szakitsam-ki melljéből.

‚Nyomorú, vessz-el! — kiáltám, neki rohanva. — Én öltemmeg őt! — én őrült vagyok! — le veled! — vért, a' te véredet akarom, igen, akarom!'

Rémülésében a' széket felém robbantá, mellyet én egy könyű mozdulat által elütöttem; megragadtam őt, földre omoltunk, egymáson henteregve.

Dicső viaskodás volt ez; mert ő magas erős ember volt, 's most életeért vivott. Bennem az őrültnek ereje forrott, 's vérét szomjaztam. — Tudtam, hogy semmi erő nem mérkőzhetik enyimmel, egy őrültével; — és nem csalatkoztam; igazam volt, ámbár őrült voltam. — Ereje elhagyta; melljére térdeltem; két kézzel,

dühös erővel ragadtam-meg torkát; képe bibor vörös, kék, zöld lett. Ugy tetszett, mintha csufolódnék nyelvével, szemeivel, mellyek fejéből kidüledtek: én annál szorosabban, annál dühösebben szoritottam.

Nagy lárma köztt véletlenül töretett-be az ajtó; népcsoport rohant-be; egymást bátoriták az őrültnek kézre keritésére.

Titkom világos lön, és semmi egyéb nem volt hátra, mint szabadságomért küzdeni. Talpon voltam; mielőtt kezét valaki rám tette volna, a' csoport közepébe rohantam, és erős karom által utat csináltam magamnak, mintha fegyver volt volna kezemben, mintha mindent leromboltam volna. — Kivivám az ajtót; egy ugrással a' a' lépcsőken túl, 's két pillanat alatt az utszán valék.

Futottam, és senki sem bátorkodott feltartóztatni. — Észre vettem üldözőimet, 's jobban siettem. Végre semmit sem hallottam, de mindig előre vágtattam; árkokon, dombokon keresztül ugráltam vad lármával, 's azon különös lények, mellyek körülem és velem egyre rohantak, velem öszhangzólag kaczagtak. Daemonok öleltek karjaikra; szélsebesen ragadtak magukkal, azon széllel, melly mindent lerombol. — És a' lárma, zaj, lázongás és sietség olly nagy volt, hogy szédülni kezdék, földre rogytam.

Midőn feleszméltem, itt voltam, itt e' dicső cellában, mellybe a' napsugár csak ritkán hat-be, de annál inkább a' holdfény, melly arra látszik szolgálni, hogy lefátyolozza azon fekete árnyakat 's hallgató alakot az ő szokott szegletébe. — Midőn felébredek, a' távul-cellákból különös lármát hallok zajlani. Nem tudom, mit jelent ez; de sem azon halaványy alaktól nem jő, sem vele egybeköttetésben nincs: mert első hajnalsugár óta késő estig mozdulatlanul azon egy helyen áll; hallgatja lánczaim zenéjét, és nézi dulongásimat, hentergésemet, görnyedezésemet a' szalma-ágyon.

E' szerencsétlen — szomorú élő példája volt az ifjúságban megismert 's később is folytatott kicsapongások rettenetes következéseinek. — Életmódja lázt 's tébolyodást szült; később azon eszmét ragadta-meg, hogy családjának öröke az őrültség. — E' gondolat mellett csendes melancholiába mélyedt ő, később őrültségbe, dühöngésbe. — Gyanitások 's okoknál fogva hihető, hogy naplója a' fő pontokban történeteken alapul, 's hogy ő valólag élt abból, mit beteges phantasiája fest. — Azok, kiknek előbbi élete ismeretes, csudálkoznak, hogy szenvedélyei, miután az okosság zabláját elveszté, őt még rettenetesebb tettekre nem ragadták.

PÓLYA ENDRE.

ÉLETTÖRTÉNET.

Életképek.)

V.

Zukowsky.

Z. kiadá versei gyüjteményét, 's vele az ujabb orosz literaturát egyik legjelesebb virágával gazdagitá-meg. E' lapok egyik czélja levén, őrszemmel kisérni a' genie mozgalmait, még az önkény és vakság honában is, álljon itt a' következő, ismertetéseül e' valóban nagy költőnek. — Z. először Dalokkal lépe föl Orosz harczfiak táborában, 1812; mellyek azóta általános méltánylatot vivtak-ki; 's Puschkin előtt, Derzawinnal, első rendű csillag volt az orosz költész-látkörön, mellyet csak Puschkin ragyogása homályosithata-el. — Z. hatása az orosz literaturában azon befolyás, mellyet honának költészetére gyakorlott, nagy é mély; ő folytatá a' nyelv és izlés azon jelenkori irányát, mellye Karamzin izgata-meg, 's más példányok szerint uj szinzetet nyere. Legkivált német és angol költészek nyomán, a' költő Karamzinnel a' romanticus viszonyában van francziaul müvelt classicushoz. Ő volt első, ki a' franczia izlés tartós uralkodása után az orosz literaturába regényes elemet olta-be: 's igy készité elő a' kort, hol Puschkinnal az orosz népszerűségen alapuló romantica kezdetét vevé. Bürger, Goethe, Schiller és Uhland voltak példányai; nagyszerű teremtéseiket részint mesterileg forditá, részint szellemdúsan 's nagy poetai ügyességgel utánképzé. Különös előszeretettel adá magát a' balladára, valamint az német országban Bürger óta kifejlék. Hogy e' nemet honában megkedveltesse, orosz szokásokat font német tárgyakba: igy adá p. o. Bürger Leonoráját Ljudmilla czim alatt, inkább költői utánzás-, mint hű forditásban. Hely és szinzet orosz, a' mennyiben azt egy illy költői anyag megengedi. Hasonlón adá egy nagyobb költeményben a' tizenkét alvó hölgy meséjét. A' Swetlana-ban már tisztán orosz anyagot lele, minek német regényes szinzést ada. E' három költeménynyel, mellyek általános méltánylatnak örülnek, polgárositá-meg e' nemet orosz országban, min dicsének egy része alapszik. Legendákat is irt, különösen rajnai mondákat. — Mint forditó, mester nemében; mert maga eléggé költő, idegen költőket felfogni a' nélkül, hogy saját teremtő erőtől szerfölött izgattatnék; bár a' legjobb német forditókat, Vosst és Schlegelt, mint költő tulhaladja. Azon poetai szüleményekben, mellyeket idegen utánzástól távul végze-be, min-

*) Regélő 59. 60. I.) Zrinyi. — 61. II.) Schiller. — 80. III.) Chateaubriand. — 87. IV.) Jules Janin.

den orosz költő köztt legtőbb német sajátságot 's bizonyos rokonságot mutat Schillerrel.

Meg kell még utósó munkáját emlitnünk, egy nagyobb terjedelmű regényes költeményt, Undinét, szabadon Fouqué hasonnemű mondája után, melly, az orosz critica szava szerint, az orosz költészet egyik legszebb gyöngye. Ugy tetszik az olvasónak, mintha lelke előtt egy fájdalmas, érzékenyitő álomkép lebegne, kecses hölgy alakában, ki hűtlen kedvese sirján könyűkben olvad-fel. E' nemben még Z. sokáig utólérhetlenül álland az orosz Parnasson: szép, zeneteljes verseit, nyelve utánozhatlan lágyságát, sztyljc tiszta átlátszóságát nem is emlitvén.

VI.

Paul de Kock.

Ha egy regényt olvasánk Kocktól, elmondhatjuk, hogy nemcsak mind ismerjük, miket már irt, de miket még irand is. Regényiró képzelme soha sem volt terméketlenebb, mint Kocké. Történeteinek szövénye mindig kis, hitvány mindennapiságokból áll, a' legaljasb néposztály utszai életéből. Itt ott nehány hű és való rajzot lelünk elszórva; de ezek sem határzott czélra vonvák, jó irány, összefüggés nélkül az egésznek menetével. Mint egy tájfestő, ki fejébe veszi a' legkisszerűbb pontossággal mimelni egy trágyahalmot a' nélkül, hogy rajzának többi részéről sokat gondoskodnék: ugy Kock ügyekezete csupán egyes csoportok vagy személyek rajzában áll. Grizettek, tanulók, a' franczia főváros nehány petit bourgeois-a, — ez ama világ, mellyből Kock typusait meriti; de szinzetében még olly messze megy, hogy sokkal nevetségesebben tünnek-fel, mint valóságban valaha létezhetnének. Az aventures galantes csaknem azon szerepet játszák regényeiben, mint Pigault Lebrunéiben, de mellyeknek még is mindig csak gyöngék másolatai. Ugyanazon könnyűség, ha a' bünről vagy legromlasztóbb szenvedélyekről beszél; ugyanazon hajlam mindenen nevetni, 's a' legbünösebb gondtalansággal romlasztó csirákat szórni a' tanulatlan és neveletlen pórnak szellemébe, mellynek számára iratnak az illy munkák.

Műveiben mindig elszórt, mintegy erőszakkal eltépett beszélgetések, leirások sorát leljük, hol az iró mindig a' jelen időt használja a' mult helyett. — Ha e' fecsegést levonjuk, a' háttérben nem lelünk egyebet nyomorú szikrácskánál, melly más toll alatt legfeljebb nehány lapnyi sovány anekdotát adhatott volna. Paul de Kock néha inkább példákat látszatik irni nyelvtani szabályok fölött, mint regényt, olly rövidek 's össze nem függők periodusai.

SZÁNKY KÁROLY.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten oct. 30-kán mell-viz-kórból szenderült boldogabb életre m. gr. Lazanszky Albert, bukovei báro, cs. k. aranykulcsos 's fő őrmester a' 3-dik sz. cs. k. huszár-ezredben (Eszte Ferdinand főhg.), élete 38-dik évében. Hült tetemei nov. 3-dikán illető katonai diszszel kisértettek Budára, hol a' kapuczinus atyák templomában beszenteltetvén, onnan a' cseh országi család-sirboltba (Kisch urodalom) vitettek. Kesergi elhunytát nője, m. Galanthai Esterházy Angelica grófné és kiskorú fija, Sándor.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Känguru sziget állatai. Känguru sziget, melly st. Vincent rév torkolatjánál fekszik, számos känguru-iról neveztetett-el, mellyeket Flinder még ott talált, de később annyira kipusztittattak, hogy most csak imitt amott láthatók. Második honos állat e' szigeten az opossam, melly más faj ,mint Ausztraliában a' száraz földi: nappal alszik, éjjel élelmét keresi. Nagyságra a' spanyol tengeri nyulhoz hasonló, ugyan ahhoz fán ülve is; más tekintetben pedig egészen különbözö. Első lábai kurták 's éles körmökkel fegyverzettek; a' hátulsók gedig igen nagyok, 's miként a' kängurué, az elsőkhez szerfelett aránytalanok. Farka a' rokáchoz hasonló; szürkés homokszinü; nehézsége 9—10 ℔ között változó. Fiadzani a' känguruhoz hasonlag szokott. Vallaba név alatt a' kängurunak még egy más faja is tartozkodik a' szigeten. Ez a' közönségestől kisebbsége és élelmének az opossamhoz hasonlag éjente keresése által különbözik. Egyéb négylábú állatai a' szigetnek az ausztraliai patkány, mellynek husa (mint beszélik) igen izletes és tápláló, — 's a' közönséges europai patkány, melylyel hihetöleg valamelly itt tanyázó europai hajó ajándékozta-meg a' gyarmatosokat. A' macska szintén europai eredetü lesz: csakhogy itt igen elvadult, 's másfél akkora, mint mieink; feje valóságos tigrisfej; körmei iszonyú hosszúk és élesek; farka bozontos, 's miként az oroszláné, végén bojtos. Ámbár nem nagy ez állat, harapása még is irtóztató lehet, mert első harapó fogai hüvelknyi hosszúk. Ezen rendkivül elszaporodott állat szörnyü pusztitásokat tesz a' szárnyasok közt; mert a' rókához és nyesthez hasonlag többet ölvén-meg, mint megemészthet, csupán véröket szivja-ki. Vad kutya nincs a' szigeten; talán a' sok kigyó miatt.

Az egymásba kuszó növényekkel 's bokrokkal fedett sziget valóságos tanyája a hüllöknek, mellyeket minden irányban lát a' vándor csuszkálni. Valóban bámulandó, hogy több embert meg nem marnak ez állatok; mert minden lépten nyomon látni egyet (darab száraz, fekete galyhoz hasonlag) az uton elnyulni, mellyre ha a' vándor lép, már meg is van marva. A' kutyák legtöbbet szenvednek ez állatok miatt, 's nyaratszaka nagy mértékben is döglenek; mert a' legnagyobb kutya legfeljebb 8—9 perczig él megmaratása után, 's felpuffad, mint a' hordó. — Kingscote város, mellyet a' lakosok Snakes point-nek neveznek, egy keskeny földbenyuláson fekszik. Ennek környékén a' föld müveltetése óta gyérülnek a' hüllök. A' közönséges kigyók feketék s 5—6 lábnyi hosszúk; a' gyarmatosok azonban már az óriás kigyóhoz hasonló nagyságut is akartak látni. Hogy ez állitásnál a' félelembeli képzelödésnek is van szerepe, szükségtelen fejtegetni.

Az ausztraliai szigetek általában gazdagok hüllőkben. Bizonyos hajós kapitán, ki Port Lincoln mellett horgonyozott, néhány legényével a' sziget beljébe nyomulván egy nagy kigyót, a' Cobra di Capello-hoz hasonlót talált. Örömest szerette volna a' kapitán ez állatot elvenen kézre keriteni; minél fogva hurkot vetvén nyakára, felnyalábolták, 's egy matróz a' hajó felé indult vele. Alig haladt azonban néhány lépésnyire, fájdalmasan felkiáltott, hogy a' kigyó karjára tekerődzött, és szörnyü fájdalmakat okoz neki. Pajtásai farkon ragadák az állatot, lefonni akarók; ez fejét a' hurokból kiszabaditván, szigony alakú nyelvét kiölti. Ha a' matróznak eltét megmenteni akarják, nincs vesztegetni való idő; 's igy a' szörnynek feje, egy késvágással leszeletett. A' matróznak karja azonban még két hét mulva is kék és sárga volt a' szoritástól. A' kigyó, mellyet később magam is láttam, 4 lábnyi hosszú, emberkar-vastagságú, 's egy a' legmérgesebbek közüli volt. A' legmérgesebb kigyó e' szigeten csupán egy lábnyi hosszú 's fénylő fekete. Számosan találtatik e' szigeten a' Guano is, melly külsőleg krokodilhoz, fejére nézve pedig kigyóhoz hasonlit. Én láttam nehányat ez állatból, mellyek 4 lábnyi hosszúk voltak; marása nem mérges; az embertől fél; de ha hevesen üldöztetik, visszafordul, és üldözőjét megmarja. Ezek különösen kártékonyak a' csibékre és minden tyuk-fajú fiatal szárnyasokra; rablásból élnek; minél fogva csalárdok és igen gyors futók. Szinök sötét, barnás zöld; a' has szürkés fekete foltos. Vakondként felturván a' földet, a' felturt kis halmocskák alá tojnak; tojásaik a' hüllőkéhez hasonlók, csakhogy nagyobbak A' bennszülöttek megeszik tojását 's husát ez állatnak, 's némelly Angolok állitása szerint, kik azt kóstolák, husának ize a' csibeéhez hasonlit. Részemről ettem már czethal, tengeri malacz, czápa, patkány, macska és tengeri kutya-hust: de arra, hogy a' Guanót megizelitsem, csak szörnyü éhség vihetne. Esözés idején ezen állat is téli tanyájába vonul, mint a' hüllők.

Känguru- sziget állatainak névsorához még mellékelhetőnek gondolom az itt nagy számmal találkozó skorpiót, tarantulát, száz lábú bogarat, termitéket, királyhangyát, 's a' hangyának minden faját is. („Reconnoitering Voyages, Travels and Aventures in the New Colonies of South Astralia" — Leightől).

KÜLÖNFÉLE.

Maria mátkatála. 1520-ban egy sajka kötött-ki Velenczében sz. Mark terén; 's tulajdonosa egy közel csapszékbe ment. A' halász nagy és izmos volt; arczvonalain mély elme fejezé-ki magát; de szemei lankadtak valának, és szivén nehéz gond látszott ülni. A' belépett a' szoba egyik legsötétebb zugában egy szintén deli termetü és szép, férfias tekintetü embert pillanta-meg, ki barna egyszerü köntösbe volt burkolva, és gondolatokba mélyedve. — ‚Gianettini — mond a' halász egy Atlasz vállú 's a' szobában fel 's alá járkált férfiúhoz — még sem változtatád-meg gondolkozásodat?' — „Nem!" — lön a' fogadós válasza. — ‚Nemde szegénylesz vődnek? Leányodat inkább kivánod gazdagnak mint szerencsésnek tudni, ugy-e? De hát nem mentém-e meg éltedet Lepantónál? Feledéd-e már, hogy én Mariával serdültem-fel, 's rég megesküvénk egymásnak egymáséi leendni? Hát olly becsvágyó lettél-e, miként egy doge, és háladatlan mint egy Patricius?' — „Mind ezt nem; de én gazdag vagyok, Barbarigo!" — ‚S én lehe-

tek. Karaim izmosak, szivem bátor, fiatal 's Istenben bizakodó. — Medici Lörincz kereskedő és Sforza pásztor volt. Mért ne lehetnék én is egykor tábornok?' — „Maria egy fiatal urnak tünt szemébe, — 's az már ajánlotta is magát" — ‚Férjének?' — „Nem, csak házához venni, 's nekem értte 1.500 aranyat fizetni. De én 2.000-et kivánok" — Az ismeretlen, ki figyelemmel hallgatta e' párbeszédet, most felállott, 's Barbarigónak vállára ütvén, monda: — „„Sajkás, a' leány nőd leend!"" — „Soha sem!" — kiáltá a' korcsmáros. — „„Akkor sem, ha Barbarigo 2 000 pisztolt adna leányodnak mátkatálul?"" — „Akkor vöm leend, 's én örömmel vezetendem a' leányt karjába; de a' fiú szegény ördög, 's egész vagyona sajkájában központosul" — „„A' kivánt összeg még ma kezeidben lesz"" — De honnan teremtsem én elő azon tömérdek pénzt?' — rebegé a' sajkás. — „„Tulajdon zsebemből bizonyosan nem; mert én hajszálnyival sem vagyok gazdagabb az utósó lazzaroni-nál. Florencztől Velenczéig olly számos gyámitandó szegényre találtam, hogy egy bajacco sem maradt zsebemben. Azonban légy nyugton, szegénységem testvér a' gazdagsággal; és elmém mind annyiszor aranynyal tölti-meg bördönyömet, valahányszor irgalmasságom azt csak kiüriti."" — E' beszéd közben egy tokot nyitván meg az idegen, abból pergamen-türetet vett elő, mellyre nehány percz alatt olly ügyességgel rajzolt valamit, hogy a' sajkás, ámbár semmit sem érte a' művészethez, még is bámulva állott láttára. — „„Fogd e' pergament — mond a' művész — vidd Bembo Pietróhoz, ki jelennen a' Mark-palotában tartozkodik, 's mondd, hogy egy megszorultt festész azt 2.000 pisztolért akarja oda adni. — „Kétezer pisztolért! — kiálta az elbámult korcsmáros. — Megőrült ez ember? Én egy zechinát sem adnék értte." — Egy óra mulva visszatért Barbarigo a' kivánt pénzzel, mellyhez X-ik Leo titoknoka még egy levelet is mellékelt, mellyben a' művészt sürgetve kéri, hogy tisztelné-meg öt lá.ogatásával. Más napon Maria és Barbarigo egy pár lettek. Az idegen, ki az eskétésen és menyegzőn jelen lenni kivánt, szeréuyen felelé az öt neve iránt kérdező örömittas és hálás sajkásnak: „„én Angelo Mihály vagyok."" E' kis kaland után 20 év mulva Barbarigo Antal a' velenczei köztársaság tábornoka lön. Bár mi boldogító volt is a' hajdani halászra nézve e' váratlan szerencse, jótevőjéről még sem feledkezett-meg soha, 's midőn Bouonarotti Romában koszorúin jobb életre szenderült, az egykori halász keze azon hálaját tanúsító két sort irá a' III-ik Pál utódja által készittetett latin sirirat alá, melly a' nagy férfiú ravatalján most is olvasható. Ama hevenyészett rajz pedig, mellyet Napoleonnak egy altisztje vitt-el olasz országból, jelennen Parisban van.

Betürejtvény:

Millióknak sirt ás, 's hol ez nem működik,
Ott a' nép gyakorta szükséggel küszködik.
T-vel szögletesnek nevetség képzelni;
Z-vel öltönyt szoktak honosink nevezni.

Sz. K.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

90.

RÉGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 10kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Pygmaliona.

A' dresdai uj téren sötéten 's titokteljesen, ismeretlen isten templomaként, áll a' képtár. Éjfélkor kell látnod az üres, magas házat korlátolt lépcsőivel, mellyeken rémárnyak guggolnak, midőn a' portalczimer körül álmos hollók röpkednek és szél fujdogál a' hosszú tornáczok és udvarokon. De benn a' házban éppen akkor különös, titokteljes élet kezdődik. A' barna, aranyozott rámák mozognak; a' festett gyümölcsök édes déli illatot árasztnak-át a' teremeken; a' szent képekből gyenge, bűvös fény sugárzik. Sőt alakok lépnek a' falakról le; kis jó szivű német-alföldiek térdelnek a' madonnák előtt; velenczei nők fürödnek a' holdfényben; bachansnők és nymphák összekulcsolt karokkal surrannak-el a' kipallózott padlat fölött lejtő tánczra csábitgatva. — A' képtár egyik zugolyában függ egy kép, mellyet fölkereshetsz, ha utad a' festészművészet ama szent hajlékán átvezetend. Képe az egy fiatal, szőkefürtü férfinak fris piros arczczal 's barna szemekkel, mellyek élő fénynyel mosolygva és szeretve pillantnak rád. Barna papsüveg hullámzó tollakkal merészen ül az ifjúnak fején; vállairól kék köpeny omlik-le, 's alatta violakék, fejér redőü mellény. Kezeiben fuvolát tart, mellyet éppen most látszik levenni piros ajkaitól, madarászdalát, ha elfogható madár közelitend hozzá, ujra elkezdendő. Kedves, finom, megnézhető kép!

Előtte egy délben leány ült fokpolcza (Staffelei) mellett, a' fiatal férfi vonásainak vászonra hű átvitelével foglalkodó. Julius-ban és a' magas elzárt térekben nyomasztó hőség vala. Csak kevés látogató haladott-el az elhagyott képek előtt; itt-ott idegenek névsora nyikorgott a' levelező kézben, 's távulabb szobákból jövők és menők lassú beszélgetése hangzott-át a' hüs zugolyba, hol a' szorgos festésznő ült. Minél csendesb, minél pusztább volt körüle, annál belsőbben látszék elfoglalva munkájával. Más festészek üdvözölve haladtak-el mellette; a' fokpolczok egymás után hagyattak-el; csak a' leány vonakodott félbeszakitni munkáját, 's elfeledé, hogy nem sokára ütend az óra, midőn a' puszta teremekbe lép

és a' művészvilágba szász szóejtéssel hidegen és közönyösen bekiált a' képtári szolga: ‚legmost bezárom!' — Ő háboritlanul festett: de buzgó művészettanulmány sugárain kivül egészen másoktól is látszának égni a' fiatal művésznő setét szemei. Gyakran megállitá hosszas pillanatig ecsetét, a' másolatot, eredetijével összehasonlitandó, vizsgálva; még gyakrabban merült mély álmodozásba, kezeit sohajtozó kebléhez szoritva és szemeivel ifjának festett arczába egészen elmélyedve.

Ki akkoron a' dresdai képtárt meglátogatá, Alvinát naponként azon helyen, azon munka mellett találhatta. Sok mellette elmenő hosszasan mulatott oldalánál, a' Raphael-szoba madonnái és gloriái helyett a' festészhölgy sötét szemeiben 's deli vonásaiban gyönyörködve; 's Alvina, mint egy kép, szép, a' természeti ember ohajtásinak tán igen gyöngéd, tán igen karcsú, de annál varázslóbb volt annak, ki szellemi szépet becsülni tud. Kis és csinos alkat, mintha Venus játékműve volna, finom, átlátszó kéz, sötét, mély szem 's illatozó hárslombok köztti esti susogáshoz hasonló hang. Igy ült ő órákiglan fokpolcza mellett, másolva a' fiatal fuvolázó irigylésre méltónak képét. — Azok közül, kik titkos vágygyal haladtak-el mellette, kisem dicsekheték egy pillantatával, egy mosolyával, egy szavával a' holt vetélytársnak. Alvina csak képének látszék élni, 's ez gyorsan közelgett bevégeztetéséhez. Hiven volt már visszaadva minden, 's pontosan lefestve a' fejér stuartgallér is, melly kiállott az ifjúnak nyakán. A' fris arczpir, szájmosoly, szemhatalom mint tiszta vizben tükröződtek vissza Alvina képében, 's ő még sem tudott vele megelégülni; itt javitott, ott kiemelt, homályitott, tisztitott és szeretettel pepecselt művén. Remegett, ugy látszék, e' művésznő a' pillanattól, midőn képe készen álland, 's attól távoznia kellend, hogy azt idegen 's bevégzett műként lássa maga előtt. Mint valamelly ara a' távozó kedvessel, ugy foglalkodott Alvina ifjának mármár elkészülő képével. Mindenek fölött a' szemek, a' barna világos szemek nem tetszének neki, 's reszkető ujjaival folyvást visszatért azokhoz, jobb fényt, szellemibb kinyomást öntendő azoknak mélyébe.

Bágyadtan támaszkodott székéhez Alvina. A' szorgos kéz leesett a' festékdeszkával, de a' láb erősen tartá a' fokpolczot, 's közelebb huzá a' kész képet. ‚Holnap!' sohajtott — 's elrémült, midőn a' körüttei csend visszaadá szája leheletét. Reszketve nézé magát körül. Kivüle ki sem volt a' magas teremben; a' padlaton magas ablakárnyak játszának; ő maga volt a' néma, illatozó képekkel. — ‚Holnap 's utóljára!' — szóllt csendesen önmagában ledörzsölve a' festékdeszkát, 's képéről le nem véve szemeit. — ‚'S el-

válhatok tőled, tőled, kit meg nem nevezhetek, mint kellene? Dőre tévelygés, ha azt hivém, hogy kedvelés holt vonásidon 's művészi utánzásra törekvés vonz e' régi műhöz! Reám nézve az fris, élő jelenné lett, 's azt vélem, neked érttem kell élned, egyetlen, megnevezhetlen!' — Fejét kezei közé mélyeszté, mintha félne találkozni a' képpel. Leszakasztott liliomként ült a' gyöngéd alak, 's reszkete minden idegében.

Legott felugrék. Mögöttei léptek rezzenték őt fel. Oldalánál férfi állt, 's a' nélkül, hogy észrevételnék, válla fölött nézett. A' leány nem mert körülnézni, 's zavartan foglalkozék föstész-szereivel, távozáshoz készülve. Midőn fölkelt 's megfordult, szemköztt volt az idegennel, ki komolyan és szótlanul hasonlitgatá képét az eredetihez. — „Műved jó — szóllt azon pillanatban, midőn feléje fordult Alvina, — de haszonnélküli!' — E' szavaknál erős rugással ugy feldönté a' megrémültnek fokpolczát, hogy ecsete 's festékdeszkája porzának, 's a' kép, ugy az eredeti, mint a' másolat, fájdalmasan csókolák a' port. — Alvina fel akart kiáltani; de erőt, hangot nem lele. Hiszen testesülve 's élve állt előtte az, kit, mint kellene, meg nem nevezhetett, a' két gyönge, mit sem mondó műnek eredetije. Ő volt, kék köpenyben, fejér stuartgallérral, bárson-papsüvegén sötét tollakkal. Minden hasonlitott egymáshoz; ugyanaz vala minden; csak a' szemek nem lobogának vidoran; csak az arcz nem vala piros, mint a' képen. Szemei szeliden, de szilárdul nyugvának a' reszkető leányon, 's mindkét kezével átfogá őt, midőn ez mélyen sohajtva 's behunyt szemekkel összerogyással fenyegetett. Hosszas perczig álltak igy, ő az elájult leányt tartva, ez kebléhez simulva, 's lábaiknál a' képek. Végre fölveté szemeit, 's halványan, kiterjesztett karokkal, reszkető ajkakkal felpillantott rá. — „Ismersz engem?' — kérdé 's fölé hajolt az idegen. De kezeivel ellenszegült a' leány 's nehezen intett fejével. Gondosan visszatevé őt a' székbe. — „Ma estve tiz órakor, — sugá füleibe, — az elbahidoni kereszt tövében!' — Eltünt; lehelete Alvina homloka körül játszott még; léptei viszhangzának a' távul szobákban. Alvina rendbe szedé magát, 's félénken pillantva a' képtöredékekre kibotorkált. A' képtári szolga elalvék, 's föleszmélvén morogva nyitott ajtót az elkésettnek. Kivül fris, forró déli lég fogadá őt, 's csaknem eszméletlenül találta-fel utját az égető lépcsőken lefelé.

Elbahidon nőalak ült tiz órakor a' kereszt tövében, szürke fátyolba burkoltan, 's csendes szemmel nézve a' folyamhabok után. Alvina az igérkezettet várá. Csudaéjként szálltak lelkébe a' látot-

tak 's tapasztalttak; nyugodtan 's hitben várá a' történendőket. A' hidon, a' beburkolt előtt, mindkét oldalon emberek, lovak, kocsik mentek. Napi zaj 's öröm vegyült a' hallgatag éjbe, mialatt a' parton volt torony-árnyak, házak és bárkák fényei játszva lejtének a' sima viz-szinen el. Távulban sötét rejtvényekként szürkültek a' hegyormok, 's holdtalan sötétség terült-el az egész, széles Elba-völgyön. — Igy ült némi ideig Alvina, midőn meleg kéz érinté vállát, és szelid nyomás költé-fel őt álmaiból: az idegen állt előtte. — „Itt vagy? — szóllt lágy hangon. — Köszönöm, hogy eljövél. Csaknem kétkedém benne!" — „'S nem kellett-e jőnöm? — válaszolt. — Nem kellett-e tennem parancsai szerint? Ugy rémlik előttem, mintha csudateljes világba volnék számüzetve, vagy gyermek-álmokból, mellyek fogva tartanak mind eddig, fölébredtem, vagy elaludtam, 's a' szokottakból megbűvöltként kikapattam volna!" — „Csudák az életben közelebb vannak hozzátok, mint vélnétek, — szóllt az idegen kezével maga körül mutatva. — Mind ez nem csuda-e? És minden helyes szenvedély, melly rögtön száll közötökbe, nem csuda-e? De kövess!" — Fölemelé őt, 's a' leány néman követé. Karon fogva mentek mindketten a' folyampart hosszában. Sajka várta őket; az evezőhez egy révész hullámzó köpenyben támaszkodott, 's csolnakba léptök után eltaszitá azt a' parttól. Leültek a' zöld padra, 's összetett kezekkel néman néztek egymás szemébe. — „Mi szép vagy! — sugá Alvina — sokkal szebb, mint holt képben vászonra varázsolhatni véltelek. Csak arczaid halványok, és szemeid nem lobognak ugy, mint ott; azok csak szelid csillagokként tekintnek-el fölöttem. Most szóllj!" — Karját a' leány elvevé az övétől; kezét kinyujtá a' csolnakból 's pocsogó barázdákat vont a' habokon, de a' férfi is követé őt, 's langyos vizben találkoztak enyelgő ujjaik, simogattatva a' tajtéktól és viz melegétől.

A' sajka lassan haladott fölfelé a' folyamon. — „Még sem vagyunk egyedül!" — sohajtott az idegen, ha kéjhajózókkal telt csolnak tarka lámpákkal 's hangos evezőcsapásokkal zugott-el mellettök, vagy egy későn fürdőnek fejér háta bukott-fel a' fekete vizből. Alvina borzadva voná összébb fátyolát; azt hivé, hogy a' mélységből ingerkedő arczokat lát felbukni, 's vélé, hogy fenyegető karok nyulnak utána, vagy a' forrongó hangokra, mellyek felfelhangzának a' hallámok mélyéből, hallgatózott. — „Ki vagy te, — kérde végtére — 's hova vezetsz?" — Ő kezdé: „te érted a' művészetet, alakokat és szineket alkotni, mint arra tanitának. De e' művészet sajátos erejéről és titkairól csak szent órákban volt távul

sejtésed. Titok, isteni sötétség föd minden művészetet, mint a' közanyát, a' természetet. Ti, mint ő, gépileg 's átadatott törvények szerint alkottok, mig a' készités szelleme és titka el fog titeket. Halld! Tudod, hogy Muhamed, a' keleti próféta, tanitványai meg nem engedik, hogy ember embert másoljon. Nem véled, hogy e' parancs mélyen és valón alapul? Sejted az összefüggést, melly van a' test vonásai és alaka 's a' test lelke köztt? Hallottad, miszerint egy holtat sem kell néven szóllitani, hogy fel ne ocsúdjék; de kisebb ereje van-e a' szinnek, mint a' holt hangnak? — Te engem fölébresztél művészeted varázsa által, De ahoz, mint minden alkotáshoz, egy kivántatik még: ama szellet, melly mint az istenségnek mindent éltető lehelete átfuval minden teremtményen. Ezen egy a' szerelem. Testiekben szerelem alkot; ő eszközöl; szárnyra ő egyesit minden alkotó erőt; 's azt véled, a' szerelem csupán külső, érzéki? A' szerelem szellem, 's ezért alkot szellemileg. — Midőn két század előtt földön járék ama testben, mellynek holt mása fokpolczodon állt ma, ember valék, halandó, mint te. Meghaltam; de arczvonásim megmaradtak a' műben, mellyet akkoron egy hires mesternek keze alkotott. Ti vitáztok, ki legyen e' mester, és sötétben tapogatóztok. Ama mester a' szerelem vala; engem leánykám festett-le ama szerencsés órákban, midőn szerettük egymást. Ő, mondá, emléket akar tőlem, midőn többé nem leszek; de azt nem tudá, hogy ama képben énem egy részének kell visszamaradnia befogottan, mint számüzetett szellem halandó lepelben. — Sok, művészetben gyakorlott, művészetet tanuló kéz utánzá azóta a' képet, gyakorlá magát, változtatott rajta; mert ti nagy műnek tartjátok azt, 's csakugyan nagy is az, mivel szerelem alkotá. De a' kép valódi szellemét kisem tudá földidézni; mert mindnyájokban hiányzék a' szerelem. — Ekkor te jövél, 's nem csupán ujjaid, hanem lelked fordult képem felé. Érzém, mint vonaték-le szellemem közelebb és elhatárzottabban a' tiedhez ecseted minden vonásával. Te eltalálad a' helyes eszközt, hogy téged hozzám, engem hozzád vigyél; mert benned szerelem vala. — Pygmalionról beszéli az ó rege, hogy szerette kezei művét, 's ez által lelket öntött a' hideg márványba. Te nem hiszed e' regét, de szintolly igaz az, mint bármelly legerősb legvilágosb természeti törvényetek. Szerelem szerelmet ad. — Másolatod naponként növekvék, de szemei hiányzának még. Hiányzott valami, mit megnevezni nem tudok. Te nem tudád azt szintugy; mesterséged azt meg nem mutatá, csak szived 's helyes pillanat vezettek ahoz. Ugy látszék végre, mintha a' festett szemek, mint jegőczkapuk, által lelkem legbensőbb szentségébe hatnál, 's tisztára

gyujtván ott a' fénysugárokat, föleszmélt számüzetett szellemem, erőt vett a' renyhe holt anyagon, 's most született tüneményként testileg lépett elődbe. Hiszed?'

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A test nélküli lélek.

(Képzeményes orosz anekdota.)

Dél volt. A' dobpörgés uj hivatalos hiradást jelente, 's Rerjensk város henyéi tolongva csoportoztak össze a' dobos körül A' hiradás következőleg hangzott:

„Morkofkino falutól nem messze ma, őszutó 21-én, egy holt test találtatott, mellynek személyes leirása következő: férjfi, kék szemek, fejér és sima bör, hosszúkás, valamennyire görbedt orr, világos barna haj, borotvált szakál, mintegy 43 éves, 2 arsin és 10 versok magas és gyönge testalkatú. A' városi rendőrség szeretné tudni, kié e' test, 's ha valamelly rokon vagy birtokos találkoznék, ki a' testet visszakivánja, jelentse magát a' fenn említett faluban, hol a' dolog hivatalosan meg fog vizsgáltatni."

Három hét mult-el, 's a' testet senki sem keresé.

Ekkor a' zassedatel Morkofkinóba ment, a' törvényes vizsgálatot megteendő. Segédekül egy sebészt és irnokot vitt magával. A' falu birtokosa megkülönböztetéssel fogadá őket. Minthogy pedig az irnoknak, hivatalánál fogva, a' más napon megvizsgálandó holt testnél kelle az éjet átvirasztania, étszereket 's gyomorerősitő liqueurt küldének neki.

Sewastianics iróeszközei elrendelése közben vitézül üritgeté a' pálinkás poharat. A' palaczknak tartalmát vég-cseppig kiüritvén, éppen gondolatokba vala merülendő, midőn füle mellett e' szók zendültek-meg: „Atyám, *) Sewastianics Iván, egy alázatos kérelmem volna önhez' —

E' megszóllitás hivatalára emlékeztetvén az irnokot, szaporán tollat ragada, 's iráshoz készülltten orrával majdnem a' papirost érintve, durva hangon kérdé:

‚Mit akarnak velem?'

„A' rendőrség a' Morkofkino mellett talált holttestnek tulajdonosát felszóllitá, hogy ha testéhez kiván jutni, jelentse magát."

‚Igen.'

„Tehát itt vagyok; a' test enyim."

‚Ugy-e?'

„Nem lehetne-e a' testet azonnal visszakapnom?"

‚Igen.'

„Nem leszek ön iránt háladatlan."

‚Meghiszem; cselédje volt önnek a' halott?'

„Nem; a' test enyim, tulajdon testem."

‚Hogyhogy?'

„Képzelheti ön, mennyit kell test nélkül szenvednem; legyen ön munkás testem visszakaphatásában, de azonnal."

*) Orosz országban olly embert, kit megtisztelni akarnak, atyámnak szóllitják.

‚Igen, de az nem történhetik-meg olly hirtelen. Előbb tanúkat kell kihallgatnunk, valomásokat följegyeznünk 's a' t. Azonban nehány rubel —‘

„Az iránt legyen gond nélkül; adja csak vissza testemet, 's 20 rubelra számolhat.“

Sewastianics föltekintett, de senkit sem látván maga körül, hangosan mondá:

‚De hát jöijön-be ön; künn veszett hideg van.‘

„Hisz' itt állok ön mellett.“

Sewastianics elkoppantá gyertyája hamvát, szemeit dörzsölé; de midőn senkit sem látott, békésenül dünnyögé: ‚A' mennyköbe is! hát megvakultam, vagy mi manó bajom? Uram, én nem látom önt.‘

„Azt könnyen meghiszem. Hogyan is láthatna ön egy test nélküli lelket?“

‚Az egész dolgot nem értem. Engedje ön magát legalább egy pillanatra látni.‘

„Legyen; ámbár szörnyű magam megerőtetésébe kerül; egy pillanatra lásson ön.“

És a' szobának egyik homályos szegletében egy ködárny nemű alak látszott; de a' gyönge, kivehetlen vonásokból alakult kép csak hamar eltünt, miként a' tánczvigalomra először menő, 's a' dámákkal társalkodást kezdeni szándékló ifjú első lépésnél már visszavonul.

„Engedjen-meg, uram: de ön nem is képzelheti, milly terhes feladat test nélkül csak egy pillanatra is láthatóvá lenni — mond ismét az előbbi hang Legyen ön szives, szolgáltassa vissza ezennel testemet, 's a' 20 rubel e' pillanatban markában lesz önnek.“

‚Én örömmel teljesitném kivánságát, de csak meg kell vallanom, hogy szavai még folyvást érthetlenek előttem. Van önnek kérelem-levele?‘

„Ez is kérdés ám ismét! Miként irhatnék test nélkül? Hanem ha ön olly szives akar lenni, 's nevemben egy kérelem-levelet ir“ —

‚Az mind jó, mind helyes; csak azt tudnám már, miként értsem önnek rejtélyes szavait.‘

„No de irjon ön, majd én tolla alá mondandom az irandót.“

Sewastianics egy iv-papirost nyirt körül; de mielőtt irni kezdene, fontos tekintettel kérdé: ‚Mi önnek keresztnév és családi neve? mi rangja és foglalatossága?‘

„Nevem Sohonnai Lajos Mihály, 's utazó vagyok.“

Sewastianics nagy betükkel irá-le a' szokott bevezetést, 's midőn készen volt, ismét előbbi fontos tekintettel kérdé: ‚és tovább?‘

„Irja csak ön: Nekem többi között van“ —

‚Micsoda? falusi jószága?‘

„Ah, dehogy! azon rosz szokásom van“ —

‚Hogy néha néha megkótyagosodik, ugy-e? E' szokásom nekem is van; de ez még menthető.‘

„Ön balul ért engem, tehát azon rosz szokásom van, hogy néha néha kibúvok bőrömből.“

‚Azt mások is teszik, vagy legalább gyakran szeretnék tenni.‘

„Ön teljességgel nem ért engem; én nem a' szójárás szerinti bőrből kibuvást értem; hanem a' szó legteljesb értelmében szoktam testemet oda hagyni.“

‚A' mennykőbe is, uram! ön tréfát űz velem!' — kiáltá Sewastianics mérgesen.

„Nem, becsületemre nem; mit tőlem hall, mind tiszta igazság. Irjon csak ön tovább; ugy hiszem 20 rubel nem megvetendő dij egy kérelemlevélért; azon kivül még 20-at igérek önnek, ha ügyemet sürgetendi."

(*Vége következik.*)

Szamarak osztályozása. A' new-yorky status-lapból ezt olvassuk: „A' szamárnak különféle nemei léteznek. Némellyek szamárnak születnek, mások maguk magukat teszik szamárrá, ismét másokat emberek tesznek azzá. Valljon mellyik osztályba tartoznak azok, kik gáncsolólag szóllnak egy olly hirlapról, mellyet nem is olvastak?"

Rózsa-bor. — Legdrágább borok tagadhatlanul a' bremai tanácspinczében vannak, 's ezek az ugy nevezett rózsa-osztályban fekvő rajnai borok. 1624-ben vásároltatván két különböző hegy termései: hochheimi és johannisberg-i. Számitsuk most ez akkor fizetett borárr (akójáért 450 f. e. p.) kamatjának kamatját is, 's egy palaczk e' borból 4 085.700 pengő forintba fog kerülni.

EMLÉKMONDÁS.

Élet-kincs.

A' jó hir 's név, a' becsület
Nemzet és király előtt
Életünknek legfőbb kincse.
Ki nyilával erre lőtt,
'S becsében és hitelében
Csorbát, mocskot ejthetett,
Az, mint rabló és or gyilkos
Halálos bünt követett.

KISFALUDY SÁND. után —

A' szerencse külső veszélyeit erő 's nemes bátorság által meg lehet lábolni: a' lélek elaljasodása pedig szabadulás reménysége nélkül merít alá. KÖLCSEY után M. N.

Nő. — Kereszt az élet, jó feleség a' gyémánt, melly rajta tündöklik.

Kérők. — Hol a' férfiak pengőt éreznek, oda sietve tolonganak. A' gazdag asszonynak soha sincs nyugta a' sok kérőtől.

KISFALUDY KÁR. után K. H. K. J.

Szórejtvény.

Első párja jámbort
És szelidet nevez,
Még egy betűjével
Jövendőt felfedez.
Még egygyel férfi-név.
És az egész maga
Szépmű-irók egén
Hazánk egy csillaga.

THURÁNSZKY AMAND.

Előbbi rejtvény: EKE.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

91.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 14kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Jobb rész győzelme.

„Nem rőffel kereste ám ős apád azon czimerlevelet, melly ott a' tükör mellett diszlik; 's azon kard a' fogason, melly számtalanszor füstölge török vértől, hű tanúja, miképen utódjai hős nevére homályt soha sem vontak. És te rosz gyermek! akarnád a' Hősvári nemzetséget meggyalázni? te, kinek ajkad még csak nem is pelyhesedik, 's fejed lágya jó formán be sem nőtt. Mert ha jó anyád hűségében kétkedném, könnyen azon gondolatra vetemülhetnék, hogy nem az én testemből való test és csontomból való csont vagy!“ — Illy okoskodással akará nemes vitézfalvi Hősváry uram — ki ha nemzetsége előneve nélkül olvasná e' sorokat, talán velem is párviadalt vivna — a' balitéletek testesült tárháza, Lajost, fiját, kinek szándéka, kereskedőséget választni életnemül, tervéről, mint nemesi kiváltságaival homlok-egyenest ellenkezőrül lebeszélni.

Lajosunkat még nyolcz éves korában, egy nyilvános próbatét alkalmával, ajánló külseje, ügyessége annyira megkedvelteté Sz** báróval, ki L** helységnek, Lajos szülő földének, szinte $^4/_5$ részét birta: hogy magához vevén, hasonkorú fijával együtt neveltetné. — Sz** egy vala korunk szellemével haladó magnásink közül; 's jellemeit érintendő, elég legyen csak azt emlitnem, hogy Hitel, Világ valának kedvencz olvasó könyvei 's vezérei a' gyakorlati életben. Tizennégy éves koraig élvezé Lajos lelkes gyámjának jótékonyságát; 's e' szerencsés helyzet, gondolkozásának millyen irányt adott, kiki gondolhatja. Ez év ragadá-el az ifjú bárót, 's atyja is hirtelen gutaütés következtében csak hamar követé egyetlen fiját, 's korán hunyt hitesét; Lajost pedig az illető örökösök némi csekély ajándékkal elbocsáták. — Kinek vágyai helyzete szük körét túlcsapongják, az bátran tör elő; 's ha lelki ereje nem küzdheti is le kétes sorsa akadályait, önérzete még is szeliditi keblének szilaj fájdalmát.

Lajos búsan indult haza; az ősi lak rég meszelt falai szomoruan szürkültek elébe; kiálló szarufái lelket rázó jelenet valának, 's a' fájdalom, mellyet mult, jelen, jövő költének keblében, hő könyekben olvadott-föl.

Ő nem akarta állatilag keresztültespedni életét; szándéka használni másoknak 's magának; 's jól tudván, miképen ősi érdem, czimer-levél, sem anyagi sem szellemi hiányt nem pótolandnak; látván milly fontos ága honi jóllétünknek a' kereskedés; mint kezd ez jobban jobban virágozni; ez eszmével annyira honos lön, hogy végre elhatárzá, kereskedő lenni; melly szándékat nyilvánitandó nyeré atyjától a' fennebbi választ. Beszéljük kezdetét.

„Lásd! a' szolgabiróval csak komázom; az alispán pedig lőrinczi, debreczeni szabadságban is a' vásár szeme láttára ölelt, és csókolt-meg, kedves Józsi bátyjának nevezvén. — Na, az igaz, hogy mult restauratión ki is maradt volna, ha én nem teszek egy fordítást. Bezzeg nem teszi ám ezt Demeter gazdával — folytatá öntetszéssel, bajszán egyet penderitve — nemes Hősváry uram, kinek kereskedésről fogalma csak a' kova- 's favilla-árus helybeli görögnek boltjaig terjedt.

A' heves vitának, mennyire fiúi tisztelet engedé, az lön vége, hogy Lajosunk, uj pályájára indulandó, mindenét összeszedé, 's bucsút vön az apai laktól. — Buczúzzunk-el mi is nemes Hősváry uramtól! hagyjuk vérrel szerzett, de fájdalom! arasznyira keskenyült ősi birtokán, a' multnak édes emlékén ábrándozni. Ő még sok tiszt- 's követválasztáson — mellytől mint pór a' medvés olasznak járásától szokta éveit számitani — fontos szerepet játszott; meggyőződését még sokszor eladta pohár borért, 's illyenkor mindig keservesen emlegeté a' rosz fiút — mint mondani szokta — hogy hasznát nem veheté.

Az őszi hosszú estéken, midőn még félig ért korában leböngézett gerezdeinek savanyús levét zöld kancsóbul szürcsölgeté, örömszikrázó szemekkel regélé sógor- szomszéd- koma-körben, mint futamtatá-meg csak kevesed magával egyik vagy másik tisztválasztáson az ellenfélnek nehány száz emberét; mint tevé-meg e' vagy amaz alispánt; mint emelte-föl vagy ránczigálta-le egyik vagy másik szolgabirót; 's vigan dudolgatá az utósó tisztválasztási dalt. Vessünk egy pillantatot a' vétek 's erény gyülpontjára, honi fővárosunkra.

* * *

Mult télen Sziklavárinál házi mulatság vala. Hét óra már elmult, 's a' vendégek közül egy sem hibázék. Divatos keringőinken tarka vegyületben kigyódzott a' vidám tánczosok fürge serege; 's az egyetemes vigság magamat is — ki a' háznál különben is otthonos valék — szinte tulságossá tön. Szégyenemre legyen mondva — bár fővárosunknak harmadik éves lakosa vagyok — nem ismerek lényt, kinek vére nevem hallására lassú habzásban jőjjön szive

alatt, 's e' gyalázatot letörlendő, föltevém ma hóditani, 's talán — mi nálam nem ritkaság, mert szépeinknek általános tisztelőjük vagyok — hódolni is. Az alkalom, tervemet segitni ajálkozék; mivel vigalmakban, legyenek azok nyilvánosok vagy háziak, sok szövetség létesült már, ha nem is egész életre. Ideálom' — éjfél szemek, szüz szemérempir-boritotta téjhab-arcz, közép karcsú termet, vidám kedély — a' kellemes T** Nancsiban föltalálám; 's nem vala egyéb hátra, mint elővennem azon fordulatokat, cseleket, szemnyilak, csókcsákány, mosolygás fringia 's a' t. fegyvereket, mellyek a' viadal illy nemében győzelemmel kecsegtetnek. Hozzá kezdék a' táborozáshoz, 's bár kedvemre éppen nem vala, hogy a' kedves hölgyet, mint árnyék testet egy kellemes külsejű 's csinos társalgású ifjú körzé; de gondolva miképp' édesb az élvezet 's dicsőbb a' győzelem, ha küzdés után lehet kivivni pályabérünket, csüggedetlen erővel, szakadatlan tüzzel folytatám csatámat.

Mint villám lobbant-el egyszerre a' tüz; erőm, mint szél ütötté, elhagyott; gépelyileg támolygék egy benyilóba, átkozva a' sorsot, melly martalékaul tüzendő itt is lesujta vas karjával.

Igen is; mert a' házi kisaszszony különben ezüst csengésű szava most vész-harangként zugá fülembe: ‚Nancsi menyasszony.'

„Kegyed viselete előbbi vig szeszélyével egész ellentétben áll!" — e' szavakkal közelite felém az emlitettem ifjú. — „„A' szenvedő csak helyre vár, meghalni, hol kiván"" — válaszolám fásultan.

„A' szenvedés csak kis lelken diadalmaskodik, mig az erőteljes lélek daczol, mint nap a' tornyos fellegekkel, sorsa csapásival, 's előbb utóbb fényes győzelem a' pályabér!" — folytatá.

Az ifjú mély lélektani tapintattal bira, 's kimélő fordulattal ada más irányt beszédének. Bámulám jártosságát a' politikai ügyekben, józan belátását legszövényesb esetekben, mérsékletét évei daczára, mint jártosságát különféle nyelvekben. Majd honunk állását vevé puhatolás alá; törvényeink, gazdálkodásunk, kereskedésünk hiányait, emeltyűjét, váltó-törvény szükségét olly alaposan, olly hévvel rajzolá, hogy mindig ohajtám: vajha félbe ne szakasztaná!

E' lelkes ifjú, kinek kellemes külsejét szép lélek diszesbité, kit fölmutaték — sem diplomata, sem dicasterialista hanem kereskedő vala; kinek hűsége, pontossága annyira megnyeré T** nagy kereskedő kedvét, hogy saját költségén a' bécsi öszmüvészeti intézetben tanittatná, hol magát derék kereskedővé, a' gyakorlati életben pedig lelkes honfivá 's értelmes polgárrá képezvén, majd egy hölgyet nyere, kit erény, kellem, gazdagság fővárosi fia-

talságunk bálványává tettek, a' bájos Nancsit, ama nagykereskedő egyetlen leányát. Két hét mulva hit tevé bonthatlanná a' frigyet, melly rokon vonzalmon alapult; 's az arany- 's erény-dús Nancsi — Hősváry Lajosné lön.

Fél évet tölte Lajosunk, szeretetre olly igen méltó hitesének boldogitó körében; fél évig élvezte már az üdvöt, melly csak mennyben 's lelkes nő kéjtársaságában érezhető; 's bár a' csendes házi boldogság és szélesen terjedő foglalmai folytonos élemény nyujtának lelkének: még is fölébredt a' vágy, meglátni még egyszer a' helyet, hol először szemlélt napvilágot; megismertetni városi nőjét rokonaival 's az alföldnek egy nevezetes részével. E' vágy teljesült, 's a' kellemes september utója uton üdvözlé nyájas melegével párunkat. Nem untatom az olvasót ez utnak leirásával; mert eczetes bor, sótlan étel, durczás csaplár az alföldön még mindennapi jelenetek. Előzzük-meg utasinkat 's nézzük, Lajos távulléte alatt milly változatok történtek az ősi lak táján.

* * *

Nemes Hősváry uram a' multnak édes ábrándjaiban elhanyagolá a' jelent; nem gondolt a'¡ jövővel. Segédül szolgált erre elve is: ki hátul marad, huzza-be az ajtót. Azon közmondat, melly alföldi gazdáinknál a' mivelt gazdálkodási rendszer ellen még mindig hatalmas ok: — „apám is igy szántott, még is elélt!“ nagyon kijátszá számolásában; kivált miután a' tagosztály, arány, sok erőködése daczára is behozatván, közöst nem bitangolhatott. A' szóbeli per, elője egy nagyobb reformnak, egy kis, de jótékony lépés a' hitel lábraállására, hol Hősváry uram, legnagyobb lelki fájdalmára még csak nem is opponálhat! némelly boldogabb jövőt, vagy soha meg nem fizetem fejében tett kölcsönzések miatt, megtanitá: miképen tartozását nemes ember is kénytelen megfizetni. Már minden ingatlan vagyon birói zálog vala, kivevén az öreg házat; de fájdalom! az árendás zsidó, hitelben hordott holmi, különösen ital árraért ezt is végrehajtás alá vétette. Eladásra kitüzött véghatárnapon, midőn becsáron sem akará senki az elrongyoltt ősi lakot átvenni, nem kevés találgatásra adott alkalmat egy gazdag külsejű idegen véletlen megjelenése: ki előtt, vagy inkább vele levő csinos hölgye előtt-e? bajos elhatározni, a' végrehajtó esküdt is kalapot emelt. Ez tartá-meg emlitettem módon a' házat, 's midőn Hősváry uram az uj vevővel még csak nehány napi lakás engedelméért értekezznék, kapá e' feleletet: igy szerezzük azt röffel viszsza, mit az atyák hanyagsága 's ősi érdemben bizakodás megtartani nem tu-

dott; én fija, Lajos vagyok; 's itt hitesem. Hosszú ölelkezés vete véget az érzékeny jelenetnek.

Nehány nap mulva, mellyeket részint atyjának jobb állapotba helyzése; részint viszontlátás édes öröme közt tölte, Lajos elhagyá szülő-földjét, meggyőzvén atyját ezen igazság alapossága felől: jobb gazdag kereskedőnek vagy mesterembernek lenni, mint szegény nemesnek. VARGA S.

Pygmaliona.

(*Vége.*)

Alvina hallgatott. Az éj egészen csendes lett, a' csolnak maga volt az Elbavizén. — Hiszed?' kérdé ujra, 's nyugodtan megfogá a' reszketőnek két kezét. A' hölgy hozzá simult, 's kéj vagy fájdalom miatt összeborzadt. — „De szived hideg, — szólla, hozzá közelebb simulva. — Fázom, végy magadhoz!" — ‚Őrizkedjél! válaszolt az idegen. — A' szerelem életet, a' szerelem halált ad.' — Ő elhuzódott a' hölgytől, 's vele szemközt ült-le a' padra, fájdalmasan szemlélve őt mély szemeivel. — „Én csak gyönge halandó gyermek vagyok! – panaszkodott Alvina, fejét a' férfi térdein kezei közé rejtve. — Lám, kedves! én nem tudom, helyesen és valót szóllál-e? Minden tudományom elenyészett, 's minden hitem benned tünt-fel, benned! miként nevezzelek?" — Az idegen sohajtott, 's hajára lassan tevé kezét. — ‚Meg ne nevezz — szóllt — nekünk többé nincs nevünk. Az enyim is elhangzott! Mi a' név e' földön? Lehelet a' viz szine, sugár a' hegyormok fölött! Higyj bennem! Hit minden, szerelem és élet egy a' hitben!'

Habok ütődtek a' csolnakhoz. Égről csillagok jöttek alá, 's kialvának a' vizben; a' sajka körül éji lepék repkedtek, 's langy szellők mint bölcsőben ringaták a' párt az evező mellett alvó révészestül. Alvina kőszoborként csendesen fekvék a' férfi térdein. Egyszerre csudásan hangzék fölötte, fuvolahangok, millyeket soha nem hallott, lágyan és vágyva vonultak-át az éjen, 's felkölték a' visszhangot és a' parti nádban álmodó madarakat. — „Mi az?" — kérdé, 's felpillanta. Látta, mint vette fuvoláját az idegen, ugyan az, melly a' képen is kezében vala, 's csudásan édes, szivreható, csábitó hangokat, csalogány arazenéjéhez hasonlókat, fútt belé. Átölelvén őt a' leány, komolyan letevé fuvoláját. — ‚Őrizkedjél! — szóllt — szerelem épit, szerelem ront!' — A' hölgy megcsókolá, de ő szomorúan elfordult tőle. — ‚Ez fuvolám!' — szólla, 's mutatá, kék szalagról miképp' hordja azt kebelén. — „O játszál — esengett a' leány — olly szép, olly csudás az!" — Ő némán rázta fejét, 's ujra fuvolázott, mindig vágyóbban és olvasztóbban, 's Alvina mindig bensőbben simult kebléhez. — ‚Őrizkedjél — kéré őt.

E' fuvolában bűcrő lappang. Ő ajándékozá nekem azt, ki engem legelőször lefestett. De a' szerelem életet, a' szerelem halált ad! Őrizkedjél!' — kéré még egyszer — de későn; mert midőn Alvina legszivesbben átölelni vélé őt, rögtön eltünt karjaiból. Fájdalmas sohaj, mint a' haldoklóé, lebegé őt körül: szerelem életet, szerelem halált ad, 's az utólsó fuvolahangok vizben holtak el. A' csolnak zátonyhoz ütődött erősen; Alvina mámorából föleszmélt, 's egyedül lelé magát a' zöld padon. Az idegen és révész eltünték; földön széttörve fekvék a' csudás fuvola. HONTHY.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

A test nélküli lélek.

(*Vége.*)

Sewastianics ismét irni kezdett:

„Őszutó 20-kán egy kivitkán Rejenskre utaztam; de minthogy a' hideg kiállhatlan volt, az utak pedig e' város határában szörnyü roszak" —

‚Azt nem irom, mert személyességet foglal magában; személyességeket pedig egy császári ukasz értelmében kérelem-levelekbe irni nem lehet.'

„Irja hát ön csak azt, hogy olly veszett hideg volt, hogy lelkemnek testembe fagyásától tartottam. Mivel pedig igen vágytam éji szállásra jutni, nem állhaték ellent rosz szokásomnak, és — kicsusztam testemből."

‚Irgalom!' — riadá Sewastianics.

„No, no, ne féljen ön, irjon csak tovább. Mit tehetek én róla, hogy e' rosz szokásom van, melly egyébiránt nem törvénytelen; mert sehol sincs megtiltva. — Tehát kicsusztam testemből, 's miután azt szorgosan a' kocsiba fektetém, és hogy le ne hulljon, karainál fogva az oldalhoz kötém, azon reményben, hogy lovam önkényt is megtalálandja az istálót, előre siettem."

‚Meg kell vallani, uram, hogy e' pontban igen fontolatlanul cselekedett.'

„Legelső postaháznál a' kandalló tetejére ültem, magamat jól átmelegitendő, 's midőn azon idő elérkezett, mellyben számitásom szerint lovamnak megérkezni kelle, az udvarra mentem; de hiába várakoztam ott egész éjszaka; sem kocsi, sem test nem láttatá magát. Jókor reggel visszairamodtam oda, hol testemet hagyám; de sem lovam' sem testem' nem találám. Szegény testem hihetőleg lerázódott a' kocsiról, 's valamelly árokba fordult, hol azután megtalálák. Miután három hétig sükeretlen kerestem testemet, hallom, hogy a' rejenski rendőrség a' testnek birtokosát megjelenésre szólitja-fel. Most itt vagyok, 's mint törvényes birtokos testemet visszakivánom. Azonkivül arra is kérem a' tisztelt hatóságot, hogy testemet annak rende szerint engesztesse-föl, 's ha valami baja esett, a' városi sebészszel költségemre gyógyittassa-meg. Hitelesitésül pedig alájegyzem magam'."

‚Most irja ön alá!'

„Alá irjam? könnyü azt mondani, de teljesitni lehetlen. Hát nem mondám-e önnek, hogy jelenleg sem karaim, sem kezeim nincsenek nálam; azok a' testnél maradtak. Irja helyettem ön alá!"

‚Azt nem teszem — lön Sewastianics válasza. — Illy kérelemlevél még sohasem nyujtatott-be a' hatóságnak; egy ukasz pedig azt parancsolja, hogy olly kérelem-levelek, mellyek nem szokott forma szerint irvák, el ne fogad-

tassanak. Nekem szorosan a' parancshoz kell magamat tartani, 's ennek következtében csak akkor irhatom alá, ha ön sem irni, sem olvasni nem tud.'

„Legyen minden tetszése szerint, csak irja alá.“ És Sewastianics ezt irá: ‚Minthogy a' folyamodó irni nem tud, nevében aláirom' 's a' t.

Köszönöm, édes Sewastianicsom! Iparkodjék ön dolgomat, minél előbb, annál jobb, elintézni. Én az alatt nőmhez megyek, hosszas elmaradásom miatt megnyugtatni. Végezzen ön mindent, csak jól; hálámra számolhat.“

‚De mondja-meg csak, halott vagy kivándorlott uram' — senki sem felelt, és csak a' havat seprő szél süvöltése hallatszék. Sewastianics még egyszer átolvasá a' kérelem-levelet 's azután — gondolkodni, álmodozni kezdett.

Midőn fölébredt, gyertyáját kialva találá; a' napsugárok pedig az ablak üvegét pótoló hólyagon keresztül asztalára sütöttek. Kalandjáról egészen megfeledkezve összeköté papirosait, 's a' földes ur lakába ment A' zassedatel már várta őt, 's miután néhány pohárka rumot kiüritett, átnézé az iratokat, mi közben a' kérelemlevél is kezébe akadt. Kaczagva olvasá-fel azt a' sebész előtt; szegény Sewastianicsot hangos hahotával neveték-ki.

„‚Lássunk hát a' szózatos test felbontásához — vága közbe a' sebész — és ha késem éle hangot nem csal-ki belőle, bátran eltemethetjük.'“

Sewastianicsnak csak most jutott ismét eszébe kalandja, 's bár mi különösnek tetszett is az előtte, a' 20 rubel még is furta fejét. Komolyan kérte tehát, hagynának-fel a' test bonczolásával; mert eldarabolva haszonvehetlenné leend. Feleletül azon tanácsot nyeré: ‚igyekezzék kijózanodni.' És a' halottas házhoz mentek, hogy a' testet felbontsák.

A' szomszéd falukban azt regélik, hogy azon pillanatban, midőn a' sebész kusztoráját a' testbe akarta nyomni, a' lélek bele csuszott, 's a' test felszökött és elszáguldott. Sewastianics, ki szintén jelen volt, 's az igért 20 rubelt nem feledheté, utána iramlott, 's telc torokkal kiabálá: ‚Fogjátok-meg a' halottat! fogjátok-meg!'

TARLÓSY BERTA.

Ritka ügyvéd. Parisban két rokon család nem régiben meghasonlott, 's az egymásiránti elkeseredés annyira ment köztök, hogy egymást megperleni határozák-el magukban. Történetlegesen egy részről hárman, más részről ketten ugyanazon egy ügyvédnél találkozának, ki ügyteremébe gyüjtve őket, következőleg szólla hozzájok: „Önök rokonok, 's perlekedni, időt és pénzt haszontalan elvesztegetni akarnak? Hallgassanak reám:

Minden résznek ügyvédet kell vallani, 's annak legalább 50 frankot fizetni; tesz 100 fr.

Minden részről legalább egy tuczat tanút kell két-két frankjával állitani; ez tesz 50 fr

Mint a' dolog áll, mindenik rész legalább 25 frank birságra fog itéltetni, mint illy esetekben szokás; ez tesz: 50 fr.

Idézési, itéletköltségek 's a' t. 50. fr. Összesen 250 frank. E' mellett egy hónapot vagy hat hetet haszontalan elvesztegetnek; a' tanúkkal tömérdek bajuk, honn 's a' törvényszék előtt egymást érő kedvetlenségök, végetlenre menő lótás futásuk lesz, 's elcsüggedve halálra epesztendik magukat. Lépjenek ide az ablakhoz. Az idő fölséges; a' dinnyék, szőlő, gyümölcsök érettek; a' frisen lövött vad kináltatja magát. Amott áll a' bérkocsiknak egy hosszú sora; üljenek mind az öten egybe, 's kocsizzanak st. Cloudeba vagy egyébüvé. Eleintén tartózkodók lesznek ugyan egymás iránt; de az lassan-

ként mulni fog. Ebédeljenek együtt; igyanak pezsgöt és kávét, 's meglássák, megbékülendnek, és ha a' mellett, hogy mulattak, még legalább felét meg nem gazdálkodandják a' fennebbi költségtervnek, nevezzenek engem haszontalan pimasznak!

Az öt rokon két percz mulva bérkocsiban ült, magukkal vivén az ügyvédet is, ki szintén bánni kezdé, hogy a' pezsgöt is ajánlá.

Kinek van czifrább neve. A' djocjokartai zultannak neve csak e' nehány szótagocskából áll: Hamankoeboevonoscnopatoingalogongabgurrakmansaydinpanotogovode. Ő már ötödik uralkodó e' néven az országban.

Amerikai hazugságok. Egyik new-yorki lapban ez áll: „Baltimoreban egy kövér ember él, ki 24 óra alatt bir egyszer megfordulni. New-Orleansban pedig egy férfi van, ki ingyen kap enni, mivel olly sovány, hogy gazdaasszonya nem is látja. A' Misissipi-statusban pedig egy férjfi fejadót nem fizet, mert feje a' statuson kivül állónak tekintetik.

Uram, a' puncs nem léghajó! Több parisi lapban következöt olvashatni: „Bizonyos limonade készitö feltalálta módját, a' léghajót bár mi magasban tetszés szerint irányozhatni. Találmányával rövid időn maga teend első próbát.“ Egy más lap pedig igy ir: „Ha az érdemes limonade-os találmánya nem agyrém, három biliárd gömböt s egy hös költeményt áldozunk neki. Van már gözünk, melly tengereken diadalmaskodik, vannak vasutaink, mellyeken nehány óra alatt az éjszaki sarktól a' déli-ig juthatni. De a' limonade-os találmánya pelengérre állitja a' gözt, 's lealázza a' vaspályákat annyira, hogy azok földbe rejteznek, onnan ismét kiásandók szántóvasnak 's kapának. O limonade-os! engedd hogy te-zzelek, hogy nevedet ne kérdezzem, nevedet, melly ezentul a' fellegek fölé fog emelkedni! Még is — még is intelek merész gyárnoka a' puncsnak és tejes bavaroise-nak, emlékezz Ikarusra, és ne bizd magad' szélre. Talán kissé még is vakmerőség töled, olly magasra emelkedni akarni mint a' sas, és a' pacsirtákkal versengni. Emlékezz ama szerencsétlen Descrosiers-re, ki a' csatornán akarván átrepülni, olly mélyen merité abba szárnyait, hogy azokat a' czápák 's más illy éles fogú szörnyek lerágták. Limonad készitö tehetséged tisztelöinek minden esetre bús órákat szereznél. Nem akarjuk ugyan állitani, hogy terved nem sikerülend. Söt inkább nyugtalanul várjuk levegöi utad kimenetelét. Készits nekünk biztos járható utakat a' levegöben, számadásodat mi nem fogjuk keresztül rántani; kivánataink kisérni fognak a' légürébe, és ha lapjainkban is ür marad, azt levegöi tapasztalásaidnak a' közönséggel tudatására szenteljük.“ — De tréfa mi tréfa, az csakugyan általános hir, hogy e' kávés, midön valamelly gas-limonade készitésével foglalatoskodnék, egy gast talált-fel, melylyel a' léggömböt igazgathatni.

Koronázási költségek. Napoleon koronázásának költségei, ide számitván a' kegyajándékokat is csak 85 millio frankot tettek; a' föméltóságok himzett öltözetei pedig, mellyet Maria Louiza-vali összekelésénél viseltek, 11 millio frankra becsültettek.

Elöbbi rejtvény: JÓSIKA.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

92.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 17kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tizenkét órás házasság.

Első állomás.

A' metzi postaház előtt történt.

A' levélpostára, melly, mint tudva van, leveleken kivül csak három utazót vesz-fel, egy fiatal dáma 's nyomban utána egy fiatal ur ült. A' harmadik utazó, egy öreg, potrohos, jól hizlalt képü 's e' mellett nevetséges alak, látszólagos esetlensége daczára is sok nonchalance-szal lépett a' cabrioletbe, hol a' kalauz is helyet foglalt.

A' hajfonadékos postakocsis megsuhintá ostorát, 's a' türelmetlen ló-quartett elrobogott. A' rud Paris felé állt.

Első állomáson semmi különös nem történt. A' fiatal hölgy leoldván fekete selyem utazó-kalapját, ölébe fekteté, csinos kis barbe-főkötőjét helyre igazitotta, és selyem sáwlájába burkolván magát egyik szögletbe lapult; a' skót kelméjü nyári köpönyegbe burkolózott ifjú málháját lába alá tolván, kalapját a' hálóba veté, 's levonván fejér keszty üit, hihetőleg hogy gyönyörü fejér kezeit fitogassa, másik szegletbe vonult. Egyik sem ismeré másikat, 's egyiknek ajkai sem nyiltak szóra. Csak néha néha pillangatott az ifjú a' hölgyre 's ez arra. Ha történetből mindkettőjök tekintete találkozott, a' dáma zavarodva földre nézett, 's az ifjú, közönyösséget szinlelve, a' kocsi-ablakon ki. Ennyiből állott egész mulatságuk.

A' cabriolettiek már bizalmasabbak voltak egymás iránt. Utazó 's kalauz száz meg száz közönyös dolog felhordásával mulatá egymást.

„Kicsoda a' velünk utazó hölgy?“ — kérdé a' kandi utazó.

„Színésznő, ki Nantesről jött, 's vendégképpen nehányszor Metzben is föllépett“ — lön a' kalauz válasza.

„'S neve?“

„Most, ha megölnének sem jutna eszembe.“

„Férjes?“

„Csak volt; mennyiben tudom, most özvegy.“

„Szép asszony!“ — mond a' pohos, 's mosolyogva kezeit dörzsölé.

‚Igaz — válaszolt a' kalauz — Metzben különösen tetszett!'

„Azt elhiszem. Szép asszony mindenütt számithat tetszésre. 'S kicsoda az az ifjú?"

‚Nevezetes iró, ki német országi utjából tér haza.'

„'S neve ?"

‚Utóbb majd tán eszembe jut.'

„Kár, hogy mi nem ülünk a' kocsiban."

‚'S mért ? ha szabad kérdenem.'

„Mulatságból kissé udvarolnánk az asszonykának."

‚'S hiszi ön ? hogy' —

„Bizonyosan. — Művészné, 's azon felül özvegy. Ezek megszokták magukat egész világtól imádtatni. 'S mi több még postakocsiban. Itt egy pillanat alatt ismerkedik, 's másikban már megbarátkozik az ember."

‚Ön, mint látszik sok tapasztalást gyüjte.'

„Valami keveset igen — mond a' pohos különös mosolygással, 's oldal-zsebéből két almát vonván-ki, azokat a' kalauz elébe tartva, udvariasan kérdé: plait-il?"

‚Utazóimnak semmit sem szoktam megtagadni' — szóllt az almához nyuló kalauz.

„Azt szeretem!" — igy az utazó. 'S mindketten fölemészték almájokat.

Második állomás.

Délutáni öt óra felé a' második állomásra értek. Mig postalovak váltattak, az ifjú leszállt, hogy a' kocsit körülfogott leánykáktól nehány narancsot 's őszi baraczkot vásároljon.

A' pohos ur, ki már első állomáson fölemészté gyümölcseit, szintén használá az alkalmat uj almarészvények vásárlására.

‚Montez messieurs!' — kiáltá a' kalauz.

Mindkét utas helyére ült.

„„Madame — mond az ifjú utitársnéjához — bátorkodhatom-e önnek gyümölcscsel kedveskedni?""

„„„Köszönöm, uram, nem vagyok barátnéja a' gyümölcsnek.""""

„„Ugy nekem sem kell"" — szóllt az ifjú, 's jövő pillanatban az ut középére repültek vásárlott gyümölcsei.

„„„Kár azért a' szép gyümölcsért!" "

„„Én csak ön kedveért vásároltam.""

„ „Ez sok figyelem. Igy már valóban sajnálom, hogy meg nem izelitém." "

„„Azon könnyű segitni; kiszállok, és másokat vásárlok.""

„ „Ne fárassza magát" " — mond a' dáma, 's nyájas mosolylyal karon fogva visszatartá.

„„A' mint parancsolja"" — mond az ifjú, üng-gallérját huzogatva.

Ismét hosszú szünet következék. Azonban gondolataik e' csend alatt egymással foglalkodtak.

„„Milly gyönyörű hölgy!"" — gondolá az ifjú.

„„„Milly deli férjfi!"""" — gondolá a' nő.

„„Milly ingerlő kebel!""

„„„Milly gyönge kezek!"" "

Szóval, mindketten kedvező hatást tettek egymásra. Egymást megbájolák. — Gyakran milly könnyű kölcsönös érzelmet gerjeszteni. Itt gyümölcs volt a' horog, mellyen a' dáma függve maradt. A' czél megszenteli az eszközt.

Harmadik állomás.

Hét óra felé a' harmadik állomáson voltak.

„Hej! — kiálta a' pohos — senki sincs itt?""

„„Mi tetszik?"" — kiáltá tiz hang is egyszerre.

„„„Az utazás elbágyasztott — — fejem fáj — —"" "

„„Azon könnyű segitni — mond a' szolgálatra kész utitárs, és a' kocsiból kipattanván fogadóba futott, honnan csak hamar pohár-vizzel tért vissza. — Igyék ön! kevés pezsgő-port vetettem bele, mit mindig szoktam magammal hordozni. Reménylem, használni fog.""

„„„Ön igen figyelmes irántam."" "

„„Az kötelességünk, mellyet illy szép dámának mindig egész készséggel bizonyitunk-be.""

„„Parisba utazik ön?"" — kérdé az ifjú, midőn kocsijok tovább gö[illegible]ült.

„„„Igen."" "

„„Ugy bátorkodom önnek orvosomat ajánlani. Ez előtt magam is gyakran szenvedtem fejfájásban, 's az ő tanácsával élve rövid idő alatt meggyógyultam. — Huzamósb ideig szándékozik ön körünkben mulatni?""

„„„Reménylem, hogy szerződhetni fogok."" "

„„Szinésznő ön?""

„„„Szolgálatjára."" "

„„Talán képes leszek önnek használhatni. Én iró vagyok — 's ismerős minden hirlap-szerkesztővel.""

„„„B. Alfonz urral is?"" "

„„Vele különösen.""

„„„Megvallom, az ő ismeretségére leginkább vágyom."" "

„„Ön már ismeri őt!""

„„„Hogyan? 's ön?"" "

„„B. Alfonz vagyok.“‘

„ „Milly szerencsés eset! Én B. vagyok, 's Nantesből jövök. Tán nem vagyok egészen ismeretlen ön előtt?“‘ “

„„Nevéről már rég van szerencsém ismerni. Önt kedvező hir előzte-meg. Szinpadaink czivakodni fognak ön felett. Feuilletonink csak ön dicséretét hangozandják.“‘

„ „Ön befolyása uram!“‘ “

„„Mondja inkább, ön elméje!“‘

A' szóváltás szakadatlan folyamatot vön. Száz meg száz hizelgő szót mondtak egymásnak, a' kölcsönös dicsérgetésekben kifáradhatlanok voltak, 's minden módot elővettek egymás lelépezésére.

Negyedik állomás.

Kilencz óra felé a' negyedik állomásra jutottak, hol utasink egy kis sovány vacsorához ültek. Vacsora után szózatosabb 's bizodalmasabbak voltak az utitársak. A' szinésznő fejfájása megszünt. Alfonz enyelgett, a' hölgy nevetgélt; utóbb szarvasgombát ettek, pezsgőt ittak, 's az esemény egésségére, melly őket a' postakocsiban összehozá, poharat üritettek.

‚Uraim — mond a' kalauz — a' lovak befogvák.‘

„ „Még egy pohárral, kalauz! éljenek a' postakocsik!“‘ “ — kiáltá vidoran Alfonz, 's poharát fenékig üríté.

Ezután kocsiba ültek, melly nyil-sebességgel iramlott tovább.

„„Franczia országnak még egy művésznője sem volt reám olly behatással, mint ön, bájoló asszony — ömlengé Alfonz. A' hir valóban nem tulzott. Ön olly kedves, olly szeretetre méltó“‘ —

„ „'S ön olly szellemdús“‘ “ —

„„Önbe még szerelmes is tudnék lenni“‘ —

„ „Csufolódó!“‘ “

„„Mort de ma vie! valót szóllok. Mi több, önt még nőül is tudnám venni.“‘

„ „'S ha önt szaván marasztanám?“‘ “

„Akkor az első városban, mellyen utunk keresztülvisz, a' bíróhoz 's ettől az oltárhoz sietnék.“‘

„ „Házasságok az égben köttetnek — mond a' közmondás.“‘ “

„„Mi postakocsiban fogjuk a' mienket megkötni. Bájló lény! megelégszik e' fogadással?“‘

„ „Itt kezem, én övé vagyok.“‘ “

A' kocsi éppen e' perczben gördült-be a' kapun. Az ötödik állomásra, Verdunbe érkeztek.

„Hé! — zugá a' cabrioletti pohos utas — nem kaphatnék almát?“‘

‚Mit gondol ön, most 11 órakor ki árulna almát?‘

„Leszállhatok kissé?“ — kérdé továbbá a’ potrohos.

‚O igen; mintegy fél óráig mulatni fogunk itt.‘

„„Jöjjön, Amélia, jöjjön! — mond Alfonz — egy óranegyed mulva mindenen átestünk. Kalauz, hol lakik itt a’ biró?“

‚A’ biró? mit akar ön ott?‘

„„Engedelmével, kissé nőszülni.““

‚’S kivel?‘

„Ezen dámával. Jöjjön ön, legyen nászom, vőfélem ’s tanúm egy személyben.““

‚Ön csak tréfál!‘

„„Nem, nem, csak jöjjön, mert minden percz drága.““

A’ biróhoz mentek, ki éppen nyugalomra készült hajtani bágyadt fejét.

„„Engedjen-meg biró ur, hogy illy későn alkalmalmatlankodunk.“

„Miben szolgálhatok?“

„„Mi ezen dámával egy pár akarunk lenni, de mindjárt, ha kérni bátorkodom; mert csak negyed óráig mulathatunk. Itt vannak irataink. Minden, minden rendben van.““

Mai időben minden gőz-sebességgel történik, még a’ házasság is. Olly dolgot, mellynek végrehajtásában együgyű eldődeink éveket, hónapokat vesztegettek-el, mi napok, órák alatt végzünk-el.

Tiz percz multával férj és nő voltak Amélia ’s Alfonz. A’ potrohos, ki ez alatt almákat vasárolt, szerencsét kivánt.

Meaux-ig felhőtlen volt e’ sebtében kötött házasság ege. A’ páros életi gyöngédség legfőbb fokra jutott.

„„Mi neve lesz első fiunknak?“ “ — kérdé a’ boldog anya.

„„Cäsar — válaszolá a’ szerencsés apa. — És ha leány lesz?“‘

„„Akkor anyám nevére kereszteltetjük: Magdolna.“ “

„Hah, milly pogány, vizözön előtti név! Anyám nevét fogja viselni: Melania.

„„Ön, mint látszik, önelmű, férjem uram!“ “

„„Néha néha igen, feleségem asszony!“‘

„„Alfonz, attól el kell önnek szokni.“ “

Kis idő mulva czivódni kezdtek; a’ szóvita mind hevesebb lön. A’ mézes órák elrepültek — ’s házaspárunk a’ szó egész értelmében koczódott.

Utósó előtti állomáson, Epernay-ben, már terhes borúk tornyosultak-fel a’ házasok látkörén. Alfonz azt kivánta nejétől, hogy az kedveért mondjon-le művészetéről, ’s lépjen-le a’ szinpadról.

Amélia ellenben, ki szenvedélyes színésznő volt, a' színháznál akart maradni.

„„Most, életem virágában, dicsőségem tetőpontjára jutva, hagyjak-fel a' művészet és annak örömeivel. Uram, ha azt tudom, hogy fényesen kezdett pályámról, mellyen pénz 's babér vár reám, erőszakkal akar levonni, soha sem nyujtottam volna önnek kezemet.““

„„A' színésznő dicsősége csak agyrém, és babéra előbb elhervad,' mint gondolná. Ha csak gyanithatám is, hogy ön színháznál akar maradni, nőmmé soha nem tettem volna.“

„„Nekem a' művészet mindennél előbbvaló!““ — kiáltá Amélia.

„„Én a' művészetet csak mellékességnek tekintem!“ — kiáltá Alfonz.

„„'S ha ön föllépteimet gátolni akarja, elválok öntől.““

„„'S ha szaván fognám önt?“ — kérdé hevesen Alfonz.

„„Ugy nagyon le fogna kötelezni maga iránt““ — mondá Amélia hideg nyugodtsággal.

„„Kivánsága teljesülni fog asszonyom!“

Utósó állomás.

Parisba érve azonnal megkezdék váló-peröket a' házasok. — A' potrohos szerencsét kivánt.

Oettinger után G—c—s Nina.

INNEPLÉS.

A' gyertyácska (mocoletti)-ünnep. Hushagyó kedd van. A' romaiak forrongása általános. Az idei, rendkivül élénk carneval végórája szélszárnyakon közelget. A' Corso de Barberi-nak (a' romai csikóknak tüskésgömb, sárga sik és reppentyük által tüzeltt versenylése) már vége szakadt. E' mulatságnál csak négy ember kapott sebet, kik közül kettőt ugy kelle elvinni. A' gyertyácska-ünnep, a' carnevalnak végső de hatalmas lélekzete kezdendő vala. Egész corso pezseg a' sok álarczostól. Kocsi kocsira van halmozva. Az alkony leszálltával 100 lépésnyire már semmit sem lehet tisztán megkülönböztetni; minden tárgy egymásba folyik, és csak a' forrongó, fáradhatlan tömegnek zaja verdesi növekedő erővel a' lármát már megszokott fület. Egyszerre siri csend következik — mindenki órájára néz, és figyel — az idegen bámul — a' capitoliumról hangos óra-ütés hallik, 's következő másod-perczben annyira telve van egész utsza kis égő gyertyácskákkal, hogy az ember azt hiszi, a' téjutat is carneval-bolondság szállta-meg, 's az égről lehullott. És most tizszerte zajosabb lön a' lárma, huszszorta élénkebb a' forrongás. — Mocoletti, eh! — Il Moccolo! — Sia ammazzato chi non porta il Moccolo! Ez a' jelszó, ez az általános buzditás. Csemegére, virágra gondolás senkinek sem jut többé eszébe.

A' nyilvános carnevalt bezáró gyertyácska-ünnep nem egyéb meggyujtott apró viasz-gyertyácskákkali játéknál, mellynél mindegyik csak tulajdon gyertyájának lobogtatásán, 's másokénak kioltásán törekszik. — Igazi, de mulat-

tató parodiája a' valóságos életnek. — Az ünnep folytában minden csapongás szabad; rang, gazdagságnak nincs előjoga; a' legszegényebb Fachino felugorhatik a' herczegnö kocsijára, 's elolthatja gyertyáját; éppen olly tartózkodás nélkül ingerkedik egy pár dulcinea valamelly agg duca-val; felczifrázott gyertyájú pajkoskodók közelitnek a' nyiltszivühez, kinek kezében égő gyertya van; bókok közt engedelemért könyörögnek gyertyájok meggyujthatására, 's midön hálából az övét elfujták, nevetve tovább mennek. Itt második Orlando-ként zsebkendöjével hadarász egyik szerte, 's egy ütéssel egész körnek gyertyáját oltja-el, mig végre egyike a' háta megett állóknak viaszba mártogatott zsebkendöjét kezéből kikapván, meggyujtja 's a' néptömegnek ujjongatása közben elégeti. Az alsóbb emeletek lakóinak hosszú csöveik (canne) vannak, mellyekre kendöt kötnek, 's azokkal az utszán járók gyertyáit kioltják. Egy furfangos két öles póznán hordván gyertyáját, élesen, többi közül kitünö hanggal kiáltja: „Ecco, il mio moccolo! sia ammazzato, chi non porta il moccolo! Mindenki a' magasban fénylő gyertya kioltásán törekszik; zsebkendök, fövegek, kesztyük 's papucsok repülnek minden irányból felé, de sükeretlen: a' csintalan ügyesen kerüli-ki ellensége cseleit. Végre egy más hasonló hosszú póznával jö, mellyről darab rongy viharitépte zászlóként lobog, 's a' gyertyácska felett vészterhes fellegként üvölt A' gyertyácska eltünt, 's a' nyegle birtokos kikaczagtatik; de mielött a' kaczagók körültekinthetnének, a' gyertya már ismét elöbbi helyén lobog. Az agyafurt incselkedönek t. i. belöl üres póznája van, mellyben gyertyáját tetszés szerint fel 's letolhatja. A' különben olly magukba vonult romai hölgyek ma korlátlan csapongnak. Álarczosan kettesével hármasával járnak fel 's alá a' corsón, és féktelen vigalmuk minden szeszélyeit meggondolás nélkül követik!

Ha a' gyertyaünnep már az utszán is érdekes, mennyivel érdekesebb még magányházaknál. Én M. banquierhoz voltam ez ünnepélyre hivatalos, kinek háza a' corsón fekszik, és történetesen éppen magam voltam idegen. Beléptemmel (kevéssel a' capitoliumi órazugás elött) már egész házat talpon találtam. A' házi nö egy gyertyácskával tisztelt-meg, 's a' többiekkel én is feszült figyelemmel várakoztam a' jelre. E' családi körben elöször voltam. A' házi kisasszonyok és jelenvoltt barátnéik nagy száma, ugy a' házi fiúk is barátaikkal együtt, általában ismeretlenek voltak elöttem; de ez nem tön semmit, mert a' közös érdek azonnal ugy összefüzött, mintha régi ismerösek voltunk volna. Az óra megkondul, mindnyájan a' falgyertyatartókhoz futunk, 's gyertyáinkat meggyujtjuk; a' csata kezdödik, eleinte szerényen ugyan, de csak hamar megkülönböztethetöleg, hogy a' társaság két pártra oszlik, hölgyekre 's férfiakra. A' jelenet pillanatról pillanatra élénkebb lesz. Én, ki e' játékban még egészen ujoncz voltam, nyugodtan állék a' zavart nézve, 's égő gyertyácskámat magam elött tartva. Egyszerre sötét lön elöttem, 's gyertyámat kialva láttam. Körültekintek, de senkit sem látok. Ujra meggyujtám; de alig fogott lánget, már ismét eloltva is volt. Nehány fiatal dáma engem, mint járatlan idegent, vett czélba. Egy pillanat alatt minden oldalról körülfogva 's megtámadva látám magam'. Gyertyámat lehetöleg magasan tartám; kendökkel hajgáltak feltartott jobbom felé; két három signora karomra csimpeszkedett, mások ismét állásomból igyekeztek kimozditni; mert szétfeszitett lábakkal, feltartott gyertyával, rhodusi koloszként állottam közöttök. De a' kisasszonyok különös mulatságukat lelék a magasra nyult Németnek nyugtalanitásában; 's midön végre egyiknek, ki hátam megett észrevét-

lenül székre állott, sikerült gyertyámat kioltania, hangos kaczajjal a' koszorúgyertyatartóhoz vonszoltak, hogy azt ismét meggyujtanám. De én nem gyujtám-meg többé, hanem a' támadottból támadó levék. Előrántván zsebkendőmet, koválygó ölyüként lebegtetém azt Amazonaim örökké mozgó gyertyáik fölött, 's a' mellett mint hajdan Aeolus, tele pofával fujtam minden irányban, és nem süker nélkül, 's mind e' mellett is kudarczot vallottam, mert mig én sükerrel kezdett támadásomat egész hévvel folytatnám, egyik csintalan kisasszony elrablá gyertyámat, 's én lefegyverkeztetve állék. Mit volt tenni? más gyertya után kelle látnom. (*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Fiatal hölgyek hajfonadékai 's a' bécsi sz. István-tőrony. Bizonyos bécsi tudós felszámitá, hogy azon hajfonadékok, fürtök 's a' t. mellyek egy fiatal hölgy fejét ékitik, ha szál szálhoz kötöztetnék hosszában, éppen elég hosszú fonalat tennének, hogy ez hatszorosan érnefel a' torony tetőig. — Mennyiben van igaza ez embernek, valljon jól számitá-e fel egy szép hölgynek hajkincsét, csak akkor volna megbizonyitható, ha szép olvasónéink közül valamellyik önként oda ajánlaná e' próbára aranyló, sötétlő vagy szög-fürtjeit: de minthogy ezt csak remélni is képtelenség, ugy hisszük, számitó ur légből merité állitását.

EMLÉKMONDÁS.

Szóllás

A' szóllás szép mesterség.
Ott is olt, a' hol nem ég;
A' vizzel is tüzet gyujt,
'S édes mézzel mérget nyujt.

KISFALUDY KÁR. után. –

Boldogtalanság oka. — Nem a' gazdagság 's vagyonnak szük vagy nemléte az, melly boldogtalanság örvényébe ragadja az embert, hanem a' maga sorsának 's töle birtt boldogságnak megunása 's nagyobbnak kivánása.

YOUNG után M. N.

Unalom a' roszra hajló embert roszszá, jóra hajló embert boldogtalanná teszi, 's valóban szánakozásra méltó, kinek ez életben dolga nincs.

Ellenzés a' bátorságot csak edzi, 's a' derék uj erőre gyúl, hol a' közember elgyengül. Gr. SZÉCHENYI I. után VARGA. S.

Az ujság ingerli örőminket, 's ha avul, az unalom csömört vegyit közéjek. 1830. MINERVA után MUKI Váczról.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik teremben van minden embernek helye?
2) Mellyik süveget csinálják papirosból?
3) Hol harangozók az állatok?
4) Millyen kő van legtöbb a' Dunában?

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

93.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 21kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Még is csak elment.

A' napi rend sétája után anyám hivatott; de Torrealto marquise és leányai voltak nála; a' szokott társasági tagok gyülöngtek; a' játszó asztalkák készittettek; nagynéném, kinek egyetlen szenvedélye már csak a' kártya volt, nyugalmas helyzetbe tevé magát, ujjaival kopogott az asztal szélén, 's nyugtalanul tekintgetett kicsiny, élénk, világos kék szemeivel az ajtóra, hogy az utósó játszó társat, kire várakoztunk, láthassa. — Ez Balley Laskajares volt, a' maltai rend vitéze. — Balley a' rendbe lépett, hogy nyugalmas életet élhessen; különben mértékletlenül sokat evett, 's ugy nevetett, hogy másokat is nevetésre kényszeritett; az egész világot szerette, 's mindig voltak okai megbizonyitni, hogy a' világon minden tökéletes.

„Jó estvét Balley — mondá anyám — nyugtalanul várják kegyedet!"

„Engedelemért könyörgök condiseta! már egy óra előtt itt vagyok, ha egy mulattató történet fel nem tartóztat. — Ha meg engedik elbeszélem!"

„„Nem, nem! — ma sem lesz kész vele!"" — kiáltá nagynéném, ki nyugtalanságát már tovább nem palástolhatta.""

„Csak kis béketürést, — regém rövid, 's bizonyos vagyok, mulattatni fogja kegyeteket."

Nagynéném vállvonitással felelt szavaira; alsó ajakát előre tolá, 's Balleyre nézett a' kényszeritett lemondásnak bizalmatlan tekintetével.

„Már hatodszor kocsiztam fel 's alá a' pradóban, midőn bizonyos zaj által figyelmessé tétettem — Azt gondolám, hogy a' plaza de Toros-ról*) jő a' zaj; mert a' nép éppen széledni kezdett: de csak hamar észre vevém tévedésemet."

Minthogy a' békét szeretem, parancsoltam kocsisomnak, hogy balra hajtson. Éppen indultunk, midőn hirtelen megállittatott. — 'S most láttam kocsimhoz közeledni Mionno-t, a' tengerész tisz-

*) Plaza de Toros, bikaviadal helye Madridban.

tet, ki, mint nagyságtok tudják, engedelemmel van itt. — Igen zavarttnak látszott.“

„„Don Balley, tegye-meg kedvemért, — mondá — 's lépjen-ki kocsijából; egy bajsegédre van szükségem, és nem ismerek senkit. Kegyed jó barátja bátyámnak, jöjjön.““

„Mi mennykő baja, édes barátom? és mit kiván tőlem? verekedni akar? — és miért?“

„„Mivel meggyaláztatám, ingereltettem; igen, én vivni akarok““

„Miattam a' mint tetszik; hanem ez esetben keressen más segédet. — Ollyan-e külsőm, mint egy vivhősé vagy zajongóé? — Ez bolondság: azonban ki fogok szállni, hanem csak a' békét helyre állitandó; én csak ahhoz értek!“

„Le szálltam, 's bajjal törekedtem a' sokaságon keresztül. Mionno követett. Mi után nehány lépést haladtunk, egy kis emberkére botlottunk. Kérdeztem a' pör okát; de lehetlen volt őket megérteni; jobbra balra 's mindnyája egyszerre beszélt.

Elkábitva a' lármától, 's az egészből mit sem értve, az ellenfeleket egyenként félre vontam, 's lassanként az összefüggést megtudtam.

Tengerészünk szereti a' szépnemet; ollyan mint tüz; a' száraz földet 's veszélyeit nem ismeri. — Don Manuel Lienfuegos 's nőjével több izben találkozott; a' féltékeny férj pillantatai vissza nem rettentek; többször utánok ment, 's alkalmat keresett a' donnának figyelmét magára vonni Lienfuegos ezt rosz neven vette, 's ma a' bika-viadalnál a' nézők — előtt nevetséges módon boszultameg magát.

Mionnónak kedve jött a' novillóval *) próbálkozni, s' csak hamar a' téren volt: de Mionno ügyetlen, Lienfuegos kitünőleg ügyes; alig látta meg ez amazt a' téren, a' novillót ellene ingerelte.

Mionno szeles fiatalsága daczára rövidlátó. A' veszedelmet nem vette előbb észre, csak midőn a' novillo át lyukasztván lábszárruháját egy bizonyos helyen, mellyet itt nem szabad neveznem, szarvain felemelte, 's több félelmet mint fájdalmat okozott, mert a' golyó megakadályozá a' sérelmet; de a' ruha megszakadt, 's ő némileg eredetiségbe helyeztetett.

Röviden sok ide 's oda beszélés után sikerült a' békét helyre

*) Novillo — Torreas el novillo. — A' Spanyolok egy fiatal bikát hagynak utósónak a' bikaviadalban. Ezt novillónak hivják. A' megszünt viadal után kinyitott sorompókon betóduló nép ügyességét gyakorlandó. — A' novillo szarvaira rugalmas (elasticus) golyók tétetnek, hogy ne árthasson.

állithatnom; hanem félek, Mionno ismét el fogja kezdeni, nem a' bika 's Lienfuegos, hanem a' szépnemmeli harczot.“

A' történetnek vége volt; a' játék megkezdetett, 's e' közben mondá anyám Balleynek: ‚a' mit kegyed nekünk itt beszélt, azon éppen nem csudálkozom. Az ifjú Mionno egy férfinak minden szenvedélyével 's egy gyermeknek tökéletes együgyűségével bir. — Nehány nap előtt levelet kaptam bátyjától, ki Corognában van, mellyben kér, keresnék módot, melly által őt hivatala helyére visszatérésre birnám; szabadság idejének vége, 's jövendője forog kérdésben.‘

„Beszélt vele róla, condiseta?“

‚Istenem, igen; de ő nem hallgat okokra.‘

Gróf de Galvez, ki anyám mellett ült, szóllalt most meg. „„Ha nagysád akarja, nekem sikerül őt elküldeni.““

‚Igen szivesen, hanem azon feltétel alatt, hogy semmi bolonot ne csináljon!‘

„„Nem, kegyed is részese legyen az összeesküvésnek!““

‚Jól van!‘

„„Vacsora után beszéljünk!““

Gróf de Galvez egyik volt' Madrid legszeretetre méltóbb fiataljai közül. Bár némellyek kéjencznek tartották, nála szellem, bátorság, éberség, szépség nem hiányzott. Röviden, minden tulajdonnal birt, mellyek őt a' nagy világ előtt szeretetre méltóvá tehették, elronthatták. — Nője franczia, martinique-i volt. — Az anyja által nevelt fiatal gróf — nőjétől könnyűdséget, kedveltetőséget nyert, mellyek spanyol tulajdonaiba csepegtetve csabitó egészet képeztek.

A' vacsorának vége volt.

‚No don Galvez — mondá anyám nevetve — jőjjön 's fejtse-ki fényes tervét!‘

„Szivesen! — az ebből áll. — General Limère-nek özvegye Cadixból ma megjő. Férje, hajdan porto ricoi kormányzó, minden jószágát neki hagyja. — Az özvegy bizonyos ügyek elintézése végett Madridba jő, és legfeljebb nyolcz napig mulat. Ekkor visszaevez Porto-Rico-ba, vagyonát pénzzé teendő, 's Corognába hajóz. — Mionno meglátja, megszereti; az özvegy megigéri a' házasságot, ha őt követi; de ők nem együtt utaznak, az özvegy két nappal előbb megy. — Irjon azért condiseta Mionno bátyjának, hogy öcscse nyolcz, legfeljebb tiz nap alatt uton van Corogna felé.“

‚Igazán, ez szép regény! — Hanem mondja-meg nekünk előbb ismeri-e Linière tábornoknét? 's megegyez-e ő e' tréfában?‘

„Igen is! — mi jól ismerjük egymást. Majd elintézem én; az az röviden, itt látják őt nagyságtok!“ — mondá Galvez pajkosan kezére ütvén Ignacito Calvo öcsémnek.

Mi nevetni kezdtünk.

Öcsém legszebb tereremtés volt a' világon. — Az élénk, egy kissé halavány arcz, nagy kék szemek, világos fodros hajak, szende, szabályos, gyöngéd vonások, mint fiatal hölgyé, fehér jól rendezett apró fogai, legveszedelmesebb csábító eszközök — nyulánk, epedő — szokatlan szépségű kis kezei; röviden, öt Antoninus mintájául lehetett használni,

„De kedves Galvez! hogy' hitetjük azt el vele?“

‚Ah! mi azt illeti, ismét magamra vállalom. — Majd Mercedes és Pepitta-val, az öltönyök iránt tanácskozunk, 's holnap szerencséje lesz madame Linière-nek nagysádnál ebédelni.‘

Minden elrendeltetett.

Azonban egy nehézség adta elő magát, hogy' lehessen Mionnot ebédre megkapni. — Ha valaki Madridban szabad asztalt tart, azon személyek, kik a' társalgásba bevétetnek, egyszer mindenkorra meghivatnak. — Azon nap, midőn bemutattatnak, a' bucsúvételnél e' szokott tisztelkedési szavakkal bocsáttatnak-el. — „Esta casa esta à la disposition de U. d. — és hozzá teszik — puede u. d. venir à comer cuando guste! *) — E' pillanat óta a' bemutatott ama ház tagjává avattatik, 's hacsak születés- névnap, vagy más ünnepély nincs, soha meg nem hivatik ebédre senki; mivel ama feljebbi meghivás egyszer 's mindenkorra szóll. — Meglehet, hogy másnap Mionno ebédre eljő; történhetett azonban, hogy elmarad; anyám semmi esetre nem hivathatta. — A' levél, a' hivás meglepte és gyanút ébresztett volna. — Galvez megigérte, hogy találkozand vele, és nem kétkedett, hogy ha a' szép Linière-ről beszél, őt el ne hozhassa.

A' terv örömteljes, gyönyörű mulatságot igért. Másnap korán keltünk, hogy a' ruhakészitésnél az előülést, a' tanácsot vihessük. Le nem irhatom azon örömet azon vidám nyugtalanságot, mellyet játék kezdete előtt éreztünk.

Egy órakor Ignacito megjelent Galvezzel. Ez utóbbi találkozott Mionnóval, 's elbeszélé neki, hogy ma anyámnál Amerika legszebb asszonya lesz ebéden. A' tengerész mindjárt tüzet kapott; ezer kerdést intézett hozzá, mellyekre Galvez ugy felelt, hogy a'

*) E' ház uraságodé is, — vagy — e' ház parancsára áll — 's hozzá teszik — evéshez mindenkor szivesen láttatik kegyed — vagy — jöjjön enni, mikor tetszik.

tüzet még élesztette; végre mind ketten megegyeztek, hogy anyámnál ebédeljenek.

'S most Ignacitot felöltözteték; a' toillette-nek egyik részét Galvez, másikat Isabella vállalák magukra. A' mellék-körülményeket elfelejtettem; hanem emlékezem, rózsa szin czipője és kalapja volt; világos szép hajfodrai erősen halantékhoz simitva kellemes rendetlenséggel hullongtak-le képére; élénk vidám szine csintalan pajkos tekintete az elragadtatásig szép volt.

Hogy Ignacito szerepét jobban játszhassa, oktatást kapott, mint kell magát nőileg tartani, hogy' tegye kellemessé magát, mint játszék legyezőjével, hogy' távoztassa a' férjfias mozdulatokat, mint mérsékelje hangját, hogy játsza a' tengerész ellenében a' kokettet. Az idő rövid, a' helyzet és szerep kényes, veszedelmes volt.

Az oktatás az ebédhez jött vendégek bejelentésével megszakadt Némellyek beavattattak a' titokba; ezek közt volt Peppo Maury — Gondolni lehet, mennyi tréfára, mennyi nevetségre adott e' közlemény alkalmat. Maury olly szépnek találta madame Linière-t, hogy mindenképp' udvarlót, szerelmest játszani, 's a' tengerésszel vetekedni akart. Ez uj örömet, uj mulatságot igért.

Maury igen kis termetű, nagyon ragyás volt. — Szemei a' veszedelmes betegség által annyira megrongáltattak, hogy sokkal kisebbek voltak, mint az előtt; de azoknak élénksége az összeszoritott szemsugárok által még inkább nevekedett; szája hasonlag idomából kivéve, azon kellemetlen szokást tanulta-el, hogy félig mindig nyitva állt; mi által beszéde nehéz, arczvonalai kifejezés nélküli együgyűek voltak még akkor is, ha valamelly indulattól felemeltetett, elragadtatott. — Különösen mulattató volt, ha valami gonoszság és csintalanságban járt — 's a' legvidámabb ötleteket nehézkes, alig mozgatható arczvonalaival fejezte-ki. Azon felül olly jó tapintatú volt, hogy önrútságán tudott vidám lenni, nevetni. Ez másokat némi erőtetéstől mente-fel; szelleméért neki minden megengedtetett.

Ignacito Clementine nevet kapott.

Mionno megérkezett; mi fesztelen helyzetet tartottunk. Ebédhez hivtak. — Anyám kérte Galvezt, nyujtsa Clementine-nek kezét. Tudtunkra adatott, hogy ők gyermek-koruk óta ismerik egymást.

Mionno egy lépést sem távozott; mindenütt nyomukban volt; az asztalnál madame Linière mellé ült; keveset evett, sokat sohajtozott, 's egyedül csak szomszédnéjával foglalatoskodott. Ebéd végén már voltak csekély titkaik. — Öcsém könnyű mosolyokkal ingerlé őt; keveset beszélt, szende, zavart helyzetet öltött. — A' tréfa tökélyesitésére 's Mionno nevetségessé tételére azt mondá

Galvez neki, hogy Clementine szenvedélyesen szereti a' franczia nyelvet, 's ez legbiztosabb út kegyének megnyerésére. — Most öröm volt látni és hallani, hogy a' fáradhatlan Mionno ki igen keveset érte francziául, — miként harczolt homlok vetve barbar kifejezéseivel, két értelmű szavaival 's minden használni szokott finomságával, — mellyekkel e' jeles, de hivtelen nyelv tömve: de Mionno szerelem-vak volt, semmit észre nem vett. — Ebéd után Clementine távozott.

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Palota-dámák. — A' fels. cs. és királyné közelebbi alkalommal hét palotadámát méltóztatott kinevezni, kik között hazánkbeliek: m. gr. Széchenyi Pálné, szül. Zichy-Ferraris Emelka gfné; és gr. Pálffy Terézia gfné, szül. Rossi gfné. — M. gr. Seldern Maria, szül. Hadik grófnénak a' kamarai kisebb bejárást mélóztatott megengedni.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten nov. 12-dikén vese sorvadásból, élete 56-dik évében szenderült örök nyugalomra ngos Vizkeleti Vizkelety Mihály ur, kir. tanácsnok, budai kerületi főtartományhiztos, több t. n. megye táblabirája. Hült maradványai 14-kén ohajtásához képest, csendben vitettek a' váczi ut melléki temetőbe. — Kesergi elhunytát, számos barátjain 's tisztelőin kivül, leánya n. Vizkeleti Etelka.

INNEPLÉS.

A' gyertyácska-ünnep. (*Vége.*) — E' közben a' zaj lármává növekedett; többé már nem játszottak: birkóztak, raboltak; egyik másiknak gyertyáját orzá-el, akár égett az, akár nem; egy paino (romai piperőcz) tiz gyertyát rabolt, mellyeket szövétnek-nemüleg összekötve, magasan feje fölött lobogtatott. Nehányan a' hölgyek közül hozzám jöttek, kérők, szerezném vissza elrablott gyertyácskáikat; mert nem férfiaktól rablá azokat, mint eleinte hittem. Én nem kéretém magam' kétszer, hanem, mint bátor rabló-hajó, az elölem menekülni kivánt harácsra rohantam. Csata kezdödött. Ő kisebb 's fürgébb volt nálamnál, 's igy valahányszor lebukott, kisiklott kezeimből. Én is Mosje Ercole 's Ser Anteo-hoz hasonlag felragadám a' lepkét (forfallone) 's ugy magamhoz szoritám, hogy a' signoráknak elég alkalmuk volt öt diadaljeleitől megfosztani. Ezután udvarias „scusi"-val (engedelemkérés) földre tettem. De a' paino olly vasvilla tekintetet vete reám, mellyből világosan látám, hogy örömest megkéselne, ha bátorkodnék. Most egy abbate lépett hozzám. Barátságosan kezen fogott, 's ablakhoz vezetett. A' piperőczczeli tusámat látván, azt tanácslá, vonulnék-el a' felbőszült lepke elől.

A' corsoi lárma egy fenékből felkavart tenger zajához hasonlita. A' bolondság ur lön, 's már csak kevés égő gyertyát lehete látni; mert e' zavarban lehetlen volt az eloltástól megőrzeni. Alattunk az erkélyen néhány férfi állt, póznákra raggatott gyertyáikat az utsza közepéig kitolók, 's az átme-

nöket gunyosan gyertyáik eloltására késztök. De többszöri sükeretlen próba közönyössé tette az alantiakat, 's a' lángokat figyelemre sem méltatva vonultak tovább. Az abbate eltünt mellölem. Egyszer csak valami hosszú, vékonyat látok magam mellett az ablakon kinyulni. A' lelkész szörnyü hosszú póznát hozott, mellyre egy megnedvesitett matrózföveget tüzvén, az erkélyen állók gyertyáit egyetlen jól irányzott rántással kioltá. A' meglepetett harczra szóllitók föltekinténck, 's nevetséges szidalom-záport árasztának fejünkre, melly alig mult-el, uj vita kezdödött a' gyertyáikat ismét meggyujtani akarók 's az abbate nedves oltófövege köztt.

Én ismét a' terembe fordulék! Minö tekintet! egy szék, egy asztal, egy szekrény sem állt helyén. A' hölgyek szemei mint ugyan annyi örökké égö gyertyácskák lángoltak; a' hölgyek és ifjak szorosabban összeolvadtak, mintha többé nem a' gyertyákért küzdenének. Lennt a' corsón féktelenül hullámzott a' nép és zaj. E' zür közben ismét megkondult a' capitoliumi óra. Az idö lefolyt. — Era morto il carnevale. LOOSI JENÖ.

KÜLÖNFÉLE.

A' különcz koldús. — Egy érzékeny jelenet, melly nehány nap elött a' Theatre de la Renaissance csarnokaiban történt, gerjedelmet okozott a' néptömegben — „la Medusa" czimü dramára pedig fényes következményt. — Egy szegény ösz, kinek szenvedés-kinzott arcza, viseltes öltönye de kevély magatartása nyomort, lemondást és hadfit mutattak, félékeny 's szégyentöl szorult hangon küzdött nehány rendörrel, kik öt, meg lehet, akaratjok ellen 's inkább csak a' szigorú parancs következményében, el akarák fogni. A' pör igy fejlödött. —

Nem messze a' pénztártól egy szegletbe, de még is a' tömegnek utjába, állt az öreg; semmit nem kért, csak könyörgö pillantatokat vetett ezekre, kik szerencsésbek nálánál, 's belépti jegyeket váltva a' szinbeljébe huzódtak. — A' rendörök csaknem egy óraig figyelmeztek ez emberre, és már többször felszólliták visszavonulásra, midön egy urat (kit jeles magatartásáról, melljén függö rendjeléröl, egy hösnek kellett tartani) közeledni, 's az öregnek kezébe öt frankot nyomni láttak. — ‚Köszönet! köszönet!' — kiáltá az ösz; és mig amaz adományát észrevétetni nem akarva távozott, emez a' rendöröknek legnagyobb bámulásukra, nem, mint illyeseknél szokás, a' szomszéd csapszékbe, hanem a' pénztárhoz ment; hol azonban neki megtagadták a' belépti jegyet. — „Ön fogoly — mondá egy rendör — a' koldulás tilalmas, 's önnek engemet követni kell!" — O uraim! — kiált az ösz — én nem koldulok. — Azon agg tiszt látta, hogy én vén szolga vagyok; ö bajtárs, ki a' másiknak hálával tartozik. — Istenért, ne tartsanak koldúsnak!'

Az ösznek elsö szavaira a' tiszt ismét hozzá fordult. Nyomos közbenszóllása 's azon bizonyitványra, hogy az öszben ezredének egyik katonájára ismert, szabadon bocsáták a' rendörök. — Áldva azt, ki öt a' fogságtól és szégyentöl megszabaditotta, zokogás közben regélé a' szerencsétlen, hogy ö tengerész zsenge kora óta, 's husz évvel ez elött a' Medusán hajótörést szenvedteknek egyike, és most minden erejét összeszedte, hogy azon darabnak elöadásán, melly e' rettentö szerencsétlenségnek képét nézök elébe adja, jelen lehessen — Segedelem-forrás, barátok nélkül levén, a' közjótékonysághoz folyamodott, hogy azon jelenetet meglássa, mellynek borzasztó

rémképe olly mélyen van emlékébe vésve, melly olly sok hű bajtársat, kedves barátot ölelt tőle nyugalomra, 's mellynek látásáról nehezen 's nagy fájdalommal kellene lemondania.

Egy nem csekély pénzbeli összetétel, mellyet a' tiszt azok között, kik ez érzékeny regényt hallák, szedett, a' franczia tengerészség e' szerencsétlen maradványának napjai enyhitésére. PÓLYA ENDRE.

Egy keresztény zsidónak levele X**-hez. Becses levelét, mellyben szigorú körülményeit olly élénken rajzolja, könyes szemekkel olvasám. Isten látja, hogy senkihez inkább nem folyamodhatott volna, ha helyzetem megengedné, hogy segithessek. Nem három, de hat százat adnék, ha lehetne, még pedig kamat nélkül, 's meddig kegyednek tetszenék. De fájdalom! mint rendesen szokott, ki akarna, attól nem telik; kitől telnék, az nem akar. Azonban, hogy még is kegyedet felebaráti szeretetemről 's arról, mennyire kedves kötelességemnek tartom szenvedő embertársomnak segéd kezeket nyujtani, meggyőzzem: ezennel jelentem, hogy egy jó barátom a' kivánt summát egy hónapra a' következő föltétek alatt szives leend letenni, u. m:

1.) Kegyed 300 frtrul adugyan kötelezvényt, de csak 210 ftot fog kapni: a' többit némi csekély kamat fejében levonván.

2.) Mivel életünk Isten kezeiben levén, nem tudhatjuk, mikor tetszik szent Felségének minket e' siralom völgyéből ama jobb hazába szóllitani: diplomáját 's az assignatiót, fizetéséről barátomat biztositandó, nekem átadandja.

Isten őrizz, hogy fáradságomért valamit kivánjak! — Isten látja lelkemet, miképpen kereszténi tetteimért legfőbb jutalom az öntudat, hogy másokon segithettem. Ha tetszik, feljebb emlitettem föltételek alatt a' 210 ft. tőlem akármikor átveheti. Atyafiságos szeretettel maradok 's a' t.

Jegyzet. Az illy bárányhőrbe öltözött farkasok saját jellemeikről azonnal megismerhetők. Fejüket ájtatosan lesütik, 's ottan ottan kinek kinek szemeibe vigyorognak. Gyakran járnak szentegyházba. Szinök rendesen sötétes, néha néha feketés. Minden bucsúmenetnél megjelennek. Farsangon legnagyobb gyönyörük zálogház körül ácsorogni, nézendők azokat, kik zálogositnak. Végre többnyire kezeikben táblácskával láthatók, mellyre szükölködő embertársaik neveiket irogatják. VARGA S.

Tagrejtvény.

Elsőm csekélységét jelenti a' tárgynak,
Másodikom díját érdemlett munkának.
Egészem nagy helység regényes vidékben,
Könnyen meglelheted Komárom megyében

K—i.

Előbbi rejtvény: 1) A' czinteremben. — 2) A' czukorsüveget. — 3) A' nyáj és gulyában. — 4) Nedves.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

93.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap november 24kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Még is csak elment.

(*Vége.*)

Másnap Linière ismét megjelent, és a' szinjáték ismét kezdődött. — Mionno gyöngéd, közeledő lett, — és neki, midőn elváltak, a' legtüzesebb, legbolondabb levelet irta, melly valaha egy Amor-tanitvány, egy szerelmes bohócz agyából származott. — Feleletet kapott. — Levezés jött létre, melly igen mulattató volt

Ugyan ez időben állitá-fel batteriáit Maury, majd a' szerencsétlen szerelmest majd a' kétségbeeső szerelemféltőt játszva: ellenben Mionno szerencséje teljes érzetében megsemmisitő pillantatokat lövelt reá, vagy tettetett okosnak mutatá magát, vagy sértőleg könyörületesnek, 's ezMauryt a' legnagyobb dühösségbe ragadta.

Mionno csalatása olly tökélyes volt, hogy egykor, madame Linière távozta után, midőn Ignacito saját ruhájában is megjelent, semmi gyanú nála nem keletkezett. — Sőt egykor Galvez kedvcsapongásai közt ezt kérdé tőle: – „nem találja édes barátom, hogy Ignacito Calvónak némi hasonlatossága van Clementine-hez?“

Mionno megnézte őt lorgnettén, 's felelé:, talán — meglehet! — az igaz — valami! — de milly különbség!“

Semmi alkalmat el nem mulasztott Mionno, hogy az egész környek szerencsés titkát el ne árulja. A' vigyázatlanság nemei közül egy sem volt, melly ellen ne hibázott volna; sőt sokszor nagyitotta is szerencséjét, bár, hogy a' rágalomnak helye nincs, igen jól tudtuk. — Minden levél vitt a' boldog szeretőnek egy szerelemjegyet; majd egy hajfürt, majd egy a' Clémentine szép melljén elhervadt virágcsa: e' virágokat estve az összejöveteleknél kész akarva tette észre vehetőkké és sokszor érintette ajkaihoz.

Egyszer az asztalhoz lépett, mellynél mi mademoiselle de Torrealtóval ültünk. — Luizához közeledve kérdé: — „Luisata! kegyednek itt igen szép hajláncza van. Én egyet fonatni akarok. Nem adhatná-át adressét azon embernek, ki kegyedét fonta?“

Ugyan azon reggel küldtünk neki Clementine hajfodraiból.

‚Igen szivesen — mondá Luisata! — Ordunno-nak hivják, és lakik az Iruciados *) utszában, 18-ik szám alatt.‘ — Ez az ő czipő-készitőjének adresse volt.‘

Vacsorához ültünk. Egy nagy jelenet készült. Maury ez egész estve szomorú és ingereltebb volt, mint máskor. — Balley a’ titokba nem levén avatva, madame de Linièrehez ezer mulattató kérdést intézett Puerto-Rico és Mexicóról, ’s előadta e’ világrész gastronomiai termesztményeit. Végre mondá:

‚Az még vad ország. Fogadni mernék, hogy még az eredeti konyha, sunche al agiaco, ’s más hasonnemű étkek mellett tart. Az igaz, hogy jeles gyümölcsei vannak; a’ mangue, cheromoja, és a’ zopatillo. O az isteni zopatillo!“ **) — de észre vevén, hogy Clementine nem figyelmez, mivel Mionno fülébe sugdosott, anyámhoz fordul, ’s nevetve mondá:

„Nézze csak, nézze condiseta! — Mionno mindig ugyan az; ha ha ha!“ — ’s a’ nevetségtől köhögve kelt-fel.

E’ szempillanatban ült testvérem zongorához, ’s egy keringőt játszott. — Tánczolni akartunk. — Clementine felkelt, benne részt veendő; és Mionno már körül akará karolni, midőn a’ kis Maury, háta mögött ólálkodva már birtokában volt a’ helynek, mellyet a’ másik elfoglalni akart.

„De uram!“ — mondá Mionno elvörösödve.

„„Ezen keringő enyim — mond Maury — nekem van igérve, ’s én egy teremtésnek sem engedem!““

Azon hidegség, melylyel e’ szavak kimondattak, Mionnót egy pillanatig meghökkenté; hanem a’ tengerészt forrongó vére elragadta. Egy borús jelenet készült, de Galvez eszökre térité. — „„„Uraim! gondolják-meg, hol vannak, ’s ne feledjék azon tiszteletet, melylyel madame Linière-nek tartoznak. Egyébiránt neki joga van határozni, választani!“ “

Mig Mionno Galvezt hallgatta, addig Maury Clementinet elragadta; váratlan gyorsasággal keringte a’ tourt, ’s az üveg csarnokon ki, eltünt. Mionno még azon helyzetben állt, elnyomott haraggal, melly minden tetemét elfoglalá.

Csak hamar megjelentek a’ tánczolók az átelleni ajtón. Mulatságos volt nézni, a’ tanczoló pár ügyessége örömben ’s gyorsságban miként vetélkedett.

Mionno hallgatott; egy asztalhoz ült, irónt vett elő, ’s rajzolni kezdett. — Maury figyelmes volt reá, mögé lopódzott, ’s midőn észre vette, hogy Clementine arczrajzát akarja készitni, használt

*) Korhelyek utszája.

**) Americai gyümölcsök.

egy pillantatot; midőn t. i. a' tengerész elforditá fejét, felvevé a' rajzot, gyertyához tartá, 's azt a' leg nagyobb hidegvérűséggel csendesen elégete.

‚Mit csinál itt uram?' — kiáltá Mionno.

„„Mulatom magamat.''

‚Ön igen vakmerő!'

„Ön pedig balga!''

‚Önnek elégtételt kell adni szavaiért!'

„Ha ön akarja!''

‚Mindjárt, pontban!'

„Legyen!''

Mi e' párbeszédet még nevetségesebbé tette, azon ellentét volt, hogy Mionno tüzesen, sebesen beszélt; arcza halvány volt; ajkai reszkettek: Maury pedig kőhideg képpel, csendesen, nehézkesen a' nélkül, hogy reá nézett volna, szemeit mereven az égő papir utósó fogatára irányozva felelt neki.

„„Elég uraim! — mondá Galvez parancsoló hangon — kövessenek önök!''''

Galvez egy félre eső helyre vezeté őket, hol elvégeztetett, hogy a' párviadal estebéd után történjék: addig mind a' két fél ugy viselje magát, mintha közttök a' béke soha meg nem zavartatott volna.

E' rövid jelenet a' szalón egyik szegletében történt, 's csak nehány személytől, kik a' titokba voltak avatva, de kik tettették, mintha semmit észre nem vettek volna, láttatott. — Vacsoráig minden rendbe hozatott.

Az összejövetel helye Panadoros kis utsza volt, mellyre anyám háló szobájának ablakai dültek. Ott látatlan tanúi lehettünk a' viadalnak. Az idő éjfél után egy óra, a' fegyver — kard.

Anyám, kivel az urak tervöket nem mindjárt közölték, ugy vélekedett, hogy nagyon messze mentek, 's félt a' következményektől. — Mionno dühös 's hajlandó volt a' dologból véres valót csinálni. — Ő meg ölhette Maury-t. — Azonban a' tanúk, a' segédek megigérék a' vigyázatot, 's ő engedett.

Elmentek.

Mi elfoglaltuk az ablakokat; sötétben ültünk, hogy észre ne vétessünk. A' lámpák kialudtak; az utsza puszta volt. — A' kardzörgés jelenté, hogy a' viadal megkezdetett. — Mi bizonyos rohamát éreztük a' félelemnek, sajnálkozásnak, megbánásnak, melly azonban rövid életű volt; mert Maury az első alkalmat használta, 's lerogyott. — Segitségre siettek. — Mionno holtnak vélte, megijedt, 's távozni akart; de Galvez visszatartóztatta, 's mondá: —

„Nem, igy nem válnak. — Ön ellenségének, meglehet, nehány percze van még az életből, 's kereszténi kötelessége a' világot megengesztelés 's megbékélés nélkül el nem hagyni. Jőjjön!“

Mionno, kinek különben jó szive volt, mélyen megindulva közeledék a' megsértetthez — 's most láttunk egy érzékeny de egyszersmind comicai jelenetet. — Végre Galvez megragadta Mionnót karjánál fogva, és sebes léptekkel vitte magával, mig a' többi tanú a' haldoklótól követve, mint őrült, nevetett. Anyámhoz jöttek-fel.

Következő napon Mionno Galveznél rejtekezett, ki azt mondá neki, hogy Maury sebe veszedelmes, és legokosabb lesz Madridot elhagyni, hogy be ne fogattassék.

De Mionno nem ugy vélekedett. Ő csak Clementinerőll beszélt, és csak azon levél vétele után engedett, mellyben madame Linière megigérte neki, hogy Corognában találkoznak.

„Még is csak elment!“ — mondá anyám nevetve.

Nehány nappal a' tengerész elutazta után bátyjától e' levelet kapta anyám.

„Kegyed öcsémet visszaküldé édes condiseta és én ezt igen nagyon köszönöm; azonban hinnem kell, megbűvölték őt nagyságtok: most keresztül futossa az egész várost. Bizonyos Clementinét keres; minden ajtón zörget; kihallgat minden kapust, minden embert megszóllit; kikérdezi az utszán keresztül menőket; a' szinház minden páholyát bejárja azon reménynyel, hogy őt ott találja. — Ugy hiszem, ha hamarjában el nem hajózik, kényszeritve leszek őt őrültek házába záratni.“ PÓLYA ENDRE.

ÉLETTÖRTÉNET.

Életképek.)

VII.

Lady Fanshawe.

Fanshawe lady emlékirataiban (Memoirs of Lady Fanshawe) a' szépnem egyik szeretetre legméltóbb virága, kikkel a' historiában találkozunk, olly egyszerű és szende, mint vonzó módon ismertet-meg minket az angol Károly udvara és korának legfontosb embereivel, egyetlen fijának (ki akkor, 1676-ban, még gyermek vala) élete nélkülözeteit, veszélyeit 's változó eseteit elbeszélvén. Az ő hőse, férje, hű szolgája a' szerencsétlen fejdelemnek, és semmi sincs meginditóbb, mint szerelemteljes emlékezetei, valahányszor nevét emliti. — Egy nap elcsábittaték egy barátnéjától férjét pró-

*) Regélő 59. 60. I.) Zrinyi. — 61. II.) Schiller — 80. III.) Chateaubriand. — 87. IV.) Jules Janin. — 89. V. VI.) Zukowsky. Paul de Koch.

bára tenni, a' leznehezebbre talán egy férfinak — azon próbára, ha a' kötelesség érzelme erősebb-e benne, vagy szerelemé. — Ifjú valék — mond a' lady — 's tapasztalatlan, és e' napig soha sem hallottam valamit a' politicáról. Képzelém tehát, hogy még is többnek kell benne lenni, ha a' statustitkokba beavattatunk, mint mit én tudék, 's hogy ugy — mert annyira divatban volt — férjemtől, ha ez lehető volt volna, még jobban fogok szerettetni. Midőn a' statustanácsból haza jött, és szokása szerint, miután üdvözölt, papiraival egy vagy pár órára dolgozó szobájába ment, követém őt; hevesen fordult vissza 's mondá: — „mit akarsz édesem?" — Elbeszéltem, miként hallám, hogy a' fejdelem egy csomót kappot a' királynétól, 's ugy sejtém, hogy ez az, mi kezében van, 's tudni ohajtám, mi van benne. Ő mosolygva válaszolta: — „édesem, azonnal hozzád jövök; kérlek, menj! mert igen sok dolgom van." Midőn szobájából kijött, viszonzám kérésemet; megcsókolt, 's más valamiről beszélt. Vacsoránál semmit nem evett; mint szokott, mellettem ült, 's igen beszédes volt az asztali társaság iránt Midőn lefekvénk, ismét kérdezém, 's mondám, nem hihetem, hogy szeret, ha mindent meg nem mond, a' mit tud. Azonban ő nem felelt semmit, de csókokkal tömte-be számat. Igy fekvénk-le. Én sirtam, 's ő aludni ment; reggel felkölte, 's mint szoká, beszélni kezdett velem, mire én nem feleltem. Felkelt, az ágyhoz jött, 's megcsókola; azután behuzá a' függönyöket, 's az udvarba ment. Ebédre haza jövén, szokása szerint azonnal hozzám jött. Én megfogám kezét, 's igy szóllék: „téged nem bánt, ha búsulni látsz is." — Mire ő megölelt, 's felelé:, kedves lelkem, semmi sem fájhat a' földön a' annyira mint ez; de, midőn ügyeimről kérdezősködél, nem volt hatalmamban téged kielégitnem; mert életem 's birtokom tied legyen, és szivem minden gondolata, hol hivatalom titkai nincsenek: csak becsületem enyim egyedül, 's ezt meg nem tarthatom, ha veled a' fejdelem ügyeit közlöm. Kérlek, elégedjél-meg e' válaszszal.' — Okossága 's jósága olly nagy benyomást tettek rám, 's bohóságom olly undoritónak tünt-föl előttem, hogy e' naptól halála napjaig soha sem gondolék többé rá, hogy ügyeiről tudakozódjamt"

Milly dicső nő! nem Shakespeare Desdemonáját hisszük-e hallani, e' sorokat olvasván? SZÁNKY KÁROLY.

KÜLÖNFÉLE.

Vallásos szokások a' Kalmukoknál. — A' térítő társaság utósó leedsi gyülésében liverpooli Carrathers ur, ki térítő volt egykor Krimben, mulattató dolgokat beszélt a' Kalmukok vallásos szokásairól. Astrakanban létekor belől kivájt malomkőhöz hasonlitó gépet vett templomukban észre.

Kérdésére, mit jelentsen az, papjok mondá, hogy az nagy fontosságú tárgy, olly gép t. i., melly a' Kalmukokért imádkozik. Az imádkozás igy történik: a' nép czédulákra irt imáit az imádkozó gép odvába teszi, 's kerékként forgatja azt; mi minél többször történik, annál foganatosb az ima. — Még egy más körülmény is fölébreszté a' térítő kandiságát. Látta t. i., hogy a' fő pap egy nagy edényből más kisebbe bizonyos piszkos folyadékot öntött, 's abból ivék. Kérdésére, mit ivott, azt felelé a' főpap: „elődje porából.“ — Szokás t. i. a' Kalmukoknál megégetni a' megholt főpap testét, 's a' port vizbe elegyitve tartani. E' zagyvalékból kéntelen a' főpap minden reggel inni, mig elődjét, a' szó igazi értelmében, magába nem veszi, 's föl nem emészti. Ez azért történik, hogy a' hierarchia kormányzatában egyenlő rendszert tartsanak.

Maria Antonia 's a' kefekötő. — Midőn XVI-dik Lajos 's neje szökésükkor elfogattak és Parisba hozattak, kénytelenek voltak a' távullétök alatt kiadott parancsokhoz alkalmazkodni. — Azon 48 óra alatt, mellyek a' királynénak a' tuilleriákba megérkezte után lefolytak, éjjel 's nappal két nemzeti őr állott szobájában. Jelenlétökben kellett a' királynénak ágyából felkelni vagy lefeküdni, ugy hogy ágykarpitokba burkolózott, mig öltözködött vagy levetközött. Lafayette kieszközlé ez illetlenség megszüntetését; mert utóbb csak egy nemzetőr állott azon teremben, melly Maria Antonia szobájával volt határos, de joga volt, ha jónak vélé, fölemelni a' szőnyeget, melly a' két szobát elválasztó üvegajtót födé. — Képzelhetni, mi aggodalomban élt, 's mi ritkán szunyadt-el a' királyné, tudván azt, hogy a' parisiak őt nem szeretik. Egy éjjel ujra nem alhatván, lámpáján gyertyát gyujta, 's olvasni kezde. — De ki irja-le bámulatát, midőn a' mellékteremben őrködött nemzetőr nem sokára felnyitja az ajtót, belép, az ágykarpitokat félre tolja, 's az ágy alsó végére ül. — ‚Látom — ugymond — hogy nem alszik kegyed; csacsogjunk hát együtt, mi jobban fog mulattatni, mint az olvasás.‘ — E' vakmerőség annyira megzavará a' királynét, hogy elejénte szót sem szólhata; miből a' szemtelen vendég, ki teste egész sulyával ült Maria Antonia gyöngéd lábain, azt következteté, hogy a' királyné kedvesen veszi udvariasságát. — Miután Maria Antonia néhány perczig gondolkozott, mit kelljen tennie, azt találá, hogy mivel a' nemzetőr tudatlanságból hibázott, gyöngéd megpirongatása legczélszerübb leend. — „Uram — kezdé kényszeritett 's nagy fáradságába került mosolylyal — tudja-e, mi a' királyné?“ — ‚Igen is — válaszolt a' polgárkatona, ki legalább föelvében ismeré a' forradalmat — a' királyné — hitese a' nemzet első tisztviselőjének.‘ — „Megelégszem ez értelemhatározással is. De mondja-meg csak „van-e a' királynénak joga aludni?‘ ‚Minden esetre, madame! az álom is emberjogokhoz tartozik; de kegyed óranegyeddel ezelőtt nem alvék; azt hittem tehát, kedvére teendem, ha társalkodóul bejövök.‘ — „Köszönöm, uram — felelt a' királyné mosolygva; mert meg volt győződve, hogy becsületes emberrel van dolga. — Most térjen vissza állomására; mert baj érhetné, ha megtudnák eltávoztát.“ — ‚Igaza van, madame — megjegyzé az őr — megyek, de ne haragudjék rám; hiszen én jót akartam!‘ — E' szavak után állomására ment a' jó szivü ember. — Más nap megtudá Maria Antonia, hogy éji vendége sz. Márton városnegyedből egy becsületes kefekötő vala; együgyü udvariasságán tehát nem csudálkozék.

Haszontalan kenyérfogyasztók. Kevés idő előtt még 80.000 kutya volt Bécsben, mellyek (napjában egyre 4 latjával számitva) egy év alatt

2.948 340 // kenyeret 's 2.948 ökrõt emésztettek-fel. Franczia országban már rég fölszámiták, hogy azzal 200.000 embert lehetne táplálni, mit egy év alatt a' haszontalan ebek (némelly ölbeliket ide nem számitva) megemésztenek. Midõn a' franczia követek kamarájában inditványba hozatott, hogy a' kutyákra adó vettessék, kikaczagák az inditványozókat. Bizony pedig balul cselekvék; mert angol országnak a' kutyaadó nem megvetõ összeget hozbe, mint következõ lajstromból átláthatni.

19.995 agár 1 Lst-jével -- 19.995 lst. 114 500 mindennemü vadászeb, ollyanoknál, kik három négy vagy többel is birnak 14 sillingjével — 80 150 lst.; 218,590 közönséges kutya ollyan embereknél, kik csak egyet tartanak 8 sillingjével 87.536; 900 szelindek per 36 lst 32.400 lst; 353.985 kutya adózik évenként 220.081 lst vagy is 1.467.200 tallért, mi 5 percentjével számitva 29.344.000 tallér kutya-tõpénzt tesz.

Régi franczia királyok kincsei. Majdnem a' lehetlenségek közé tartozik e' kincsek tömérdekségét 's becsét röviden elõszámlálni A' gyémántok összes száma 9.547 darabból állott 1791-ben; igy tehát 3.576 darabbal több volt, mint 1774-ben, XVI-dik Lajosnak trónra léptekor. Az uj szerzemény többnyire kicsiny gyémántokból állott, mellyek a' király gombjai és kardja ékitésére szereztettek. Ellenben nehány nagyobb gyémánt, melly 1774-ben még a' kincstárban volt, eltünt, minek eredményében az 1791-ki összes gyémántok becse 127 906 livrevel kevesebb volt, mint 1774-ben, mind a' mellett is; hogy számuk annyira növekedett. A' foglalás becse azonban kipótolá azon összeget, melly a' gyémántoknál elveszett. A' koronához tartozó gyöngyök száma 513 darabot tön; ezekbõl 480 nem volt befoglalva, 23 pedig némelly a' királynéhoz tartozó ékszerekben ragyogott. Rubin 230 darab volt, 's ezekbõl 145 darab foglalatlan, 80 pedig az aranygyapjas rend váll-csatjain 's a' király rendkeresztjeiben vala látható; a' 150 darab smaragd közül csak 17 darab foglaltaték-be; 's ez is a' király óralánczába; továbbá még 134 saphir, 3 keleti amethyst és 8 syriai granat járult a' kincshez Az ugy nevezett regent gyémánt 146 karatot nyoma, 's 12 millio livre-re becsülteték. Az összes gyémántok becsét 16 millio 's 730.400 livre-re tették. A' legszebb gyöngy 200 000 's a' legroszabb 300 livre-re becsülteték; az összes gyöngyök értéke 996.700 livre-t tön A' legszebb rubin árát 50.000 's a' legroszabbét 50 livre-re tették; a' legszebb topaz 6 000. a' legroszabb 150; a' legszebb saphir 100.000, a második 6, harmadik 3.000 's a legsatnyább 120 livre-t ér; a' legszebb amethystet 6.000 's a' legroszabbat 200 livre-re becsülték. A' szines kövek összes becsét 360 604 livre-re tették. Fennebb emlitett gyémántokon kivül voltak még mások is, a' király használatára rendeltt ékszerekbe foglalttak, mellyeknek összes értéke 5.834.490 livre-t tön. Valamennyi gyémánt és szines kõ becse, a' királyéit is ide számitva, 23.992.197 livre-re határoztatott.

Már az csak még is sok, ha igaz. Philadelphiában mintegy másfél hónap elõtt gyuladalom dühöngvén, nehány házat egész alapjáig elhamvasztott. A' szerencsétlenség igen sajátságos módon köszöntött-be. Bizonyos éjszakamerikai piperkõcz egy háznak elsõ emeletében biliardozással mulatá magát. Éppen a' sárga labdát szándékozék keményen, amugy europailag bevágni, midõn az iszonyú lökést kapott fejér labda a biliardról ki-'s az ablakon keresztül pattanván, egy átellenben fekvõ kávéházba berepült, ott a' biliardra esett, 's a' sárga labdát a' bal részeni közép lyukba szelvén,

onnan is lepattanván, egy chiocolade-ot szörpölgető vendégnek kezéből a csészét elsodorva, a' nyitott ajtón keresztül konyhába ugrott, 's egy ott szédelgő kandurnak oldalbordáit keményen találá; ez a' váratlan quaramboleirozás és abból következett fájdalom által felbőszülvén, tüzhelyre szökött; ott egy lábos zsirt felborita, 's ez által lángba borulván iszonyú ugrásokkal a' padlásra futott, hol gyapot volt lerakva. — Nem sokára fekete füstfellegek kanyarogtak-fel a' padlásról, lárma-harangok zugtak, és vizi puskák robogtak elé a' lázadt elem elfojtására, melly óriási karokkal nyulongott ég felé, és rövid perez alatt sováron emészté-fel, mit évek alatt, izzasztó munkával, több száz kéz gyüjtött össze.

Sinai környéke Egy utazó, ki Syriát 's nyugoti Arabiának egy részét megjárta, következőleg ir utjáról; „A' Sinai hegyhez vezető nagy puszta vagy is rengeteg, a' legtökélyesebb nagyszerüségnek a' legmeddőbb kopársággal párosult bélyegét viseli. Sziklákra sziklák halmozvák, mellyeken a' növényéletnek semmi jele, szinök a' chiocoladéhoz hasonlit, 's olly kopaszok, hogy a' napsugárait, utazók arczait tisztán visszatükrözik. Olly vidék, melly az utast bámulattal 's rémüléssel tölti-el; mellynek láttára könnyü elgondolni, mért békétlenkedtek a' jobb földről kihozott 's itt éhséggel és szomjúsággal küszködött Izraeliták. Sinai tetején, állitólagosan azon helyen, hol az ur a' lángoló csipkebokorban Mózesnek megjelent, fekszik sz. Katalin zárdája, melly a' föld kóbor csordái között inkább erősségnek, mint zárdának tekinthető. Erős falakkal környezett udvarába csak egy ut vezet, 's ez egy lecsüggő kötél, mellyen az ember felcsigáztatik 's alá bocsáttatik. Egyébiránt a' görög szerzetesek, e' zárdának lakosai, elég vendégszeretők.

EMLÉKMONDÁS.

Tünödő.

Majd hül, majd izzad, félelmét váltja haragra,
Majd megalázódik, majd gögösen érzi hatalmát.
Ébren van, de az álommal vetekedve röpülő
— gondolatok támadnak — eszében,
'S járva, pihenve fején leli szörnyü gondjai terhét.

VÖRÖSMARTY után K. H. K. J.

A' barátság bűvös erő, melly egész országokon és vérözön nélkül győzelmeskedik; koronát tesz a' fejdelmek fejére, 's az egész emberi nem valódi boldogsága. ÁNYOS P. után M. N.

Gnomák. A' láda, mellyet a' fösvény szánt kincse elrejtésére, egyszersmind ege és pokla.

Szegénységből gazdagságra jutni csak annyi, mint nyomorúságunkat változtatni. Gr. OXENSTIRNA után S. Karolina.

Előbbi rejtvény: KISBÉR.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

95.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön november 28kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyhez képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' jós álom.

(Orosz novella.)

Gergely.

Es ezt háromszor álmodám; ugy-e,
Csudálatos?

Pimen.

Az ifjú vér buzog.

PUSCHKIN.

Mult nyárhó egyik reggelén történt. A' kecses N. grófnő, ki akkor Moszkva közelében fekvő falusi jószágán tartózkodott, gondtalanul nyult-el pamlagán, egyik kezével egy himzett vánkost ölelve, másikat az ellenében ülő orvosnak nyujtva. Bágyadt tekintete, lankadt szemei, 's gyöngén, változva verő ütere mind azt bizonyiták, hogy beteg. — A' grófné kezét tartó orvos külsején ama nyugodtság mutatkozék, mellynek örve alá a' tapasztalt orvos bölcsességét, mint szintén értetlenségét, divatos önhittségét, 's a' gyógyszerek hatása iránti bizalmatlanságát szokta rejteni. Hunyorgó szemeiben éppen ugy lehete halálos itéletet olvasni, mint hosszú, tartós életről kezeskedést. A' grófné kételgve nézett reá, 's nem tudá, aggódjék-e, vagy örüljön.

„Semmi veszélytől se tartson nagysád — mond végre az orvos, — kis lázos változás, semmi egyéb. Vallja-meg csak kegyed, hogy sokat epeszti magát a' gróf távulléte miatt. De mit van mit tenni! Igaz, hogy terhes feladat elszakasztva élni azon férfiútól, kinek még csak fél év óta van azon irigylendő szerencséje, nagysád férjének neveztetni; azonban —"

„Orvos ur! o, ha ön tudná — —"

A' grófnő erőtetve mosolygott, 's rövid szünet után tovább folytatá szavait; — „de ön esztelenségnek fogja mondani — valóban, szinte szégyenlem önnek megvallani. Tudja-e ön, hogy Woldemaromat nem fogom többé látni?"

„Valóban? 's mért nem?"

„Emlékezik ön, hogy midőn családi ügyekben jószágaira utazott, azt igéré, miképp' őszelő elsőjé.e, mint születésem napjára,

haza térend? De én addig meghalok; igen, nyárutó végeig bizonyosan meghalok.“

„Nagysás asszonyom, kegyed bámulásba hoz!‘ — És e’ mellett gyanús szemekkel nézett a’ grófnéra.

A’ grófnő kitalálta az orvos gondolatját.

„Ön elhamarkodva ’s hibásan itél, orvos ur; én eszemen vagyok; bár mi zavarttnak lássék is beszédem, egészen eszemen vagyok. Mondja-meg, hisz-e az álmoknak?“

Felelet helyett ujra kezét fogá-meg az orvos a’ beszélőnek; de minthogy forróságot nem érzett, ismét elereszté, ’s monda:

„Bocsánat, grófnő; de valóban azt hittem, hogy kegyed — hagymázban van.‘

„És ön e’ véleménye mellett fog maradni — felelt a’ beteg — ha mai álmomat elbeszélem. Ön tudja, hogy álomnak nem hiszek, ’s e’ mai még is olly hatással volt reám, hogy magamhoz térni mindeddig nem tudtam. Ön tanácsa szerint tegnap jókor lefeküdtem, de álom soká nem jött szememre. Semmi sem tikkaszt el annyira, mint az álomtalanság; gondolatim egy tárgyról másra szállongtak; hiában iparkodtam semmire sem gondolni; ereimben forrón nyargalt a’ vér. Végre elszenderegtem, de álomban még hallám a’ rémek órájának kongását. Ugyan e’ perczben a’ nélkül, hogy szemeim felnyiltak volna, szorosan ágyam mellett egy ősz férfiút láttam állani, kit, ugy rémlik, mintha már valahol láttam volna, kinek öltözete, mint szintén övig érő szakála is, hó fejér volt. Mind e’ mellett keblemet semmi félelem nem szorongatá, ’s még akkor is, midőn kezeit mellemre téve ezeket mondta: „leányom! békülj-meg Isteneddel; nyárutó napjaiban meg kell halnod!“ — olly nyugodt voltam, mint most. Ezután eltünt, ’s én — elaludtam. — Mit mond ön erre?‘

„Az ifjú vér buzog‘ — válaszolá az orvos enyelgve. — Kegyednek kis láza volt, ’s ebben áll az egész. Egyébiránt ne higyje nagysád, hogy csak kegyed álmodott illy különösen. Midőn az egyetemben még tanuló voltam, sokkal borzasztóbb álmom volt nagysádénál. Mindenek előtt tudni kell, hogy szobám egy deszkafal által két részre volt osztva, melly mellett ágyam is álla; vánkosom, hely szüke miatt, éppen a’ háló-osztály bejárásához esett. Egy éjjel, mély álom köztt, valami kemény ’s hideg tárgy nyomását érzem homlokomon. Fel akarok ugorni, de egy tagom sem mozdithatám. Végre, kemény erőködés után, sikerül fejemet megtapintani; ez egy az ajtón benyult ’s hat ujjal ellátott (mint bonczoló, lelket vevék megszámlálásukra) csont kéz volt, hosszú, éles körmökkel fegyverkezve, ’s felül sörtével fedve. Ugyan e’ pillanat-

ban zugá a' rekesz mellől egy mély, tompa hang: „Pontban kilencz év mulva, jaj! jaj! jaj! E' szók halkkal, szakadozva hangzának, és szivemre mind annyi pöröly-ütésként esének. A' kéz eltünt. Én körülnézek, fölkelék, 's tüzet élesztettem: de sem a' kamrában sem a' deszkafalon tul valakit nem találtam. A' közös tornáczra vezető ajtó, mint szintén ablakom is, belülről volt bezarva. Igy a' szobámba lépés physicai lehetlenség határán kivül esett. Álom volt-e ez vagy tünemény? annak megfejtését nagysádra bizom.' *)

„Beteljesedett a' jóslat?"

„Már tizenkét éve, hogy diplomás orvos vagyok.'

„De nem érte önt ama kilenczedik év folytában semmi szerencsétlenség?"

„Legparányibb sem; sőt ellenkezőleg: soha annyi betegem nem volt; azon évben ütött-ki az epegörcs.'

„Következésképpen a' jóslat teljesült, 's igy ön beszélye még inkább megerősit hiedelmemben."

„Nagysáddal terhes feladat vitázni; kegyed, mint jó hadvezér, saját fegyverével győzi-meg ellenét; de én még nem tartom magamat legyőzöttnek, 's magamra vállalom a' vészhozó öregnek egyetlen egy porocska által elüzését és jóslatának megsemmisitését.'

Az orvosnak pora szerencsétlenségre hatástalan volt, 's következő éjen a' grófné ismét látta az öreget, 's ismét hallotta tőle ama szókat. Hasonló történt harmadik éjen is.

Azonban a' grófné láza megszünt; ő ismét egésséges volt; férjétől minden postán levelet kapott; vidámnak látszék, és az öreg megjelenésén szivből kaczagott: de jós álmát mind e' mellett sem vetheté-ki elméjéből, 's lelkét szünetlen csak egy 's azon gondolat foglalkodtatá: „ah, vajha már lefolyt volna nyárutó hava!"

Nyárutó kezdődött. Az idő kivánatot haladó szép volt; a' grófné folyvást falun maradt, egész napon át szabadban sétált; szóval, egészen átengedé magát a' falusi élet gyönyöreinek. Az ősz rémitő jóslatát semmi sem hozá elméjébe.

Egy alkonyon háza erkélyén ült; tekintete az előtte elterült táj kellemeibe tapadt. Moszkva lassanként az est ködébe sülyedt, 's tornyainak csupjait csak itt ott aranyozák már a' végső haldokló sugarak. Egyszerre megkondult a' Kreml óriásának magános harangja; utána egy második, egy harmadik, és az elterjedő hangok, mint bevetett kő után a' tó vizének gyürüzése, a' Kremltől

*) Az orvos beszélye, mint szintén a' többi is, nem költemény.

a' vidékbe, egyik toronytól a' másikhoz rengtek, 's láthatlan éghez feldagadó hullámzásukkal az egész látkört átkarolák. A' hajdani székes város az ünnepélyileg-összhangzatlan, zajongva-érzékenyitő hang-árba merült. Nincs olly közönyös ember, kinek lel két a' harangszó, ha kivált távul a' várostól, szabadban az életnek minden hiú gondjától mentten, jut az füléhez, szent buzgósággal ne töltse-el. Illyenkor e' hangchaosz a' távulság által gyöngitve égi hymnuszszá olvad, mellynek minden hangján elragadtatás lopódzik a' lélekbe, 's a' megrendült szivben imádság 's bünbánat utáni kiolthatlan vágyot költ-fel.

Moszkva joggal viseli a' „szent város" nevet; egyedül ő bir illy felfoghatlan orgonával, és a' lélek talán egyedül ott képes a' harangozás titokteljes hatalmáról meggyőződni.

A' grófnő lelkére még soha illy mély hatást nem tön a' harangszó; ennek első hangja egy természetes gondolat-átmenettel az öregnek ama szavait hozá emlékébe: „békülj meg Isteneddel!" — A' nagy boldog asszony-nap előtti böjt még nem mult-el, 's a' grófné elhatározá, annak vég napjait lelkének büntől megtisztitására 's az ur vacsorájának magához vételére, használni.

Boldog asszony napján eltikkadva ment haza az isteni tiszteletről, 's magát kissé kipihenendő, elnyugodott. E' pillanattól fogva többé nem kelt-föl. Következő éjen ismét meglátogatá az öreg.

„Édes leányom! — voltak az ősz szavai — most már készen vagy, lelked megtisztult, utósó órád ütött!"

Más nap végrendeletét készité-el a' grófnő, 's férjének érzékeny levelet irt. Eddigelé ama rémitő gondolat miatt, hogy szeretett férjétől meg kell válnia, eltitkolá az előtt jeleményes álmát. De most a' meghalás nagy mesterségét kellvén megtanulnia, iparkodottt magát minden az élethez lánczoló kapocstól elszakasztani: de fiatal 's deli férjétől a' bucsúzás még is sok könyűjébe került; szerető lelkét minden küzdése mellett is legyőzék ama gondolatok, férjétől elszakasztva meghalni, az utósó sohajt egy vigasztaló „Isten hozzád" suttogása nélkül kilehelni, szive választottjának még egyszeri láthatása nélkül szemeit örökre bezárni, 's a' szeretettre még egyszer felpillantani.

Rokonai, akaratja ellen is, az orvos után küldtek. Ez midőn a' grófnéra tekintett, fejét csóválta, 's kinyilatkoztatá, hogy a' grófnő marasmusban szenved.

'S ugy lön. A' szigorú böjtölés annyira ellankasztá, hogy végképpeni elgyöngülésbe esett, étvágyát elveszté, és szakadatlan álmodozásba merült. Minden óra multával gyöngébb lön; az étel

iránt undort érzett. Minden gyógyszer, minden orvosi segély foganatlan használtatott; lerejét visszaszerezni semmi sem birta, 's élte fogyatékán pislogott, mint a' leégett gyertya. Álmában alig érthető igék szakadoztak-ki melljéből; leggyakrabban rebegék elhaló ajkai férje nevét. Nyárutó második fele igy folyt-le; e' hó utósó napja viradt-fel. A' grófnő könnyebben érzé magát, mint halál előtt közönségesen történni szokott; szava érthető lön, 's nyárutó 31-két csupán gyóntatójának társaságában tölté-el.

Este felé nejének bucsúzó levele következtében a' gróf is megérkezett. — De a' kór ismét fél eszméletlenségbe sülyedt, 's férjét alig ismeré-meg. Tizenkét óra felé, az utósó és határzó orvosi tanácskozás után, mellyben egyhangúlag oda nyilatkoztak, hogy a' beteg már nem élhet egy órát, a' gróf nejének szobájába lépett, 's zokogva ágyához közelge. A' grófné fölveté szemeit.

„Te vagy, édes barátom? — monda bágyadt hangon — Isten hozzád! — — már most — — nyugodtan — — halok-meg.“

Jajgatva rogyott a' gróf térdre ágya mellé. Még az orvos szemei is könybe lábadtak. Borzasztó szünet következék, 's egy idő kinteljes, gyötrő várakozásban mult-el. Végre a' beteg feje a' vánkosra hanyatlott: az élet és semmivélét köztti vivódásnak borzasztó percze elérkezett. — Az óra tizenkettőt kongott.

Őszelő 1-ő napján egész pompájában fejlett-fel a' nap; az ég fellegtelen volt, 's az ősz legszebb diadalát ünneplé. Az orvos, ki nehány órára a' városba rándult, korán reggel ismét a' grófnő jószágán volt, nem ugyan segélyhozás végett (mi ugy is haszontalan fogott volna lenni), hanem a' boldogtalan férjnek bújában osztakozni. A' házhoz közeledő nyitva lelte a' grófné háló termének ablakát, 's a' cselédséget foglalatosan az udvaron sürögni. Az e' változás okát kitaláltt orvos megborzadt. Halványon, felindulva rohant a' háló terembe, 's a' grófnőt ott találta — — a' nyujtóztató padon? — — nem — az asztalnál ülve. A' grófnő férje mellett ült, 's elérzékenyülve majd reá, majd az előtte álló reggelire tekintett.

A' gróf haza érkezése megforditá a' betegséget, 's a' jós álom — nem teljesült. KISS IVÁN.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Fővárosunkban egy társaság szövetkezett, melly aláirás utján Hunyady Mátyás magyar királynak, emléket fog állitani, Ferenczy, jeles szobrászunk által készitendőt. Ennek programmját jövő lapjainkban bővebben közlendjük. — Szakadatlan esőzés után 24-kén kemény 's hideg északi szél

keleti ezvén felszaggatá a' fellegeket, 's az eső cseppeket estennen sőt 25-én is sürün szállongó, deazonnal elolvadt hó-pelyhekké változtatta — Mint hallatszik, pesti magyar szinházunk dalszemélyzetének elsőbbjei közül Schodelné assz, Felbér M. k. a., Erkel és Udvarhelyi M. urak jövő hó 16-kán Pozsonba rándulandnak, ott Beer ur jutalomjátékaul Normát magyarul adandók. — Jász-Berényben folyó hó 12-kén casino nyittatván-meg, estve fényes népes bál tartatott; mellyet az ott tartózkodó szinésztársaságnak két tagja nemzeti tánczczal (egyik czipőben) kezdé-meg. Parduczos Árpád, ha mind illyenek unokáid!

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Pierot álma.

Félig ébren, félig álom-ittasan jöttem a' bevégzett előadás után lakomba; szini öltönyömben vetém magamat egy karszékre. — Szerepem az uj néma játékban — mint most divat — igen rövid volt; 's éppen nem szolgáltatott alkalmat, magamat kitüntetni. Azért nem volt csuda, hogy már előadás alatt is szunyadtam, 's az ügyelőnek (Inspicient) ébresztgetni kellett. — Mióta egészen komika nélkül adják a' némajátékokat, és megvetik azon régi elvet, hogy Pierot a' néma játéknak lelke, annak szerepe a' leghálátlanabb. — Most megelégesznek Polinicello-tánczokkal, csoportozatokkal, magánytánczokkal 's több e'félékkel, 's e' mellett elfelejtik, hogy Pierot és a' nevetséges szerelmesnek kell a' világot terjesztő jeleneteknek lenni. — Hihető a' mimikai találmányok haladásával oda jutunk, hogy a' néma játékokban könyeket kell hullatnunk a' helyett, hogy a' mulattatón nevetségesen vigadnánk.

Rövid elmélet után e' pont fölött elaludtam. Csak hamar a' legcsudálatosb álmok környeztek. Nem hagyhatom őket a' nélkül, hogy ne közleném.

Álmomban Pierotnak öltözve a' világtengeren voltam. Egyszerre dühös orkán kelt, melly a' habokat hegyekké halmozá, de tüstént a' szomszéd hegyen semmivé porolta. Hogy rövid legyek, a' hajó, mellyen voltam, prédája lett a' haboknak. Csak magam szabadultam-meg; egy deszka-szálon földre vettettem. — Midőn felkeltem, a' lenyugvó naptól megvilágitott kis szigetet láttam magam előtt feküdni. — A' közel ház felé indultam. Mintegy száz lépésnyire lehettem a' háztól, midőn egy hosszú sovány ember kilépett, 's igazi stentor-hanggal rivalta elömbe, ki vagyok, mit akarok? Én charakterem' nevezém, 's elmondám röviden a' történetet.

„Micsoda vakmerőség! — kiálta amaz — hogy merészelsz mint Pierot ide jönni? Nem tudod-e, hogy korunkban nincs többé Pierotra szükség? — Vakmerőségedért drágán fogsz lakolni. Tudd-meg, hogy a' jelenkor szakálatlan tudósainak szigetén vagy; itt a' bemenet museumjaikba. — Azon házikó, mellyből jövék, a' tudós vámosnak laka, kinek kötelessége mind azokat, kik másképp gondolkodnak, mint e' sziget lakosai, tovább nem ereszteni — mert a' régi termékű elvek a' művészet fölött 's azoknak sarjadékai itt tiltott áruk. — Én, a' tudós sorompó-eregető, elnökömhez vezetlek, ki veled a' többieket megismerteti.

Béketüréssel követém vezetőmet; mentem a' tudós vámosnak lakába. — A' falak szinházi lapokkal, mutató táblákkal, birálatokkal voltak szőnyegezve. — A' tudós vámos, egy udvarias férfi, a' kandallónál állt, 's igyekezett te-

remének melegebb légmérsékletet adni; hanem a' tárgyak, mellyeket használt, t. i. divati bűbájos játékok és dramai szörnyetegek hamar ellobogtak a' nélkül, hogy nyomát hagyták volna némi jóltevő melegségöknek. Midőn meglátott, parancsolá tudós sorompó-eregetőjének távozni, 's üléssel kinált.

„Igen örülök, hogy önt láthatom. – Még emlékezem önre, édes Pierot, azon jobb korszakból, midőn a' néma játék az volt, minek kellett lenni, 's mielőtt Policinello, mazur 's illy nemű bakugrásokat, a' néma játékba nem kevertek. — Szerencséje önnek, hogy a' történet hozzám vezette; mert különben elveszett volna. — De mondja csak meg nekem, hogyan is merészelt ide jönni? Önt sajnálni lehet, hogy azon tengeri vész érte; de még inkább lehet sajnálni, hogy éppen e' szigetre jött; mert ez tartózkodó helyök a' szakálatlan tudósoknak. — Goromba criticusok, korcsmai literatorok, szinházi pártosok és sonett-mázolók e' sziget lakói. Itt ők gyarmatot alakitottak; mert az egész világgal nem tudtak összeférni. Ők a' pártnak leányaival, az irásdühhel, rágalommal, illetlenséggel jegyezték-el magukat, hogy nemöket gyarapitsák, halhatlanitsák. — Én itt vámos vagyok, 's tisztem, semmi idegennek megengedni a' határokat átlépni, ki legalább egygyel ifjú tudósaink nejeik közül nincs atyafiságba. Én nem vagyok önnek ellensége, mert azon időkből származom, midőn még Pierot lelke volt a' néma játékoknak; és most is inkább nézek kellemes Pieronádákat, mint acrobatai, gymnasticai gyakorlatokat, mellyek minden kötéltánczosnak hatalmában vannak. — Az én tudós elöjáróim csak gunytréfákat szeretnek; át fogja tehát csak hamar látni, milly sok kellemetlenséggel van tisztem egybekötve. — Én ezt soha el nem vállalom, ha olly igen jövedelmes nem volna; mert azon munkáknak maculaturái, mellyeket elöjáróim kiadnak, és mellyek senki mástól, csak a' hozzájok ragaszkodóktól olvastatnak — az én fizetésem. — Én ellátok ezzel minden dohányárust a' vidéken, és minthogy az ifjú tudósok éjjel nappal irnak, tehát ez gazdag forrása a' keresetnek.“

Ez egész elbeszélés alatt zavartan ültem, 's csak bizonyos időköz után kérdém, mi legyen sorsom?

„Ez éjjel édesPierot — viszonzá a' jó szivü vámos — nálam marad elrejtve — holnap virradat előtt szabad uti levelet adok, 's gondoskodni fogok, hogy honját meglelhesse.

Köszöntem a' barátságos vámosnak, és ujság vágyból 's talán pajkosságból, kérdém öt, nem tudna-e nekem más ruhát szerezni, hegy e' műbiráló gyarmatot közelebbről vehessem szemügyre.

„Mit gondol? — válaszolá a' becsületes vámos — vége volna önnek, 's én is elmozdittatnám hivatalomtól; — de, ha mindjárt más öltönyben jelennék is meg, szakála elárulná.

‚Müértő kezc egy ügyes borbélynak és egy kis hajpor kiegyengethetnó a' dolgot‘ — felelém. —

„Mit nem hord ön mindent össze! — felelé nevetve a' vámos — Itt semmit nem tudnak borbélyról. — Hát még sem tudja, hogy a' szakálatlan tudósok szigetén van? — Azon kivül itt semmi szakálos ember sem szenvedtetik — mert azon félelem uralkodik, hogy az illyen szakála által mint férfi gondolkodnék s tudósainknak fiatal szép képzeteiket oktalanoknak tartaná. — Térjen hat vissza nyugodtan honába, 's hitesse-el magával, hogy csömörig laktunk a' divatos néma játékokból, 's örömmel emlékezünk a' régi érdemteljes Pierotról, 's ezután annál inkább fogjuk szeretni.“

Illy körülmények közt elmult kedvem a' fiatal mübirák ismeretségétől, és igen kértem a' tudós vámost, vezetne ismét szakálas pártfogóim közé. — E' közben felébredtem — 's mondám magamban —

E' világon semmi sem tökélyes.
Ezt ócsárlják az okosok,
Amazt gunyolják bolondok;
'S bár a' korszak nem szereti,
Sőt sokszor kifütyölteti,
Pierotba még is sok szerelmes.

ENDREFY.

Van Amburgh. Minthogy jelenleg majd minden lap tömve van e' vad-fékezöröli dicséretekkel, ki Parisban szörnyü néptololongás mellett láttatja magát, egy két szóval mi is említést akarunk tenni eredetéről, és jellemi vonásairól. Van Amburgh Izsák 1811-ben Éjszakamerikában, a' kentucky status duchess-i grófságának egyik kis városában született. Nemzetségi fája a' Turcarora vad Indianok közt keresendö, kik északi Karolinából költöztek Kentuckyba, és a' leghozzáférhetlenebb rengetegekben a' belhoni vad népek maradványával köztársaságot alapitának, melly hat tribus név alatt ismeretes. Nagy atyját felei között Tangborgon d' Oom-nak vagy is rengetegek királyának nevezték, 's a' Van Amburgh nevet egy gyarmatostól ruházá magára, kit két jaguar körméből szabaditott-meg, Ez állatok börének eladásával megbizva Kentuckyba ment, ott letelepedett, megkereszteltetté magát, 's nöt vön. Egyetlen fija, a' vad fékezönek apja, annyira irtózott minden vad állattól, hogy halála is egy festett vadkannak megpillantásából származott rémülésből eredett. Izsák ellenben már mint gyermek különös hajlandósággal viseltetett a' veszélyes férgek iránt, mellyeket játszószerül használt, 's bizonyos ösztönszerü ügyességgel ártalmatlanokká tudott tenni. A' ház körüli patkányok, egerek 's egyéb ártalmas házi állatok felett korlátlan uraságot gyakorlott. 12 éves korában mint ügyes lózabolázó tünteté-ki magát, 's mint ollyan Kentuckyban nem sokára letelepedvén, magának független életmódot szerze. Lovakról a' ragadozó vadakra ment-át, mellyek csapatonként járnak Kentucky sivatag erdeiben Társai általa megszeliditett farkasok, hyenák, oroszlánok, rókák, bölények 's a' t. voltak mindaddig, mig Titus legnevezetesebb 's ritkább állatseregletében, mint vadfékező, nyert alkalmazást. Itt bámulatos tanújeleit adá azon megfoghatlan büvös hatalomnak, mellyet a' legvérengzöbb vadak felett gyakorol, 's nevezetesen egy igen kegyetlen nöstény oroszlán megszeliditésével, ki felvigyázóját három nap elött sebesité halálra, köz figyelem tárgyává tette magát. Három nap alatt annyira vitte ez állatot, hogy annak torkába dugta fejét a' nélkül, hogy az csak pillanattal is mert volna iránta rosz indulatot nyilvánitni. Mult év végén kiválogatván Titus állatseregeinek legjelesbjeit, azokkal Londonba vitorlázott, 's ott az Astley-szinházban, szokatlan néptolongás mellett, 300 font sterling héti bérért bámultatá magát. Van Amburgh közép, köpczös termetü; testi erejét rendkivülinek hiresztelik, ámbár inkább tekintetének hatalmától rettegnek az állatok, mint izmai erejétöl. Szemei különös, sajátságos metszésüek, 's valami olly rendkivüli élénkséggel mozgók, melly ki nem fejezhetö. Mesterségei egyébiránt csak akkor érdekesek, ha mint különös természeti tünemény tudományos szempontból tekintetnek; mert magukban véve gyermekesek, 's az örökös egyformaság miatt untatók. Ezen tigrisek, oroszlánok 's parduczok, mellyek a' porte st. Martin-szinházban mesterök lábánál elnyulnak, elveszték természetöket; azon viszony, mellyet közttök 's emberek között vont a' teremtés törvénye, feldulva van, 's ök hiú mesterség által természetlenek lettek.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

96.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 1jén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Házassági taktika.

Parisnak is, mint minden más europai fővárosnak, vannak sajátságos charakteristikái; ezt azonban egy városrészben sem vehetni jobban észre, mint st. Germainben, franczia ország hajdani nemességének, a' fény 's piszok vegyületének e' menedékhelyén. — Egy téres, de szegényül bútorozott szobában, a' régi aux Bois apátsággal szemközt „de Sévres“ utszában ült egy körülbelől 55—60 éves dáma. Sergy asszony vonásai egykori szépségét hirdeték, 's a' hajdani fénynek nyomai, mellyek őt környezék, volt gazdagságra látszának mutatni. — October vala; egy magas, fekete márványkandallóban tüz égett, mellyre fukar kéz rakta a' fát. A' kandalló ellenében ágy vala, mellynek függönyei olly szorosan voltak összehuzva, hogy nehéz volt kivenni, fekszik-e rajta valaki vagy sem. Azonban Sergy asszony figyelme láthatólag volt ezen ágyra függesztve; ott nyugvék kedvenczleánya. — De miért volt Sergy kisasszony még három órakor is ágyban? — Tán beteg volt, 's a' gyógyász parancsára fekhelyét nem hagyhatá-el? Ezt valószinűvé tette a' sok csésze 's poharak, mellyek az ágy mellett valának. Mind e' mellett is Sergy asszony csak figyelmet sejtetett, nyugtalanságot nem. Némán ült ő, szinleg inkább fényes álmokkal, mint anyai gonddal foglalkozva. — Mi titok rejtezett itt? Két más személynek megjelenése fejtse-meg a' rejtélyt.

Mig gondolkozva ült karszékében Sergy asszony, mögötte halkan fölnyilik az ajtó, 's egy koros ur és egy fiatal dáma, Sergy ur 's legidősb leánya, Mathild, lépnek-be. — ‚Mari alszik!‘ — intett a' koros dáma, mialatt csendet parancsolva mindkét kezét fölemelé. Mathild gyöngéd kifejezésű arczczal az ágy felé fordult, de atyjának előbb széket adott; ez pedig nem ült-le, hanem hátra tett kezekkel fel 's alá járt a' szobában, lehető legkisebb zajt sem okozva. — „Madame — felszóllalt végre fojtott hangon, — gyermekét utójára is meg fogja ölni.“ — ‚Lassabban beszéljen!‘ megjegyzé Sergy asszony a' nélkül, hogy férjének szavaira ügyelne. De mivel ugy tetszék, hogy az öreg urnak e' parancsra füle nincs, a'

mellékszobába inté őt, és szemeivel meghagyá Mathildnek, gondoskodnék testvérérül.

„Ismétlem — mondá Sergy ur — hogy gyermekét megfogja ölni. Minden éjjel bálban, egész nap ágyban, 's ahhoz árpalén kivül semmi egyéb! — ki fogná ezt kiállni? Két illyen tél sirba viendi őt.“ — ‚Várjon csak még egy kissé, 's ő férjhez menend!‘ — viszonzá a' koros dáma bizalom hangján. — „Férjhez menend?“ — ismétlé Sergy ur, nem tudván, higyjen-e vagy ellenmondjon. — ‚Uram, hallgasson-meg!‘ — folytatá a' dáma. — Az öreg ur nyugtalanul veté magát egy karszékbe. — ‚Tegnap Mauvoi báróné látogatott-meg. Tudja ön, mi viszonyban élek vele, 's mennyit fáradott már, hogy leányunknak jó férjet szerezzen!‘ — „Eddig hasztalan fáradás!“ — ‚De most másképp' van a' dolog. Wisbadenben mult nyáron egy orosz herczeggel találkozott!‘ — „Orosz herczeggel?“ — ‚Ugy van. A' báróné megtudta, hogy a' herczeg francziánét akar nőül venni, 's a' telet Parisban töltendi; mire a' báróné legnagyobb haszonkeresetlenséggel (mert neki is van leánya) megigéré, hogy Marinkát Hirkoff herczegnek be fogja mutatni. A' bárónét már is meglátogatá, 's ez alkalommal ismét biztosítá, hogy Parisba nőkeresés végett jött, 's kéz alatt némileg értésére adá, hogy igen szivesen venné, ha e' czélját előmozditná. Ő gazdag; vagyont keresni tehát nincs szüksége. Egyebet nem kiván, mint előkelő rangú feleséget.‘ — „Jó.“ — ‚Azt is kivánja, hogy leendő neje talentummal birjon, festészné legyen; 's kérdem önt, ki fest szebb arczképeket, mint Marink?‘ — „Arczképeket igen, de azt én festészetnek nem nevezem.“ — ‚Ön, uram, a' szép mesterségekhez mitsem ért; azokról tehát nem is itélhet. Azután azt is kivánja a' herczeg, hogy fiatal nejének szép hangja legyen, 's ki énekel kellemesebben, mint Marink? Harmadszor; húsz évesnek kell lennie.‘ — „De Marink huszonkét éves.“ — ‚Húsz éves, Sergy uram.‘ „Huszonkettő ‚ha mondom. Csak tudnom kell gyermekem korát.“‘ — ‚Az vén asszonyok hibás számvetése. — Negyedszer 's végre azt kivánja a' herczeg, hogy neje szőke legyen; 's ön tudja, hogy leányunknak szép szine és szőke haja van!‘ — „Szőke? mennydörgős tatárt! hiszen nem rég mondá ön egy urnak, ki haját csudálni látszék, hogy sötétbarna.“ — ‚Egy fiatal dáma haja, Sergy uram, minden hónapban változtathatja szinét! — A' herczeg azt is akarja, hogy neje érzelgő legyen.‘ — „Mari pedig folyvást kaczag és tréfál“ megjegyzé Sergy ur. — ‚Mindegy! Ő érzékeny regényeket olvas, és sir; 's ez nem érzelgés? A' báróné ma este bált adand, a' herczeg Marinkat ott látandja. Utóljára egy ariát éneklend, hogy maradandó legyen a' benyomás; barátnénk azonkül merő barnákat

hivott meg. Tudja ön, hogy leánya, Eugenia, ma érkezett-meg atyjával a' szárazról, 's Marink elkészité jelesen eltalált arczképét, melly a' teremben fog felfüggesztetni, hogy a' herczeg meggyőződjék leányunk talentumáról. Látja ön, hogy minden a' legjobban van elrendelve.' — „Látom látom!" — ,'S hogy most már egészen bizonyos, miszerint vőt kapunk.' — „Egészen bizonyos? ön, madame, azokat is egészen bizonyosaknak tartá, kik kisiklottak kezeiből. Hogy egy orosz herczeg csak ugy potomra essék a' fellegekből közünkbe, azt kissé regényszerűnek tartom." — ,Regényszerűnek? — ismétlé Sergy asszony — Ön, Sergy ur, nem tudja méltánylani leánya becsét!' — „Én egyébiránt az egész dolgot, madame, ön kezeiben hagyom; de azon föltét alatt, hogy e' bál legyen az utósó, 's hónap óta szabad legyen Marinknak éjjel aludni, mint más becsületes embernek, nem pedig nappal." — E' szavakkal Sergy ur elhagyá a' szobát, hogy szokott délutáni sétájára induljon; Sergy asszony pedig leányaihoz ment.

Sergyék régi nemesek levén, buzgó párthivei voltak a' Bourbonok idősb ágának. A' juliusi forradalom tehát tönkre juttatá. Egész vagyonuk 6000 franknyi évi jövedelemből állott. Mathild e' szerint és Mari nagy szükségben éltek, mi rangjok személyeire nézve annál fájdalmasb volt; e' summácska is Sergy ur halálával megszünendő vala. Jövendőjek biztositásaul egyetlen eszköz volt tehát a' férjhez menet. Meggyőződve levén Sergy asszony ez iránt, mindent elkövetett, hogy Mathildnak illő férjet szerezzen, 's ebben nem boldogulván, most már Mari számára törekvék elérni e' czélt minden kigondolható erőködéssel. Férjnél látni őt rögzött eszmévé vált a' koros dámánál; ő másban nem élt, mást nem gondolt, nem szóllt, 's Marit neme phoenixeül tartván e' gyönge alapra épité minden reményét. Ő hitte, hogy általános csudálatébresztésül leányát csak mutatnia kell. Ez okból nyárban a' sétányokon, télben bálokon nézésül ki volt állitva mindenhol, 's ő csakugyan igen kellemes jelenet vala.

Távul levén testvére irigylésétől Mathild, egészen megfeledkezék saját érdekéről, hogy testvéreét mozditsa elő egész erejével. Komornaként szolgálta őt, 's mint tanácsadóné és véd-angyal folyvást vala mellette. Mathild fölülemelkedett e' világ nyomorú szenvedélyein. Ő egyike volt azon lényeknek, mellyeket gondviselés küld a' földre, hogy velünk isteni tisztaságot sejtessen. Sergy ur nem volt sem több sem kevesebb annál, mit a' közéletben jó embernek nevezünk. Okosabb levén, semhogy nejének áltatásai megvakithatták, gyöngébb, semhogy nejét árnyképek hajhászásában

gátolhatta volna, házában minden uralkodásról lemondott. — Mig ő szokása szerint sétál, mi térjünk Mari szobájába.

Az ifjabb leány elhagyá fekhelyét, 's anyja kivánatára pamlagra ült, hol egy pohár árpalét kapott. — ‚Ma estve gyermekem — igy kezdé Sergy asszony — olly széppé tedd magadat, mint csak lehet. A' bárónénak egy terve van.' — „Ismét?" nevetve vágott közbe Mari. — ‚Minden esetre — folytatá az anya. — Ma estve egy gavallért fogsz látni a' bálban, ki téged minden dáma fölött megkülönböztet, 's kivel annyit tánczolhatsz, mennyit ő akar.' — „Vannak szükséges tulajdonai is?" — kérdé Mari, folyvást nevetve. — ‚Az magában értetik, — nagy komolyan válaszolt a' koros dáma. Én meg vagyok győződve, hogy nagy hatást teszesz rá.' — „'S ki azon udvarias gavallér?" — kérdé Mari. — „‚Egy hajdankori lovag, orosz herczeg alakjában!'" — válaszolt Mathild. — „Orosz herczeg?" — nyugodtabb hangon tudakozá Mari. — ‚Orosz her-czeg!' — minden szótagot megnyomva ismétlé az anya.

Sergy asszony a' pamlag másik szögletébe ült, 's hosszasan kezdé oktatni leányát magaviselete iránt, 's mondá, hogy uj izletes bálruhát rendeltetett számára. — ‚Uj bálruhát!' — kiáltott Mari felugorva örömében a' pamlagról. Illetve volt szivének leggyöngébb hurja, 's több pohár árpalé volt szükséges fölindulása legyőzéseül. Mathild, ambár elégült, vidor még sem volt. Ő tudta, hogy e' bálruha egy egész év takaritmányát nyelte-el! Hét órakor fölkelt Mari a' pamlagról, hogy öltözködéshez fogjon. Szobáját e' fontos foglalkozásra kicsinylé; igy tehát a' nagy terem kandallójában rakatott tüzet. Az uj öltözet különféle részei kiterjesztve fekvének, 's a' fiatal dáma fél órát töltött e' pompa szemléletével. Mathild komornatisztet végze, testvére szép haját gazdag fürtök és fényes fonadékokba rendezé. Öltözködés bevégeztével az ünnepélyesen földiszitett — kénytelen anyja 's testvére előtt fel 's alájárni, hogy emezek, meg, győződjenekel van-e illően rendelve minden. E' pillanatban lépett a' szobába Sergy ur, kinek most szintén meg volt engedve csudálni leánya bájait. Azután megbizaték gondoskodással kocsi iránt a' család számára, miben az ő neki saját alázattal el is járt. Hogy Mari drága öltözete össze ne gyürettessék, neki hagyák a' hátulsó ülést; atya, anya 's testvér első üléssel segitettek magukon, 's igy elindult a' kocsi.

Hirkoff orosz herczegnek csakugyan szándéka volt letelepedni Parisban. Ő mintegy 30 éves, szép, kellemes férfi; azonkül, mint mondák, a' császári ház távulrokona, 's 200.000 rubelnyi évi jövedelem birtokosa vala. Ő éppen a' báróné teremébe lépett, 's a' házi asszony üdvözlésével foglalkozott még, midőn Sergyék beje-

lentettek. — ‚Már itt van!‘ — sugá Sergy asszony, görcsösen megnyomván leánya karját. Mari szintolly hamar pillantá-meg a' herczeget, mint anyja, 's fönséges jelenetétől meg lön lepetve. Könnyű pirosság futott végig arczán, midőn a' herczeg a' jövőkre szegezé szemeit. Mig Sergy asszony övéivel üdvözlé a' bárónét, a' herczeg egy lépéssel hátrált, Mari bájaitól láthatólag meglepetve. Általánossá lett a' beszélgetés, 's Mari olly könnyűséggel felelt a' fiatal orosznak kérdéseire, melly tanúsitá társaskörökben jártosságát. Sergy asszony ellenben, ki siettetni akará leánya diadalát, több botorságot követett-el, mellyeket Mari hasztalanul törekvék eltitkolni a' többiek észrevétele előtt. A' hanga megzendült, és Sergy asszony remegve pillantott a' herczegre, meg levén győződve, hogy tánczra leányát hivandja-fel. De csudálva 's boszúsan vette észre, hogy Mauvoi Eugenia házi kisasszonynyal készült tánczolni. — ‚Alkalmasint megérkezésünk előtt foglalta-el!‘ — sugá Sergy asszony férjének, ki erre csak alig észrevehető fejrázással, sohajjal, könnyű vállvonitással felelt. — „A' báróné leánya — gondolá magában, de kimondani nem meré — szebb, érzelgőbb is, mint Marink!“

Utóbb azonban osztozni kezdett Sergy ur neje reményeiben. Hirkoff herczeg, ugy látszék, Marinak szentelé magát. Több négyest tánczolt vele; a' keringőkben is tánczosa volt folyvást. Szünetek alatt élénken 's nyájasan mulatozott vele; beszélt családjának a' bárónévali viszonyairól; Eugeniának általa készitett, sükerült arzképéről; dicsérvén az ügyességet, melylyel a' fiatal művésznő visszaadá barátnéja vonásait. Érdekkel hallgatá Mari beszédét az ő 's Eugenia előbbi életéről; mert mindketten együtt nevelkedének. Sergy ur, ki csakugyan aggódott leánya egéssége miatt, előterjesztései daczára is reggelig volt kénytelen övéivel maradni a' bálban. Midőn már csak nehány meghittebb barát volt jelen, a' báróné zongorához vezeté Marit, hol Eugeniával duettet énekléneknek Normából. A' herczeg egy hangjegyet sem hagyott figyelmetlenül, 's leghizelgőbb bókolatokkal tetézé a' két énekesnőt. — Indulóra készültek, 's az udvarias orosz kéré Sergy asszonyt, parancsolna kocsijával. Ezen ajánlatot nagy örömmel fogadá a' koros dáma, és sok ószerű tisztelkedéssel viszonzá. — ‚Terhére leszünk magasságának‘ — megjegyzé Sergy ur. — „Azt tartom, kedves, hogy mivel ő magassága olly udvarias — szavába vágott Sergy asszony, de titkon fogva mondá: hallgasson! van-e esze!“ — 's utközben csakugyan olly meghittek voltak egymással, hogy a' herczeg Sergy-család házához érvén, engedelmet kért nem sokára tisztelkedhetnie.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Utazó-szekrény.

A' kedves fiatal színésznő, Luiza, egy napon kétségbe eséssel határos állapotban jött haza. — „Jaj nekem! — kiáltá szoba-asszonyának — én a' legszerencsétlenebb nő vagyok az élők között! Vágyom van, melly, ha ki nem elégittetik, megöl. Nélküle nem élhetek.“ — És midőn Josephine kivánesi tisztelettel hajtá-meg magát, hogy e' „nélkülé“-t megismerhesse, ki az ő parancsnoknéját megöli, hallá, hogy ez a' „nélküle“ egy — utazó-szekrény, gyöngyházzal és ezüsttel mozaiklag kirakva, melly 1000 forintnál olcsóbban meg nem kapható.

„Hol kapjak én most 1000 ftot? Nem, nem Josephine! számomra csak a' halál marad!“

Rövid erős csengetés zavará-meg a' panasz-szavakat.

A' szoba-asszony ment, 's azon jelentéssel jött vissza, hogy künn azon lord áll, kinek nevét ő semmiképp' nem tudja kimondani.

„Én sem — viszonzá Luiza, fáradsággal rázván-fel magát ábrándozásaiból — de azért csak ereszd-be!“

A' lord bucsút venni jött Luizától. Nem akarta előbb M—t elhagyni, mig körutja (tour) legjelesb személyének valamelly emléket nem nyujt.

‚De önnek édes gyermekem! olly szép tárgyai vannak, hogy lekötelezne, ha megmondaná, mit kiván.‘

Ez több volt, mint eset; ez végzés volt Luizának, 's csak hamar válaszolá: „a' széles utszában egy utazó szekrény eladó. Ha enyim volna, igen boldog teremtménynek tartanám magamat.“

‚Illy boldog teremtmény legyen egy óra mulva!‘ — mormogá a' lord, 's bucsúzott.

Egy óra elmult, ismét egy, a' harmadik is. — Az est beállt, de az utazó szekrény csak nem küldetik.

Luiza kalapot, schawlt ragad, bérkocsiba lép, a' széles utszába repül. — Az utazó-szekrény még a' boltban.

„Nem alkudott ma egy angol e' szekrényre?“ — kérdé Luiza az első kalmár legényt.

‚Tulajdonképp' nem alkudott — felel a' kérdett — mert alig nézte-meg, 700 ftot igért, 's tagadó válaszunkra azon utasitványnyal hagyá-el a' boltot, hogy ha 700 fton átadható, küldenök utána a' sas vendéglőbe.‘

„Tehát miért nem vitették a' szekrényt oda?“

‚Mivel egy garassal sem adhatjuk olcsóbban ezer forintnál.‘

„Hallják hát! — az angol ur számomra akarta e' szekrényt. — Küldjék az utasitott helyre, fizettessék-ki maguknak a' 700 ftot, mellyet igért, a' többiért pedig fogadjanak-el tőlem egy váltót, melly négy hét alatt kifizettetik.“

A' kereskedő ismerte a' színésznőt, 's igy a' feltételnek nem szóllt ellene; a' váltót átvette, 's a' szekrény a' vendéglőbe küldetett.

Luiza lelki gyönyörrel kocsiz haza; trillázva fekszik, édeset álmodik azon örömről, melly reggel, ébredténél, az utazó szekrény alakjával lelkesitendi; — fölébred, csenget. — „no's?“ — kiált a' rendesnél későbben jövő szoba-asszony elébe.

‚Még nem!‘ — válaszol Josephine. — Luiza felkel, toiletthez ül, — 's ezt mind angyali béketüréssel teszi; — mert ugy vélekedik, habár az ohajtott pompás tárgy még itt nincs is, sokáig nem maradhat-el.

Dél lesz; Luiza nyugtalan; egy órakor ablakhoz ül, 's merő szemekkel néz az útra, melly a' sastól vezet. Itt áll két óráig, de ekkor alig palástolható dühhel kocsi után kiált.

A' sas-vendéglőhez érvén, egy pinczért szóllit kocsijához.

„Nem hozott ide tegnap késő estve egy kereskedő legény egy utazószekrényt bizonyos angol ur számára, ki itt lakik?“

‚O igen is! — viszonzá a' fiú — bizonyossá is tehetem nagyságodat — folytatá vigyorogva — a' szekrény ő nagyságának, a' mylordnak, nagy örömet szerzett. — Lelkemre! késő éjfélutánig foglalatoskodott vele az angol ur; minden fiókját ki- 's behurczolta; minden egyes részt megnézett felülről alá. — E' mellett egy párszor mormogá: „„Na! 700 ftot csak megér!““ — Igen is, éppen utójára voltam szobájában, midön az utazó szekrényt tetszőleg mosolygva, szorgalmasan bezárta, 's inasának e' szavakkal átadá: „„nem lesz ez olly szükséges a' kis leánynak — vidd-le csak a' kocsiba John! Goddam, 700 ftot megér!““

„Istenem, hol van most?“ — kiáltott Luiza forgó szemmel.

‚Kicsoda, nagysád?‘ — kérdé a' pinczér — az utazó-szekrény vagy az angol?‘

„Egyik vagy másik, mindegy!“

‚Mindketten gyors postán hajnal óta a' londoni uton!‘

Négy héttel később a' kedves Luizának 300 forintos váltója kifizettetett.

PÓLYA ENDRE.

Szép vonás egy szerencsétlennek életéből. „Ah Istenem, Istenem!“ — sohajtá siró hangon az ut mellett tipegő kis Mártonka, 's hideg miatt egészen megmeredt kis markaiba fujt. — ‚Várjunk még kissé — mond Jakab — ugy rémlik, mintha amott valaki jönne, rajtunk, szegény gyermekeken szánakodandó.‘ — Vágyódva nézett Mártonka a' mozogni látszó feketo pont felé. E' két gyermek nem messze Versailles-től az ut mellett didergett. 1786-dik tele volt, a' legszigorúbb, mellyre franczia országban emlékeznek. Tiszta derült képpel függött égen a' nap, de a' hideg dermesztő volt. A' hó csikorgva ropogott a' segédet reménylő gyermekek léptei alatt. A' Jakab által észrevett sötét pont mindig közelebb jött; lassanként egy emberalak fejlett-ki a' távul ködéből, 's nehány percz mulván egy ur állott előttök, kit a' gyermekek gazdagnak 's elökelőnek gyanitottak. — „Kérjük, kérjük nagyságos ur!“ — kiálták egyszerre, 's hideg-dermesztette vörös kezeiket feléje nyujták. — „„Kik vagytok, gyermekim?““ — „Szegény, igen szegény árvák. Anyánk nincs többé; szegény jó anyánk két nap óta fekszik sirban.“ — „„Atyátok sincs?““ — „Ah Istenem — atyánk — olly beteg, olly gyönge, hogy alkalmasint ő is anyánkat fogja követni. O édes ur! atyánknak még ágya sincs! szalmán, puszta száraz szalmán fekszik, 's mi mellette a' földön alszunk. És semmi élelmünk nincs; csak darabka kenyerünk, csak egy forgácsnyi fánk sincs; ah pedig ugy éhezünk! ugy fázunk!“ — „„Itt közelben lakik atyátok?““ — „Igen, édes ur, igen! Látja ön amott, amaz ócska kis házat? Ott lakik atyánk!“ — „„Vezessetek hozzá!““ — A' gyermekek örömtelve futottak az ur előtt lakuk felé, 's futólagosan minden perczben visszafordulának és szemeibe néztek. A' szánat, melly annak vonalmaiban tükrözé

magát, nem maradt elöttök elrejtve, 's a' fiatal aggódó szív mélyébe szállott, és ott édes reményeket költött-fel. A' gyermekek nem hazudtak. Az elökelö ur szelid tekintete nem csalt. Midön a' düledezö félben álló házban nem talált egyebet, mint a' félig rothadt szalmán fekvö beteg atyát, kis ideig mintegy fájdalomba mélyedve állott; ezután egy könyübe, a' vigasznak egy szavába akart átolvadni a' néma megindulás. De nem szóllt; csak mosolygott, miként szép festményeken a' szenvedöknek segédet igérö béke-angyalok mosolygnak. A' beteg atyának, ki mintegy álomban nagy eröködéssel felült, nehány aranyat nyomván markába, ajtó felé sietett, 's a' hála kiömlésével hozzá sietni akartt gyermekeknek kezével maradást intve, eltünt. A jóte.t iránti hajlandóság, ha egyszer keblünkben feléledt, az Aeol-hárfa nyájas hangjához hasonlit, melly mindjárt megzendül, 's nem örömest némul-el. Nehány percz mulva egy komornik lépett a' beteg viskójába, ki a' beteg részére ágyszerzéssel volt megbizva; annak ápolása, és minden szükséges megszerzése tétetett kötelességévé. Midön minden szükséges beszerezve volt, 's a' szenvedö ágyánál egy ápoló ült, Jakabot 's Mártont kézen fogván a' komornik, atyjok elébe vezette 's mondá: „„Atya, áldja-meg kend gyermekeit, 's bocsássa utjokra. Parancsolóm meghagyá, hogy valamelly becsületes iskolamesterhez adjam öket. Ott böven lesz ételök 's italuk; illöleg ruháztatni, 's valami hasznost fognak tanulni.““ Az atya megáldá gyermekeit, kik sirva függtek nyakán, 's hallgatva mentek oda, hol jobb sors várt reájok.

És a' fö ur, kinek téli sétája, a' jótettnek eszközlője lön? Azt mondják, a' szerencsétlen Lajos volt, kinek szive a' legjobbak közé tartozott, mellyek fejdelmek keblében valaha csak dobogtak. Ha a' jótéteményben kifáradni nem akarsz, ne számolj a' világ hálájára.

A' vámvizsgálóknak drága furójok van. Franczia országnak egyik vámhivatalánál nem régiben régi festményekkel gazdagon megterhelt társzekér ment-át; de a' vámvizsgáló nemhogy megvizsgálta volna szokás szerint a' szekér tartalmát, hanem kutasz-furóját vonván elö, azzal a' szekér terhét 10 helyen átdöfé. A' festmények birtokosa 600.000 frankot követel a' helyrepótolhatlan kárért.

Tréfarejtvény.

A' világ gömbölyét körülkeritem,
Az Irisz lángövét szinekkel ékitem.
Szag, szin, és izemnek nem kellene lenni,
'S érczet, savanyt, édest bennem izlelhetni:
Sőt vörös, fekete, zöldes fölöm vagyon,
Több hasznom mint károm érezhető nagyon.
Gabnát, füvet és fát, virágot növesztek,
Jótékony nedvemmel félholtat élesztek.
De ha rakonczátlan dühöm keresztülront,
Fákat sodor, termést söpör, dul, ful és bont.
Utszán és udvaron, szelménytárban forrok,
Szomjat, tüzet oltva minden kézben forgok.
Hajdan csak szenny-mosó, most mindent gyógyitok,
Könnyen megfejthetsz hát, mert divatban vagyok.

K. H. K. J.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

97.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december 5kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Szegény Jakab.

Novella.

‚Éhezem!'

„Hallgass boldogtalan!"

‚Éhezem, ah! én szenvedek...!'

„Hallgass nyomorult! — tán e' homokból létesitsek kenyeret, éhséged égető lobját oltandót?"

Némán álla erre az egész lényében remegő gyermek, atyjának zordon szavai- és szemvillámitól sujtva. Igy nehány perczig szótlan veszteglének. A' gyenge magzat lesüté pilláit, sürű könyűit, mellyek horpadt arczulatát özönlék, titkolni törekvő. A' durva atyát ellenben borzasztó gondolatok látszának foglalva tartani, mig végre, térdei csukladoztak, 's ittasként tántorgani kezde.

Az éhséggel küzdő gyermek magával tovább nem birván, illy rimánkodó kifakadással töré-meg a' mély csendet:

‚Kenyeret, atyám! — o csak egy szeletke kenyeret!'

Mire az atya düh és kétségbeesés köztti érzéketlen indulattal ragadá-meg esdő gyermekét....

Minden fájdalomnak, mellyek a' szülő keblében rágó féregként dulnak, legkinzóbb egyike: könnyes szemekkel, 's összekulcsolt kezekkel könyörgő magzatainak kenyeret nem adhatni; de, hajh, ezerte marczanglóbb, ha lélekismeret vádolja az atyát, hogy elfajzott undok szenvedélyeinek engedve, egész családja létét tönkre tette. A' büntét súlya sokkal nyomasztóbb a' szerencsétlenségnél, 's az embert legkegyetlenebb merényre készti, ha a' kétségbeesés orkánja tátong körülötte.

E' feldühödt atya is forrongó kitöréssel karolta-át gyermekét, 's a' tengerbe lökvén, hirtelen elosont.

Azonban a' habokkal küzdő ártatlan egy ama rendkivüli esettől, mellyet a' világ s o r s-nak, a' kereszténység g o n d v i s e l é s-nek nevez, fedeztetve, egy mellette uszkáló deszkára felkapván, a' szél 's hullámoktól csak hamar a' parttól távul hajtatott.

Egy hadi hajónak, melly közelében vitorláza, figyelmét a' viz tükrén lebegő tehetlen annyira magára vonta, hogy mindnyájokat tüstént emberbaráti gondolat szállá-meg a' gyermeket megszabaditani. A' szándék teljesült; egy matróz őt szerencsésen a' hajóba helyezé. Kérdeztetett most, de kielégitő választ nyujtható tehetséggel nem birván, szegény Jakab-nak nevezteték, 's közttök örömmel tartatott.

A' szegény Jakab, szelid lelkületü, érezni tudó, tanulni vágyó, mindenki iránt fölötte szives 's engedékeny vala; miért is a' hajós-társaság igen megkedvelé, 's mint gyámfiát tekintvén, nevezé őt, 's leendő sorsáról atyailag tanakodék. Némellyek aláirási iveket nyitottak, hogy tehetségeihez illő hasznos nevelését eszközöljék. Tanulmányainak egészen átadá magát, 's nehány évfolytával a' királyi tengerészetnek jeles sebésze lön. A' franczia 's angol ország között sokáig dühöngő hadban kitünőleg járt-el tisztében.

Egykor a' hajó, hol tartózkodott, egy goelettet hatalmába kerite, mellyen számos sebhedt személy, kik azonnal Jakab sebészre bizattak, találkoztak. Ezek sorait átnézvén, egy halálos sebekben fetrengő agg férfiú feszité legkivált figyelmét, sőt a' legnagyobb gonddal 's gyengédebb bánással ápolni eltökélyé; — de hasztalan! — Miért a' reményét vesztett öreg, végét közeledni sejtvén, a' többnyire körülötte sürlődő sebésznek igy nyilatkozik: — „ama különös részvétért, mellyet gondja alatt élveztem, forró hálám 's némileg kötelességem jeléül vegye ön ez egyetlen kincsemet, mellyet e' földön birok" 's átnyujtván egy bibliát, folytatá: „e' könyvet egy jámbor istenfélő némbertől birom; lefejté ez lelki szemeim vastag hályogát; büneim elismerésére készte, 's engem vészteljes szenvedélyeimtől megszabadita. E' könyvben találtam-fel az Ur utját, gonosz tetteim bocsánatát, lélekismeretemnek, melly elébb iztózatosan hányatott, szende nyugalmát, és a' legtisztább vigasztalásokat borongós napjaimban. Fogadja-el ön e' bibliát, hogy, olvasván, azon ösvényre juttassa, mellyet én későn, ah későn! lelhettem-fel."

Itt hallgatott; egy rettenetes titok látszott bánkodó szivét nehezitni, és szavait, mellyekkel már ajkain lebegő bünét nyilvánitsa, elfojtani. Kissé habozott; de a' beltusa, egy az ég felé röpitett fohászszal, mellyben kérlelő bánatát küldé Urához, rögtön csendesült. Ugyan is, kimélt szavakkal de érthetően nyögdelé tévedéseit 's élete hibáit; megemlité, miként kenyérért esengő négy éves szülöttét a' tenger állatinak veté eledelül.

„Istenem! lehetséges-e? — szólt közbe az ifjú, kinek zavarodása legfőbb pontra rugott — ugyan mondja ön, Anglia mellyik partján történt ez?"

„Norvich és Yarmouth között“ — viszonzá az aggastyán, meg nem foghatva, mi izgatá a' sebészt ennek puhatolására.

„'S milly időtájban?“

„Most leend 32 éve.“

„'S e' gyermeket nem hivák Jakabnak?“

„Jakab — ah igen annak!“ — válaszolá a' mindig jobban álmélkodó öreg.

„Atyám, áld meg fiadat! — rebegé a' haldoklónak ágyához borult ifjú. — Im a' kegyes ég ismét összehozott minket, hogy bánatod' 's jámbor reményidet lássam, élesszem!“

Könnyebb az elfogult aggnak érzelmeit képzelni, mint lefesteni. — Sokáig szótlan feküdt, mert szemeinek — ez idvezítő álmot, mint setét árnyékot, nyomtalan eltünni gondolván — hinni vonakodék. Végre eszméletéhez jutva, a' fiatal ember minden körülményét kiváncsilag tudakolá, 's meggyőződvén, hogy az előtte álló — saját elvetett magzatja, könyek szivárgának beesett szemeiből, 's hálásan kiálta-fel: „Uram, most békében hagyod elhunyni szolgádat!“

'S még e' napon, vég lehelteig áldván a' hatalmas alkotót az őt tisztelve szerető fiúnak meleg karjai között a' boldog örök létre szenderült.

E' reménytelen 's csudával egyesült találkozás olly mély hatással volt az ifjú sebészre, hogy kis idő mulva felmondván tengeri szolgálatát, a' megtestesült ige hirdetőjévé, buzgó apostolává szentelteté magát.

Történt, hogy az Ur lelkes szolgája a' hivők ajtatos körében e' ritka esetet, min' a' gondviselés szent titkát, magasztaló szónoklattal kiemelvén, beszélye zártával halk de örömteljes hangon ejté: „És e' szegény Jakab — én vagyok!“

Németből FEHÉRVÁRY.

Házassági taktika.

(Vége.)

„Nem sokára tehát nálunk látandjuk őt! — kiálta diadalommal Sergy asszony a' lépcsőken fölmentekor. Legközelebbi egész héten ez örömreményben élt a' Sergy család, 's annak következtében egész forradalom történt a' háznál csekély jövedelmének nagy kárára. A' lépcsők 's padlat minden reggel viaszszal csiszoltattak; minden edény, melly tán sértheté a' fényhez szokott szemet, eltakarittatott. A' régi karszékek fejér habszövettel huzattak-be, 's hogy mocsoktalanul maradjanak, kinek sem volt szabad rájok ülni. Az ablakok uj függönyökkel diszittettek-fel; de hogy be ne hasson rajtok a' por, gondosan zárva tartattak. Sergy asszony azon merész gondo-

latra is vetemült, hogy a' falakat ujan beszőnyegezteti; de azt abban hagyá aggodalma miatt, hogy a' herczeg látogatását tehetendi, mialatt azzal még foglalkoznának.

Végre hét hosszú, legnagyobb feszültségben töltött nap mulva megjelent a' herczeg. Első látogatása csak rövid 's csekélyebb volt, mint várták; Sergy asszony még is lelt időt Mari rajzainak előmutatására, 's mint énekesnőnek ujabb csudálatára. A' herczeg pazarlá dicséreteit, 's állitá, hogy elszigeteltnek érzi magát Parisban; szerencséjének tartandja tehát, ha meg fog engedtetni látogatását minél előbb ismételni. Három nap mulva megparancsolá férjének Sergy asszony, viszonozná a' fiatal orosznak látogatását. Sergy ur nem lelé őt honn, de látogatási jegyét ott hagyá. Tizennégy nap mult-el ismét, de a' herczeg nem láttatá magát; Sergy asszony nyugtalansága tehát legnagyobb fokra lépett; a' bárónéhoz küldött megtudni, hova lett. — Néhányszor volt — ugymond — ott, és a' Sergy családról élénk érdekkel beszélt. Nyolczad napra ismétlé látogatását a' herczeg, 's olly élénken panaszkodott korábbi meg nem jelenhetése fölött, hogy őszinteségében pillanatig sem lehetett kétkedni. Ekkor a' látogatás két óráig tartott; távoztakor engedelmet kért a' dámáktól, hogy másnap ő vihesse őket a' Marsmezei lóversenyhez. Ez ajánlat csaknem nyilatkozáshoz hasonlitott, legalább Sergy asszony agyában, 's érdemesnek nem tartván a' férjéveli tanácskozást, elhatárzá egyszerre elvégezni a' dolgot, 's a' herczeget ebédre hivá-meg a' lóverseny napján. E' szónál: „e b é d" Mari elpirult, Mathild pedig reszketett, elhalaványult, 's atyjával meglepetés-pillantatokat váltott. A' herczeg készséggel fogadá az ajánlatot, 's másnap két órára igérkezett. Fényes kocsiját a' család parancsai alá adván, nyilvánitá, hogy lovon kisérendi őket. E' rendelkezésnek Sergy asszony szivesen ellenmondott volna, de a' herczeg gyorsabban eltávozott, hogysem kifogásokra ideje volt volna. Eltávozta után az atya, anya 's Mathild köztt egy jelenet történt, mellyet leirni nehéz. A' szegény család, mellynek pénztárát egészen kiüriték a' legujabb kiadások, olly ebédnek, millyet egy herczegnek adhatni, költségeit csak a' legközelebbi évnegyed egész jövedelmének feláldozásával födözheté. De Sergy asszony válasza vala: ‚ki nem mer, nem nyer!' Ő meg van győződve, hogy a' dolog leggyorsabban igy érend ohajtott véget.

Sergy asszony másnap csaknem napkeletkor hagyá oda ágyát. Mennyire lehetett, jó rendeléseket tett; mi hiányzott, p. o. inas, — megszerzé vagy kölcsönzé. De mialatt étekválasztásról tanácskoztak, a' bárónétól küldnök érkezett. —‚A' herczeg — igy irt Sergy asszonynak — tudtomra adá tegnap, hogy fontos tárgyról ohajt

beszélni önnel. Sietek tehát ez örvendetes hirnek közlésével!‘ — A’ fontos beszéd nem egykönnyen volt más tárgyról folyandó, mint Mari kezének megkéretéséről; szivesen tétettek tehát az áldozatok. A’ család legdrágább étkeket választott; Palais Royalba a’ legjelesb restaurateurhez küldött, megbizván őt minden kigondolható nyalánkság beszerzésével. Magát Sergy urat is elragadá az általános lelkesedés, ’s az inassal ment beszerezni a’ hiányzókat.

A’ herczeg megjelent a’ meghatározott időre. ’s mód és ut találtatott, hogy a’ kocsiban Mari mellett kapjon helyet. Mathild t. i. kivoná magát a’ társaságból, ’s testvéreért örömest tette ez áldozatot. A’ lóverseny pompás vala. A’ herczeg ezer Lajosaranyat nyert, ’s ebédhez a’ társaság vidor kedvvel tért vissza. A’ herczeg Mari ’s anyja között kapott helyet, ’s ámbár meghitt barátnak látszék a’ háznál, még is gyakran ült mintegy mély gondolatokba merülve olly férfiként, kinek lelke komoly fontos tervvel foglalatos. Sergy asszony az elválasztó perczet most hivé elérkezettnek. Ebéd végén tehát intett Mathild- ’s Marinak, hagynák-el a’ szobát, hogy alkalma legyen a’ herczegnek szabad nyilatkozásra.

‚Sergy asszony — kezdé a’ leányok eltávozta után a’ herczeg — köszönni fogom mindig a’ történetnek, hogy Mauvoi asszonynyal megismerkedém, részint hogy őt ismerni tanulám, részint hogy általa vagyok családjoknak bemutatva!‘ — Sergy asszony valamit felelni akart, de a’ herczeg pillantása kéré, hagyná őt folytatni. — ‚A’ szives barátságban — folytatá beszédét — melly a’ báróné családját összeköti önével, valami érzékenyitő van. A’ báróné régi nemes családból származik Dauphinében. Több rokonai Grenobleban laknak, ’s birtokaik közel e’ városhoz feküsznek. Ön leánya nemde a’ báróné egyetlen gyermekével neveltetett? — „Ugy van — válaszolt Sergy asszony, a’ fordulattól, mellyet a’ beszéd venni látszaték, egy kissé meglepetve — Mari és Eugenia tizenhárom éves korukig együtt voltak Dauphinében; azután Parisba jöttek, hogy itt végeztetnék-be neveltetésök.“ — ‚A’ báróné — folytatá a’ herczeg — kitünő tulajdonú dáma; leánya érzeményteljes, dicső lelkülettel látszik birni; igen jelesen fest és énekel.‘ — Iszonyú sejtés keletkezett most Sergy asszony lelkében; lesütött szemekkel ült ő, nem lévén képes válaszolni valamit. — ‚Nem tudom, mi oka — folytatá szünet után a’ fiatal orosz, hogy vonakodom szabadon nyilatkozni iránta, holott több egy hónapjánál, mióta Parisba érkeztem. Mauvoi asszonyság megigéré, hogy engem barátinak bemutat, ’s báljában észrevevém, hogy ön családját minden ismerőse fölött kitünteté. Vágytam azon pillanat óta közelebbről megismerkedni önnel, ’s ön szivesen megelőzé ohajtá-

somat. De meg kell vallanom őszintén, hogy ez ohajtás önzésen alapult. Azon percz óta, mellyben a' fiatal dámát, kiről éppen beszélni akarok, először megpillantám, tudtam, hogy ő az egyetlen nőlény, kinek birtoka engem szerencséssé tehet. E' meggyőződésben azóta megerősödém, 's másolhatlanul eltökélém kezemmel megkínálni őt. De előbb öntől akarok némit megtudni; szabad legyen tehát kérdenem: Mauvoi kisasszony' — — Tovább a' herczeg nem folytathatá; mert Sergy asszony nem levén képes legyőzni kedélye megindulását, ájultan dült karszékébe.

Mauvoi Eugenia kisasszony egy hónap mulva Hirkoff fiatal orosz herczeg neje lett, 's lakadalom utáni napon a' háladatos báróné, töredékeny barátsága illő emlékjeleül, egy porczellan asztali készületet küldött a' csaknem tönkre silányult Sergy asszonynak. Csak nehány hónapja mult, mióta e' kis esemény, mellyet elbeszélénk, történt; Sergy asszony házassági taktikája már is uj tervekkel foglalatos Mari leánya számára, mellyeknek szerencsésb sükert kívánunk, mint az volt, mellyről most adánk tudósitást. BONTHY.

KÜLÖNFÉLE.

Adatok Bonaparte Napoleon charakteristikájához.

Következendöt olvashatni egy 1800-ban közrebocsátott, de előttem már ismeretlen czimü munkában: „Bonaparte Napoleon — születését, és jellemét tekintve — valóságos Korz; különös egy ifiú; a' tanulásban vas szorgalmú; a' munkás foglalatosságot nagyobbra becsüli minden gyönyörüségnél; nevezetes és komoly tartalmú olvasás s tökélyes tudományoknak szenvedélyes kedvelője; kiváltképp' igen járatos a' mathematikában és geographiában; keveset beszél; magába zárkozott; egyedül lenni szeret; ritkán láthatni öt többek társaságában; mindenkit kevésre becsül; de magára annál többet tart; nagy mértékben önző, makacs, titkolódzó, hideg vérü, röviden szóll; élénk a' feleletben, szigorú a' társalkodásban; önmagát felettébb szereti, nagyravágyó, féltékeny, telve reményekkel. E' fiatal embert pártolni, de tőle óvakodni is kell.“

Az ifjoncznak eme rövid lerajzolatában alapult a' férjfiúnak egész jövendője. A' természet érczbe önti munkáit, az emberi hatalom azt meg nem változtathatja, meg nem semmisitheti. Napoleon érczbe öntött illy teremtmény volt. Valamint az ölnyi magasságú ember, ha akarna, sem lehet alacsonyabb: ugy e' rendkivüli férjfiúnak sem volt hatalmában többé nagyravágyó és zsarnok nem lenni. Egész léte e' két alakba volt öntve; azért is öt ehez alkalmazott mérleg szerint kell megitélnünk.

Huszonhat éves korában kineveztetve az olasz országi hadsereg fővezérévé, utra készültében megszóllitá öt egy barája: ‚Te még igen fiatal vagy egy hadsereg parancsnoka lenni‘ — „Mint idősebb jövendek majd onnan vissza!“ — volt rövid felelete. Ennek mély értelmében ki gyanithatá, mit szándékozék ő kivivni serege arczvonala előtt?

Midőn már hatalma tetőpontján állott Milanóban, Luczianal, testvér-öcscsével, nevezetes párbeszéde volt E' két igen különböző férjfiú, bár testvér, nem látta egymást az auszterliczi ütközet óta, de egymásra mindig a' lélek mélyében fürkésző pillantattal figyeltek.

Egymás előtt álltak már; Luczian egy két lépést tett Napoleon felé, de tovább nem, 's megállapodott: most ő is közelede Luczianhoz, kezét nyujtá neki, 's — ‚bátyám! — kiáltá Luczian, megölelvén Napoleont, és szivéhez szoritá — milly boldognak érzem magam ‚önt valahára láthatni!‘

„Uraim! hagyjanak magunkra“ — szóllt egykedvüleg Napoleon, 's kezével inte a' jelen volt három férjfinak. Szótlanul mind a' három, egyik Murat

Joachim a' nápoli király, másik Eugen a' császári herczeg, 's harmadik Duroc tábornagy, el is távozott. — „Luczian! — szóllt tovább Napoleon, midön már egyedül voltak — én önt magamhoz hivatám.“

‚Én pedig sieték — viszonzá Luczian — mint látja, ön kivánatát teljesitni; mivel ön idősbb nálamnál, mivel ön bátyám!‘

Luczian e' szavaira komor redők mutatkoztak Napoleon homlokán: de csak hamar erőt vön magán, 's vidámabb lön. — „Én önnel különféle tárgyról kivánnék szóllni!“

‚Figyelmezek mindenre!‘ viszonzá Luczian, 's magát kevéssé meghajtá.

Napoleon megfogá öcscse köntösének gombját (szokása volt ez, mikor valakivel bizalmasan kivánt beszélni), áthatólag tekinte szemébe, 's kérdezé, milly tervei vannak.

‚Milly terveim? — nem minden csudálkozás nélkül válaszolt Luczian — terveim ollyanok, minők olly emberéi, ki visszavonulva él, kinek tetszésére van a' visszavonulás, 's benne felettébb meg is elégszik. Gondolatim egy költeményen tünödnek, mellyet jóval ez előtt kezdék-el, most pedig azt nyugalomban szeretném bevégezni.‘

„Jól van jól — mondá Napoleon gunyoló hangon — tudom, hogy ön családunk költésze; ön verseket kohol, mig én ütközeteket nyerek. Halálom után énekelje-meg ön tetteimet. Boldogabb vagyok én nagy Sándornál, mivel éltemben már Homeromra találtam.“

‚De kit tart ön közülünk boldogabbnak, ha merem kérdeni?‘

„Kétségkivül önt — válaszolá Napoleon, és öcscse köntösének gombját rosz kedélyét elárulló mozdulattal elbocsájtá. — Mint látom, ön azon mit sem aggódik, ha családunkban részvétleneket, sőt talán még lázadókat is tud.“

Luczian megdöbbenve, fájdalmas tekintettel nézett bátyjára. — ‚Részvétlent? — felszóllamlék kevés szünet után — talán elfelejté már ön dicsősége mámorában Brumair tizennyolczadikát? — Lázadót? hol hallá ön, hogy én a' lázadást elősegitem?‘

„Lázadónak nevezem én azt, ki nekem czélom elérésében segedelmemre nincs, ki nekem nem szolgál. Ki velem nem tart, ellenem van az. Jól tudja ön Luczian, hogy testvéreim közül önt leginkább szeretem; hogy önt közöttük legügyesebbnek tartom; nagy munkám elősegélésében ön nekem nagy szolgálatot tehetne. Miért nem mond-le ön néma ellenszegüléséről? Midön Europa minden fejdelme előttem térdet fejet hajt, gondolja-e ön magát lealacsonitva, ha azoknak példáját követi? Diadalmi szekeremet körülálló hizelgőim daczára csak egyedül öcsém szavát halljam-e mindig fenyegetődzve rám kiáltani: ‚Caesar! el ne feledd, hogy neked is halni kell!‘ — Vallja-meg nyiltan Luczian! még most sem akar-e velem tartani?“

‚Mit ért bátyám e' szavak alatt?‘ — kérdé Luczian, gyanús pillantatot vetve Napoleonra.

A' császár a' szoba közepén álló kerekded asztalhoz ment, kezét egy összegöngyölt földképre tevé. — „Hatalmam tetőpontján vagyok — szóllt Luczianhoz fordulva — Europa enyim; győzelmes mint Sándor; kiterjedt hatalmú, mint Augustus; nagyobbra becsült, mint a' legnagyobb király, azt teszem, mit tenni akarok.“ — Ekkor uralkodói mozdulattal szétgördité a' földképet. — „No tehát válasszon egy országot ön, a' mellyik leginkább tetszik; császári szavamat zálogul, hogy mihelyt ujjával ön a' kivánt országot e' földrajzon illeti, azonnal király lesz ott!“

‚És miért éppen nekem több testvérem közül e' kedvező ajánlat?‘

„Mert ön egyedül alkalmas leginkább szellemi tehetőségemhez.“

‚De miképp' értsem ezt? miután soha sem hagyám helyben bátyám elveit.“

„Hiszem, hogy négy év alatt, mióta egymást nem láttuk, gondolkozásmódja megváltozhatott.“

‚Bátyám hibáz! én most is az vagyok, ki 1799-ben valék. A' világ legdicsőbb kincseért sem szeretném faszékemet thrónnal fölcseréltetni.‘

„Esztelen! — kiált a' császár, hosszat lépve fel 's alá a' szobában, mintha önmagával beszélne — esztelen elvakult ember. 'S nem látja-át, hogy én valék a' gondviseléstől kiküldve mozgékony guillotinetokat lecsillapitni, mellyet ti respublikai diadalmi szekérnek tartátok. Mondj-le utopiai ideálidról; nyujtsd kezedet mint testvér, mint szövetséges, és holnap főnöke leszesz egy nagy nemzetnek; nődet testvéremmé teszem, és egész barátságomat hozzád fordítom.“

‚Mivel kétségbe esék ön engem okokkal legyőzni, megvesztegetéssel akar-e kezére keritni?‘

Napoleon megneheztelve egy mozdulattal elégültlenségét jelenté; de Luczian nem hallgata-el. ‚Nyilván akarom magamat kifejezni bátyám! E' pillanat innepies; tán soha sem térend többé ez alkalom elönkbe. Én nem nehéztelek reád jó bátyám, hogy balul itélsz felölem! — Mivel te annyi sok embert kincseddel némává siketté tevél, azt véled, hogy én is azokhoz hasonlithatok? Fölséged engem királylyá akar tenni? — Ez ajánlatot én elfogadom, ha ön szavát adja, hogy királyságom független leend, nem pedig megyéje a' roppant császári birodalomnak. Ön nekem egy egész nemzetet nyujt? En azt átveszem, legyen bár akármellyik; de azon, föltétel alatt, hogy népemet saját nézetei és kivánata szerint kormányozhassam. Népemnek apja akarok lenni, nem pedig kényura. Én azt akarnám, hogy népem szeressen, 's tölem ne féljen. Azon naptól kezdve, midön én spanyol, holland vagy német ország koronáját átveendem, megszünök franczia lenni; én már akkor spanyol, holland, vagy német vagyok. Gondolja ön meg, hogy mi ketten akkor nemcsak testvérek, hanem méltóságban egyenlök vagyunk. Ön akaratjának nem lesz szabad határaimat átlépni. És ha ön engem fegyverrel akarna engedelmességre kényszeritni, fegyveres erővel várom-be a' zsarnoknak jöttét. Valószinüleg ön engem legyőzne, mivel nagy hadvezér; de a' harcz istene nem mindig istene az igazságnak. Ön engem thrónomról letaszitna, országomat elfoglalná, koronámat annak adná, ki ön iránt legnagyobb háladatosságot, megalázást nyilvánitna. 'S akkor még gonoszabbul állnánk egymás ellenében, mint most. Ez volt mondani valóm!‘ — „Mindig csak ugyan az egy, ki az előtt volt“ — szóllt Napoleon halkal; de később lábával toppantva fölkiálta: „ne felejtse Luczian, hogy ön nekem mint bátyjának, mint fejdelmének engedelmességgel tartozik!“

‚Ön idősb testvérem, de nem királyom; annak nem ismerem-el soha; vas igája alá nyakam soha sem hajtom, soha, soha!‘ — szóllt Luczian eltökélettel.

Napoleon haragjában elhalaványula, szeme pillantatai lángba borultak, ajkain rángatódzó mérgelődés vonaglott. — „Emlékezz rá — fölkiálta fenyegetődzve, — mit mondék neked!“

‚Te is Napoleon, mit én most mondandok. Te a' respublikát, mellyet nagy tulajdoniddal boldogithatál, gonoszul legyilkoltad. Mikor azt lenyomád, bátorságod nem volt szemébe tekinteni. A' szabadság örszelleme, mellyet zsarnok hatalmad alá szoritni gondolál, csendben nevekedik; szétterjed az; saját ereje alapitja-meg hatalmát; 's te azt gondolod tán, hogy öt magad előtt üzöd? — Csalódol; ő nyomodban van mindig. Mig győzelmes vagy, el van ő némulva: de majd ha a' szerencsétlenségek napjai feltünnek, tapasztalandod boldogtalan, hogy franczia országra nem támaszkodhatol; mert azt te csak azért tevéd nagygyá, hogy nagyságában rabszolgád legyen. Minden erőszakkal és hatalmaskodással épitett birodalmat legyőz az erőszak 's hatalom. És te Napoleon hatalmad csucsáról lesodortatol; lábad előtt tátongó örvénybe sülyedsz; megsemmisittetel, mint ez az óramü (arany óráját ekkor a' földre dobá, 's darabjai szerteszét hullának *), és mi, romjai gyülölt hatalmadnak, az egész világon szétszóródunk; 's mivel családodhoz tartozunk, meg leszünk átkozva, — mivel nevedet hordozzuk, számüzve leszünk hazánkból örökre. Élj boldogul felség, ha tudsz; én meg nem buktatlak; de megbuktatod te ön magadat!‘ — Luczian eltávozék, jóslata, mielőtt tiz év mult volna, teljesüle.

Kútfő, vizentúli hirlap. ALGYEWI.

*) Többen azt tartják, hogy nem Luczian, hanem maga Napoleon dobta haragjában az arany órát földre, mi hihetőbb is; de Lucziant az meg nem rémitheté; ő állhatatosan megmaradt ellenszegülésében. A' Gazette (egy franczia hirlap) minapában következőt közül az eltöredezett óra felől. — „Ismeretes eset az, hogy Napoleon Bonaparte Luczinnali élénk szövitája alatt óráját földre dobta. — „Igy zuzandja ő össze — mondá tudniillik — Luczian ellenszegülését.“ — A' szétszóródott óradarabkákat Bassano herczeg összeszedegette, 's egy órásnak átadá, ki ismét összeigazgatta. Az óra most Parisban a' börzetéren 3000 frankon adaték-el. E' historiai kincs vevője valószinüleg egy hóbortos Angol volt. ALGYEWI.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

98.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 8kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Turist Olivier.

(Mutatvány BOTZ *) munkáiból.)

I.

Az éj metsző hideg volt; a' hó kemény és vastag kéreggé fagyott a' földön, ugy hogy a' szél csak a' fordulatokra 's öblös utakra összehajtott halmokat kapkodhatá-el. Ezeken önté-ki tehát dühét; piheket szaggata-le rólok, 's azokat felhőkké hajtván össze, keringve szórta-szét a' légben. Ollyan éj volt, mellyben örömest vonulunk tüzhöz, 's hálát adunk Istennek, hogy otthon vagyunk; mellyben a' földönfutó szegény kifekszik, és meghal. Nem egy fél éhhalottan kilökött hunyta-be illyenkor szemeit elhagyott utszáinkon, 's bün-tette, bármilly iszonyú lehetett is, rémitőbb körülmények között alig fog felébredhetni.

Igy volt künn, midőn Corney asszony, a' dolgozó-ház gazdasszonya, szobácskájában a' jótékony tüzhöz ült, és nem csekély

*) Botz (Dickens) Károlyt — kinek „Pickwikerjeiből" egy rövid hét alatt negyvenötezer példány kelt-el — munkáiból még nem ismeri a' m. olvasó közönség. Nem is csuda. Ha eredeti jobb müveink nem jutalmazzák illően iróikat, a' forditóknak mit lehet reményleniek? Hazánkban a' könyvkeleti jelen állapotjában vagy ismeretleneknek kell maradnunk a' külföld remekeivel, vagy idegen könyvkereskedést gazdagitnunk. Mind a' két baj orvoslására szépliteraturai lapjaink (erről levén itt szó) nem tehetnek mást és jobbat, mint, az olly gyakran izetlen eredeti dolgozatok helyett, a' külföld ünnepelt fiait munkáikból bár rövid kivonatokban megismertetni, 's igy az eredeti közleményeket ritkábbakká ugyan, de — a' jó példányok szolgáltatása által — jobbakká 's vonzóbbakká tenni. — A' jelenet, melly itt Botz „Turist Olivier" czimü munkájából közöltetik, egyike lesz azoknak, mellyekről az Athenaeum mondja: „(Botz) Londonban annyira tiszteltetik, hogy egyes jeleneteit ugy, mint irva vannak, adják a' szinen. Humorában nincs nagy szív- és lélek-emelkedés, hanem csak emberei és körülményeik élő igazságában áll, mellyeket mindig olly elmésen 's ironiásan vesz elö, hogy kétszer kell nevetni, egyszer a' szerzőn, másodszor magán az alakon" — 's mellynek közléséért a' Regélő szépei talán sem a' szerkesztőre, sem a' forditóra nem fognak neheztelni.

önelégültséggel egy gömbölyű kis asztalra tekintett, mellyen egy megfelelő nagyságú tányér állott az öreges asszonyok legkedvesebb élelmenyökhöz szükséges minden szerrel ellátva. Valóban Corney asszony egy csésze theával kivánta magát felüditni, és midőn az asztaltól kandallóra tekintett, mellynél a' lehető legkisebb thea-edény forrott, önelégültsége annyira növekedett, hogy valósággal mosolygott.

„Ugy ugy — gondolá Corney asszony magában, mi alatt könyökét az asztalra támasztotta, és gondolkozva tüzbe nézett — mindnyájunknak van oka Istennek hálát adni, csak hogy nem tudunk mindig!"

Corney asszony szomorúan rázta fejét, mintha azon szegények elmevakságán sajnálkoznék, kik valóban nem tudnak; 's most egy bádog thea-szelenczébe ezüst kanalat tett (magány-tulajdonát), és elkezdett theát készitni.

Mi csekélység is megháborithatja lelkünk nyugalmát! Mig Corney asszony igy moralizálgatott, a' kis fekete thea-edény tartalma kifutott, 's az asszonynak kezét kissé megforrázta.

„Átkozott edény! — kiált az érdemes matrona, hirtelen helyére tevén — alig tér a' bolond kis jószágba két csészével! Ki használhatja más, mint — mint olly elhagyatott szegény asszony, mint én. O Istenem!"

E' szavakkal székre süllyedt; azután könyökét ismét asztalra támaszotta, 's egyedülségére gondolt. A' kis thea-edény és az egyes thea-czésze Corney urra emlékezteték, ki már huszonöt éve meghalálozott. Az asszony egészen meg volt indulva.

„Én mást többé nem kapok" — mondá magában — ollyat nem!"

Valljon e' megjegyzés a' férjet vagy thea-edényt illeté-e, bizonytalan. Lehet, hogy ez utóbbit érté, mert Corney asszony, mig beszélt, erre nézett, azután pedig hozzá nyult. Éppen az első csészét itta-meg, midőn lassú kopogás zavarta-meg.

„Csak be! — kiáltá Corney asszony hangosan — már megint vén asszony haldoklik; mert mind akkor hal-meg, midőn én valamit eszem vagy iszom. Csak be! — A' hideg levegő behuzódik. — Mi baj?"

„Semmi, Corney asszony, semmi!" — válaszolt egy férfi-hang.

„Ah jó Isten! — szóllt az asszony sokkal szelidebb hangon — nem Bumble ur az?"

„Szolgálatjára Corney asszony!" — válaszolt Bumble, ki előbb az ajtó előtt a' havat rázta-le köntöséről, czipőjét megtisztogatta, és most belépett, három szögletű kalappal egyik és egy nyalábbal másik kezében. — „Bezárjam az ajtót?"

Az asszony, mielőtt felelt volna, egy pillanatig arról gondolkozott, valljon illetlen-e összejövetelt Bumble urral zárt ajtó mellett tartani. Bumble használta e' késedelmet, 's minden további engedelem nélkül az ajtót bezárta, mert tetemesen fázott.

„Kemény a' tél Bumble ur!“ — mondá az asszony.

‚Nagyon kemény, Corney asszony, még a' tanács kárára is. Ma délután húsz kenyeret és másfél sajtot osztottunk-ki; 's a' szegények még most sincsenek megelégedve.‘

„Mikor is lennének ők Bumble ur?“ — felelt az asszony, és a' theábul szörpölt.

‚Van közttök egy ember, ki feleségére és számos családjára tekintve egy font kenyeret és egy font sajtot kap. Háladatos-e Corney asszony, háladatos-e? Egy fél pénznyit sem. Mit tesz? Szenet kér, azt mondja, ha csak egy tele zsebkendővel is. Szenet! Hát mit akar az az ember a' szénnel csinálni? Sajtját rajta megpiritani, 's azután megint többet kérni. Igy tesz a' nép Corney asszony! Adjunk neki ma egy teli kosár szenet, holnap jön, és ismét kér minden félelem és szemérem nélkül.‘

Az asszony biczentett fejével, és a' porkoláb folytatá: ‚tegnap előtt egy ember, kinek — hisz' ön férjnél volt, tehát elbeszélhetem — alig volt rongy testén (Corney asszony lesütötte szemeit), jön a' felvigyázó ajtajára, midőn éppen asztali társaságot tartott, és azt mondta, hogy rajta segitni kell. Gondolja csak Corney asszony! Minthogy egyátaljján elmenni nem akart, látása pedig a' vendégek étvágyát elrontotta, a' felvigyázó ur egy font burgonyát és egy itsze zab-lisztet adatott neki. — „‚Istenem — mond a' hálátlan ember — mit segit ez rajtam?“‘ — „„Ugy is jó! — válaszolt a' felvigyázó ur — én más valamit nem adhatok!“‘‘ — „„Igy az utszán halok-meg!“ fenyegetődzött a' kóborló.

„A' szemtelen.“

‚Igen Corney asszony — folytatá a' porkoláb — elment, és meghalt az utszán. Nem makacs ember volt-e?‘

„Alig hihető — megjegyzé az asszony — de átaljján a' házon kivüli gyámittatást nem tartja-e hasztalannak Bumble ur? Ön tapasztalt ember, tudnia kell.“

‚Corney asszony! — válaszolt Bumble ur, és mosolygott, mint ki a' dolgot jobban érti — a' házon kivüli gyámittatás a' mi segedelmünk, magában értetik jól használva. Fő elv benne, a' szegényeknek éppen azt adni, mit nem használhatnak; ez kedvöket elveszi a' visszajöveteltől.‘

„Az okosan van.“

‚Igen. Közttünk mondva, Corney asszony, ez a' fő elv; 's innen van, hogy mint a' tudákos hirlapokban olvashatja, a' beteg családok a' sajtot mindig megkapták. Ez szabály most egész országban. — Hanem — folytatá a' porkoláb kis idő mulva, és a' nyalábot kezdé bontani — ezek hivatali titkok, mellyekről csak magunk között szóllhatunk. — Itt van bor, melly betegek számára rendeltetett. Valóságos és fris; csak ma délután került-ki a' hordóból; egészen tiszta, legkisebb seprő nélkül.‘

A' mint Bumble egyik üveget a' világosságra tartá, és megrázta, letette mindkettőt a' szekrényre; — a' kendőt, mellybe tekerve voltak, összehajtotta, betette zsebébe, és kalapját felvette, mintha menni akart volna.

„Útja hideg lesz Bumble ur!“ — vélte az asszony.

‚Vihar van Corney asszony — válaszolt a' porkoláb, mialatt kabátja gallérját felhuzta — mintha a' szél az ember fülét akarná elmetszeni.‘

Az asszony a' kis thea-edényről a' porkolábra nézett, ki lassan az ajtó felé ment, és kérdé elpirulva, midőn ez köhögött, mielőtt jó éjszakát kivánt, nem innék-e vele egy csésze theát.

Bumble ur kabátja gallérját azonnal ismét lehuzta; kalapját és botját egy székre letette, egy másikat pedig maga számára az asztalhoz állitott. Midőn lassan leült, az asszonyra tekinte; az asszony a' thea csészére függeszté szemeit. Bumble ur ismét köhögött, és hamisan mosolygott.

Corney asszony felkelt, egy más csészét hozni a' szekrényből. Midőn ismét leült, pillantatai az udvarias porkolábéival találkozának; elpirult, és sietve bánt a' theával. Bumble még egyszer köhögött, hangosabban, mint az előtt.

„Édesen, Bumble ur?“ kérdé az asszony, midőn a' czukorszelenczét vevé.

‚Igen, nagyon édesen, Corney asszony!‘ — felelt Bumble ur, és az asszonyra pillantott. Ha egy porkoláb valaha gyöngéd és szerelmes pillantatokat vetett, ugy azon porkoláb Bumble ur volt ezen pillanatban.

A' thea elkészült, és némán nyujtatott neki; Bumble térdére tette kendőjét, hogy rövid nadrágja foltokat ne kapjon, és elkezdett enni és inni. Ezen foglalatosságát néha ugyan mély sohajtásokkal félbe-szakitá, mi azonban étvágyára nem volt káros befolyással, sőt azt gyámolitani látszatott.

‚Önnek, mint látom, macskája van Corney asszony — megjegyzé Bumble ur, midőn a' kandalló felé tekintett — még kis macskáji is.‘ —

„Szeretem őket — válaszolt az asszony — mert olly furcsák.“

‚Csinos állatkák — mond Bumble — és olly szelidek.‘

„O igen — válaszolt az asszony lelkesedéssel — és engemet ugy szeretnek, hogy valódi örömem van benne.“

‚Corney asszony — szóllt Bumble lassan, ’s a’ thea-kanállal mintegy taktust vere hozzá — véleményem szerint a’ macska vagy kandúr, mellyet ön magánál tart, ha nem szeretné önt, szamár volna.‘

„O Bumble ur!“ — válaszolt elháritólág az asszony.

‚Igaz az, Corney asszony! — adá hozzá Bumble, mialatt a’ thea-kanalat szeretetteljes méltósággal forgatta, mi szavait még hathatóbbakká tette — igaz az; én az olly macskát magam megfojtanám!‘

„Akkor maga kegyetlen ember — vága közbe hirtelen az asszony, a’ porkoláb csészéjéhez kapván — és kemény szivű is azon felül.“

‚Kemény szivű? Corney asszony, kemény!?‘ — mondá Bumble. Szó nélkül átadá csészéjét, és megszoritá Corney asszony kezét; azután kétszer széles kezével paszomántos mellényére ütött, mélyen sohajtott, és székét a’ tüztől egy kissé elmozditotta.

Az asztal gömbölyű volt; ’s minthogy Corney asszony Bumble urral a’ tüz előtt szemközt ült, tehát világos, hogy Bumble urnak, midőn a’ tüztől elmozdult, de az asztalnál maradt, a’ távulságot köztte és Corney asszony között meg kellett nagyobbitnia. Értelmes olvasók e’ cselekvényt csudálni, és azt minden kétségen kivül Bumble ur egyik vitéz tettének fogják tartani; minthogy ő az idő, hely, és alkalom által mintegy kényszeritve volt bizonyos gyöngéd semmit sem jelentő beszédeket tartani, mellyek talán egy könnyelműnek ajkaira illenének, hanem egy tartományi biró, parliamenti tag, statusminister, lord-mayor, ’s egyéb fő tisztviselőknek méltóságán egyátaljáu alul vannak, különösen pedig egy porkoláb komolyságához nem illenek, kinek mint tudva van, mind ezek között legkomolyabb, legszigorúbb, és leghajthatlanabbnak kell lenni.

Bár milly kinézetei lehettek Bumblenek — és kétség kivüljók voltak — szerencsétlenségre, mint már kétszer megjegyeztetett, az asztal gömbölyű volt; következőleg midőn Bumble székét lassanként tovább tovább mozditotta, a’ távulságot közötte és az asszony között megkisebbitette, és végre székét egészen ahoz tette, mellyen Corney asszony ült. Mindkét szék valóban összeért, ’s mihelyt ez megtörtént, Bumble tovább nem mozdult.

Ha az asszony székét jobb oldalra tovább mozditja, akkor a’ tüzhöz igen közel ért volna; ha balra mozditá, akkor Bumble karjai közé kellett volna esnie. Ő tisztességes asszony volt, és hihetőleg e’ következést előre látta; azért helyén megmaradt, és Bumble

urnak a' második csészét nyujtotta.

„Kemény szivű, Corney asszony? — mond Bumble, midőn a' theához nyult, és az asszonynak szemébe nézett — kemény szivű-e ön Corney asszony?"

A' porkoláb theáját utósó cseppig megitta; hozzá egy toast-darabot evett, a' morzsákat térdéről leseprette; száját megtörülte, és Corney asszonyt egész figyelemmel megcsókolta.

„Bumble ur! — szóllt a' tisztességes asszony, hanem igen lassan; mert annyira megijedt, hogy szavát majd elvesztette — Bumble ur én kiáltok." Bumble erre nem nem felelt, hanem karját lassan és komolyan az özvegynek ruhaszegélyére tevé.

Minthogy az asszony bizonyossá tette, hogy kiáltani fog, tehát ez ujabb merészségre bizonyosan kiált ott volna; azonban nem vala szükség: mert az ajtón éppen sebesen kopogtattak. Alig hallotta ezt Bumble, azonnal nagy ügyességgel a' boros üvegekhez ugrott, és elkezdé azokat törülgetni, mialatt az asszony haragosan kérdezte, ki van künn. Érdemes itt, mint a' véletlen ijedtség hatásának a' nagy félelem következései ellen megjegyzésre méltó példájat felhozni, hogy szava előbbi erejét ismét visszanyerte.

„„Ha megengedi madame — mond egy vén, ránczos, 's borzasztó csunya szegény asszony, bedugván fejét — az öreg Sárának mindjárt vége lesz!""

„Mi közöm nekem ahoz?" — felelt Corney asszony haragosan — „megtarthatom én életét?"

„„Azt nem, jó madame — válaszolt az öreg, egy kezét felemelvén — azt senki sem teheti. Én sokat láttam meghalni, kis gyermekeket és nagy erős embereket, 's jól tudom, mikor jön a' halál. Hanem ez nem bir elhalni, és ha majd a' roham megszünik, mi ugyan nem gyakran történik, azt mondja, önnel lesz valami közleni valója." "

Az érdemes Corney asszony hevesen szitkozódott a' vén asszonyok ellen, kik meg sem tudnak halni a' nélkül, hogy őt ne incommodálnák. Hirtelen tehát egy vastag shawlt ölte-fel; Bumble urat kérte, várakozzék, mig vissza fog jönni; megbagyván pedig a' hirvivőnének, hogy sebesen menjen, és ne töltse egész éjet a' lépcsőken felsántikálásban, nagyon kegyelmetlen arczczal követé ő', és szitkozódott egész út alatt.

Midőn Bumble magára maradt, viselete egészen magyarázhatlan volt. Felnyitá a' szekrénykét; a' thea-kanalakat megszámlálta, kezében a' czukorfogót megmérte, és megtekinté a' tejes kanalakat is, hogy meggyőződjék, valljon jó ezüstből készültek-e. Azután feltette egyik fülére három szögletes kalapját, és a' gömbölyű asztalt

egész méltósággal körültánczolta. Midőn e' szokatlan is megtörtént, levette ismét kalapját, 's háttal a' tüzhöz fordulva nagy szélesen leült, és gondolatjában Corney asszony vagyonának pontos inventáriumát látszott készíteni. (*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Bugát Pál, orvos tanár 's professor őszutó 30-kának délelőtti óráiban boldogultt Schuster János felett igen jeles magyar emlékbeszédet tartott, 's ez uttal inditványba hozá, hogy a' derék férjfiúnak méltó volna emléket emelni. Az orvosi kar tanuló ifjúsága lelkesedéssel fogadá az inditványt, 's aláirást nyitott-meg, melly uton begyülendő pénzből Ferenczy szobrászunk által honi márványból emléket készittessen az elhunytnak; és pedig ha elegendő menynyiség gyülend-be, sirja fölébe; különben pedig csak mellszobrát, melly a' tudós társaság teremében fog felállittatni. — Mátyás emlékének programmja a' Honművészben olvasható, — A' szinházunk udvarát ékitendő vas rostélyzat alapkövei már lerakvák; igy nem sokára készen álland a' diszes rostélyzat is. — A' tél dec. 5-ki délelőtt sürü havazással köszöntött-be.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Óriási kender. — A' kender és lenmüvelés ágában igen fontos fölfedezést tön Dumont ur, Abbeville-ben. — E' mezei gazda t. i. hihetlen magasságra nőtt kendert termesztett közönséges kendermagból, mellynek szára egész darab földön 12 láb magasra nyult-fel, és e' hir közlésekor még növésben volt; Drueatban pedig, a' fennebb emlitett helytől nehány órányira, csuda-magasságú és ritka szépségű lent termesztének. És e' rendkivüli kifejlést csupán a' trágya egy uj 's még eddigelé szokatlan nemének köszönhetni; t. i. a' rothadásba ment diófa-lomb és galynak, melly itt használtaték először trágyának a' kenderföldekre. — Ez esetben e' két növénynek rokonszenvet kell egymás iránt táplálni; mert honunk több megyéjében a' mezei gazdák azt tartják, hogy ha a' diófa tövéhez kender-polyva ásatik trágya helyett, annak gyümölcse lágy, könnyen törhető héjjú lesz.

Az urali bányák ércz terméke. — 1831-től 1835-ig következő volt az urali bányák ércztermése, mint az a' „Nordische Biene" hivatalos jelentéséből kitetszik. 907 pud 's 10 ft. arany; 9 pud 13 ft. ezüst. Ez utóbbi azonban nem érczkőben találtatott, hanem a' pétervári pénzverő házban az aranytól választaték-el. Platinát 562 pud 's 81/2 fontot találtak. A' réznyeremény 200.000, a' vastermék pedig 7—8 millio pud körül változott.

Terjedelmes odvas fa. A' labes-i községben, Calais mellett, egy ritka terjedtségű tölgy koronája nyulik égbe. Ez óriási növénynek külső kerülete 58 's általzata 20 láb. — Belül üres és odva egy szobát képez, 21 lábnyi belső területüt, 7' általzatút 's 20' magasat. A' bejárást képező nyilás 4 1/2' magas és 2 1/2' széles. Zivataros időben a' pásztorok vonulnak ide, vagy borjúk használják védhelyül, mellyek közül mintegy 30 fér-el benne.

KÜLÖNFÉLE.

Ökör bögj! Egy mészáros és szücs pert folytatott egymással. Első, hogy ügyének nyomatékot adjon, egy hizlalt ökröt hajtatott a' biró udvarára; utóbbi, ki ezt megtudá, igen becses bundát küldött biróné asszonyomnak, hogy az férjénél egy pár jó szót ejtene ügye mellett. Az itélethozás napja felé inkább a' szücs ügyét látszék a' biró pártolni, mint a' mészárosét. Ez vég-szükségében nem tuda magán másképp' segitni, mint e' szók mondogatásával: „ökör bögj! ökör bögj!“ Az ezt halló szücs egész hideg vérrel szólla közbe: ‚Igen, de nem böghet; mert én egy bundát tömtem torkába!‘

Néger-hála. — Sligo marqvisnak, ki 1836-ig Jamaika kormányzója volt, az ottani négerek nevében, kiknek szabadságukért olly hathatósan munkált, egy pompás ezüst gyertyatartó adatott-át. — A' gyertyatartónak Areca-pálma alakja van, a' nyugot-indiai szabadság jelképe, mellynek tetejéről a' világosságot tartó két kar nyúlik-ki. — A' pálma ágánál egy csoport nyugot-indiai néger látszik, kiknek foglalkozásaik polgári és erkölcsi javitott álláspontra mutatnak. — A' három szegletes láb-állvány méznáddal s tengeri (hüvely csutka) kalászszal van ékitve. — A' münek belbecse 1.000 dollarra megy.

A' némberek fő szenvedélyei. Bizonyos férjfi-társaságban többi között azon kérdés került szőnyegre, mit szeretnek leginkább a' némberek. — ‚Férjhez menni — monda egyik; — „szeretni“ — a' másik; — „„tánczolni““ — a' harmadik; — „„„magokat piperézni — a' negyedik; — „„„„enyelgeni““““ — az ötödik. — „„„„Az mind igaz — mond egy éltes férjfiú, kinek már négy neje volt — mind ezt örömmel teszik, de még is leginkább szeretik — a' kormányozást.““““ — Experto crede Ruperto!

Kedvcseppek. — Vhist-asztal mellett, szótalan komoly munkásságba merülve, ült három fiatal dáma szép körében egy sziv-sebesitett uracs. — A' nyolcz éves kis angyal, Julcsa, már többször hallá játék közben az „impass, singlton, parthie, rhobber“ szókat, 's az éppen végzett játék után pajkosan simult anyjához: — „csakhogy kedves anyám nyeré-meg a' lóbört (rhobber)“ — rebegé hizelgő örömmel.

2) Esős idő volt. — P. ur szénáját hordatta, 's honn nem létében a' széna füstölgött. — Lilla kisasszony, Lina és Jetty barátnéjival a' szénát ugy megöntözék, hogy többé nem füstölgött.

3) ‚Hány tüt ad kelmed egy krajczáron?‘ — kérdé a' pór suhancz a' szük boltú izrael-fit. — „Kettőt; de minthogy szegény vagy, imhol egy ráadás!“ — ‚Ugy elég nekem a' ráadás; pénzemen pedig adjon kelmed pálinkát!‘

4) Lödy ur Kéry barátjának sürgetős levelet küldött zsellére által: de Kéry ur a' szomszéd faluban volt, 's a' hü levél-posta visszanyargalt a' levéllel minden kérés daczára; — mert — ugymond — azt ura nem mondta; 's hátha megharagudnék, hogy másnak adta levelét. PÓLYA ENDRE.

Előbbi rejtvény: VIZ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

99.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december **12kén 1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Turist Olivier.

(Mutatvány BOTZ munkáiból.)

(Vége.)

II.

Minthogy szerény iróhoz egyátalján fogva nem illik olly nyomósságú személyt, minő egy porkoláb, a' tüzhöz háttal 's kabátja széleit hóna alatt tartva, ülni és várakozni hagyni mind addig, mig felszabaditni kedve jön; minthogy helyzetével 's udvariasságával még kevésbbé egyezik-meg egyszersmind egy asszonyt elmellőzni, kire azon porkoláb gyöngéden és szerelemteljesen tekintgegetett, kinek édes szavakat sugdosott, mellyek ollyan férfitól mondva minden leány és minden nő szivét bizonynyal meginditanák: azért a' történetiró — ki e' szavakat papirra tevé, maga helyzetét ismeri, 's e' világ hatalmasai iránt tartozó tiszteletteljes borzalommal (szeméremmel) viseltetik, siet nekik a' tiszteletet megadni, mellyet rangjok megkiván, 's velök azon köteles ünnepélyességgel bánni, mellyet magas helyzetök és (következőleg) magas erényeik parancsolnak. Fel is tette már magában a' porkolábok és poroszlók jámbor jogairól ide egy értekezést beszőni, és abban megmutatni, hogy egy porkoláb roszat soha sem cselekedhetik. Ez értekezés a' jó szándékú olvasónak szint' olly gyönyörüséges, millyen hasznos lett volna. Azonban idő és hely szüke miatt kénytelen a' szerző azt más illőbb alkalomra halasztani; ha megjön az alkalom, kész lesz annak megmutatására, hogy egy valóságos porkoláb és poroszló hivatalánál fogva, a' legjobb és legjelesebb emberi tulajdonokkal bir.

Bumble ur a' thea-kanalakat még egyszer megszámlálta; a' czukorfogót még egyszer megmérte, a' tejes kanalat még pontosabban megnézte; a' bútorok állapotját egytől egyig megvizsgálta, és mind ezt vagy hatszor ismételte, mig azon gondolatra jött, hogy Corney asszony már talán haza jöhetne. Gondolatok gondolatokat ébresztének, 's hogy Corney asszonyt jőni még sem hallotta, azt gondolta Bumble ur, hogy idejét hasznosabb és ártatlanabb módon nem tölt-

heti, mint ha Corney asszony ruhaszekrényének tartalmát is megszemléli.

Hallgatózott tehát a' kulcslyukon, hogy valakinek rögtöni nem jövetele felől, meggyőződjék. Elkezdé azután alólról, és a' három nagy szekrény tartalmával megismerkedett, mellyek különféle jó fajta ruha-darabokkal, 's közben papir-iv 's levendula levelekkel töltvék valának, és őt teljesen kielégiteni látszattak. Végre a' felső szekrényhez juta. Ebben egy szekrénykét látott lakattal, melly megmozditásakor kellemes pénzhangot adott. Bumble ur tehát pompás lépésekkel a' kandallóhoz visszatért, helyét és előbbi helyzetét elfoglalá, és komolyan 's elhatározottan mondá magában: „megteszem.“ Azután jó tiz percz hosszaig mosolygva rázogatta fejét, és lábszárait oldalvást vizsgálgatta látszatos érdekkel és gyönyörűséggel.

Még azzal foglalatoskodott, midőn Corney asszony a' szobába rohant, lélektelen magát a' tűz mellé egy székbe vetette, egy kezét szemére, másikat szivére tette, és levegő után kapkodott.

‚Corney asszony! — kiálta Bumble, fölé hajolván — mi baj? mi történt? Ah feleljen; én én‘ — — Bumble urnak ijedtségében eszébe nem jutott, hogy azt akarta mondani: — tüskén — vagy — parázson állok.

„Ah Bumble ur — felelt az asszony — én csaknem eszemen kivül vagyok.“

‚Ki merészkedett valljon — ? Tudom — mondá közbe Bumble vele született méltóságával — a' gonosz szegények.‘

„Borzasztó rá is gondolni!“ — folytatá irtózva az asszony.

‚Hát ne gondoljon rá!‘ — tanácslá Bumble ur.

„Nem akadályoztathatom meg!“ jajgatott az asszony.

‚Hát vegyen-be valamit Corney asszony! — tanácslá Bumble — talán egy korty bort!‘

„A' világért sem! — viszonzá Corney asszony — meg nem tudnám inni. „Ah! ott a' szekrényben, felül jobbra — ah!“ — Ez uttal asszonyunk a' szekrényre mutatott, és ugy látszott, mintha görcsök akarták volna meglepni.

Bumble ur oda sietett; a' megmutatott helyről levett egy zöld üvegpalaczkot, és tartalmából egy thea-csészét tele öntvén az asszony szájához tartotta. — „Jobban kezdek lenni“ — mondá ez, midőn felét kiitta. Bumble ur jámbor háladatosságból szemeit a' padlásra emelte, lehozta onnan ismét a' thea-csésze végére, és azt orrához emelte.

„Borsos menta! — magyarázá gyenge hangon Corney asszony, 's a' porkolábra barátságosan mosolygott. — Kóstolja csak meg; másból is van benne egy kevés.“

Bumble ur megkóstolá az orvosságot kétséges ábrázattal; nyelvével hadarászott; megkóstolá ismét, és az üres csészét letette.

„Nagyon erősit“ — véli Corney asszony.

‚Nagyon, nagyon‘ — erősité a’ porkoláb, ki egy ugrással székét az asszonyhoz közel tevé, és gyöngédeden kérdezte, mi történt vele.

„Tulajdonképpen semmi — válaszolt az asszony — én igen heves vagyok és igen gyönge.“

‚Gyönge? — ismétlé Bumble, mialatt székét egy kissé még közelebb tette — gyönge ön Corney asszony?‘

„Mi összeségesen gyönge teremtmények vagyunk“ — felel Corney asszony.

‚Igen, azok vagyunk!‘ erősité a’ porkoláb.

Erre vagy két perczig egy szó sem váltatott. Bumble azonban ez idő alatt bal kezét Corney asszony széke hátáról, hol az előtt nyugodott, levette, és ekkor ugy történt, hogy Corney asszony kötényszalagához tapadt.

‚Mi mindnyájan gyönge teremtmények vagyunk!‘ — mondá Bumble ur.

Corney asszony sohajtott.

‚Ne sohajtson Corney asszony!‘

„Nem segithetek magamon“ — válaszolt ez, és még egyszer sohajtott.

‚Önnek itt nagyon szép szobácskája van! — folytatá Bumble ur, körülnézvén magát. Még egy hozzá, és semmi sem hibáznék.‘

„Egy személynek az sok volna!“ — vélte Corney asszony.

„De nem kettőnek — viszonzá Bumble szelid hangon. — No Corney asszony?‘

A’ mint Bumble ur ezt mondta, Corney asszony fejét lesülyesztè, és a’ porkoláb is lecsüggeszté magáét, hogy az asszonynak szemébe nézhessen. — Ez elforditá fejét és kezét zsebkendőjeért nyujtotta; észrevehetlenül azonban ismét Bumble kezeibe tette.

‚Fája ingyen van, nemde Corney asszony?‘ — kérdé gyengéden a’ porkoláb, és kezét megszoritá.

„Gyertyám is“ — felelt az asszony, és viszonzá lassan a’ kéznyomást.

‚Szállás gyertya és fa ingyen — mondá Bumble ur — ah Corney asszony, ön angyal!‘

Az indulatnak illy kitörése ellen nem vala a’ jó asszony megedzve. Bumble karjai közé rogyott, ez pedig tüzes csókot nyomott szépének orrára.

‚Tudja-e, hogy Slout roszabbul van?‘ folytatá Bumble.

„Igen!“ — válaszolá Corney asszony elszégyenülve.

‚Már egy hétig sem élhet, mondja az orvos. Ő házgondviselő itt. Halálával egy hely üres lesz; e' helyet ismét be kell tölteni. Ah Corney asszony, minő kinézések! minő alkalom két sziv és gazdaság egyesitésére!‘

Corney asszony zokogott.

‚Azt a' kis szócskát — kérdé Bumble, az elszégyenült szép felé hajolván — azt a' kis szócskát, édes Corneym!‘

„I- i-gen igen ‘ sohajtá az asszony,

‚És mikor, kedves Corneym?‘

Az asszony kétszer akart szóllni, és kétszer nem sikerült neki. Végre összeszedte minden bátorságát, karjait Bumble nyakára tekerte, és mondá, hogy megtörténhetik, mikor ő akarja, miután ő csakugyan ellenállhatlan egy férfiú.

Miután ennyiben megegyeztek, a' szerződés egy más borsos menta-keverékkel tölt thea-csészével megpecsételtetett, mi az asszonynak felizgatott érzéki állapotjában nagyon szükséges volt. Ezután Corney az öreg asszony halálát beszélte-el.

‚Jól van — viszonzá Bumble, mialatt a' borsos-mentából szürcsölt — igy mindjárt hazamenet Sowerberyhez beszóllok, és őt jókor reggelre ide küldöm. Ezen ijedt-e meg ugy kedves?‘

„Még valami különös is volt mellette, kedves Bumble, megjegyzé az asszony kitérőleg.

‚Nem szabad azt tudnunk?‘

„Még nem, majd ha megesküdtünk jó ember!“

‚Majd ha megesküdtünk? csak nem volt valami férfi-személy tolakodása...?‘

„Nem, nem jó ember“ — mondá hamar az asszony.

‚Ha meggondolom — folytatá Bumble — ha meggondolom, hogy egy közülök merészkedett közönséges szemeit e' kellemes arczra fölemelni.‘ — — —

„Azt nem fogják merészleni, kedves Bumble“ — felelt az asszony.

‚Jól is teszik! — megjegyzé Bumble, és kezét ökölbe szoritá — lássam csak meg, hogy egy férfi a' szegények házából, vagy azon kivül azt tegye, bizonyosan nem fogja kétszer tenni.‘

E' szavak heves taglejtés nélkül nem hangzottak volna bók gyanánt az asszonynak. De miután Bumble ur a' fenyegetést sok csatavágyó tagmozgatással kisérte, szenvedelmes szerelmének e' jelére az asszony nagyon megindult, és bizonyossá tette, hogy ő a' szeretetre legméltóbb ember, kit valaha látott.

A' szeretetre legméltóbb ember felhuzta kabátgallérját, három szögletű kalapját feltette, jövendőbelijének hosszú szerelemteljes csókot adott bucsúul, a' hideg esti szélbe ismét kilépett, és csak néhány perczig mulatott a' férfi-teremben a' jelenlevőket egy kissé lehordani, 's magát meggyőzni, hogy a' dolgozó- és szegényekházában a' gondviselő hivatalát felvállalhatja. Ő teljesen meg volt magával elégedve; könnyű szivvel hagyá-el a' házat és emelkedéséről gondolatokkal, mellyek mind addig foglalatoskodtaták, mig a' koporsó-csináló, és halott-takaritó hajlékához ért.

THURÁNSZKY AMAND.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Szajna apadtsága. Miként parisi lapokból olvassuk, nemcsak nekünk van okunk panaszolni Dunánk szokatlan apadása miatt, hanem a' Parisiaknak is Szajnájok viz-szegénysége felett. Ugyan is a' pont neuf és pont des arts között könnyen átláholhatni a' Szajnát: mi valóban hallatlan, 's Dunánknál még eddig meg nem éltt dolog.

Az ázalék-férgek szaporasága rendkivüli. — Ehrenberg orvos Berlinben 17 napig vizsgálgatott egy illyent, melly végre is erőszakos halállal mult-ki. Ezen állat 24 óra alatt négyszerezve szaporitott, ugy, hogy 10 nap alatt egy anya 100.000 kisdedet hozhatna világra. Ezen állatok, mellyek szabad szemmel nem is láthatók, mindannyian szinesek. Némellyikei zöldek, mások narancs-sárgák, ismét mások tejfejérségüek 's a' t Idomuk szintén végetlenül különféle. Nagyobb részénél a' fej, derék, fark tisztán megkülönböztethető: ellenben nyaka egynek sincs. Csudálatos szemeik többnyire fejeikben ülnek. Egyik legkülönösebb sajátságuk közé tartozik alakjoknak változtathatása.

KÜLÖNFÉLE.

Tréfafüzér.

Nőszülési hirdetmény.

Egy birtokos London vidékéről, kinek a' nőtelenség kies pusztája minden járulmányával együtt okos gazdálkodás által lehető legjobb karba helyeztetve tulajdona, bele unván jelen parlagi életmódjába, hölgyet keres nőül, kinek nevezett birtokát zálogilag, vagy, mit inkább ohajtana, örökre, kölcsönös egyezés utján bevallhatná, — fenntartván mindazáltal magának járulmányai használhatását. — Korára nézve már nem olly tavaszi, hogy kiesendő fogainak üregeit sarjadékok tölthetnék-be, de nem is olly őszi, hogy élte tágas mezejét már hervatagi fakultság boritná: következőleg szemeinek fénye már nem vetélkedhetik azon gyenge leánykáéval, kinek barna szemeiből forró szerelme első hevében imádott hőse láttára a' legszentebb örömek égető sugarai lövelnek; — egyébiránt leendő nője azon nyugtató reménynyel se kecsegtesse magát, hogy a' divatozó tetszelkedés (coquetterie) hiúság-szülte játékát tiz lépésnyi távulságra előtte a' legnagyobb bátorsággal üzendheti. — A' mi szépségét illeti, csekély bájai olly általános hölgy-kedvenczczé soha sem emeltók, hogy hiú képzelődései az elbizottság fellegeibe repkedtetnék: ellen-

ben a' természet olly rúttá sem alakitá, hogy leendő nője buza-asztagára verebek rezzentéseül, vagy együgyű dajkák mumus helyett pityergő gyermekek ijesztéseül használhatnák; melly állitásnak igazlásaul személyes leirása ide csatoltatik. — Testalkatra Lapponiában nem a' legkisebbek közé tartoznék, egyébiránt sudár. Haja hasonló a' hasadó hajnal bársonyához. Szemei kiállók 's a' pezsgő palaczk üvegével szinre megegyezők. Orra reményteljes. Fogai kissé barnák, de egy gondos nő fáradhatlan szorgalma által igaz gyöngyökké varázsolhatók. — Arczán pünkösdi rózsák virulnak, 's közben közben a' vidám boristen harmatja jelentgeti magát. Szája kerekes, mintha a' természet előre is csókra csuporitotta volna. — Barkóját 's bajuszát a' nőnem iránti gyengédség tekintetéből levetette, leendő nője forró csókjainak minden akadályát elháritni kivánván. — Egyébiránt e' férjfiú tehetősségére nézve nem olly szegény, hogy a' hivség korlátait, mellyek az állhatatosság gyéren található fájából készülnek, néha néha át nem hághatná; de nem is olly dús-gazdag, hogy egy divat-hősnének karpereczek, nyaklánczok, fülfüggők, rezgő tük, 's magyarul mondva soireék, souperek, dinerek, equipage-ok — — 's a' t. kevert fellegei köztt repkedő brillant vágyait egész virgonczkészséggel kielégithetné. Tanulmányai sem olly tágosak, hogy az aranyászok (alchimisták) százados törekvéseit sikeritni képes volna; de olly korlátoltak sem, hogy nője szerelmi kalandjait általlátni, csel-levelezéseit kitudni, vagy hizelgő czirógatásait elérteni ne tudná. Ajánlja még magát e' nőszülendő hős következő tulajdonainál fogva is, u. m, nem olly makacs, hogy kedvelt nőjének legbájlóbb szobaleányokat, vagy ha éppen kivánná, legdelibb társalkodónékat ne tartana; de nem is olly áldott lélek, hogy csarnokai küszöbét férjet kérdező de nőt kerüldöző udvarlók 's piperőczök, az ugy nevezett házi barátok, koptathassák-el. — Nem olly vad, hogy egy tetszelkedő csintalan hölgynek gyöngéd kézszoritásaitól felrettent szarvasként megdöbbenve futna lélekszakadva nője puha karjaiba védhelyet keresni: de nem is olly jámbor, hogy nőjének másokkali szerelmi játékait türelmes és sohajtozó kebellel nézdelhetné. — Nem olly engedelmes, hogy a' tiz parancs azon czikkjét, melly másénak elkivánásától tilalmaz, egész kiterjedtségében szorosan megtartva más galambjával néha el nem turbékolgatná; de nem is olly engedetlen, hogy ugyan azon parancs abbeli kifejezését: „ne kivánd másnak szamarát" — meg ne tartaná. Nem olly hidegvérű, hogy egy langyos estve ezüst hold világitotta fényénél regényes kertje gyeppamlagán a' lánykák legszebbikének édeni körében ülve, örömkéjre nem derülne; de ellenben nem is olly ingerlékeny, hogy a' düllögő vén Katának recsegő hangjára keble titkon lángoló vulkánná hevülne; nem olly kaczér, hogy a' csillagos estvéket roszul beszőnyegezett ablakokon általi szemlével töltené; szóval, nem olly jó és jámbor, mint sok fiatal nőnek a' podagrás 's ágyban nyomorgó férj. Nagyobb kapósság okáért azt is elölegesen kijelenti e' férjfiú, hogy erejére nézve nem olly herkulesi, hogy egy izmos nőnek ingerültsége első hevében felkapott csipő vasától vagy hamus pemetjétől meg nem rettenne; de nem is olly gyenge, hogy kanalát szájáig vinni nem birná; — szinére nézve nem olly fekete, hogy mosdó vize a' Kanczellariák irnedvével (tintájával) vetekedhetnék; de nem is olly fehér, mint hűs falak árnyai köztt nevelt szöke lánykának hattyú keble. — E' nőtelenség birtokosa, kinek lefolyt évszáma 20 és 60 között lebeg, nőt keres magának: nem törődvén azzal semmit, ha számos jobbágy nem süvegeli is parancsnoknéját, csak pénz, pénz, a' mostani századok

mozgépe (locomotiv) domborittsa tágas erszényét. — Ha dicső lelkületének magas röptét, tiszta érzelmeinek gyengédségét halmozott dágaságai brillant fényben tündököltetik, ha pihegő keblének dagadó hullámait súlyos arany nyaklók (Colier) csókolgatják, 's ha idvet-rejtő hattyú-keblén gazdag mellttű (Broche) üzi szemfényvesztő játékát, ha a' bárson karokat arany karpereczek szerencsések ölelgetni, ha a' bájgödröcskékkel ékeskedő kezek kisded ujjai drága bilincsekben foglyoskodnak; ha a' rózsás arczokat árnyéklő holló-fürtöknek setét selymében igaz gyöngyök világittanak, 's továbbá, ha egy domborúra hizott erszény, mind azoknak szülő anyja, az elrejtett szekrényben dús magánosságban fülelget is: mind ez elöszámlálttak, elölegesen is nyilván kijelenti, inye ellen éppen nem leendnek, 's részéről nem akadályoztatják megfonni az illy körülmények köztt nem éppen megvető párosodás szép kötelékeit. Nem bánja a' házasulandó hös azt is, ha a' lányka, ki öt választandja, egy tavaszi rózsának párképe leend is; csak ékes szemek, ártatlan kebel és jó nevelés legyenek ajánló tulajdonai, akkor örömest legelteti szemeit egyéb kellemeinek virányain is. Nem gondol vele továbbá, ha egy pompás kényuri mezei lakot hoz is magával, a' jelen kényelem századának minden vágyával kibutorzottat; csak gazdaságos, házias és takarékos legyen. Mind azon feljebbi kivánatainak eleget tehetni reménylő virágszálak tehát, kik az itt leirtt hősnek vágyak tömegétől feszitett kebelén kivánnák az örömek édjét élvezni, jelenthetik magukat értekezés végett lakásán, a' nőtelenség piaczán.

ZMESKÁL SÁNDOR N. Györből.

Addig viszik kutra a' korsót, mig összetörik. — Sir Eduard *** London legdelibb dandi-ja volt; fiatal, szép, elegans, bátor, 's mint illyen vidáman evezett a' kéj 's hóditás tengerén. Az iránta égő hölgyek sorába tartozott miss G. Anna is; de Eduard figyelmére sem méltatá öt, mert szegény volt. Piperköczünk szerencséjének csak egy csekély hija volt — a' pénz. Ő Irusnak fija volt, 's minthogy huzamósb időtől csak kölcsönözgetésből tengődött, nem látott feléje egyéb jövőt mosolygni, mint az adóssági börtönt. Ehhez természetesen nem volt kedve; a' veszély ajtó előtt állt, 's minthogy menekülni csak gyors szökés által lehete, elhatározá, a' legelső hajón Alexandriába vitorlázni. Midőn a' hajónak horgonyai fölszedettek, kezén fogva érzé magát Eduard. Oldalánál miss Anna állott, mondva: „Ön szerencsétlenségében osztakozni akarok; ön kedvcért lemondtam családom, barátimról 's reményimről. Ha gazdag volnék, kincseket raknék ön lábaihoz; de én szegény vagyok, nincs egyebem szerelmemnél, 's ezt — önnek áldozom.“ — A' piperköcz nem tudott mit felelni. A' hajó már nagyot haladt, 's a' Tower eltünt szemeik elől. Mit volt mit tenni, sorsában meg kelle nyugodnia. A' szökevények Egyptusba értek, 's onnan egyenesen török országnak vevék utjokat. Miss Anna férjfi-köntöst viselt. Egy városban — nevét elfeledtük — egykor Eduard egyedül ment a' kávéházba, hol egy rabkereskedővel ismerkedett-meg, 's vele sokáig beszélt. Estve a' szabadba ment miss Annával sétálni; alig dültek egy pálma-fa árnyékába pihenni, négy fegyveres rohant elő, kik az angolnöt ellenszegülése daczára is megragadák, 's magukkal vivék. E' történet után egy órával 1000 zechinát számolt-le a' rabkereskedő Eduardnak. Következő napon már német ország felé utazott a' piperöcz, 's három hónap mulva szép, német hölgygyel ugyan azon helyen ugyan azon jelenetet játszá, mellyet miss Annával, és ugyan azon rabkeres-

kedö ismét szép összeg pénzt nyomott markába. Igy ment ez 10 évig. Eduard megjárta olasz, franczia, spanyol, orosz országot; mindenütt elcsábitott egy hölgyet, 's mindannyiját eladá török országban. Végre csakugyan bele tört kése, és gyalázatos tettének érdemlett jutalmát vette.

Együgyüség. — Minap egy magyar helységben az uradalmi inspector sulyos betegségben feküvén, háza előtt (hol különben a' haza térö parasztok igen nagy zajjal szoktak kocsijokkal elvágtatni) szalmát hintetett. Egy paraszt asszony más napon arra menvén, csudálkozva ez uj látmányon kérdé az ott álló hajdút, valljon mire való volna e' szalma-vesztegetés. — „Azért — felel a' hajdú — mert t. inspector ur betegen fekszik.“ — ‚Az Istenért — viszonzá az asszony — hát itt fekszik?‘ — 's aggódva keresgélé szemeivel a' szalmás térnek azon helyét, hol a' közösen tisztelt főtiszt ur ide, a' szabad ég alá, hozatá beteg ágyát.

EMLÉKMONDÁS.

Kétségbe esett.

Kétségb'-esvén a' zavart sziv
Mindenütt vég int felé,
'S az elvesztett boldogságért
Tüzve vizbe kap belé.

Nem lehet csak akarni is
Orvosolni a' sebet,
Ha a' méreg ellepte rég
A' szivet és kebelet.

Kit elszántt szerelme gyötör,
A' lángon is keresztül tör,
Bár az, a' mit ott talál,
Csak a' pokol és halál.

BALLA K. után —

Barátság az élet nektarja, melly hogy tökéletes legyen, szükség, hogy évek jobbitsák, édesitsék. YOUNG után M. N.

Honszeretet. — A' hazát — mellyben bölcsönk ringott, mellyben szabadsággal, védelemmel, és sok egyéb jótéteménynyel élünk, mellyben pihenni fognak valaha pormaradványink — szeretni tartozunk. Ez olly természetes érzés, hogy azt egy ifjú Themistocles vagy Scipio és több más derékeken történtt hálátlanság-szülte szomorú esetek meggyengitni nem tudták. De a' józan ész elvei szerint törpe azon hazaszeretet, melly egyik népet a' másiktól elidegeniti. Az igaz honszeretetnek szülöttje a' világpolgárság.

GEGŐ után K. H. K. J.

Vége felé közeledvén folyó esztendönk, tisztelettel kérjük e' lapok mind pesthudai mind vidéki t. cz. pártfogóit, kik azokat jövö félévre is ohajtják járatni, hogy az iránti rendeléseiket (kivált a' Pesttöl távolabb lakók) még e' hónap közepéig megtenni méltóztassanak akár a' cs. k. postahivatalokon, akár itt Pesten a' szerkezöi hivatalban, nehogy késön érkezvén-be a' rendelmények, a' jövö fél évi első lapokra időn tul várakozni kénytelenek, mi elkerülhetlen, ha a' megrendelés csak e' hónap utósó vagy a' jövönek első napjaiban tétetik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

100.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 15kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' tévesztett levélczim.

(Német novella.)

Valljon Lajos legszebb férjfi, valljon Luiza legyönyörűbb nő-e azok között, kiket valaha láttam – eldöntőleg meghatározni nem akarom; annyi azonban bizonyos, hogy e' kettő együtt a' legszebb pár, melly életemben szemembe tünt. Mennyiben szóllok valót, itéljék-el szép olvasónéim. Itt van Lajosnak személyes leirása:

Egyenes, karcsú növés, közepes termet; szép, hollósötét haj; kék, beszélő szemek; halvány szin; kerekded kép; cseresznyepiros ajkak.

'S „Luiza?“ — E' felett itéljenek olvasóim.

Inkább magas mint kisded sugár termet, habszerű könnyűség; igézőleg rendezett aranyt játszó haj; nagy, tüzes fekete szemek; természetpiros arcz; karmazsin ajkak.

Valljon illy gyönyörű pár köztt támadhat-e egymás iránti idegenség, képzelhetlen. Mindegyik bizonyos lehet, hogy a' másik olly magához illő lényt, millyen ő, ki minden kivánatát kielégitse, nem találhat. Sőt mi több, még csak féltékenység sem csuszhatik körükbe; vagy ha a' képzelhetlen egykor csakugyan valósággá válnék, akkor bizonynyal az igéző szemű Luiza lehetne hűtelen, 's csak a' mély érzelmű Lajos gyötörtetnék féltékenységtől; forditva nem képzelhető az eset.

Lajos egy nagykereskedő ház feje, ki a' mellett, hogy neje iránt határtalan figyelemmel viseltetik, kereskedési ügyeibe, számadásaiba, még pedig mélyen 's buzgósággal tekinteni, nem mulasztja-el. Mind e' mellett Lajos a' literaturának is buzgó tisztelője, és hogy az irók 's költészekért nem csekély áldozatokat tesz, magam tapasztaltam. Ennek legerősb bizonyitványa az, hogy engem megkért, olvasnám-fel előtte nem rég bevégzett dramámat. Öt busás felvonás — 4.000 vers — ugy hiszem szükségtelen többet mondanom annak bizonyitványaul, milly áldozatokra kész Lajos barátom. De ennél még nagyobb szivességet is tett velem; mellyért több hálával tartozom neki, mint azért, hogy dramám felolvasását

végig hallgatá. Megengedé t. i. hogy nevére czimeztessék minden levelem. — Ah, milly jótétemény az egy szegény iróra, ha valamelly gazdag, pénzes ur szárnyai alá veszi. Milly lassan 's mászva megy azon levél, mellynek czime ez: B. J. hires irónak P—n. Ah, ez igen kevés, ha nem több, mint hires iró vagyunk. Ellenben ha a' levél boritékán ez áll: „K. L. urnak, nagykereskedőnek, pénzváltónak.“ Merkur! milly sebesen repülsz akkor a' levelekkel.

Mellékesen mondva, valóban utálatos divat, melly jelenleg uralkodik, hogy minden, ki azon hálátlan munkával foglalkodik, a' literatura tengerét egy egy cseppel bőviteni, ki egy novellát vagy szini birálatot ir, levele czimére, neve után azonnal a' „hires iró“ epithetont bigyeszteti. Akkor még csak elszenvedhető ez idétlenség: ha egy Bulwer, Cooper, Hugo, Chateaubriand, Uhland, Pückler 's a' t. vagyunk; de reánk, fiatalabbakra, kik a' hirnek messze ragyogló Hesperides almáira csak buzgó kivánatokkal 's vágyó szivvel tekintgetünk, reánk azon m e l l é k l e t valóságos gunyor, nevető ironia. Nyomasztó udvariság az; és bármi tiszta lélekkel van is az a' szerkesztők 's könyvárusok részéről oda irva, még is ugy hangzik füleinkben, mint a' „nagyságod“ czim, melylyel akármelly fővárosi pinczér olly szegény ördög vendéget szóllit-meg, ki még ebédje árrát sem képes lefizetni. Mit akarnak önök elczélozni ezzel? Felderül még valahára azon nap, mellyen büszke arany álmunk teljesedésbe megy, 's fejeinket babérkoszorú övedzendi; mi hasznunk akkor ama két sovány szóból? — a' levelek különben is kézhez jutnak, ha szinte csak ugy czimeztetnének is, mint azt bizonyos China tevé: „Boerhawe urnak, Európában.“

De egészen megfeledkeztem magamról; tárgyamtól eltértem, 's rettenetes! — olly irónak, ki ennyire eltér tárgyától, kevés reménye lehet egykor nevezetessé lehetni. Tehát Lajos barátom leveleimről gondoskodott, még pedig legnagyobb pontossággal.

Csak egyetlen egyszer történt tévedés.

Ismerőseim egyike elutazván azt igérte, hogy mihelyest rendeltetése helyére érkezend, ügyeimet ott rendbe szedni, 's engem munkája sükeréről tudósitni fog. Ez alkalommal arról is ertesitém, hogy minden levelemet Lajos barátom czime alatt kapom; ezt ő tárczájába följegyzé. Több hét mult-el; a' várt levélnek már rég meg kelle vala értekezni, 's az nem jött. Elhatárzám tehát Lajoshoz menni, tőle megtudandó: nem érkezett-e levelem, mellyet ő halmozott foglalatosságai miatt kezemhez szolgáltatni tán felede. Lajos házánál nem valék mindennapi vendég; de ha ott voltam, mindig olly idylli jelenet tanúja levék, minőt nagy városi életben látni nem mindennapi dolog. Luiza rendszerint az ablaknál, dolgozó

asztalkája mellett ült. Fekete szemei legszorgosabb munka közt is nem ritkán csillogtak azon asztal felé, melly mellett Lajos arczczal neje felé fordulva ült; és különös, azon fekete szemek mindig bizonyosak lehettek, hogy két szemmel találkozandnak, mellyek e' találkozást hasonló szabadsággal keresték.

Ez uttal azonban forditva volt a' jelenet. Luiza ugyan szokása szerint dolgozó asztala mellett ült, Lajos is szokott helyén, de egymásnak háttal fordulva; 's a' fekete szemek nem csillogtak; mert borongás köde fedé azokat, melly alatt, figyelmesebb vizsgálat után nehány köny vala észre vehető. Lajos szemei az előtte fekvő iratokra meredtek, 's én csak hamar átlátám, hogy itt ollyas valaminek kellett történni, mit művészbeszédben házi jelenetnek szoktunk nevezni. Én az élettelen festménybe némi életet akarván önteni, minden város- és szinházi ujságot elősoroltam, de kevés sükerrel; a' házas-pár mindig csak „igen" és vontatott, „ugy-evel" felelt. Látván, hogy Lajos nem legjobb kedvében van kérdésemre felvilágositást adni, kalapomat vevém, 's azon gondolattal, hogy holnap is nap leend, távoztam. De más nap is kevés változást találtam, kivevén, hogy Lajos helye üres, és ő maga a' szobában sem vala; Luiza pedig még búsabb 's komolyabb volt. Én széket vevék, 's részvéttel asztala mellé ültem.

„Már tegnap láttam — kezdém — hogy ön szivén valami bú rágódik; ezt mindazáltal olly könnyen szétoszló fellegnek tekintém, melly koronként minden házasság egét bevonja, 's mellynek okát tudakolni egy idegennek sines joga. De ma sokkal sötétebbnek látom ön borúját, 's én a' baráti czimre, melylyel engem férje szerencsésit, érdemetlen lennék, ha a' hideg udvariasságtól tartóztatva, magamnak bizonyságot szerezni nem törekedném. Szólljon kegyed, valami szerencsétlenség történt?"

Hosszú szünet következék. Luiza nehány pillanatig meredten reám nézett; azután félre fordult, 's előtört könyűit törlé.

‚Ellenkező — monda végre. — Azt, mi velem történt, igazi szerencsének nevezhetem.'

„Szerencse és könyűk! mióta szokás ez?"

‚Csupán öröm-könyűk.'

„Ha ezek öröm-könyűk, mentsen-meg az ég mindent a' fájdalmoitól."

Luiza ismét félre fordult.

„O érdemesitsen ön bizalmára — folytatám hévvel — legyen bizton, hogy azzal férjfiút tisztel-meg."

‚'S éppen azért érdemetlen ön a' bizalomra, mivel férjfiú — monda ő keserű gunynyal.'

„Tehát mi férjfiak vagyunk okai bújának?“

‚Nem éppen; nemének képviselője-e a' férfi?‘

„Nem egészen. De ön olly férjfiút bir, ki érdemes reá, hogy az legyen.“

‚O, ugy önök mindannyian hamisak, ravaszok, hűtlenek!‘

„Hűtlenek? Engedjen-meg kegyed, de minden rosz tulajdonság közül, melylyel Lajost ellenségei kegyed előtt vádolhaták, legkevésbbé az utósó!“

‚És még is ugy van.‘

„Hogyan?“

A' nő reám tekintett, sietve felállt, 's levelet nyujta kezembe.

‚E' levél — monda — tegnapelőtt érkezett férjemhez. Ő éppen házon kivül volt, midőn azt a' levélhordó hozá. Minthogy Lajosnak előttem titkai nincsenek, a' levelet felnyitám. De olvassa ön csak maga, hogy legyen némi fogalma, milly csufosan megcsalattam. Én a' levelet fölnyitám. Az irás némber-kézre mutatott. Olvasám:

„„Ön tudja, hogy szalma-özvegy vagyok, 's még sem láttatja magát. Ezek-e bizonyitványai azon érzelemnek, mellyet nekem esküvel fogadott? Ma estve várni fogom; valami fontos közlendőm van önnel. Egyedül és háboritlanul leszünk —

AMÉLIA.“‘

A' melléknév a' pecséttel együtt letépve vala. A' czimet minden oldalról jól megvizsgáltam; a' levél Lajosnak szóllt.

‚Férjem mindent tagad — monda Luiza, mi közben csillagszemei ujra könybe lábadtak — 's erősen állitja miképp' nem is gyanitja, ki lehet azon Amélia. Ne szánakozzék ön rajtam: megérdemlem csufos megcsalatásomat, mért biztam annyira egy férjfiú esküdt hűségében?‘

Lajos a' szobába lépett. Neje a' levelkét elrejté, mit Lajos észrevevén, igy szóllt hozzám: „„Önnek jó vig játékra való anyagot tudnék ajánlani — tulajdonképpen szomorú játék volna, de a' világ hibásan nevezi annak. Egy féltékeny nő, kinek szerencsétlenségre esze elég volna a' féltékenység balgaságát átlátni, de azt a' viszonyok kiegyenlitésére, annak nevelésére használja. Mit mond ön e' tárgyhoz? Az eredetit életből meritheti, én szolgálhatok önnek azzal; mert, fájdalom! házamnál van.“ “

Luiza e' szavak ejtése közben fölkelt, 's a' szobát odahagyta. Lajos komolyan nézett utána. Én ez eset által elkedvetlenitve, látogatásom idejét megröviditém. Leveleim után kérdezősködtem; semmi sem érkezett.

Illy helyzetbe tétetve megvallom, hogy saját érdekem a' Lajos házánál történttek iránti részvétet kiszoritá helyéből. A' várt levél meg nem érkezése felettébb nyugtalanitott; végre azon gondolatra jöttem, hogy nem ártana távullévő barátom nejét meglátogatni, tőle megtudakolandó nem tudja-e férje hosszas hallgatagsának okát. Ezen dáma egyike azon némbereknek, kik csinos, imposant külsővel mind azon vérmérséket egyesitik, melly társalgási életből a' feszességnek még csak árnyékát is számüzi.

Ő szokva van környületének hódolatához, 's örömest megvallom: egy ideig én is vontam győzedelmi kocsiját.

Ezt ő jól tudta, 's midőn hozzá beléptem, azon szeretetre méltó boszonkodással fogadott, melly egy szép hölgy képén mindig olly futó égi borúhoz hasonlit, melly rövid élete által csak arra szolgál, hogy az eget annál világosabbá és szebbé tegye.

„Megérdemelné — mondá végre vegtelen kedves durczáskodással — hogy egy szótagot se tudassak önnel abból, mit férjem izent. Elakarom ugyan hinni, hogy eddig nem érkezett jőni; de mikép mentheti magát azon udvariatlanságért, miszerint egy szép dáma levelére csak négy nap mulva hozza-meg a' személyes választ?"

Én megborzadtam; lelkemben sejdités támadt.

„Hogyan, 's kegyed irt nekem?"

„„Ah, ez már még is sok — mond a' bájló asszonyka. — Ön most még komédiát akar játszani, és szinleni, hogy levelemet nem kapta-meg. O uracskám, itt hasztalan fáradna; levélhordónk pontosan szokja kézbe szolgáltatni a' leveleket, és önnek szinművészete itt helyén kivül van.""

„'S mi czim alatt irt kegyed?"

„„No's, K. Lajos ur czimére, miként férjem levelében meghagyta.""

„De mért nem irá a' boriték hátára, hogy a' levél nekem szóll?"

„„Hát azt is kell? Igen, igen, önnek igaza lehet; arról siettemben megfeledkezém. 'S talán nem kapta ön a' levelet? Ah, e' szerint valódi balgaságot követtem-el. Igy már rajtam a' sor bocsánatot kérni. Nemde, ön megbocsát? — kérdé pajzán tekintettel — hisz — közttünk legyen mondva — én is megbocsátottam volna önnek.""

„Itt nem egyedül az én bocsánatomról van a' szó. Itt többektől kell bocsánatot kérni. Mindenek előtt is egy ur 's asszonynak engem kell megkövetni; azután az asszony az urnak bocsánataért kénytelen esedezni, 's az ur csak igy bocsáthat-meg az asszonynak, mig végre mind hármunknak kegyedhez kell bocsánatért folyamodnunk."

„„Tréfát akar ön belőlem üzni?""

„Teljességgel nem.“ — És most elbeszélém neki, mi következményeket vont tévesztett levélczime. Ő egy ideig kőszoborként állott. De nem sokára magához tért. —

„„Ha levelemet roszul czimeztem, magamat alkalmasint jobban fogom czimezni.““

Csengetett. Az inas belépett.

„Hozz, hamar kocsit! — kiálta a' belépett inasnak, mi közben kalapját fejére tette, 's mantilláját vállára kanyaritá.““

„Hogyan, kegyed akarná?“ — kiálték örömemben.

„„Első hibámat egy másikkal jóvá tenni; az asszonynak magamat, mint tévesztett vetélytársnéját, 's hullatott könyűinek ártatlan okát bemutatni. Más száz el nem tévesztette volna a' czimet; de az a' más száz nem is határozná-el magát hasonló lépésre. Azonban én a' homoeopathia barátnéja vagyok, 's egyik roszat a' másikkal orvoslom.““

Én kezet csókolék a' gyönyörű orvosnőnek, 's kocsiba segitém. Egy órával e' párbeszéd után csendes lélekkel mondtam-le azon előitéleteimről, mellyekkel Hahnemann gyógymódja ellen viseltettem. Itt a' homoeopathia diadalt ült. Luiza fekete szemei ismét visszanyerték előbki csillogásukat, 's Lajos vad tekintete vidám és nyilt lön. Emberismeretem alapban még is győzedelmeskedett. Lajos nem lehet hűtlen; és Luiza? — no, a' némberek kivételek a' szabályból.

KLESTINSZKY LÁSZLÓ.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' javai méregvölgy. Az upas vagy méregfáról, mellyet Foersch olly mesésen ir-le, utóbb pedig Horsfield dr. hiteles adatok után kiegészitő jegyzeteket ad róla, 1834-ki Honmüvészünk 53 's 54-dik számában már emlékeztünk; most a' méregvölgyről is hiteles adatokat közlünk a' „Journal of the Royal Asiat. society“ VII. sz. után.

Kevés népvélemény van, bármi csapongó 's hihetlen legyen is az, melly a' valóságnak bizonyos fokán ne alapuljon. Ezek közé tartozik a' javai méregfa is. — A méregfa csakugyan mese, de a' méregvölgy Guwo Upas, rettenetes valóság. E' halál bölcsője Batur közelében fekszik. Bizonyos Loudon ur, Daendels nevü Hollandnak kiséretében megtekinté e' völgyet. Loudon tudósitása következő: „Daendels ur az országutról egy a' völgybe vezető gyalogösvényt készittetett, mellyen, miután lovainkat a' hegy aljában hagyók, nagy veszödséggel leereszkedénk. A' völgytől nehány lépésnyire émelygést és szédülést okozó kellemetlen szag csapá meg orrunkat, azonban a' völgy szélén ismét szabadabban lihegtünk. Most az előttünk feltünt iszonyatos jelenet bámulással tölte-el. A völgy mintegy fél mertföldnyi terjedelmü, tojásdad, 30–35 lábnyi mély, földje kopasz, növénytelen; csak itt ott látszik egy kö; azonban ember, állatok, sertvések, rőt vadak, tigrisek, lovak 's mindennemü csuszómászó állatok 's madarak vázaival egész völgy öble boritva van; sem gőz sem nyilás nem látszék a'

föld terén, melly kemény homokból látszik állni. A' völgy oldalfalait képző hegyek egészen fákkal, füvel 's bokrokkal fedvék. Mi meggyujtók czigaroinkat 's egész 18' mélységig leszállánk, hol még szabadon lélekzettünk ugyan, de az előbbi émelygést okozó szagot ismét érzettük. A' völgy beljébe egy kutyát kergettünk, melly 14 másod percz mulva lerogyott, 's többé föl sem kelt, de azért még 18 percz mulva is élt; egy másik, az előbbinek nyomán indultt, 10 másod percz mulva rogyott-le, 's ámbár többé meg nem mozdult, vékonyának emelkedése még hét percz után is látszék. Egy szárnyas állat, mellyet beveténk, 11½ percz mulva szünt-meg élni, 's egy másik, még mielőtt földre hullott volna. E' próba közben sürü eső hullott; de az előttünk végbementt szinjá'ék annyira elfoglalá figyelmünket, hogy az esőre gondolni eszünkbe sem ötlék. Két órai mulatás után odahagyók e' halál völgyét." — Ennyiből áll Loudon ur értesitése. Sykes ezredes, e czikk közlője, azt véli, hogy e' természeti tünemény nagy mennyiségben kifejlett 's a' nápoli grotta del cane-ihoz hasonnemü szénsavanyos gas eredménye, csakhogy az utóbbi nem olly sürü, mint amaz.

A' tok tojásait megszámlálván egy Angol, ugy találta, hogy azoknak száma csak 9 344.311 darabra terjed.

Shettlandi lovak. Ostendeba minapában egy szállitmány shettlandi ló érkezett, mellyeknek nagyobb része brüsseliek által vásároltatott-meg. Ez állatok legkisebbike nem nagyobb egy kutyánál, 's alig 2½ láb magas. Lovaglás 's koesizásra egyiránt használtatnak. Rendkivül sebes futók s házajokban néha 70 évig is elélnek.

Fashionable orangutang. A' parisi cirque-olimpique igazgatója valamelly hajós kapitántól egy három éves nőstény orangutangot vásárolt, melly asztal mellé ülve eszik, saját ágyacskájában alszik, örömest cziczomázza magát, szóval a' fashionable élethez nagy hajlandóságot mutat.

A' fürjek előérzése. Általános nép-hiedelem, hogy azon mezőséget, mellyen tavaszszal a' fürj gyakran hallatja magát, azon évben nem tarolandja-le rivacs. Thuringia egyik regényes, termékeny völgyében több éven át mindig hallatszék a' fürj szó, 's a' környék valóban mentten is maradt minden kártékony zivatartól. Mult tavaszon hallgattak a' fürjek A' földnép szerencsétlenséget jósolt, és szorongva de sükeretlenül várták a' fürj szónak mezeiken megcsattanását. És nyárelő hó közepén csakugyan olly romboló rivacscsal párult rémitő zivatar állt-be, melly a' mezők, rétek, kertek, szőlők termékeit izekre sujtolá, a' fák gyümölcseit gallyastól lenyesé, a' nyul-'s fogoly-fiakat agyon veré Valljon mi előérzés sejteti a' fürjekkel a' közelgő vészt? Minő ösztön tudatja velök már tavaszutó napjaiban, hogy költés idején fészkeik a' zivatar 's kisdedeik az enyészet martalékja leendnek, ugy, hogy a' vész átka alatt libegő tájról egy más biztosabbra költöznek?

KÜLÖNFÉLE.

Az orosz status-kolosz, mellynek lehelete jégcsappá fagy, mig lábánál vad dinnyék tenyésznek, egyik lábával német ország határán, másikkal China 's Amerikában — a' fejér tengertől kezdve a' feketéig nyulva, áll. Itt soha sem nyugszik-le a' nap, 's orosz ország az ember-lakta földnek kilenczed 's az egész föld területének huszonnyolczad részét teszi. Tauria 's Kaukaziában a' tavasz legnyájasabb lehelete lengedez, midőn a' főváros kup-

jait még dermesztő hó fedi, és Kolá ban a' jávorszarvas fáradsággal kaparja-ki hó alól a' sovány mohot; a' Kirgis folyvást derültt, csudaszép kékségű eget nézdel, mig a' Tesuktek szemei 9 hónapos éjbe merednek. Orosz ország nem birodalom, hanem egy világ; 's ki egyenes vonalban átutazni akarná, naponként 16 mértföldet haladva is, negyed évig kellene mennie. — Macedoni Sándornak nem volt volna szüksége a' hold után epedni, ha az orosz Sándor világát láthatta volna; nagyobb ez, mint a' Romaiak, Arabok, és Spanyolok birodalma volt legfényesebb korszakában. Mintegy 50 millio ember éjszak fenyitéke 's kelet engedékenysége alatt felnöve, Miklós czárnak minden órán parancsára áll, kik 350.000 □ mértföldön szétszórvák; következésképpen csak 142 ember esik egy mértföldre.

Utósó segédeszköz. A' karpatok között nem rég ben egy paraszt veszedelmes betegségben sinlett. Huzamós házi kuruzslás után végre a' szomszéd városbeli trilógust (chirurgus) hivták, ki hosszas fontolgatás után tudós képpel, a' jajgató családnak gyors segédet igérve, távozék. Nehány óra mulva eret vágott a' betegen; később vesicatort alkalmazott; végre köpölyhez folyamodék — 's midön mind ez sükeretlen volt, vállat vonitva mondá, hogy már csak egy mód van, 's ez a' beteg egyik záp fogának kitörésében áll, 's ha ez sem fog használni, vége minden reménynek. És valóban ki is huzta szegény szenvedönek legnagyobb zápfogát — 's ki hinné? a' beteg e' mütétel után csakugyan jobban lett, 's most már fenn jár.

Mulattató. — 1) Carlo Maratti, egyike a' 17-dik század legjelesb festöinek, több romai nagy urnak szemrehányására, hogy nagyon is drágán fizetteti müveit, felelé: „a' világ azon müvészeknek, kik engem megelőztek, roppant summákkal maradt adós; nekem, ki törvényes követőjök vagyok, jogom van a' tőlek visszatartottat beszedni.“

2) Nem rég egy tanitó a' főfelügyelő jelenlétében tartatott vizsgálat alkalmával, egy látszólag okos leánytól kérdé: ‚Lehet-e ünnepnapokon dolgozni?‘ — Ez „nem“-mel felelt. — ‚O igen — folytatá a' tanitó — de csak a' valódi munkákat kell gyakorolni.‘ — A' felelet megakadt. — ‚No 's nem mondám már százszor?‘ — „A' szeretet munkáit!“ — ‚De — kérdé ismét — lehet-e vasár- 's ünnepnapokon örvendeni?‘ — „Igen“ — lön a' válasz. — ‚De millyen örömeket éldelhetni akkor?‘ — A' kérdezteiett zavarban látszék lenni. — ‚No's, millyen örömeket?‘ — Némi késlekedés után: „a' szeretet örömeit“ — lön a' felelet.

Vége felé közeledvén folyó esztendönk, tisztelettel kérjük e' lapok mind pesthudai mind vidéki t. cz. pártfogóit, kik azokat jövő félévre is okajtják járatni, hogy azok iránti rendeléseiket (kivált a' Pesttől távolabb lakók) még e' hónap közepéig megtenni méltóztassanak akár a' cs. k. postahivatalokon, akár itt Pesten a' szerkezői hivatalban, nehogy későn érkezvén-be a' rendelmények, a' jövő fél évi első lapokra időn tul várakozni kénytelenek, mi elkerülhetlen, ha a' megrendelés csak e' hónap utósó vagy a' jövönek első napjaiban tétetik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

101.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december **19**kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. boritéktalannl; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS. *)

Az elégületlen.

Az elégületlenség többé kevesebbé rendeltetésünkben gyökeredzik. Nincs ember, ki magáról elmondhatná: „nincs több kivánatom.“ — A' legigénytelenebb lény keblében is merülnek-fel vágyak; a' szenvedélyeseknél pedig annál sürűbben, annál hevesebben, minél több kivánatuk teljesül. — Százszorosan bebizonyodott igazság az, hogy jólétben bajt, bajban jólétet, örömben bút, búban örömet ohajtunk, ha nem másért, csupán a' kellemetlenségekkel megismerkedhetés végett is. A' gyermek emberré, az ember ismét gyermekké szeretne lenni; jelenben a' jövő után áhitozunk vagy a' multat sohajtjuk vissza. A' hőn ohajtott 's megnyert tárgy gyötör, 's tőle menekülni igyekszünk ismét másra sovárgók. Igy libegünk örökös vágy 's örökös merengés között. Szóval, ha az Isten mindenhatóbb volna, mint minő, még sem tudna mindenikünk kedvére tenni. — És illy roppant szeszély mellett is van nálunknál szeszélyesebb valami, mellynek mindnyájan labdái vagyunk, 's ez — a' sors!

De dologra! lássunk ez állitás valóságát igazló száz meg száz példa közül egy bizonyitványul szolgálhatót is.

Euphrosina 15-ik évében szép volt, mint azon Grácziа, kinek nevét viselé; egyszerű mint az ártatlanság, mesterkéltlen mint gyermek, őszinte mint természet leánya, 's igénytelen — mint a' völgy ibolyája. Tizenhatodik évében már duzzadozni kezdett a' teremtés urainak láttakor szive, 's keblében ismeretlen de kedves érzelmek merültek-fel. Ez időtől 36-ik éveig a' szerelemnek minden öröme 's gyötrelme átviharzott szivében. Tizenhetedik évében nő lett, egy imádott férj neje, 's anya, bálványzott gyermekek anyja; és még is ürességet érze keblében, még is valami, egy maga előtt is magyarázhatlan vágy lebegett előtte. Most özvegy. Harmincznegyedik évében elveszté férjét. A' boldogulttat egész egy évig második Artemisiaként siratá; következő évben csendes, melancholiához hasonló búsongás szállá-meg lelkét; de az idő, melly ellen mindenki

*) E' lapok 98. 's 99. számaiban közlött elbeszélés czimén „Turist Olivier“ helyett olvastassék: „Twist Olivier.“

panaszol, melly még is mindennek vigasztalója, felszáritá Euphrosina könyűit is. — De nélkülözheti-e egy szerelemre fogékony kebel az égi érzetet? a' zajos élet csábait megizlett magányba vonulhat-e? — A' fiatal özvegy átlátá ennek lehetlenségét — 's az élet zajába vágyott. Alig izlelé-meg ujra az élet örömhozó kelyhét, alig simultak-ki szive redői, azon keblét lakott 's eddig névtelen vágynak is nevet tuda adni. Az: szabadság és életélv volt.

Férje ugyan nem volt zsarnok, ki az ifjúság örömeitől egészen elfogta volna, — nem Argusz-szemekkel hivsége felett őrködő Othello: de szabadon csapongni sem engedé, de a' másokkal társalgást csak az illedelem legszorosabb korlátai közt szenvedé-meg. Igaz, hogy a' férjén egész lelkével csüggött nő ezt nem látszék érzeni; de hogy boldogságának hija van, még is gyanitá. Most szabad volt. Tartózkodás nélkül, az élet gyönyöreinek magát egészen oda engedve, szeretve és szerettetve, az imádók, hizelgők tarka sergétől körüldongva, töltött-el nehány évet. De végre e' zajos életet is unni kezdé. Félre vonult tehát, és szivének egyetlen választottjával, magányban szörpölé a' kéj kelyhének csepjeit. Alig mult másfél év, ezzel is eltelt, 's ismét zajba vágyott. De már ekkor a' 40-ik év lebbent-el felette; a' hódolók csapatja gyérülni, az imádók heve lankadni 's a' hizelgők szava mindinkább egyhangúvá kezdett lenni. E' körülmények őt komolyabb gondolkozásra készték.

Euphrosina még szép volt, 's azon hiú reményben, hogy kecseivel még lépre csalhat egy férjet, folyvást piperézé magát; de csak hamar azon keserű meggyőződést kellett tennie, miképp' már csak mulékony érzést 's nem tartós szerelmet bir gerjeszteni. Érzé ugyan, hogy korában keble még nyiltt az élet örömeinek befogadására: de azt is fájdalommal kellett tapasztalnia, miképp' állandó szerelemre már nem számolhat; — pedig ez még is kielégitést sürgető szükseggé vált szivében.

Elégületlenül, zugolódva a' jelen ellen, a' multnak emlékében határzá-el vigaszt keresni, és Bájlakra utazni. Ez atyja jószágának neve volt, mellyben ő legszebb napjait élte-le, 's melly szülőinek halála után idegen kézre jutott. A' tündéres helynek uj birtokosa nem volt honn. Euphrosina tehát korány hasadtával utnak indult, 's midőn az esti Dioscur első sugára a' platanok lombjain rezgett, rendeltetése helyén volt. Az éjszakát egy nyomorú fogadóban, millyen magyar falvainkban feles számmal találtatik, töltéel; reggel pedig azon szép, nagy ligetszerű kertbe indult, melly atyjáé 's övé volt. Először is a' hársligetbe sietett, mellyen ezüst

szalagként egy patakcsa nyulongott-át, mellynek partján először zengett fülébe a' szerelem csábhangja: de a' hársak eltüntek, a' patakcsa kiöblösitvén emlénykoszorúzta medrét, ragadó bércz-patakká változott. Phrosina kebléből nehéz sohaj szakadt-ki — 's egy odorhoz indult, mellynek repkényszőnyeges odvában először égett ajkán a' szerelem csókja; mellynek titkályos homályában Vilmos örök hűséget esküdött neki. Az odor bedúlt, 's romjai felett egy siremlék állott. Vilmos özvegyének szive megrendült; szemeiben könyűk áradtak-fel. Virágot tépett, 's a' ravatalra vetvén elsiete, egy kis völgybe menendő, hol boldog házasságának első éveiben férjével gyakran sétált.

Euphrosina gyermek-éveiben még hatalmas szilfák lombjai borultak e' völgy fölé: a' léget virágillat tölté-el, 's a' buján tenyésző pázsit smaragd szőnyegként hullámzott legkisebb szellőcse lengésére. Ez igéző helyen egymást bennsőséggel szerető két lény dagadó kebellel bámulhatá a' természet nagyszerű műveit. Most a' fákat kiirtva, a' virágokat elhervadva, 's a' pázsitot kiaszva találá vándornőnk. — „Ah milly kietlen sivataggá lön e' kis éden — sohajtá az özvegy. — Az életnek képe ez. Ha az idő a' gyöngédség érzéseit elhamvasztja, ha az érzelmek legédesbjei, a' vágy és szerelem kihalnak, örömtelen lesz az élet.“

Tovább ballagott. — Egy narancs 's myrthus erdőcskében corinthi oszlopokon nyugvó kioszkra talált, mellynek háromszögbe futó 's legizletesb arabeszkokkal ékitett homlokzatáról arany betűkben ez tündökölt: ‚a' negyvenedik év örömeinek!‘ — a' kuppola belje pedig festményekkel volt elöntve. — Euphrosina a' kioszkba lépett; de kémlelő pillantatai hiában keresék a' festmények között Amor képét. „Ha az örömnek nem szerelem társa — monda nehéz kebellel — ki áldozhatik neki pirulás nélkül?“

Soká tévelygett czél nélkül; majd a' nyiresben andalgott, majd a' patak folyását követé, végre álmodozásaiból felriadva, lelkesedve kiáltá: „a' szerelem templomához megyek; az még bizonynyal, állni fog“ — Jól ismerte az oda vezető utat, többször járta azt, 's igy nem sokára helyen volt.

A' templomot rózsabokrok 's amaranthok környezék; kupja fölé platan lombjai terültek. Az ősz már közepe felé járt; a' rózsák elviritottak, sőt sárguló levelei is hulladozni kezdének. Midőn a' templomhoz ért, egy párja vesztét kesergő 's nyögdelve fölreppent gili darab száraz galyat rugott lábaihoz, a' szél pedig avart sodrott arczára. Borús tekintete a' kopaszodó rózsatőkre, onnan a' galyra fordult, azt fölemelé, 's fájdalmasan a' lombjaikat vesztő fákra pillantván, elérzékenyülve nyögé: „milly tanitás a' haldokló ter-

mészetnek e' látása! Véletlenül jutottam ugyan hozzá; de használni fogom. O szerelem! templomod körül minden arra mutat, hogy az ősz virágait nem kedveled; ha a' rózsa elvirit, tövisei senkit sem gyönyörködtetnek. Szerelem Isten hozzád!"

Tovább sietett; de a' repkény, melly a' remete lak oldalait körülkuszá, utjában feltartóztatta; elragadtatva nézé az örökké zöld leveleket, 's „rajtatok nem diadalmaskodhatik az ősz" kiáltással a' lak beljébe sietett. Atyja életében itt Berzsenyinek alabastromba vésett mellszobra állott; az idegen ajkú uj birtokos kiküszöbölvén azt, helyére Polyhimnia carrarai márvány szobrát állitá. A' szobor láttára egy vigasztaló gondolat villant-át lelkén, 's az istennő szobra elébe borulva, mintegy ihletéssel kiáltá: „harmonia istennője! ezentul csak oltárodon füstölgjön tömjénem; koszorúid nem olly hervatagok, mint a' rózsák, 's minden korhoz illők!"

E' fogadmány után földerült arczczal 's könnyült kebellel hagyá oda a' remete-lakot. Visszasietett a' városba és határozatának hive, természeti hajlamait a' zenében müvelé-ki. És midőn a' zongorán játszót a' körülállók tapsözönnel áraszták-el; midőn a' magasztalások fűszeres, kábitó maszlagát itta; midőn a' harmonia-özönbe mélyedve csak a' jelennek élt, gyakran lelkesedve kiáltá: „Atyám! a' te Berzsenyidnek csakugyan igaza van e' mondásában:

„Minden kornak van Istene,
Nem zugolódom ellene,
'S keblemben marasztom.

E' kedély 's életváltozás, e' nagyszerű philosophusi fölkiáltás után azt hinné az olvasó, hogy hősnénk csakugyan boldog, sorsával valahára csakugyan elégült volt. Nem. Lassanként tulhaladá ötvenötödik évét, a' második gyermekség kezdetét, a' szeszély, 's tulságos, balga kivánatok kiapadhatlan korát. Sülyedő éltének minden elmult napjával sürűbbek, csudálatosabbak lettek kivánatai; most egy ölbeli, az e' korba jutott dámáknak majdnem nélkülözhetlen bútora, majd egy macska, papagáj, majom, gyémántos burnót-szelencze, 's ég tudja, még hány- 's miféle érző 's érzéketlen tárgyak után sovárgott, mellyeknek kegyben állások azonban mindig csak rövid ideig tartott. De végre még is találkozott egy tárgy, melly hajlandóságát egész mértékben nyeré-meg, melly vágyainak szárnyát szegé; 's ez: egy kökény szemű, sudár, érdekes tekintetű, halvány arczú ifjú volt. Phrosina ismét szerelmes lön; igen, igen, szerelmes; a' szó legteljesb értelmében szerelmes; az erotomaniáig szerelmes, olly, sőt még százszorta bőszültebb szerelmes, mint Schakespeare Cleopatrája. — Ha ki valaha egy 60 körül járó szerelmes némbert látott, fogja tudni, mi az erotomania.

Az egy ideig szendergett indulatok, sokáig pihent vulkánként törnek-ki ekkor; legszilajabb szenvedélylyé fajulnak, 's mind ugyanannyi kielégithetlen Promethaeus ölyűivé válnak; a' féltékenység korlátlan tulzásig üzetik; a' kegyeltnek még csak félretekintése is hűtlenség gyanújába esik; az agg Messalinának nyájaskodásai pedig határtalanokká, csömört szülőkké lesznek. Illy vihar-kapkodta katangkóró, illy szenvedélyek tengerén hányatott sajka lett Phrosina is. Minden más tárgy idegen volt előtte; minden elveszté reá nézve érdemét; csak szive bálványa nem. És ez? Ezt, valamint minden illy fonák viszony hősét, csupán haszonlesés vezeté; a' bősz szerelmes kincseinek nadálya 's magának a' nőnek zsarnoka lön; azt száz meg száz keresve kigondolt kinokkal gyötré; ömlengéseiben gunyolá; a' szenvedélyein többé urrá lenni nem tudót viszont szerelemérti esengéseiben hidegen kikaczagá; 's végre, az iránta határtalan bizalommal viseltető nőnek minden pénzt érő értékét összeszedé, 's — egy tánczosnéval megszökött. E' csapás sok volt a' felingerült kebelnek; ez végképp' megtöré életerejét. Szegény Euphrosina! reá nézve a' szerelem valóságos Deïanira köntösévé vált. A' boldogtalan hir halltára eszméletlenül rogyott-le. Midőn magához tért, kétségbeesve haját tépdelte; bőszülten futosott; agya szilárdságát a' falakon kisérté-meg; később szobájába zárkozott, magához senkit nem bocsáta; ételt, italt megvetett; jajgatásai 's átkozódásaival egész házat eltölté, — 's nyolczad napra, mint Erzsébet Essex után — szivszakadásban halt-meg.

Most ott nyugszik, hol minden földi kivánatnak vége szakad. Sirját, végrendelete szerint fejérmárvány kereszt, mellyre szivet szaggató ölyűk vésvék, két szomorfűz, 's tömérdek rózsa-bokor jeleli. Valljon mostani sorsával elégült-e? — nem tudom. Ha valaki az olvasók közül nyomára jőne, tudósitson felőle jövő évben bérmentes levél által.

KISS IVÁN.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Uj évi üdvözlés megváltása.

A' budapesti jótékony nőegyesület f. h. 4-kéről költ nyomtatott felszólitásában meghivja a' két haza emberbarátjait, hogy a' szokott uj évi üdvözléseket a' szegénység ápolásaul rendelt pénztár szaporitására tendő adakozásokkal legyenek szivesek megváltani. A' kegyes adomány 12 czüst krt tegyen legalább, 's befizettethetik: I) Budán *a*) a' várban: Majsch Jakab városi lelkész és esperes urnál; — *b*) vizivárosban: Wagner Józs. gyógyszerész, 's Boor Henrik posztó-kereskedő uraknál; — *c*) Tabánban: Ráth Péter gyógyszerész urnál; — *d*) Krisztinavárosban: Fauser Antal plebanus

urnál; — *e*) országuton: a' Ferenczieк guardianja 's plebanus urnál; — *f*) ujvárosban: Muchay Ign. lelkész urnál. — II.) Pesten *a*) a' belvárosban következő füszeres uraknál: Török Fridrik (váczi utsza, kék egyszarvúnál); Forster Laj. (Sebestyén tere); Heinrich Sam. (hatvani kapu, fekete elefantnál); Pentsch Gáspár (evang. ág iskola ellenében, fehér kutyánál); Láng Mih. evang. ágostai lelkész urnál; Redlich Józs. vasárus urnál (kecskeméti kapu). — *b*) Leopoldvárosban: Simunchich Ign.pleb. urnál; Amtmann Fer. füszerész urnál; a' nemzeti 's kereskedői casinoban. — *c*) Teréziavárosban: Halbauer Józs. és Pekárik László (isten szeme) füszeres uraknál, király-utszában: Gömöry Kár. (kir. utsza) és Vranics Ign. (kerepesi út) gyógyszerész uraknál; Wohldrann Ján. pleb. és Bach Józs. israelita lelkész urnál. — *d*) Józsefvárosban: Frühbauer örökösei gyógyszertárában (széna-piacz) és Wippel Fer. biró urnál. — *e*) Ferenczvárosban: Wiedemann biró urnál (soroksári utsza). — Az adakozók nyomtatott névjegyzékét Pesten ott, hol fizetnek, általveheti kiki; Budán Stern Móricz könyvkötő boltjában.

A' takarékpénztári egyesület, melly t. n. Pest megye pártfogása alatt alakult, dec. 15-én délelőtti 10—12 óra között tartá első közgyülését. Rövid lelkes beszéddel nyitá azt meg t. Simoncsics Ján. ur, t. n. Pest megyének közösen tisztelt alispánja; követé ezt t. Fáy András táblabiró urnak, ezen intézet buzgó inditójának, gyönyörű és szivemelő beszédje (melly vajha minél előbb közzé tétetnék). Ezután a' részvényesek közül I) köz helybenhagyással intézeti igazgatóvá neveztetett-ki t. Simoncsics Ján. ur, és az igazgató választmány többi tagjai u. m. 1) gr. Teleki Samuel; 2) gr. Ráday Gedeon; 3) Benyovszky Péter; 4) Vass László kanonok; 5) Fáy András; 6) Lissovényi László; 7) Ladomérszky Imre; 8) Nyáry Pál; 9) Zlinszky János; 10) Ilkey Sándor; 11) Patay József; 12) Rosty Albert; 13) Tolnay Imre; 14) Dumcsa Demeter; 15) Halbauer J.; 16) Kartzag Benj.; 17) Wodianer Sam.; 18) Boskovitz J. B. uu. — II.) Jegyzőül Nyáry Pál ur kéretett-meg. — III) Az alapszabályok megvizsgálása végett következő megbizottság neveztetett-ki: 1) Steinbach Fer. kir. tan. mint elnök; 2) Kovács Józs; 3) Eötvös Józs.; 4) Nagy István; 5) May Józs; 6) Hajnik Pál; 7) Zsivora György; 8) Kiss Károly; 9) Sartory Ján.; 10) Valero Ant.; 11) Fabricius Józs; 12) Nagy Józs; 13) Eckstein Rud.; 14) Grabovszky Ath.; 15) Cahen M. A.; 16) Oestreicher D. uu. — IV.) Az alapszabályok 's ezeknek értelmében a' tisztviselésekre ajálkozók folyamodásainak ugyan ezen megbizottság által megvizsgáltatása után f. é dec. 29-dikén tartatik a' 2ddik közgyülés, melly alkalommal az alapszabályok megerősittetni 's a' tisztviselők választtatni fognak.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Éjszaki és délnyugoti szél Buenos-Ayresben. — Mi déli olasz országban a' sirocco, az Buenos-Ayresben az éjszaki szél. Névszerint asszonyok azok, kik legtöbbet szenvednek miatta, mert nagy fejfájást okoz. Sok nőt láthatni néha az utszán, kik nagy, ketté hasitott babot kötnek halántékaikra; mi bizonyos jel, honnan jö a' szél. A' bab, mellyet nyersen kötnek-fel, könnyü hólyagtapaszként hat 's ellene munkál a' lankadtságnak, mellyet a' légkör okoz. De nemcsak az emberi test van megtámadva; a' kellemetlenséget nagyobb fokra növesztik a' következmények, mellyek a'

háztartás tárgyaiban állnak-be e' szél miatt. A' hús bűzt kap, a' tej összeforr, maga a' kenyér is megromlik. Mindenki panaszkodik, 's panaszára csupán e' választ nyeri: „Señor, es elviento norte.“ — Legfőbb fokra lépvén e' rosz, a' segedelem sincs távul. A' higany bizonyos jeleket ad a' délnyugoti szél közeledéséről. A' pampero, (zugó szél) rögtön áttör a' fojtott légkör csendén, 's kevés másod percz alatt elmúlik minden lankadtság: az Andek hócsúcsain vihar keletkezik, 's megtöretlen erővel elzudul a' közbenfekvő pampák fölött, 's Buenos-Ayresig érkezte előtt gyakran lesz orkánná. Ezután a' dolgok egészen más állapotja lép-be, 's a' változásnak rögtöni beállta miatt gyakorta igen nevetséges, néha komoly jelenetek is történnek; jelesül a' folyamon, hova, kivált este, nagy része a' népességnek siet meghülni a' forró légtől. Látni itt száz meg száz férfit, nőmbert 's gyermeket nyakig a' vizben, mint meg annyi békát a' pocsolyában, ülve. 'S ha, mi sokszor történik, egészen váratlanul tör illy gyülekezetre a' pampero, könynyebb képzelni, mint leirni a' futkározást és zavart. Szerencsés, ki szolgával őrizteté ruháit; mert mielőtt kijöhetne a' vizből, már is elsodrott minden darabot a' szél. A' kiaszott pampák közül porfellegek kisérik nem egyszer a' pamperót, mellyek olly sürük, hogy tökéletes sötétséget okoznak, melly alkalommal vizbe fúl sok fürödő, mielőtt feltalálhatta a' parthoz vezető utat. — Illy sötétség alkalmával egykor a' marton bilincsekben dolgozott húsz bünös megszökött, 's közülök egyet sem lehete többé megtalálni Nehéz fogalmat adni illy porviharról: a' nap éjjé változik, 's mi sem hasonlit a' nappalnak ez óranegyedig tartó ideigleni sötétségéhez; a' nehéz eső, melly lehulltakor összevegyül a' porfellegekkel és sáresőt képez a' szó szoros értelmében, gyakran leveri a' porfelhőket. Néha komolyabbak a' következmények, 's a' pamperót dörgés és villám, millyet alig tapasztalhatni bárhol is a' világon, kiséri. Azara irja, hogy illy viharkor 19 személyt sujtott agyon a' villám. — Azonban kitisztul a' légkör; ujra lehel az ember, 's a' fris széltől felüdülni látszik az egész természet: a' jó szivü s gondtalan nép mosolyg a' kevéssé komoly következmények fölött, 's elfeledi a' roszakat, szerencsés levén a' hitben, hogy legalább szabad marad más országok ragályaitól. Illy változásoknak még is ritka következéseket kell a' természet rendes folyásában maguk után vonni, 's ámbár a' megterhelt légkör mulékony hatásait hirtelen elszéleszti a' pampero, ugy látszik még is, hogy e' sajátságos égaly alatt olly érdekléseket is megérez az embertest, mellyek máshol legkisebb figyelembe sem vétetnének. Mellőzvén azokat, mellyeket közvetlenül okoz az éjszaki szél: régi sebek felfakadnak, ujak nehezen gyógyulnak, csekélynek látszó ficzamodás olly gyöngélkedést vonhat maga után, mellyből évek alatt is alig üdülhetni-fel, 's csekély esetek miatt is olly gyakori a' szájgörcs, hogy a' sérülések okozta nyilvános kórházakban történt halálozások nagy részének ez oka. (Buenos-Ayres and the Provinces of the Rio de la Plata).

KÜLÖNFÉLE.

Miként tesz a' persa schah pénzre szert. — Malten irataiban következő 's egy orosz követségi tisztviselő által beszélt anekdotát olvasunk, melly a' keleti kényuraságot igen charakterizálja. — „A' schah-nak egykor megürülvén erszénye, egy napon a' székesváros leggazdagabb

kereskedőjét hivatá. A' megtisztelt vendég kitüntetéssel vezettetett-be, miután szokás szerint, a' királyi terem ajtaja előtt papucsát levonták volna. Feth Ali schah csésze-kávét adatott neki, 's egy ideig valami légből meritett tárgy felett beszélgetvén vele, elbocsátá. A' fejdelmi szolgák ismét lábára vonván papucsát, a' kereskedő kéjtelve távozott; de alig haladt száz lépésnyire, királyi testörök siettek utána; megragadták 's a' schah elébe vitték, ki haragot szikrázó szemekkel következőleg mordult reá: „Én téged megtisztellek, lealázom magam' a' veled beszélgetésre, kávéval, szerbettel, becsinállt gyümölcsökkel 's attarral vendégellek-meg, és te olly vakmerő, hálaadatlan vagy, hogy papucsaimat elorzod? Nyomorú! Halálra foglak korbácsoltatni." A' kereskedő ijedve tekinte lábaira, 's elrettenve látá, hogy csakugyan a' király papucsai fedik azokat. Hiába szóllott ártatlanságáról; szavai légbe hangzottak-el Földre rántva talpára 50—60-t vertek, még pedig a' szigorú fejdelem jelenlétében. A' boldogtalan kegyelem 's kiméléért esdeklett, 's midőn érzékenyebben forgolódtak talpa körül, tetemes pénzösszeget ajánlott. A' fejdelem mind ezt nem akará hallani, sőt még keményebben hányá szemére hálátlanságát, 's a' bastonnade-ot addig folytattatá, mig a' boldogtalan, hogy éltét megmenthesse, egész vagyonát oda ajánlá.

Mulattató. 1) Némellyek álliták, hogy ha valamelly europai nemzet idegen tartományban letelepedék, 's gyarmatot alapita, ott a' spanyolok először is kolostort, az olaszok templomot, a' hollandiak börzét, az angolok erősséget, a' franczíák szinházat és tánczteremet épitének. A' németek minden bizonynyal először is korcsmát épitnének.

2) Egykor egy franczia eretnekség vagy is inkább istentagadás miatt keréken töretett. Midőn a' borzasztó kinokat szenvedé, fájdalmában fölkiálta: ‚Ah Istenem!' — mire a' körülállók mondák: „halljátok! végre segélyül hivá Istent!" — De a' megátalkodott bünös ismét összeszedvén minden hidegvérüségét, egyet biczente fejével, 's mondá: ‚ez csak ollyan közmondás!'

...k..zy.

3) V... város keblében alig pillantá-meg Andor a' pompásan emelt szökés egyházat: ‚bátyó — mond azonnal ezt bámulva kémlelő Gerő társának — ez ám a' szörnyü épület!' — „Az ám — szóll a' csudálkozó — talán nem is itt épitették!'

FEHÉRVÁRY.

Vége felé közeledvén folyó esztendönk, tisztelettel kérjük e' lapok mind pestbudai mind vidéki t. cz. pártfogóit, kik azokat jövő félévre is ohajtják járatni, hogy azok iránti rendeléseiket (kivált a' Pesttől távolabb lakók) még e' hónap közepéig megtenni méltóztassanak akár a' cs. k. postahivatalokon, akár itt Pesten a' szerkezői hivatalban, nehogy későn érkezvén-be a' rendelmények, a' jövő fél évi első lapokra időn tul várakozni kénytelenek, mi elkerülhetlen, ha a' megrendelés csak e' hónap utósó vagy a' jövőnek első napjaiban tétetik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

102.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 22kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Vandorf.

(Rajzával együtt.)

Büszkén tolják a' Stajerből benyultt, már Kőszegnél (Vas megye) kezdődő és száz meg száz hegykonyulatok, változatos völgynyilások, források, patakok, fával 's kőszén-bányákkal gazdag hegyek Sopron megye nyugoti oldalán égnek fejöket, 's mennél fölebb nyulnak északnyugotnak, annál sürűbben, annál csudálatosabban meresztik légbe, mint ugyan annyi Titanok csupjaikat. Több gazdag falu, több nevezetes hely, több regényes táj lepi-meg az ezen Oreadok tanyájában vándorló természet-kedvelőt; 's bár több helyen kiált-fel elragadtatva: „milly dicső, milly fölséges hely! itt szeretnék élni" — minden addigi lelkesülése mintegy kiolvad kebléből, midőn Vandorfra ér, a' kolostor-hegyről szétnéz, 's mind azt, mit eddig részekben érzett, mit eddig szétszórva látott szépnek, itt összepontositva érzi, összepontositva találja. Keblét olly sok, olly különböző érzemény nyargalja-át; szivét — bár mi boldognak érzi is különben magát — szokatlanul szorultt, szokatlanul elfogulttnak találja, 's mintha félne, hogy e' hely 's mind azon kéjtől, mit itt érzett, megválnia kell, — buzgón, ahitattal sohajtfel: „Isten! engedj itt kimulnom."

Vandorf, vagy, mint némellyek nevezik, Bondorf, mintegy három negyed órányira fekszik Soprontól. Honnan vette e' helység nevét, meghatározni bajos. Némellyek szerint a' Wonne német szótól kellene származnia; mivel az oda kisétáló városiaknak örömet 's gyönyörűséget szerez. *) Megvallom, igen különös származtatás! mert örömet más szép hely is szerez, 's én inkább a' Wunne **) = rét (régi német szó), Wunne-dorf — Wunndorf — Wundorf 's az *u*-nak (minthogy a' környék hiencz lakói többnyire *a*- és *o*-val szeretnek beszélni) lassanként *a*-ra változtatásával Wandorf = rétfalu, minthogy rétszélben fekszik; vagy a' Wän ***) =

*) Lásd „Nemzeti Plutarkus" 4-ik kötet 85-ik lapján.

**) Adelungen.

***) Ugyan ott.

szép, — Vändorf, 's lassanként Vandorf = szép falu (a' helynek igéző szépségétől származtatva, — vagy pedig a' Wänn*) = barát (amicus, Freund) Wänn-dorf, utóbb Wandorf = barátfalva, a' telepitők vagy lakosok barátságosságát jelentő möso-goth szókban, akarom ennek eredetét keresni.

De legyen bár rét- szép- vagy barátfalva, mindenik nevének megfelel; mert a' kies rétszélben helyezett, regényes fekvésű kisded falu kikelettől késő őszig igen látogattatik a' soproniaktól, kik oda vagy a' Neustift-kapun (a' fallal keritett Sopronnak nyugoti kapuja) vagy a' gesztenyésen, a' soproniaktól ugy nevezett Lewer-en keresztül szőlők és viritó gyümölcs-erdők lombjainak kellemes árnyában szoktak legkivált ünnep 's vasárnapokon mulatságra fölsétálni, 's ott egymás köztt barátságosan mulatozni.

A' Kőszén-, vagy Brennhegy éjszakkeleti részén bérczek és öblözetekkel végződő egyik szögében fekszik Vandorf; a' hajdan Paulinusok, most a' n. m. m. kir. kamara birtokához tartozó, maiglan paulinus-telek (Pauliner-Grund) nevet viselő rész egyik halmon, a' Sopron városa birtokában levő pedig a' hegy lábánál, a' rétszélben. Ezt a' Paulinus-telektől egy patak (Görög és Kerekes földabroszán vandorfi patak) a' lakosok nyelvén Mühlbach = malomér — mert a' Brennhegyből eredvén Sopronig nyolcz malmot 's egy fonó-gyárt hajt — választja-el. Az emlitett Brennhegy Vandorfnál félkört képezvén, öt, szép öblökkel felváltott, bérczben végződik, mellyeknek neveik, keletről kezdve sorban: Stein-Kloster- Eisen- Häuselberg 's Burgstall. A' kolostorhegyen a' Paulinusok temploma, kolostora 's nehány épület áll. E' hegyről igen szép, elragadó letekintés van a' völgyben mélyen eső kis falura, 's a' falu mellett kedvező időben nem csekély mennyiségű vászonnal bevontt, buján zöldelő rétre. A' malomér t. i. vászonfejéritésre is használtatik, 's messzünnen — Ozoráról is (Tolnában) — hordanak ide vásznat fejéritès végett. Hallomás szerint 12 asszony foglalkodik különösen vászonfejéritéssel, kiknek mindegyike 90—100 vég vásznat mondatik évenként megfejéritni. Egy vég vásznat hozzávetőleg 40 rőfre vevén, 40 × 100 = 4.000 rf.; ezt a' tizenkét fejéritő asszony egyike fejéritené-meg: — és 12 × 4.000 = 48.000 rf.; ennyit a' tizenkettő összesen. Egy rőfért rendesen 6 krajczárt kapnak váltóban; tehát 6 × 48.000 = 288.000 kr. Igy összesen 4.800 forintot hoz-be ez iparág. Különben a' soproni piaczra hordott tüzi fa-, csekély bor- gabona 's gyümölcs-kereskedésből élnek a' 800 számra menő lakosok, kiknek jellemök, öltözetök, ugy látszik, a' soproni népéhez hasonlit; nyelvök is alig érthető sop-

*) Ugyan ott.

roni badar. Lenn a' faluban van egy ó, keritéses kápolna, 's ennek körében a' sirkert.

A' kolostorhegyre hosszú, karfás, közben közben nyugállásokkal ellátott lépcsőzet vezet. A' lépcsők alján csinos házak állnak; jobbról ott áll a' fürdőház is, melly szintén, mint az ez előtt igen látogatott balfi, mióta a' hideg fürdő kezde használtatni, 's kényelmesebb használhatás végett Széchenyi István gr. boozi jószágán (közel Sopronhoz) a' Fertőben hideg fürdő intézet állittatott-fel, kevés vendéget lát. Emlitett házak birtokosai között vannak soproni tehetős polgárok is, kik a' kamarának ezért kevés telekbért fizetnek. A' lépcsőken hegyre feljutva, a' rajzon látható kolostor 's templom előtt terem az ember, melly homlokzatával, mint szintén a' balrul hozzá kapcsolt kolostor is, nyugotra néz. A' templom 's kolostor előtt egy sétatér nyilik-meg hosszant, 's ezen balrul áll egy vendéglő, a' Paulinusok gazdasági épületeiből czélszerűleg alkalmazva. Benne billard-terem is van. Bérlője soproni német, 's a' kamarának 1000 v. ftot fizet. Vasárnaponként szilaj kedvvel lejt itt a' soproni 's helybeli pór legény izmos hölgyével a' bányászok nem éppen legfülcsiklándoztatóbb zenéje mellett. Hozzá tartozik a' teke 's gyürű-játékra (Ringelspiel) alkalmazott hely is, melly a' képen a' templomtól oldalaslag, keletnek áll. A' sétatéren fák hüsébe alkalmazott asztalkák 's padok ajálkoznak a' pihenni kivánónak.

A' szerzet történetéből, mellynek egyik kolostora 's temploma rajzunkon látható, kielégitő adatokat elősorolni itt időn 's helyen kivül lenne: azonban megemlitni — hogy Széchényi Pál kalocsai érsek, nagy országos férjfiú, Alexovits, Virág, Ányos, kiknek neveit a' magyar literatura Muzsája hálásan emlitendi, e' szerzet növendékei, 's a' vandorfi kolostornak lakói voltak, sőt Széchenyi két évig priorja is, — nem lesz felesleges.

A' kolostor épittetése 's megujittatása iránt a' főajtó feletti következő latin feliratból érthetni, miképp' az 1643-ban épittetett, 's 1751-ben megujittatott.

A. M. D. G. V. M. Honorem
Eremus Paulina
ANNO Domini 1643. erecta
Renovata — — — — — A. 1751.

A' szerzet eltörültetése után a' templom egy ideig elhagyatva állott. 1809-ben az itt tanyázó Franciák kórházul használák; a' sirboltot pedig kincshez jutás reményéből felkutaták. Minthogy azonban nem találták, mit kerestek, nyitva hagyák ajtaját. Igy állott ez 1811-ig. Ekkor a' kőszénbányát biró társaság gazdasági czélokra akarván azt fordittatni, a' sirboltot ujra felhányatá. Ez

a

alkalommal az ott volt 66 koporsó között Széchényi Pálét is felnyitották; ki, mint e' kolostor növendéke, vég rendelete szerint, magát oda temetteté. A' majdnem egész épségben talált test olly közfigyelem tárgya lön, hogy Vilt József, győri megyés püspök, miután a' testet megvizsgálta, 's ő cs. k. fönségétől országunk nádorától zárparancsot eszközlött volna ki, t. Sopron megye által a' sirboltot bezáratta. Később, miután a' testet ő maga nagy szertartással fölemelte, az Kis-Czenkre (Sopron megye) a' Széchényi grófok nemzetségi sirboltjába vitetett. Ez idő után a' vandorfi sirbolt pinczének használtaték.

A' templom, melly kivül belül egyaránt csinos, miként a' homlokzat, 's az oldalt álló ajtók feletti német felirat mutatja, 1827-ben ujittatott-meg.

GOTT
ZU VEREHREN IST DIESE
KIRCHE WIEDER ERÖFFNET WORDEN
DEN XIX. AUGUST MDCCCXXVII.

Nevezett évben Berger János, agendorfi lelkész folyamodása 's buzgó törekvései következtében megujittatván a' templom, azóta az agendorfi plebanus, kinek egyházához tartozik, a' 288 kath. hivet számláló Vandorf, Loipersbach 's Brennberg fiók egyházakkal együtt, végzi benne az isteni szolgálatot.

A' templom felszenteltetése ünnepén Berger ur, hogy a' templomnak kis alaptőkét szerezzen, a' kiváncsi Soproniakat csak 1 f. bementi ár lefizetése után ereszté a' szent lakba. Ezen derék lelkész buzgóságának emlékét következő a' sekrestye felett olvasható felirat tartja-fenn:

InsIgnI ConaMIne IoannIs Berger
ParoChI VsVI popVLI sVI rVrsVs
restItVta PIIsqVe sVbsIDIIs noVIter
eXornata.

Hogy a' templom kétszer égett-le 's ugyan annyiszor épittetett-fel még a' szerzet idejében, annak emlékét a' sanctuariumot a' hajótól elválasztó ivhajláson e' versezet tartja fenn.

Bina tulit saevae grassantis damna favillae
Bis reparata stetit. Stat nunc reparata nitore.

Celsior est gloria
domus hujus novae antiqua
A. 99. z.

A' meglehetős nagyságú istenlakban három oltár van, melyeknek képeik soproni képirók műveik. A' fő oltáron a' b. szüz képe gyenge kéznek műve. A' templom hajójában falra függesztve láthatni a' brennbergi bányász czéh zászlóját; a' fő oltárnál két felől Nádasdy 's Esterházy czimereiket.

A' kolostor egy emeletű 's nem igen nagy. A' czellák ablakai mind szabadra nyiltak. Az udvaron négy szögű kertecske állt, hova a' körösleg menő folyosóról ablakok nyiltak. Ezen kivül volt a' kolostor mellett délnek fekvő nagyobb kert is. Ez a' kolostor keleti balsarkán földszint állott étterem mellett ugy feküdt, hogy az ebédlők az asztal körül könnyen a' kertben lenni 's ebédelni képzelhették magukat, 's csakugyan egy a' nép szájában fenn maradt anekdotában azon elménczség van, mi szerint vandorfi ritkaságok közé számittatik, hogy ott télen nyáron kertben ebédelhet a' vendég. — Más illy vandorfi ritkaság abban állt monda szerint: hogy a' bor pinczén terem, mert a' kolostor melletti hegyoldalban pinczék voltak, mellyeknek tetőiket bor-ág födé. Jelenleg az uradalmi tisztartó lakik a' kolostorban, ki a' novitiusok muzeuma és czellákba selyem bogarak ezreit szállitá-be.

F.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nevezetes eset az állatok történetéből. 1824-ki nyáron egy fiatal macskát 's egy fiatal borzebnőt (Dachshündin) kaptam. Mindketten egymáshoz szoktak, 's legmeghittebb barátok lettek; folyvást együtt valának, egymás mellett alvának, 's egy tálból a' nélkül, hogy összevesztek volna, ettek. 1825-ki aprilisben egy üres hordóban, melly padlásomon állott, négyet kölykezett a' macska. — Kölykei közül kettőt vizbe dobattam, más kettőt pedig egy padláson volt nyoszolyába, mellyen egy kis szalma vala, vitt az anya. Hogy puhábban 's biztosabb helyen ágyazott kölykeinek, alkalmasint azt hivé az öreg: de másnap dögölve 's a' borzebnőtől csaknem széttépetve lelém mindkettőt, 's hihetőnek latszott, hogy az utóbbi féltékenységből követé-el e' kegyetlenséget, mivel az öreg macska természetesen kölykeihez hajlott inkább. Azonban istálómon, melly házamtól csak tiz lépésnyire vala, a' széna közt szintén megkölykezett egy idegen macska. Amazoknak a' borzebnő általi széttépetésük után két nappal ezek közül egyik, mintegy 14 napos, leesett az istálóról. Hogy próbát tegyek, ehez mint viselendi magát macskám, házamba hozám, 's az emlitett nyoszolyára tevém azt. Várakozásom beteljesedett tökéletesen. Az öreg macska nemcsak anyailag ápolá és szoptatá azt, mint saját kölykeit, hanem hogy veszteségét is, mennyire lehet, helyrehozhassa, az istálóról még egy kölyket hozott, 's ezt is minden gyöngédséggel ápolá. Az első kölyket magáénak tarthatá, 's iránta szeretete csalatkozáson alapulhatott ugyan, de a' másodiknál, mellyet maga hozott, ezt alig gondolhatni, 's hajlandósága, ugy látszik, saját elhatározásából vagy ösztönszerű szükségből származott. Az ebnő is megvál-

toztatá ellenséges magaviseletét. Nyájasnak mutatkozott, a' macskával a' nyoszolyán társalkodott, 's mindnyájan elválhatlan barátokként együtt éltek. De 12 — 14 nap mulva megváltozott az egész jelenet. Az ebnőjt. i., mellyet szintén szoptak a' fiatal macskák, ámbár kölykei nem voltak még, tejet kapott, még pedig olly mértékben, hogy mindkettőt jól laktathatá. — Olly tüneмény, mellynek lehetségén én is kétkedném, ha valóságáról meg nem győztek volna szemeim. Az öreg macska elhagyá azután önkénytesen a' házat. 8 nap mulva visszatért ugyan, de annyira elsoványodva, hogy vázhoz hasonlitott, 's a' házba nem hagyá magát becsalni, hanem több napig szomorúan kerülgeté azt a' nélkül, hogy a' számára kitett étkekhez nyult volna; mig ismét eltávozott, 's csak 10 hét mulva tért vissza. Ekkor ujra a' háznál lakott, de olly otthonosnak, mint az előtt, ugy látszék, nem érzé magát, 's hajdani meghittségét sem kapta vissza. Az sérté-e a' macskát, hogy ebnő táplálá kölykeit, 's ez okozá-e nemcsak eltávozását, hanem azon szomorúságot is, melly vészszel fenyegeté életét, nem nyomozom; mindazáltal igen nevezetes marad az állatban történt változás. Naponként láthatóbb lett az ebnő hajlandósága a' fiatal macskákhoz. Ha ezek lejöttek p. o. a' lépcsőn, 's vissza nem mehetvén a pitvarban szaladoztak, az ebnő nem türé, hogy két lépésnyire távozzanak egymástól; hanem, ha az megtörtént, hol egyiket, hol másikat addig tiszitgatá orrával, mig össze nem hajtá gondossága tárgyait. 'S ha idegen eb láttatá magát a' ház előtt, az első kölyket, melly jobb volt, legott nyakon fogá, padlásra vivé, 's nyomban jött a' másikért is. Semmiféle gyermek nem nyulhatott a' macskakölykekhez, ha az ebnővel magát meg nem akará maratni; büntetlenül azt csak én tehetém. — Tréfából néha fára tevék egy kölyket. Az ebnő ekkor rémitően nyöszörgött, ugatott, vonitott szünet nélkül. 'S ha annyira lemászott a' macska, hogy elérheté az ebnő, mindjárt biztos helyre, a' padlásra vivé azt. Most 12 hét mulva fogy az ebnő teje; de a' kölykek iránti szeretete folyton tart. Egyébiránt e' történet helyesli azon észrevételt, hogy az állatok néha egész anyai gyöngédséggel viseltetnek más nemű kölykek iránt. HONTHY.

Udvarias medve. A' marseille-i „Semaphore" őszhó 6-ról következő, Digne kis városban történtt, esetet közöl. — „Egy medve-vezető borzas uti társával keresztülutazván a' városon, egy fogadóba ment, 's magának inni kért, maczkóját pedig lánczánál fogva az ablak rostélyának egyik vesszejéhez köté. Legyen, hogy a' láncz nem elég gondosan volt meghurkolva; legyen, hogy maczkó csupa unalomból a' csomó feloldását próbálgatá; elég, hogy ő kelme elszabadult, 's egy nyitva találtt ajtón a' ház belsejébe czammogott. Itt felballagván a' lépcsőkön egy előteremhez jutott, mellynek betámasztott ajtaját reá ágaskodásával benyitá, 's a' szobában három játszó gyermekre bukkant. A' megrémült gyermekek egyeleve a' szegletekbe hátráltak; de csak hamar neki bátorodván ismét, maczkó borzas bundáját közelebbről kémlelgeték, üstökébe ragadtak, 's vele egész elfogultlansággal játszani kezdtek. A' medve jó kedvében levén, csendes, nyugodt maradt, 's a' kisdedekkel pompásan mulatá magát. Azonban a' szomszéd szobában mulató szülőknek különösnek tetszvén a' gyermekek szokatlan zsinatja, benyitják az ajtót, 's az anya kebléből az iszonyat kiáltása szakad-ki, midőn legkisebb gyermekét maczkó talpai között pillantja-meg, a' többieket pedig annak hátán ülve. Elrémülve gyermekéhez akar rohanni: de az okosabb atya, nehogy gyermeke éltét veszélyeztesse, visszarántá. Azonban az anya éles kiál-

tása még is hatással volt a' medvére Figyelni kezdett, a' gyermeket gyöngéden földre ereszté, és lánczát maga után vonva, a' szobából ki 's a' lépcsőn dörmögve leczammogott. A' szülők még csak ekkor kezdtek szabadon lélekzelni."

KÜLÖNFÉLE.

A' jobb idő.

Olly szivesen álmodunk 's beszélünk egy jobb időről, melly vagy elmult, vagy pedig jövend, gyászoltatik vagy vágygyal váratik. A' fiatalság örömest átadja magát a' jobb jövendő, a' vének pedig a' jobb elmult idő álmainak. Igy fekszik a' j e l e n két álomország között. De az álomábránd és szép valóság között a' különbség olly nagy, mint álló 's futó csillag között; a' jelennek boldogai hasonlók a' virányokhoz, mellyek a' regg fényénél legfrisebben tenyészve tünnek-fel, nemes szerencsétlenek pedig a' csillagokhoz, mellyek az égben legtisztábban fénylenek.

De vannak emberek, kik tulajdon tetszést találnak abban, ha a' jelen fölött panaszkodhatnak, mindig elégedetlenek önmagukkal, kortársaikkal, 's a' korral. A' pénz ritka; a' kereskedés megakad; az adósok nem fizetnek; az uj találmányok mit sem érnek; az uj divatoknak nincs hossza vége 's a' t. — Vég nélküli panaszok! Legcsekélyebb valami sem megy kivánságuk szerint. Ha rosz idő áll-be valamelly mulatságot háboritó; ha rövid ideig tart a' bál; ha az erszényben, mivel tőle nagyon sokat követelt ez, aszkórsághozi hajlam mutatkozik; ha a' gyomor rosz kedvü, mert sok dologgal terheltetett-meg; ha a' háladatlan közönség nem akarja tüstént valamelly terménynek illető becsét megismerni; ha a' szerelem akadályokra talál; ha egy kedvencz-eb elvesz 's a' t. — rosz akkor a' világ, 's hallatik a' rosz idő feletti panasz, és a' sohaj: „Régenten jobb volt" — vagy — „jövend még egy jobb idő." — Ezek nem kivánnak kevesebbet, mint hogy minden kivánatuk szerint menjen; nem csak mindent elérni akarnak, hanem egyszersmind hirtelen 's könnyen; kinézésül tizszer is akarnának felmászni a' virányhalomra a' nélkül, hogy egyetlen egyszer is le kellene jönni; k e r e s n e k valamit, mit kezökben tartnak, — a' m e g e l é g e d é s t; — vagy is az elveszettnek hitt gyertyát az elveszettnek hitt lámpával keresik.

Nincs ugyan minden ugy, mint lenni kellene. Sok sokkal jobban lehetne, mint van. Gyakran kiszárad holmi, 's a' legédesebb megsavanyodik. Sok megváltozik, minek változhatóságát lehetlennek tartók. — De mivel Mathuzalem 900 éves volt; panaszkodjunk-e éltünk rövidsége miatt, 's mivel azon kornak kilenczed részét sem érjük-el? — Az ifjú panaszkodik, hogy a' nap forrósága kiállhatlan; az öreg nem találja most olly forróknak a' nap sugarait, mint az előtt. A' jó nap pedig még mindig ugyan egy, de az ifjú 's öreg nem ugyan egy.

A' vén kor minden ujitásnak ellensége. Ő azon szokásokat 's divatokat akarja, mellyek az elmult j o b b i d ö k b e n voltak; de nem gondolja-meg panaszai mellett, hogy azon szokások 's divatok csak azért jelentek-meg olly csudaszépségüknek előtte, mivel az ifjúkori phantasia azokat megszépité, 's vagy az ujság ingere, vagy a szokás hatalma kölcsönzött azoknak tulajdon varázst. A' nagy kornak bizonyos tulajdonságai éppen semmi megilletést nem viselnek-el, hasonlók a' korhadt székekhez, mellyeket ha az ember régi helyökből kimozdit, összeomlanak.

Az öreg így panaszkodik: „fiatal koromban *másképp* volt! akkor éltek még a' nagy férjfiak, ez 's azon szép leányok.“

Ők meghaltak, tagadhatlan! De helyökbe születtek mások, 's minden esetre jobb egy eleven veréb, mint egy holt sas. — „Sokkal vigabban éltünk!“ — (Természetesen! Mivel vigabb az ifjú, vigabban is *él* az öregnél.) — „Az *évszakok* hajdan jobbak voltak! (az az: jobban éldeltük) az emberek jobbak voltak.“ (Ez annyit tesz: ők jobbaknak látszottak nekünk; mivel kevésbbé ismertük őket, 's átaljan mindent könnyebben vettünk.)

Ellenben a' fiatalság önmagát 's legközelebbi körületét legtökélyesbnek tartja. Kortársaik fölülmulják az elmult időt; életmódjok a legjobb, 's legczélirányosabb Egyedül neki van valódi életprivilegiuma; neki van csak monopoliuma mindenben, mi szép és jó, igaz 's jogszerű. 'S ha hibázik még valami tökéletes megelégedésükhöz, a' jobb *jövőre* appellálnak, mi a' legkábább álmokat is teljesitendi.

'S így nélkülöz az ember — ifjú vagy vén — a' *jelenben* mindig *valamit*, 's jobb időket gondol. Az öreg a' multban keresi vigaszát; az ifjú az álmodott jövőben reményli tökéletes boldogságát De az asszonyi nem ebben kivételt tesz; ő *viránya* a' *jelennek*, 's nem aggódva a' multon vagy jövön, nagyobb részint a' jelennek él. CSEBBI.

Váratlan szerencse. Bizonyos Irlandi Parisba érkezven a' hôtel de Suède-nél szállott-meg, 's azonnal mosónőt hivatott, kinek elébe nagy csomó szennyest hányt a' szoba közepére. Fél óra mulva visszamegy a' mosónő, és egy csomó papiroskát nyujt-át a' gazdag Irlandinak, mellyben néhány darab bankjegy volt takargatva, mit az Irlandi a szennyes közé hullatott. A' mosónő semmi ajándékot el nem fogadva távozott. Nehány nap előtt Paris egyik templomában egy nász-pár lépett oltárhoz tömérdek nép jelenlétében. A' vőlegény viseletéből azzonnal látni lehete, hogy idegen, 's a' menyasszonyéból, hogy nem egy rangú a' vőlegénynyel: de mindkettőnek pillantatai szerelemfüzte egyességet árultak-el A' menyasszony a' — mosónő, 's a' vőlegény az Irlandi volt, ki sorsát 's vagyonát a' becsületes hölgygyel megosztá. Azt is beszélik, hogy a' menyasszony igen szép hölgy.

Melyik jobb? A' spanyol törvénykönyv értelme szerint spanyol nemest nem szabad holtiglani fogságra itélni. Mit tesznek a' birák? Egy nemest, ki gyilkolás bünében marasztaltatott, 100 év 's 1 napi gályarabságra itéltek.

Vége felé közeledvén folyó esztendőnk, tisztelettel kérjük e' lapok mind pesthudai mind vidéki t. cz. pártfogóit, kik azokat jövő félévre is ohajtják járatni, hogy azok iránti rendeléseiket (kivált a' Pesttől távolabb lakók) még e' hónap vége előtt megtenni méltóztassanak akár a' cs. k. postahivatalokon, akár itt Pesten a' szerkezői hivatalban, nehogy későn érkezvén-be a' rendelmények, a' jövő fél évi első lapokra időn tul várakozni kénytelenek, mi elkerülhetlen, ha a' megrendelés csak e' hónap utósó vagy a' jövőnek első napjaiban tétetik.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Denes-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

Ant. Siegel ad Natur. delin. Fohlmann sculp.

VANDORF

103.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december 26kán **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyhe képekkel 5 ft. boritéktalannl; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' végzetes quaterno.

„Három hármas és két kilenczes — huzás a' kurta hétben: annyi mint bizonyos nyereség, nagyságos uram!“ — szuszogá egy rikácsoló hang hátam megett, kellemetlenül zavarva-fel álmodozásaimból, midőn egy szép tavaszi kirándulásommal Ileer partjain andalgék. Kedvetlenül visszatekintésem köztt egy sorsjegyekkel házalóba ütköztek szemeim, minők déli német ország falvait 's mezővárosait feles számmal öntvén-el, csábitó áruikkal minden lépten 's nyomon kisértenek.

‚Én utas vagyok 's e' mellett a' szerencsejátékoknak nem barátja, — mordulék reá — következésképpen árúinak hasznát nem vehetem.‘

De ő nem tágitott unszolásával; 's végre, hogy tőle menekülj ek, pénzem zsebébe, papirja pedig kezembe vándorolt.

Vásárlott portékámat figyelemre sem méltatva haladtam tovább, a' gyönyörű természet nézdelésébe merülve; azonban a' láthatárra emelkedő fellegek 's arczomra csapódott nehány nehéz esőcsepp komolyan intének védhely iránti gondoskodásra. A' várostól sokkal távulabb voltam, mintsem a' zivatar kitörése előtt oda juthattam volna, 's igy egy halom lejtőjén álló csinos mezei lak, melly mintegy kinálkozólag kacsingott felém a' galyak közül, annál kivánatosb látvány volt. Vakitó fejér falai büszke urként sülyedtek a' halmot koszorúzó virág-erdőbe; az ablak párkányát 's oldalfalakat szőlő-lugas indái folyták körül, bimbószemeikkel a' távulba nézdelők. A' halom oldalán pedig tágas gyalogösvény kanyargott a' rézkilincses ajtóig, melly felé azon hiedelemben, hogy a' vihar átvonulását ott békén várhatom-el, én is kettőzött léptekkel siettem.

A' tulajdonos háza küszöbén sváb őszinteséggel és szives kézszoritással üdvözlött. — „Isten hozta uramat az öreg Esaker-hoz — mond gazdám — uram idegen, mint látom, 's letévedt az utról: a' hegyek köztt egy kis csetepaté lesz, de ha elvonul, annál szebben mosolyog minden.“

Figyelmesebben nézvén reám, beszéde folyamatát egyszerre valamelly különös roham szakasztá-meg. Kezeit szemeire nyomá, 's egy idegeit megrázó beltusa festé magát vonalmain, mint szintén egész magatartásán. Midőn megijedve 's részvéttel baja iránt tudakozódnám, minden válasza kezének öntudatlanul elővont 's kezemben tartott sorsjegyem elrejtését kivánó mozdulatában állott.

„Hogyan — kiálték bámulva — ezen papir kevert hát a' nyájasan fogadás kelyhébe ürmöt? Martaléka volt talán kegyelmed valaha e' megvetendő játék szenvedélyének, sokat vesztett talán rajta?"

Kezei lehanyatlottak szeméről 's vonalmain fájdalmas, keserű mosoly terült-el.

„A' legnagyobb nyeremény, mellyet az urnak sorsszáma csak tehet, egykor birtokomban volt."

„És még is panaszolhat kegyelmed a' szerencse ellen?" — És szemeim kémelve futották-meg a' szoba butorzatit, mellyek izlés, jóllétre mutattak ugyan, de korán sem croesusi kincsekre.

„Nyereségemet önként odahagyám, 's szegény maradtam, mint az előtt valék."

Kiváncsiságom legfőbb fokra csigáztaték, 's éppen tovább akartam tudakozódni, midőn az ajtó fölnyilt, 's a' házi gazda karaiba mintegy 13 éves, kedves leányka szökdelt. Fürtös fejét gyöngéd hajlandósággal nyomá a' hozzá szeretettel hajlott férjfiúnak mellére. Alig fordult reám pillantata, nyájasan mosolygó ajkai kedvetlenül pityedtek-le, midőn kezemben a' boldogtalan sorsjegyet meglátá.

„Hajtsd-meg magadat Lórika! — mondá az öreg. — Ezen ur, kit a' téged is haza riasztott förgeteg téritett-be hozzánk, kedves és tisztelt vendégem."

Lórika, ámbár nem legörömestebb, engedelmeskedék.

„Én az urnak fölvilágitással tartozom — mond a' hozzám fordult gazda — minthogy a' sors egy titokba avatá, mellynek fölköltött szomorú emléke szülé a' tapasztalt kedvetlenséget is.

Én kezét szoritám-meg. — ‚Kegyelmed beszéde bizonynyal sok épületest fog magában foglalni' — jegyzém-meg.

„Eleget — vága szavamba komoly, borús tekintettel. — De mindenek előtt egy kérdést: uram északvidéki, nemde?"

‚Igen.'

„Készüljön tehát olly esetek hallására, mellyeket az északvidéki urak gunynyal fogadnának, 's mellynek — tevé hozzá halkkal — legkisebb lehelete is nekem igen fájna. Beszédem éppen olly komor 's rekkenő lesz, mint az ég beborult szőnyege.

Egyik ablak mellé telepedtünk. A' még csak kevés percz előtt tiszta látkörön valóban kormos felleg-hegyek tornyosultak össze,

's a' távul völgyek között tompán zugott a' mennydörgés, mint a' következendő beszéd titkainak rémitő előszava.

„1780-ban — kezdé gazdám — ép, egésséges ifjú voltam; arczaim csattanásig pirosak; szemeim villogók; karaim izmosak, 's ereim forró vérrel teltek valának: de ez is volt ám mindenem, mivel birék. Apám, anyám rég sirban nyugodtak, 's Istvánjok idegenek köztt, izzasztó munkával, egy gazdag fejéritőnél kereste élelmét. Uram, az igen keserű kenyér volt: 's e' mellett még más is jött hozzá, mi gyakran szoritá-ki belőlem azon kivánatot, bár csak valamicskével birnék. De mit untassam az urat szerelmi panaszokkal? Elég az hozzá: egy kedvesem volt; olly szép 's hű hölgy, minő Annám volt, nincs több a' megyében. Szivből, de remény nélkül szerettük egymást, mint szegény ifjak abbeli hiedelmökben — hogy a' jó Isten egykor arany esőt fog lehullatni, vagy valamelly tündér őket kincs nyomára vezetendi — tenni gyakran szokták.

Mind ezt meg kelle emlitnem, hogy a' következőket inkább megérthesse uram.

Szent Móricz nap előtti szerda és vásár volt. Akkorában még népes, élénk vásárok estek, már csak a' sok Olasz miatt is, kik portékáikat északi tárgyakkal kicserélendők, feles számmal tódultak ide. Műhelyünkben munkaszünet volt, 's mi legények, számra négyen, ujjongva mentünk a' „birodalmi sas“ most „bajor korona“ czimű fogadóba. Belülről csábitón hangzott előnkbe a' hegedűk hangja és tánczolók tombolása; erszényünk sovány tartalmánál fogva mi nem vegyülheténk a' tánczolók sorába. Azonban jó bőjti uzsonát még is rendelheténk: asztalunkra tiszta abrosz, e' fölé nehány üveg sör, fris irósvaj, 's jó kövér allgaui sajt rakatott. Mi letelepedénk, 's vig enyelgés köztt néztünk-le az alattunk tomboló tömegre. Szózatos adók 's vevők, bohóczok, hárfás hölgyek, nyenyerések vig zajjal tolongának, 's az orrunkba felkavargó étel-illatok azt bizonyiták, hogy lenn a' vászon-sátorokban minden érzék gazdag éleményre talál. Mind ezeknek látása fájdalmat költött-fel lelkemben: mi szives örömest vásároltam volna Annámnak egy csinos vállt, vagy lobogó szalagot; mennyire ingerlé még több más tárgy is a' fiatal kebel vágyait! Hasonló gondolatok zavaroghattak társaim fejökben is, mert mindannyian komoran forditák-el szemeiket az öröm helyéről, a' csábitó tárgyakról, 's kedvetlenül pillantgattak egymásra.

„„Nem boszúság-e az illy nyomorúságos élet — riadá a' vad immenstadti János, 's ökölbe szoritott jobbjával olly hevesen csapott asztalra, hogy a' habzó sör fecskendve locsant-szét. — nem futja-e-el a' méreg illyenek láttára az embert, 's nem volna-e kész

agyán golyót keresztül röpitni? Mire valók nekünk szegény ördögöknek a' szem, fül 's érzékek, ha nem lehet látnunk, hallanunk és éldelnünk? — Illy életbe üssön a' csattogó —"

„Csendesen, immenstädti — intém a' zabolátlant, — illy pogány átkozódással nem könnyitesz sorsodon. Igaz, hogy keserves a' koplalás; de hát ki tehet ellene?"

„„Én tudnék módot — vágott szavamba az augsburgi kis Lipold, sokat jelentő tekintettel — ha különben gyávák nem lesztek tanácsomat követni." "

„Csak ki vele!" — riadánk közösen.

„„Tegyünk a' lotteriába — monda kémlő 's átszegző tekintettel. — Augsburgban árultatnak a' sorsjegyek; egy tönkre jutott kereskedő csak minapában lön ott a' lotteria által ismét gazdaggá. Ha a' teremtő különben javát akarja a' magunk-forma szegény legénynek, szerencsénk alapitva van." "

„Rövid ideig mindenikünk hallgatott; a' sorsjáték akkorában még igen rosz hirben állott nálunk; Jánosnak keményen megtiltá gyóntatója e' játékot. És a' keletkező remény végre még is ur lön az ész fölött, 's egyhangúlag megegyezénk."

„„Tételpénzre föltöröm takarék-pénztáromat — szóllt az inditványozó. — Négy számot teszünk, mellyeket Siegbertnek kell huzni. A' ficzkónak több szerencséje van, mint nekünk mindnyájunknak." "

„Mindannyian a' nevezettre tekinténk, ki szokásként magába mélyedve ült. — „„Legyen minden tetszéstek szerint — felelt a' felszóllitott — ámbár ugy rémlik, mintha a' sorsnak e' kis kedvezésére egy igen borús éj következnék. — És a' nyereményen osztozni akartok?""

„Igen, osztakozni — riadánk mindnyájan olly vigan, mintha a' halom-arany már előttünk csillogott volna.

(*Vége következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Az agteleki barlang.

(Levéltöredék.)

Szeretett barátom! Augusztus 22-én L. gróf 's nője társaságában Feledről hajnali négy órakor megindultunk, az agteleki barlangot megvizsgálandók. Azon érzelmet, melly rendkivüli látványok után sovárgó keblemet elárasztá, midőn ez óriási üregbe léptem, leecsetelni lehetlen. Mit láttam, mit éreztem ekkor, csak villám-szárnyakon lebegő költői képzeleted képes elérni. Ah Pepim! szerettem volna e' dicső perczet veled megosztani, melly fogékony kebledet bizonyára magasztos lelkesedésbe hozandotta, 's phantasiádnak gazdag éleményt

nyujtandott volna; de minthogy ezt tehetni nem vala hatalmamban, jónak vélem: mi hamarjában eszembe jut, elheszélni, tudás-vágyadat némileg kielégitendő.

E' természeti-csuda Gömör és Torna vármegye köztt, a' csellényi hegy kelet-éjszaki sarkában, Agtelek nevű falutól negyed órányi távulságra fekszik. Mi nagyságát illeti, az egész földalatti üreg hossza, minden mellék-ágakat ide értvén, 4188 öl. A' rég ismertt ág, mellyet 1801-ben Raisz megmért, 850 öl; az uj fő ág, mellyet Vas Imre fedezett-föl 1825-ben, 2211; a' mellék-ágak együtt véve 1127 ölnyi térséget foglalnak. — Szélessége és magassága igen változó; néhol olly keskeny, hogy csak egy ember mehet a' fáklyás kalauz után, 's olly alacsony, hogy hajolva kell lépni, nehogy főtörés következzék; ellenben máshol olly széles, hogy a' szövétnekes vezető alig látható, 's olly magas, hogy a' legnagyobb torony is elférne alatta. Ebből magyarázható, hogy boltozata sem egyenlő, mert itt szép goth iveket képez, mig amott egészen lapos, vagy iszonyú kőtömegek függnek-le a' bámuló vándorra. Valamint szélessége és magassága változik, ugy padozatja is egyenetlen: mert néhol kövecs, máshol csepkőből a' legsimább terem pallóhoz hasonlit; mig távulabb sárban és vizben kell a' vizsgálónak lábát áztatnia, vagy meredek sziklákat mászni, hogy a' természet remek-csudáját 's megfoghatlan működését bámulhassa. — Még azt kell megjegyeznem, hogy az üreg minden részének, 's e' részekben találtató minden jelesebb tárgynak tulajdon neve van. Nevezet szerint, a' régi ág, az uj ág; — amabban: a' nagy templom, nagy terem, Diana temploma, Maria hegye, zsidó-templom, viasz-utsza; — emebben: a' nagy üreg, Olümp, Vasvára, ravaszlyuk, sirbolt, világító torony, 's a' pokol, nevezetesebb helyek. A' mellék-ágak ezek: a' csontház, rókalyuk, denevérbarlang, paradicsom, 's büdöstói ismeretlen ág; ebből jő az egyik, 's a' csontháztól a' másik folyó, melly a' régi ágban egyesülvén, az egész üreget végig futja, 's Torna vármegyében Józseffőnél a' hegyből kiomlik; ennek mélysége néhol térdig ér, néhol pedig majd egy ölet tesz; — itt csendesen folydogál, mig máshol egész zugókat, 's vizeseteket képezvén, csörgő morajjal tölti-be e' földalatti tündér-országot.

Mi három fáklyás kiséretében délután egy órakor léptünk föld alá. Eleintén meredeken ereszkedénk-le, mig végre pályánk egyenesebb lön, szemeink is a' fáklyavilágot megszokván, a' tárgyak vizsgálatára alkalmatosabbak lettek. Az üreg, sőt az egész hegy, eredetileg mészkő; de a' barlang boltozatja 's oldala, sőt néhol földje is majd egészen be van vonva csepkővel; néhol felülről lefelé, mint télben házfödélről a' jégcsapok, függnek, egész oszlopokat, iveket,

gyapjúzsákot, franczia nadrágot, ránczos szoknyát, emberalakokat, 's más száz meg százféle képeket ábrázolván, máshol a' földig lefolyva oszlopokat 's diadaliveket képezvén. De legnagyobb álmélatra gerjesztik a' vizsgálót a' csepegés által alulról fölfelé növekedő kövek; mert itt egész szobrok, tökélyes pyramisok, és különféle statuák találtatnak. Legjelesebb: a' bold. szüz, sz. Mihály, sz. János, sz. háromság, az apró szentek, 's a' t. Négy óra alatt a' régi ágat a' csontházzal együtt megnéztük, 's két helyen az üregben talált forrásból igen jó vizet ittunk. A' levegő mindenütt tiszta.

Közli V—i BRN.

HAZAI HIRLELŐ.

Neuschl József,

uj-bányai hazánkfija, mint művész.

Mindennek meg van maga ideje! — Értesitésem e' pongyola bevezetése saját mentségemül szóll, és válaszul azon szép, jó és hasznos iránt részt-vevő kebellel biró barátimnak, kik hozzám irtt soraikban már nehányszor szememre lobbanták, hogy Neuschl ügyében — valamint mások, ugy én is — mindekkorig mit sem tettem. — Hála! ezer hála — mondom — a' gondviselésnek! mert ha e' fiatal művésznek pártolásaul akkor mindjárt, midőn igértem, az érdemet méltányolni tudó közönség elejébe járultam vala, nem levén maga idejében felszóllamlásom, meglehet, hogy szavam, a' pusztában kiáltóéként hangzott vala el. Most azonban, midőn hazánk szivében nehány nagy érdemü férjfiak a' honi művészek pártolását tüzték-ki czélul, lehetlen tovább hallgatnom; lehetlen Neuschl szép tehetségeit közelebbről meg nem ismertetnem, jó szándékom remény nélküli nem lehet.

Neuschl József hazánkfija jelenleg mintegy 16 évü, sorsára nézve árva, és a' szónak legteljesebb értelmében szegény; kit Vavra uj-bányai tanácsnok ur kisded korától fogva házánál tart; az, kit az egész magyar haza, de leginkább azon, a' honi művészet virágzását szivükön hordozó nagy érdemü hazafiaknak figyelmére méltatni érdemesnek tartottam, kik e' folyó évi Honművész 98-dik számában a' honi szobrászat ügyében felszóllalni méltóztattak. — Hogy a' fiatal művészünk ügyét tehetségök szerint elősegitni szándékozó nagylelkűek közelebbi ismerettel birhassanak, saját tapasztalásom után, e' nyilvános lapokban következőket tartottam érdemesnek emlitni:

Mult nyáron Bars megyében mulattomkor Szent Benedekről kirándulék Uj-Bányára. Szokásom szerint mulatságom minden olly helyen, hova először jövök, a' ritkaság szemlélése és felkutatása. Megvallom, hogy egészen ismeretlen levén, csaknem elégedetlenül tértem vissza Uj-Bányáról; midőn azonban illy helyzetben fűvel fával kivánék ismeretséget szerezni, mint mindenhol, itt is találtam emberekre. Nem levén czélom jelenleg többi tapasztalásomról szóllni, egyedül azt emlitem, hogy csaknem arczpirulás fogott-el, midőn nehány idegen házakba, de leginkább Vavra tanácsnok urhoz bevezettetém, mivel házi rendét láttam jelenlétünkkel zavartatni. — Hozzá járult, hogy a' szláv nyelvbe, mellyre itt leginkább van szükség, beavatva nem levén, czélzatomat kielégitőleg, mint egyébként szeretém, nem közölhettem. — Mind ezek mellett is a' tisztes senator ur

legott — vezetőnk által már kivánságunkról (mellyet mellékesen legyen mondva, nem is tudtuk, miben áll) értesitve levén, egy gyönyörü müalkatot hozott elő, mellyet szemlélésül egy kis asztalra helyezett. E' müalkat egy hegyet képez, melly mindenféle ásvány-nemükből olly idomosan, olly izlettelyesen vala szerkezve, hogy első pillanatnál is mesterének tehetségétől a' dicséretet megtagadni lehetlen. — De mi ez általános itélethez az egyes részeknek sok nemü és olly jellemes elrendezése?! — Ugyan is egy bányavárosban minden nemü gépelyek és ezekhez tartozó épületek, az ő saját mozgásukkal, nemcsak müvészi tekintetben, és természeti alakjokban a' tökélyességig előtüntetve, hanem a' müvész által olly természetes jelenetekkel ábrázolvák, hogy az egész alkotványnak nemcsak bámulatos architectoniai egyenlősége és idoma van-meg, hanem egyszersmind a' tárgyak jellemezése is mulatságot szerző. — Igy többi között egy fölház előtt a' bünösnek megpálczáztatása — egy kereszt előtt elmenő utas nőszemélynek ahitatos állása, — a' kamara-grófnak bányákba menetele — olly idomosan az egészhez és kitünő caracterrel előadvák, hogy legott a' legjáratlanabb által is eltalálható a' fiatal müvésznek akkori gondolata, mellytől müvének alkotásakor el vala foglalva. — Előtünteti az egész a' bányák belseit is, az üregekben véghez vinni szokott munkálatokat, az ásványok nemeire fordittatván figyelem — az egészet pedig a' hegytetőn egy ékes kápolna koszorúzza, olly tökélyesen elkészitve, hogy még belseibe tekintőnek sem marad hátra kivánni való; mert oltára és mindene olly kicsinyben, mint az idom kivánta, előtüntetvék. — Hogy a' tisztelt olvasó közönség könnyen által fogja látni, miként eme felületes és csak részekben érintett müalkatot látásból inkább lehetne megitélni, mint toll által megismertetni, azon mit sem kételkedem: de minden nagyitás nélkül lélekismeretes vallomást tehetek, hogy ámbár Bécs városának öszmüvészeti kamaráját láttam, és ott az egy varga által olly tökélyesen elkészitett szent István templomának mássa látásakor „a' sutor non ultra crepidam" Apelles mondását ellentétben bámultam — illy rendszeres müalkatra nem emlékezem. Innét képzelhetik tisztelt olvasóim, hogy legott alkotójáról tudakozódtam; — 's bámulat! — csak amugy fél vállú megvetéssel kellett hallatnom, hogy ama künn, szerény visszavonultságban veszteglő fiúnak munkája! — ‚De melly ik fiúé?' — kérdém ismételt kétkedéssel: — 's hasonló hidegségü feleletül nyertem: „amaz árva fiúé!" — ki már akkor a' másik szobából, honnan hihetőleg öntetszőleg nézdelé és figyelé észrevételeinket, előhivatott. — Milly érzés fogta-el keblemet, midőn a' házi ur (Vavra senator) előadá, miként ő ezen fiút egykor, ha emlékezetem nem csal, Selmeczre mentében, mint alig beszélni kezdőt az utfélen kenyérért esdeklőleg találta, és (dicséretére váljék a' könyörületes szivünek) midőn tőle szüleinek elhunytát megértné, pártolásába fogadta, és fölnevelte. A' fiú — ugy mond tovább — felserdülvén, különös vonzalmat árult-el a' faragcsáláshoz, mi tőle soha meg nem tagadtatott, 's rövid idő mulva az értesitő azt tapasztalá, miképp' a' fiúnak az alakok előtüntetésére olly hajlama, és természetes esze van, hogy legott első kézmüveinek is találkoztak becsülői. — Azután elömutata három feszületet (a' megváltó és a' két latorét) olly természetes és idomos alakban kivésetteket, hogy gyárt nyithat szép tehetségeinek előtüntetéseire — És csudák csudája! e' fiú (a' fenn emlitett Neuschl) soha iskolába nem járt, rajzolni nem tanult! — Észre vevén a' fiú elragadtatásunkat és müvészetének méltánylását, a' helybeli segéd lelkész mellképét, festés-

ben tett előmenetele ismertetéseül hozatá-el, mellyet olly megjegyzéssel adott által, szíveskednénk e' kezdő műve fölötti észrevételinket tudtára adni, hogy jövendőben rajta változtatást tehessen. — Ezt teljesítőleg a' lelkész urat is meglátogattuk, és ugy találtuk egyhangúlag, hogy a' művész még e' részben is bir sajátságos tehetséggel; és ha a' festészetben tanitót nyerne, az alakot a' megismerhetésig elő tudván tüntetni, tökélyes festész is válhatnék belőle. Nem lehetne-e hazánk méltán büszke, ha e' fiúból második Angelo Mihályként hires szobrász és festész válnék? — Milly érzéssel hagyám-el ez árvát, tollal ki nem fejezhető: — de könyüktől alig tudám magamat tartóztatni, — csak tót nyelvü levén, — hogy keblembe rejtett iránta vonzalmimat legalább szóval nem közölhetém. — Nevelte bámulatomat mind ezek fölött még az is, hogy valahány házhoz térénk-be, és a' fiúról említést tevénk, legott művészi szüleményiből igen szép faragású botot vagy más alakokat hoztak elő, és a' dicsérethalmozásig szóratott szép tulajdonaira; — de egy összeállott társaság által lett pártolásról szó sem volt! — Azonban reménysugár keletkezett szivemben vezetőmnek azon előadásakor, hogy a' mult években Schweitzer kamaragróf ő méltósága szintén Uj-Bányán levén, több drága követ (ha nem csalódom, mintegy 500 ft értékűeket) adatott a' fiúnak, mellyeket művészi tehetségének előtüntetéseül a' fennebb leirtt alakban Neuschl össze is rakott, mit a' most tisztelt gróf ur azon ajánlattal vett által: hogy ő fölségének, uralkodó kegyes fejdelmünknek figyelmébe ajánlandja, és Neuschl szép tehetségeit pártolásába fogadja. — Fájdalom azonban! az árvával mai napig mi sem történt! — ő jelenleg is miveletlen hever, mint elrejtett kincs hegyek között — Felszóllalok tehát én e' szép talentumú árvának ügyében; felszóllalok, esedezvén az egész haza előtt, és kiváltképpen a' fentebb érintett nagy lelkü férjfiak előtt mondván: „Éhezem!“ *) és táplál a' reménység, nem dördülnek füleimbe vissza az atyának ama zordon szavai: „Hallgass boldogtalan!“ hanem: „Jer fiam! itt alkalmat adunk neked az Isten azon adományainak tökélyesbitésére, mellyeknek az ő természeti elhagyottságukban is olly bő mértékben adád jeleit! 's mire a' te ajánlód csekély tehetségei nem nyujthattak alkalmat, kipótolja édes hazád!“

Egy hazafi.

Vége felé közeledvén folyó esztendőnk, tisztelettel kérjük e' lapok mind pesthudai mind vidéki t. cz. pártfogóit, kik azokat jövő félévre is ohajtják járatni, hogy azok iránti rendeléseiket (kivált a' Pesttől távulabb lakók) még e' hónap vége előtt megtenni méltóztassanak akár a' cs. k. postahivatalokon, akár itt Pesten a' szerkezői hivatalban, nehogy későn érkezvén-be a' rendelmények, a' jövő fél évi első lapokra időn tul várakozni kénytelenek, mi elkerülhetlen, ha a' megrendelés csak e' hónap utósó vagy a' jövőnek első napjaiban tétetik.

---

*) Lásd az idei Regélő 97-dik számát.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

104.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 29kén **1839.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helybe képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Testvéri áldozat.

Szinművek és regények tárják-fel előttünk az emberi sziv legtündöklőbb vonásait; képzetünk felhevül, szivünk hideg marad; legalább a' hév, mellybe az szokás szerint általültettetik, csak pillanatnyi, és meghidegült a' gyakorlati életre. Ugyan azon pillanatban, mellyben a' becsületes szenvedő egyszerű jószivűsége minket egészen a' könyekig megindit, talán egy koczogtató koldust hevesen perelünk-le. Ki tudja, ha nem éppen ez a' szellemi világban mesterkélt lét rontja-e le saját létünket a' valóságban? Mi itt egyformán lebegünk az erkölcsiség legszélsőbb határain, angyalon ördögön, közepett pedig — az embert cserben hagyjuk.

E' jelen anekdota a' két németről — büszke örömmel irom azt le — tagadhatlan érdemmel bir; mert igaz. Reménylem, hogy olvasóim melegebben fogják azt félre tenni, mint Prandison és Pamela minden kötetét.

Két testvér — V r m b bárók egy fiatal jeles V r t r leánykába szerettek a' nélkül, hogy egyik a' másiknak szenvedélyét tudná. Mindkettőjek szerelme első levén, gyöngéd és szilárd volt; a' leányka szép és érzésre teremtve. Hajlandóságukat mindketten szenvedélylyé engedék nőni, mivel egyik sem ismeré a' veszélyt, melly szivére nézve legrettentőbb volt — miután testvérek valának a' vágytársak. Kora vallomástól a' leánykát mindegyik megkimélé, és igy csalák-meg mindketten magukat, mig érzelmöknek egy váratlan esete az egész titkot felfedé.

Már mindegyiknek szerelme legmagasb fokra hágott; a' legszerencsétlenebb indulat, melly az emberi nemben szint' olly iszonyú pusztitásokat okozott már, mint irtózatos ellentét, szivök egész területét annyira elfoglalá, hogy a' feláldozás egyik részről sem volt lehető. A' leányka e' két szerencsétlen szomorú helyzetének teljes érzetével nem bátorkodék kizárólag egyikre nézve is határozni, és hajlandóságát a' testvéri szeretet itélete alá veté.

A' kötelesség és érzésnek e' harczában, mivel philosophusaink minden időben olly készséggel határoznak, és a' gyakorlati ember olly lassan merészel, az idősb testvér szóllt az ifjabbhoz: „Tudom, hogy a' leánykát hévvel szereted, mint én. Nem akarom kérdezni, mellyik részre határoz az idősbségi jog. Maradj te itt, én a' messze világot keresem; törekedni fogok, hogy őt felejtsem. Ha ezt tehetem, öcsém, akkor ő tied, 's az ég megáldja szerelmedet: ha nem tehetem, akkor menj te is, és tégy hasonlót!"

Nyomban elhagyá német országot, és Hollandiába utazott: de a' kedves leányka képe utána sietett. Távul szerelme mennyköretől, számüzve a' vidékből, melly szivének egész üdvét magába zárá, mellyben egyedül élhetett, az ifjú megbetegedék és sinlett, valamint a' növény, mellyet a' hatalmas europai az anyai Ázsiából elragad, és távul a' nyájasabb naptól durvább ágyakba szorit. Kétségbeesve éré-el Amsterdamot, hol őt a' forró láz veszélyes állapotba helyzé. Egyetlenének képe uralkodék őrült álmain; gyógyulása ennek birásától függött. Az orvosok kétkedtek életéről, csak a' szerettének visszaadásáról biztositás ragadá-ki fáradtsággal a' halál karjaiból. Mint élő váz, legijesztőbb képe az emésztő búnak, jött vissza születése helyére, 's felszédelge testvére mátkájának lépcsőjén.

‚Öcsém itt vagyok ismét! Mit szivemben föltettem, tudja az ég — többet nem tehetek.'

Ájulva rogyék a' leányka karjaiba.

Az ifjabb testvér nem volt kevésbbé elhatározott. Kevés hét alatt utra készültten álla:

„Bátyám, te fájdalmadat Hollandig vivéd! — Én megkisértem azt tovább vinni. Ne vezesd őt oltárhoz, mig neked nem irok. Csak e' föltételt engedi-meg a' testvéri szeretet. Ha szerencsésb vagyok náladnál, Isten nevében legyen tied, és az ég áldja-meg szerelmeteket: ha nem vagyok az, ugy az ég itéljen tovább felettünk! Élj boldogul. Tartsd-meg e' lepecsételt köteget; ne törd-fel, mig el nem utaztam. — Én Batáviába megyek!"

Ekkor kocsiba ugrék.

A' hátramaradtak fél lelketlenül merevültek utána. Ő nemeslelkűségben felülmulá bátyját. A' visszamaradtakon szerelem viharzott, és egyszersmind fájdalom a' legnemesebb ember elvesztése miatt. A' távozó kocsi zörgése átdörgé szivét. Életéről kelle gondoskodni. A' leányka — De hagyjuk őt később beszélni.

A' köteg feltöreték. Ez az elutazottnak minden német birtokát bátyjára ruházá-át azon esetre, ha a' távozottnak Batavia kedvezne. Az ön magán győzelmes elvitorlázott hollandi kereskedőkkel és

szerencsésen megérkezék Batáviába. Nehány hét mulva bátyjának következő sorokat külde:

„Itt, hol a' mindenható Istennek hálát adok, itt az uj földön gondolok egy vértanú minden gyönyörével szerelmünkre. Az ujabb jelenetek és esetek kitágiták lelkemet. Az Isten nekem erőt ajándékozott a' barátságnak legnagyobb áldozatot hozhatnom. Tied — én győztem — tied a' leányka. Bátyám, nekem őt soha nem kellett birnom; ő nem leendett boldog velem. Lelkedre bizom őt; ne felejtsd, milly bajosan kellett őt megnyerned. — Bánjál vele, mint egy testvérnek drága hagyományával, kit különben karaid soha ölelni nem fognak. Élj boldogul. Ne ird, mikor tartod menyekződet; mert sebem még egyre vérzik: de ird-meg, milly boldog vagy. Cselekvésem kezeskedik, hogy Isten ez idegen világban engem sem hagyand-el."

A' menyekző végbement. Egy évig tartott a' legboldogabb házasság; — ekkor a' nő meghalt. Csak haldokolva vallá-meg legbizottahbjainak keble ama legszerencsétlenebb titkát: hogy az eltávozottat erősebben szereté.

Még mindkét testvér bizonyosan él. Az idősb német országban jószágain ujolag nőszülve: az ifjabb Batáviában maradt, és szerencsés kitünő emberré lön. Fogadást tön, hogy soha sem házasodik; és azt megtartá.

M—d.

A' végzetes quaterno.

(*Vége.*)

„Mindegyikünk levegői várakat épitett, szive kivánatához leginkább illőket. Egyik már mint fejéritő urat látta magát damasz hálóköntösben, iszonyú tajtpipából füstölve, 's a' munkásoknak parancsokat osztva; másik mint bizonyost hitte, hogy a' jövő Móriczi vásár nem illy szomorúan muland-el. Én részemről Annám karjai közé álmodám magamat.

Uram bizonyhyal fogja ismerni a' lotteriajátszók ez 's több illy nemű álmodozásait: egyébnek nem nevezhetők; ezek a' csalétek, mellyet a' boszúság e' játék horgára tüzött."

„„De hátha nekem — szólla közbe Szigbert — ohajtott szerencsénk teljesülendhetése fölött veletek együtt örvendőnek, a' reánk nézve viggá lenni kezdő világtól bucsút vennem és sirba szállnom kellene, mellynek éjébe semmi nyeremény nem lövelhetne fénysugárt?"

„Bámulva tekinténk pajtásunk virágzó arczára. — „„Ne tréfálj pajtás — mond végre János, társunk jobbját megszoritva. — Mi

még mindnyájan egésséges fürge legények vagyunk, 's ha együtt nyerünk, együtt fogunk meghalni is.“ “

„Mindnyájan kezet fogtunk vele. Ekkor sz. Ulrik tornyában megcsendült a' harang, 's hazamenésre inte. Felálltunk, 's könnyült szivvel távozánk.“

Gazdám beszéde közben a' fergeteg egész mérgét a' völgyek fölé önté. A' dühöngve süvöltő orkán fa- 's növényvirág-felleget korbácsolt maga előtt, 's a' zuhogva lerohanó zápor olly erővel csapkodá az ablakot, mintha bebocsáttatását kivánta volna. A' nyargaló zivatar szárnyain villámok czikáztak, 's mennydörgés bőgött; a' még kevés idő előtt mosolygó táj iszonyat köntösébe burkolá magát, mint valamelly vad kopár hegynyilás.

Rövid szünet után, melly a' dühöngő természet harcza alatt önkénytelenül álla-be, az öreg tovább folytatá beszédét.

„Nem akarok hosszas lenni, és szavaim' összeszoritom, mint a' rettenet ama napjaiban az események halmozódtak össze. Még most is borzadok emlékezetöknél, 's minden szó, az elszomorodásnak egy egy uj fellegét láttatandja az urral arczomon.

A' gyászt rövid ideig tartó öröm előzé-meg: számaink q u a t e r n ó t nyertek. Leirni akarni négy fiatal embernek öröm-mámorát, kik szegény legényből egy percz alatt gazdagokká lettek, kiknek eddig üres erszényeik 's ládáik most csillogó aranynyal teltekmeg, sükeretlen munka lenne. Boldogságunk kiegészitésére ünnepies lakomát adtunk sorsosainknak ugyan azen helyen, hol rövid idő előtt véleményünk szerint a' nekünk olly jótekony tervet, koholtuk. A' kéj és öröm tengerén uszkáltunk.

Más nap reggelén Szigbert ágyba esett, melly rövid időn halottas ágyává lett. Arczainak rózsái mögött rég rágódott a' halál: nehány gyorsan egymásra következő vérömlés kevés nap multán koporsóba fekteté. — Sz. Ulrik tornyának harangja a' sirba kisért felett zugott.

Lipolddal egy estvén édes álmodozásba merülve azon gyár ajtajában ülék, mellyben olly keservesen kerestük élelmünket. A' gyárnok, ki ez előtt nehányszor nem legbarátságosabban mordult reánk — most nyájas képpel 's udvariasan tipegett körülöttünk; szükségtelen mondanom, hogy a' dolgok e' fordulttának szivből örülénk. Ekkor népet láttunk a' ház felé tolongni; a' tömeg közül jajveszéklés hangzott füleinkbe; a' zaj 's nép közelebb jött: — immenstadti János fürdés közben vizbe fult.

Pillantataink önkénytelenül keresték 's találták egymást; bátortalan 's rémülésre mutató vonalmaink elárulák egymásnak, mi rejtélyes és kinzó gondolatok merültek-fel lelkeinkből. A' körülállott

tömeg bámuló részvéttel jelenté sajnálkozását az immenstadti különös sorsa felett, kit a' kaján sors szerencséje öléből Iller hideg hullámaiba taszitott. Mi nem osztakozhatánk a' nép érzelmeiben, hanem miután más nap reggelre az egymással találkozást kölcsönösen megigértük, néma kézszoritással távozánk.

Én még azon estve Annámhoz siettem, 's elbeszélvén neki a' gyászos esetet, szerelmében kerestem vigaszt. És valóban, uram, igaznak találtam ama régi mondást:

Bist du mir nur von Herzen gut,
So frag' ich nicht nach Geld und Gut,
Dein Auge ist mein Edelstein,
Deine Zähne sind die Perlen mein,
Deine Weisse ist mein Elfenbein,
Dein wallend Haar mein Goldesschein.

Nyilt tekintetén az inségnek legkisebb vonása sem volt látható ő csak velem, 's netalántáni veszedelemmel bibelődött. — Az ur mosolyog? — Harmincz év előtt itt 's hasonló körülmények között bajosan fogott volna.

Szóval, miután az esetet búsongás de még is hideg nyugodtsággal minden oldalról megvizsgáltuk volna, elhatározám a' szerensse gazdag adományának hasznát nem venni. Nyeremény-részemet még azon estve a' bámuló polgármester kezeibe tevém azon rendelettel, hogy az egy ujan alapitandó kórház alaptőkéje legyen. Kérdései, jószivű ellenvetéseire határozottan felelém: harczomat megküzdém, ujra sikra szállni nem akarok.

Határozatomhoz más nap reggel is olly erősen ragaszkodva vártam pajtásomat. Ő eljött; határozatom' közlém vele, 's őt is hasonlóra akartam birni, — de sükeretlen. — „„Ha az, oda fenn, irigyli szerencsémet — mondá dühhel 's elfintorult arczczal — rontson-el engem is, mint a' többieket. Inkább halni akarok, mint igy élni.“ — 'S elrohant.

Boldogtalan! őt legrémitőbb sors várta. Más nap reggel meggyilkolva találtatott. Görcsösen tartának még meredt ujjai egy üres erszényt; elektelenült arcza a' legszörnyűbb halállal vivódásra mutatott.

Most már láthatja uram, mért iszonyodom annyira a' sorsjegy láttára!

NORBERG után TARLÓSI BERTA.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hirszekrény.

Hajó-hidunknak hült helye, A' 19-ki dec. kemény fagy után még a' következett éjjel kiszedetett, 's már 20-kára viradólag sürü jég lepé-el a' Dunát — Időjárásunk változó; most csipős hideggel járó, tiszta nap; majd

ködben uszó lanyhaság vonz és untat. — Kiss Bálint képiró urnál, kiről már egy párszor emlékeztünk, az emlitett Tisza-család nagy olajfestmény készen áll, 's a' szíves művésznél még egy ideig reggeli 10 órától 12-öig mindenkinek látható. — Erkel Ferenczcnek Bátori Maria czimü 2 fvsos magyar nagy operája, mellynek textusát Egressy Benjamin ur irta, hallomás szerint jövö febr. elején kerülend szinpadra, és ismét hallomás szerint sok nagyszerüt 's fülnek tetszö melodiát foglaland magában. — Álló hidunk elökészületei szakadatlanul folytattatnak; némi az épitéshez szükséges óriási gépek részei már megérkeztek, 's a' Duna-parton láthatók. Még egy nagy 's a' legnagyobb ujság. — Évünknek 's ezzel hét évet élt Regélönk ez idei folyamának is vége. Mennyire iparkodtunk a' közönség kivánatainak megfelelni: több eredeti és igen olvasott külföldi lapok után egész gyorsasággal közlött forditott czikkeink, csinos divat- és mellék-képeink (ez utóbbiakat erönket meghaladólag is adva) eléggé bizonyitják. – Mennyire igyekszünk jövöben is t. olvasóink kegyét 's bizalmát megnyerni: szolgáljon tanúul annak elöleges emlitése, hogy mindjárt kezdetben három eredeti novellán adandunk Kúthy Lajos, Pólya Endre 's Kiss Ivántól, és egy nagy, hét személyü csoportozatból álló 's a' „Rábaközieket" ábrázolandó képet.

KÜLÖNFÉLE.

Lauterbachi utonállók. — 1831-ki dec. 17-dikén a' túlrajnai (franczia ország) büntetö törvényszék (Assisenhof) elött következö nagy fontosságú föbenjáró eset itélteték-el. Nehány gonosztevök rendörségi felvigyázat alól megszökvén, a' Mühlhausenböl Cernay felé vezetö ut mellékén a' lauterbachi erdöben telepedtek-meg. Hogy pedig annál könnyebben fosszthassák-ki az utazókat, különös eszközhöz nyultak. Egy fiatal igen kellemes külsejü leánykát vettek társaságukba, ki már hasonlóan az igazság kezein volt. Ez közönségesen az erdö mellett elmenö utazókat megszóllitá, 's gyakran igen megelözö ajánlásokkal csalogatá öket az erdö belsejébe menetelre, majd olly ürügy alatt, hogy magukat a' rosz idö elöl jobban óvhassák, majd hogy vele annál kellemesebben 's háborgatás nélkül mulathassák. De az öt gondatlan követöre csak hamar nehéz bunkókkal fölfegyverkezett két gonosztevö rohant, kik az egészen más elfogadtatást váró gondatlan vándort jól elvervén, utálatos bánásmódjok közben mindenétöl kifoszták. Már is sok ember raboltatott-ki illy módon; midön mások még is jó eleve sebes futás által megmenekedtek a' veszélyböl. Végre sept. 9-kén egy Meyer nevü szolga ment arra, ki a' nagy zápor-esö elöl egy fa alatt kerese menedéket. Alig állott alá, midön a' leányka szokás szerint megjelent, s beljebb csalta öt az erdöbe, hol kérdezé töle, hány óra volna. Meyer alig huzta-ki óráját, midön egy botütlek földre sodrá öt; de még lerogyása közben is világosan kiismerheté az orgyilkos vonalait, testállását, és barkóját. Ekkor a' leány rá rohant, 's elvette arany óráját és 115 frankból álló pénzét. Egy arra gördülö kocsi azonban sebes futásra inditá az utonállókat. A' vér és sebekkel terhelt Meyer feleszmélvén, egész Cernay-ig tudott elvánszorogni, hol a' rendörség fö tiszténél azonnal jelenté magát. Ezen már szolgálatban volt 's a' becsület-sereg keresztjével diszlö, Schmidt nevü, altisztnek lehetett köszönni a' gonosztevök feltalálását. Több napig és éjig állott fáradhatlanul lesben rendöreivel, 's az iránt környékbeli tiszti társaival levelezett. Nem

sokára megtudta, hogy a' Lemardré Katalin nevű gonosz leány Zindt József gyanús legénynyel levén Masseveuxben, náluk sok pénz és egy óra láttatek; hogy mind a' két személy gyakran mutatkozott Belfortban, hol még egy Klein nevü harmadik személy is járt velek mindenkor, ki hasonlag a' politia felvigyázata alatt volt. Rövid idő mulva csakugyan be is fogták a' leányt és Zindtet, 's Meyer rájok ismert azonnal; még egy másik magános ember is megismeré őket, kit egykor hasztalanul üldöztek. Csak hamar szaporodtak vétkök bizonyitványai; az esküttek széke (Jury, hol a' tettnek megvizsgáltatása után az határoztatik-meg, vétkes-e valaki vagy nem) kimondá reájok a' bünös szót, 's egész éltök végéig láncz közötti erös munkára itéltettek. Schmidt brigádost a' törvényszék dicsérettel tisztelé-meg okos maga viseleteért.

Amerikai szerkesztök. Északamerikában a' hírlapok szerkesztöi olly szép szabadsággal élnek, millyeket honunkban bajosan néznének-el az ujságirónak. Ugyan is a' „Floridia" szerkesztője minapában következő hirdetést iktatott lapjaiba: „Minthogy dolgozó társaimmal egy olly személy által hivattam vadászatra, kinek kérését meg nem vethetem, ezennel jelentem t. cz. olvasóimnak, hogy a' következő számot csak holnap 's igy később fogják meg kapni, mint egyébkor. a' fő szerkesztő.

A' persa hadseregről következő megjegyzést közöl a' „London and Paris observer" egy meg nem nevezett (valószinüleg Wilbraham persiai uti rajzai) munkából. — A' Persák hihetlen hamarsággal tanuljak-meg a' katonai szolgálatot, 's öket mindig engedelmes, kész akaratú katonáknak találtam. Igaz, hogy az éhség néha kicsapongás, erőszakoskodás 's fenyiték áthágására is viszi öket: de ellenben gyakran láttam, hogy legbámulandóbb türelemmel a' legnyomasztóbb szükséget elszenvedék. Zsoldot néha egész éven át sem kapnak, nyomorult kenyér-részöket pedig rendetlenül szolgáltatják-ki nekik. Ezen baj a' kincstár sülyedő állapotjánál fogva naponként nő, 's mostani helyzetében teljességgel elégtelen olly teher viselésére, minő az állandó hadsereg zsoldozására megkivántatnék. Legjobb ezredek a' vándor népekből alakulnak; csakhogy ezeknél ismét az a' baj, miképp' más, mint vezérök szavára, nem hajtanak, 's igy ha vezérök elégületlen, teljes lehetlenség velök is boldogulni. A' palotában a' megholtt Abbas Mirza testörsége van szolgálaton, melly Tebris környékén a' vándor Kalsarok közül gyüjtetett és orosz szökevényekkel pótoltatik.

Britt szokások. Bizonyos korosodó londoni dandy mult napokban szabóját hivatá, hogy öltönyén valamit változtasson vele. Történetből ez éppen elutazott 's helyette fija ment. Midön mister Snip — a' szabó neve — szobába lépett, dolgoztatójának akaratját megértendő, egy hatalmas burnótszelenczét pillanta-meg az asztalon, mellyből ő a' legangolosabb hidegvérüséggel egy szippanatot vön. A' dandy lord csaknem kövé meredt. Azonban hamar magához térvén látni akará, mennyire megy uj barátja (mert soha más mint barátjaival egy szelenczéből nem szipákolt) tartózkodástalan modorjában. Reggelivel kinálá; kináját a' gentleman-szabó minden vonakodás nélkül elfogadá, 's legjobb étvágygyal evett ivott. Midön eltelt, eszébe jutott hivatása czélja, 's a' lordot kéré, próbálná-fel öltönyét. Az elbámult lord legnagyobb meglepetéssel monda neki: „Hallja ön! barátomat, ki velem reggelizett, és szelenczémből szippantott, csak nem sérthetem-meg azon kába kivánattal, hogy öltönyömen javitson. Illy dolgokról mi többé nem értekez-

hetünk. „Good morning mister Snip!“ — A' lord a' csengetyű szára után nyult. Snip eltávozott; a' komornik által kifizetteték, 's egy szippanat burnót 's egy reggeli miatt elveszté legjobban fizető dolgoztatóját.

Üdvös rendelkezés. A' legnevezetesb szentegyházak közé méltán számithatni a' freudenstadtit is Schwarzwaldon. Ez ugy épült, hogy a' hölgyek a' férjfiakat 's ezek viszont amazokat nem láthatják, minthogy az egyház két szárnyépületből áll, mellyek együtt egy szögletet képeznek. A' szögleten áll a' szószék; ennek jobb szárnya a' férjfiak, bal a' hölgyek oldalára néz.

Jö, lát, győz. — Marvin, lymei (Connecticutban) ágostai hitvallást követő lelkész, gazdag telekbirtokos 's jeles tulajdonokkal tündöklő férjfiú, némi dolgokban igen is tulságos volt. Nejéhez következöleg jutott. Egy napon felül lovára, 's azon ház elébe üget, mellyben Lee Betty lakott. A' nélkül, hogy leszállna, a' hölgyet magához szóllitá. A' hölgy megjelen, 's Marvin igy szóll hozzá: „engem az ur küldött hozzád, hogy nőmmé tegyelek.“ — Betty minden további gondolkozás nélkül felelé: „legyen-meg szent akaratja!“

Nevezetes buvár-készület. — Buccleugh herczeg ismerőseit vizi sétára hivta-meg minapában, Gronten hajón tartandóra, melly alkalommal öket sajátságos módon 's mintegy elökészület nélkül vendéglé-meg. Dean nevezetes buvár t. i. atyja által készitett buvár-találmányával 8—10 yardnyira a' tengerbe merült, 's minden lebukás után legválogatottabb osztriga-haracscsal merült-fel. Dean ur minden lebukás után fél órát mulatott a' viz alatt, és azt állltja, hogy szélcsendben három óráig is elmaradhat.

Gazdag lelencz. Két napszámos minapában a' Paris melletti erdőcskén egyikében egy finom pólyába burkoltt gyermeket talált. A' találmányt bíróhoz vitték, 's egyik azonnal kinyilatkoztatá, miképp' a' gyermeknek atyja kiván lenni, ámbár már három illyes portékája van. Később a pólyák köztt 20 ezer-ezer frankos bank-biletre 's következő tartalmú czédulára talált: „ki a' gyermeket magához veszi, a' pénz fölvételére is meghatalmaztatik, 's koronként ajándékokat is fog kapni: a' gyermeket azonban 20-dik éveig tartozik nevelni.

Mulattató. 1) B* grófnö egykor jelenlevén fija tanitásánál, nagy boszúságára kényteték hallani, hogy a' tanitó „borjúnak“ nevezé azt. – Pár percz mulva belép hozzá D* grófnö, kinek igy panaszkodék: ‚no's nem nagy boszúság-e édes grófném, mikor fiamat tanitója borjúnak nevezé? — „Mi vagyok hát én?“

2) Egy parasztnak, ki nagyon kéjelmesen iddogált a' csapszékben, szolgálója nagy ijedtséggel tudtára adá, hogy háza ég, tehát siessen. — „Már hogy' égne az! hisz' assecurálva van!“ — felelé a' hitetlen.

...k..zy.

3) X tanuló megirta apjának, hogy másik évre is megmarasztották a' most végzett iskolai osztalyban. Az atya nagy örömmel dicsekvék szomszédainak, hogy fiját annyira szereti tanitója, hogy másik évre sem bocsátja-ki maga mellöl. JÓKAI.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

Regélö foglalatja.

A' számok a' folyóirat számaira utasitnak.

Elbeszélés.

A' bűvölt . . . . . 53.
Különös szerelem . . . . . 54.
Néma és szerelme 55. 56
Féltékeny . . . . . 56. 57.
Az arczkép . . . . . 57. 58. 59.
Gisella . . . . . 62. 63. 64. 65.
Egy éj Velenczében . . . . . 65. 66.
Andorka és Csákány kutja . . . . . 66. 67. 68.
Rémlovagok . . . . . 69. 70.
Fürdőbe utazás . . . . . 71. 72. 73. 74.
Normandi szüz . . . . . 77, 78. 79. 80.
Az atya . . . . . 81. 82. 83.
Ellenmondás . . . . . 84. 85.
Két férj . . . . . 86. 87.
Egy örült naplója . . . . . 88. 89.
Pygmaliona . . . . . 90. 91.
Jobb rész győzelme . . . . . 91.
Tizenkét órás házasság . . . . . 92.
Még is csak elment . . . . . 93. 94.
A' jós álom . . . . . 95.
Házassági taktika . . . . . 96. 97.
Szegény Jakab . . . . . 97.
Twist Olivier . . . . . 98. 99.
A' tévesztett levélczim . . . . . 100.
Az elégületlen . . . . . 101.
Végzetes quaterno . . . . . 103.
Testvéri áldozat . . . . . 104.

Élettörténet.

Életképek 59. 60. 61. 80. 87. 89. 94. — Asszonyi remekirók csarnoka 70. 71.

Ország- 's népismertetés.

Genua 53. 54. — Vandorf (*rajzával* együtt) 102. — Agteleki barlang 103.

Inneplés.

A' mexicoi Indusok halottas ünnepélyeik 's tánczaik 57. 58. — Falusi ünnep Paraguayban 64. 65. — Eglintouni harczjáték 76. A' koreni vásár 77. — Gyertyácska-ünnep 92. 93.

Hazai hirlelő.

Ránki szemle 61. — Szobránczi hangok. Füredi szerencsétlenség 62. — Gyászhir sz. Jakabról 65. Gyászhir Debreczenből 66. — Esztergami uj kórház (*rajzával* együtt) 68. — Borzasztó gyilkosság 83. — Palota-dámák 92. — Neuschl József 103.

Pesti vizsgáló.

Hirszekrény 57. 59. 60. 61. 77. 88. 95 98 104. — Pest és Buda szépülése. Kézi orgonák. Romai régiség. Időjárat 54. — Gyászhir Pestről 56. 80 89. 92. — Gyászhir Budáról 64. — Szent István ünnepe 68. — A' pesti helv. vall. egyház öröm-ünnepe. Káposztás-megyeri bucsú 69 — Hôtel az angol királynéhoz. — Pesti szegény gyermekek gyógyháza 70. — Szorgalmi szekér Pesten. A' pesti vak növendékek nyilvános próbatétele 71. — A' pesti belvárosi kisdedóvó intézet 72. — Leopoldmezei népünnep 73. — Uj évi üdvözlés megváltása. Takarék-pénztári egyesület ülése 101.

Természeti történet 's tudomány.

Az ezüst vizvonó tulajdonságú. Szent ilonai óriás gabona. Észrevételek az északi hosszú napok és éjek behatásáról 53. — Rhinoceros jelleme. Kitanitott halak 55. — Juhok szokatlan termékenysége. Nevezetes eső Legnagyobb gyöngy. Ritka betegség 56. — Eszaki-fények zaja Tengeri varangyék. Narval-szarv. Mély fájdalom különös hatása. Gabona-fa 62. — Óriási patkány. Légmérsékleti különbség 63. — Vurali méreg 66. — A' Caguang. Jakutski folyók és források. Europai óriás kigyó. Béka-eső 67. — Löhüség. Földrengés okai 75. — Nevezetes északi fény 76. — Festő növények az orosz sivatagokban 78. — Az irlandi óriás-gát. Europában elletett Giraffa. Óriási teke ös béka. Kártékony méhraj 79. — Hat hónapos tengeri 80. — A' tenger-viz gyógyereje. Természetes légszesz. Mérges halak. Pamutfa angol földön A' Dahlia mint saláta-pótlék 82 — Villanytelegraph 86. — Sumphalpuri gyémántbányák 87. — Chilljngham-parki vad-szarvasmarha 88. — Känguru sziget állatai 89. — Óriási kender. Az urali bányák érczterméke Terjedelmes odvas-fa 98 — Szajna apadtsága Azalék-férgek szaporasága 99. — Javai méregvölgy. A' tok tojásai. Shettlandi lovak. Fashionable orangutang. Fürjek előérzése 100. — Eszaki és délnyugoti szél Buenos-Ayresben 101.

Különféle.

Olasz játék-szenvedély. Török szülői szeretet. Keleti vendégszeretet. Királyi ruhatár 53. — Nagy rang kellemetlenségei. A' diplomata mint szakács. Orosz országi lóvásárok. Vonás Byron életéből 55. — Mexicoi

dohányzási szenvedély. Essex gyűrűje 56. — Élő-holt 59. — Csudálatos örjöngés 61. — Valami az utánzásra. Gőzkocsi is csigajárás. Czigaro-verseny 62. — Atya és gyermek. Intés a' szülőknek. Fekete zsidók Különös ábrány 63. — Brüsseli orkán eredményei. Napoleon családja 64 — Bátor leány 65. — Egy csipet a' különczködések szel nczéjéből Szamár szinpadon 66. — Napoleon laka és sirja. Latin nyelv és munka 67 — Adós iró. Egy fiatal férfi nagyanyját veszi nőül. Egy adós furfangossága. Kijátszott hizelgő. Alvó itélő. Amerikai társas körök. Egyptusi rangjelek. Harczjáték a' 19dik században 68 — Szerelem, látásból. Turkomann házasságkötés. Kordofani rabvásár. Mint lehet a' lombát munkássá tenni. Csudálatos név 72. — Elhagyatott szultannő. Parisnak élelmi fogyasztása Már ez soknál is több. Londoni tunnel költségei 73 — Bátorság és hidegvérűség. A' láva Vezuv utósó kitörésekor. Házasság a' californiai Indianok köztt. Tengeri regény 75 — Csörgő kigyó 77. — Romeo és Julia. Testvér-szeretet. Fogadás 78 — Kasemiri sawl-szövők imádsága. Megcsalatkozott Indus Hűség záloga 79 — Szokatlan pazérlás Éhség pusztitásai Indiában. Holló szivű szülők 80. — A' méh 81. Különös szabás Nagy emlékező tehetség. Kaczagás hatása. Különös idomú terem 82. — Chinai hajós had. Fiatal uraskodók 83. — Vakok ügyessége Boldog megelégedés. Hosszas fogság Legnagyobb tekepálya Katona-fenyitékek a' szövetséges statusokban 84. — Amerikaiak faragcsálása. London kivilágitása Amerikai szövetséges statusok állandó katonasága 86 — Hiúság mindig káros 87 — Maria mátkatála 89. — Szamarak osztályozása. Rózsa-bor 90. — Ritka ügyvéd. Kinek van czifrább neve. A' puncs nem léghajó 91 — Fiatal hölgyek hajfonadékai 's a' bécsi sz. István torony 92 — Különcz koldus Egy keresztény zsidónak levele X-hez 93 — Vallásos szokások a' Kalmukoknál Maria Antonia 's a' kelekötő. Haszontalan kenyérfogyasztók Régi francz a királyok kincsei. Már az csak még is sok, ha igaz Sinai környékei 94. — Van Amburgh 95. — Szép vonás egy szerencsétlennek életéből 96 — Adatok Bonaparte Napoleon charakter stikájához 97. — Ökör bögj Néger hála. Némberek fő szenvedélyei 98 — Addig viszik kutra a' korsót, mig összetörik. Együgyüség 99. Orosz status-kolosz. Utósó segédeszköz 100. — Miként tesz a' persa schah pénzre szert 101 — Lauterbachi utonállók. Amerikai szerkesztők. Persa hadsereg. Britt szokások. Üdvös rendelkezés. Jó, lát, győz. Bavár-készület. Gazdag lelencz.

II.) Tréfafüzér: 60. 69. 74. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 88. 90. 91 95 96. 99.

III.) Mosolybimbók 85. 86. — Kedvcseppek 98. — Mulattató 100. 101. 104.

Emlékmondások.

Álom 's való 84t — Arcz 67. — Asszony 65. — Barátság 67. 74. 81. 94. 99 — Boldogság 57. — Boldogtalanság oka 92. — Bölcs nemzet 78 — Dicsérzés 86. — Élet 73 81. 84. — Életkincs 90 — Ellenzés 92. — Ember 70 — Ész, szív 56. — Földi jók 73. — Gnomák 65. 74. 76. 94. — Gyanú 74. — Gyönge erő 70 — Hazafi 53. — Hazafiság 61 — Haza díszlése 67. — Határozatlan 78. Harmatcseppek 81. — Henye 79. — Hir 76 Honi nyelv 79. — Honszeretet 99. — Hütlen barát 78. — Idegen birtok 53. — Igaz 79. — Igaz szó 87. — Intés 81. — Jog 66. — Jó, rosz 73. — Jó tett 87. — Könnyelmű 53. — Kérők 90. — Kétségbecsett 99. — Közszeretet 57. —

Magyar 87. — Maximák 86. — Mulandóság 55. — Nagy emberek 84. — Nő 90. — Nyugodtság 86. — Pazarlás 61. — Rózsa 76. — Szalmatüz 86. — Szánakozás 55. — Szegény nő 84. — Szépség 57. — Szerelem 74. — Szerencse 90. — Szerénység 70. — Szóllás 92. — Tanács 57. 78. — Testületek 61. — Tettek 55. — Tisztaság 73. — Törekvés 76. — Tünő idő 94. — Türelem 55. — Ujság 92. — Unalom 92. — Vélekedés 65. — Veszteség 56. — Viszonyok 67. — Viz 84.

Rejtvények.

Betürejtvény 89.
Csererejtvény 56. 63. 74. 76.
Hasonszórejtvény 75. 87.
Kérdörejtvény 53. 67. 70. 84. 82
Komoly rejtvény 66.
Számrejtvény 61.
Szórejtvény 55. 57. 63. 64. 65. 68. 69. 72: 73. 76. 79. 86. 90.
Tagrejtvény 54. 83. 93.
Tréfarejtvény 81. 96.
Visszás rejtvény.

Szépmű.

Esztergomi uj kórház 78. — Vandorf 102. — Regélő czimlapja rézmetszvény).